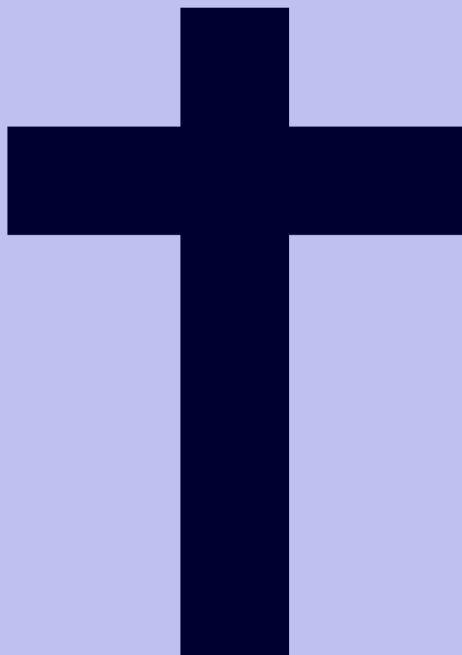

Η Καινή Διαθήκη

The Greek New Testament: SBL Edition

Ἡ Καινὴ Διαθήκη
The Greek New Testament: SBL Edition

copyright © 2010 Society of Biblical Literature and Logos Bible Software

Language: Ἑλληνιστική (Greek, Ancient)

Dialect: Ancient

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2023-04-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 26 Aug 2023 from source files dated 5 Aug 2023
481db0ad-89b5-5f26-acd4-a04def98bd07

Contents

FRT	1
INT	2
ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ	8
ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ	44
ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ	71
ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ	111
ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ	140
ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ	179
ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α	193
ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β	207
ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ	216
ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ	221
ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ	226
ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ	230
ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α	234
ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β	237
ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α	239
ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β	243
ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ	246
ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ	248
ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ	249
ΙΑΚΩΒΟΥ	259
ΠΕΤΡΟΥ Α	263
ΠΕΤΡΟΥ Β	267
ΙΩΑΝΝΟΥ Α	270
ΙΩΑΝΝΟΥ Β	274
ΙΩΑΝΝΟΥ Γ	275
ΙΟΥΔΑ	276
ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ	278
ΟΤΗ	297
ΧΧΑ	299
ΒΑΚ	301

The Greek New Testament
SBL Edition
 Edited by
Michael W. Holmes
Society of Biblical Literature
Atlanta, Georgia
Logos Bible Software
Bellingham, Washington

THE GREEK NEW TESTAMENT: SBL EDITION

© 2010 by the Society of Biblical Literature and Logos Bible Software
 ISBN 978-1-58983-535-1

The electronic text of the SBLGNT may be freely downloaded at <http://sblgnt.com>.

End-User License Agreement

1. You may freely distribute the *The Greek New Testament: SBL Edition* (SBLGNT), but you are not permitted to sell it on its own, either in print or electronic format.
2. If the SBLGNT constitutes less than 25 percent of the content of a larger print or electronic work, you may sell it as part of that work. If the SBLGNT will constitute more than 25 percent of the content of a larger print or electronic work that you wish to sell, you must secure written permission or secure a licensing agreement to do so prior to publication. All permissions and licensing requests should be addressed to:

Rights and Permissions Office
 Society of Biblical Literature
 825 Houston Mill Road, Suite 350
 Atlanta, GA 30329 USA

3. If you give away the SBLGNT for use with a commercial product or sell a print or electronic work containing more than 500 verses from the SBLGNT, you must annually report the number of units sold, distributed, and/or downloaded to the Society of Biblical Literature's Rights and Permissions Office.
4. You must always attribute quotations from the SBLGNT. If you quote fewer than 100 verses of the SBLGNT in a single print or electronic work, you can attribute it by simply adding "SBLGNT" after the quotation. Use of 100 or more verses in a single work must be accompanied by the following statement:

Scripture quotations marked SBLGNT are from the *The Greek New Testament: SBL Edition*. Copyright 2010 Society of Biblical Literature and Logos Bible Software.
 With online or electronic quotations, link "SBLGNT" and "*The Greek New Testament: SBL Edition*" to <http://sblgnt.com>, "Society of Biblical Literature" to <http://sbl-site.org>, and "Logos Bible Software" to <http://logos.com>.

5. The SBLGNT may not be used in a Greek-English diglot without a license, regardless of whether such work will be sold or given away. Diglots containing the SBLGNT and a language other than English may be produced for free distribution.

Introduction

The Text

The Greek New Testament: SBL Edition (SBLGNT) is a new edition of the Greek New Testament, established with the help of earlier editions. In particular, four editions of the Greek New Testament were utilized as primary resources in the process of establishing the SBLGNT. These editions (and their abbreviations) are:

WH	Brooke Foss Westcott and Fenton John Anthony Hort, <i>The New Testament in the Original Greek</i>
Treg	Samuel Prideaux Tregelles, <i>The Greek New Testament, Edited from Ancient Authorities, with t</i>
NIV	Richard J. Goodrich and Albert L. Lukaszewski, <i>A Reader's Greek New Testament</i> (Grand Rap
RP	<i>The New Testament in the Original Greek: Byzantine Textform 2005</i> , compiled and arranged b

Establishing the Text

The starting point for the SBLGNT was the edition of Westcott and Hort. First, the WH text was modified to match the orthographic standards of the SBLGNT (described below). Next, the modified version was compared to the other three primary editions (Treg, NIV, and RP) in order to identify points of agreement and disagreement between them. Where all four editions agreed, the text was tentatively accepted as the text of the SBL edition; points of disagreement were marked for further consideration. The editor then worked systematically through the entire text, giving particular attention to the points of disagreement but examining as well the text where all four editions were in agreement.⁷ Where there was disagreement among the four editions, the editor determined which variant to print as the text;⁸ occasionally a reading not found in any of the four editions commended itself as the most probable representative of the text and therefore was adopted. Similarly, where all four texts were in agreement, the editor determined whether to accept that reading or to adopt an alternative variant as the text.⁹ In this manner, the text of the SBLGNT was established.

A comparison of this new text with the four editions listed above, using as the data base the 6,928 variation units recorded in the accompanying apparatus (described below), reveals the following patterns of agreement and difference:

	Agreements	Disagreements
SBL–WH:	6,048	880
SBL–Treg:	5,700	1,228
SBL–NIV:	6,311	617
SBL–RP:	969	5,959

Also interesting is a comparison of agreements of the SBLGNT with one of the four editions against the other three and, vice versa, SBLGNT and the other three against the one:

⁷ **o:** For a brief overview of the editor's methodological and historical perspectives with regard to the practice of New Testament textual criticism, see Michael W. Holmes, "Reconstructing the Text of the New Testament," in *The Blackwell Companion to the New Testament* (ed. David E. Aune; Oxford: Wiley-Blackwell, 2010), 77–89. ⁸ **o:** Or, to put the matter a bit more precisely, which variant most likely represents the form in which the text first began to be copied and to circulate. ⁹ **o:** In all, there are fifty-six variation units in the SBLGNT where the editor preferred a reading not found in any of the four primary editions. In thirty-eight of those instances, the editor's preferred reading is also read by WH^{marg} (30x) and/or Treg^{marg} (2x) and/or NA (10x).

SBL + WH vs. Treg NIV RP:	99
SBL + Treg vs. WH NIV RP:	28
SBL + NIV vs. WH Treg RP:	59
SBL + RP vs. WH Treg NIV:	66
SBL + Treg NIV RP vs. WH:	365
SBL + WH NIV RP vs. Treg:	150
SBL + WH Treg RP vs. NIV:	103
SBL + WH Treg NIV vs. RP:	4,875

Orthography and Related Matters

The orthography of this edition (including accents and breathings¹⁰) follows that of the Bauer-Danker-Arndt-Gingrich lexicon (BDAG).¹¹ This includes both text and apparatus: entries in the apparatus generally have been conformed to the orthography of BDAG regardless of the spelling of the source edition.

With regard to elision (e.g., ἀλλ' for ἀλλά), crasis (e.g., καὶ γὰρ for καὶ ἐγώ), movable ν, and the interchange between first aorist and second aorist verb endings, the text of Westcott and Hort has been followed. As in the case of orthography, this guideline generally applies to the apparatus as well as the text.

Capitalization

Capitalization follows the pattern of the third edition of *The Apostolic Fathers: Greek Texts and English Translations*,¹² which capitalizes (1) the first word of a paragraph, (2) the first word of direct speech, and (3) proper nouns.¹³ Occasionally capitalization in a variant reading in the apparatus may follow that of the source edition.

Verse Division, Punctuation, and Paragraphing

The verse divisions follow those of the Nestle-Aland/United Bible Societies Greek texts.¹⁴ Differences between editions have not been recorded.

Punctuation generally follows that of Westcott and Hort. Regular exceptions include instances where a textual decision or the adoption of NRSV paragraphing required a corresponding change in punctuation. Where Westcott and Hort employed two consecutive punctuation marks (such as a comma following or preceding a dash; see 1 Tim 1:5; 2:7), these have been reduced to a single mark. A high point has been added before direct speech if no other punctuation is present. Occasionally other changes have been made as required by context.

¹⁰ **o:** Occasionally breathings are as much a matter of interpretation as of lexicography. In agreement with a minority of the membership of the UBS Editorial Committee (see Bruce M. Metzger, *A Textual Commentary on The Greek New Testament* [London: United Bible Societies, 1971], 616 [a discussion of Phil 3:21 not found in the second edition]), the SBLGNT occasionally prints a rough breathing on forms of αὐτός. ¹¹ **o:** *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature* (3rd ed., revised and edited by Frederick William Danker; based on the 6th ed. of Walter Bauer's *Griechisch-deutsches Wörterbuch zu den Schriften des Neuen Testaments und der frühchristlichen Literatur*; Chicago: University of Chicago Press, 2000). Thus ἀγνεία, not ἀγνία (so WH), or, e.g., in the case of words with movable ς (cf. BDF §21), ἄχρι, μέχρι, and οὕτως are printed throughout, unless BDAG indicates otherwise (ἄχρις, Gal 3:19 and Heb 3:13; μέχρις, Mark 13:30, Gal 4:19, Heb 12:4; οὕτω, Acts 23:11, Phil 3:17, Heb 12:21, Rev 16:18). A rare exception to the guideline is the adoption of νοουμενίας rather than νεομενίας in Col 2:16. ¹² **o:** Michael W. Holmes, ed., *The Apostolic Fathers: Greek Texts and English Translations* (3rd ed.; Grand Rapids: Baker Academic, 2007). ¹³ **o:** A category that offers, to be sure, numerous opportunities for differences of opinion. ¹⁴ **o:** A partial exception occurs at the end of Acts 19, where (in accordance with some editions and many recent translations) a forty-first verse number has been placed in the text, but in brackets ([41]), to indicate uncertainty regarding its status.

Paragraphing generally follows the pattern of the NRSV. Conflicts between NRSV paragraphing and Westcott and Hort punctuation have been resolved on a contextual basis.¹⁵

Symbols Used in the Text

ⲓ or ⲑ or ⲓ ¹	A textual note pertains to the following word. When identical words in the same verse
ⲓ or ⲑ	A textual note pertains to the enclosed words. When identical phrases in the same verse
[]	The enclosed text is doubtful. ¹⁶

The Apparatus

The textual apparatus provides information about a wide range of textual variants.¹⁷ It records all differences between the text of the SBLGNT and the texts of WH, Treg, NIV, RP, and NA except for those differences that fall in the category of “orthography and related matters” (discussed above).¹⁸ That is, the apparatus does not take note of differences that are solely a matter of orthographic variation or that involve only elision, crasis, movable *v*, interchange between first and second aorist verb endings, and the like; it does record all other differences between the SBL text and the texts of the five other editions just listed.

The four primary editions (WH Treg NIV RP) are cited for every variation unit (of which there are 6,928).¹⁹ NA is cited only when it differs from NIV. Occasionally a marginal reading of WH or Treg or the text of another edition is cited, usually in support of a reading adopted by the editor that is not found in any of the four primary editions, but sometimes in other circumstances as well.

In each note, the reading of the text is always presented first, in bold, followed by its supporting evidence; the variant reading(s) and supporting evidence follow. Because the different editions use single brackets ([]) in the text in different ways, the apparatus does not record details regarding an edition's use of brackets in its text.

Symbols Used in the Notes

Treg	Samuel Prideaux Tregelles, <i>The Greek New Testament, Edited from Ancient Authorities</i> ,
Treg ^{marg}	Indicates a reading printed by Tregelles in the margin of his edition.
WH	Brooke Foss Westcott and Fenton John Anthony Hort, <i>The New Testament in the Original</i>
WH ^{app}	Indicates a reading discussed by WH in the <i>Appendix</i> to their edition (in vol. 2).
WH ^{marg}	Indicates an alternative reading printed by WH in the margin of their edition.

Understanding the Apparatus: A Brief Guide

This brief guide supplements what is said above about the apparatus to the SBLGNT by offering further explanation and examples.

The textual apparatus provides a textual note for each of the more than 6,900 instances of variation in the SBLGNT. In each note, the marked reading in the text is always

¹⁵ **o:** For example, at the end of Phil 1:18, WH's punctuation was given preference over the NRSV paragraph break, whereas at Phil 2:14 the NRSV paragraphing was followed rather than the WH punctuation (which was changed accordingly). ¹⁷ **o:** In general, it closely follows the pattern of the apparatus in Holmes, *The Apostolic Fathers*

(3rd ed.). ¹⁸ **o:** This means that the apparatus includes nearly all the variant or alternative readings noted in the margins or notes of most recent major English translations and numerous translations into other languages as well.

¹⁹ **o:** For variants involving the verses or parts of verses that WH print between double brackets ([]), WH is cited in the apparatus between brackets (i.e., [WH]).

listed first, in bold, and followed immediately by its supporting evidence. The separator bracket (|) comes next, followed by the variant reading(s) and supporting evidence. Multiple variant readings in the same variation unit are separated by a semicolon (;), as in the second variant in Matt 22:30 below (τοῦ θεοῦ RP; – WH Treg NIV).

Symbols in the text alert the reader to the presence of textual notes in the apparatus. The most frequently used symbols are ʳ and ʳ; the former marks a single word, and the latter encloses a multiple-word phrase. If the same word is marked a second time in the same verse, the ʳ symbol is used to mark the second occurrence (as in Matt 10:28 below, twice). If an identical multiword phrase is marked a second time in the same verse, the ʳ symbols are used to mark the second occurrence (as in John 18:39 below). In both cases, for clarity the symbols are repeated in the textual note. (More complex cases are discussed below.)

Matt 10:28 text:

28 καὶ μὴ ʳφοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· ʳφοβεῖσθε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον ʳκαὶ ψυχὴν ʳκαὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ.

textual notes in apparatus:

10:28 ʳφοβεῖσθε Treg NIV RP | φοβηθῆτε WH

10:28 ʳφοβεῖσθε WH NIV | φοβήθητε Treg RP

10:28 ʳκαὶ WH Treg NIV | + τὴν RP

10:28 ʳκαὶ WH Treg NIV | + τὸ RP

John 18:39 text:

39 ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα ἓνα ἀπολύσω ὑμῖν ἐν τῷ πάσχᾳ· βούλεσθε οὖν ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;

textual notes in apparatus:

10:39 ἀπολύσω ὑμῖν WH Treg NIV | ὑμῖν ἀπολύσω RP

10:39 ἀπολύσω ὑμῖν WH Treg NIV | ὑμῖν ἀπολύσω RP

Matt 22:30 text:

30 ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ʳγαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι ʳθεοῦ ἐν ʳτῷ οὐρανῷ εἰσιν·

textual notes in apparatus:

22:30 γαμίζονται WH Treg NIV | ἐκγαμίζονται RP

22:30 θεοῦ Holmes | τοῦ θεοῦ RP; – WH Treg NIV

22:30 τῷ WH Treg NIV | – RP

Variant readings can be one of three types: addition, omission, or substitution. An addition is signaled by the plus sign (+), which indicates that the following word or words are added to the reading of the text by the supporting edition(s) listed after the additional words. In Matt 10:28 above, for example, taking the third and fourth variants together, the SBL text reads καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα (with WH Treg NIV), while the RP text—adding τὴν after ʳκαὶ and τὸ after ʳκαὶ—reads καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα.

An omission is signaled by the minus sign (–) or dash, which indicates that the word(s) marked in the text are omitted by the supporting edition(s) listed after the minus sign. In the second variant in Matt 22:30 above, where the SBL text reads ὡς ἄγγελοι θεοῦ, WH Treg NIV omit the word θεοῦ and thus read only ὡς ἄγγελοι (see also the last variant in 22:30).

If there is neither a plus nor a minus sign, the variant reading is a substitution: the word(s) marked in the text are replaced by the word(s) in the variant reading by the supporting edition(s) listed after the variant reading. In the first variant in Matt 10:28, for example, the SBL text reads φοβεῖσθε (with Treg NIV RP), while the WH text reads φοβηθῆτε (see also the second variant in this verse, both variants in John 18:39, and the first variant in 22:30).

The above examples cover a very large proportion of the variation units in the apparatus, though more complex cases do sometimes occur. If, for example, the same

word is marked more than twice in the same sentence, the symbols ¹ and ² are used for subsequent occurrences (as in 1 Cor 12:10 below, where the same word is marked four times). Occasionally, the [∘] symbols (whose typical use was described above) can also be used to mark a shorter multiword variant that occurs inside a longer multiword variant (see Luke 22:43-44 below). Also, a single-word variant marker (∘) can occur inside a regular set (∘) of multiple-word variant markers (as in John 13:2 below). A key point to remember when encountering an “opening” multiple-word marker, whether ∘ or ∘, is always to look for the corresponding “closing” marker (∘ or ∘); this will help to avoid confusion.

1 Cor 12:10 text:

10 ῥἄλλω ἐνεργήματα δυνάμεων, ῥἄλλω προφητεία, ¹ῥἄλλω διακρίσεις πνευμάτων, ἑτέρω γένη γλωσσῶν, ²ῥἄλλω ἐρμηνεία γλωσσῶν.

textual notes in apparatus:

12:10 ῥἄλλω Holmes] + δὲ WH Treg NIV RP

12:10 ῥἄλλω Treg] + δὲ WH NIV RP

12:10 ¹ῥἄλλω Treg] + δὲ WH NIV RP

12:10 ἑτέρω WH Treg NIV] + δὲ RP

12:10 ²ῥἄλλω Holmes] + δὲ WH Treg NIV RP

Luke 22:43-44 text:

43 ὥφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ῥἄπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. 44 καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτενέστερον προσήυχετο· ‘καὶ ἐγένετο’ ὁ ἰδρὼς αὐτοῦ ὥσπερ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν.’

textual notes in apparatus:

22:43-44 ὥφθη δὲ ... ἐπὶ τὴν γῆν. Treg NIV RP] [[WH]]

22:43-44 ῥἄπ' NIV RP] ἀπὸ τοῦ [[WH]] Treg

22:43-44 καὶ ἐγένετο [[WH]] NIV] ἐγένετο δὲ Treg RP

Here the symbols ∘ mark off a variant involving the inclusion (by Treg NIV RP) or omission (by WH) of verses 43-44. Within that larger variant, a smaller multiword variant marked by ∘ involves a word-order difference. Since the ∘ “opening” symbol always is matched by a ∘ “closing” symbol, and the ∘ symbol always corresponds with ∘, it is possible to “nest” the two variants without confusion as to where each begins and ends.

This variant offers an opportunity to comment on the use of another symbol, [[WH]]. There are some verses that Westcott and Hort did not think belonged to the genuine text but that they did not feel free to remove completely from their printed text due to its antiquity or intrinsic interest. In the first entry in the apparatus (ὥφθη δὲ ... ἐπὶ τὴν γῆν. Treg NIV RP] [[WH]]), the symbol [[WH]] signals that Westcott and Hort placed verses 43-44 inside double brackets, whereas Treg NIV RP included them in their texts. In the third variant (καὶ ἐγένετο [[WH]] NIV] ἐγένετο δὲ Treg RP), involving a difference in word order, the presence of [[WH]] signals that Westcott and Hort support the same word order as NIV and reminds us that they did not view the phrase (or the verse of which it is a part) as part of the original text.

John 13:2 text:

2 καὶ δεῖπνου ῥινομένου, τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος ῥισκαριώτου,

textual notes in apparatus:

13:2 ῥινομένου WH Treg NIV] ῥινομένου RP

13:2 ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος ῥισκ. WH Treg NIV] Ἰούδα Σίμωνος ῥισκ. ἵνα αὐτὸν παραδῶ RP

13:2 ῥισκαριώτου NIV RP] ῥισκαριώτης WH Treg

In this instance, the word-order variation (ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτου) is unrelated to the separate variant involving the spelling of Ἰσκαριώτου, so they have been set up as separate variants, the smaller one “nested” inside the larger. The larger variant bounded by the symbols ^ deals with the word-order variation, while the variant signaled by the ʳ symbol deals with the spelling variation.

Two other matters call for comment. One is punctuation, which in general is not taken into account in the textual notes. Occasionally, however, a variant may carry with it consequences for how the verse is punctuated. In these cases, punctuation is included in the textual note, as in the second variant in Rev 21:4:

21:4 ἔτι. WH] ἔτι, ὅτι Treg NIV RP

Here the inclusion of ὅτι (supported by Treg NIV RP) alters the syntax of the sentence and so requires a change in punctuation, from the full stop of WH to a comma. The textual note, therefore, indicates both the textual variants and the punctuation that corresponds with them.

The other is the use of ellipsis (...) in the textual notes. Sometimes it is used to save space, especially in variants involving word order. In Matt 15:37 (καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἦραν ἑπτὰ σφυρίδας πλήρεις), for example, giving the full text of each variant would result in a textual note like this:

15:37 τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἦραν WH Treg NIV] ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων RP
The use of ellipses to replace exactly the same words in each variant results in a shorter note:

15:37 τὸ ... κλασμάτων ἦραν WH Treg NIV] ἦραν τὸ ... κλασμάτων RP.

In other cases the use of ellipses helps to make clear the places where two or more textual variants actually differ. In Acts 9:31, for example, the entire verse is enclosed by a pair of multiword variant markers (31 Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας εἶχεν εἰρήνην οἰκοδομουμένη, καὶ πορευομένη τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπληθύνετο). The apparatus, however, looks like this:

9:31 Ἡ ... ἐκκλησία ... εἶχεν ... οἰκοδομουμένη ... πορευομένη ... ἐπληθύνετο WH Treg NIV] Αἱ ... ἐκκλησίαι ... εἶχον ... οἰκοδομοῦμεναι ... πορευόμεναι ... ἐπληθύνοντο RP

Here the ellipses not only save space but also reveal clearly the places where the variant readings differ and the nature of the variation (singular versus plural).²⁰

²⁰ 0: The introduction has been slightly modified to conform with the formatting of this electronic edition.

ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ

¹ Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ χριστοῦ υἱοῦ Δαυὶδ υἱοῦ Ἀβραάμ.

² Ἀβραάμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαάκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ, Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ³ Ἰούδας δὲ ἐγέννησεν τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζάρα ἐκ τῆς Θαμάρ, Φαρὲς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑσρῶμ, Ἑσρῶμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ, ⁴ Ἀράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ, Ἀμιναδάβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ναασσών, Ναασσών δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαλμών, ⁵ Σαλμών δὲ ἐγέννησεν τὸν Βόες ἐκ τῆς Ῥαχάβ, Βόες δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωβὴδ ἐκ τῆς Ῥούθ, Ἰωβὴδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί, ⁶ Ἰεσσαί δὲ ἐγέννησεν τὸν Δαυὶδ τὸν βασιλέα.

Δαυὶδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σολομῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου, ⁷ Σολομῶν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ῥοβοάμ, Ῥοβοάμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιά, Ἀβιά δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀσάφ, ⁸ Ἀσάφ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ, Ἰωσαφάτ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωράμ, Ἰωράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὀζία, ⁹ Ὀζίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωαθάμ, Ἰωαθάμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχάζ, Ἀχάζ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐζεκίαν, ¹⁰ Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ, Μανασσῆς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμώς, Ἀμώς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσίαν, ¹¹ Ἰωσίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος.

¹² Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος Ἰεχονίας ἐγέννησεν τὸν Σαλαθιήλ, Σαλαθιήλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβαβέλ, ¹³ Ζοροβαβέλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ, Ἀβιούδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακίμ, Ἐλιακίμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀζώρ, ¹⁴ Ἀζώρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδῶκ, Σαδῶκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχίμ, Ἀχίμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιούδ, ¹⁵ Ἐλιούδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλεάζαρ, Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ματθάν, Ματθάν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ, ¹⁶ Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσήφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος χριστός.

¹⁷ Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραάμ ἕως Δαυὶδ γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ Δαυὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρες.

¹⁸ Τοῦ δὲ Ἰησοῦ χριστοῦ ἡ γένεσις οὕτως ἦν. Ἰωσήφ ἐκείνης τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῇ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς εὐρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. ¹⁹ Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν δειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρᾳ ἀπολῦσαι αὐτήν. ²⁰ ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων· Ἰωσήφ υἱὸς Δαυὶδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαρίαν τὴν γυναῖκά σου, τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματος ἁγίου. ²¹ τέξεται δὲ υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν, αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. ²² τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· ²³ Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ· ὃ ἐστὶν μεθερμηνευσόμενον Μεθ' ἡμῶν ὁ θεός. ²⁴ ἔγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου καὶ παρέλαβεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. ²⁵ καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἕως οὗ ἔτεκεν υἱόν· καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

2

¹ Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλέεμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα ² λέγοντες· Ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἶδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ καὶ ἠλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. ³ ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης ἐταράχθη καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ, ⁴ καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ χριστὸς γεννᾶται. ⁵ οἱ δὲ εἶπαν

1:5 Βόες ... Βόες WH NIV] Βοὸς ... Βοὸς Treg; Βοὸζ ... Βοὸζ RP 1:5 Ἰωβὴδ ... Ἰωβὴδ WH Treg NIV] Ὡβὴδ ... Ὡβὴδ RP
1:6 δὲ WH Treg NIV] + ὁ βασιλεὺς RP 1:7 Ἀσάφ Ἀσάφ WH Treg NA] Ἀσά Ἀσά NIV RP 1:10 Ἀμώς Ἀμώς WH
Treg NA] Ἀμών Ἀμών NIV RP 1:18 Ἰησοῦ WH NIV RP] – Treg 1:18 γένεσις WH Treg NIV] γέννησις RP 1:18
μνηστευθείσης WH Treg NIV] + γὰρ RP 1:19 δειγματίσαι WH Treg NIV] παραδειγματίσαι RP 1:20 Μαρίαν WH
NIV] Μαριάμ Treg RP 1:22 ὑπὸ WH Treg NIV] + τοῦ RP 1:24 ἐγερθεὶς WH Treg NIV] Διεγερθεὶς RP 1:25 υἱόν
WH Treg NIV] τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον RP 2:3 ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης WH Treg NIV] Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς RP

αὐτῷ· Ἐν Βηθλέεμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου· ⁶ Καὶ σύ, Βηθλέεμ γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ.

⁷ Τότε Ἡρώδης λάθρα καλέσας τοὺς μάγους ἠκρίβωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος, ⁸ καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλέεμ εἶπεν· Πορευθέντες ἐξετάσατε ἀκριβῶς περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὶ δὲ εὔρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. ⁹ οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν, καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστήρ ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ προῆγεν αὐτούς, ἕως ἐλθὼν ἐστάθη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. ¹⁰ ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. ¹¹ καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. ¹² καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδην δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

¹³ Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. ¹⁴ ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, ¹⁵ καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

¹⁶ Τότε Ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεΐλεν πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλέεμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ τῶν μάγων. ¹⁷ τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· ¹⁸ Φωνὴ ἐν Ῥαμὰ ἠκούσθη, κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολὺς· Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι ὅτι οὐκ εἰσίν.

¹⁹ Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ ²⁰ λέγων· Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραὴλ, τεθνήκασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. ²¹ ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθεν εἰς γῆν Ἰσραὴλ. ²² ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρώδου ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, ²³ καὶ ἐλθὼν κατώκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ, ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

3

¹ Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας ² καὶ λέγων· Μετανοεῖτε, ἥγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ³ οὗτος γὰρ ἐστὶν ὁ ῥηθεὶς διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. ⁴ αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφύν αὐτοῦ, ἡ δὲ τροφή ἦν αὐτοῦ ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. ⁵ τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου, ⁶ καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν.

⁷ Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ⁸ ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας ⁹ καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ, λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ¹⁰ ἤδη γδὲ ἡ ἀξίνη πρὸς

2:8 ἐξετάσατε ἀκριβῶς WH Treg NIV] ἀκριβῶς ἐξετάσατε RP **2:9** ἐστάθη WH Treg NIV] ἔστη RP **2:13** φαίνεται κατ' ὄναρ WH NIV RP] κατ' ὄναρ φαίνεται Treg **2:15** ὑπὸ WH Treg NIV] + τοῦ RP **2:17** διὰ WH Treg NIV] ὑπὸ RP **2:18** ἠκούσθη WH Treg NIV] + θρῆνος καὶ RP **2:19** φαίνεται κατ' ὄναρ WH Treg NIV] κατ' ὄναρ φαίνεται RP **2:21** εἰσῆλθεν WH Treg NIV] ἦλθεν RP **2:22** βασιλεύει WH NIV] + ἐπὶ Treg RP **2:22** τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρώδου WH Treg NIV] Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ RP **3:2** καὶ Treg NIV RP] – WH **3:3** διὰ WH Treg NIV] ὑπὸ RP **3:4** ἦν αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτοῦ ἦν RP **3:6** ποταμῷ WH Treg NIV] – RP **3:7** αὐτοῦ Treg NIV RP] – WH **3:10** δὲ WH Treg NIV] + καὶ RP

τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

¹¹ Ἐγὼ μὲν ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἀγίῳ· ¹² οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ καὶ συνάξει τὸν σίτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἄσβεστον.

¹³ Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. ¹⁴ ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν λέγων· Ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με; ¹⁵ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· πρὸς αὐτόν· Ἄφες ἄρτι, οὕτως γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν αὐτόν. ¹⁶ βαπτισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς· εὐθὺς ἀνέβη ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ ἠνεώχθησαν οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδεν πνεῦμα θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν· ¹⁷ καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

4

¹ Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. ² καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσεράκοντα καὶ νύκτας τεσσεράκοντα ὕστερον ἐπείνασεν. ³ καὶ προσελθὼν ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. ⁴ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Γέγραπται· Οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ.

⁵ Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ περύγιον τοῦ ἱεροῦ, ⁶ καὶ λέγει αὐτῷ· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι Τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀρουσίν σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. ⁷ ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πάλιν γέγραπται· Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου.

⁸ Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν ⁹ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ταῦτά σοι πάντα δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. ¹⁰ τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὑπαγε, Σατανᾶ· γέγραπται γάρ· Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. ¹¹ τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος, καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσήλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

¹² Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ¹³ καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρά ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς Καφαρναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλίμ· ¹⁴ ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· ¹⁵ Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλίμ, ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, ¹⁶ ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκοτίᾳ· φῶς εἶδεν· μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρα καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς. ¹⁷ Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν· Μετανοεῖτε, ἥγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

¹⁸ Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν, ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς· ¹⁹ καὶ λέγει αὐτοῖς· Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῖς ἀνθρώπων. ²⁰ οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. ²¹ Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν

3:11 ὑμᾶς βαπτίζω WH Treg NIV] βαπτίζω ὑμᾶς RP **3:11** καὶ πυρί WH Treg NIV] – RP **3:12** ἀποθήκην WH NIV RP] + αὐτοῦ Treg **3:14** Ἰωάννης Treg NIV RP] – WH **3:15** πρὸς αὐτόν Treg NIV RP] αὐτῷ WH **3:16** βαπτισθεὶς δὲ WH Treg NIV] καὶ βαπτισθεὶς RP **3:16** εὐθὺς ἀνέβη WH Treg NIV] ἀνέβη εὐθὺς RP **3:16** ἠνεώχθησαν WH NIV] + αὐτῷ Treg NA; ἀνεώχθησαν αὐτῷ RP **3:16** πνεῦμα WH] τὸ πνεῦμα τοῦ Treg NIV RP **3:16** περιστερὰν WH] + καὶ Treg NIV RP **4:3** ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ WH Treg NIV] αὐτῷ ὁ πειράζων εἶπεν RP **4:4** ὁ WH Treg NIV] – RP **4:4** ἐπὶ WH NIV RP] ἐν Treg **4:5** ἔστησεν WH Treg NIV] ἵστησιν RP **4:9** εἶπεν WH Treg NIV] λέγει RP **4:9** σοι πάντα WH Treg NIV] πάντα σοι RP **4:10** Ὑπαγε WH Treg NA] + ὀπίσω μου NIV RP **4:12** δὲ WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **4:16** σκοτίᾳ WH Treg] σκότει NIV RP **4:16** φῶς εἶδεν WH Treg NIV] εἶδεν φῶς RP

καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. ²² οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ.

²³ Καὶ περιῆγεν ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. ²⁴ καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις· συνεχομένους, δαιμονιζομένους καὶ σεληνιαζομένους καὶ παραλυτικούς, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. ²⁵ καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

5

¹ Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐτοῦ προσῆλθαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

² καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτούς λέγων·

³ Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

⁴ μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.

⁵ μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν.

⁶ μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.

⁷ μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.

⁸ μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται.

⁹ μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται.

¹⁰ μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

¹¹ μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσιν καὶ εἴπωσιν πᾶν ῥονήρὸν καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν ἐμοῦ. ¹² χαίrete καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφῆτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.

¹³ Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἄλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἄλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι εἰ μὴ βληθὲν ἔξω· καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.

¹⁴ Ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη· ¹⁵ οὐδὲ καίουσιν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. ¹⁶ οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

¹⁷ Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφῆτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι. ¹⁸ ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἐν ἡ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται. ¹⁹ ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων καὶ διδάξῃ οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν ποιῇ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. ²⁰ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη· πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθῃτε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

²¹ Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. ²² ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· Ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ· Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. ²³ ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κακεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ²⁴ ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ὕπαγε πρῶτον διαλλάγηθαι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. ²⁵ ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ ἕως ὅτου εἴ· μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ, μήποτε σε παραδῷ ὁ ἀντίδικός σου τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτὴς τῷ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθῇς. ²⁶ ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην.

4:23 ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ WH NIV] ὁ Ἰησοῦς ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ Treg; ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς RP **4:24** συνεχομένους WH Treg] + καὶ NIV RP **5:11** πονηρὸν WH Treg NIV] + ῥήμα RP **5:13** βληθὲν ἔξω WH Treg NIV] βληθῆναι ἔξω καὶ RP **5:20** ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη WH NIV] ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν Treg RP **5:22** αὐτοῦ WH NIV] + εἰκὴ Treg RP **5:25** μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ WH Treg NIV] ἐν τῇ ὁδῷ μετ' αὐτοῦ RP **5:25** κριτῆς WH NIV] + σε παραδῷ Treg RP

²⁷ Ἦκούσατε ὅτι ἐρρέθη· Οὐ μοιχεύσεις. ²⁸ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτήν ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. ²⁹ εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ, συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. ³⁰ καὶ εἰ ἡ δεξιὰ σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτήν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ, συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου εἰς γέενναν ἀπέλθῃ.

³¹ Ἐρρέθη δέ· Ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον. ³² ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι ᾧ πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρεκτὸς λόγου πορνείας ποιεῖ αὐτήν μοιχευθῆναι, καὶ ὃς ἔαν ἀπολελυμένην γαμήσῃ μοιχᾷται.

³³ Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου. ³⁴ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὁμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶν τοῦ θεοῦ· ³⁵ μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστιν τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶν τοῦ μεγάλου βασιλέως· ³⁶ μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὁμόσης, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ποιῆσαι ἢ μέλαιναν· ³⁷ ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναί, οὐ οὐ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν.

³⁸ Ἦκούσατε ὅτι ἐρρέθη· Ὁφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. ³⁹ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίζει εἰς τὴν δεξιὰν ῥαισινά σου, στρέφον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· ⁴⁰ καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· ⁴¹ καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν, ὑπαγε μετ' αὐτοῦ δύο. ⁴² τῷ αἰτοῦντί σε ῥόδον, καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανίσασθαι μὴ ἀποστραφῆς.

⁴³ Ἦκούσατε ὅτι ἐρρέθη· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. ⁴⁴ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν διωκόντων ὑμᾶς· ⁴⁵ ὅπως γέννησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. ⁴⁶ ἐὰν γὰρ ἀγαπήσῃτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; ⁴⁷ καὶ ἐὰν ἀσπᾶσῃσθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ ἔθνηκοι τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; ⁴⁸ Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι ὥς ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν.

6

¹ Προσέχετε ᾧ δὲ τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μή γε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

² Ὃταν οὖν ποιῇς ἔλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ρύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. ³ σοῦ δὲ ποιούντος ἔλεημοσύνην μὴ γνῶτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου, ⁴ ὅπως ἡ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει ᾧ σοι.

⁵ Καὶ ὅταν προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε ὥς οἱ ὑποκριταί· ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. ⁶ σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἰσελθε εἰς τὸ ταμεῖόν σου καὶ κλείσας τὴν θύραν σου πρόσευξαι τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει ᾧ σοι.

5:30 εἰς γέενναν ἀπέλθῃ WH Treg NIV | βληθῇ εἰς γέενναν RP **5:31** δέ WH Treg NIV | + ὅτι RP **5:32** πᾶς ὁ ἀπολύων WH Treg NIV | ὃς ἂν ἀπολύσῃ RP **5:32** μοιχευθῆναι WH Treg NIV | μοιχᾶσθαι RP **5:36** ποιῆσαι ἢ μέλαιναν WH Treg NIV | ἢ μέλαιναν ποιῆσαι RP **5:39** ῥαπίζει WH Treg NIV | ῥαπίσει RP **5:39** εἰς WH Treg NIV | ἐπὶ RP **5:39** σιαγόνα NIV RP | + σου WH Treg NA **5:42** ῥόδον WH Treg NIV | δίδου RP **5:44** ὑμῶν WH Treg NIV | + εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς RP **5:44** τῶν WH Treg NIV | + ἐπηρεάζοντων ὑμᾶς καὶ RP **5:45** ἐν WH Treg NIV | + τοῖς RP **5:46** τὸ αὐτὸ WH NIV RP | οὕτως Treg **5:47** ἀδελφούς WH Treg NIV | φίλους RP **5:47** ἐθνηκοὶ WH Treg NIV | τελῶναι RP **5:47** τὸ αὐτὸ WH Treg NIV | οὕτως RP **5:48** ὥς WH Treg NIV | ὥσπερ RP **5:48** οὐράνιος WH Treg NIV | ἐν τοῖς οὐρανοῖς RP **6:1** δέ WH NA | – Treg NIV RP **6:1** δικαιοσύνην WH Treg NIV | ἐλεημοσύνην RP **6:4** κρυπτῷ WH Treg NIV | + αὐτὸς RP **6:4** σοι WH Treg NIV | + ἐν τῷ φανερῷ RP **6:5** προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε ὥς WH Treg NIV | προσεύχῃ οὐκ ἔσῃ ὥσπερ RP **6:5** ὅπως WH Treg NIV | + ἂν RP **6:5** ὑμῖν WH Treg NIV | + ὅτι RP **6:6** σοι WH Treg NIV | + ἐν τῷ φανερῷ RP

⁷ Προσευχόμενοι δὲ μὴ βατταλογήσητε ὥσπερ οἱ ἔθνικοί, δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται· ⁸ μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς, οἶδεν γὰρ ὁ πατήρ ὑμῶν ὧν χρεῖαν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν.

⁹ Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου, ¹⁰ ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου, γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς· ¹¹ τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον· ¹² καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφήκαμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· ¹³ καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ ἁπονηροῦ· ¹⁴ ἐὰν γὰρ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· ¹⁵ ἐὰν δὲ μὴ ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις, οὐδὲ ὁ πατήρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

¹⁶ Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥς οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί, ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν· ¹⁷ σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, ¹⁸ ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ ἑκρυφαίῳ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ ἑκρυφαίῳ ἀποδώσει σοι.

¹⁹ Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν· ²⁰ θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν· ²¹ ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρός σου, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδιά σου.

²² Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστὶν ὁ ὀφθαλμός· ἐὰν οὖν ἧ ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· ²³ ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται· εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν, τὸ σκότος πόσον.

²⁴ Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεῖν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει· οὐ δύνασθε θεῷ δουλεῖν καὶ μαμωνᾷ.

²⁵ Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν· μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσῃσθε· οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλείον ἐστὶ τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; ²⁶ ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ὅτι οὐ σπεύρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; ²⁷ τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πηχυν ἓνα; ²⁸ καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς ἀυξάνουσιν· οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν· ²⁹ λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων· ³⁰ εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῶ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; ³¹ μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες· Τί φάγωμεν; ἢ Τί πίωμεν; ἢ Τί περιβαλώμεθα; ³² πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητοῦσιν· οἶδεν γὰρ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρήζετε τούτων ἀπάντων· ³³ ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν· ³⁴ μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον, ἢ γὰρ αὔριον μεριμνήσει αὐτῆς· ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

7

¹ Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· ² ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν· ³ τί δὲ βλέπετε τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; ⁴ ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου· Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἐκ τοῦ

6:8 ὁ Treg NIV RP] + θεὸς ὁ WH **6:10** ἐπὶ WH Treg NIV] + τῆς RP **6:12** ἀφήκαμεν WH Treg NIV] ἀφίεμεν RP **6:13** πονηροῦ WH Treg NIV] + Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας Ἀμήν RP **6:15** ἀνθρώποις Holmes WH^{margin} NA] + τὰ παραπτώματα αὐτῶν WH Treg NIV RP **6:16** ὡς WH Treg NIV] ὥσπερ RP **6:16** ὑμῖν WH Treg NIV] + ὅτι RP **6:18** ἑκρυφαίῳ WH Treg NIV] κρυπτῷ RP **6:18** ἑκρυφαίῳ WH Treg NIV] κρυπτῷ RP **6:21** σου WH Treg NIV] ὑμῶν RP **6:21** σου WH Treg NIV] ὑμῶν RP **6:22** ἧ ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς WH NIV] ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς ἢ Treg RP **6:25** φάγητε Holmes WH^{margin}] + ἡ τί πίητε WH Treg NIV; + καὶ τί πίητε RP **6:28** αὐξάνουσιν· οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν WH NIV] αὐξάνουσιν· οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν Treg; αὐξάνει οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει RP **6:32** ἐπιζητοῦσιν WH Treg NIV] ἐπιζητεῖ RP **6:33** βασιλείαν WH] + τοῦ θεοῦ Treg NIV RP **6:34** αὐτῆς WH] ἐαυτῆς Treg NIV; τὰ ἐαυτῆς RP **7:4** ἐκ WH Treg NIV] ἀπὸ RP

ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; ⁵ ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον ἕκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου τὴν δοκόν, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

⁶ Μὴ δώτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσίν, μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσουσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.

⁷ Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὐρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. ⁸ πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει καὶ ὁ ζητῶν εὐρίσκει καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. ⁹ ἢ τίς ἐστὶν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον—μὴ λίθον ἐπιδώσῃ αὐτῷ; ¹⁰ ἢ καὶ ἰχθὺν αἰτήσῃ—μὴ ὄφιν ἐπιδώσῃ αὐτῷ; ¹¹ εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.

¹² Πάντα οὖν ὅσα ἐὰν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

¹³ Εἰσέλθατε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοὶ εἰσὶν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς. ¹⁴ ὅτι στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν.

¹⁵ Προσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων ἔσωθεν δέ εἰσιν λύκοι ἄρπαγες. ¹⁶ ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὰς ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα; ¹⁷ οὕτως πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ, τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. ¹⁸ οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. ¹⁹ πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ²⁰ ἄρα γε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς.

²¹ Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι· Κύριε κύριε εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ²² πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· Κύριε κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι ἐπροφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; ²³ καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι Οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.

²⁴ Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ὠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν πέτραν. ²⁵ καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέπεσαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν, τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. ²⁶ καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτούς ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ὠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν ἄμμον. ²⁷ καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσεν, καὶ ἦν ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη.

²⁸ Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. ²⁹ ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς αὐτῶν.

8

¹ Καταβάντος δὲ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὄρους ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. ² καὶ ἰδοὺ λεπρὸς προσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων· Κύριε, ἐὰν θέλῃς δύνασαί με καθαρίσαι. ³ καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ λέγων· Θέλω, καθαρίσθητι· καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. ⁴ καὶ λέγει

7:5 ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου τὴν δοκόν WH Treg NIV] τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου RP **7:6** καταπατήσουσιν WH Treg NIV] καταπατήσωσιν RP **7:8** ἀνοιγήσεται WH NIV RP] ἀνοίγεται Treg **7:9** ἐστὶν NIV RP] – WH Treg **7:9** αἰτήσῃ WH Treg NA] ἐὰν αἰτήσῃ NIV RP **7:10** ἢ WH Treg NIV] – RP **7:10** ἰχθὺν αἰτήσῃ WH Treg NIV] ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσῃ RP **7:12** ἐὰν WH NIV] ἂν Treg RP **7:13** ἡ πύλη Treg NIV RP] – WH **7:14** ὅτι WH] ὅτι δὲ NIV; τί Treg NA RP **7:15** Προσέχετε WH NIV] + δὲ Treg RP **7:16** σταφυλὰς WH Treg NIV] σταφυλήν RP **7:18** ποιεῖν Treg NIV RP] ἐνεγκεῖν WH **7:21** τοῖς WH Treg NIV] – RP **7:24** ὁμοιωθήσεται WH Treg NIV] ὁμοιώσω αὐτόν RP **7:24** αὐτοῦ τὴν οἰκίαν WH Treg NIV] τὴν οἰκίαν αὐτοῦ RP **7:26** αὐτοῦ τὴν οἰκίαν WH Treg NIV] τὴν οἰκίαν αὐτοῦ RP **7:28** ἐτέλεσεν WH Treg NIV] συνετέλεσεν RP **7:29** αὐτῶν WH Treg NIV] – RP **8:1** Καταβάντος δὲ αὐτοῦ WH Treg NIV] Καταβάντι δὲ αὐτῷ RP **8:2** προσελθὼν WH Treg NIV] ἐλθὼν RP **8:3** αὐτοῦ WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP

αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅρα μηδενὶ εἵπης, ἀλλὰ ὑπάγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκον τὸ δῶρον ὃ προσέταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

⁵ Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλθεν αὐτῷ ἐκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν ⁶ καὶ λέγων· Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος. ⁷ καὶ λέγει αὐτῷ· Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. ⁸ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἐκατόνταρχος ἔφη· Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπέ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. ⁹ καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἑξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· Πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ· Ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου· Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ¹⁰ ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν καὶ εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, παρ' οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ εὔρον. ¹¹ λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσιν καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαάκ καὶ Ἰακώβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. ¹² οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ¹³ καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἐκατοντάρχη· Ὑπάγε, ὥς ἐπίστευσας γεννηθήτω σοι· καὶ ἰάθη ὁ παῖς ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

¹⁴ Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου εἶδεν τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν. ¹⁵ καὶ ἥψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός, καὶ ἡγέρθη καὶ διηκόνει αὐτῷ. ¹⁶ Ὁψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς· καὶ ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν. ¹⁷ ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβεν καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.

¹⁸ Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς «πολλοὺς ὄχλους» περὶ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. ¹⁹ καὶ προσελθὼν εἷς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ· Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. ²⁰ καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει. ²¹ ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου. ²² ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτῷ· Ἀκολουθεῖ μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

²³ Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς πλοῖον ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ²⁴ καὶ ἰδοὺ σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων, αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν. ²⁵ καὶ προσελθόντες ἤγειραν αὐτὸν λέγοντες· Κύριε, σῶσον, ἀπολλύμεθα. ²⁶ καὶ λέγει αὐτοῖς· Τί δειλοὶ ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησεν τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. ²⁷ οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν λέγοντες· Ποταπός ἐστιν οὗτος ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα αὐτῷ ὑπακούουσιν»;

²⁸ Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. ²⁹ καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν λέγοντες· Τί ἡμῖν καὶ σοί, υἱὲ τοῦ θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; ³⁰ ἣν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. ³¹ οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες· Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἀπόστειλον ἡμᾶς εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. ³² καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ἰδοὺ ὥρμησεν πᾶσα ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασι. ³³ οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων. ³⁴ καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ

8:5 Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ WH Treg NIV] Εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ RP **8:7** καὶ Treg NIV RP] – WH **8:7** αὐτῷ WH NIV] + ὁ Ἰησοῦς Treg RP **8:8** καὶ ἀποκριθεὶς NIV RP] ἀποκριθεὶς δὲ WH Treg **8:9** ἐξουσίαν Treg NIV RP] + τασσόμενος WH **8:10** παρ' οὐδενὶ τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ WH Treg NIV] οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν RP **8:13** ὥς WH NIV] καὶ ὥς Treg RP **8:13** παῖς WH Treg] + αὐτοῦ NIV RP **8:18** πολλοὺς ὄχλους Treg RP] ὄχλον WH NIV **8:21** μαθητῶν WH Treg] + αὐτοῦ NIV RP **8:22** λέγει WH Treg NIV] εἶπεν RP **8:23** εἰς WH Treg] + τὸ NIV RP **8:25** προσελθόντες WH Treg NIV] + οἱ μαθηταὶ RP **8:25** σῶσον WH Treg NA] + ἡμᾶς NIV RP **8:27** αὐτῷ ὑπακούουσιν WH Treg NIV] ὑπακούουσιν αὐτῷ RP **8:28** ἐλθόντος αὐτοῦ WH Treg NIV] ἐλθόντι αὐτῷ RP **8:28** Γαδαρηνῶν WH Treg NIV] Γεργεσηνῶν RP **8:29** σοί WH Treg NIV] + Ἰησοῦ RP **8:31** ἀπόστειλον ἡμᾶς WH Treg NIV] ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν RP **8:32** τοὺς χοίρους WH Treg NIV] τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων RP **8:32** ἀγέλη WH Treg NIV] + τῶν χοίρων RP

πόλις ἐξῆλθεν εἰς ὑπάντησιν τῷ Ἰησοῦ, καὶ ἰδόντες αὐτὸν παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

9

¹ Καὶ ἔμβας εἰς πλοῖον διεπέρασεν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.

² Καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν τῷ παραλυτικῷ· Θάρσει, τέκνον· ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι. ³ καὶ ἰδοὺ τινες τῶν γραμματέων εἶπαν ἐν ἑαυτοῖς· Οὗτος βλασφημεῖ. ⁴ καὶ εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν· Ἰνατί ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ⁵ τί γὰρ ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· Ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· Ἐγειρε καὶ περιπάτει; ⁶ ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφίεναι ἁμαρτίας—τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ· Ἐγερθεὶς ἄρον σου τὴν κλίνην καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. ⁷ καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. ⁸ ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐφοβήθησαν καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

⁹ Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Ματθαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀκολουθεῖ μοι· καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

¹⁰ Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ¹¹ καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; ¹² ὁ δὲ ἀκούσας εἶπεν· Οὐ χρειᾶν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ ἀλλὰ οἱ κακῶς ἔχοντες. ¹³ πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστὶν· Ἐλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν· οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλούς.

¹⁴ Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου λέγοντες· Διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλὰ, οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσιν; ¹⁵ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστὶν ὁ νυμφίος; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. ¹⁶ οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἶρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ χειρὸν σχίσμα γίνεται. ¹⁷ οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή γε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπόλλυνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται.

¹⁸ Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς ἰδοὺ ἄρχων εἷς ἐλθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων ὅτι Ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτήν, καὶ ζήσεται. ¹⁹ καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθει αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ²⁰ Καὶ ἰδοὺ γυνὴ αἰμορροοῦσα δώδεκα ἔτη προσελθοῦσα ὀπισθεν ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. ²¹ ἔλεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ· Ἐὰν μόνον ἄψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ σωθήσομαι. ²² ὁ δὲ Ἰησοῦς στραφεὶς καὶ ἰδὼν αὐτήν εἶπεν· Θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. ²³ καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον ²⁴ ἔλεγεν· Ἀναχωρεῖτε, οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ κοράσιον ἀλλὰ καθεύδει· καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ²⁵ ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἠγέρθη τὸ κοράσιον. ²⁶ καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.

²⁷ Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ ἠκολούθησαν αὐτῷ δύο τυφλοὶ κράζοντες καὶ λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ Δαυίδ. ²⁸ ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν αὐτῷ· Ναί, κύριε. ²⁹ τότε ἥψατο

8:34 ὑπάντησιν WH Treg NIV] συνάντησιν RP **9:1** ἐμβὰς WH Treg NA RP] + ὁ Ἰησοῦς NIV **9:1** εἰς WH Treg NIV] + τὸ RP **9:2** ἀφίενταί WH Treg NIV] ἀφένωνταί RP **9:2** σου αἱ ἁμαρτίαι WH Treg NIV] σοι αἱ ἁμαρτίαι σου RP **9:4** εἰδὼς WH Treg NIV] ἰδὼν NA RP **9:4** Ἰνατί WH Treg NIV] + ὑμεῖς RP **9:5** Αφίενταί WH Treg NIV] Ἀφένωνταί RP **9:5** Ἐγειρε WH Treg NIV] Ἐγειραι RP **9:6** Ἐγερθεὶς NIV RP] Ἐγειρε WH Treg **9:8** ἐφοβήθησαν WH Treg NIV] ἐθαύμασαν RP **9:10** καὶ WH Treg NA RP] – NIV **9:11** ἔλεγον WH Treg NIV] εἶπον RP **9:12** δὲ WH NIV] + Ἰησοῦς Treg RP **9:12** εἶπεν WH Treg NIV] + αὐτοῖς RP **9:13** ἁμαρτωλούς WH Treg NIV] + εἰς μετάνοιαν RP **9:14** πολλὰ Treg NA RP] – WH NIV **9:17** ἀπόλλυνται WH Treg NIV] ἀπολούνται RP **9:18** ἐλθὼν Treg NIV RP] προσελθὼν WH **9:19** ἠκολούθει WH Treg] ἠκολούθησεν NIV RP **9:22** στραφεὶς WH Treg NIV] ἐπιστραφεὶς RP **9:24** ἔλεγεν WH Treg NIV] λέγει αὐτοῖς RP **9:27** αὐτῷ Treg NIV RP] – WH **9:27** υἱὲ WH RP] υἱὸς Treg NIV

τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν λέγων· Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. ³⁰ καὶ ἠνεώχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί· καὶ ἔνεβριμήθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· Ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω· ³¹ οἱ δὲ ἐξεληθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

³² Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον· ³³ καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες· Οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ· ³⁴ οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον· Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

³⁵ Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν ἡμαλακίαν· ³⁶ ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι καὶ ἐρριμμένοι ὥσει πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα· ³⁷ τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· ³⁸ δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

10

¹ Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν ἡμαλακίαν· ² τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστιν ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ³ Φίλιππος καὶ Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς καὶ Μαθθαῖος ὁ τελώνης, Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου καὶ ῥαββὶ θάδδαιος, ⁴ Σίμων ὁ Καναναῖος καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης ὁ καὶ παραδούς αὐτόν.

⁵ Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς παραγγείλας αὐτοῖς λέγων· Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθῃτε καὶ εἰς πόλιν Σαμαριτῶν μὴ εἰσέλθῃτε· ⁶ πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ· ⁷ πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε λέγοντες ὅτι Ἡγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν· ⁸ ἀσθενοῦντας θεραπεύετε, νεκροὺς ἐγείρετε, λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε· ⁹ μὴ κτήσησθε χρυσὸν μηδὲ ἄργυρον μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, ¹⁰ μὴ πήραν εἰς ὁδὸν μηδὲ δύο χιτῶνας μηδὲ ὑποδήματα μηδὲ ῥάβδον· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ· ¹¹ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθῃτε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστιν· κἀκεῖ μέναιτε ἕως ἂν ἐξέλθῃτε· ¹² εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀσπάσασθε αὐτήν· ¹³ καὶ ἐὰν μὲν ἦ ἡ οἰκία ἁγία, ἐλθάτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ἦ ἁγία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἔπιστραφήτω· ¹⁴ καὶ ὅς ἂν μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι ἔξω τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν· ¹⁵ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

¹⁶ Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί· ¹⁷ προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· ¹⁸ καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν· ¹⁹ ὅταν δὲ παραδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσητε· ²⁰ οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν· ²¹ παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς· ²² καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὕτως σωθήσεται· ²³ ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἑτέραν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

9:30 ἐνεβριμήθη WH Treg NIV] ἐνεβριμήσατο RP **9:32** ἄνθρωπον Treg NIV RP] – WH **9:35** ἡμαλακίαν WH Treg NIV] + ἐν τῷ λαῷ RP **9:36** ὥσει WH NIV RP] ὥς Treg **10:2** αὐτοῦ Treg RP] + καὶ WH NIV **10:3** ῥαββὶ θάδδαιος WH Treg NIV] Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς ῥαββὶ θάδδαιος RP **10:4** Καναναῖος WH Treg NIV] Κανανίτης RP **10:4** ὁ WH NIV] – Treg RP **10:8** νεκροὺς ἐγείρετε WH Treg NIV] – RP **10:10** ῥάβδον WH Treg NIV] ῥάβδους RP **10:10** αὐτοῦ WH Treg NIV] + ἐστιν RP **10:13** πρὸς Treg NIV RP] ἐφ' WH **10:14** ἂν WH Treg NIV] ἐὰν RP **10:14** ἔξω WH Treg NIV] – RP **10:19** παραδῶσιν WH Treg NIV] παραδιδῶσιν RP **10:19** λαλήσητε WH Treg NIV] λαλήσετε RP **10:23** ἑτέραν WH Treg NIV] ἄλλην RP **10:23** τοῦ WH NA RP] – Treg NIV **10:23** ἂν Treg NIV RP] – WH

²⁴ Οὐκ ἔστιν μαθητῆς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. ²⁵ ἄρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβοὺλ ἔπεκάλεσαν, πόσω μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ.

²⁶ Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γάρ ἐστιν κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. ²⁷ ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ οὐς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωματίων. ²⁸ καὶ μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβεῖσθε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. ²⁹ οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν. ³⁰ ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἡριθμημέναι εἰσίν. ³¹ μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς.

³² Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ³³ ὅστις δ' ἂν ἀρνήσῃταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι καὶ ἐγὼ αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.

³⁴ Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἀλλὰ μάχαιραν. ³⁵ ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς, ³⁶ καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. ³⁷ ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. ³⁸ καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. ³⁹ ὁ εὐρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὐρήσει αὐτήν.

⁴⁰ Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ⁴¹ ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήμψεται, καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου λήμψεται. ⁴² καὶ ὃς ἂν ποτίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

11

¹ Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

² Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ χριστοῦ πέμψας διὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ³ εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; ⁴ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες ἀπαγγεῖλατε Ἰωάννῃ ἃ ἀκούετε καὶ βλέπετε. ⁵ τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν καὶ χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, καὶ νεκροὶ ἐγείρονται καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται. ⁶ καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

⁷ Τούτων δὲ πορευομένων ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου· Τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ⁸ ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἡμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων εἰσίν. ⁹ ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. ¹⁰ οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται· Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. ¹¹ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστιν. ¹² ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασται ἀρπάζουσιν αὐτήν. ¹³ πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάννου ἐπροφήτευσαν· ¹⁴ καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἡλίας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. ¹⁵ ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέτω.

10:25 ἐπεκάλεσαν WH Treg NIV] ἐκάλεσαν RP **10:28** ☐φοβεῖσθε Treg NIV RP] φοβηθῆτε WH **10:28** ☐φοβεῖσθε WH NIV] φοβήθητε Treg RP **10:28** ☐καὶ WH Treg NIV] + τὴν RP **10:28** ☐καὶ WH Treg NIV] + τὸ RP **10:31** φοβεῖσθε WH Treg NIV] φοβηθῆτε RP **10:32** ἐν NIV RP] + τοῖς WH Treg NA **10:33** δ' ἂν NIV RP] δὲ WH Treg **10:33** καὶ ἐγὼ αὐτὸν WH Treg NIV] αὐτὸν καὶ ἐγὼ RP **10:33** ἐν NIV RP] + τοῖς WH Treg NA **10:42** ἂν WH Treg NIV] ἐὰν RP **11:2** διὰ WH Treg NIV] δύο RP **11:5** καὶ WH Treg NIV] – RP **11:6** ἐὰν NIV RP] ἂν WH Treg **11:8** μαλακοῖς WH Treg NIV] + ἱματίοις RP **11:8** βασιλέων WH Treg NIV] βασιλείων RP **11:8** εἰσίν Treg NIV RP] – WH **11:9** ; προφήτην ἰδεῖν WH] ἰδεῖν; προφήτην Treg NIV RP **11:10** οὗτός WH NIV] + γάρ Treg RP **11:15** ὦτα WH NIV] + ἀκούειν Treg RP

¹⁶ Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; ὁμοία ἐστὶν παιδίῳ ἡ ἀγοραΐς ἃ προσφωνοῦντα τοῖς ἐτέροις· ¹⁷ λέγουσιν· Ὑλήσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἔθρηνησαμεν καὶ οὐκ ἐκόψασθε· ¹⁸ ἦλθεν γὰρ Ἰωάννης μῆτε ἐσθίων μῆτε πίνων, καὶ λέγουσιν· Δαιμόνιον ἔχει· ¹⁹ ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν· Ἴδου ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἀμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῆς.

²⁰ Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν· ²¹ Οὐαὶ σοι, Χοραζὶν· οὐαὶ σοι, Βηθσαΐδᾶ· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν· ²² πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ ὑμῖν· ²³ καὶ σύ, Καφαρναούμ, 'μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθῇ'; ἕως ἄδου καταβῇ· ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ἔμεινεν ἂν μέχρι τῆς σήμερον· ²⁴ πλὴν λέγω ὑμῖν ὅτι γῇ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ σοί.

²⁵ Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἐξομολογοῦμαι σοι, πάτερ κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἔκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ²⁶ ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως· εὐδοκία ἐγένετο· ἔμπροσθέν σου· ²⁷ Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱὸν εἰ μὴ ὁ πατήρ, οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ὃ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

²⁸ Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς· ²⁹ ἄρατε τὸν ζυγὸν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πραῦς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν· ³⁰ ὁ γὰρ ζυγὸς μου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.

12

¹ Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασι διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχυν καὶ ἐσθίειν· ² οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπαν αὐτῷ· Ἴδου οἱ μαθηταὶ σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν σαββάτῳ· ³ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυὶδ ὅτε ἐπείνασεν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; ⁴ πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγον, ὃ οὐκ ἔξδον ἦν αὐτῷ φαγεῖν οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν μόνοις; ⁵ ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ ὅτι τοῖς σάββασι οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσιν καὶ ἀναίτιοί εἰσιν; ⁶ λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ μεῖζόν ἐστιν ὧδε· ⁷ εἰ δὲ ἐγνώκετε τί ἐστίν· Ὁ ἐλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους· ⁸ κύριος γάρ ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

⁹ Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν· ¹⁰ καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· Εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασι θεραπεύειν· ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ· ¹¹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος ὃς ἔξει πρόβατον ἓν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασι εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσῃ αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; ¹² πόσω οὖν διαφέρει ἄνθρωπος πρόβατον· ὥστε ἔξεστιν τοῖς σάββασι καλῶς ποιεῖν· ¹³ τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· Ἐκτείνον σου τὴν χεῖρα· καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ὑγιής ὡς ἡ ἄλλη· ¹⁴ ἐξελθόντες δὲ οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

¹⁵ Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας, ¹⁶ καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν, ¹⁷ ἵνα πληρωθῇ τὸ ρηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· ¹⁸ Ἴδου ὁ παῖς μου ὃν ἠρέτισα, ὁ ἀγαπητός μου· εἰς ὃν εὐδόκησεν

11:16 καθημένους ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἃ προσφωνοῦντα τοῖς ἐτέροις WH Treg NIV] ἐν ἀγοραῖς καθημένους καὶ προσφωνοῦσιν τοῖς ἐταίροις αὐτῶν RP **11:17** λέγουσιν WH Treg NIV] καὶ λέγουσιν RP **11:17** ἐθρηνησαμεν WH Treg NIV] + ὑμῖν RP **11:19** ἔργων WH Treg NIV] τέκνων RP **11:20** ἤρξατο WH Treg NA RP] + ὁ Ἰησοῦς NIV **11:23** μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθῇ WH Treg NIV] ἢ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθείσα RP **11:23** καταβῇ WH Treg NIV] καταβιβασθῇ RP **11:23** ἐγενήθησαν WH Treg NIV] ἐγένοντο RP **11:23** ἔμεινεν WH Treg NIV] ἔμειναν RP **11:25** ἐκρυψας WH Treg NIV] ἀπέκρυψας RP **11:26** εὐδοκία ἐγένετο WH NIV] ἐγένετο εὐδοκία Treg RP **12:3** ἐπείνασεν WH Treg NIV] + αὐτὸς RP **12:4** ἔφαγον, ὃ WH NIV] ἔφαγεν, ὃ Treg; ἔφαγεν οὐς RP **12:10** ἄνθρωπος WH Treg NIV] + ἦν τὴν RP **12:10** θεραπεύειν WH Treg RP] θεραπεῦσαι NIV **12:11** ἔσται WH NIV RP] – Treg **12:13** σου τὴν χεῖρα WH Treg NIV] τὴν χεῖρά σου RP **12:14** ἐξελθόντες δὲ οἱ Φαρισαῖοι ... αὐτοῦ WH Treg NIV] Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ... αὐτοῦ ἐξελθόντες RP **12:15** αὐτῷ WH NIV] + ὄχλοι Treg NA RP **12:17** ἵνα WH Treg NIV] ὅπως RP **12:18** εἰς ὃν NIV RP] ὃν WH; ἐν ᾧ Treg

ἡ ψυχὴ μου· θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ. ¹⁹ οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγάσει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. ²⁰ κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει, ἕως ἂν ἐκβάλλῃ εἰς νίκος τὴν κρίσιν. ²¹ καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιούσιν.

²² Τότε ἐπροσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν ἑκὼν λαλεῖν καὶ βλέπειν. ²³ καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον· Μῆτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς Δαυὶδ; ²⁴ οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον· Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβούλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. ²⁵ εἰδὼς δὲ τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς· Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται, καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται. ²⁶ καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς τὸν Σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτόν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ²⁷ καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ κριταὶ ἔσονται ὑμῶν. ²⁸ εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ²⁹ ἢ πῶς δύναται τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἄρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δῇσῃ τὸν ἰσχυρόν; καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. ³⁰ ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστίν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει. ³¹ διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις, ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται. ³² καὶ ὅς ἐάν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὅς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι.

³³ Ἡ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. ³⁴ γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. ³⁵ ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει ἀγαθὰ, καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. ³⁶ λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργὸν ὃ λαλήσουσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. ³⁷ ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.

³⁸ Τότε ἀπεκρίθησαν αὐτῷ τινες τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων λέγοντες· Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. ³⁹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. ⁴⁰ ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. ⁴¹ ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινούσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. ⁴² βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὧδε.

⁴³ Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὐρίσκει. ⁴⁴ τότε λέγει· Εἰς τὸν οἶκόν μου ἐπιστρέψω· ὅθεν ἐξῆλθον· καὶ ἐλθὼν εὐρίσκει σχολάζοντα σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. ⁴⁵ τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χεῖρονα τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.

⁴⁶ Ἐτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις ἰδοὺ ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰστήκεισαν ἔξω ζητοῦντες αὐτῷ λαλήσαι. ⁴⁷ εἶπεν δέ τις αὐτῷ· Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἐσθήκασιν, ζητοῦντές σοι λαλήσαι. ⁴⁸ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ λέγοντι αὐτῷ· Τίς ἐστίν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνας

12:22 προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ κωφός Treg NA RP] προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζόμενον τυφλὸν καὶ κωφόν WH NIV **12:22** κωφὸν WH Treg NIV] τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ RP **12:25** δὲ WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **12:27** κριταὶ ἔσονται ὑμῶν WH Treg NIV] ὑμῶν ἔσονται κριταὶ RP **12:29** ἀρπάσαι WH Treg NIV] διαρπάσαι RP **12:29** διαρπάσει WH Treg NA RP] διαρπάσῃ NIV **12:31** ἀφεθήσεται WH Treg NIV] + τοῖς ἀνθρώποις RP **12:32** τούτῳ τῷ WH Treg NIV] τῷ νῦν RP **12:36** λαλήσουσιν WH Treg NIV] ἐὰν λαλήσωσιν RP **12:38** αὐτῷ WH Treg NIV] - RP **12:44** Εἰς τὸν οἶκόν μου ἐπιστρέψω WH Treg NIV] Ἐπιστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου RP **12:44** εὐρίσκει WH Treg NA RP] + τὸν οἶκόν NIV **12:44** σχολάζοντα Treg NIV RP] + καὶ WH **12:46** δὲ RP] - WH Treg NIV **12:47** εἶπεν ... λαλήσαι Treg NIV RP] - WH **12:48** λέγοντι WH Treg NIV] εἰπόντι RP

εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; ⁴⁹ καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν· Ἴδου ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου· ⁵⁰ ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφός καὶ ἀδελφή καὶ μήτηρ ἐστίν.

13

¹ Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς τῆς οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν· ² καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἰστήκει. ³ καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς λέγων· Ἴδου ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν. ⁴ καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ἃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἐλθόντα τὰ πετεινὰ κατέφαγεν αὐτά. ⁵ ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθέως ἐξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς, ⁶ ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. ⁷ ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αὐτὰς καὶ ἐπνίξαν αὐτά. ⁸ ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρπὸν, ὃ μὲν ἑκατὸν ὃ δὲ ἐξήκοντα ὃ δὲ τριάκοντα. ⁹ ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέτω.

¹⁰ Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν αὐτῷ· Διὰ τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; ¹¹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Ὅτι ὑμῖν δέδοται γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. ¹² ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. ¹³ διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσιν καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνίουσιν. ¹⁴ καὶ ἀναπληροῦται αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου ἡ λέγουσα· Ἀκοῇ ἀκούετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε. ¹⁵ ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμυσαν· μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἰάσονται αὐτούς. ¹⁶ ὑμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσιν, καὶ τὰ ὧτα ὑμῶν ὅτι ἀκούουσιν. ¹⁷ ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν.

¹⁸ Ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείραντος. ¹⁹ παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ ἀρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρεῖς. ²⁰ ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν, ²¹ οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστιν, γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθὺς σκανδαλίζεται. ²² ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἵωνος τούτου καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. ²³ ὁ δὲ ἐπὶ τὴν καλὴν γῆν σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιείς, ὃς δὴ καρποφορεῖ καὶ ποιεῖ ὃ μὲν ἑκατὸν ὃ δὲ ἐξήκοντα ὃ δὲ τριάκοντα.

²⁴ Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· Ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείραντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. ²⁵ ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἐπέσπειρεν ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου καὶ ἀπῆλθεν. ²⁶ ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησεν, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. ²⁷ προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ· Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια; ²⁸ ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς· Ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δοῦλοι αὐτῷ λέγουσιν· Θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά; ²⁹ ὁ δὲ φησιν· Οὐ, μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον· ³⁰ ἄφετε συναυξάνεσθαι ἀμφοτέρω· καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς

13:1 Ἐν WH Treg NIV] + δὲ RP **13:1** τῆς WH Treg NIV] ἀπὸ τῆς RP **13:2** εἰς WH Treg NIV] + τὸ RP **13:4** ἐλθόντα τὰ πετεινὰ WH NIV] ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ RP; ἦλθον τὰ πετεινὰ καὶ Treg **13:7** ἐπνίξαν NIV] ἀπέπνιξαν WH Treg RP **13:9** ὦτα WH NIV] + ἀκούειν Treg RP **13:11** αὐτοῖς Treg NA RP] - WH NIV **13:16** ἀκούουσιν WH Treg NIV] ἀκούει RP **13:18** σπείραντος WH Treg NIV] σπείροντος RP **13:22** τούτου RP] - WH Treg NIV **13:23** καλὴν γῆν WH Treg NIV] γῆν τὴν καλὴν RP **13:23** συνιείς WH Treg NIV] συνιών RP **13:24** σπείραντι WH Treg NIV] σπείροντι RP **13:25** ἐπέσπειρεν WH Treg NIV] ἔσπειρεν RP **13:27** ἔσπειρας WH NIV RP] ἔσπειρες Treg **13:28** δοῦλοι αὐτῷ λέγουσιν Treg] αὐτῷ λέγουσιν WH; δοῦλοι λέγουσιν αὐτῷ NIV; δοῦλοι εἶπον αὐτῷ RP **13:28** συλλέξωμεν WH Treg NIV] συλλέξομεν RP **13:29** φησιν WH Treg NIV] ἔφη RP **13:30** μέχρι RP] ἕως WH Treg NIV

θερισταῖς· Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ δῆσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά, τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

³¹ Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ³² ὁ μικρότερον μὲν ἐστὶν πάντων τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ αὐξηθῇ μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστὶν καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

³³ Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς· Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

³⁴ Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐδὲν ἐλάλει αὐτοῖς· ³⁵ ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, ἐρεῦξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς.

³⁶ Τότε ἀφείς τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν. καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· Διασάφισον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. ³⁷ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου· ³⁸ ὁ δὲ ἀγρός ἐστὶν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ, ³⁹ ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτὰ ἐστὶν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια αἰῶνός ἐστιν, οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοί εἰσιν. ⁴⁰ ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ καίεται, οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ⁴¹ ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, ⁴² καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ⁴³ Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμπουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέτω.

⁴⁴ Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὐρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψεν, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

⁴⁵ Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας·

⁴⁶ εὐρὼν δὲ ἓνα πολύτιμον μαργαρίτην ἀπελθὼν ἐπέπρακεν πάντα ὅσα εἶχεν καὶ ἠγόρασεν αὐτόν.

⁴⁷ Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ· ⁴⁸ ἣν ὅτε ἐπληρώθη ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν καὶ καθίσαντες συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἄγγῃ, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. ⁴⁹ οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων ⁵⁰ καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

⁵¹ Συνήκατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ· Ναί. ⁵² ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν ὁμοίός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά. ⁵³ καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετήρην ἐκεῖθεν.

⁵⁴ Καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήσσεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν· Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; ⁵⁵ οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριάμ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσήφ καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; ⁵⁶ καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσιν; πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; ⁵⁷ καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ⁵⁸ καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

13:30 συναγάγετε NIV RP] συνάγετε WH Treg **13:33** ἐνέκρυψεν WH Treg NIV] ἔκρυψεν RP **13:34** οὐδὲν WH Treg NIV] οὐκ RP **13:35** καταβολῆς WH Treg] + κόσμου NIV RP **13:36** οἰκίαν WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **13:36** Διασάφισον WH Treg NIV] φράσον RP **13:37** εἶπεν WH Treg NIV] + αὐτοῖς RP **13:39** αἰῶνός WH Treg NIV] τοῦ αἰῶνός RP **13:40** καίεται Treg RP] κατακαίεται WH NIV **13:40** αἰῶνος WH Treg NIV] + τούτου RP **13:43** ὦτα WH NIV] + ἀκούειν Treg RP **13:44** Ὁμοία WH Treg NIV] Πάλιν ὁμοία RP **13:44** πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει Treg NIV] πωλεῖ ὅσα ἔχει WH; πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ RP **13:45** ἀνθρώπῳ Treg NIV RP] – WH **13:46** εὐρὼν δὲ WH Treg NIV] ὅς εὐρὼν RP **13:48** ἄγγῃ WH Treg NIV] ἀγγεῖα RP **13:51** Συνήκατε WH Treg NA] λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Συνήκατε NIV RP **13:51** Ναί WH Treg NIV] + κύριε RP **13:52** τῇ βασιλείᾳ WH Treg NIV] εἰς τὴν βασιλείαν RP **13:55** οὐχ WH Treg NIV] οὐχί RP **13:55** Ἰωσήφ WH Treg NIV] Ἰωσῆς RP **13:57** πατρίδι WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP

14

¹ Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ τετραάρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, ² καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν αὐτοῦ· Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. ³ Ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἔδωκεν αὐτὸν καὶ ἐν φυλακῇ ἀπέθετο διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ⁴ ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης· Οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν αὐτήν. ⁵ καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. ⁶ γενεσίῳ δὲ γενομένοις τοῦ Ἡρώδου ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἤρρεσεν τῷ Ἡρώδῃ, ⁷ ὅθεν μετὰ ὅρκου ὠμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἂν αἰτήσεται. ⁸ ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς· Δός μοι, φησὶν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. ⁹ καὶ ἡ λυπηθεὶς ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσεν δοθῆναι, ¹⁰ καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισεν τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. ¹¹ καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤνεγκεν τῇ μητρὶ αὐτῆς. ¹² καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ πτῶμα καὶ ἔθαψαν αὐτόν, καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ.

¹³ Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν· καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων. ¹⁴ καὶ ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. ¹⁵ ὁψίας δὲ γενομένης προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ λέγοντες· Ἐρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρήλθεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. ¹⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ χρειάν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. ¹⁷ οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ· Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. ¹⁸ ὁ δὲ εἶπεν· Φέρετέ μοι ὧδε αὐτούς. ¹⁹ καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοῦ χόρτου, λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν καὶ κλάσας ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. ²⁰ καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις. ²¹ οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

²² Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς ἐμβῆναι εἰς πλοῖον καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. ²³ καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι. ὁψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ. ²⁴ τὸ δὲ πλοῖον ἤδη σταδίου πολλοὺς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπεῖχεν, βασιανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων, ἦν γὰρ ἑναντίος ὁ ἄνεμος. ²⁵ τετάρτη δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἦλθεν πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τὴν θάλασσαν. ²⁶ οἱ δὲ μαθηταὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα ἐταράχθησαν λέγοντες ὅτι φάντασμα ἐστίν, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. ²⁷ εὐθὺς δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· Θαρσεῖτε, ἐγὼ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε.

²⁸ Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν· Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με ἔλθειν πρὸς σέ· ἐπὶ τὰ ὕδατα. ²⁹ ὁ δὲ εἶπεν· Ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα καὶ ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ³⁰ βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν ἐφοβήθη, καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξεν λέγων· Κύριε, σῶσόν με. ³¹ εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ·

14:3 αὐτὸν Treg NIV RP] - WH **14:3** ἐν φυλακῇ ἀπέθετο WH NIV] ἐν τῇ φυλακῇ ἀπέθετο Treg; ἔθετο ἐν φυλακῇ RP **14:4** αὐτῷ ὁ Ἰωάννης RP] ὁ Ἰωάννης αὐτῷ WH NIV; ὁ Ἰωάννης Treg **14:6** γενεσίῳ δὲ γενομένοις WH Treg NIV] γενεσίῳ δὲ ἀγομένων RP **14:7** ἂν WH NIV RP] ἂν Treg **14:9** λυπηθεὶς ὁ βασιλεὺς διὰ WH Treg NIV] ἐλυπήθη ὁ βασιλεὺς διὰ δὲ RP **14:10** τὸν NIV RP] - WH Treg **14:12** πτῶμα WH Treg NIV] σῶμα RP **14:12** αὐτόν WH Treg NA] αὐτό NIV RP **14:13** Ἀκούσας δὲ WH Treg NIV] καὶ ἀκούσας RP **14:14** ἐξελθὼν WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **14:15** μαθηταὶ WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **14:18** ὧδε αὐτούς WH Treg NIV] αὐτοὺς ὧδε RP **14:19** τοῦ χόρτου WH Treg NIV] τοὺς χόρτους RP **14:22** ἠνάγκασεν WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **14:22** εἰς WH Treg] + τὸ NIV RP **14:24** σταδίου πολλοὺς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπεῖχεν WH Treg NIV] μέσον τῆς θαλάσσης ἦν RP **14:25** ἦλθεν WH Treg NA] ἀπῆλθεν NIV RP **14:25** αὐτοὺς WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **14:25** τὴν θάλασσαν WH Treg NIV] τῆς θαλάσσης RP **14:26** οἱ δὲ μαθηταὶ ἰδόντες αὐτὸν WH NIV] καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ Treg RP **14:26** τῆς θαλάσσης WH Treg NIV] τὴν θάλασσαν RP **14:27** εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP **14:27** αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Treg RP] ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς WH NIV **14:28** αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν Treg NIV RP] ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ WH **14:28** ἐλθεῖν πρὸς σέ WH Treg NIV] πρὸς σε ἐλθεῖν RP **14:29** πλοίου WH Treg] + ὁ NIV RP **14:29** καὶ ἦλθεν WH NIV] ἐλθεῖν Treg RP **14:30** ἰσχυρὸν Treg NA RP] - WH NIV

Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; ³² καὶ ἄναβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. ³³ οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες· Ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ.

³⁴ Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν εἰς Γεννησαρέτ. ³⁵ καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ³⁶ καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα μόνον ἄψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἤψαντο διεσώθησαν.

15

¹ Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ Ἱεροσολύμων Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς ² διὰ τί οἱ μαθηταὶ σου παραβαίνουν τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. ³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; ⁴ ὁ γὰρ θεὸς εἶπεν· Τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καί· Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω. ⁵ ὑμεῖς δὲ λέγετε· Ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ· Δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς, ⁶ οὐ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ· καὶ ἠκυρώσατε τὸν λόγον τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. ⁷ ὑποκριταί, καλῶς ἐπροφήτευσεν περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας λέγων· ⁸ Ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χεῖλεσίν με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδιά αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ· ⁹ μάτην δὲ σέβονται με, διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων.

¹⁰ Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς· Ἀκούετε καὶ συνίετε· ¹¹ οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ¹² Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ λέγουσιν αὐτῷ· Οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; ¹³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Πᾶσα φυτεία ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ἐκριζωθήσεται. ¹⁴ ἄφετε αὐτούς· τυφλοὶ εἰσιν ὁδηγοὶ τυφλῶν· τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται. ¹⁵ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην. ¹⁶ ὁ δὲ εἶπεν· Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; ¹⁷ οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; ¹⁸ τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κάκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ¹⁹ ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι. ²⁰ ταῦτά ἐστὶν τὰ κοινούντα τὸν ἄνθρωπον, τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶν φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

²¹ Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. ²² καὶ ἰδοὺ γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὀρίων ἐκείνων ἐξελθοῦσα ἔκραζεν λέγουσα· Ἐλέησόν με, κύριε υἱὸς Δαυὶδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. ²³ ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠρώτουν αὐτὸν λέγοντες· Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὀπισθεν ἡμῶν. ²⁴ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. ²⁵ ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνη αὐτῷ λέγουσα· Κύριε, βοήθει μοι. ²⁶ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐκ ἔστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. ²⁷ ἡ δὲ εἶπεν· Ναί, κύριε, καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. ²⁸ τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γεννηθήτω σοι ὡς θέλεις. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

14:32 ἀναβάντων WH Treg NIV] ἐμβάντων RP **14:33** πλοίῳ WH NIV] + ἐλθόντες Treg RP **14:34** ἐπὶ τὴν γῆν εἰς WH Treg NIV] εἰς τὴν γῆν RP **15:1** Ἰησοῦ WH Treg NIV] + οἱ RP **15:1** Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς WH Treg NIV] γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι RP **15:2** αὐτῶν Treg NIV RP] – WH **15:4** εἶπεν WH Treg NIV] ἐνετείλατο λέγων RP **15:6** οὐ WH Treg NIV] καὶ οὐ RP **15:6** τιμήσει WH Treg NIV] τιμῆσῃ RP **15:6** αὐτοῦ WH NIV] + ἡ τὴν μητέρα αὐτοῦ Treg RP **15:6** τὸν λόγον WH Treg NIV] τὴν ἐντολὴν RP **15:8** Ὁ λαὸς οὗτος WH Treg NIV] Ἐγγίζει μοι ὁ λαὸς οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν καὶ RP **15:12** μαθηταὶ WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP **15:12** λέγουσιν WH Treg NIV] εἶπον RP **15:14** τυφλοὶ εἰσιν ὁδηγοὶ τυφλῶν Treg NA] τυφλοὶ εἰσιν ὁδηγοὶ WH NIV; ὁδηγοὶ εἰσιν τυφλοὶ τυφλῶν RP **15:15** ταύτην NIV RP] – WH Treg **15:16** δὲ WH Treg NIV] + Ἰησοῦς RP **15:17** οὐ WH Treg NIV] οὐπω RP **15:22** ἔκραζεν WH Treg NIV] ἐκραύγασεν αὐτῷ RP **15:22** υἱὸς WH Treg NIV] υἱὲ RP **15:23** ἠρώτουν WH Treg NIV] ἠρώτων RP **15:25** προσεκύνη WH Treg NIV] προσεκύνησεν RP

²⁹ Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ. ³⁰ καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν 'κωφούς, τυφλοὺς, χωλοὺς, κυλλοὺς', καὶ ἑτέρους πολλούς, καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας 'αὐτοῦ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς· ³¹ ὥστε 'τὸν ὄχλον' θαυμάσαι βλέποντας κωφούς λαλοῦντας 'κυλλοὺς ὑγιεῖς' 'καὶ χωλοὺς περιπατοῦντας καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν Ἰσραήλ.

³² Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν· Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἡδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. ³³ καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ 'μαθηταί· Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; ³⁴ καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πόσους ἄρτους ἔχετε; οἱ δὲ εἶπαν· Ἑπτὰ, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. ³⁵ καὶ 'παραγγείλας 'τῷ ὄχλῳ' ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν ³⁶ ἔλαβεν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύδας 'καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ 'ἐδίδου τοῖς 'μαθηταῖς οἱ δὲ μαθηταὶ 'τοῖς ὄχλοις'. ³⁷ καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ 'τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἦραν' ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις. ³⁸ οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. ³⁹ καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια 'Μαγαδάν.

16

¹ Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδείξαι αὐτοῖς. ² ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Ὁψίας γενομένης λέγετε· Εὐδία, πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός· ³ καὶ πρωῒ· Σήμερον χειμῶν, πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. 'τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε.' ⁴ Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ. καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθεν.

⁵ Καὶ ἐλθόντες οἱ 'μαθηταὶ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. ⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. ⁷ οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες ὅτι Ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν. ⁸ γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε. ⁹ οὐπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; ¹⁰ οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων καὶ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε; ¹¹ πῶς οὐ νοεῖτε ὅτι οὐ περὶ ἄρτων εἶπον ὑμῖν; προσέχετε δὲ ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. ¹² τότε συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπεν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης 'τῶν ἄρτων' ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.

¹³ Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου ἡρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων· Τίνα λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; ¹⁴ οἱ δὲ εἶπαν· Οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν, ἄλλοι δὲ Ἡλίαν, ἕτεροι δὲ Ἰερεμίαν ἢ ἓνα τῶν προφητῶν. ¹⁵ λέγει αὐτοῖς· Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ¹⁶ ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπεν· Σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. ¹⁷ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Μακάριος εἶ, Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέν σοι ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ¹⁸ κἀγὼ δέ σοι λέγω ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς· ¹⁹ δώσω σοι τὰς 'κλεῖδας

15:30 κωφούς, τυφλοὺς, χωλοὺς, κυλλοὺς Holmes | χωλοὺς, κυλλοὺς, τυφλοὺς, κωφούς WH; χωλοὺς, τυφλοὺς, κωφούς, κυλλοὺς Treg RP; χωλοὺς, τυφλοὺς, κυλλοὺς, κωφούς NIV **15:30** αὐτοῦ WH Treg NIV | τοῦ Ἰησοῦ RP **15:31** τὸν ὄχλον WH NIV | τοὺς ὄχλους Treg RP **15:31** κυλλοὺς ὑγιεῖς Treg NIV RP | - WH **15:31** καὶ WH Treg NIV | - RP **15:33** μαθηταί WH NIV | + αὐτοῦ Treg RP **15:35** παραγγείλας WH Treg NIV | ἐκέλευσεν RP **15:35** τῷ ὄχλῳ WH Treg NIV | τοῖς ὄχλοις RP **15:36** ἔλαβεν WH Treg NIV | καὶ λαβὼν RP **15:36** καὶ WH Treg NIV | - RP **15:36** ἐδίδου WH Treg NIV | ἔδωκεν RP **15:36** μαθηταῖς WH NIV | + αὐτοῦ Treg RP **15:36** τοῖς ὄχλοις WH Treg NIV | τῷ ὄχλῳ RP **15:37** τὸ ... κλασμάτων ἦραν WH Treg NIV | ἦραν τὸ ... κλασμάτων RP **15:39** Μαγαδάν WH Treg NIV | Μαγαδάλ RP **16:2** Ὁψίας γενομένης ... οὐ δύνασθε Treg NIV RP | [WH] **16:3** τὸ Treg NIV [WH] | Ὑποκριταὶ τὸ RP **16:4** Ἰωνᾶ WH Treg NIV | + τοῦ προφήτου RP **16:5** μαθηταὶ WH Treg NIV | + αὐτοῦ RP **16:8** εἶπεν WH Treg NIV | + αὐτοῖς RP **16:8** ἐλάβετε Treg RP | ἔχετε WH NIV **16:11** ἄρτων WH Treg NIV | ἄρτου RP **16:11** προσέχετε δὲ WH Treg NIV | προσέχειν RP **16:12** τῶν ἄρτων WH Treg NIV | τοῦ ἄρτου RP **16:13** τίνα WH Treg NIV | + με RP **16:17** ἀποκριθεὶς δὲ WH Treg NIV | καὶ ἀποκριθεὶς RP **16:19** δώσω WH NIV | καὶ δώσω Treg RP **16:19** κλεῖδας WH Treg NIV | κλεῖς RP

τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ὁ ἔαν δήσης ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὁ ἔαν λύσης ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ²⁰ τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ χριστός.

²¹ Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. ²² καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων· Ἰλεώς σοι, κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. ²³ ὁ δὲ στραφεὶς εἶπεν τῷ Πέτρῳ· Ὑπάγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· σκάνδαλον εἶ ἐμοῦ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

²⁴ Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι. ²⁵ ὃς γὰρ ἔαν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὕρησει αὐτήν. ²⁶ τί γὰρ ὠφεληθήσεται ἄνθρωπος ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; ²⁷ μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὴν πράξιν αὐτοῦ. ²⁸ ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσὶν τινες τῶν ὧδε ἐστῶτων οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

17

¹ Καὶ μεθ' ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν. ² καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. ³ καὶ ἰδοὺ ὤφθη αὐτοῖς Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας συλλαλοῦντες μετ' αὐτοῦ. ⁴ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσω ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεῖ μίαν καὶ Ἠλίᾳ μίαν. ⁵ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς, καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· ἀκούετε αὐτοῦ. ⁶ καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. ⁷ καὶ προσήλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀψάμενος αὐτῶν εἶπεν· Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. ⁸ ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον εἰ μὴ αὐτὸν Ἰησοῦν μόνον.

⁹ Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· Μηδενὶ εἶπητε τὸ ὄραμα ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἐγερθῇ. ¹⁰ καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες· Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἔλθεῖν πρῶτον; ¹¹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἠλίας μὲν ἔρχεται καὶ ἀποκαταστήσει πάντα· ¹² λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι Ἠλίας ἤδη ἦλθεν, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτὸν ἀλλὰ ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν· οὕτως καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν. ¹³ τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

¹⁴ Καὶ ἐλθόντων πρὸς τὸν ὄχλον προσήλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτὸν ¹⁵ καὶ λέγων· Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς πάσχει, πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. ¹⁶ καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτόν

16:19 [ἐὰν WH NIV RP] ἂν Treg 16:19 [ἐὰν WH NIV RP] ἂν Treg 16:20 διεστείλατο Treg NA RP] ἐπιτίμησεν WH NIV 16:20 μαθηταῖς WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP 16:20 ἐστὶν WH Treg NIV] + Ἰησοῦς RP 16:21 ὁ Ἰησοῦς Treg NIV RP] Ἰησοῦς Χριστὸς WH 16:21 εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν WH Treg NIV] ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα RP 16:23 εἰ ἐμοῦ WH Treg NIV] μου εἶ RP 16:25 ἐὰν WH Treg NIV] ἂν RP 16:26 ὠφεληθήσεται WH Treg NIV] ὠφελεῖται RP 16:28 ὅτι WH NIV] - Treg RP 16:28 τῶν ὧδε ἐστῶτων WH Treg NIV] ὧδε ἐστῶτες RP 17:2 ἐγένετο WH Treg NIV] ἐγένοντο RP 17:3 ὤφθη WH Treg NIV] ὤφθησαν RP 17:3 συλλαλοῦντες μετ' αὐτοῦ WH Treg NIV] μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες RP 17:4 ποιήσω WH NIV] ποιήσωμεν Treg RP 17:4 Ἠλίᾳ μίαν WH Treg NIV] μίαν Ἠλίᾳ RP 17:5 ἀκούετε αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτοῦ ἀκούετε RP 17:7 προσήλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀψάμενος αὐτῶν WH NIV] προσήλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἥψατο αὐτῶν Treg; προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἥψατο αὐτῶν καὶ RP 17:8 αὐτόν WH NIV] τὸν Treg RP 17:9 ἐγερθῇ WH Treg NIV] ἀναστῇ RP 17:10 μαθηταὶ WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP 17:11 δὲ WH Treg NIV] + Ἰησοῦς RP 17:11 εἶπεν WH Treg NIV] + αὐτοῖς RP 17:11 ἔρχεται WH Treg NIV] + πρῶτον RP 17:14 ἐλθόντων WH Treg NIV] + αὐτῶν RP 17:15 πάσχει NIV RP] ἔχει WH Treg

θεραπεῦσαι. ¹⁷ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ὡ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε 'μεθ' ὑμῶν ἔσομαι'; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε. ¹⁸ καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον· καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. ¹⁹ Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν εἶπον· Διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; ²⁰ ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· Διὰ τὴν ὀλιγοπιστίαν ὑμῶν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ· Μετάβα ἔνθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσῃ ὑμῖν.

²² Συστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, ²³ καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.

²⁴ Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπαν· Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα; ²⁵ λέγει· Ναί. καὶ ἔλθόντα εἰς τὴν οἰκίαν προέφθασεν αὐτόν ὁ Ἰησοῦς λέγων· Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσιν τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; ²⁶ εἰπόντος δέ· Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων, ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἄρα γε ἐλεύθεροὶ εἰσιν οἱ υἱοί. ²⁷ ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον καὶ τὸν ἄναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἄρον, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ εὐρήσεις στατήρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

18

¹ Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες· Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; ² καὶ προσκαλεσάμενος παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν ³ καὶ εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῇτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδιά, οὐ μὴ εἰσέλθῃτε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ⁴ Ὅστις οὖν ταπεινώσῃ ἑαυτόν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. ⁵ καὶ ὃς ἐὰν δέξηται ἓν παιδίον τοιοῦτο ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται.

⁶ Ὃς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικός εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. ⁷ οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γὰρ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται.

⁸ Εἰ δὲ ἡ χεὶρ σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτόν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλὸν σοὶ ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν ὀκλύον ἢ χωλόν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. ⁹ καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτόν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλὸν σοὶ ἐστὶν μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

¹⁰ Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων, λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ¹² τί ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένηται τινὶ ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα καὶ πλανηθῇ ἐν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ ἀφήσει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐπὶ τὰ ὄρη καὶ πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον; ¹³ καὶ ἐὰν γένηται εὐρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἐννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις. ¹⁴ οὕτως οὐκ ἔστιν θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς ἵνα ἀπόλῃται ἓν τῶν μικρῶν τούτων.

17:17 μεθ' ὑμῶν ἔσομαι WH Treg NIV] ἔσομαι μεθ' ὑμῶν RP **17:20** λέγει WH Treg NIV] Ἰησοῦς εἶπεν RP **17:20** ὀλιγοπιστίαν WH Treg NIV] ἀπιστίαν RP **17:20** Μετάβα ἔνθεν WH Treg NIV] Μετάβηθι ἔνθεν RP **17:20** ὑμῖν WH NIV] + 21 Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ. Treg RP **17:22** Συστρεφομένων WH Treg NIV] Ἀναστρεφομένων RP **17:25** ἐλθόντα WH Treg NIV] ὅτε εἰσῆλθεν RP **17:26** εἰπόντος δέ WH Treg NIV] λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος RP **17:27** εἰς WH Treg NA] + τὴν NIV RP **17:27** ἀναβάντα WH Treg NIV] ἀναβαίνοντα RP **18:2** προσκαλεσάμενος WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **18:5** ἐὰν WH NIV RP] ἂν Treg **18:5** ἐν παιδίον τοιοῦτο WH NIV] ἐν παιδίον τοιοῦτον Treg; παιδίον τοιοῦτον ἐν RP **18:6** εἰς RP] περὶ WH Treg NIV **18:7** γὰρ WH Treg NIV] + ἐστὶν RP **18:7** ἀνθρώπῳ WH Treg NIV] + ἐκείνῳ RP **18:8** αὐτόν WH Treg NIV] αὐτὰ RP **18:8** κυλὸν ἢ χωλόν WH NIV] χωλὸν ἢ κυλὸν Treg RP **18:10** οὐρανοῖς WH Treg NIV] + 11 ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολλωλός. RP **18:12** ἀφήσει WH Treg NIV] ἀφείς RP **18:12** καὶ WH Treg NIV] - RP **18:14** ἔμπροσθεν WH Treg NA RP] - NIV **18:14** ὑμῶν NIV RP] μου WH Treg **18:14** ἐν WH Treg NIV] εἰς RP

¹⁵ Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε ἔλεγξον αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. ἔὰν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου· ¹⁶ ἔὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἓτι ἓνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα· ¹⁷ ἔὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὸν τῇ ἐκκλησίᾳ· ἔὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης. ¹⁸ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἔὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένα ἔν οὐρανῷ καὶ ὅσα ἔὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένα ἔν οὐρανῷ. ¹⁹ Πάλιν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔὰν δύο συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἔὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ²⁰ οὗ γάρ εἰσιν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἓμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμι ἐν μέσῳ αὐτῶν.

²¹ Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν· Κύριε, ποσάκις ἁμαρτήσῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἐπτάκις; ²² λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Οὐ λέγω σοι ἕως ἐπτάκις ἀλλὰ ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ.

²³ Διὰ τοῦτο ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ ὃς ἠθέλησεν συναῖραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ· ²⁴ ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν προσηνέχθη αὐτῷ εἷς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. ²⁵ μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος πραθῆναι καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ πάντα ὅσα ἔχει καὶ ἀποδοθῆναι. ²⁶ πεσὼν οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνη αὐτῷ λέγων· Ὁ Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα ἀποδώσω σοι· ²⁷ σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον ἀφήκεν αὐτῷ. ²⁸ ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὗρεν ἓνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ ὃς ὥφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγεν λέγων· Ὁ Ἀπόδος εἴ τι ὀφείλεις. ²⁹ πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ παρεκάλει αὐτὸν λέγων· Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ ἀποδώσω σοι. ³⁰ ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτόν εἰς φυλακὴν ἕως ὅτου ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον. ³¹ ἰδόντες οὖν οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ ἐαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα. ³² τότε προσκαλεσάμενος αὐτόν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ· Δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφήκᾳ σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· ³³ οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς καγὼ σὲ ἠλέησα; ³⁴ καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτόν τοῖς βασανισταῖς ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον. ³⁵ Οὕτως καὶ ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ποιήσει ὑμῖν ἔὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν.

19

¹ Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. ² καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ.

³ Καὶ προσῆλθον αὐτῷ Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτόν καὶ λέγοντες· Εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; ⁴ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ κτίσας ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ⁵ καὶ εἶπεν· Ὅτι ἐνεκα τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ κολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν; ⁶ ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ σὰρξ μία. ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. ⁷ λέγουσιν αὐτῷ· Τί οὖν Μωϋσῆς ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου καὶ ἀπολῦσαι αὐτήν. ⁸ λέγει αὐτοῖς ὅτι Μωϋσῆς πρὸς τὴν

18:15 εἰς σὲ Treg NIV RP] - WH **18:15** ὕπαγε WH Treg NIV] + καὶ RP **18:18** ἔὰν WH NIV RP] ἂν Treg **18:18** [ἐν WH NIV] + τῷ Treg RP **18:18** [ἐν WH NIV] + τῷ Treg RP **18:19** ἀμὴν WH Treg NA RP] - NIV **18:19** συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν WH Treg NIV] ὑμῶν συμφωνήσωσιν RP **18:21** αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν RP] ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ WH Treg NIV **18:24** προσηνέχθη NIV RP] προσήχθη WH Treg **18:24** αὐτῷ εἷς Treg NIV RP] εἰς αὐτῷ WH **18:25** κύριος WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **18:25** γυναῖκα WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP **18:25** ἔχει WH Treg NIV] εἶχεν RP **18:26** Μακροθύμησον WH Treg NIV] Κύριε Μακροθύμησον RP **18:26** ἐμοί WH NIV RP] ἐμέ Treg **18:26** ἀποδώσω σοι WH Treg NIV] σοι ἀποδώσω RP **18:28** Ἀπόδος WH Treg NIV] + μοι RP **18:29** αὐτοῦ WH Treg NIV] + εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ RP **18:29** ἐμοί WH NIV RP] ἐμέ Treg **18:30** οὗ RP] - WH Treg NIV **18:31** οὖν WH Treg NIV] δὲ RP **18:34** ὀφειλόμενον WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **18:35** οὐράνιος WH Treg NIV] ἐπουράνιος RP **18:35** ὑμῶν WH Treg NIV] + τὰ παραπτώματα αὐτῶν RP **19:3** αὐτῷ WH Treg NIV] + οἱ RP **19:3** λέγοντες WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **19:3** ἀνθρώπων Treg NIV RP] - WH **19:4** εἶπεν WH Treg NIV] + αὐτοῖς RP **19:4** κτίσας WH Treg NIV] ποιήσας RP **19:5** Ὅτι ἐνεκα WH Treg NIV] Ὅτι ἐνεκεν RP **19:5** κολληθήσεται WH Treg NIV] προσκολληθήσεται RP **19:7** αὐτήν NIV RP] - WH Treg

σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν, ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως. ⁹ λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ καὶ γαμήσῃ ἄλλην μοιχᾶται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται'.

¹⁰ Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γαμήσαι. ¹¹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον ἀλλ' οἷς δέδοται. ¹² εἰσὶν γὰρ εὐνοῦχοι οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτως, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρεῖτω.

¹³ Τότε προσηνέχθησαν αὐτῷ παιδία ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ αὐτοῖς καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ¹⁴ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ὑποτάξατε τὰ παιδία καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἔλθειν πρὸς με, τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ¹⁵ καὶ ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.

¹⁶ Καὶ ἰδοὺ εἷς προσελθὼν αὐτῷ εἶπεν· Διδάσκαλε, τί ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα σχῶ ζωὴν αἰώνιον; ¹⁷ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἷς ἐστὶν ὁ ἀγαθός· εἰ δὲ θέλεις εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, τήρησον τὰς ἐντολάς. ¹⁸ λέγει αὐτῷ· Ποίας; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Τὸ Οὐ φονεύσεις, Οὐ μοιχεύσεις, Οὐ κλέψεις, Οὐ ψευδομαρτυρήσεις, ¹⁹ τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ²⁰ λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος· Πάντα ταῦτα· ἔφυλαξα· τί ἔτι ὑστερῶ; ²¹ ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὑπάγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι. ²² ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον ἀπῆλθεν λυπούμενος, ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

²³ Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πλούσιος δυσκόλως εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ²⁴ πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ²⁵ ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐξεπλήσσοντο σφόδρα λέγοντες· Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; ²⁶ ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν, παρὰ δὲ θεῷ πάντα δυνατόν.

²⁷ Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; ²⁸ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθήσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ. ²⁹ καὶ πᾶς ὅστις ἀφήκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφούς ἢ ἀδελφὰς ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ γυναῖκα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, ἑκατονταπλασίονα λήμψεται καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. ³⁰ πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.

20

¹ Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρῶτ' μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. ² συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν

19:9 ὅτι WH NIV RP] - Treg **19:9** καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται Treg RP] - WH NIV **19:10** μαθηταὶ WH NIV] + αὐτοῦ Treg NA RP **19:11** τοῦτον Treg NIV RP] - WH **19:13** προσηνέχθησαν WH Treg NIV] προσηνέχθη RP **19:15** τὰς χεῖρας αὐτοῖς WH Treg NIV] αὐτοῖς τὰς χεῖρας RP **19:16** αὐτῷ εἶπεν WH Treg NIV] εἶπεν αὐτῷ RP **19:16** Διδάσκαλε WH Treg NIV] + ἀγαθέ RP **19:16** σχῶ WH Treg NIV] ἔχω RP **19:17** ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἷς ἐστὶν ὁ ἀγαθός WH Treg NIV] λέγεις ἀγαθόν; Οὐδεὶς ἀγαθός εἰ μὴ εἷς ὁ θεός RP **19:17** εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν WH Treg NIV] εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν RP **19:17** τήρησον NIV RP] τήρει WH Treg **19:18** εἶπεν Treg NIV RP] ἔφη WH **19:20** Πάντα ταῦτα NIV RP] Ταῦτα πάντα WH Treg **19:20** ἐφύλαξα WH Treg NIV] ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου RP **19:21** δὸς RP] + τοῖς WH Treg NIV **19:21** οὐρανοῖς WH Treg NIV] οὐρανῶ RP **19:22** λόγον Treg NIV RP] + τοῦτον WH **19:23** πλούσιος δυσκόλως WH Treg NIV] δυσκόλως πλούσιος RP **19:24** τρυπήματος Treg NIV RP] τρήματος WH **19:24** εἰσελθεῖν WH Treg] διελθεῖν NIV RP **19:24** εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ WH] εἰσελθεῖν εἰς ... τοῦ θεοῦ NIV; εἰς ... τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν RP; εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν Treg **19:25** μαθηταὶ WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **19:28** καθήσεσθε WH NIV] καθίσσεσθε Treg RP **19:28** ὑμεῖς WH NIV RP] αὐτοὶ Treg **19:29** ὅστις WH Treg NIV] ὅς RP **19:29** οἰκίας ἢ WH NIV RP] - Treg **19:29** γυναῖκα ἢ RP] - WH Treg NIV **19:29** ἀγροὺς WH NIV RP] + ἢ οἰκίας Treg **19:29** ὀνόματός μου Treg NIV RP] ἐμοῦ ὀνόματος WH **19:29** ἑκατονταπλασίονα NIV RP] πολλαπλασίονα WH Treg **20:2** συμφωνήσας δὲ WH Treg NIV] Καὶ συμφωνήσας RP

ἡμέραν ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. ³ καὶ ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν εἶδεν ἄλλους ἐστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς. ⁴ καὶ ἐκείνοις εἶπεν· Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὁ ἐὰν ᾖ δίκαιον δώσω ὑμῖν. ⁵ οἱ δὲ ἀπῆλθον. Ἐπάλιν ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν ἐποίησεν ὡσαύτως. ⁶ περὶ δὲ τὴν ἑνδεκάτην ἐξελθὼν εὗρεν ἄλλους ἐστῶτας, καὶ λέγει αὐτοῖς· Τί ὧδε ἐστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί; ⁷ λέγουσιν αὐτῷ· Ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς· Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα. ⁸ ὁψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ· Κάλεσον τοὺς ἐργάτας καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθὸν ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων. ⁹ καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον. ¹⁰ καὶ ἐλθόντες οἱ πρότεροι ἐνόμισαν ὅτι πλεῖον λήψονται· καὶ ἔλαβον τὸ ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοί. ¹¹ λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου ¹² λέγοντες· Οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους αὐτοὺς ἡμῖν ἐποίησας τοῖς βασιτάσας τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. ¹³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἐνὶ αὐτῶν εἶπεν· Ἐταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; ¹⁴ ἄρρον τὸ σὸν καὶ ὑπάγε· θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί. ¹⁵ οὐκ ἔξεστίν μοι ὁ θέλω ποιῆσαι ἐν τοῖς ἐμοῖς; ἢ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστίν ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι; ¹⁶ οὕτως ἔσσονται οἱ ἔσχατοι πρότεροι καὶ οἱ πρότεροι ἔσχατοι.

¹⁷ Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα παρέλαβεν τοὺς δώδεκα μαθητὰς κατ' ἰδίαν, καὶ ἐν τῇ ὁδῷ εἶπεν αὐτοῖς. ¹⁸ Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, ¹⁹ καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἔγερθήσεται.

²⁰ Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦσά τι παρ' αὐτοῦ. ²¹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Τί θέλεις; λέγει αὐτῷ· Εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου εἰς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἰς ἐξ εὐωνύμων σου ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. ²² ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Οὐκ οἶδατε τί αἰτεῖσθε· δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν. λέγουσιν αὐτῷ· Δυνάμεθα. ²³ λέγει αὐτοῖς· Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου.

²⁴ Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. ²⁵ ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν· Οἶδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. ²⁶ οὐχ οὕτως ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὅς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι ἔσται ὑμῶν διάκονος, ²⁷ καὶ ὅς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος ἔσται ὑμῶν δοῦλος. ²⁸ ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

²⁹ Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱεριχὼ ἠκολούθησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. ³⁰ καὶ ἰδοὺ δύο τυφλοὶ καθημένοι παρὰ τὴν ὁδόν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν λέγοντες· Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαυὶδ. ³¹ ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν· οἱ δὲ μεῖζον ἔκραξαν λέγοντες· Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαυὶδ. ³² καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν· Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν;

20:5 πάλιν NIV RP] + δὲ WH Treg NA **20:6** ἐνδεκάτην WH Treg NIV] + ὥραν RP **20:6** ἐστῶτας WH Treg NIV] + ἀργούς RP **20:7** ἀμπελῶνα WH Treg NIV] + καὶ ὁ ἐὰν ᾖ δίκαιον λήψεσθε RP **20:8** αὐτοῖς Treg NIV RP] – WH **20:9** καὶ ἐλθόντες Treg NIV RP] ἐλθόντες δὲ WH **20:10** καὶ ἐλθόντες WH Treg NIV] Ἐλθόντες δὲ RP **20:10** πλεῖον WH Treg NIV] πλεῖονα RP **20:10** τὸ ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοί WH Treg NIV] καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον RP **20:12** λέγοντες WH Treg NIV] + ὅτι RP **20:12** αὐτοὺς ἡμῖν WH] ἡμῖν αὐτοὺς Treg NIV RP **20:13** ἐνὶ αὐτῶν εἶπεν WH NIV] εἶπεν ἐνὶ αὐτῶν Treg RP **20:15** οὐκ WH Treg NIV] ἢ οὐκ NA RP **20:15** ὁ θέλω ποιῆσαι WH Treg NIV] ποιῆσαι ὁ θέλω RP **20:15** ἢ WH Treg NIV] εἰ RP **20:16** ἔσχατοι WH NIV] + πολλοὶ γὰρ εἰσιν κλητοὶ ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοὶ Treg RP **20:17** Καὶ ἀναβαίνων ὁ Treg NIV RP] μέλλων δὲ ἀναβαίνειν WH **20:17** μαθητὰς WH NIV RP] – Treg **20:17** καὶ ἐν τῇ ὁδῷ WH Treg NA] ἐν τῇ ὁδῷ καὶ RP; καὶ NIV **20:19** ἐγερθήσεται WH Treg NIV] ἀναστήσεται RP **20:20** παρ' RP] ἀπ' WH Treg NIV **20:21** σου Treg NIV RP] – WH **20:22** πίνειν WH Treg NIV] + ἡ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι RP **20:23** λέγει WH Treg NIV] καὶ λέγει RP **20:23** πίεσθε WH Treg NIV] + καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε RP **20:23** εὐωνύμων WH Treg NIV] + μου RP **20:23** ἐμὸν WH Treg NIV RP] + τοῦτο WH^{marg} NA **20:26** ἔσται NIV] δέ ἔσται RP; ἐστὶν WH Treg **20:26** ἂν WH Treg] ἐὰν NIV RP **20:27** ἂν WH Treg NIV] ἐὰν RP **20:27** ἔσται WH Treg NIV] ἔστω RP **20:30** Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς WH Treg NIV] Ἐλέησον ἡμᾶς κύριε NA RP **20:30** υἱὸς WH Treg NA RP] υἱὲ NIV **20:31** ἔκραξαν WH Treg NIV] ἔκραζον RP **20:31** Κύριε ἐλέησον ἡμᾶς WH Treg NIV] Ἐλέησον ἡμᾶς κύριε NA RP **20:31** υἱὸς WH Treg NA RP] υἱὲ NIV

³³ λέγουσιν αὐτῷ· Κύριε, ἵνα ἄνοιγῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν. ³⁴ σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἤψατο τῶν ὀμμάτων αὐτῶν, καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

21

¹ Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἦλθον εἰς Βηθφαγὴ εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, τότε ὁ Ἰησοῦς ἀπέστειλεν δύο μαθητὰς ² λέγων αὐτοῖς· Πορεύεσθε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθέως εὐρήσετε ὄνον δεδεμένην καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι. ³ καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε ὅτι Ὁ κύριος αὐτῶν χρειὰν ἔχει· εὐθὺς δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς. ⁴ Τοῦτο δὲ γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· ⁵ Εἶπατε τῇ θυγατρὶ Σιών· Ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται σοι πραῦς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ ἐπὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου. ⁶ πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες καθὼς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ⁷ ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτῶν τὰ ἱμάτια, καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. ⁸ οἱ δὲ πλείστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ, ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ ἐστρώννυσαν ἐν τῇ ὁδῷ. ⁹ οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες αὐτὸν καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες· Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου· Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. ¹⁰ καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα· Τίς ἐστὶν οὗτος; ¹¹ οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ὁ προφήτης Ἰησοῦς ὁ ἀπὸ Ναζαρεθ τῆς Γαλιλαίας.

¹² Καὶ εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐξέβαλεν πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψεν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς, ¹³ καὶ λέγει αὐτοῖς· Γέγραπται· Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ποιεῖτε σπήλαιον ληστῶν.

¹⁴ Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. ¹⁵ ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησεν καὶ τοὺς παῖδας τοὺς κρίζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγοντας· Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυὶδ ἠγανάκτησαν ¹⁶ καὶ εἶπαν αὐτῷ· Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· Ναί. οὐδέποτε ἀνέγνωτε ὅτι Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον; ¹⁷ καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ἠύλισθη ἐκεῖ.

¹⁸ Πρωτὶ δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν ἐπεΐνασεν. ¹⁹ καὶ ἰδὼν συκὴν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, καὶ οὐδὲν εὔρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον, καὶ λέγει αὐτῇ· Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκὴ. ²⁰ καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν λέγοντες· Πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκὴ; ²¹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ὄρει τούτῳ εἰπῆτε· Ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται. ²² καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες λήμψετε.

²³ Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ ἱερόν προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ λέγοντες· Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ²⁴ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἐρωτήσω ὑμᾶς καὶ γὰρ λόγον ἔνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι καὶ γὰρ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. ²⁵ τὸ βάπτισμα τὸ Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες· Ἐὰν εἴπωμεν· Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν· Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε

20:33 ἀνοιγῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν WH Treg NIV] ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοὶ RP **20:34** ὀμμάτων WH Treg NIV] ὀφθαλμῶν RP **20:34** ἀνέβλεψαν WH Treg NIV] + αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ RP **21:1** εἰς WH Treg NIV] πρὸς RP **21:1** Ἰησοῦς WH NIV] ὁ Ἰησοῦς Treg RP **21:2** Πορεύεσθε WH Treg NIV] Πορεύεσθε RP **21:2** κατέναντι WH Treg NIV] ἀπέναντι RP **21:2** εὐθέως Treg NIV RP] εὐθὺς WH **21:2** ἀγάγετέ WH NIV RP] ἄγετέ Treg **21:3** εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP **21:3** ἀποστελεῖ WH Treg NIV] ἀποστέλλει RP **21:4** δὲ WH Treg NIV] + ὅλον RP **21:5** ἐπὶ WH Treg NIV] – RP **21:6** συνέταξεν WH Treg NIV] προσέταξεν RP **21:7** ἐπ' WH Treg NIV] ἐπάνω RP **21:7** ἱμάτια WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **21:9** αὐτὸν WH Treg NIV] – RP **21:11** ὁ προφήτης Ἰησοῦς WH Treg NIV] Ἰησοῦς ὁ προφήτης RP **21:12** Ἰησοῦς WH Treg NIV] ὁ Ἰησοῦς RP **21:12** ἱερόν WH Treg NIV] + τοῦ θεοῦ RP **21:13** ποιεῖτε WH Treg NIV] ἐποιήσατε RP **21:14** τυφλοὶ καὶ χωλοὶ WH Treg NIV] χωλοὶ καὶ τυφλοὶ RP **21:15** τοὺς WH Treg NIV] – RP **21:18** Πρωτὶ WH Treg NIV] Πρωτῆς RP **21:18** ἐπανάγων Treg NIV RP] ἐπαναγαγὼν WH **21:19** Μηκέτι Treg NIV RP] Οὐ μηκέτι WH **21:22** ἂν WH NIV] ἐὰν Treg RP **21:23** ἐλθόντος αὐτοῦ WH Treg NIV] ἐλθόντι αὐτῷ RP **21:25** τὸ WH Treg NIV] – RP **21:25** ἐν WH Treg NIV] παρ' RP

αὐτῶ; ²⁶ ἐὰν δὲ εἴπωμεν· Ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον, πάντες γὰρ ὡς προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην· ²⁷ καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπαν· Οὐκ οἶδαμεν. ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτός· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

²⁸ Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπος εἶχεν τέκνα δύο. ἤ προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν· Τέκνον, ὕπαγε σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνι. ²⁹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Οὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς ἀπῆλθεν. ³⁰ ἤ προσελθὼν δὲ τῷ δευτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως· ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἐγώ, κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθεν. ³¹ τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς; λέγουσιν· Ὁ πρῶτος. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ³² ἦλθεν γὰρ Ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐδὲ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ.

³³ Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. Ἄνθρωπος ἦν οἰκοδεσπότης ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκεν καὶ ὥρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν καὶ ὠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. ³⁴ ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς λαβεῖν τοὺς καρπούς αὐτοῦ. ³⁵ καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. ³⁶ πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων, καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. ³⁷ ὕστερον δὲ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν αὐτοῦ λέγων· Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. ³⁸ οἱ δὲ γεωργοὶ ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν καὶ σκώμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. ³⁹ καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν. ⁴⁰ ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις; ⁴¹ λέγουσιν αὐτῷ· Κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρπούς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν.

⁴² Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς· Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; ⁴³ διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρπούς αὐτῆς. ⁴⁴ Καὶ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ λικμήσῃ αὐτόν·

⁴⁵ Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει· ⁴⁶ καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπεὶ εἰς προφήτην αὐτὸν εἶχον.

22

¹ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λέγων· ² Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησεν γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ³ καὶ ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. ⁴ πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους λέγων· Εἰπατε τοῖς κεκλημένοις· Ἴδου τὸ ἄριστόν μου ἡτοίμακα, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα ἔτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. ⁵ οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὃς μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, ὃς δὲ ἐπὶ τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ. ⁶ οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. ⁷ ὁ δὲ βασιλεὺς ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσεν τοὺς φονεῖς ἐκείνους καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν. ⁸ τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ· Ὁ μὲν γάμος ἔτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι· ⁹ πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἔαν εὑρῇτε

21:26 ὡς προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην WH Treg NIV] ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην RP **21:28** προσελθὼν WH] καὶ προσελθὼν Treg NIV RP **21:28** ἀμπελῶνι WH Treg NIV] + μου RP **21:29** Οὐ θέλω ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς Treg NIV RP] Ἐγὼ κύριε καὶ οὐκ WH **21:30** προσελθὼν δὲ WH Treg NIV] Καὶ προσελθὼν RP **21:30** δευτέρῳ WH Treg RP] ἐτέρῳ NIV **21:30** Ἐγὼ κύριε καὶ οὐκ Treg NIV RP] Οὐ θέλω ὕστερον μεταμεληθεὶς WH **21:31** λέγουσιν WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **21:31** πρῶτος NIV RP] ὕστερος WH Treg **21:32** Ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς WH Treg NIV] πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης RP **21:32** οὐδὲ WH Treg NIV] οὐ RP **21:33** Ἄνθρωπος WH Treg NIV] + τις RP **21:38** σκώμεν WH Treg NIV] κατάσχωμεν RP **21:44** Καὶ ... αὐτόν. WH Treg NIV RP] – WH^{marg} **21:46** ἐπεὶ εἰς WH Treg NIV] ἐπειδὴ ὡς RP **22:1** ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς WH Treg NIV] αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς RP **22:4** ἡτοίμακα WH Treg NIV] ἡτοίμασα RP **22:5** ὁδὸς WH Treg NIV] ὁ RP **22:5** ὁδὸς WH Treg NIV] ὁ RP **22:5** ἐπὶ WH Treg NIV] εἰς RP **22:7** ὁ δὲ βασιλεὺς WH Treg NIV] Καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐκείνος RP **22:9** ἐὰν WH Treg NIV] ἂν RP

καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. ¹⁰ καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας τοὺς εὗρον, πονηροὺς τε καὶ ἀγαθοὺς· καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων. ¹¹ εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου· ¹² καὶ λέγει αὐτῷ· Ἐταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφίμωθη. ¹³ τότε ὁ βασιλεὺς εἶπεν· τοῖς διακόνοις· Δήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας ἐκβάλετε αὐτὸν εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ¹⁴ πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοὶ ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

¹⁵ Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. ¹⁶ καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἑρωδιανῶν λέγοντες· Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων· ¹⁷ εἰπὸν οὖν ἡμῖν τί σοι δοκεῖ· ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὐ; ¹⁸ γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν· Τί με πειράζετε, ὑποκριταί; ¹⁹ ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. ²⁰ καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; ²¹ λέγουσιν αὐτῷ· Καίσαρος. τότε λέγει αὐτοῖς· Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. ²² καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν, καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθαν.

²³ Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσήλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν ²⁴ λέγοντες· Διδάσκαλε, Μωϋσῆς εἶπεν· Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁵ ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος γήμας ἐτελεύτησεν, καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφῆκεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ· ²⁶ ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἑπτὰ· ²⁷ ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανεν ἡ γυνή. ²⁸ ἐν τῇ ἀναστάσει οὖν· τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν.

²⁹ Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ· ³⁰ ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ εἰσιν· ³¹ περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ λέγοντος· ³² Ἐγὼ εἰμι ὁ θεὸς Ἀβραάμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ; οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων. ³³ καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

³⁴ Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν τοὺς Σαδδουκαίους συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό. ³⁵ καὶ ἐπηρώτησεν εἰς ἐξ αὐτῶν νομικὸς πειράζων αὐτόν· ³⁶ Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; ³⁷ ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ· Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου· ³⁸ αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη καὶ πρώτη ἐντολή. ³⁹ Δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ⁴⁰ ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος κρέμαται καὶ οἱ προφῆται.

⁴¹ Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς ⁴² λέγων· Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ χριστοῦ; τίνος υἱὸς ἐστίν; λέγουσιν αὐτῷ· Τοῦ Δαυὶδ. ⁴³ λέγει αὐτοῖς· Πῶς οὖν Δαυὶδ ἐν πνεύματι καλεῖ αὐτὸν κύριον λέγων· ⁴⁴ Εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποκάτω τῶν ποδῶν σου; ⁴⁵ εἰ οὖν Δαυὶδ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστίν; ⁴⁶ καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἀποκριθῆναι αὐτῷ λόγον, οὐδὲ ἐτόλμησέν τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

22:10 οὗς WH NIV] ὅσους Treg RP **22:10** γάμος Treg NIV RP] νυμφῶν WH **22:13** ὁ βασιλεὺς εἶπεν WH Treg NIV] εἶπεν ὁ βασιλεὺς RP **22:13** ἐκβάλετε αὐτὸν WH Treg NIV] ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε RP **22:16** λέγοντες NIV RP] λέγοντας WH Treg **22:21** αὐτῷ Treg NIV RP] - WH **22:23** λέγοντες WH Treg NIV] οἱ λέγοντες RP **22:25** γήμας WH Treg NIV] γαμήσας RP **22:27** ἡ WH NIV] καὶ ἡ Treg RP **22:28** ἀναστάσει οὖν WH Treg NIV] οὖν ἀναστάσει RP **22:30** γαμίζονται WH Treg NIV] ἐγκαμίζονται RP **22:30** θεοῦ Holmes] τοῦ θεοῦ RP; - WH Treg NIV **22:30** τῷ WH Treg NIV] - RP **22:32** ὁ θεὸς WH Treg NIV] ὁ θεὸς θεός RP; θεός WH^{margin} **22:35** αὐτόν WH Treg NIV] + καὶ λέγων RP **22:37** δὲ WH Treg NIV] + Ἰησοῦς RP **22:37** [τῇ Treg NIV] - WH RP **22:37** [τῇ WH Treg NIV] - RP **22:38** ἡ μεγάλη καὶ πρώτη WH Treg NIV] πρώτη καὶ μεγάλη RP **22:39** δὲ Treg NIV RP] - WH **22:39** αὐτῇ Treg NIV RP] αὕτη WH **22:40** κρέμαται καὶ οἱ προφῆται WH Treg NIV] καὶ οἱ προφῆται κρέμανται RP **22:43** καλεῖ αὐτὸν κύριον WH Treg NIV] κύριον αὐτὸν καλεῖ RP **22:44** Εἶπεν WH Treg NIV] + ὁ RP **22:44** ὑποκάτω WH Treg NIV] ὑποπόδιον RP **22:46** ἀποκριθῆναι αὐτῷ WH Treg NIV] αὐτῷ ἀποκριθῆναι RP

23

¹ Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ² λέγων· Ἐπὶ τῆς Μωϋσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. ³ πάντα οὖν ὅσα ἔαν εἴπωσιν ὑμῖν 'ποιήσατε καὶ τηρεῖτε', κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε, λέγουσιν γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσιν. ⁴ δεσμεύουσιν ἡ δὲ φορτία βαρέα καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων, αὐτοὶ δὲ τῷ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσιν κινῆσαι αὐτά. ⁵ πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσιν πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· πλατύνουσι γὰρ τὰ φυλακτήρια αὐτῶν καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα, ⁶ φιλοῦσι ἡ δὲ τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς ⁷ καὶ τοὺς ἀσπασμούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· Ῥαββί. ⁸ ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε· Ῥαββί, εἷς γὰρ ἐστὶν ὑμῶν ὁ διδάσκαλος, πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε· ⁹ καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς, εἷς γὰρ ἐστὶν ὑμῶν ὁ πατὴρ ὁ οὐράνιος· ¹⁰ μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί, ὅτι καθηγητὴς ὑμῶν ἐστὶν εἷς ὁ χριστός· ¹¹ ὁ δὲ μεῖζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν διάκονος. ¹² ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

¹³ Οὐαὶ ἡ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν. ¹⁵ Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν.

¹⁶ Οὐαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ τυφλοὶ οἱ λέγοντες· Ὃς ἂν ὁμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδὲν ἐστίν, ὃς δ' ἂν ὁμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ ὀφείλει. ¹⁷ μωροὶ καὶ τυφλοί, τίς γὰρ μεῖζων ἐστίν, ὁ χρυσὸς ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάσας τὸν χρυσόν; ¹⁸ καὶ· Ὃς ἂν ὁμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδὲν ἐστίν, ὃς δ' ἂν ὁμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ ὀφείλει. ¹⁹ τυφλοί, τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον; ²⁰ οὖν ὁμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὁμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ· ²¹ καὶ ὁ ὁμόσας ἐν τῷ ναῷ ὁμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι αὐτόν· ²² καὶ ὁ ὁμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὁμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.

²³ Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸ ἔλεος καὶ τὴν πίστιν· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι ἀκάκενα μὴ ἀφιέναι. ²⁴ ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ διυλίζοντες τὸν κώνωπα τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες.

²⁵ Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουςιν ἐξ ἀρπαγῆς καὶ ἀκρασίας. ²⁶ Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτοῦ καθαρόν.

²⁷ Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκοιναμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι ἔσωθεν δὲ γέμουςιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας· ²⁸ οὕτως καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ ἐστε μεστοὶ ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας.

23:3 ἔαν WH NIV RP] ἂν Treg **23:3** ποιήσατε καὶ τηρεῖτε WH Treg NIV] τηρεῖν τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε RP **23:4** δὲ WH Treg NIV] γὰρ RP **23:4** βαρέα WH NIV] + καὶ δυσβάστακτα Treg NA RP **23:4** αὐτοὶ δὲ τῷ WH Treg NIV] τῷ δὲ RP **23:5** γὰρ WH Treg NIV] δὲ RP **23:5** κράσπεδα WH Treg NA] + τῶν ἱματίων αὐτῶν NIV RP **23:6** δὲ WH Treg NIV] τε RP **23:7** Ῥαββί WH Treg NIV] + Ῥαββί RP **23:8** διδάσκαλος WH Treg NIV] καθηγητὴς ὁ χριστός RP **23:9** ὑμῶν ὁ πατὴρ WH Treg NIV] ὁ πατὴρ ὑμῶν RP **23:9** οὐράνιος WH Treg NIV] ἐν τοῖς οὐρανοῖς RP **23:10** ὅτι καθηγητὴς ὑμῶν ἐστὶν εἷς WH Treg NIV] εἷς γὰρ ὑμῶν ἐστὶν ὁ καθηγητὴς RP **23:12** ὑψωθήσεται WH Treg NIV] + 13 Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν πτωχῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι διὰ τοῦτο λήψετε περισσότερον κρίμα (and re-number SBL v. 13 as 14) RP **23:13** δὲ WH Treg NIV] - RP **23:13** εἰσελθεῖν WH Treg NIV RP] + 14 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν πτωχῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι διὰ τοῦτο λήψετε περισσότερον κρίμα TR **23:17** ἁγιάσας WH Treg NIV] ἁγιάζων RP **23:18** ἂν WH Treg NIV] ἔαν RP **23:19** τυφλοί WH Treg NIV] Μωροὶ καὶ τυφλοί RP **23:21** κατοικοῦντι WH NIV] κατοικήσαντι Treg RP **23:23** τὸ ἔλεος WH Treg NIV] τὸν ἔλεον RP **23:23** ταῦτα NIV RP] + δὲ WH Treg NA **23:23** ἀφιέναι WH NIV RP] ἀφεῖναι Treg **23:24** οἱ Treg NIV RP] - WH **23:25** ἀκρασίας WH Treg NIV] ἀδικίας RP **23:26** καὶ τῆς παροψίδος WH Treg NIV RP] - WH^{marg} NA **23:26** αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτῶν RP **23:27** παρομοιάζετε WH NIV RP] ὁμοιάζετε Treg **23:28** ἐστε μεστοὶ WH Treg NIV] μεστοὶ ἐστε RP

²⁹ Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, ³⁰ καὶ λέγετε· Εἰ ἡμεθα ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἡμεθα ‘αὐτῶν κοινωνοὶ’ ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν· ³¹ ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς ὅτι υἱοὶ ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφῆτας. ³² καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. ³³ ὅφεις γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; ³⁴ διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφῆτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· ἔξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· ³⁵ ὅπως ἔλθῃ ἐφ’ ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυννόμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἀβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. ³⁶ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἥξει ‘ταῦτα πάντα’ ἐπὶ τὴν γενεάν ταύτην.

³⁷ Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλὴμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφῆτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν—ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις ἐπισυνάγει τὰ νοσσία αὐτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε; ³⁸ ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. ³⁹ λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ με ἴδῃτε ἀπ’ ἄρτι ἕως ἂν εἴπητε· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

24

¹ Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο, καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδιδῆσαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ· ² ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐ βλέπετε ‘ταῦτα πάντα’; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον ὃς οὐ καταλυθήσεται.

³ Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Ὄρους τῶν Ἐλαιῶν προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ’ ἰδίαν λέγοντες· Εἰπὼν ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ συντελείας τοῦ αἰῶνος. ⁴ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ· ⁵ πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες· Ἐγὼ εἰμι ὁ χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. ⁶ μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων· ὁρᾶτε, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ γενέσθαι, ἀλλ’ οὕτω ἐστὶν τὸ τέλος. ⁷ ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, καὶ ἔσονται ἱλιμοὶ καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους· ⁸ πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ωδίνων.

⁹ Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. ¹⁰ καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ καὶ ἀλλήλους παραδώσουσιν καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους· ¹¹ καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσιν πολλούς· ¹² καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. ¹³ ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται. ¹⁴ καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος.

¹⁵ Ὅταν οὖν ἴδῃτε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ρηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφῆτου ἔστος ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω, ¹⁶ τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄρη, ¹⁷ ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω ἄραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, ¹⁸ καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἄραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. ¹⁹ οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ²⁰ προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος μηδὲ σαββάτω· ²¹ ἔσται γὰρ τότε θλίψις μεγάλη οἷα οὐ γέγονεν ἀπ’ ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν οὐδ’ οὐ μὴ γένηται. ²² καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ· διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. ²³ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· Ἴδου ὧδε ὁ χριστός, ἢ ὧδε, μὴ πιστεύσητε· ²⁴ ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσιν σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα ὥστε πλανῆσαι εἰ

23:30 ἡμεθα WH Treg NIV] ἡμεν RP **23:30** ἡμεθα WH Treg NIV] ἡμεν RP **23:30** αὐτῶν κοινωνοὶ WH Treg NIV] κοινωνοὶ αὐτῶν RP **23:34** ἐξ WH Treg NIV] καὶ ἐξ RP **23:36** ἥξει WH Treg NIV] ὅτι ἥξει RP **23:36** ταῦτα πάντα WH NIV] πάντα ταῦτα Treg RP **23:37** ἀποκτείνουσα WH Treg NIV] ἀποκτείνουσα RP **23:37** ὄρνις ἐπισυνάγει WH Treg NIV] ἐπισυνάγει ὄρνις RP **23:37** αὐτῆς WH Treg NIV] ἑαυτῆς RP **23:38** ἔρημος Treg NIV RP] – WH **24:1** ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο WH Treg NIV] ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ RP **24:2** ἀποκριθεὶς WH Treg NIV] Ἰησοῦς RP **24:2** ταῦτα πάντα WH Treg NIV] πάντα ταῦτα RP **24:3** καὶ WH Treg NIV] + τῆς RP **24:6** γὰρ WH Treg NIV] + πάντα RP **24:7** λιμοὶ WH Treg NIV] + καὶ λοιμοὶ RP **24:15** ἔστος WH Treg NIV] ἐστώς RP **24:16** ἐπὶ RP] εἰς WH Treg NIV **24:17** καταβάτω WH Treg NIV] καταβαινέτω RP **24:18** τὸ ἱμάτιον WH Treg NIV] τὰ ἱμάτια RP **24:24** πλανῆσαι NIV RP] πλανᾶσθαι WH Treg

δυνατὸν καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς· ²⁵ ἰδοὺ προεῖρηκα ὑμῖν· ²⁶ ἂν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν· Ἴδου ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ ἐξέλθητε· Ἴδου ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε· ²⁷ ὥπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· ²⁸ ὅπου ἂν ᾖ τὸ πτώμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἅετοί.

²⁹ Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. ³⁰ καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς· ³¹ καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ ῥάλλιγγος μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσιν τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως τῶν ἄκρων αὐτῶν.

³² Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἀπαλὸς καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος· ³³ οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδῃτε ἅπαντα ταῦτα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἐπὶ θύραις. ³⁴ ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. ³⁵ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσεται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν.

³⁶ Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ μόνος. ³⁷ ὥπερ γὰρ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· ³⁸ ὥς γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλισμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ γαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, ³⁹ καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἥλθεν ὁ κατακλισμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ⁴⁰ τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ, εἷς παραλαμβάνεται καὶ εἷς ἀφίεται· ⁴¹ δύο ἀλήθουσιν ἐν τῷ μύλῳ, μία παραλαμβάνεται καὶ μία ἀφίεται. ⁴² γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ἡμέρᾳ ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται. ⁴³ ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ ἥδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν εἶασεν διορυχθῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. ⁴⁴ διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοιμοι, ὅτι ἡ οὐ δοκεῖτε ὥρα ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

⁴⁵ Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος ὃν κατέστησεν ὁ κύριος ἐπὶ τῆς οἰκετείας αὐτοῦ τοῦ δοῦναι αὐτοῖς τὴν τροφήν ἐν καιρῷ; ⁴⁶ μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσῃ οὕτως ποιοῦντα· ⁴⁷ ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. ⁴⁸ ἂν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· Χρονίζει ἑμὶ ὁ κύριος, ⁴⁹ καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους αὐτοῦ, ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ μετὰ τῶν μεθύοντων, ⁵⁰ ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ἣ οὐ γινώσκει, ⁵¹ καὶ διχοτομήσῃ αὐτόν καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσῃ· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

25

¹ Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν τοῦ νυμφίου. ² πέντε δὲ ἐξ αὐτῶν ἦσαν ἄμωραι καὶ πέντε φρόνιμοι.

24:27 ἔσται WH Treg NIV] + καὶ RP **24:28** ὅπου WH Treg NIV] + γὰρ RP **24:30** τῷ RP] - WH Treg NIV **24:31** σάλλιγγος WH NIV] + φωνῆς Treg RP **24:31** τῶν WH Treg NIV] - RP **24:33** πάντα ταῦτα WH NIV] ταῦτα πάντα Treg RP **24:34** ὅτι WH Treg NIV] - RP **24:35** παρελεύσεται WH Treg NIV] παρελεύσονται RP **24:36** οὐδὲ ὁ υἱός WH NIV] - Treg RP **24:36** πατήρ WH Treg NIV] + μου RP **24:37** γὰρ WH Treg NIV] δὲ RP **24:37** ἔσται WH Treg NIV] + καὶ RP **24:38** ὥς WH Treg NIV] ὥπερ RP **24:38** ἡμέραις NIV RP] + ἐκείναις WH Treg NA **24:38** γαμίζοντες WH NIV] ἐγκαμίζοντες Treg RP **24:39** καὶ NA RP] - WH Treg NIV **24:40** δύο ἔσονται Treg NIV RP] ἔσονται δύο WH **24:40** εἷς WH Treg NIV] ὁ εἷς RP **24:40** εἷς WH Treg NIV] ὁ εἷς RP **24:41** μύλῳ WH Treg NIV] μύλωνι RP **24:42** ἡμέρᾳ WH Treg NIV] ὥρᾳ RP **24:44** οὐ δοκεῖτε ὥρᾳ WH Treg NIV] ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε RP **24:45** κύριος WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **24:45** οἰκετείας WH Treg NIV] θεραπειίας RP **24:45** δοῦναι WH Treg NIV] διδόναι RP **24:46** οὕτως ποιοῦντα WH Treg NIV] ποιοῦντα οὕτως RP **24:48** μου ὁ κύριος WH Treg NIV] ὁ κύριός μου ἐλθεῖν RP **24:49** αὐτοῦ ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ WH Treg NIV] ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν RP **25:1** ἑαυτῶν WH Treg NIV] αὐτῶν RP **25:1** ὑπάντησιν WH Treg NIV] ἀπάντησιν RP **25:2** ἐξ αὐτῶν ἦσαν WH Treg NIV] ἦσαν ἐξ αὐτῶν RP **25:2** ἄμωραι καὶ πέντε φρόνιμοι WH Treg NIV] φρόνιμοι καὶ αἱ πέντε ἄμωραι RP

³ αἱ γὰρ μωραὶ λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον· ⁴ αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἄγγείοις μετὰ τῶν λαμπάδων ἑαυτῶν. ⁵ χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. ⁶ μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν· Ἴδου ὁ νυμφίος, ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. ⁷ τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν. ⁸ αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπαν· Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. ⁹ ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι λέγουσαι· Μήποτε οὐ μὴ ἄρκέση ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. ¹⁰ ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι ἦλθεν ὁ νυμφίος, καὶ αἱ ἑτοιμοὶ εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. ¹¹ ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι· Κύριε κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. ¹² ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. ¹³ γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν.

¹⁴ Ὡσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺς ἰδίους δούλους καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, ¹⁵ καὶ ὧ μὲν ἔδωκεν πέντε τάλαντα ὧ δὲ δύο ὧ δὲ ἓν, ἐκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, καὶ ἀπεδήμησεν. εὐθέως ¹⁶ πορευθεὶς ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν ἠργάσατο ἐν αὐτοῖς καὶ ἐκέρδησεν ἄλλα πέντε. ¹⁷ ὥσαύτως ὁ τὰ δύο ἐκέρδησεν ἄλλα δύο. ¹⁸ ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν ἀπελθὼν ὠρυξεν γῆν καὶ ἔκρυψεν τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. ¹⁹ μετὰ δὲ πολὺν χρόνον ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων καὶ συναίρει λόγον μετ' αὐτῶν. ²⁰ καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα λέγων· Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα. ²¹ ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. ²² προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα εἶπεν· Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα. ²³ ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. ²⁴ προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφώς εἶπεν· Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας. ²⁵ καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε ἔχεις τὸ σόν. ²⁶ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρὲ, ἦδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα; ²⁷ ἔδει ἂν οὖν βαλεῖν τὰ ἀργύριά μου τοῖς τραπεζítais, καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. ²⁸ ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα. ²⁹ τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται· τοῦ δὲ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. ³⁰ καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

³¹ Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ. ³² καὶ συναχθήσονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφορίσει αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, ³³ καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. ³⁴ τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· Δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ³⁵ ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην καὶ συνηγάγετέ με, ³⁶ γυμνὸς καὶ περιεβάλετέ με, ἡσθὲνησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ ἤλθατε πρὸς με. ³⁷ τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες· Κύριε, πότε σε εἶδομεν

25:3 αἱ γὰρ WH Treg NIV] Αἵτινες RP **25:4** ἀγγείοις WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **25:4** ἑαυτῶν WH NIV] αὐτῶν Treg RP **25:6** νυμφίος WH Treg NIV] + ἔρχεται RP **25:6** αὐτοῦ Treg NIV RP] – WH **25:7** ἑαυτῶν WH Treg NIV] αὐτῶν RP **25:9** οὐ μὴ WH Treg NIV] οὐκ RP **25:9** πορεύεσθε WH Treg NIV] + δὲ RP **25:13** ὥραν WH Treg NIV] + ἐν ἧ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται RP **25:16** πορευθεὶς WH NIV] + δὲ Treg RP **25:16** ἐκέρδησεν WH Treg NIV] ἐποίησεν RP **25:16** πέντε WH Treg NIV] + τάλαντα RP **25:17** ὥσαύτως WH NIV] + καὶ Treg RP **25:17** ἐκέρδησεν WH Treg NIV] + καὶ αὐτὸς RP **25:18** γῆν WH Treg NIV] ἐν τῇ γῇ RP **25:18** ἔκρυψεν WH Treg NIV] ἀπέκρυψεν RP **25:19** πολὺν χρόνον WH Treg NIV] χρόνον πολὺν RP **25:19** λόγον μετ' αὐτῶν WH Treg NIV] μετ' αὐτῶν λόγον RP **25:20** ἐκέρδησα WH Treg NIV] + ἐπ' αὐτοῖς RP **25:21** ἔφη WH Treg NIV] + δὲ RP **25:22** δὲ Treg NIV RP] – WH **25:22** τάλαντα WH Treg NIV] + λαβὼν RP **25:22** ἐκέρδησα WH Treg NIV] + ἐπ' αὐτοῖς RP **25:27** σε οὖν WH Treg NIV] οὖν σε RP **25:27** τὰ ἀργύριά WH NIV] τὸ ἀργύριον Treg RP **25:29** τοῦ δὲ WH Treg NIV] ἀπὸ δὲ τοῦ RP **25:31** οἱ WH Treg NIV] + ἅγιοι RP **25:32** συναχθήσονται WH Treg NIV] συναχθήσεται RP

πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν, ἢ διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν; ³⁸ πότε δέ σε εἶδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν, ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν; ³⁹ πότε δέ σε εἶδομεν ἄσθενοῦντα ἢ ἐν φυλακῇ καὶ ἤλθομεν πρὸς σε; ⁴⁰ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. ⁴¹ τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων· Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. ⁴² ἐπείνασα γὰρ καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἔδίδωκα καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με, ⁴³ ξένος ἤμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ οὐ περιεβάλετέ με, ἄσθενής καὶ ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. ⁴⁴ τότε ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοὶ λέγοντες· Κύριε, πότε σε εἶδομεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἄσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ καὶ οὐ διηκονήσαμεν σοι; ⁴⁵ τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. ⁴⁶ καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

26

¹ Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ² Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι.

³ Τότε συνήχθησαν οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα, ⁴ καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσωσιν καὶ ἀποκτείνωσιν· ⁵ ἔλεγον δέ· Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.

⁶ Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, ⁷ προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου· βαρυτίμου καὶ κατέχευεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς· αὐτοῦ ἀνακειμένου. ⁸ ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἠγανάκτησαν λέγοντες· Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη; ⁹ ἐδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι πολλοῦ καὶ δοθῆναι πτωχοῖς. ¹⁰ γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; ἔργον γὰρ καλὸν ἠργάσατο εἰς ἐμέ· ¹¹ πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε· ¹² βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. ¹³ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

¹⁴ Τότε πορευθεὶς εἰς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ¹⁵ εἶπεν· Τί θέλετέ μοι δοῦναι ἀγῶν ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια. ¹⁶ καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

¹⁷ Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες· Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; ¹⁸ ὁ δὲ εἶπεν· Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα καὶ εἶπατε αὐτῷ· Ὁ διδάσκαλος λέγει· Ὁ καιρὸς μου ἐγγύς ἐστιν· πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. ¹⁹ καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

²⁰ Ὁψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα μαθητῶν ²¹ καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. ²² καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ· εἷς ἕκαστος· Μήτι ἐγὼ εἰμι, κύριε; ²³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ οὗτός με παραδώσει· ²⁴ ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ, οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκεῖνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. ²⁵ ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδίδους αὐτόν εἶπεν· Μήτι ἐγὼ εἰμι, ῥαββί; λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶπας.

25:39 ἄσθενοῦντα WH Treg NIV] ἄσθενῆ RP **25:41** οἱ Treg NIV RP] - WH **25:42** ἐδίδωκα Treg NIV RP] καὶ ἐδίψησα WH **26:3** ἀρχιερεῖς WH Treg NIV] + καὶ οἱ γραμματεῖς RP **26:7** ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου WH Treg NIV] ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα RP **26:7** τῆς κεφαλῆς WH Treg NIV] τὴν κεφαλὴν RP **26:8** μαθηταὶ WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **26:9** τοῦτο WH Treg NA] + τὸ μύρον NIV RP **26:17** λέγοντες WH Treg NIV] αὐτῷ RP **26:17** ἐτοιμάσωμέν WH Treg NIV] ἐτοιμάσομέν RP **26:20** μαθητῶν WH] - Treg NIV RP **26:22** εἷς ἕκαστος WH Treg NIV] ἕκαστος αὐτῶν RP **26:23** τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ WH Treg NIV] ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα RP

²⁶ Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον καὶ εὐλογήσας ἔκλασεν καὶ δούς τοῖς μαθηταῖς· εἶπεν· Λάβετε φάγετε, τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. ²⁷ καὶ λαβὼν ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, ²⁸ τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ αἷμά μου τῆς διαθήκης τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυννόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ²⁹ λέγω δὲ ὑμῖν, οὐ μὴ πῖω ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου. ³⁰ καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν.

³¹ Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἑμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, γέγραπται γάρ· Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποιμένης. ³² μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ³³ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. ³⁴ ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς ἀπαρνήσῃ με. ³⁵ λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· Κἂν δέ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσομαι. ὁμοίως καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν.

³⁶ Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον Γεθσημανί, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς· Καθίσατε αὐτοῦ ἕως οὗ ἀπελθὼν ἐκεῖ προσεύξωμαι. ³⁷ καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. ³⁸ τότε λέγει αὐτοῖς· Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ. ³⁹ καὶ προελθὼν μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων· Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω ἀλλ' ὡς σύ. ⁴⁰ καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· Οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; ⁴¹ γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. ⁴² πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο λέγων· Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο παρελθεῖν ἐὰν μὴ αὐτὸ πῖω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. ⁴³ καὶ ἐλθὼν πάλιν εὗρεν αὐτοὺς καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. ⁴⁴ καὶ ἀφείς αὐτοὺς πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο ἐκ τρίτου τὸν αὐτὸν λόγον εἰπὼν πάλιν. ⁴⁵ τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ λέγει αὐτοῖς· Καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἰδοὺ ἤγγικεν ἡ ὥρα καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν. ⁴⁶ ἐγείρεσθε ἄγωμεν· ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με.

⁴⁷ Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα ἦλθεν καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαίρων καὶ ξύλων ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. ⁴⁸ ὁ δὲ παραδιδούς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέγων· Ὁν ἂν φιλήσω αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτόν. ⁴⁹ καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπεν· Χαῖρε, ῥαββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ⁵⁰ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἐταῖρε, ἐφ' ὃ πάρει. τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. ⁵¹ καὶ ἰδοὺ εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπέσπασεν τὴν μάχαιραν αὐτοῦ καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. ⁵² τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀπόστρεψον τὴν μάχαιράν σου εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρῃ ἀπολοῦνται. ⁵³ ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι ἄρτι πλείω δώδεκα λεγιῶνας ἀγγέλων; ⁵⁴ πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ ὅτι οὕτως δεῖ γενέσθαι; ⁵⁵ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις· Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαίρων καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ

26:26 ἄρτον WH Treg NIV] τὸν ἄρτον RP **26:26** εὐλογήσας WH Treg NIV] εὐχαριστήσας RP **26:26** δούς τοῖς μαθηταῖς WH Treg NIV] ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς καὶ RP **26:27** λαβὼν WH Treg NIV] + τὸ RP **26:28** μου WH Treg NIV] + τὸ RP **26:28** τῆς WH NIV] + καινῆς Treg RP **26:29** ὑμῖν WH Treg NIV] + ὅτι RP **26:31** διασκορπισθήσονται WH Treg NIV] διασκορπισθήσεται RP **26:33** ἐγὼ WH Treg NIV] + δὲ RP **26:35** ἀπαρνήσομαι WH Treg NIV] ἀπαρνήσωμαι RP **26:35** ὁμοίως WH Treg NIV] + δὲ RP **26:36** ἐκεῖ προσεύξωμαι WH Treg NIV] προσεύξωμαι ἐκεῖ RP **26:38** αὐτοῖς WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **26:39** προελθὼν WH NIV] προσελθὼν Treg RP **26:42** τοῦτο WH Treg NIV] + τὸ ποτήριον RP **26:42** παρελθεῖν WH Treg NIV] + ἀπ' ἐμοῦ RP **26:43** πάλιν εὗρεν αὐτοὺς WH Treg NIV] εὐρίσκει αὐτοὺς πάλιν RP **26:44** πάλιν ἀπελθὼν WH Treg NIV] ἀπελθὼν πάλιν RP **26:44** πάλιν WH NIV] – Treg RP **26:45** μαθητὰς WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **26:45** τὸ Treg NIV RP] – WH **26:50** ὁ WH Treg NIV] ᾧ RP **26:52** τὴν μάχαιράν σου WH Treg NIV] σου τὴν μάχαιραν RP **26:52** ἀπολοῦνται WH Treg NIV] ἀποθανοῦνται RP **26:53** δύναμαι WH Treg NIV] + ἄρτι RP **26:53** ἄρτι πλείω WH Treg NIV] πλείους ἢ RP **26:55** ἡμέραν WH NIV] + πρὸς ὑμᾶς Treg RP **26:55** ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθεζόμεν διδάσκων WH Treg NIV] ἐκαθεζόμεν διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ RP

ἐκαθεζόμεν διδάσκων· καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. ⁵⁶ τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον.

⁵⁷ Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. ⁵⁸ ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως, καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν ἰδεῖν τὸ τέλος. ⁵⁹ οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἔκρινον τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ὅπως ‘αὐτὸν θανατώσωσιν’, ⁶⁰ καὶ οὐχ εὔρον ‘πολλῶν προσελθόντων ψευδομαρτύρων. ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο’ ⁶¹ εἶπαν· Οὗτος ἔφη· Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομήσαι. ⁶² καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· Οὐδὲν ἀποκρίνη; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; ⁶³ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. ἔκρινον δὲ οἱ ἀρχιερεῖς εἶπεν αὐτῷ· Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ⁶⁴ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Σὺ εἶπας· πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ’ ἄρτι ὁψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. ⁶⁵ τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων· Ἐβλασφήμησεν· τί ἔτι χρειαίαν ἔχομεν μαρτύρων; ἴδε νῦν ἠκούσατε τὴν βλασφημίαν. ⁶⁶ τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν· Ἐνοχὸς θανάτου ἐστίν. ⁶⁷ τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν, οἱ δὲ ἐράπισαν ⁶⁸ λέγοντες· Προφήτευσον ἡμῖν, χριστέ, τίς ἐστίν ὁ παῖσάς σε;

⁶⁹ Ὁ δὲ Πέτρος ἐκάθητο ἔξω· ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη λέγουσα· Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου. ⁷⁰ ὁ δὲ ἡρνήσατο ἔμπροσθεν πάντων λέγων· Οὐκ οἶδα τί λέγεις. ⁷¹ ἐξεληθόντα δὲ εἰς τὸν πυλῶνα εἶδεν αὐτὸν ἄλλη καὶ λέγει· τοῖς ἐκεῖ· Οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. ⁷² καὶ πάλιν ἡρνήσατο μετὰ ὅρκου ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. ⁷³ μετὰ μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἐστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ· Ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ, καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δηλὸν σε ποιεῖ. ⁷⁴ τότε ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ ὁμνύειν ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. ⁷⁵ καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος Ἰησοῦ· εἰρηκότος ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς ἀπαρνήσῃ με, καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς.

27

¹ Πρωΐας δὲ γενομένης συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ ὥστε θανατώσαι αὐτόν. ² καὶ δήσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι.

³ Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτόν ὅτι κατεκρίθη μεταμεληθεὶς ἔστρεψεν τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ πρεσβυτέροις ⁴ λέγων· Ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ἁθῶν. οἱ δὲ εἶπαν· Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψῃ. ⁵ καὶ ρίψας τὰ ἀργύρια ‘εἰς τὸν ναόν’ ἀνεχώρησεν, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγατο. ⁶ οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπαν· Οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἱματός ἐστιν. ⁷ συμβούλιον δὲ λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἄγρον τοῦ Κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. ⁸ διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος Ἀγρὸς Αἱματος ἕως τῆς σήμερον. ⁹ τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου ὄν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραὴλ, ¹⁰ καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξεν μοι κύριος.

¹¹ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἑστάθη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτόν ὁ ἡγεμὼν λέγων· Σὺ εἶ

26:59 καὶ WH Treg NIV] + οἱ πρεσβύτεροι καὶ RP **26:59** αὐτὸν θανατώσωσιν WH NIV] αὐτὸν θανατώσουσιν Treg; θανατώσωσιν αὐτόν RP **26:60** πολλῶν προσελθόντων ψευδομαρτύρων. ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο WH Treg NIV] καὶ πολλῶν ψευδομαρτύρων προσελθόντων, οὐχ εὔρον. Ὑστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες RP **26:61** οἰκοδομήσαι WH Treg NIV] + αὐτόν RP **26:63** καὶ WH Treg NIV] + ἀποκριθεὶς RP **26:65** λέγων WH Treg NIV] + ὅτι RP **26:65** βλασφημίαν WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **26:69** ἐκάθητο ἔξω WH Treg NIV] ἔξω ἐκάθητο RP **26:70** ἔμπροσθεν WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **26:71** δὲ WH Treg NIV] + αὐτόν RP **26:71** τοῖς WH Treg NIV] αὐτοῖς RP **26:71** Οὗτος WH NIV] καὶ οὗτος Treg RP **26:74** εὐθέως NIV RP] εὐθύς WH Treg **26:75** ῥήματος WH Treg NIV] + τοῦ RP **26:75** εἰρηκότος WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **27:2** παρέδωκαν WH Treg NIV] + αὐτόν Ποντίῳ RP **27:3** παραδιδούς Treg NIV RP] παραδοὺς WH **27:3** ἔστρεψεν WH Treg NIV] ἀπέστρεψεν RP **27:3** καὶ WH Treg NIV] + τοῖς RP **27:4** ἁθῶν Treg NIV RP] δίκαιον WH **27:4** ὄψῃ WH Treg NIV] ὄψει RP **27:5** εἰς τὸν ναὸν WH Treg NIV] ἐν τῷ ναῷ RP **27:11** ἑστάθη WH Treg NIV] ἕστη RP

ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη· Σὺ λέγεις. ¹² καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων οὐδὲν ἀπεκρίνατο. ¹³ τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Οὐκ ἀκούεις πόσα σου καταμαρτυροῦσιν; ¹⁴ καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἓν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν.

¹⁵ Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἓνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον ὃν ᾔθελον. ¹⁶ εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον λεγόμενον Ἰησοῦν Βαραββᾶν. ¹⁷ συνηγμένων οὖν αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν, Ἰησοῦν τὸν Βαραββᾶν ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; ¹⁸ ᾗδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν. ¹⁹ Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα· Μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ, πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν. ²⁰ Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. ²¹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς· Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπαν· Τὸν Βαραββᾶν. ²² λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; λέγουσιν πάντες· Σταυρωθήτω. ²³ ὁ δὲ ἔφη· Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον λέγοντες· Σταυρωθήτω.

²⁴ Ἰδὼν δὲ ὁ Πιλάτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου λέγων· Ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τούτου· ὑμεῖς ὅψεσθε. ²⁵ καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν· Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. ²⁶ τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ.

²⁷ Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν. ²⁸ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν χλαμύδα κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ, ²⁹ καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ κάλαμον ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιξαν αὐτῷ λέγοντες· Χαῖρε, βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων, ³⁰ καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ³¹ καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρώσαι.

³² Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. ³³ Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὃ ἐστὶν Ἑβραϊστί· Κρανίου Τόπος λεγόμενος, ³⁴ ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν οἶνον μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ ᾔθέλησεν πιεῖν. ³⁵ σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν διμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ βάλλοντες κλῆρον, ³⁶ καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ. ³⁷ καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην· Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

³⁸ Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λησταί, εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων. ³⁹ οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν κινεῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ⁴⁰ καὶ λέγοντες· Ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ⁴¹ ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων ἔλεγον· ⁴² Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐστίν, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ πιστεύσομεν ἐπ' αὐτόν. ⁴³ πέποιθεν ἐπὶ τὸν θεόν, ῥυσάσθω ἑνὺν εἰ θέλει αὐτόν· εἶπεν γὰρ ὅτι Θεοῦ εἰμι υἱός. ⁴⁴ τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ λησταὶ οἱ συσταυρωθέντες σὺν αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.

27:11 ἔφη WH NIV] + αὐτῷ Treg RP **27:12** καὶ WH NIV] + τῶν Treg RP **27:16** Ἰησοῦν Holmes NA] - WH Treg NIV RP **27:17** Ἰησοῦν τὸν Holmes NA] τὸν WH; - Treg NIV RP **27:21** Τὸν WH Treg NIV] - RP **27:22** λέγουσιν WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **27:23** δὲ WH Treg NIV] + ἡγεμῶν RP **27:24** ἀπέναντι NIV RP] κατέναντι WH Treg **27:24** αἵματος WH NIV] + τοῦ δικαίου Treg RP **27:28** χλαμύδα κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ WH Treg NIV] περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην RP **27:29** τῆς κεφαλῆς WH Treg NIV] τὴν κεφαλὴν RP **27:29** ἐν τῇ δεξιᾷ WH Treg NIV] ἐπὶ τὴν δεξιάν RP **27:29** ἐνέπαιξαν WH NIV] ἐνέπαιζον Treg RP **27:29** βασιλεῦ WH Treg NIV] ὁ βασιλεὺς RP **27:33** Κρανίου Τόπος λεγόμενος WH Treg NIV] λεγόμενος Κρανίου Τόπος RP **27:34** οἶνον WH Treg NIV] ὄξος RP **27:34** ᾔθέλησεν WH Treg NIV] ᾔθελεν RP **27:40** κατάβηθι WH Treg NIV RP] καὶ κατάβηθι NA **27:41** καὶ WH NIV] δὲ καὶ Treg RP **27:41** πρεσβυτέρων WH Treg NIV] + καὶ Φαρισαίων RP **27:42** βασιλεὺς WH Treg NIV] εἰ βασιλεὺς RP **27:42** αὐτόν WH Treg NIV] αὐτῷ RP **27:43** νῦν WH NIV] + αὐτόν Treg RP **27:44** σὺν WH Treg NIV] - RP

⁴⁵ Ἀπὸ δὲ ἑκτῆς ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. ⁴⁶ περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν ἄνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ λέγων· Ἥλι ἤλι λεμὰ σαβαχθάνι; τοῦτ' ἔστιν· Θεέ μου θεέ μου, ἵνατί με ἐγκατέλιπες; ⁴⁷ τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον ὅτι Ἥλιαν φωνεῖ οὗτος. ⁴⁸ καὶ εὐθέως δραμὼν εἰς ἕξ αὐτῶν καὶ λαβὼν σπόγγον πλήσας τε ὄξους καὶ περιθεὶς καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν. ⁴⁹ οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον· Ἄφες ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἥλιος σώσων αὐτόν. ⁵⁰ ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆκεν τὸ πνεῦμα. ⁵¹ καὶ ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω εἰς δύο, καὶ ἡ γῆ ἐσειέσθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, ⁵² καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεώχθησαν καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθησαν, ⁵³ καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς. ⁵⁴ Ὁ δὲ ἐκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν ἰδόντες τὸν σεισμόν καὶ τὰ γινόμενα ἐφοβήθησαν σφόδρα λέγοντες· Ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος.

⁵⁵ Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας διακονοῦσαι αὐτῷ. ⁵⁶ ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσήφ μήτηρ καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

⁵⁷ Ὁψίας δὲ γενομένης ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοῦνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς ἑμαθητεύθη τῷ Ἰησοῦ. ⁵⁸ οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ῥήτησατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. τότε ὁ Πιλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι. ⁵⁹ καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσήφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ, ⁶⁰ καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθεν. ⁶¹ ἦν δὲ ἐκεῖ Μαριάμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.

⁶² Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἣτις ἐστὶν μετὰ τὴν παρασκευὴν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον ⁶³ λέγοντες· Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν· Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. ⁶⁴ κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κλέψωσιν αὐτόν καὶ εἰπώσιν τῷ λαῷ· Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. ⁶⁵ ἔφη αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Ἔχετε κουστωδῖαν· ὑπάγετε ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. ⁶⁶ οἱ δὲ πορευθέντες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας.

28

¹ Ὁψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθεν Μαριάμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρῆσαι τὸν τάφον. ² καὶ ἰδοὺ σεισμός ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ καὶ προσελθὼν ἀπεκύλισε τὸν λίθον καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ³ ἦν δὲ ἡ εἰδέα αὐτοῦ ὥς ἀστραπὴ καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡς χιών. ⁴ ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσειέσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγενήθησαν ὡς νεκροί. ⁵ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπεν ταῖς γυναῖξιν· Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς, οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. ⁶ οὐκ ἔστιν ὧδε, ἠγέρθη γὰρ καθὼς εἶπεν· δεῦτε ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο. ⁷ καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἰπάτε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε· ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν. ⁸ καὶ ἀπελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ⁹ καὶ ἰδοὺ Ἰησοῦς ὑπῆντησεν αὐταῖς λέγων· Χαίρετε· αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας

27:46 ἀνεβόησεν NIV RP] ἐβόησεν WH Treg **27:46** Ἥλι ἤλι Treg NA RP] Ἐλωὶ ἔλωι WH NIV **27:47** ἐστηκότων WH Treg NIV] ἐσώτων RP **27:49** ἔλεγον NIV RP] εἶπαν WH Treg **27:49** αὐτόν Treg NIV RP] + [ἄλλος δὲ λαβὼν λόγχην ἔνυξεν αὐτοῦ τὴν πλευράν, καὶ ἐξῆλθεν ὕδωρ καὶ αἷμα] WH **27:51** ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω εἰς δύο WH Treg NIV] εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω RP **27:52** ἠγέρθησαν WH Treg NIV] ἠγέρθη RP **27:54** γινόμενα NIV RP] γινόμενα WH Treg **27:54** θεοῦ υἱὸς WH NIV RP] υἱὸς θεοῦ Treg **27:56** Ἰωσήφ WH NA] Ἰωσῆ Treg NIV RP **27:57** ἑμαθητεύθη WH Treg NIV] ἑμαθήτευσεν RP **27:58** ἀποδοθῆναι WH NIV] + τὸ σῶμα Treg RP **27:59** αὐτὸ RP] + ἐν WH Treg NIV **27:61** Μαριάμ WH NIV] Μαρία Treg RP **27:64** αὐτοῦ Treg NIV] – WH; αὐτοῦ νυκτὸς RP **27:65** ἔφη WH Treg NIV] + δὲ RP **28:1** Μαριάμ NIV] Μαρία WH Treg RP **28:2** καὶ WH Treg NIV] – RP **28:2** λίθον WH Treg NIV] + ἀπὸ τῆς θύρας RP **28:3** ὡς WH Treg NIV] ὡσεὶ RP **28:4** ὡς WH Treg NIV] ὡσεὶ RP **28:6** ἔκειτο WH NIV] + ὁ κύριος Treg RP **28:8** ἀπελθοῦσαι WH Treg NIV] ἐξελθοῦσαι RP **28:9** καὶ WH Treg NIV] ὧς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ RP **28:9** ἰδοὺ WH NIV RP] + ὁ Treg **28:9** ὑπῆντησεν WH Treg NIV] ἀπῆντησεν RP

καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. ¹⁰ τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κακεῖ με ὄψονται.

¹¹ Πορευομένων δὲ αὐτῶν ἰδοὺ τινες τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα. ¹² καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων συμβούλιόν τε λαβόντες ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις ¹³ λέγοντες· Εἴπατε ὅτι Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων. ¹⁴ καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν. ¹⁵ οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια ἐποίησαν ὥς ἐδιδάχθησαν. Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον ἡμέρας.

¹⁶ Οἱ δὲ ἑνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ¹⁷ καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύνησαν, οἱ δὲ ἐδίστασαν. ¹⁸ καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων· Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· ¹⁹ πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ²⁰ διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.

28:14 ἐπὶ WH NIV RP] ὑπὸ Treg **28:14** αὐτὸν Treg NIV RP] - WH **28:15** τὰ Treg NIV RP] - WH **28:15** ἡμέρας WH Treg NIV] - RP **28:17** προσεκύνησαν WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **28:18** τῆς WH Treg NA] - NIV RP **28:19** οὖν WH Treg NIV] - RP **28:19** βαπτίζοντες WH NIV RP] βαπτίσαντες Treg **28:20** αἰῶνος WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

¹ Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ ἁριστοῦ.

² Καθὼς γέγραπται ἐν τῷ Ἑσαΐα τῷ προφήτῃ· Ἴδου ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδὸν σου· ³ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ, ⁴ ἐγένετο Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ⁵ καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα καὶ οἱ Ἱεροσολυμίται πάντες, καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ· ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. ⁶ καὶ ἦν ὁ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἔσθων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. ⁷ καὶ ἐκήρυσσεν λέγων· Ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· ⁸ ἐγὼ ἐβάπτισα ὑμᾶς ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ.

⁹ Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρέτ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐβαπτίσθη εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου. ¹⁰ καὶ εὐθὺς ἀναβαίνων ἐκ τοῦ ὕδατος εἶδεν σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸ πνεῦμα ὥς περιστερὰν καταβαῖνον εἰς αὐτόν· ¹¹ καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν· Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.

¹² Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον. ¹³ καὶ ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἡμέρας· πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

¹⁴ Καὶ μετὰ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ¹⁵ καὶ λέγων ὅτι Πεπλήρωται ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ πιστεῦτε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

¹⁶ Καὶ παράγων παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν Σίμωνος ἀμφιβάλλοντας ἐν τῇ θαλάσῃ, ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς· ¹⁷ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἀλιεῖς ἀνθρώπων. ¹⁸ καὶ εὐθὺς ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. ¹⁹ καὶ προβάς ὀλίγον εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα, ²⁰ καὶ εὐθὺς ἐκάλεσεν αὐτούς. καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

²¹ Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καφαρναούμ. καὶ εὐθὺς τοῖς σάββασιν ἐδίδασκεν εἰς τὴν συναγωγὴν. ²² καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. ²³ καὶ εὐθὺς ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ καὶ ἀνέκραγεν λέγων· Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἤλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. ²⁵ καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων· Φιμώθητι καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. ²⁶ καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον καὶ φωνῆσαν φωνῇ μεγάλῃ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. ²⁷ καὶ ἐθαμβήθησαν

1:1 χριστοῦ WH] + υἱοῦ θεοῦ Treg NIV; + υἱοῦ τοῦ θεοῦ RP **1:2** Καθὼς WH Treg NIV] ὧς RP **1:2** τῷ Ἑσαΐα τῷ προφήτῃ WH Treg NIV] τοῖς προφήταις RP **1:2** Ἴδοὺ WH Treg NIV] + ἐγὼ RP **1:2** σου WH Treg NIV] + ἔμπροσθέν σου RP **1:4** ὁ WH Treg NIV] – RP **1:4** ἐρήμῳ WH] + καὶ Treg NIV RP **1:5** πάντες καὶ ἐβαπτίζοντο WH Treg NIV] καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες RP **1:5** ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ WH Treg NIV] ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ RP **1:6** καὶ ἦν WH Treg NIV] Ἦν δὲ RP **1:8** ἐγὼ WH Treg NIV] + μὲν RP **1:8** ὑμᾶς WH NIV] + ἐν Treg RP **1:8** ἐν Treg NIV RP] – WH **1:9** εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου WH Treg NIV] ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην RP **1:10** εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP **1:10** ἐκ WH Treg NIV] ἀπὸ RP **1:10** ὡς WH Treg NIV] ὥσει RP **1:10** εἰς WH Treg NIV] ἐπ' RP **1:11** σοὶ WH Treg NIV] ᾧ RP **1:13** ἦν WH Treg NIV] + ἐκεῖ RP **1:13** τεσσαράκοντα ἡμέρας WH Treg NIV] ἡμέρας τεσσαράκοντα RP **1:14** Καὶ μετὰ WH Treg] Μετὰ δὲ NIV RP **1:14** εὐαγγέλιον WH Treg NIV] + τῆς βασιλείας RP **1:16** Καὶ παράγων WH Treg NIV] Περιπατῶν δὲ RP **1:16** ἀδελφὸν WH Treg NIV] + αὐτοῦ τοῦ RP **1:16** ἀμφιβάλλοντας WH Treg NIV] βάλλοντας ἀμφίβληστρον RP **1:18** εὐθὺς WH NIV] εὐθέως Treg RP **1:18** δίκτυα WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **1:19** προβάς WH Treg NIV] ἐκεῖθεν RP **1:20** εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP **1:21** εὐθὺς WH NIV] εὐθέως Treg RP **1:21** ἐδίδασκεν εἰς τὴν συναγωγὴν Holmes WH^{margin}] εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν ἐδίδασκεν WH Treg NIV RP **1:23** εὐθὺς WH NIV] – Treg RP **1:24** Τί WH Treg NIV] Ἐὰ τί RP **1:26** φωνῆσαν WH Treg NIV] κράξαν RP

ἅπαντες, ὥστε συζητεῖν ἑαυτοὺς λέγοντας· τί ἐστὶν τοῦτο; διδαχὴ καινὴ· κατ' ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ. ²⁸ καὶ ἐξῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς πανταχοῦ εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

²⁹ Καὶ εὐθὺς ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. ³⁰ ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα, καὶ εὐθὺς λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. ³¹ καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν κρατήσας τῆς χειρὸς· καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός, καὶ διηκόνει αὐτοῖς.

³² Ὁψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδου ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους. ³³ καὶ ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη πρὸς τὴν θύραν. ³⁴ καὶ ἐθεράπευσεν πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις, καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλεν, καὶ οὐκ ἤφιεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ᾔδεισαν αὐτόν.

³⁵ Καὶ πρωτὶ ἔννυχά λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθεν καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον κάκεῖ προσηύχετο. ³⁶ καὶ κατεδίωξεν αὐτόν Σίμων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ³⁷ καὶ εὔρον αὐτόν καὶ λέγουσιν αὐτῷ ὅτι Πάντες ζητοῦσίν σε. ³⁸ καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἄγωμεν ἄλλαχού εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα καὶ ἐκεῖ κηρύξω, εἰς τοῦτο γὰρ ἐξῆλθον. ³⁹ καὶ ἦλθεν κηρύσσων εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

⁴⁰ Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν λεπρὸς παρακαλὼν αὐτόν καὶ γονυπετῶν λέγων αὐτῷ ὅτι Ἐὰν θέλῃς δύνασαι με καθαρίσαι. ⁴¹ καὶ ὀργισθεὶς ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἥψατο καὶ λέγει αὐτῷ· Θέλω, καθαρίσθητι. ⁴² καὶ εὐθὺς ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθαρίσθη. ⁴³ καὶ ἐμβριμῶν αὐτῷ εὐθὺς ἐξέβαλεν αὐτόν, ⁴⁴ καὶ λέγει αὐτῷ· Ὅρα μηδενὶ μηδὲν εἶπης, ἀλλὰ ὑπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ὃ προσέταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ⁴⁵ ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζει τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτόν δύνασθαι φανερώς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλὰ ἔξω ἐπ' ἐρήμοις τόποις ᾗ· καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν πάντοθεν.

2

¹ Καὶ εἰσελθὼν πάλιν εἰς Καφαρναοὺμ δι' ἡμερῶν ἠκούσθη ὅτι ἐν οἴκῳ ἐστίν. ² καὶ συνήχθησαν πολλοὶ ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν, καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. ³ καὶ ἔρχονται φέροντες πρὸς αὐτόν παραλυτικὸν αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. ⁴ καὶ μὴ δυνάμενοι προσενέγκαι αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράβαττον ὅπου ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. ⁵ καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ· Τέκνον, ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι. ⁶ ἦσαν δὲ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν· ⁷ τί οὗτος οὕτως λαλεῖ; βλασφημεῖ· τίς δύναται ἀφίεναι ἁμαρτίας εἰ μὴ εἷς ὁ

1:27 ἅπαντες WH Treg NIV] πάντες RP **1:27** πρὸς ἑαυτοὺς Treg NIV RP] αὐτοὺς WH **1:27** διδαχὴ καινὴ WH Treg NIV] Τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη ὅτι RP **1:28** καὶ ἐξῆλθεν WH Treg NIV] ἔξῆλθεν δὲ RP **1:28** πανταχοῦ WH Treg NIV] - RP **1:29** εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP **1:29** ἐξελθόντες ἦλθον WH NIV RP] ἐξελθὼν ἦλθεν Treg **1:30** εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP **1:31** χειρὸς WH NIV] + αὐτῆς Treg RP **1:31** πυρετός WH Treg NIV] + εὐθέως RP **1:32** ἔδου NIV RP] ἔδυσεν WH Treg **1:33** ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη WH Treg NIV] ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν RP **1:34** αὐτόν Treg NIV RP] + χριστὸν εἶναι WH **1:36** κατεδίωξεν WH NIV] κατεδίωξαν Treg RP **1:36** Σίμων WH NIV] ὁ Σίμων Treg RP **1:37** εὔρον αὐτόν καὶ WH Treg NIV] εὐρόντες αὐτόν RP **1:37** ζητοῦσιν σε WH Treg NIV] σε ζητοῦσιν RP **1:38** ἄλλαχού WH Treg NIV] - RP **1:38** ἐξῆλθον WH Treg NIV] ἐξελέλυθα RP **1:39** ἦλθεν WH Treg NIV] ἦν RP **1:39** εἰς τὰς συναγωγὰς WH Treg NIV] ἐν ταῖς συναγωγαῖς RP **1:40** γονυπετῶν WH] + καὶ NIV; αὐτόν καὶ Treg RP **1:41** καὶ WH Treg NIV] Ὁ δὲ Ἰησοῦς RP **1:41** ὀργισθεὶς Holmes WH^{marg}] σπλαγχνισθεὶς WH Treg NIV RP **1:41** αὐτοῦ ἥψατο WH Treg NIV] ἥψατο αὐτοῦ RP **1:42** εὐθὺς WH Treg NIV] εἰπόντος αὐτοῦ εὐθέως RP **1:43** εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP **1:45** ἐπ' WH Treg NIV] ἐν RP **1:45** πάντοθεν WH Treg NIV] πανταχόθεν RP **2:1** εἰσελθὼν WH Treg NIV] εἰσῆλθεν RP **2:1** ἡμερῶν WH Treg NIV] + καὶ RP **2:1** ἐν οἴκῳ WH Treg NIV] εἰς οἶκόν RP **2:2** καὶ WH NIV] + εὐθέως Treg RP **2:3** φέροντες πρὸς αὐτόν παραλυτικὸν WH NIV] πρὸς αὐτόν φέροντες παραλυτικὸν Treg; πρὸς αὐτόν παραλυτικὸν φέροντες RP **2:4** προσενέγκαι WH NIV] προσεγγίσει Treg RP **2:4** ὅπου WH Treg NIV] ἐφ' ᾧ RP **2:5** καὶ ἰδὼν WH NIV] ἰδὼν δὲ Treg RP **2:5** ἀφίενταί σου WH Treg NIV] ἀφένταί σοι RP **2:5** ἁμαρτίαι WH Treg NIV] + σου RP **2:7** βλασφημεῖ WH Treg NIV] βλασφημίας RP

θεός; ⁸ καὶ εὐθύς ἐπιγνούς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι οὕτως διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς λέγει αὐτοῖς· Τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ⁹ τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ· Ῥαφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· Ῥῆγειρε καὶ ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει; ¹⁰ ἵνα δὲ εἰδῇτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας—λέγει τῷ παραλυτικῷ· ¹¹ Σοὶ λέγω, Ῥῆγειρε ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου. ¹² καὶ ἠγέρθη καὶ εὐθύς ἄρας τὸν κράβαττον ἐξῆλθεν ἔμπροσθεν πάντων, ὥστε ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν θεὸν λέγοντας ὅτι· Οὕτως οὐδέποτε εἶδομεν.

¹³ Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. ¹⁴ καὶ παράγων εἶδεν Λευὶν τὸν τοῦ Ἀλφαίου καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀκολουθεῖ μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ.

¹⁵ Καὶ γίνεται κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἦσαν γὰρ πολλοὶ καὶ ἠκολούθουν αὐτῷ. ¹⁶ καὶ οἱ γραμματεῖς τῶν Φαρισαίων ἰδόντες ὅτι ἐσθίει μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει. ¹⁷ καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς ὅτι· Οὐ χρειᾶν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες· οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλούς.

¹⁸ Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύοντες. καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσιν; ¹⁹ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστὶν νηστεύειν; ὅσον χρόνον ἔχουσιν τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν οὐ δύνανται νηστεύειν. ²⁰ ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύουσιν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.

²¹ Οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπιράπτει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μή, αἶρει τὸ πλήρωμα ἀπ' αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χειρὸν σχίσμα γίνεται. ²² καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκούς παλαιούς· εἰ δὲ μή, ῥήξει ὁ οἶνος τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοί. ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκούς καινούς.

²³ Καὶ ἐγένετο αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν παραπορεύεσθαι διὰ τῶν σπορίμων, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤρξαντο ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς στάχυας. ²⁴ καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ· Ἴδε τί ποιοῦσιν τοῖς σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστιν; ²⁵ καὶ λέγει αὐτοῖς· Οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυὶδ ὅτε χρειᾶν ἔσχεν καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; ²⁶ πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐπὶ Ἀβιαθάρ ἀρχιερέως καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ τοὺς ἱερεῖς, καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς

2:8 εὐθύς WH Treg NIV] εὐθέως RP 2:8 οὕτως WH Treg NIV] + αὐτοῖ RP 2:8 λέγει WH Treg NIV] εἶπεν RP
 2:9 Ῥαφίενταί WH Treg NIV] Ῥαφείωνταί RP 2:9 Ῥῆγειρε NIV] Ῥεγίρου WH Treg; Ῥεγίραι RP 2:9 τὸν κράβαττόν σου WH Treg NIV] σου τὸν κράβατον RP 2:10 ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας Treg] ἀφιέναι ἁμαρτίας ἐπὶ τῆς γῆς WH NIV; ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας RP 2:11 Ῥῆγειρε WH Treg NIV] Ῥεγίραι καὶ RP 2:12 καὶ εὐθύς WH Treg NIV] εὐθέως καὶ RP 2:12 ἔμπροσθεν WH NIV] ἐναντίον Treg RP 2:12 Οὕτως οὐδέποτε WH Treg NIV] Οὐδέποτε οὕτως RP 2:15 γίνεται WH NIV] γίνεται ἐν τῷ Treg; ἐγένετο ἐν τῷ RP 2:15 ἠκολούθουν WH Treg NIV] ἠκολούθησαν RP 2:16 τῶν Φαρισαίων WH Treg NIV] καὶ οἱ Φαρισαῖοι RP 2:16 ἰδόντες WH NIV RP] καὶ ἰδόντες Treg 2:16 ὅτι ἐσθίει WH NIV] ὅτι ἥσθιεν Treg; αὐτὸν ἐσθίοντα RP 2:16 ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν WH Treg NIV] τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν RP 2:16 Ὅτι WH Treg NIV] τί ὅτι RP 2:16 τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν WH NIV RP] ἁμαρτωλῶν καὶ τῶν τελωνῶν Treg 2:16 ἐσθίει WH NIV] + καὶ πίνει Treg RP 2:17 ὅτι WH NIV] – Treg RP 2:17 ἁμαρτωλούς WH Treg NIV] + εἰς μετάνοιαν RP 2:18 Φαρισαῖοι WH Treg NIV] τῶν Φαρισαίων RP 2:18 μαθηταὶ WH Treg NIV] – RP 2:19 ἔχουσιν τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν WH Treg NIV] μετ' ἑαυτῶν ἔχουσιν τὸν νυμφίον RP 2:20 ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ WH Treg NIV] ἐκείναις ταῖς ἡμέραις RP 2:21 Οὐδεὶς WH Treg NIV] Καὶ οὐδεὶς RP 2:21 ἱμάτιον παλαιόν WH Treg NIV] ἱματίῳ παλαιῷ RP 2:21 ἀπ' WH NIV] – Treg RP 2:22 ῥήξει ὁ οἶνος WH Treg NIV] ῥήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος RP 2:22 ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοί WH Treg NIV] ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοί ἀπολοῦνται RP 2:22 καινούς WH NIV] + βλητέον Treg RP 2:23 αὐτὸν ... σάββασιν παραπορεύεσθαι NIV] αὐτὸν ... σάββασιν διαπορεύεσθαι WH Treg; παραπορεύεσθαι αὐτὸν ... σάββασιν RP 2:23 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤρξαντο WH Treg NIV] ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ RP 2:24 ποιοῦσιν WH Treg NIV] + ἐν RP 2:25 λέγει WH Treg NIV] αὐτὸς ἔλεγεν RP 2:26 πῶς WH Treg NA RP] – NIV 2:26 τοὺς ἱερεῖς WH NIV] τοῖς ἱερεῦσιν Treg RP

σὺν αὐτῷ οὓσιν; ²⁷ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο· καὶ οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον· ²⁸ ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

3

¹ Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν εἰς συναγωγὴν, καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα. ² καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ τοῖς σάββασιν θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. ³ καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ τὴν χεῖρα ἔχοντι ξηράν· Ἔγειρε εἰς τὸ μέσον. ⁴ καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἐξεστὶν τοῖς σάββασιν ἄγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ δὲ ἐσιώπων. ⁵ καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· Ἐκτεινον τὴν χεῖρα· καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ. ⁶ καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι εὐθὺς μετὰ τῶν Ἡρῳδιανῶν συμβούλιον ἐδίδουν κατ' αὐτοῦ ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

⁷ Καὶ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνεχώρησεν πρὸς τὴν θάλασσαν· καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθησεν, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ⁸ καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολὺ, ἀκούοντες ὅσα ἐποίει ἦλθον πρὸς αὐτόν. ⁹ καὶ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν. ¹⁰ πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ ἵνα αὐτοῦ ἄψωνται ὅσοι εἶχον μάστιγας. ¹¹ καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρουν, προσέπιπτον αὐτῷ καὶ ἔκραζον λέγοντα ὅτι Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ¹² καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς ἵνα μὴ αὐτὸν φανερόν ποιήσωσιν.

¹³ Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος καὶ προσκαλεῖται οὓς ἠθέλεν αὐτός, καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. ¹⁴ καὶ ἐποίησεν δώδεκα, ἵνα ᾧσιν μετ' αὐτοῦ καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν ¹⁵ καὶ ἔχειν ἐξουσίαν ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια. ¹⁶ καὶ ἐποίησεν τοὺς δώδεκα, καὶ ἐπέθηκεν ὄνομα τῷ Σίμωνι Πέτρον, ¹⁷ καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου (καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὀνόματα Βοανηργές, ὃ ἐστὶν Υἱοὶ Βροντῆς), ¹⁸ καὶ Ἀνδρέαν καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον καὶ Μαθθαῖον καὶ Θωμᾶν καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου καὶ Θαδδαῖον καὶ Σίμωνα τὸν Καναναῖον ¹⁹ καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώθ, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.

²⁰ Καὶ ἔρχεται εἰς οἶκον· καὶ συνέρχεται πάλιν ὁ ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μὴδὲ ἄρτον φαγεῖν. ²¹ καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν, ἔλεγον γὰρ ὅτι ἐξέστη. ²² καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον ὅτι Βεελζεβούλ ἔχει καὶ ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. ²³ καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς· Πῶς δύναται Σατανᾶς Σατανᾶν ἐκβάλλειν; ²⁴ καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἢ βασιλεία ἐκείνη. ²⁵ καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύνησεται ἢ οἰκία ἐκείνη σταθῆναι. ²⁶ καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν καὶ ἐμερίσθη, οὐ δύναται στήναι ἀλλὰ τέλος ἔχει. ²⁷ ἄλλ' οὐδεὶς

2:27 καὶ WH Treg NIV] – RP **3:1** εἰς WH] + τὴν Treg NIV RP **3:2** κατηγορήσωσιν WH NIV RP] κατηγορήσουσιν Treg **3:3** τὴν χεῖρα ἔχοντι ξηράν WH Treg] τὴν ξηράν χεῖρα ἔχοντι NIV; ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα RP **3:3** Ἔγειρε WH Treg NIV] Ἔγειραι RP **3:4** ἀγαθοποιῆσαι WH Treg RP] ἀγαθὸν ποιῆσαι NIV **3:5** χεῖρα NIV] + σου WH Treg RP **3:5** αὐτοῦ WH Treg NIV] + ὑγίης ὡς ἡ ἄλλη RP **3:6** εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP **3:6** ἐδίδουν WH Treg NIV] ἐποιοῦν RP **3:7** μετὰ ... αὐτοῦ ἀνεχώρησεν WH Treg NIV] ἀνεχώρησεν μετὰ ... αὐτοῦ RP **3:7** ἠκολούθησεν WH Treg NIV] ἠκολούθησαν αὐτῷ RP **3:8** [καὶ WH Treg NA RP] + οἱ NIV **3:8** καὶ WH Treg NIV] + οἱ RP **3:8** ἀκούοντες WH Treg NIV] ἀκούσαντες RP **3:8** ἐποίει NIV RP] ποιεῖ WH Treg **3:11** ἐθεώρουν προσέπιπτον WH Treg NIV] ἐθεώρει προσέπιπτεν RP **3:11** ἔκραζον WH Treg NIV] ἔκραζεν RP **3:11** λέγοντα WH Treg RP] λέγοντες NIV **3:12** αὐτὸν φανερόν WH Treg NIV] φανερόν αὐτόν RP **3:12** ποιήσωσιν WH NIV RP] ποιῶσιν Treg **3:14** δώδεκα Treg RP] + οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν WH NIV **3:15** ἐξουσίαν WH Treg NIV] θεραπεύειν τὰς νόσους καὶ RP **3:16** ἐποίησεν τοὺς δώδεκα καὶ WH NIV] – Treg RP **3:16** ὄνομα τῷ Σίμωνι WH Treg NIV] τῷ Σίμωνι ὄνομα RP **3:17** ὀνόματα Treg NIV RP] ὄνομα WH **3:18** Καναναῖον WH Treg NIV] Κανανίτην RP **3:19** Ἰσκαριώθ WH Treg NIV] Ἰσκαριώτην RP **3:20** ἔρχεται WH NIV] ἔρχονται Treg RP **3:20** ὁ WH Treg NIV] – RP **3:20** μὴδὲ WH Treg NIV] μῆτε RP **3:25** δυνήσεται WH Treg NIV] δύναται RP **3:25** ἡ οἰκία ἐκείνη σταθῆναι NIV] ἡ οἰκία ἐκείνη στήναι WH Treg; σταθῆναι ἢ οἰκία ἐκείνη RP **3:26** ἐμερίσθη WH NIV] μεμερίσται Treg RP **3:26** στήναι WH Treg NIV] σταθῆναι RP **3:27** ἄλλ' οὐδεὶς δύναται Treg] ἄλλ' οὐ δύναται οὐδεὶς WH NIV; οὐδεὶς δύναται RP

δύναται· εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δῇσῃ, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει.

²⁸ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων, τὰ ἁμαρτήματα καὶ αἱ βλασφημίαι ὅσα ἐὰν βλασφημήσωσιν. ²⁹ ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου ἁμαρτήματος. ³⁰ ὅτι ἔλεγον· Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει.

³¹ Καὶ ἔρχονται ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ ἔξω στήκοντες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν καλοῦντες αὐτόν. ³² καὶ ἐκάθητο περὶ αὐτὸν ὄχλος, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ζητοῦσίν σε. ³³ καὶ ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει· Τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου ἢ οἱ ἀδελφοί μου. ³⁴ καὶ περιβλεψάμενος τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ καθημένους λέγει· Ἴδε ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. ³⁵ ὃς γὰρ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

4

¹ Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν. καὶ συνάγεται πρὸς αὐτὸν ὄχλος πλεῖστος, ὥστε αὐτὸν εἰς πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσῃ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦσαν. ² καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλά καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ³ Ἀκούετε. ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων σπεῖραι. ⁴ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν ὁ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτό. ⁵ καὶ ἄλλο ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθὺς ἐξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς. ⁶ καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος ἔκαυματίσθη καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν ἐξηράνθη. ⁷ καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκεν. ⁸ καὶ ἄλλα ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν, καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ αὐξανόμενα, καὶ ἔφερεν ἕν τριάκοντα καὶ ἕν ἐξήκοντα καὶ ἕν ἑκατόν. ⁹ καὶ ἔλεγεν· Ὅς ἔχει ὧτα ἀκούειν ἀκουέτω.

¹⁰ Καὶ ὅτε ἐγένετο κατὰ μόνας, ἡρώτων αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα τὰς παραβολάς. ¹¹ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὑμῖν τὸ μυστήριον δέδοται τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται, ¹² ἵνα βλέποντες βλέπωσι καὶ μὴ ἴδωσιν, καὶ ἀκούοντες ἀκούωσι καὶ μὴ συνιῶσιν, μήποτε ἐπιστρέψωσιν καὶ ἀφεθῇ αὐτοῖς.

¹³ Καὶ λέγει αὐτοῖς· Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύτην, καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε; ¹⁴ ὁ σπείρων τὸν λόγον σπεῖρει. ¹⁵ οὗτοι δὲ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν ὅπου σπεῖρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν εὐθὺς ἔρχεται ὁ Σατανᾶς καὶ αἶρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον εἰς αὐτούς. ¹⁶ καὶ οὗτοί εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἱ ὅταν ἀκούσωσιν τὸν λόγον εὐθὺς μετὰ χαρᾶς

3:27 εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν τὰ σκεύη WH Treg NIV] τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν RP **3:27** διαρπάσει WH Treg NIV] διαρπάσῃ RP **3:28** τοῖς ... ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα WH Treg NIV] τὰ ἁμαρτήματα τοῖς ... ἀνθρώπων RP **3:28** αἱ βλασφημίαι ὅσα ἐὰν WH Treg NIV] βλασφημίαι ὅσας ἂν RP **3:29** ἁμαρτήματος WH Treg NIV] κρίσεως RP **3:31** Καὶ ἔρχονται WH Treg] Καὶ ἔρχεται NIV; Ἔρχονται οὖν RP **3:31** ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ WH Treg NIV] οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ RP **3:31** στήκοντες WH Treg NIV] ἐστῶτες RP **3:31** καλοῦντες WH Treg NIV] φωνοῦντες RP **3:32** περὶ αὐτὸν ὄχλος WH Treg NIV] ὄχλος περὶ αὐτόν RP **3:32** καὶ λέγουσιν WH Treg NIV] εἶπον δὲ RP **3:32** σου WH Treg NIV] + καὶ αἱ ἀδελφαί σου NA RP **3:33** ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει WH Treg NIV] ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων RP **3:33** ἡ RP] καὶ WH Treg NIV **3:33** μου Treg NIV RP] – WH **3:34** τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ WH Treg NIV] κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτόν RP **3:35** γὰρ Treg NIV RP] – WH **3:35** ἀδελφὴ WH Treg NIV] + μου RP **4:1** συνάγεται WH Treg NIV] συνήχθη RP **4:1** πλεῖστος WH Treg NIV] πολὺς RP **4:1** εἰς πλοῖον ἐμβάντα WH Treg NIV] ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον RP **4:1** ἦσαν WH Treg NIV] ἦν RP **4:3** σπείρων WH NIV] + τοῦ Treg RP **4:5** καὶ ἄλλο WH Treg NIV] Ἄλλο δὲ RP **4:5** ὅπου NIV RP] καὶ ὅπου WH Treg **4:5** εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP **4:6** καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος WH Treg NIV] ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος RP **4:6** ἐκαυματίσθη WH NA RP] ἐκαυματίσθησαν Treg NIV **4:8** ἄλλα WH NIV] ἄλλο Treg RP **4:8** αὐξανόμενα WH NIV] αὐξανόμενον Treg; αὐξάνοντα RP **4:8** ἐν ... ἐν ... ἐν NIV] εἰς ... ἐν ... ἐν WH; εἰς ... εἰς ... εἰς Treg; ἐν ... ἐν ... ἐν RP **4:9** Ὅς ἔχει WH Treg NIV] Ὁ ἔχων RP **4:10** Καὶ ὅτε WH Treg NIV] Ὅτε δὲ RP **4:10** ἡρώτων WH Treg NIV] ἡρώτησαν RP **4:10** τὰς παραβολὰς WH Treg NIV] τὴν παραβολὴν RP **4:11** τὸ μυστήριον δέδοται WH Treg NIV] δέδοται γινῶναι τὸ μυστήριον RP **4:12** αὐτοῖς WH Treg NIV] + τὰ ἁμαρτήματα RP **4:15** εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP **4:15** εἰς αὐτούς WH Treg NIV] ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν RP **4:16** ὁμοίως WH Treg NIV RP] – NA **4:16** εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP

λαμβάνουσιν αὐτόν, ¹⁷ καὶ οὐκ ἔχουσιν ρίζαν ἐν ἑαυτοῖς ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν, εἴτα γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον ἐϋθὺς σκανδαλίζονται. ¹⁸ καὶ ἄλλοι εἰσιν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι· οὗτοί εἰσιν· οἱ τὸν λόγον ἀκούσαντες, ¹⁹ καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συμπνίγουσιν τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. ²⁰ καὶ ἐκεῖνοί εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσιν τὸν λόγον καὶ παραδέχονται καὶ καρποφοροῦσιν ἐν τριάκοντα καὶ ἐν ἐξήκοντα καὶ ἐν ἑκατόν.

²¹ Καὶ ἔλεγεν· αὐτοῖς· Μήτι ἔρχεται ὁ λύχνος ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην, οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν τεθῇ. ²² οὐ γάρ ἐστιν κρυπτὸν ἂν μὴ ἵνα φανερωθῇ, οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον ἀλλ' ἵνα ἔλθῃ εἰς φανερόν. ²³ εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω. ²⁴ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Βλέπετε τί ἀκούετε. ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν καὶ προστεθήσεται ὑμῖν. ²⁵ ὃς γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

²⁶ Καὶ ἔλεγεν· Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ὥς ἄνθρωπος βάλην τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς ²⁷ καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστᾷ καὶ μηκύνεται ὥς οὐκ οἶδεν αὐτός. ²⁸ αὐτομάτῃ ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἴτα στάχυν, εἴτα ἡ πλήρης σίτον· ἐν τῷ στάχυϊ. ²⁹ ὅταν δὲ παραδοῖ ὁ καρπός, ἐϋθὺς ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.

³⁰ Καὶ ἔλεγεν· Πῶς ὁμοιωσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ ἐν τίνι αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν; ³¹ ὥς κόκκῳ σινάπεως, ὃς ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερον ὂν πάντων τῶν σπερμάτων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς — ³² καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει καὶ γίνεται μεῖζον πάντων τῶν λαχάνων καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν.

³³ Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἠδύναντο ἀκούειν. ³⁴ χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς ἰδίῳις μαθηταῖς ἐπέλυεν πάντα.

³⁵ Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁσίας γενομένης· Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. ³⁶ καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσιν αὐτόν ὥς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ, καὶ ἄλλα πλοῖα ἦν μετ' αὐτοῦ. ³⁷ καὶ γίνεται λαῖλαψ μεγάλης ἀνέμου, καὶ τὰ κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε ἡδὴ γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον. ³⁸ καὶ αὐτὸς ἦν ἐν τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ ἐγείρουσιν αὐτόν καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; ³⁹ καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ εἶπεν τῇ θαλάσσῃ· Σιώπα, πεφίμωσο. καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. ⁴⁰ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί δειλοί ἐστε; οὐπω ἔχετε πίστιν; ⁴¹ καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· Τίς ἄρα οὕτως ἐστὶν ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούει αὐτῷ;

5

¹ Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης εἰς τὴν χώραν τῶν Γερασηνῶν. ² καὶ ἐξεληθόντος αὐτοῦ

4:17 ἐϋθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP 4:18 ἄλλοι WH Treg NIV] οὗτοί RP 4:18 οὗτοί εἰσιν WH Treg NIV] - RP
 4:18 ἀκούσαντες WH Treg NIV] ἀκούοντες RP 4:19 αἰῶνος WH Treg NA] + τούτου RP; βίου NIV 4:20 ἐκεῖνοί WH Treg NIV] οὗτοί RP 4:20 ἐν ... ἐν ... ἐν NIV] ἐν ... ἐν ... ἐν WH Treg RP 4:21 αὐτοῖς Treg NIV RP] + ὅτι WH
 4:21 ἔρχεται ὁ λύχνος WH Treg NIV] ὁ λύχνος ἔρχεται RP 4:21 τεθῇ WH Treg NIV] ἐπιτεθῇ RP 4:22 κρυπτὸν WH Treg NIV] τι κρυπτόν, ὁ RP 4:22 ἵνα WH NIV] - Treg RP 4:22 ἔλθῃ εἰς φανερόν WH Treg NIV] εἰς φανερόν ἐλθῇ RP
 4:24 ὑμῖν WH Treg NIV] + τοῖς ἀκούουσιν RP 4:25 ἔχει WH Treg NIV] ἂν ἔχη RP 4:25 ὁ WH NIV RP] ὃς Treg 4:26 ὥς WH Treg NIV] + ἂν RP 4:27 βλαστᾷ WH Treg NIV] βλαστάνῃ RP 4:28 αὐτομάτῃ WH Treg NIV] + γὰρ RP 4:28 εἴτα ... εἴτα Treg NIV RP] εἶπεν ... εἶπεν WH 4:28 πλήρης σίτον NIV] πλήρη σίτον WH RP; πλήρης σίτος Treg 4:29 παραδοῖ WH Treg NIV] παραδῶ RP 4:29 ἐϋθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP 4:30 Πῶς WH Treg NIV] τίνι RP 4:30 τίνι WH Treg NIV] ποῖα RP 4:30 αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν WH Treg NIV] παραβολῇ παραβάλλωμεν αὐτὴν RP 4:31 κόκκῳ WH NIV] κόκκον Treg RP 4:31 μικρότερον ὂν WH Treg NIV] μικρότερος RP 4:31 σπερμάτων WH Treg NIV] + ἐστὶν RP 4:32 μεῖζον πάντων τῶν λαχάνων WH NIV] μεῖζων πάντων τῶν λαχάνων Treg; πάντων τῶν λαχάνων μεῖζων RP 4:34 ἰδίῳις μαθηταῖς WH NIV] μαθηταῖς αὐτοῦ Treg RP 4:36 πλοῖα WH Treg NIV] δὲ πλοιαρία RP 4:37 μεγάλη ἀνέμου WH Treg NIV] ἀνέμου μεγάλη RP 4:37 καὶ τὰ WH Treg NIV] τὰ δὲ RP 4:37 ἡδὴ γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον WH Treg NIV] αὐτὸ ἡδὴ γεμίζεσθαι RP 4:38 αὐτὸς ἦν WH NIV] ἦν αὐτὸς Treg RP 4:38 ἐν WH Treg NIV] ἐπὶ RP 4:38 ἐγείρουσιν WH Treg NIV] διεγείρουσιν RP 4:40 οὐπω WH Treg NIV] οὕτως Πῶς οὐκ RP 4:41 ὑπακούει WH Treg NIV] ὑπακούουσιν RP 5:1 Γερασηνῶν WH Treg NIV] Γαδαρηνῶν RP 5:2 ἐξεληθόντος αὐτοῦ WH Treg NIV] ἐξεληθόντι αὐτῷ RP

ἐκ τοῦ πλοίου ἐυθύς ὑπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, ³ ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνήμασιν, καὶ οὐδὲ ἀλύσει οὐκέτι οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτὸν δῆσαι ⁴ διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ ἀλύσεσι δεδέσθαι καὶ διεσπᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἀλύσεις καὶ τὰς πέδας συντετριῖσθαι, καὶ οὐδεὶς ἴσχυεν αὐτὸν δαμάσαι. ⁵ καὶ διὰ παντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐν τοῖς μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἦν κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. ⁶ καὶ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν ἔδραμεν καὶ προσεκύνησεν αὐτόν, ⁷ καὶ κράζας φωνῇ μεγάλῃ λέγει· Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὀρκίζω σε τὸν θεόν, μή με βασανίσῃς. ⁸ ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ· Ἐξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. ⁹ καὶ ἐπηρώτα αὐτόν· Τί ὄνομά σοι; καὶ λέγει αὐτῷ· Λεγιὼν ὄνομά μοι, ὅτι πολλοὶ ἐσμεν. ¹⁰ καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ ἵνα μὴ αὐτὰ ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας. ¹¹ ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη. ¹² καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν λέγοντες· Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. ¹³ καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, ὥς δισχίλιοι, καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσῃ. ¹⁴ Καὶ οἱ βόσκοντες αὐτοὺς ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς· καὶ ἦλθον ἰδεῖν τί ἐστὶν τὸ γεγονός. ¹⁵ καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσιν τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγιῶνα, καὶ ἐφοβήθησαν. ¹⁶ καὶ διηγῆσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ καὶ περὶ τῶν χοίρων. ¹⁷ καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. ¹⁸ καὶ ἐμβαίνοντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς ἵνα μετ' αὐτοῦ ᾤ. ¹⁹ καὶ οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ· Ὑπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σοὺς, καὶ ἀπάγγειλον αὐτοῖς ὅσα ὁ κύριός σοι πεποίηκεν καὶ ἡλέησέν σε. ²⁰ καὶ ἀπῆλθεν καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

²¹ Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ πέραν συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν. ²² καὶ ἔρχεται εἰς τῶν ἀρχισυναγῶγων, ὀνόματι Ἰαῖρος, καὶ ἰδὼν αὐτὸν πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ. ²³ καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν πολλὰ λέγων ὅτι Τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει, ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇ τὰς χεῖρας αὐτῇ ἵνα σωθῇ καὶ ζήσῃ. ²⁴ καὶ ἀπῆλθεν μετ' αὐτοῦ.

Καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν. ²⁵ καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος δώδεκα ἔτη ²⁶ καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν καὶ δαπανήσασα τὰ παρ' αὐτῆς πάντα καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, ²⁷ ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὅπισθεν ἤψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. ²⁸ ἔλεγεν γὰρ ὅτι Ἐὰν ἄψωμαι κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ σωθήσομαι. ²⁹ καὶ ἐυθύς ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἴσται ἀπὸ τῆς μαστίγος. ³⁰ καὶ ἐυθύς ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνούς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξεληοῦσαν ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ ἔλεγεν· Τίς μου ἤψατο τῶν ἱματίων; ³¹ καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις· Τίς μου ἤψατο; ³² καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν. ³³ ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν αὐτῇ, ἦλθεν καὶ προσέπεσεν αὐτῷ καὶ εἶπεν

5:2 ἐυθύς ὑπήντησεν WH Treg NIV | εὐθέως ἀπήντησεν RP 5:3 οὐδὲ ἀλύσει οὐκέτι WH Treg NIV | οὔτε ἀλύσεσιν RP 5:4 ἴσχυεν αὐτόν WH Treg NIV | αὐτὸν ἴσχυεν RP 5:5 μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν WH Treg NIV | ὄρεσιν καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν RP 5:6 καὶ ἰδὼν WH Treg NIV | ἰδὼν δὲ RP 5:6 αὐτόν WH | αὐτῷ Treg NIV RP 5:7 λέγει WH Treg NIV | εἶπεν RP 5:9 ὄνομά σοι WH Treg NIV | σοι ὄνομα RP 5:9 λέγει αὐτῷ WH Treg NIV | ἀπεκρίθη λέγων RP 5:9 Λεγιὼν WH Treg NIV | Λεγεὼν RP 5:10 αὐτὰ WH Treg NIV | αὐτοὺς RP 5:12 αὐτόν WH Treg NIV | + πάντες οἱ δαίμονες RP 5:13 αὐτοῖς WH Treg NIV | + εὐθέως ὁ Ἰησοῦς RP 5:13 ὥς WH Treg NIV | ἦσαν δὲ ὥς RP 5:14 Καὶ οἱ WH Treg NIV | οἱ δὲ RP 5:14 αὐτοὺς WH Treg NIV | τοὺς χοίρους RP 5:14 ἀπήγγειλαν WH Treg NIV | ἀνήγγειλαν RP 5:14 ἦλθον WH Treg NIV | ἐξῆλθον RP 5:15 καθήμενον WH Treg NIV | + καὶ RP 5:15 λεγιῶνα WH Treg NIV | Λεγεῶνα RP 5:16 καὶ διηγῆσαντο WH Treg NIV | Διηγῆσαντο δὲ RP 5:18 ἐμβαίνοντος WH Treg NIV | ἐμβάντος RP 5:18 μετ' αὐτοῦ ἦ WH Treg NIV | ἦ μετ' αὐτοῦ RP 5:19 καὶ WH Treg NIV | Ὁ δὲ Ἰησοῦς RP 5:19 ἀπάγγειλον WH Treg NIV | ἀνάγγειλον RP 5:19 ὁ κύριός σοι WH Treg NIV | σοι ὁ κύριος RP 5:22 καὶ WH Treg NIV | + ἰδοὺ RP 5:23 παρακαλεῖ WH Treg NIV | παρεκάλει RP 5:23 τὰς χεῖρας αὐτῇ WH Treg NIV | αὐτῇ τὰς χεῖρας RP 5:23 ἵνα WH Treg NIV | ὅπως RP 5:23 ζήσῃ WH Treg NIV | ζήσεται RP 5:25 γυνὴ WH Treg NIV | + τις RP 5:25 δώδεκα ἔτη WH NIV | ἔτη δώδεκα Treg RP 5:27 ἀκούσασα Treg NIV RP | + τὰ WH 5:28 Ἐὰν ἄψωμαι κἂν ... αὐτοῦ WH NIV | Κἂν ... αὐτοῦ ἄψωμαι Treg RP 5:29 ἐυθύς WH Treg NIV | εὐθέως RP 5:30 ἐυθύς WH Treg NIV | εὐθέως RP 5:33 αὐτῇ WH Treg NIV | ἐπ' αὐτῇ RP

αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. ³⁴ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Ὁυγάτηρ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου.

³⁵ Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγοντες ὅτι Ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανεν· τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; ³⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς παρακούσας τὸν λόγον λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ· Μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε. ³⁷ καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα μετ' αὐτοῦ συνακολουθήσαι εἰ μὴ τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. ³⁸ καὶ ἔρχονται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ θόρυβον καὶ κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλὰ, ³⁹ καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς· Τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει. ⁴⁰ καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν πάντας παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον. ⁴¹ καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου λέγει αὐτῇ· Ταλιθα κουμ, ὃ ἐστὶν μεθερμηνευόμενον· Τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειρε. ⁴² καὶ εὐθὺς ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει, ἦν γὰρ ἑτῶν δώδεκα. καὶ ἐξέστησαν εὐθὺς ἐκστάσει μεγάλῃ. ⁴³ καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ ἵνα μηδεὶς γνοῖ τοῦτο, καὶ εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

6

¹ Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ² καὶ γενομένου σαββάτου ἤρξατο διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ· καὶ οἱ πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο λέγοντες· Πόθεν τούτῳ ταῦτα, καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα τούτῳ, καὶ αἱ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γινόμεναι. ³ οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς τῆς Μαρίας καὶ ἀδελφὸς Ἰακώβου καὶ Ἰωσήτος καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὥδε πρὸς ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ⁴ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι Οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς συγγενεῦσιν αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ⁵ καὶ οὐκ ἐδύνατο ἐκεῖ ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας ἐθεράπευσεν. ⁶ καὶ ἐθαύμαζεν διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

Καὶ περιῆγεν τὰς κώμας κύκλῳ διδάσκων. ⁷ καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων, ⁸ καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδὸν εἰ μὴ ῥάβδον μόνον, μὴ ἄρτον, μὴ πήραν, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν, ⁹ ἀλλὰ ὑποδεδεμένους σανδάλια, καὶ μὴ ἐνδύσθητε δύο χιτῶνας. ¹⁰ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὅπου ἂν εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν. ¹¹ καὶ ὅς ἂν τόπος μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ¹² Καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν ἵνα μετανοῶσιν, ¹³ καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἥλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον.

¹⁴ Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης, φανερόν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. ¹⁵ ἄλλοι δὲ ἔλεγον

5:34 θυγάτηρ WH Treg NIV] θυγατερ RP 5:36 παρακούσας WH Treg NIV] εὐθέως ἀκούσας RP 5:37 μετ' αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτῷ RP 5:37 τὸν WH Treg NIV] - RP 5:38 ἔρχονται WH Treg NIV] ἔρχεται RP 5:38 καὶ WH Treg NIV] - RP 5:40 αὐτὸς WH Treg NIV] ὁ RP 5:40 παιδίον WH Treg NIV] + ἀνακείμενον RP 5:41 κουμ WH Treg NIV] κοῦμι RP 5:41 ἔγειρε WH Treg NIV] ἔγειραι RP 5:42 πρὸς WH Treg NIV] εὐθέως RP 5:42 πρὸς WH Treg NIV] - RP 6:1 ἔρχεται WH Treg NIV] ἦλθεν RP 6:2 διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ WH Treg NIV] ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν RP 6:2 οἱ WH] - Treg NIV RP 6:2 τούτῳ WH Treg NIV] αὐτῷ RP 6:2 αἱ WH NIV] - Treg RP 6:2 γινόμεναι WH Treg NIV] γίνονται RP 6:3 τῆς WH Treg NIV] - RP 6:3 καὶ ἀδελφὸς WH Treg NIV] ἀδελφὸς δὲ RP 6:3 Ἰωσήτος WH Treg NIV] Ἰωσή RP 6:4 καὶ ἔλεγεν WH Treg NIV] ἔλεγεν δὲ RP 6:4 συγγενεῦσιν αὐτοῦ WH Treg NIV] συγγενέσιν RP 6:5 ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν WH Treg NIV] οὐδεμίαν δύναμιν ποιῆσαι RP 6:6 ἐθαύμαζεν Treg NIV RP] ἐθαύμασεν WH 6:8 ἄρτον μὴ πήραν WH Treg NIV] πήραν μὴ ἄρτον RP 6:9 ἐνδύσθητε Treg NIV RP] ἐνδύσασθαι WH 6:10 ἐὰν WH NIV RP] ἂν Treg 6:11 ὅς ἂν τόπος μὴ δέξηται WH Treg NIV] ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται RP 6:11 αὐτοῖς WH Treg NIV] + Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόρροις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. RP 6:12 ἐκήρυξαν WH Treg NIV] ἐκήρυσσεν RP 6:12 μετανοῶσιν WH Treg NIV] μετανοήσωσιν RP 6:14 ἔλεγον WH NIV] ἔλεγεν Treg RP 6:14 ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν WH Treg NIV] ἐκ νεκρῶν ἡγήθη RP 6:15 δὲ WH Treg NIV] - RP

ὅτι Ἡλίας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι προφήτης ὡς εἷς τῶν προφητῶν. ¹⁶ ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρώδης ἔλεγεν· Ὁν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτος ἡγέρθη.

¹⁷ Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρώδης ἀποστείλας ἐκράτησεν τὸν Ἰωάννην καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν. ¹⁸ ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρώδῃ ὅτι Οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. ¹⁹ ἡ δὲ Ἡρωδιάς ἐνεῖχεν αὐτῷ καὶ ἠθέλεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, καὶ οὐκ ἠδύνατο. ²⁰ ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν, καὶ ἀκούσας αὐτοῦ πολλά ἠπόρει, καὶ ἠδέως αὐτοῦ ἤκουεν. ²¹ Καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου ὅτε Ἡρώδης τοῖς γενεαῖσι αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίησεν τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας, ²² καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς Ἡρωδιάδος καὶ ὀρχησαμένης καὶ ἀρεσάσης τῷ Ἡρώδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κορασίῳ· Αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοι. ²³ καὶ ὤμοσεν αὐτῇ· Ὅτι ἐὰν με αἰτήσῃς δώσω σοι ἕως ἡμίσεος τῆς βασιλείας μου. ²⁴ καὶ ἐξελθοῦσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς· Τί αἰτήσωμαι. ἡ δὲ εἶπεν· Τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτίζοντος. ²⁵ καὶ εἰσελθοῦσα εὐθὺς μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα ᾗτήσατο λέγουσα· Θέλω ἵνα ἔξαυτῆς δῶς μοι ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. ²⁶ καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς ἀνακειμένους οὐκ ἠθέλησεν ἀθετῆσαι αὐτήν. ²⁷ καὶ εὐθὺς ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτορα ἐπέταξεν ἐνέγκαι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. καὶ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ ²⁸ καὶ ἤνεγκεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. ²⁹ καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθον καὶ ἦσαν τὸ πτῶμα αὐτοῦ καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μνημείῳ.

³⁰ Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν. ³¹ καὶ λέγει αὐτοῖς· Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον καὶ ἀναπαύσασθε ὀλίγον. ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν. ³² καὶ ἀπῆλθον ἐν τῷ πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν. ³³ καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας καὶ ἐπέγνωσαν πολλοί, καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ καὶ προῆλθον αὐτούς. ³⁴ καὶ ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτούς ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα, καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. ³⁵ Καὶ ἥδη ὥρας πολλῆς γενομένης προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἔλεγον ὅτι Ἐρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἥδη ὥρα πολλή· ³⁶ ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς τί φάγωσιν. ³⁷ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν δηναρίων διακοσίων ἄρτους καὶ δώσομεν αὐτοῖς φαγεῖν; ³⁸ ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· Πόσους ἔχετε ἄρτους; ὑπάγετε ἴδετε. καὶ γνόντες λέγουσιν· Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας. ³⁹ καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. ⁴⁰ καὶ ἀνέπεσαν πρᾶσαι πρᾶσαι κατὰ ἑκατὸν καὶ κατὰ πεντήκοντα. ⁴¹ καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν καὶ κατέκλασεν τοὺς

6:15 προφήτης WH Treg NIV] + ἐστίν RP 6:16 ὁ WH Treg NIV] - RP 6:16 ἔλεγεν WH Treg NIV] εἶπεν ὅτι RP
 6:16 ἡγέρθη WH NA] ἡγέρθη ἐκ νεκρῶν Treg; ἐκ νεκρῶν ἡγέρθη NIV; ἐστὶν αὐτὸς ἡγέρθη ἐκ νεκρῶν RP 6:20 ἠπόρει WH
 NIV] ἐποίει Treg RP 6:21 ἐποίησεν WH Treg NIV] ἐποίει RP 6:22 αὐτῆς τῆς Treg RP] αὐτοῦ WH NIV 6:22
 καὶ ἀρεσάσης RP] ἤρεσεν WH Treg NIV 6:22 εἶπεν ὁ βασιλεὺς NIV RP] ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν WH Treg 6:23 αὐτῇ
 WH Treg NIV RP; + πολλά NA 6:23 Ὅτι NIV] Ὅτι WH] ὅτι ὁ Treg RP 6:24 καὶ WH Treg NIV] ἡ δὲ RP 6:24
 αἰτήσωμαι WH Treg NIV] αἰτήσομαι RP 6:24 βαπτίζοντος WH Treg NIV] βαπτιστοῦ RP 6:25 εὐθὺς WH Treg
 NIV] εὐθέως RP 6:25 ἔξαυτῆς δῶς μοι WH Treg NIV] μοι δῶς ἔξαυτῆς RP 6:26 ἀνακειμένους WH Treg NIV]
 συνανακειμένους RP 6:26 ἀθετῆσαι αὐτήν WH Treg NIV] αὐτὴν ἀθετῆσαι RP 6:27 εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως
 RP 6:27 ἐνέγκαι WH Treg NIV] ἐνεχθῆναι RP 6:27 καὶ WH Treg NIV] ὁ δὲ RP 6:30 πάντα WH Treg NIV]
 + καὶ RP 6:31 λέγει WH Treg NIV] εἶπεν RP 6:31 ἀναπαύσασθε WH Treg NIV] ἀναπαύεσθε RP 6:32 ἐν τῷ
 πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον WH NIV] εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοίῳ Treg RP 6:33 ἐπέγνωσαν NIV] + αὐτὸν RP; ἔγνωσαν
 WH Treg 6:33 αὐτούς WH Treg NIV] + καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν RP 6:34 εἶδεν WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP
 6:34 αὐτοὺς WH Treg NIV] αὐτοῖς RP 6:35 ἔλεγον WH Treg NIV] λέγουσιν RP 6:36 τί φάγωσιν WH Treg
 NIV] ἄρτους. Τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν RP 6:37 δώσομεν WH Treg NIV] δώμεν RP 6:38 ἔχετε ἄρτους WH]
 ἄρτους ἔχετε Treg NIV RP 6:38 ὑπάγετε WH Treg NIV] + καὶ RP 6:39 ἀνακλῖναι Treg NIV RP] ἀνακλιθῆναι WH
 6:40 [κατὰ WH Treg NIV] ἀνὰ RP 6:40 [κατὰ WH Treg NIV] ἀνὰ RP

ἄρτους καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παρατιθῶσιν αὐτοῖς, καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν. ⁴² καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν· ⁴³ καὶ ἦσαν ἑκκλῆσια δώδεκα κοφίνων πληρώματα καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. ⁴⁴ καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους πεντακισχίλιοι ἄνδρες.

⁴⁵ Καὶ εὐθὺς ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολύει τὸν ὄχλον. ⁴⁶ καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι.

⁴⁷ Καὶ ὁψίας γενομένης ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. ⁴⁸ καὶ ἰδὼν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς, περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ ἤθελεν παρελθεῖν αὐτούς. ⁴⁹ οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα ἔδοξαν ὅτι φάντασμα ἐστίν· καὶ ἀνέκραξαν, ⁵⁰ πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον καὶ ἐταράχθησαν. ὁ δὲ εὐθὺς ἐλάλησεν μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς· Θαρσεῖτε, ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. ⁵¹ καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο, ⁵² οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις, ἀλλ' ἦν αὐτῶν ἡ καρδιά πεπωρωμένη.

⁵³ Καὶ διαπεράσαντες ἐπὶ τὴν γῆν ἤλθον εἰς Γεννησαρὲτ καὶ προσωρμίσθησαν. ⁵⁴ καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου εὐθὺς ἐπιγνόντες αὐτὸν ⁵⁵ περιέδραμον ὅλην τὴν χώραν ἐκείνην καὶ ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραβάττοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν ὅπου ἤκουον ὅτι ἐστίν. ⁵⁶ καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας ἢ εἰς πόλεις ἢ εἰς ἀγροὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθεσαν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἄψωνται· καὶ ὅσοι ἂν ἤψαντο αὐτοῦ ἐσώζοντο.

7

¹ Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ τινες τῶν γραμματέων ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων ² καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὅτι κοιναῖς χερσίν, τοῦτ' ἐστὶν ἀνίπτοις, ἐσθίουσιν τοὺς ἄρτους. ³ οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας οὐκ ἐσθίουσιν, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ⁴ καὶ ἀπ' ἀγορᾶς ἐὰν μὴ βαπτίσωνται οὐκ ἐσθίουσιν, καὶ ἄλλα πολλά ἐστὶν ἃ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων καὶ κλινῶν— ⁵ καὶ ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς· Διὰ τί οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταί σου κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ κοιναῖς χερσίν ἐσθίουσιν τὸν ἄρτον; ⁶ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Καλῶς ἐπροφήτευσεν Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται ὅτι Οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χεῖλεσίν με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδιά αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ· ⁷ μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων· ⁸ ἀφέντες τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων.

6:41 αὐτοῦ NIV RP] – WH Treg **6:41** παρατιθῶσιν WH NIV] παραθῶσιν Treg RP **6:43** κλάσματα δώδεκα κοφίνων πληρώματα WH NIV] κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πληρώματα Treg; κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις RP **6:44** τοὺς ἄρτους WH Treg NA RP] – NIV **6:45** εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP **6:45** εἰς τὸ πέραν WH Treg NA RP] – NIV **6:45** ἀπολύει WH Treg NIV] ἀπολύση RP **6:48** ἰδὼν WH Treg NIV] εἶδεν RP **6:48** αὐτοῖς WH Treg NIV] + καὶ RP **6:49** ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα WH NIV] περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης Treg RP **6:49** ὅτι φάντασμα ἐστὶν WH NIV] φάντασμα εἶναι Treg RP **6:50** ὁ δὲ εὐθὺς WH NIV] καὶ εὐθὺς Treg; Καὶ εὐθέως RP **6:51** ἐκ περισσοῦ Treg NIV RP] – WH **6:51** ἐξίσταντο WH Treg NIV] + καὶ ἐθαύμαζον RP **6:52** ἀλλ' ἦν WH Treg NIV] ἦν γὰρ RP **6:53** ἐπὶ τὴν γῆν ἤλθον εἰς WH NIV] ἤλθον ἐπὶ τὴν γῆν Treg RP **6:54** εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP **6:55** περιέδραμον ὅλην τὴν χώραν ἐκείνην καὶ WH Treg NIV] περιδραμόντες ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην RP **6:55** ὅτι WH NIV] + ἐκεῖ Treg RP **6:56** εἰς πόλεις ἢ εἰς WH Treg NIV] πόλεις ἢ RP **6:56** ἐτίθεσαν WH Treg NIV] ἐτίθουν RP **6:56** ἤψαντο WH Treg NIV] ἤπτοντο RP **7:2** ὅτι κοιναῖς ... ἀνίπτοις, ἐσθίουσιν WH Treg NIV] κοιναῖς ... ἀνίπτοις ἐσθιόντας RP **7:2** τοὺς WH Treg NIV] – RP **7:2** ἄρτους WH Treg NIV] + ἐμέψαντο RP **7:4** ἀγορᾶς WH Treg NA RP] + ὅταν ἔλθωσιν NIV **7:4** βαπτίσωνται Treg NIV RP] ῥαντίζονται WH **7:4** καὶ κλινῶν Treg NA RP] – WH NIV **7:5** καὶ WH Treg NIV] ἔπειτα RP **7:5** οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταί σου WH Treg NIV] οἱ μαθηταί σου οὐ περιπατοῦσιν RP **7:5** κοιναῖς WH Treg NIV] ἀνίπτοις RP **7:6** δὲ WH Treg NIV] + ἀποκριθεὶς RP **7:6** αὐτοῖς WH NIV] ὅτι Treg RP **7:6** ὅτι WH NIV] – Treg RP **7:8** ἀφέντες WH Treg NIV] + γὰρ RP **7:8** ἀνθρώπων WH NIV] + βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε Treg RP

⁹ Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε·
¹⁰ Μωϋσῆς γὰρ εἶπεν· Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, καί· Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα
θανάτῳ τελευτάτω· ¹¹ ὑμεῖς δὲ λέγετε· Ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί· Κορβᾶν, ὃ ἐστὶν
Δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς, ¹² οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί,
¹³ ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ἢ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ
ποιεῖτε.

¹⁴ Καὶ προσκαλεσάμενος πάλιν τὸν ὄχλον ἔλεγεν αὐτοῖς· Ῥακούσατέ μου πάντες καὶ σύνετε.
¹⁵ οὐδὲν ἐστὶν ἕξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν ὃ δύναται κοινῶσαι αὐτόν· ἀλλὰ
τὰ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενά ἐστιν τὰ κοινῶντα τὸν ἄνθρωπον.

¹⁷ Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὴν παραβολήν·
¹⁸ καὶ λέγει αὐτοῖς· Οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἕξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς
τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι, ¹⁹ ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν ἀλλ' εἰς
τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται;—καθαρίζων πάντα τὰ βρώματα. ²⁰ ἔλεγεν δὲ ὅτι
Τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον ἐκεῖνο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· ²¹ ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν
ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, πορνεῖαι, κλοπαί, φόνοι, ²² μοιχεῖαι, πλεονεξίαι,
πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός, βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη· ²³ πάντα ταῦτα
τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

²⁴ Ἐκεῖθεν δὲ ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ ὄρια Τύρου. καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν οὐδένα ἤθελεν
γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν· ²⁵ ἀλλ' εὐθὺς ἀκούσασα γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἣς εἶχεν τὸ θυγάτριον
αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προσέπεσεν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ²⁶ ἡ δὲ γυνὴ ἦν Ἑλληνίς,
Συροφοινίκισσα τῷ γένει· καὶ ἡρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. ²⁷ καὶ
ἔλεγεν αὐτῇ· Ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα, οὐ γάρ καλόν ἐστὶν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων
καὶ τοῖς κυναρίοις βαλεῖν· ²⁸ ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ· Κύριε, καὶ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς
τραπέζης ἐσθίουσιν ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων. ²⁹ καὶ εἶπεν αὐτῇ· Διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε,
ἐξελήλυθεν ἐκ τῆς θυγατρὸς σου τὸ δαιμόνιον· ³⁰ καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς εὗρεν τὸ
παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός·

³¹ Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου ἦλθεν διὰ Σιδῶνος εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας
ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως. ³² καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν καὶ μογιλάλον, καὶ παρακαλοῦσιν
αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. ³³ καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν ἔβαλεν τοὺς
δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ καὶ πτύσας ἤψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ, ³⁴ καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν
οὐρανὸν ἐστέναξεν, καὶ λέγει αὐτῷ· Εφφαθα, ὃ ἐστὶν Διανοίχθητι· ³⁵ καὶ ἠνοίγησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί,
καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς· ³⁶ καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ
λέγωσιν· ὅσον δὲ αὐτοῖς διεστέλλετο, αὐτοὶ μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον· ³⁷ καὶ ὑπερπερισσῶς

7:9 τηρήσητε WH Treg NIV RP | στήσητε WH^{marg} NA **7:12** οὐκέτι WH Treg NIV | καὶ οὐκέτι RP **7:12** πατρὶ
WH Treg NIV | + αὐτοῦ RP **7:12** μητρί WH Treg NIV | + αὐτοῦ RP **7:14** πάλιν WH Treg NIV | πάντα RP **7:14**
Ἀκούσατέ WH Treg NIV | Ἀκούτέ RP **7:14** σύνετε WH Treg NIV | συνίετε RP **7:15** κοινῶσαι αὐτόν WH NIV |
αὐτὸν κοινῶσαι Treg RP **7:15** ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενά WH NIV | + ἐκεῖνά Treg; ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ ἐκεῖνά
RP **7:15** ἄνθρωπον WH NIV | + 16 Εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω Treg RP **7:17** εἰς WH Treg NA RP | + τὸν NIV
7:17 τὴν παραβολήν WH Treg NIV | περὶ τῆς παραβολῆς RP **7:19** καθαρίζων WH Treg NIV | καθαρίζον RP **7:21**
πορνεῖαι κλοπαί φόνοι μοιχεῖαι WH Treg NIV | μοιχεῖαι πορνεῖαι φόνοι κλοπαί RP **7:24** Ἐκεῖθεν δὲ WH NIV | Καὶ
ἐκεῖθεν Treg RP **7:24** ὄρια WH Treg NIV | μεθόρια RP **7:24** Τύρου NIV | + καὶ Σιδῶνος WH Treg RP **7:25** ἀλλ'
εὐθὺς ἀκούσασα WH Treg NIV | Ἀκούσασα γὰρ RP **7:26** ἡ δὲ γυνὴ ἦν WH NIV | ἡ γυνὴ δὲ ἦν Treg; ἦν δὲ ἡ γυνὴ RP
7:27 καὶ ἔλεγεν WH Treg NIV | Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν RP **7:27** καλόν ἐστὶν RP | ἐστὶν καλόν WH Treg NIV **7:27**
τοῖς κυναρίοις βαλεῖν WH Treg NIV | βαλεῖν τοῖς κυναρίοις RP **7:28** Κύριε Holmes NA | Naὶ κύριε WH Treg NIV RP
7:28 καὶ WH Treg NA | + γὰρ NIV RP **7:28** ἐσθίουσιν WH Treg NIV | ἐσθίει RP **7:29** ἐκ ... σου τὸ δαιμόνιον
WH NIV | τὸ δαιμόνιον ἐκ ... σου Treg RP **7:30** παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός
WH Treg NIV | δαιμόνιον ἐξεληλυθός καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης RP **7:31** ἦλθεν διὰ Σιδῶνος εἰς WH
Treg NIV | καὶ Σιδῶνος ἦλθεν πρὸς RP **7:32** καὶ WH Treg NIV | – RP **7:32** μογιλάλον WH NIV | μογιλάλον Treg RP
7:35 καὶ WH Treg | + εὐθέως NIV RP **7:35** ἠνοίγησαν WH Treg NIV | διανοίχθησαν RP **7:36** λέγωσιν WH Treg
NIV | εἰπωσιν RP **7:36** αὐτοῖς διεστέλλετο αὐτοὶ WH Treg NIV | αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο RP

ἐξεπλήσσαντο λέγοντες· Καλῶς πάντα πεποίηκεν, καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν ἑκαὶ ἀλάλους λαλεῖν.

8

¹ Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἄλλιν πολλοῦ ὄχλου ὄντος καὶ μὴ ἐχόντων τί φάγωσιν, προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς λέγει αὐτοῖς· ² Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· ³ καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήσετε εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· καὶ τινες αὐτῶν ἀπὸ μακρόθεν ἦκασιν· ⁴ καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι Πόθεν τούτους δυνήσεται τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἐρημίας; ⁵ καὶ ἡρώτα αὐτοὺς· Πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ εἶπαν· Ἑπτὰ· ⁶ καὶ παραγγέλλει τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παρατιθῶσιν καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ· ⁷ καὶ εἶχον ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ εὐλογήσας αὐτὰ εἶπεν· καὶ ταῦτα παρατιθέναι· ⁸ καὶ ἔφαγον· καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦσαν περισσεύματα κλασμάτων ἑπτὰ σπυρίδας· ⁹ ἦσαν δὲ ὡς τετρακισχίλιοι· καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς· ¹⁰ καὶ εὐθὺς ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά.

¹¹ Καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι καὶ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν· ¹² καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ λέγει· Τί ἡ γενεὰ αὕτη ἡζητεῖ σημεῖον; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον· ¹³ καὶ ἀφείδοντες αὐτοὺς ἄλλιν ἐμβὰς ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.

¹⁴ Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἓνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ· ¹⁵ καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς λέγων· Ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἡρώδου· ¹⁶ καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχουσιν· ¹⁷ καὶ γνοὺς λέγει αὐτοῖς· Τί διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὐπω νοεῖτε οὐδὲ συνίετε; πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν· ¹⁸ ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, πόσους κοφίνους κλασμάτων πλήρεις ἦρατε; λέγουσιν αὐτῷ· Δώδεκα· ²⁰ ὅτε καὶ τοὺς ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἦρατε; καὶ λέγουσιν αὐτῷ· Ἑπτὰ· ²¹ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Οὐπω συνίετε;

²² Καὶ ἔρχονται εἰς Βηθσαϊδάν· καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλὸν καὶ παρακαλοῦσιν αὐτόν ἵνα αὐτοῦ ἄψηται· ²³ καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ ἐξήνεγκεν αὐτόν ἔξω τῆς κώμης, καὶ πύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθείς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτόν· Εἴ τι βλέπεις· ²⁴ καὶ ἀναβλέψας ἔλεγεν· Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατοῦντας· ²⁵ εἴτα ἄλλιν ἐπέθηκεν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ διέβλεψεν καὶ ἀπεκατέστη καὶ ἐνέβλεπεν τηλαυγῶς ἅπαντα· ²⁶ καὶ ἀπέστειλεν αὐτόν εἰς οἶκον αὐτοῦ λέγων· Μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσεέλθῃς.

7:37 καὶ WH Treg] + τοὺς NIV RP **8:1** ἄλλιν πολλοῦ WH Treg NIV] παμπόλλου RP **8:1** προσκαλεσάμενος WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **8:1** μαθητὰς WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **8:3** καὶ τινες WH Treg NIV] τινὲς γὰρ RP **8:3** ἀπὸ WH Treg NIV] – RP **8:3** ἦκασιν Treg NIV] εἰσίν WH; ἤκουσιν RP **8:4** ὅτι WH Treg NIV] – RP **8:5** ἡρώτα WH Treg NIV] ἐπηρώτα RP **8:6** παραγγέλλει WH Treg NIV] παρήγγειλεν RP **8:6** παρατιθῶσιν WH Treg NIV] παραθεῖναι RP **8:7** αὐτὰ WH Treg NIV] – RP **8:7** καὶ ταῦτα παρατιθέναι WH Treg NIV] παραθεῖναι καὶ αὐτὰ RP **8:8** καὶ ἔφαγον WH Treg NIV] Ἐφαγον δέ RP **8:9** δὲ WH NIV] + οἱ φαγόντες Treg RP **8:10** εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP **8:12** ζητεῖ σημεῖον WH Treg NIV] σημεῖον ἐπιζητεῖ RP **8:12** ὑμῖν Treg NIV RP] – WH **8:13** ἄλλιν ἐμβὰς WH NA] ἄλλιν ἐμβὰς εἰς πλοῖον Treg; ἐμβὰς ἄλλιν εἰς τὸ πλοῖον NIV; ἐμβὰς ἄλλιν εἰς πλοῖον RP **8:16** ἀλλήλους WH Treg NA] + λέγοντες NIV RP **8:16** ἔχουσιν WH Treg NA] ἔχομεν NIV RP **8:17** γνοὺς WH NA] + ὁ Ἰησοῦς Treg NIV RP **8:17** πεπωρωμένην WH Treg NIV] Ἐτι πεπωρωμένην RP **8:19** κλασμάτων πλήρεις WH Treg NIV] πλήρεις κλασμάτων RP **8:20** καὶ NIV] – WH NA; δέ Treg RP **8:20** καὶ λέγουσιν αὐτῷ WH NIV] οἱ δὲ εἶπον Treg RP **8:21** Οὐπω WH NIV] Πῶς Treg; Πῶς οὐ RP **8:22** ἔρχονται WH Treg NIV] ἔρχεται RP **8:23** ἐξήνεγκεν WH Treg NIV] ἐξήγαγεν RP **8:23** βλέπεις WH NIV] βλέπει Treg RP **8:25** ἐπέθηκεν NIV RP] ἔθηκεν WH Treg **8:25** διέβλεψεν καὶ ἀπεκατέστη καὶ ἐνέβλεπεν WH Treg NIV] ἐποίησεν αὐτόν ἀναβλέψαι· καὶ ἀποκατεστάθη καὶ ἐνέβλεπεν RP **8:25** ἅπαντα WH Treg NIV] ἅπαντας RP **8:26** εἰς WH Treg NIV] + τὸν RP **8:26** εἰσελθῇς WH NIV] + μηδὲ εἴπῃς τινὲς ἐν τῇ κώμῃ Treg RP

²⁷ Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων αὐτοῖς· Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; ²⁸ οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ λέγοντες· ὅτι Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν, καὶ ἄλλοι Ἥλιαν, ἄλλοι δὲ ὅτι εἷς τῶν προφητῶν. ²⁹ καὶ αὐτὸς ἐπηρώτα αὐτούς· Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ χριστός. ³⁰ καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσιν περὶ αὐτοῦ.

³¹ Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι. ³² καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. καὶ προσλαβόμενος ὁ Πέτρος αὐτὸν ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. ³³ ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐπετίμησεν Πέτρῳ· καὶ λέγει· Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

³⁴ Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. ³⁵ ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου σώσει αὐτήν. ³⁶ τί γὰρ ὠφελεῖ ἄνθρωπον κερδῆσαι τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῆναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; ³⁷ τί γὰρ δοῖ ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; ³⁸ ὃς γὰρ ἐὰν ἐπαισχυνηθῇ με καὶ τοὺς ἐμούς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἀμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνηθήσεται αὐτὸν ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἀγίων.

9

¹ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσὶν τινες τῶν ὧδε ἐστηκότων οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

² Καὶ μετὰ ἡμέρας ἕξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους. καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, ³ καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο στίλβοντα λευκὰ ὥς ὁ ἵαν οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται οὕτως λευκᾶναι. ⁴ καὶ ὥφθη αὐτοῖς Ἥλιος σὺν Μωϋσεῖ, καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. ⁵ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· Ῥαββί, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεῖ μίαν καὶ Ἥλῃ μίαν. ⁶ οὐ γὰρ ᾔδει τί ἀποκριθῇ, ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο. ⁷ καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς, καὶ ἐγένετο φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἀκούετε αὐτοῦ. ⁸ καὶ ἐξάпина περιβλεψάμενοι οὐκέτι οὐδένα εἶδον ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν.

⁹ Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ ἃ εἶδον διηγήσωνται, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. ¹⁰ καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοὺς συζητοῦντες τί ἐστὶν τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. ¹¹ καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· Ὅτι λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι Ἥλιαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; ¹² ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς· Ἥλιος μὲν ἐλθὼν πρῶτον ἀποκαθιστάνει πάντα, καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ

8:28 εἶπαν αὐτῷ λέγοντες WH NIV] ἀπεκρίθησαν αὐτῷ λέγοντες Treg; ἀπεκρίθησαν RP **8:28** ὅτι WH NIV] – Treg RP
8:28 ὅτι εἷς WH Treg NIV] ἕνα RP **8:29** ἐπηρώτα αὐτούς WH Treg NIV] λέγει αὐτοῖς RP **8:29** ἀποκριθεὶς WH Treg NIV] + δὲ RP **8:31** ὑπὸ WH Treg NIV] ἀπὸ RP **8:32** ὁ Πέτρος αὐτὸν WH Treg NIV] αὐτὸν ὁ Πέτρος RP
8:33 Πέτρῳ WH Treg NIV] τῷ Πέτρῳ RP **8:33** καὶ λέγει WH Treg NIV] λέγων RP **8:34** Εἴ τις WH Treg NIV] Ὅστις RP **8:34** ἐλθεῖν WH] ἀκολουθεῖν Treg NIV RP **8:35** ἐὰν WH Treg NIV] ἂν RP **8:35** [ψυχὴν αὐτοῦ] Treg NIV RP] ἑαυτοῦ ψυχὴν WH **8:35** ἀπολέσει WH Treg NIV] ἀπολέσῃ RP **8:35** [ψυχὴν αὐτοῦ] Treg NIV RP] ἑαυτοῦ ψυχὴν WH **8:35** σώσει WH Treg NIV] οὗτος σώσει RP **8:36** ὠφελεῖ WH NIV] ὠφελήσει Treg RP **8:36** ἄνθρωπον WH NIV RP] τὸν ἄνθρωπον Treg **8:36** κερδῆσαι τὸν ... καὶ ζημιωθῆναι WH NIV] ἐὰν κερδήσῃ τὸν ... καὶ ζημιωθῇ Treg RP **8:37** τί γὰρ WH Treg NIV] ἢ τί RP **8:37** δοῖ WH Treg NIV] δώσει RP **9:1** τῶν ὧδε RP] ὧδε τῶν WH Treg NIV **9:2** καὶ WH Treg RP] + τὸν NIV **9:3** ἐγένετο WH NIV] ἐγένοντο Treg RP **9:3** λίαν WH Treg NIV] + ὥς χιών RP **9:3** οὕτως WH Treg NIV] – RP **9:5** τρεῖς σκηνάς WH Treg NIV] σκηνάς τρεῖς RP **9:6** ἀποκριθῇ WH Treg NIV] λαλήσει RP **9:6** ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο WH Treg NIV] ἦσαν γὰρ ἔκφοβοι RP **9:7** ἐγένετο WH NIV] ἦλθεν Treg RP **9:7** ἀκούετε αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτοῦ ἀκούετε RP **9:8** ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν Treg NIV RP] μεθ' ἑαυτῶν εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον WH **9:9** Καὶ καταβαινόντων WH Treg NIV] Καταβαινόντων δὲ RP **9:9** ἐκ WH NIV] ἀπὸ Treg RP **9:9** ἃ εἶδον διηγήσωνται WH Treg NIV] διηγήσωνται ἃ εἶδον RP **9:12** ἔφη WH Treg NIV] ἀποκριθεὶς εἶπεν RP **9:12** ἀποκαθιστάνει WH Treg NIV] ἀποκαθιστᾷ RP

ἔξουδενηθῇ. ¹³ ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ Ἡλίας ἐλήλυθεν, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἤθελον, καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.

¹⁴ Καὶ ἐλθόντες πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδον ὄχλον πολὺν περὶ αὐτοὺς καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας πρὸς αὐτούς. ¹⁵ καὶ εὐθὺς πᾶς ὁ ὄχλος ἰδόντες αὐτὸν ἐξεθαμβήθησαν, καὶ προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν. ¹⁶ καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς· Τί συζητεῖτε πρὸς αὐτούς. ¹⁷ καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου· Διδάσκαλε, ἡνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σέ, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον. ¹⁸ καὶ ὅπου ἔαν αὐτὸν καταλάβῃ ῥήσσει αὐτόν, καὶ ἀφρίζει καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας καὶ ξηραίνεται· καὶ εἴπα τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσιν, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. ¹⁹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει· Ὡ γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρὸς με. ²⁰ καὶ ἡνεγκαν αὐτόν πρὸς αὐτόν. καὶ ἰδὼν αὐτόν τὸ πνεῦμα εὐθὺς συνεσπάραξεν αὐτόν, καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο ἀφρίζων. ²¹ καὶ ἐπηρώτησεν τὸν πατέρα αὐτοῦ· Πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ εἶπεν· Ἐκ παιδιόθεν. ²² καὶ πολλάκις καὶ εἰς πῦρ αὐτόν ἔβαλεν καὶ εἰς ὕδατα ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ' εἴ τι δύνῃ, βοήθησον ἡμῖν σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. ²³ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Τὸ εἰ δύνῃ, πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. ²⁴ εὐθὺς κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου ἔλεγεν· Πιστεύω· βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. ²⁵ ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος ἐπετίμησεν τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ λέγων αὐτῷ· Τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα, ἐγὼ ἐπιτάσσω σοι, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ καὶ μηκέτι εἰσελθῇς εἰς αὐτόν. ²⁶ καὶ κράξας καὶ πολλὰ σπαράξας ἔξηλθεν· καὶ ἐγένετο ὥστε νεκρὸς ὥστε τοὺς πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. ²⁷ ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἤγειρεν αὐτόν, καὶ ἀνέστη. ²⁸ καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς οἶκον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κατ' ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν· Ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; ²⁹ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν εἰ μὴ ἐν προσευχῇ.

³⁰ Κάκειθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνοῖ· ³¹ ἐδίδασκεν γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι Ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ ἀποκτανθεὶς μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσεται. ³² οἱ δὲ ἡγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτόν ἐπερωτῆσαι.

³³ Καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναούμ. καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος ἐπηρώτα αὐτούς· Τί ἐν τῇ ὁδῷ διελογίζεσθε; ³⁴ οἱ δὲ ἐσιώπων, πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ τίς μείζων. ³⁵ καὶ καθίσας ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι ἔσται πάντων ἔσχατος καὶ πάντων διάκονος. ³⁶ καὶ λαβὼν παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ εἶπεν αὐτοῖς· ³⁷ Ὃς ἂν ἐν τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἂν ἐμὲ δέχεται, οὐκ ἐμὲ δέχεται ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με.

9:12 ἔξουδενηθῇ WH Treg NIV | ἔξουδενωθῇ RP **9:13** ἤθελον WH Treg NIV | ἠέλησαν RP **9:14** ἐλθόντες πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδον WH Treg NIV | ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδεν RP **9:14** πρὸς αὐτούς WH Treg NIV | αὐτοῖς RP **9:15** εὐθὺς WH Treg NIV | εὐθέως RP **9:15** ἰδόντες αὐτὸν ἐξεθαμβήθησαν WH Treg NIV | ἰδὼν αὐτόν ἐξεθαμβήθη RP **9:16** αὐτούς WH Treg NIV | τοὺς γραμματεῖς RP **9:16** αὐτούς Holmes | αὐτοῦς WH Treg NIV RP **9:17** ἀπεκρίθη αὐτῷ εἷς ... ὄχλου WH Treg NIV | ἀποκριθεὶς εἷς ... ὄχλου εἶπεν RP **9:18** ἔαν WH Treg NIV | ἂν RP **9:18** ὀδόντας WH Treg NIV | + αὐτοῦ RP **9:19** αὐτοῖς WH Treg NIV | αὐτῷ RP **9:20** τὸ πνεῦμα εὐθὺς WH Treg NIV | εὐθέως τὸ πνεῦμα RP **9:20** συνεσπάραξεν WH NIV | ἐσπάραξεν Treg RP **9:21** Ἐκ WH Treg NIV | – RP **9:22** καὶ εἰς πῦρ αὐτόν WH NIV | αὐτόν καὶ εἰς πῦρ Treg; αὐτόν καὶ εἰς τὸ πῦρ RP **9:22** δύνῃ WH Treg NIV | δύνασαι RP **9:23** δύνῃ WH Treg NIV | δύνασαι πιστεῦσαι RP **9:24** εὐθὺς WH NIV | καὶ εὐθὺς Treg; καὶ εὐθέως RP **9:24** παιδίου WH Treg NIV | + μετὰ δακρύων RP **9:24** Πιστεύω WH Treg NIV | + κύριε RP **9:25** ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα WH Treg NIV | πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν RP **9:25** ἐπιτάσσω σοι WH Treg NIV | σοι ἐπιτάσσω RP **9:26** κράξας καὶ πολλὰ σπαράξας WH Treg NIV | κράξαν καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτόν RP **9:26** τοὺς WH Treg NIV | – RP **9:27** τῆς χειρὸς αὐτοῦ WH Treg NIV | αὐτόν τῆς χειρός RP **9:28** εἰσελθόντος αὐτοῦ WH Treg NIV | εἰσελθόντα αὐτόν RP **9:28** κατ' ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν WH Treg NIV | ἐπηρώτων αὐτόν κατ' ἰδίαν RP **9:29** προσευχῇ WH NIV | + καὶ νηστείᾳ Treg RP **9:30** παρεπορεύοντο NIV RP | ἐπορεύοντο WH Treg **9:31** μετὰ τρεῖς ἡμέρας WH Treg NIV | τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ RP **9:33** ἦλθον WH Treg NIV | ἦλθεν RP **9:33** ὁδῷ WH Treg NIV | + πρὸς ἑαυτούς RP **9:37** ἂν WH Treg NIV | ἔαν RP **9:37** ἂν WH Treg NIV | ἔαν RP **9:37** δέχεται WH Treg NIV | δέξεται RP

³⁸ Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰωάννης· Διδάσκαλε, εἶδομέν τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν. ³⁹ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Μὴ κωλύετε αὐτόν, οὐδεὶς γάρ ἐστιν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με· ⁴⁰ ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστιν. ⁴¹ Ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν ὀνόματι ὅτι χριστοῦ ἐστε, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

⁴² Καὶ ὃς ἂν σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, καλὸν ἐστὶν αὐτῷ μᾶλλον εἰ περικείται ὁ μύλος ὀνικός· περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. ⁴³ Καὶ ἂν σκανδαλίξῃ σε ἡ χεὶρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλὸν ἐστὶν σε κυλλὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον. ⁴⁵ καὶ ἂν ὁ πούς σου σκανδαλίξῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλὸν ἐστὶν σε εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν. ⁴⁷ καὶ ἂν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίξῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλὸν ἐστὶν μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν, ⁴⁸ ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται.

⁴⁹ Πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισθήσεται. ⁵⁰ καλὸν τὸ ἅλας· ἂν δὲ τὸ ἅλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἅλα, καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.

10

¹ Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ συμπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν, καὶ ὡς εἰώθει πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς.

² Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι, πειράζοντες αὐτόν. ³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωϋσῆς; ⁴ οἱ δὲ εἶπαν· Ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς βιβλίον ἀποστασίου γράψαι καὶ ἀπολῦσαι. ⁵ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην· ⁶ ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν καὶ θήλυ ἐποίησεν αὐτούς· ⁷ ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ⁸ καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν· ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ μία σὰρξ· ⁹ ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω.

¹⁰ Καὶ εἰς τὴν οἰκίαν πάλιν οἱ μαθηταὶ περὶ τούτου· ἐπηρώτων αὐτόν. ¹¹ καὶ λέγει αὐτοῖς· Ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν, ¹² καὶ ἂν αὕτη ἀπολύσασα τὸν ἄνδρα αὐτῆς γαμήσῃ ἄλλον μοιχᾶται.

¹³ Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία ἵνα αὐτῶν ἄψῃται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. ¹⁴ ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἠγανάκτησεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρὸς με, μὴ κωλύετε αὐτά, τῶν γὰρ

9:38 Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰωάννης WH NIV] + λέγων Treg; Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ Ἰωάννης λέγων RP **9:38** ἐν WH Treg NIV] - RP
9:38 καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν WH NIV] ὃς οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν Treg; ὃς οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτόν ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν RP; ὃς οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν Greeven **9:40** ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν WH Treg NIV] ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν RP **9:41** ὀνόματι WH Treg NIV] + μου RP **9:41** ὅτι WH Treg NIV] - RP **9:41** ἀπολέσῃ WH NIV RP] ἀπολέσει Treg **9:42** ἂν WH Treg NIV] ἂν RP **9:42** τούτων WH Treg NIV] - RP **9:42** εἰς ἐμέ Treg NIV RP] - WH **9:42** μύλος ὀνικός WH Treg NIV] λίθος μυλικός RP **9:43** σκανδαλίξῃ Treg NIV RP] σκανδαλίση WH **9:43** ἐστὶν σε WH Treg NIV] σοι ἐστὶν RP **9:43** εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν WH Treg NIV] εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν RP **9:43** ἄσβεστον WH NIV] + 44 ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται Treg RP **9:45** σε WH Treg NIV] σοι RP **9:45** γέενναν WH NIV] + εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον 46 ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται Treg RP **9:47** σέ WH Treg NIV] σοι RP **9:47** τὴν Treg NIV RP] - WH **9:47** γέενναν WH Treg NIV] + τοῦ πυρός RP **9:49** ἁλισθήσεται WH NIV] + καὶ πᾶσα θυσία ἀλλ' ἁλισθήσεται Treg RP **9:50** ἅλα WH Treg NIV] ἅλας RP **10:1** καὶ WH Treg NIV] διὰ τοῦ RP **10:2** Καὶ Holmes WH^{marg}] + προσελθόντες Φαρισαῖοι WH Treg NIV RP **10:2** ἐπηρώτων WH Treg NIV] ἐπηρώτησαν RP **10:4** Ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς WH Treg NIV] Μωϋσῆς ἐπέτρεψεν RP **10:5** ὁ δὲ WH Treg NIV] Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ RP **10:6** αὐτούς WH Treg NIV] + ὁ θεός RP **10:7** καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Treg NIV RP] - WH **10:10** εἰς τὴν οἰκίαν WH Treg NIV] ἐν τῇ οἰκίᾳ RP **10:10** περὶ τούτου WH Treg NIV] αὐτοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ RP **10:10** ἐπηρώτων WH NIV] ἐπηρώτησαν Treg RP **10:11** ἂν WH Treg NIV] ἂν RP **10:12** αὕτη ἀπολύσασα τὸν ἄνδρα αὐτῆς γαμήσῃ ἄλλον WH Treg NIV] ἂν γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ RP **10:13** αὐτῶν ἄψεται WH NIV] ἄψεται αὐτῶν Treg RP **10:13** ἐπετίμησαν αὐτοῖς WH NIV] ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν Treg RP

τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹⁵ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἂν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. ¹⁶ καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ ἑκατευλόγει τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά'.

¹⁷ Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν προσδραμῶν εἰς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν· Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ¹⁸ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ θεός. ¹⁹ τὰς ἐντολὰς οἶδας· Μὴ ῥονεύσης, Μὴ μοιχεύσης, Μὴ κλέψῃς, Μὴ ψευδομαρτυρήσης, Μὴ ἀποστερήσης, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. ²⁰ ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ· Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. ²¹ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἡγάπησεν αὐτόν καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐν ᾧ σε ὑστερεῖ· ὕπαγε ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δὸς τοῖς πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι. ²² ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν λυπούμενος, ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

²³ Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται. ²⁴ οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς· Τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. ²⁵ εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος διελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. ²⁶ οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες πρὸς ἑαυτούς· Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; ²⁷ ἐμβλέψας αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει· Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον ἀλλ' οὐ παρὰ θεῷ, πάντα γὰρ ἔδυναται παρὰ τῷ θεῷ.

²⁸ Ἦρξατο λέγειν ὁ Πέτρος αὐτῷ· Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήκαμέν σοι. ²⁹ ἔφη ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφούς ἢ ἀδελφὰς ἢ μητέρα ἢ πατέρα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ ἕνεκεν τοῦ εὐαγγελίου, ³⁰ ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ οἰκίας καὶ ἀδελφούς καὶ ἀδελφὰς καὶ μητέρας καὶ τέκνα καὶ ἀγροὺς μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. ³¹ πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ οἱ ἔσχατοι πρῶτοι.

³² Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, οἱ δὲ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν ³³ ὅτι Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινούσιν αὐτὸν θανάτῳ καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν ³⁴ καὶ ἐμπαίζουσιν αὐτῷ καὶ ἐμπτύουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτόν καὶ ἀποκτενοῦσιν, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσεται.

³⁵ Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου λέγοντες αὐτῷ· Διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμέν σε ποιήσης ἡμῖν. ³⁶ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; ³⁷ οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Δὸς ἡμῖν ἵνα εἷς σου ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ ἀριστερῶν καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. ³⁸ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐκ οἶδατε τί αἰτεῖσθε· δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, ἢ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; ³⁹ οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Δυνάμεθα. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Τὸ ποτήριον

10:15 ἂν WH Treg NIV] ἐὰν RP **10:16** κατευλόγει τιθεὶς ... αὐτά WH NIV] κατηυλόγει τιθεὶς ... αὐτά Treg; τιθεὶς ... αὐτά, εὐλόγει αὐτά RP **10:19** φονεύσης Μὴ μοιχεύσης WH NIV] μοιχεύσης μὴ φονεύσης Treg RP **10:20** ἔφη WH NIV] ἀποκριθεὶς ἔφη Treg; ἀποκριθεὶς εἶπεν RP **10:21** σε WH NIV] σοι Treg RP **10:21** τοῖς WH NIV] - Treg RP **10:21** μοι WH Treg NIV] + ἄρας τὸν σταυρόν RP **10:24** ἐστὶν WH NIV] + τοὺς πεποιθότας ἐπὶ χρήμασιν Treg RP **10:25** τῆς τρυμαλιᾶς τῆς NIV RP] τρυμαλιᾶς WH Treg **10:25** διελθεῖν WH Treg NIV] εἰσελθεῖν RP **10:26** ἑαυτούς Treg NIV RP] αὐτόν WH **10:27** ἐμβλέψας WH Treg NIV] + δὲ RP **10:27** δυνατὰ WH Treg NIV] + ἐστὶν RP **10:28** λέγειν ὁ Πέτρος WH NIV] ὁ Πέτρος λέγειν Treg RP **10:28** ἠκολουθήκαμέν WH Treg NIV] ἠκολουθήσαμέν RP **10:29** ἔφη ὁ Ἰησοῦς WH NIV] ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Treg RP **10:29** μητέρα ἢ πατέρα WH Treg NIV] πατέρα ἢ μητέρα ἢ γυναῖκα RP **10:30** μητέρας WH NIV RP] μητέρα Treg **10:31** οἱ WH Treg NIV] - RP **10:32** οἱ δὲ WH Treg NIV] καὶ RP **10:33** τοῖς WH Treg NIV] - RP **10:34** ἐμπτύουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτόν WH Treg NIV] μαστιγώσουσιν αὐτόν καὶ ἐμπτύουσιν αὐτῷ RP **10:34** ἀποκτενοῦσιν WH NIV] + αὐτόν Treg RP **10:34** μετὰ τρεῖς ἡμέρας WH Treg NIV] τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ RP **10:35** οἱ Treg NIV RP] + δύο WH **10:35** αὐτῷ WH Treg NIV] - RP **10:35** σε WH Treg NIV] - RP **10:36** ποιήσω WH Treg] με ποιήσω NIV; ποιῆσαί με RP **10:37** σου ἐκ δεξιῶν WH Treg NIV] ἐκ δεξιῶν σου RP **10:37** ἀριστερῶν WH Treg NIV] εὐωνύμων σου RP **10:38** ἢ WH Treg NIV] καὶ RP **10:39** Τὸ WH Treg NIV] + μὲν RP

ὁ ἐγὼ πίνω πίεσθε καὶ τὸ βάπτισμα ὁ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε, ⁴⁰ τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου ἢ ἐξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται.

⁴¹ Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. ⁴² καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· Οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. ⁴³ οὐχ οὕτως δέ ἐστιν ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἂν θέλῃ μέγας γενέσθαι ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος, ⁴⁴ καὶ ὃς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι, πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος. ⁴⁵ καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

⁴⁶ Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχῶ. καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἱεριχῶ καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ὄχλου ἱκανοῦ ὁ υἱὸς Τιμαίου Βαρτιμαῖος τυφλὸς προσαίτης ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδόν. ⁴⁷ καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζαρηνὸς ἐστὶν ἤρξατο κρᾶζειν καὶ λέγειν· Υἱὲ Δαυὶδ Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. ⁴⁸ καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῶ μᾶλλον ἔκραζεν· Υἱὲ Δαυὶδ, ἐλέησόν με. ⁴⁹ καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Φωνήσατε αὐτόν. καὶ φωνοῦσι τὸν τυφλὸν λέγοντες αὐτῷ· Θάρσει, ἔγειρε, φωνεῖ σε. ⁵⁰ ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἀναπηδήσας ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ⁵¹ καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ· Ραββουνι, ἵνα ἀναβλέψω. ⁵² καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ὑπαγε, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ εὐθὺς ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ.

11

¹ Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ Ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ² καὶ λέγει αὐτοῖς· Ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθὺς εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον ἐφ' ὃν οὐδεὶς οὕπω ἀνθρώπων ἐκάθισεν· λύσατε αὐτόν καὶ φέρετε. ³ καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ· Τί ποιεῖτε τοῦτο; εἴπατε ὅτι Ὁ κύριος αὐτοῦ χρειᾶν ἔχει· καὶ εὐθὺς αὐτόν ἀποστέλλει πάλιν ὧδε. ⁴ καὶ ἀπῆλθον καὶ εὗρον πῶλον δεδεμένον πρὸς θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφοδου, καὶ λύουσιν αὐτόν. ⁵ καὶ τινες τῶν ἐκεῖ ἐστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς· Τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον; ⁶ οἱ δὲ εἶπαν αὐτοῖς καθὼς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. ⁷ καὶ φέρουσιν τὸν πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτόν. ⁸ καὶ πολλοὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν, ἄλλοι δὲ στιβάδας κόψαντες ἐκ τῶν ἀγρῶν. ⁹ καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον· Ὡσαννά· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου. ¹⁰ Εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαυὶδ· Ὡσαννά ἐν τοῖς ὑψίστοις.

¹¹ Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψάμενος πάντα ὁψὲ ἤδη οὔσης τῆς ὥρας ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.

10:40 ἢ WH Treg NIV] καὶ RP **10:42** καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς WH Treg NIV] ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς RP **10:43** ἐστὶν WH Treg NIV] ἔσται RP **10:43** ἂν WH Treg NIV] ἐάν RP **10:43** μέγας γενέσθαι WH Treg NIV] γενέσθαι μέγας RP **10:44** ἂν WH NIV] ἐάν Treg RP **10:44** ἐν ὑμῖν εἶναι WH NIV] ὑμῶν εἶναι Treg; ὑμῶν γενέσθαι RP **10:46** ὁ WH Treg NIV] – RP **10:46** τυφλὸς WH Treg NIV] ὁ τυφλὸς RP **10:46** προσαίτης ἐκάθητο ... ὁδόν WH Treg NA] ἐκάθητο ... ὁδὸν προσαιτῶν NIV RP **10:47** Ναζαρηνὸς WH Treg NIV] Ναζωραῖός RP **10:47** Υἱὲ WH Treg NIV] Ὁ υἱὸς RP **10:49** Φωνήσατε αὐτόν WH Treg NIV] αὐτόν φωνηθῆναι RP **10:49** ἔγειρε WH Treg NIV] ἔγειραι RP **10:50** ἀναπηδήσας WH Treg NIV] ἀναστὰς RP **10:51** αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν WH Treg NIV] λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς RP **10:51** σοι θέλεις ποιήσω WH Treg NIV] θέλεις ποιήσω σοί RP **10:52** καὶ ὁ WH NIV] ὁ δὲ Treg RP **10:52** εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP **10:52** αὐτῷ WH Treg NIV] τῷ Ἰησοῦ RP **11:2** εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP **11:2** οὕπω WH Treg NIV] – RP **11:2** ἐκάθισεν WH NIV] κεκάθικεν Treg RP **11:2** λύσατε αὐτόν καὶ φέρετε WH Treg NIV] λύσαντες αὐτόν ἀγάγετε RP **11:3** ὅτι RP] – WH Treg NIV **11:3** εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP **11:3** πάλιν WH Treg NIV] – RP **11:4** καὶ ἀπῆλθον WH Treg NIV] Ἀπῆλθον δὲ RP **11:4** πρὸς WH Treg NIV] + τὴν RP **11:6** εἶπεν WH Treg NIV] ἐνετείλατο RP **11:7** φέρουσιν WH Treg NIV] ἡγαγον RP **11:7** ἐπιβάλλουσιν WH Treg NIV] ἐπέβαλον RP **11:7** αὐτόν WH Treg NIV] αὐτῷ RP **11:8** καὶ πολλοὶ WH Treg NIV] Πολλοὶ δὲ RP **11:8** κόψαντες ἐκ τῶν ἀγρῶν WH Treg NIV] ἔκοπτον ἐκ τῶν δένδρων καὶ ἐστρώννουν εἰς τὴν ὁδόν RP **11:9** ἔκραζον WH Treg NIV] + λέγοντες RP **11:10** βασιλεία WH Treg NIV] + ἐν ὀνόματι κυρίου RP **11:11** Ἱεροσόλυμα WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς καὶ RP **11:11** ὁψὲ WH] ὁψίας Treg NIV RP

¹² Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξεληθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας ἐπείνασεν. ¹³ καὶ ἰδὼν συκὴν ἄπο μακρόθεν ἔχουσαν φύλλα ἤλθεν εἰ ἄρα ἔτι εὐρήσει ἐν αὐτῇ, καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτὴν οὐδὲν εὔρεν εἰ μὴ φύλλα, ὃ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν σύκων. ¹⁴ καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῇ· Μηκέτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ μηδεὶς καρπὸν φάγοι. καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

¹⁵ Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ τοὺς ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστρεφὰς κατέστρεψεν ¹⁶ καὶ οὐκ ᾔφειεν ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ, ¹⁷ καὶ ἐδίδασκεν καὶ ἔλεγεν· αὐτοῖς· Οὐ γέγραπται ὅτι Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ πεποιήκατε αὐτὸν σπήλαιον ληστῶν. ¹⁸ καὶ ἤκουσαν οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτόν, πᾶς γὰρ ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ. ¹⁹ Καὶ ὅταν ὁψὲ ἐγένετο, ἔξεπορεύοντο ἔξω τῆς πόλεως.

²⁰ Καὶ παραπορευόμενοι πρωτῶν εἶδον τὴν συκὴν ἐξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν. ²¹ καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ· Ραββί, ἴδε ἡ συκὴ ἣν κατηράσω ἐξήρανται. ²² καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· Ἔχετε πίστιν θεοῦ. ²³ ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ· Ἀρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἀλλὰ πιστεύῃ ὅτι ὃ λαλεῖ γίνεται, ἔσται αὐτῷ. ²⁴ διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα προσεύχεσθε καὶ αἰτεῖσθε, πιστεύετε ὅτι ἐλάβετε, καὶ ἔσται ὑμῖν.

²⁵ Καὶ ὅταν στήκετε προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατὰ τινος, ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

²⁷ Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περιπατούντος αὐτοῦ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ²⁸ καὶ ἔλεγον αὐτῷ· Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; ἢ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἵνα ταῦτα ποιῇς; ²⁹ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἐπερωτήσω ὑμᾶς ἓνα λόγον, καὶ ἀποκριθῆτέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. ³⁰ τὸ βάπτισμα τὸ Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀποκριθῆτέ μοι. ³¹ καὶ διελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες· Τί εἵπωμεν; ἂν εἵπωμεν· Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ³² ἀλλὰ εἵπωμεν· Ἐξ ἀνθρώπων;—ἐφοβοῦντο τὸν ὄχλον, ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην ὄντως ὅτι προφήτης ἦν. ³³ καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν· Οὐκ οἶδαμεν. καὶ ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

12

¹ Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λαλεῖν· Ἀμπελῶνα ἄνθρωπος ἐφύτευσεν, καὶ περιέθηκεν φραγμὸν καὶ ὥρυξεν ὑπολήνιον καὶ ὠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. ² καὶ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ

11:13 ἀπὸ WH Treg NIV] – RP **11:13** τι εὐρήσει WH Treg NIV] εὐρήσει τι RP **11:13** ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν WH Treg NIV] οὐ γὰρ ἦν καιρὸς RP **11:14** ἀποκριθεὶς WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **11:14** εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ WH Treg NIV] ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα RP **11:15** εἰσελθὼν WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **11:15** τοὺς WH Treg NIV] – RP **11:17** καὶ ἔλεγεν WH Treg NIV] λέγων RP **11:17** αὐτοῖς Treg NIV RP] – WH **11:17** πεποιήκατε WH Treg NIV] ἐποιήσατε RP **11:18** ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς WH Treg NIV] γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς RP **11:18** πᾶς γὰρ WH Treg NIV] ὅτι πᾶς RP **11:19** ὅταν WH Treg NIV] ὅτε RP **11:19** ἐξεπορεύοντο WH Treg NIV] ἐξεπορεύετο RP **11:20** παραπορευόμενοι πρωτῶν WH Treg NIV] πρωτῶν παραπορευόμενοι RP **11:23** ἀμὴν WH NIV] + γὰρ Treg RP **11:23** πιστεύῃ WH NIV] πιστεύσῃ Treg RP **11:23** ὃ λαλεῖ γίνεται, ἔσται αὐτῷ WH Treg NIV] ἃ λέγει γίνεται ἔσται αὐτῷ ὃ ἂν εἴπῃ RP **11:24** προσεύχεσθε καὶ αἰτεῖσθε WH Treg NIV] ἂν προσευχόμενοι αἰτήσθε RP **11:24** ἐλάβετε WH Treg NIV] λαμβάνετε RP **11:25** στήκετε WH Treg NIV] στήκητε RP **11:25** ὑμῶν WH Treg NIV] + 26 Εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ τὰ παραπτώματα ὑμῶν RP **11:28** ἔλεγον WH Treg NIV] λέγουσιν RP **11:28** ἢ WH NIV] καὶ Treg RP **11:28** ἔδωκεν τὴν ... ταύτην WH Treg NIV] τὴν ... ταύτην ἔδωκεν RP **11:29** Ἰησοῦς WH Treg NIV] + ἀποκριθεὶς RP **11:29** ὑμᾶς WH Treg NIV] + καὶ ἐγὼ RP **11:30** τὸ WH Treg NIV] – RP **11:31** διελογίζοντο WH Treg NIV] ἐλογίζοντο RP **11:31** Τί εἵπωμεν; Holmes] – WH Treg NIV RP **11:31** οὖν WH NIV RP] – Treg **11:32** ὄχλον WH NIV] λαόν Treg RP **11:32** ὄντως ὅτι WH Treg NIV] ὅτι ὄντως RP **11:33** τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν WH Treg NIV] λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ RP **11:33** Ἰησοῦς WH Treg NIV] + ἀποκριθεὶς RP **12:1** λαλεῖν WH Treg NIV] λέγειν RP **12:1** ἄνθρωπος ἐφύτευσεν WH NIV] ἐφύτευσεν ἄνθρωπος Treg RP

ἀπὸ τῶν καρπῶν τοῦ ἀμπελῶνος· ³ καὶ λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν καὶ ἀπέστειλαν κενόν. ⁴ καὶ πάλιν ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον· κάκεϊνον ἔκεφαλίωσαν καὶ ἠτίμασαν. ⁵ καὶ ἄλλον ἀπέστειλεν· κάκεϊνον ἀπέκτειναν, καὶ πολλοὺς ἄλλους, οὓς μὲν δέροντες οὓς δὲ ἀποκτείνοντες. ⁶ ἔτι ἓνα εἶχεν, υἱὸν ἀγαπητόν· ἀπέστειλεν αὐτὸν ἔσχατον πρὸς αὐτοὺς λέγων ὅτι Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. ⁷ ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ πρὸς ἑαυτοὺς εἶπαν ὅτι Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. ⁸ καὶ λαβόντες ἀπέκτειναν αὐτόν, καὶ ἐξέβαλον αὐτόν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. ⁹ τί ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργούς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. ¹⁰ οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε· Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· ¹¹ παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;

¹² Καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον, ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπεν. καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

¹³ Καὶ ἀποστέλλουσιν πρὸς αὐτόν τινὰς τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Ἑρωδιανῶν ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσιν λόγῳ. ¹⁴ καὶ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ· Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις· ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ἢ οὐ; δώμεν ἢ μὴ δώμεν; ¹⁵ ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν αὐτοῖς· Τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον ἵνα ἴδω. ¹⁶ οἱ δὲ ἤνεγκαν. καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Καίσαρος. ¹⁷ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Τὰ Καίσαρος ἀπόδοτε Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ ἔξεθαύμαζον ἐπ' αὐτῷ.

¹⁸ Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· ¹⁹ Διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι ἐάν τις ἀδελφὸς ἀποθάνῃ καὶ καταλίπῃ γυναῖκα καὶ ἡμεῖς τέκνον, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁰ ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβεν γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκεν σπέρμα· ²¹ καὶ ὁ δεῦτερος ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ἀπέθανεν ἡμεῖς καταλιπὼν σπέρμα, καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως· ²² καὶ οἱ ἑπτὰ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα· ἔσχατον πάντων καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν. ²³ ἐν τῇ ἀναστάσει ὅταν ἀναστῶσιν τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα.

²⁴ Ἔφη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ; ²⁵ ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ²⁶ περὶ δὲ τῶν νεκρῶν ὅτι ἐγείρονται οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωϋσέως ἐπὶ τοῦ βάρτου πῶς εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς λέγων· Ἐγὼ ὁ θεὸς Ἀβραάμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ; ²⁷ οὐκ ἔστιν θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων· πολὺ πλανᾶσθε.

12:2 τῶν καρπῶν WH Treg NIV] τοῦ καρποῦ RP **12:3** καὶ WH Treg NIV] οἱ δὲ RP **12:4** κάκεϊνον WH Treg NIV] + λιθοβολήσαντες RP **12:4** ἔκεφαλίωσαν WH NIV] ἔκεφαλαίωσαν Treg RP **12:4** ἠτίμασαν WH NIV] ἠτίμησαν Treg; ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον RP **12:5** καὶ WH Treg NIV] + πάλιν RP **12:5** οὓς μὲν δέροντες οὓς δὲ ἀποκτείνοντες WH Treg NIV] τοὺς μὲν δέροντες τοὺς δὲ ἀποκτείνοντες RP **12:6** ἓνα ... ἀπέστειλεν WH Treg NIV] οὖν ἓνα υἱὸν ἔχων ἀγαπητόν αὐτοῦ, ἀπέστειλεν καὶ RP **12:6** ἔσχατον πρὸς αὐτοὺς WH Treg NIV] πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον RP **12:7** πρὸς ἑαυτοὺς εἶπαν WH Treg NIV] εἶπον πρὸς ἑαυτοὺς RP **12:8** ἀπέκτειναν αὐτόν, καὶ ἐξέβαλον αὐτόν WH Treg NIV] αὐτὸν ἀπέκτειναν καὶ ἐξέβαλον RP **12:9** τί WH] + οὖν Treg NIV RP **12:14** καὶ WH Treg NIV] οἱ δὲ RP **12:14** δοῦναι κῆνσον Καίσαρι WH Treg NIV] κῆνσον Καίσαρι δοῦναι RP **12:17** ὁ δὲ WH Treg NIV] Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ RP **12:17** αὐτοῖς Treg NIV RP] – WH **12:17** Τὰ Καίσαρος ἀπόδοτε WH Treg NIV] Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος RP **12:17** ἔξεθαύμαζον WH NIV] ἐθαύμαζον Treg; ἐθαύμασαν RP **12:18** ἐπηρώτων WH Treg NIV] ἐπηρώτησαν RP **12:19** μὴ ἀφῆ τέκνον WH NIV] τέκνα μὴ ἀφῆ Treg RP **12:19** γυναῖκα WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **12:21** μὴ καταλιπὼν WH Treg NIV] καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκεν RP **12:22** οἱ ἑπτὰ WH Treg NIV] ἔλαβον αὐτήν οἱ ἑπτὰ καὶ RP **12:22** ἔσχατον WH Treg NIV] Ἐσχάτη RP **12:22** καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν WH Treg NIV] ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνὴ RP **12:23** ὅταν ἀναστῶσιν NA RP] – WH Treg NIV **12:24** Ἔφη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς WH Treg NIV] Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς RP **12:25** γαμίζονται WH Treg NIV] γαμίσκονται RP **12:25** ἄγγελοι WH NIV] + οἱ Treg RP **12:26** πῶς WH Treg NIV] ὡς RP **12:26** ὁ θεὸς ... καὶ ὁ NIV RP] θεὸς ... καὶ WH Treg **12:27** θεὸς WH Treg NA] ὁ θεὸς NIV RP **12:27** ἀλλὰ WH Treg NIV] + θεὸς RP **12:27** πολὺ WH NIV] ὑμεῖς οὖν πολὺ Treg RP

²⁸ Καὶ προσελθὼν εἰς τῶν γραμματέων ἀκούσας αὐτῶν συζητούντων, ἰδὼν ὅτι καλῶς ἀπεκρίθη αὐτοῖς, ἐπηρώτησεν αὐτόν· Ποία ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη πάντων; ²⁹ ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πρώτη ἐστίν· Ἄκουε, Ἰσραήλ, κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κύριος εἷς ἐστίν, ³⁰ καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου. ³¹ δευτέρα αὕτη· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστιν. ³² καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεὺς· Καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπες ὅτι εἷς ἐστίν καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλην αὐτοῦ. ³³ καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτόν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτόν· περισσώτερόν ἐστιν πάντων τῶν ὀλοκαυτωμάτων καὶ θυσιῶν. ³⁴ καὶ ὁ Ἰησοῦς ἰδὼν αὐτόν ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη εἶπεν αὐτῷ· Οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτόν ἐπερωτῆσαι.

³⁵ Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· Πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι ὁ χριστὸς υἱὸς Δαυὶδ ἐστίν; ³⁶ αὐτὸς Δαυὶδ εἶπεν ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ· Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποκάτω τῶν ποδῶν σου. ³⁷ αὐτὸς Δαυὶδ λέγει αὐτόν κύριον, καὶ πόθεν αὐτοῦ ἐστὶν υἱός; καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως.

³⁸ Καὶ ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν· Βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς ³⁹ καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις, ⁴⁰ οἱ κατεσθίοντες τὰς οἰκίας τῶν πτωχῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· οὗτοι λήμψονται περισσώτερον κρίμα.

⁴¹ Καὶ καθίσας κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά· ⁴² καὶ ἐλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ ἔβαλεν λεπτὰ δύο, ὅ ἐστιν κοδράντης. ⁴³ καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἢ πτωχὴ πλεῖον πάντων ἔβαλεν τῶν βαλλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· ⁴⁴ πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον, αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

13

¹ Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ λέγει αὐτῷ εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· Διδάσκαλε, ἴδε ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. ² καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον ὃς οὐ μὴ καταλυθῇ.

³ Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἑλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ ἐπηρώτα αὐτόν κατ' ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας· ⁴ Εἰπὸν ἡμῖν πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα. ⁵ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς· Βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ· ⁶ πολλοὶ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες ὅτι Ἐγὼ εἰμι, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. ⁷ ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γενέσθαι, ἀλλ' οὕτω τὸ τέλος.

12:28 ἰδὼν Treg NIV] εἰδὼς WH RP **12:28** ἀπεκρίθη αὐτοῖς WH Treg NIV] αὐτοῖς ἀπεκρίθη RP **12:28** ἐντολὴ πρώτη πάντων WH Treg NIV] πρώτη πάντων ἐντολή RP **12:29** ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς WH NIV] + αὐτῷ Treg; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ RP **12:29** ἐστίν WH Treg NIV] πάντων τῶν ἐντολῶν RP **12:30** τῆς Treg NIV RP] - WH **12:30** σου WH NIV] + αὕτη πρώτη ἐντολή Treg RP **12:31** δευτέρα WH NIV] + ὁμοία Treg; Καὶ δευτέρα ὁμοία RP **12:32** καὶ Treg NIV RP] - WH **12:33** τῆς Treg NIV RP] - WH **12:33** συνέσεως WH NIV] + καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς Treg RP **12:33** περισσώτερόν WH Treg NIV] πλεῖόν RP **12:34** αὐτόν WH Treg NA RP] - NIV **12:35** Δαυὶδ ἐστίν WH Treg NIV] ἐστίν Δαυὶδ RP **12:36** αὐτὸς WH NIV] + γὰρ Treg RP **12:36** τῷ πνεύματι τῷ WH Treg NIV] πνεύματι RP **12:36** Εἶπεν WH NIV] λέγει Treg RP **12:36** κύριος WH Treg NIV] ὁ κύριος RP **12:36** Κάθου WH NIV RP] Κάθισον Treg **12:36** ὑποκάτω WH NIV] ὑποπόδιον Treg RP **12:37** αὐτὸς WH Treg NIV] + οὖν RP **12:37** αὐτοῦ ἐστίν WH Treg NIV] υἱὸς αὐτοῦ ἐστίν RP **12:38** ἐν ... αὐτοῦ ἔλεγεν WH Treg NIV] ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν ... αὐτοῦ RP **12:41** καθίσας WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **12:41** κατέναντι WH NIV RP] ἀπέναντι Treg **12:43** εἶπεν WH Treg NIV] λέγει RP **12:43** ἔβαλεν WH Treg NIV] βέβληκεν RP **13:2** Ἰησοῦς WH Treg NIV] + ἀποκριθεὶς RP **13:2** ὧδε WH Treg NIV] - RP **13:2** λίθον WH Treg NIV] λίθῳ RP **13:3** ἐπηρώτα WH Treg NIV] ἐπηρώτων RP **13:4** ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα WH Treg NIV] πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι RP **13:5** ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς WH Treg NIV] ἀποκριθεὶς αὐτοῖς ἤρξατο λέγειν RP **13:6** πολλοὶ WH NIV] + γὰρ Treg RP **13:7** ἀκούσητε WH NIV RP] ἀκούετε Treg **13:7** δεῖ WH NIV] + γὰρ Treg RP

⁸ ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπ' ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, ἔσονται σεισμοὶ κατὰ τόπους, ἔσονται λιμοί· ἀρχὴ ὧδίνων ταῦτα.

⁹ Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτοὺς· παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς συνέδρια καὶ εἰς συναγωγὰς δαρήσεσθε καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ¹⁰ καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη· πρῶτον δεῖ κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. ¹¹ καὶ ὅταν ἄγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί λαλήσητε, ἀλλ' ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τοῦτο λαλεῖτε, οὐ γὰρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ¹² καὶ παραδώσει ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς· ¹³ καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος οὗτος σωθήσεται.

¹⁴ Ὅταν δὲ ἴδῃτε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως ἑστηκότα ὅπου οὐ δεῖ, ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω, τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, ¹⁵ ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω μηδὲ εἰσελθᾶτω· τι ἄραι· ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, ¹⁶ καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω ἄραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. ¹⁷ οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ¹⁸ προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται χειμῶνος· ¹⁹ ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλίψεις οἷα οὐ γέγονεν τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως ἦν ἔκτισεν ὁ θεὸς ἕως τοῦ νῦν καὶ οὐ μὴ γένηται. ²⁰ καὶ εἰ μὴ ἐκολόβωσεν κύριος τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ. ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οὓς ἐξελέξατο ἐκολόβωσεν τὰς ἡμέρας. ²¹ καὶ τότε ἐὰν τις ὑμῖν εἴπῃ· Ἴδε ὧδε ὁ χριστός, Ἴδε ἐκεῖ, μὴ πιστεύετε· ²² ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφήται καὶ δώσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν εἰ δυνατόν τοὺς ἐκλεκτούς· ²³ ὑμεῖς δὲ βλέπετε· προεῖρηκα ὑμῖν πάντα.

²⁴ Ἀλλὰ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις μετὰ τὴν θλίψιν ἐκείνην ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, ²⁵ καὶ οἱ ἀστέρες ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντες, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται. ²⁶ καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης· ²⁷ καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ.

²⁸ Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἦδη ὁ κλάδος αὐτῆς ἀπαλὸς γένηται καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· ²⁹ οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδῃτε ταῦτα· γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἐπὶ θύραις. ³⁰ ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη μέχρις οὗ ταῦτα πάντα γένηται. ³¹ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρελεύσονται.

³² Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἢ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι ἐν οὐρανῷ οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατὴρ. ³³ βλέπετε ἀγρυπνεῖτε, οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ καιρὸς ἐστίν· ³⁴ ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφείδῃ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ δούς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, ἐκάστω τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ. ³⁵ γρηγορεῖτε οὖν, οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται,

13:8 ἔσονται WH Treg NIV] καὶ ἔσονται RP **13:8** ἔσονται WH NIV] καὶ ἔσονται Treg RP **13:8** λιμοί WH Treg NIV] + καὶ ταραχαί RP **13:8** ἀρχὴ WH Treg NIV] ἀρχαί RP **13:9** παραδώσουσιν WH NIV] + γὰρ Treg RP **13:10** πρῶτον δεῖ WH Treg NIV] δεῖ πρῶτον RP **13:11** καὶ ὅταν WH Treg NIV] Ὅταν δὲ RP **13:11** ἄγωσιν WH Treg NIV] ἀγάγωσιν RP **13:11** λαλήσητε WH Treg NIV] + μηδὲ μελετᾶτε RP **13:12** καὶ παραδώσει WH Treg NIV] Παραδώσει δὲ RP **13:14** ἑστηκότα WH Treg NIV] τὸ ῥηθὲν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου ἐστὼς RP **13:15** ὁ WH NIV] + δὲ Treg NA RP **13:15** καταβάτω WH NIV] + εἰς τὴν οἰκίαν Treg RP **13:15** τι ἄραι WH Treg] ἄραί τι NIV RP **13:16** ἀγρὸν WH Treg NIV] + ὦν RP **13:18** γένηται WH Treg NIV] + ἡ φυγὴ ὑμῶν RP **13:19** ἦν WH Treg NIV] ἦς RP **13:20** ἐκολόβωσεν κύριος WH NIV] κύριος ἐκολόβωσεν Treg RP **13:21** καὶ WH Treg NIV] - RP **13:21** Ἴδε WH Treg NIV] Ἰδοὺ RP **13:21** χριστός WH NIV] + ἡ Treg RP **13:21** Ἴδε WH Treg NIV] Ἰδοὺ RP **13:22** δυνατόν WH NIV] + καὶ Treg RP **13:23** προεῖρηκα WH Treg NIV] ἰδοὺ προεῖρηκα RP **13:25** ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντες WH Treg NIV] τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτοντες RP **13:27** ἀγγέλους WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **13:27** ἐκλεκτοὺς Treg] + αὐτοῦ WH NIV RP **13:28** ἦδη ὁ κλάδος αὐτῆς WH Treg NIV] αὐτῆς ἦδη ὁ κλάδος RP **13:29** ἴδῃτε ταῦτα WH Treg NIV] ταῦτα ἴδῃτε RP **13:30** ταῦτα πάντα WH Treg NIV] πάντα ταῦτα RP **13:31** παρελεύσονται WH Treg NIV] παρελεύσεται RP **13:31** μὴ NIV RP] - WH Treg **13:31** παρελεύσονται WH Treg NIV] παρέλθωσιν RP **13:32** τῆς WH Treg NIV] - RP **13:32** ἐν WH Treg NIV] οἱ ἐν RP **13:33** ἀγρυπνεῖτε WH NIV] + καὶ προσεύχεσθε Treg RP **13:34** ἐκάστω WH Treg NIV] καὶ ἐκάστω RP

ἡ ὁψὲ ἢ ἡμεσονύκτιον ἢ ἀλεκτοροφωνίας ἢ πρωΐ, ³⁶ μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης εὖρη ὑμᾶς καθεύδοντας· ³⁷ ὃ δὲ ὑμῖν λέγω πᾶσιν λέγω· γρηγορεῖτε.

14

¹ Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας· καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν, ² ἔλεγον ἑαυτοῖς· Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε ἔσται θόρυβος τοῦ λαοῦ.

³ Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ κατακειμένου αὐτοῦ ἦλθεν γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς· συντρίψασα τὴν ἀλάβαστρον κατέχεεν αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς· ⁴ ἦσαν δὲ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτούς· Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν; ⁵ ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον πρᾶσθαι ἐπάνω δηνარიῶν τριακοσίων καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς· καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ· ⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἀφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον ἡργάσατο ἐν ἐμοί· ⁷ πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε δύνασθε αὐτοῖς εὖ ποιῆσαι, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε· ⁸ ὁ ἔσχεν ἐποίησεν, προέλαβεν μυρίσαι τὸ σῶμά μου εἰς τὸν ἐνταφιασμόν· ⁹ ἀμὴν· ¹⁰ λέγω ὑμῖν, ὅπου ἔαν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

¹⁰ Καὶ Ἰούδας Ἰσκαριώθ ὁ εἰς τῶν δώδεκα ἀπῆλθεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ἵνα αὐτὸν παραδοῖ αὐτοῖς· ¹¹ οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· καὶ ἐζήτην πῶς αὐτὸν εὐκαίρως παραδοῖ.

¹² Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ πάσχα ἔθουν, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἐτοιμάσωμεν ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα; ¹³ καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς· Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ, ¹⁴ καὶ ὅπου ἔαν εἰσέλθῃ εἰπάτε τῷ οἰκοδεσπότῃ ὅτι Ὁ διδάσκαλος λέγει· Ποῦ ἐστὶν τὸ κατάλυμά μου ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; ¹⁵ καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον ἑτοιμον· καὶ ἐκεῖ ἐτοιμάσατε ἡμῖν· ¹⁶ καὶ ἐξῆλθον οἱ μαθηταὶ καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

¹⁷ Καὶ ὁψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα· ¹⁸ καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ· ¹⁹ ἥρξαντο λυπεῖσθαι καὶ λέγειν αὐτῷ εἰς κατὰ εἷς· Μήτι ἐγώ· ²⁰ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Εἷς τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρύβλιον· ²¹ ὅτι ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ, οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἀνθρώπος ἐκεῖνος.

²² Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν λαβὼν ἄρτον εὐλογήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶπεν· Λάβετε, τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου· ²³ καὶ λαβὼν ποτήριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες· ²⁴ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτό ἐστιν τὸ αἷμά μου τῆς διαθήκης τὸ ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν·

13:35 ἡ WH Treg NIV] - RP **13:35** μεσονύκτιον WH Treg NIV] μεσονυκτίου RP **13:37** ὁ WH Treg NIV] Ἄ RP **14:2** γάρ WH Treg NIV] δέ RP **14:2** ἔσται θόρυβος WH Treg NIV] θόρυβος ἔσται RP **14:3** συντρίψασα WH NIV] καὶ συντρίψασα Treg RP **14:3** τὴν WH Treg NIV] τὸ RP **14:3** αὐτοῦ WH Treg NIV] + κατὰ RP **14:4** ἑαυτοῦς WH NIV] + καὶ λέγοντες Treg RP **14:5** τὸ μύρον WH Treg NIV] - RP **14:5** δηνარიῶν τριακοσίων WH Treg NIV] τριακοσίων δηνარიῶν RP **14:7** αὐτοῖς Treg NIV] αὐτοῖς πάντοτε WH; αὐτοῦς RP **14:8** ἔσχεν WH NIV] + αὕτη Treg RP **14:8** τὸ σῶμά μου WH Treg NIV] μου τὸ σῶμα RP **14:9** δὲ WH Treg NIV] - RP **14:9** ἐὰν WH NIV RP] ἂν Treg **14:9** εὐαγγέλιον WH Treg NIV] + τοῦτο RP **14:10** Καὶ WH Treg NIV] + ὁ RP **14:10** Ἰσκαριώθ ὁ WH NIV] Ἰσκαριώτης ὁ Treg; ὁ Ἰσκαριώτης RP **14:10** παραδοῖ αὐτοῖς WH Treg NIV] παραδῶ αὐτὸν RP **14:11** αὐτὸν εὐκαίρως παραδοῖ WH Treg NIV] εὐκαίρως αὐτὸν παραδῶ RP **14:14** ἐὰν WH NIV RP] ἂν Treg **14:14** μου WH Treg NIV] - RP **14:15** καὶ WH Treg NIV] - RP **14:16** μαθηταὶ WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP **14:18** ὁ Ἰησοῦς εἶπεν WH NIV] εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Treg RP **14:19** ἥρξαντο WH NIV] οἱ δὲ ἥρξαντο Treg RP **14:19** ἐγώ WH Treg NIV] + Καὶ ἄλλος Μήτι ἐγώ RP **14:20** δὲ WH Treg NIV] + ἀποκριθεὶς RP **14:20** Εἷς WH NIV] + ἐκ Treg RP **14:20** τὸ Treg NIV RP] + ἐν WH **14:21** ὅτι WH Treg NIV] - RP **14:21** καλὸν WH NIV] + ἦν Treg RP **14:22** λαβὼν WH NA] + ὁ Ἰησοῦς Treg NIV RP **14:22** Λάβετε WH Treg NIV] + φάγετε RP **14:23** λαβὼν WH Treg NIV] + τὸ RP **14:24** τῆς WH NIV] τὸ τῆς Treg; τὸ τῆς καινῆς RP **14:24** ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν WH Treg NIV] περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον RP

²⁵ ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πῖω ἐκ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

²⁶ Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. ²⁷ Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πάντες σκανδαλισθήσεσθε, ὅτι γέγραπται· Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται. ²⁸ ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ²⁹ ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ· Εἰ καὶ πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ. ³⁰ καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν λέγω σοι ὅτι σὺ σήμερον ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἢ δις ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς με ἀπαρνήσῃ. ³¹ ὁ δὲ ἐκπερισσῶς ἐλάλει· Ἐὰν δέ με συναποθανεῖν σοι, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσομαι. ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.

³² Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα Γεθσημανί, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Καθίσате ὧδε ἕως προσεύξωμαι. ³³ καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην μετ' αὐτοῦ, καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν, ³⁴ καὶ λέγει αὐτοῖς· Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε. ³⁵ καὶ προελθὼν μικρὸν ἔπιπτεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσήχετο ἵνα εἰ δυνατόν ἐστιν παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα, ³⁶ καὶ ἔλεγεν· Αββα ὁ πατήρ, πάντα δυνατά σοι· παρένεγκε τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω ἀλλὰ τί σύ. ³⁷ καὶ ἔρχεται καὶ εὕρισκε αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· Σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι; ³⁸ γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ ἔλθῃτε εἰς πειρασμόν· τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. ³⁹ καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. ⁴⁰ καὶ πάλιν ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς καθεύδοντας, ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ καταβαρυνόμενοι, καὶ οὐκ ᾔδεισαν τί ἀποκριθῶσιν αὐτῷ. ⁴¹ καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον καὶ λέγει αὐτοῖς· Καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἀπέχει ἥλθεν ἡ ὥρα, ἰδοὺ παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀμαρτωλῶν. ⁴² ἐγείρεσθε ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς με ἥγγικεν.

⁴³ Καὶ εὐθὺς ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος παραγίνεται Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. ⁴⁴ δεδώκει δὲ ὁ παραδιδούς αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς λέγων· Ὁν ἂν φιλήσω αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτὸν καὶ ἀπάγετε ἀσφαλῶς. ⁴⁵ καὶ ἐλθὼν εὐθὺς προσελθὼν αὐτῷ λέγει· Ῥαββί, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ⁴⁶ οἱ δὲ ἐπέβαλαν τὰς χεῖρας αὐτῷ καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. ⁴⁷ εἷς δὲ τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισεν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτάριον. ⁴⁸ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ὡς ἐπὶ ληστήν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; ⁴⁹ καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με· ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. ⁵⁰ καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον πάντες.

⁵¹ Καὶ νεανίσκος τις συνηκολούθει αὐτῷ περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ, καὶ κρατοῦσιν αὐτόν, ⁵² ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν.

14:27 σκανδαλισθήσεσθε WH Treg NIV] + ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ RP **14:27** τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται WH Treg NIV] διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα RP **14:29** Εἰ καὶ WH Treg NIV] Καὶ εἰ RP **14:30** ταύτῃ τῇ νυκτὶ WH Treg NIV] ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ RP **14:30** με ἀπαρνήσῃ WH Treg NIV] ἀπαρνήσῃ με RP **14:31** ἐκπερισσῶς ἐλάλει WH Treg NIV] ἐκπερισσοῦ ἔλεγεν μάλλον RP **14:31** δέ με WH Treg NIV] με δέ με RP **14:31** ἀπαρνήσομαι WH Treg NIV] ἀπαρνήσωμαι RP **14:33** Ἰάκωβον καὶ Treg NIV RP] τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν WH NA **14:33** αὐτοῦ WH Treg NIV] ἐαυτοῦ RP **14:35** προελθὼν μικρὸν ἔπιπτεν WH NIV] προσελθὼν μικρὸν ἔπεσεν Treg RP **14:36** τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ WH Treg NIV] ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο RP **14:38** ἔλθῃτε WH NIV] εἰσέλθῃτε Treg RP **14:40** πάλιν ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς WH NIV] ἐλθὼν εὗρεν αὐτοὺς Treg; ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν RP **14:40** αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ WH NIV] οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν Treg RP **14:40** καταβαρυνόμενοι WH Treg NIV] βεβαρημένοι RP **14:40** ἀποκριθῶσιν αὐτῷ WH Treg NIV] αὐτῷ ἀποκριθῶσιν RP **14:41** τὸ WH NIV] - Treg RP **14:43** εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP **14:43** Ἰούδας NIV RP] ὁ Ἰούδας WH; ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης Treg **14:43** εἷς WH Treg NIV] + ὢν RP **14:43** ὄχλος WH Treg NIV] + πολὺς RP **14:44** ἀπάγετε WH Treg NIV] ἀπαγάγετε RP **14:45** εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως RP **14:45** Ῥαββί WH Treg NIV] αὐτῷ Ῥαββί ῥαββί RP **14:46** τὰς χεῖρας αὐτῷ WH Treg NIV] ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας αὐτῶν RP **14:47** τις WH NIV RP] - Treg **14:47** ὠτάριον WH Treg NIV] ὠτίον RP **14:50** ἔφυγον πάντες WH Treg NIV] πάντες ἔφυγον RP **14:51** νεανίσκος τις WH Treg NIV] εἷς τις νεανίσκος RP **14:51** συνηκολούθει WH Treg NIV] ἠκολούθησεν RP **14:51** αὐτόν WH Treg NIV] + οἱ νεανίσκοι RP **14:52** ἔφυγεν WH Treg NIV] + ἀπ' αὐτῶν RP

⁵³ Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα, καὶ ἑσπύχονται πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς. ⁵⁴ καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. ⁵⁵ οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν, καὶ οὐχ ἠύρισκον. ⁵⁶ πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. ⁵⁷ καὶ τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ λέγοντες ⁵⁸ ὅτι Ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. ⁵⁹ καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. ⁶⁰ καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον ἐπηρώτησεν τὸν Ἰησοῦν λέγων· Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; ⁶¹ ὁ δὲ ἐσιώπα καὶ οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν. ⁶² πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτόν καὶ λέγει αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ; ⁶³ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἐγὼ εἰμι, καὶ ὤψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν καθήμενον τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. ⁶⁴ ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρρήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει· Τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων; ⁶⁵ ἠκούσατε τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν φαίνεται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτόν ἔνοχον εἶναι θανάτου. ⁶⁶ καὶ ἤρξαντο τινες ἐμπτύειν αὐτῷ καὶ περικαλύπτειν αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ κολαφίζειν αὐτόν καὶ λέγειν αὐτῷ· Προφήτευσον, καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτόν ἔλαβον.

⁶⁷ Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου κάτω ἐν τῇ αὐλῇ ἔρχεται μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως, ⁶⁸ καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει· Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ ἦσθα τοῦ Ἰησοῦ. ⁶⁹ ὁ δὲ ἠρνήσατο λέγων· Οὐτε οἶδα οὔτε ἐπίσταμαι σὺ τί λέγεις, καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. ⁷⁰ καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτόν ἤρξατο πάλιν λέγειν τοῖς παρεστώσιν ὅτι Οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστίν. ⁷¹ ὁ δὲ πάλιν ἠρνεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστώτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ· Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ, καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει. ⁷² ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύειν ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε. ⁷³ καὶ εὐθὺς ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησεν καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τὸ ῥῆμα ὥς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δις τρίς με ἀπαρνήσῃ, καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιεν.

15

¹ Καὶ εὐθὺς πρωτὶ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων καὶ ὅλον τὸ συνέδριον δῆσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν καὶ παρέδωκαν Πιλάτῳ. ² καὶ ἐπηρώτησεν αὐτόν ὁ Πιλάτος· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει· Σὺ λέγεις. ³ καὶ κατηγοροῦν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά. ⁴ ὁ δὲ Πιλάτος πάλιν ἐπηρώτα αὐτόν λέγων· Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; ἴδε πόσα σου κατηγοροῦσιν. ⁵ ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλάτον.

⁶ Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἓνα δέσμιον ὃν παρητοῦντο. ⁷ ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν στασιαστῶν δεδεμένος οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. ⁸ καὶ ἀναβὰς ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι καθὼς ἐποίει αὐτοῖς. ⁹ ὁ δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων· Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ¹⁰ ἐγίνωσκεν γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖς. ¹¹ οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. ¹² ὁ δὲ Πιλάτος

14:53 συνέρχονται WH NIV] + αὐτῷ Treg RP **14:61** οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν WH Treg NIV] οὐδὲν ἀπεκρίνατο RP
14:64 ἔνοχον εἶναι WH Treg NIV] εἶναι ἔνοχον RP **14:65** αὐτοῦ τὸ πρόσωπον WH Treg NIV] τὸ πρόσωπον αὐτοῦ RP
14:65 ἔλαβον WH Treg NIV] ἔβαλλον RP **14:66** κάτω ἐν τῇ αὐλῇ WH Treg NIV] ἐν τῇ αὐλῇ κάτω RP **14:67** ἦσθα τοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ ἦσθα RP **14:68** Οὐτε οἶδα οὔτε ἐπίσταμαι σὺ τί WH Treg NIV] Οὐκ οἶδα οὐδὲ ἐπίσταμαι τί σὺ RP **14:68** καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν Treg NA RP] – WH NIV **14:69** ἤρξατο πάλιν WH NIV] πάλιν ἤρξατο Treg RP **14:69** παρεστώσιν WH Treg NIV] παρεστηκόσιν RP **14:70** καὶ ἡ λαλιά σου ὁμοιάζει RP] – WH Treg NIV **14:72** εὐθὺς WH Treg NIV] – RP **14:72** ὥς WH Treg NIV] ὃ RP **14:72** φωνῆσαι δις τρίς με ἀπαρνήσῃ NIV] δις φωνῆσαι τρίς με ἀπαρνήσῃ WH Treg; φωνῆσαι δις ἀπαρνήσῃ με τρίς RP **15:1** εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως ἐπὶ τὸ RP **15:1** παρέδωκαν WH Treg NIV] + τῷ RP **15:2** αὐτῷ λέγει WH Treg NIV] εἶπεν αὐτῷ RP **15:4** ἐπηρώτα WH Treg NIV] ἐπηρώτησεν RP **15:4** κατηγοροῦσιν WH Treg NIV] καταμαρτυροῦσιν RP **15:6** ὃν παρητοῦντο WH NIV] ὃνπερ ἤτοῦντο Treg RP **15:7** στασιαστῶν WH Treg NIV] συστασιαστῶν RP **15:8** ἀναβὰς WH Treg NIV] ἀναβοήσας RP **15:8** καθὼς WH NIV] + ἀεὶ Treg RP

ἄλλοι ἀποκριθεὶς ἔλεγεν· αὐτοῖς· Τί οὖν θέλετε ποιήσω ὃν λέγετε· τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ¹³ οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν· Σταύρωσον αὐτόν. ¹⁴ ὁ δὲ Πιλάτος ἔλεγεν αὐτοῖς· Τί γὰρ ἐποίησεν κακόν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραξαν· Σταύρωσον αὐτόν. ¹⁵ ὁ δὲ Πιλάτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, καὶ παρέδωκεν τὸν Ἰησοῦν φραγελλώσας ἵνα σταυρωθῇ.

¹⁶ Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἕσω τῆς αὐλῆς, ὃ ἐστὶν πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν. ¹⁷ καὶ ἐνδιδύσκουσιν αὐτὸν πορφύραν καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον. ¹⁸ καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν· Χαῖρε, βασιλεῦ τῶν Ἰουδαίων. ¹⁹ καὶ ἔτυπον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ καὶ ἐνέπτυν αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. ²⁰ καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν καὶ ἐνέδυσαν αὐτόν τὰ ἱμάτια· τὰ ἴδια. καὶ ἐξάγουσιν αὐτόν ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν.

²¹ Καὶ ἀγγαρεύουσιν παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηνάιον ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. ²² καὶ φέρουσιν αὐτόν ἐπὶ τὸν Γολγοθᾶν τόπον, ὃ ἐστὶν μεθερμηνευόμενον Κρανίου Τόπος. ²³ καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ἐσμυρνισμένον οἶνον, ὃς δὲ οὐκ ἔλαβεν. ²⁴ καὶ σταυροῦσιν αὐτόν καὶ διαμερίζονται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ' αὐτὰ τίς τί ἄρῃ.

²⁵ Ἦν δὲ ὥρα τρίτη καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. ²⁶ καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφή τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη· Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. ²⁷ καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσιν δύο ληστὰς, ἓνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἓνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ. ²⁹ Καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν κινεῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ λέγοντες· Οὐὰ ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ οἰκοδομῶν ἐν τρισὶν ἡμέραις, ³⁰ σῶσον σεαυτὸν καταβάς ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ³¹ ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον· Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. ³² ὁ χριστὸς ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν. καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι σὺν αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.

³³ Καὶ γενομένης ὥρας ἕκτης σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. ³⁴ καὶ τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ· Ἐλωὶ ἔλωὶ λεμὰ σαβαχθάνι; ὃ ἐστὶν μεθερμηνευόμενον Ὁ θεὸς μου ὁ θεός μου, εἰς τί ἐγκατέλιπές με; ³⁵ καὶ τινες τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον· Ἦ ἴδε Ἠλίαν φωνεῖ. ³⁶ δραμὼν δέ τις καὶ γεμίσας σπόγγον ὄξους περιθεὶς καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν, λέγων· Ἀφετε ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας καθελεῖν αὐτόν. ³⁷ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφείδων φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσεν. ³⁸ καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπ' ἄνωθεν ἕως κάτω. ³⁹ ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ ὅτι οὕτως ἐξέπνευσεν εἶπεν· Ἀληθῶς οὗτος ὁ ἄνθρωπος υἱὸς θεοῦ ἦν.

⁴⁰ Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωσήτος μήτηρ καὶ Σαλώμη, ⁴¹ αἱ ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ἠκολούθουν αὐτῷ καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβάσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.

15:12 πάλιν ἀποκριθεὶς ἔλεγεν WH Treg NIV] ἀποκριθεὶς πάλιν εἶπεν RP **15:12** θέλετε Treg NA RP] – WH NIV
15:12 ὃν λέγετε WH NIV RP] – Treg **15:12** τὸν WH Treg NIV] – RP **15:14** ἐποίησεν κακόν WH Treg NIV]
κακὸν ἐποίησεν RP **15:14** περισσῶς WH Treg NIV] περισσοτέρως RP **15:17** ἐνδιδύσκουσιν WH Treg NIV] ἐνδύουσιν
RP **15:18** βασιλεῦ WH Treg NIV] ὁ βασιλεὺς RP **15:20** τὰ ἴδια Treg RP] αὐτοῦ WH NIV **15:20** σταυρώσωσιν
WH NIV RP] σταυρώσουσιν Treg **15:22** τὸν WH Treg NIV] – RP **15:22** Γολγοθᾶν WH NIV] Γολγοθᾶ Treg RP
15:22 μεθερμηνευόμενον Treg NIV RP] μεθερμηνευόμενος WH **15:23** αὐτῷ WH Treg NIV] + πειν RP **15:23**
ὃς WH Treg NIV] ὁ RP **15:24** σταυροῦσιν αὐτόν καὶ WH Treg NIV] σταυρώσαντες αὐτόν RP **15:27** αὐτοῦ WH
NIV] + 28 Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφή ἡ λέγουσα, Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη Treg RP **15:29** οἰκοδομῶν ἐν τρισὶν ἡμέραις
WH NIV] οἰκοδομῶν τρισὶν ἡμέραις Treg; ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν RP **15:30** καταβάς WH Treg NIV] καὶ κατὰ RP
15:32 βασιλεὺς WH Treg NIV] + τοῦ RP **15:32** πιστεύσωμεν WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **15:32** σὺν WH NIV] –
Treg RP **15:33** Καὶ γενομένης WH Treg NIV] Γενομένης δὲ RP **15:34** ἐνάτῃ ὥρᾳ WH Treg NIV] ὥρᾳ τῇ ἐνάτῃ RP
15:34 μεγάλη WH Treg NIV] + λέγων RP **15:34** λεμὰ NIV] λαμὰ WH Treg; λιμὰ RP **15:34** ἐγκατέλιπές με
WH Treg NIV] με ἐγκατέλιπες RP **15:35** ἴδε WH Treg NIV] ἰδοὺ RP **15:36** τις καὶ Treg NIV] τις WH; εἷς καὶ RP
15:36 περιθεὶς WH Treg NIV] + τε RP **15:39** οὕτως WH NA] + κράζας Treg NIV RP **15:39** οὗτος ὁ ἄνθρωπος
WH Treg NIV] ὁ ἄνθρωπος οὗτος RP **15:39** θεοῦ ἦν WH NIV] ἦν θεοῦ Treg RP **15:40** αἷς WH NIV] + ἦν Treg RP
15:40 Μαρία Treg NIV RP] Μαριάμ WH **15:40** ἡ WH Treg NIV] + τοῦ RP **15:40** Ἰωσήτος WH Treg NIV] Ἰωσὴ
RP **15:41** αἱ WH NIV] + καὶ Treg RP

⁴² Καὶ ἤδη ὁψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρασκευή, ὃ ἐστὶν ᾿προσάββατον, ⁴³ ἔλθων Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας εὐσχήμων βουλευτής, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, τολμήσας εἰσῆλθεν πρὸς τὸν Πιλάτον καὶ ῥητήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ⁴⁴ ὁ δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκεν, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ ᾿πάλοι ἀπέθανεν· ⁴⁵ καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος ἐδωρήσατο τὸ ᾿πτῶμα τῷ Ἰωσήφ. ⁴⁶ καὶ ἀγοράσας σινδόνα καθελὼν αὐτὸν ἐνείλησεν τῇ σινδόνι καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας, καὶ προσεκύλισεν λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. ⁴⁷ ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰωσήτος ἐθεώρουν ποῦ τέθειται.

16

¹ Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Σαλώμῃ ἡγόρασαν ἀρώματα ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν. ² καὶ λίαν πρωὶ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. ³ καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς· Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; ⁴ καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος, ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. ⁵ καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν, καὶ ἐξεθαμβήθησαν. ⁶ ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· Μὴ ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἡγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν· ⁷ ἀλλὰ ὑπάγετε εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι Προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. ⁸ καὶ ἐξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου, εἶχεν γὰρ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπαν, φόβοῦντο γάρ.

Other Endings of Mark

Intermediate Ending

[[Πάντα δὲ τὰ παρηγγελμένα τοῖς περὶ τὸν Πέτρον συντόμως ἐξήγγειλαν. μετὰ δὲ ταῦτα καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ ἀνατολῆς καὶ ἄχρι δύσεως ἐξαπέστειλεν δι' αὐτῶν τὸ ἱερὸν καὶ ἄφθαρτον κήρυγμα τῆς αἰωνίου σωτηρίας. ἀμήν.]]

Long Ending

⁹ [[Ἀναστὰς δὲ πρωὶ πρώτη σαββάτου ἐφάνη πρῶτον Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, παρ' ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια. ¹⁰ ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλεν τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις πενθοῦσι καὶ κλαίουσιν· ¹¹ κἀκεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι ζῇ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς ἠπίστησαν.

¹² Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ πορευομένοις εἰς ἀγρόν· ¹³ κἀκεῖνοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν.

¹⁴ Ὑστερον γὰρ ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἑνδεκα ἐφανερώθη, καὶ ὠνειδίσεν τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερόμενον οὐκ ἐπίστευσαν. ¹⁵ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. ¹⁶ ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθῆς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. ¹⁷ σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύουσιν ἑαυτὰ παρακολουθήσει, ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσιν, γλώσσαις λαλήσουσιν ῥαιναιῖς, ¹⁸ ὄφεις ἄροῦσιν καὶ θανάσιμόν τι πίνουσιν οὐ μὴ αὐτοὺς βλάβῃ, ἐπὶ ἄρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσιν καὶ καλῶς ἔξουσιν.

15:42 προσάββατον WH NIV RP | πρὸς σάββατον Treg 15:43 ἐλθὼν WH Treg NIV | ἦλθεν RP 15:43 ὁ Treg NIV RP | - WH 15:43 τὸν WH Treg NIV | - RP 15:44 πάλοι NIV RP | ἤδη WH Treg 15:45 πτῶμα WH Treg NIV | σῶμα RP 15:46 σινδόνα WH Treg NIV | + καὶ RP 15:46 ἔθηκεν WH Treg NIV | κατέθηκεν RP 15:46 μνημείῳ Treg NIV RP | μνήματι WH 15:47 ἡ Ἰωσήτος WH Treg NIV | Ἰωσή RP 15:47 τέθειται WH Treg NIV | τίθεται RP 16:1 Μαρία Treg NIV RP | ἡ Μαρία WH 16:1 ἡ τοῦ WH Treg NIV | - RP 16:2 τῇ μιᾷ τῶν WH NIV | μιᾷ τῶν Treg; τῆς μιᾶς RP 16:3 ἐκ WH NIV RP | ἀπὸ Treg 16:4 ἀποκεκύλισται NIV RP | ἀνακεκύλισται WH Treg 16:8 [γὰρ WH Treg NIV] δὲ RP 16:8 [γὰρ WH NA] + 9-20 Treg RP; + Intermediate ending and 9-20 NIV. 16:9 παρ' [WH] Treg NIV | ἀφ' RP 16:14 δὲ [WH] Treg NIV | - RP 16:14 ἐγηγερόμενον Treg NIV RP | + ἐκ νεκρῶν [WH] 16:17 ταῦτα παρακολουθήσει NIV RP | ἀκολουθήσει ταῦτα [WH] Treg 16:17 καιναῖς NIV RP | - [WH] Treg 16:18 ὄφεις RP | καὶ ἐν ταῖς χερσὶν ὄφεις [WH] Treg NIV

¹⁹ Ὁ μὲν οὖν κύριος Ἰησοῦς μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς ἀνελήμφθη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ. ²⁰ ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργοῦντος καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων ἰσημείων.]]

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ

¹ Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, ² καθὼς παρέδωκαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, ³ ἔδοξε καμοὶ παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, ⁴ ἵνα ἐπιγνῶς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

⁵ Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου βασιλέως τῆς Ἰουδαίας ἱερεὺς τις ὀνόματι Ζαχαρίας ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά, καὶ γυνὴ αὐτῷ ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρών, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. ⁶ ἦσαν δὲ δίκαιοι ἀμφοτέρωθεν ἑναντίον τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασιν τοῦ κυρίου ἀμεμπτοί. ⁷ καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἦν ἡ Ἐλισάβετ στείρα, καὶ ἀμφοτέρωθεν προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν.

⁸ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἑναντι τοῦ θεοῦ ⁹ κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας ἔλαχε τοῦ θυμιᾶσαι εἰσελθὼν εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου, ¹⁰ καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος. ¹¹ ὥφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου ἐστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. ¹² καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. ¹³ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνὴ σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην. ¹⁴ καὶ ἔσται χαρὰ σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γενέσει αὐτοῦ χαρήσονται. ¹⁵ ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον τοῦ κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πῖν, καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, ¹⁶ καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν. ¹⁷ καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἐτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον. ¹⁸ καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον· Κατὰ τί γινώσκειαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης καὶ ἡ γυνὴ μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. ¹⁹ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ· Ἐγὼ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σέ καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. ²⁰ καὶ ἰδοὺ ἔση σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν.

²¹ Καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν ἐν τῷ ναῷ αὐτόν. ²² ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἐδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς, καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἐώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενεν κωφός. ²³ καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

²⁴ Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ· καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα ²⁵ ὅτι Οὕτως μοι πεποίηκεν κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπεῖδεν ἄφελεῖν ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.

²⁶ Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας ἣν ὄνομα Ναζαρεθ ²⁷ πρὸς παρθένον ἐμνηστευμένην ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ ἐξ οἴκου Δαυὶδ, καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. ²⁸ καὶ εἰσελθὼν πρὸς αὐτὴν εἶπεν· Χαῖρε, κεχαριτωμένη, ὁ κύριος μετὰ σοῦ. ²⁹ ἡ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἶη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. ³⁰ καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ· Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ, εὖρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ. ³¹ καὶ ἰδοὺ συλλήμψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. ³² οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς Ὑψίστου

1:5 Ἡρώδου WH Treg NIV] + τοῦ RP 1:5 καὶ WH Treg NIV] + ἡ RP 1:5 αὐτῷ WH Treg NIV] αὐτοῦ RP 1:6 ἑναντίον WH Treg NIV] ἐνώπιον RP 1:7 ἦν ἡ Ἐλισάβετ WH Treg NIV] ἡ Ἐλισάβετ ἦν RP 1:14 γενέσει WH Treg NIV] γεννήσει RP 1:15 τοῦ Treg NIV RP] - WH 1:21 ἐν τῷ ναῷ αὐτόν WH NIV] αὐτόν ἐν τῷ ναῷ Treg RP 1:22 ἐδύνατο WH Treg NIV] ἠδύνατο RP 1:25 πεποίηκεν WH Treg NIV] + ὁ RP 1:25 ἀφελεῖν WH Treg NIV] + τὸ RP 1:26 ἀπὸ WH Treg NIV] ὑπὸ RP 1:27 ἐμνηστευμένην WH Treg NIV] μεμνηστευμένην RP 1:28 εἰσελθὼν WH NA] + ὁ ἄγγελος Treg NIV RP 1:28 σοῦ WH NIV] + εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν Treg RP 1:29 ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη WH Treg NIV] ἰδοῦσα διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ RP

κληθήσεται, καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς τὸν θρόνον Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ³³ καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. ³⁴ εἶπεν δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον· Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; ³⁵ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύνამις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται, υἱὸς θεοῦ. ³⁶ καὶ ἰδοὺ Ἐλισάβετ ἡ συγγενὴς σου καὶ αὕτη συνέειληφεν υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς, καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρα. ³⁷ ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τοῦ θεοῦ πᾶν ῥῆμα. ³⁸ εἶπεν δὲ Μαριάμ· Ἰδοὺ ἡ δούλη κυρίου· γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

³⁹ Ἀναστᾶσα δὲ Μαριάμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη εἰς τὴν ὄρεινὴν μετὰ σπουδῆς εἰς πόλιν Ἰούδα, ⁴⁰ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου καὶ ἡσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ. ⁴¹ καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἐλισάβετ, ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς, καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ, ⁴² καὶ ἀνεφώνησεν κραυγῇ μεγάλη καὶ εἶπεν· Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. ⁴³ καὶ πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρὸς ἐμέ. ⁴⁴ ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὠτά μου, ἐσκίρτησεν ἡ ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. ⁴⁵ καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίου.

⁴⁶ Καὶ εἶπεν Μαριάμ· Μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν κύριον, ⁴⁷ καὶ ἠγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτηρὶ μου. ⁴⁸ ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ, ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με πᾶσαι αἱ γενεαί. ⁴⁹ ὅτι ἐποίησέν μοι μεγάλα ὁ δυνατός, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ⁵⁰ καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς καὶ γενεὰς τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. ⁵¹ Ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ, διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν. ⁵² καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσεν ταπεινούς, ⁵³ πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλεν κενούς. ⁵⁴ ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους, ⁵⁵ καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ Ἀβραάμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵⁶ Ἐμείνεν δὲ Μαριάμ σὺν αὐτῇ ὥς μῆνας τρεῖς, καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

⁵⁷ Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. ⁵⁸ καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνεν κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. ⁵⁹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν. ⁶⁰ καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν· Οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης. ⁶¹ καὶ εἶπαν πρὸς αὐτήν ὅτι Οὐδεὶς ἐστὶν ἐκ τῆς συγγενείας σου ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ. ⁶² ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτό. ⁶³ καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψεν λέγων· Ἰωάννης ἔστιν ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἐθαύμασαν πάντες. ⁶⁴ ἀνεώχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν θεόν. ⁶⁵ καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὄρεινῃ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, ⁶⁶ καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες· Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; καὶ γὰρ χεὶρ κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ.

⁶⁷ Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου καὶ ἐπροφήτευσεν λέγων· ⁶⁸ Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ, ⁶⁹ καὶ ἤγειρεν κέρας σωτηρίας ἡμῖν ἐν οἴκῳ Δαυὶδ παιδὸς αὐτοῦ, ⁷⁰ καθὼς ἐλάλησεν διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ, ⁷¹ σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς, ⁷² ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἀγίας αὐτοῦ, ⁷³ ὅρκον ὃν ὥμοσεν

1:36 συγγενὴς WH NIV] συγγενής Treg RP **1:36** συνέειληφεν WH Treg NIV] συνέειληφεν RP **1:37** τοῦ θεοῦ WH Treg NIV] τῷ θεῷ RP **1:41** τὸν ... Μαρίας ἡ Ἐλισάβετ WH Treg NIV] ἡ Ἐλισάβετ τὸν ... Μαρίας RP **1:42** κραυγῇ WH Treg NIV] φωνῇ RP **1:43** ἐμέ WH NIV] μέ Treg RP **1:44** ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος WH Treg NIV] τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει RP **1:49** μεγάλα WH Treg NIV] μεγαλεῖα RP **1:50** καὶ γενεὰς WH Treg NIV] γενεῶν RP **1:56** ὡς WH Treg NIV] ὥσει RP **1:59** ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ WH Treg NIV] ὀγδόῃ ἡμέρᾳ RP **1:61** ἐκ τῆς συγγενείας WH Treg NIV] ἐν τῇ συγγενείᾳ RP **1:62** αὐτό WH Treg NIV] αὐτόν RP **1:63** ἐστὶν WH Treg NIV] + τὸ RP **1:66** γὰρ WH Treg NIV] – RP **1:67** ἐπροφήτευσεν WH Treg NIV] προεφήτευσεν RP **1:69** ἐν WH Treg NIV] + τῷ RP **1:69** Δαυὶδ WH Treg NIV] + τοῦ RP **1:70** ἁγίων WH Treg NIV] + τῶν RP

πρὸς Ἀβραάμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν ⁷⁴ ἀφόβως ἐκ χειρὸς ἑχθρῶν ῥυθθέντας λατρεῖν αὐτῷ ⁷⁵ ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ ἵνα πάσαις ταῖς ἡμέραις ἡμῶν. ⁷⁶ καὶ σὺ γὰρ, παιδίον, προφήτης ὧς ἔστις κληθήσῃ, προπορεύσῃ γὰρ ἑνώπιον κυρίου ἐτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ, ⁷⁷ τοῦ δοῦναι γινώσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν, ⁷⁸ διὰ σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἑπισκέπεται ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους, ⁷⁹ ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις, τοῦ κατευθῆναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης.

⁸⁰ Τὸ δὲ παιδίον ἠύξανε καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδείξωσ αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.

2

¹ Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθεν δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. ² (αὕτη ἀπογραφή πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου.) ³ καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν ἑαυτοῦ πόλιν. ⁴ Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσήφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐκ πόλεως Ναζαρεθ εἰς τὴν Ἰουδαίαν εἰς πόλιν Δαυὶδ ἣτις καλεῖται Βηθλέεμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυὶδ, ⁵ ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ ἐμνηστευμένῃ αὐτῷ, οὕσῃ ἐγκύῳ. ⁶ ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν, ⁷ καὶ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.

⁸ Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν. ⁹ καὶ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς καὶ δόξα κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς, καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. ¹⁰ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος· Μὴ φοβεῖσθε, ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην ἣτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, ¹¹ ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτὴρ ὅς ἐστιν χριστὸς κύριος ἐν πόλει Δαυὶδ. ¹² καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον, εὐρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον καὶ κείμενον ἐν φάτνῃ. ¹³ καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανοῦ αἰνούντων τὸν θεὸν καὶ λεγόντων· ¹⁴ Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνῃ ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίας.

¹⁵ Καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, οἱ ποιμένες ἔλάλουν πρὸς ἀλλήλους· Διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλέεμ καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονὸς ὃ ὁ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. ¹⁶ καὶ ἦλθαν σπεύσαντες καὶ ἀνεῦραν τὴν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσήφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. ¹⁷ ἰδόντες δὲ ἐγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. ¹⁸ καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς, ¹⁹ ἢ δὲ Μαρία πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. ²⁰ καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες δοξαζόντες καὶ αἰνοῦντες τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

²¹ Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν αὐτόν, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλλημφθῆναι αὐτόν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

²² Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωϋσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα παραστῆσαι τῷ κυρίῳ, ²³ καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίου ὅτι Πᾶν ἄρσεν διανοῖγον μήτραν ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται, ²⁴ καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ νόμῳ κυρίου, ζευγὸς τρυγόνων ἢ δύο νοσσοῦς περιστερῶν.

²⁵ Καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος ἦν ἐν Ἱερουσαλὴμ ὃν ὄνομα Συμεὼν, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ πνεῦμα ἦν ἅγιον ἐπ' αὐτόν. ²⁶ καὶ ἦν αὐτῷ

1:74 ἐχθρῶν WH Treg NIV | τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν RP **1:75** πάσαις ταῖς ἡμέραις WH Treg NIV | πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς RP **1:76** δέ WH Treg NIV | - RP **1:76** ἐνώπιον WH NIV | πρὸ προσώπου Treg RP **1:78** ἐπισκέπεται WH NIV | ἐπεσκέπαστο Treg RP **2:2** αὕτη WH Treg NIV | + ἡ RP **2:3** ἐαυτοῦ WH Treg NIV | ἰδίαν RP **2:5** ἐμνηστευμένη αὐτῷ WH Treg NIV | μεμνηστευμένη αὐτῷ γυναικί RP **2:7** ἐν WH Treg NIV | + τῇ RP **2:9** καὶ WH NIV | + ἰδοὺ Treg RP **2:12** τὸ Treg NIV RP | - WH **2:12** καὶ WH Treg NIV | - RP **2:13** οὐρανοῦ WH NIV RP | οὐρανοῦ Treg RP **2:14** εὐδοκίας WH Treg NIV | εὐδοκία RP **2:15** οἱ WH NIV | καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ Treg RP **2:15** ἐλάλουν WH NIV | εἶπον Treg RP **2:17** ἐγνώρισαν WH Treg NIV | διεγνώρισαν RP **2:19** Μαρία WH Treg | Μαριὰμ NIV RP **2:24** τῷ WH Treg NIV | - RP **2:25** ἄνθρωπος ἦν WH Treg NIV | ἦν ἄνθρωπος RP

κεκηρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἂν ἴδῃ τὸν χριστὸν κυρίου. ²⁷ καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ ²⁸ καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας καὶ εὐλόγησεν τὸν θεὸν καὶ εἶπεν· ²⁹ Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥήμά σου ἐν εἰρήνῃ· ³⁰ ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου ³¹ ὃ ἠτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν, ³² φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ.

³³ Καὶ ἦν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. ³⁴ καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεὼν καὶ εἶπεν πρὸς Μαριάμ τὴν μητέρα αὐτοῦ· Ἴδου οὗτος κεῖται εἰς πτώσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον, ³⁵ καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία, ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί.

³⁶ Καὶ ἦν Ἄννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ (αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα μετὰ ἀνδρὸς ἕτη) ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς, ³⁷ καὶ αὕτη χήρα ἕως ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων,) ἡ οὐκ ἀφίστατο τοῦ ἱεροῦ νηστεύσας καὶ δεήσασιν λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. ³⁸ καὶ αὕτῃ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα ἀνθωμολογεῖτο τῷ θεῷ καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν Ἱερουσαλήμ.

³⁹ Καὶ ὡς ἐτέλεσαν πάντα τὰ κατὰ τὸν νόμον κυρίου, ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς πόλιν ἐαυτῶν Ναζαρέθ. ⁴⁰ Τὸ δὲ παιδίον ἠύξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πληρούμενον σοφίᾳ, καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.

⁴¹ Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα. ⁴² καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβαινόντων αὐτῶν κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς ⁴³ καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ. ⁴⁴ νομίσαντες δὲ αὐτὸν εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν καὶ ἀνεζήτησαν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενεῦσιν καὶ τοῖς γνωστοῖς, ⁴⁵ καὶ μὴ εὐρόντες ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀναζητοῦντες αὐτόν. ⁴⁶ καὶ ἐγένετο μετὰ ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων καὶ ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς· ⁴⁷ ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. ⁴⁸ καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ· Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; ἰδοὺ ὁ πατήρ σου καὶ ἐγὼ ὀδυνώμενοι ἐζητοῦμέν σε. ⁴⁹ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναί με; ⁵⁰ καὶ αὐτοὶ οὐ συνήκαν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. ⁵¹ καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέθ, καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.

⁵² Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτεν σοφία καὶ ἡλικίᾳ καὶ χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

3

¹ Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετραρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος, ² ἐπὶ ἀρχιερέως Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ.

2:26 ἢ ἂν WH NIV] ἂν Treg; ἢ RP 2:28 ἀγκάλας WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP 2:33 ὁ πατήρ αὐτοῦ WH Treg NIV] Ἰωσήφ RP 2:33 μήτηρ WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP 2:35 δὲ Treg NIV RP] - WH 2:36 μετὰ ἀνδρὸς ἕτη WH Treg NIV] ἕτη μετὰ ἀνδρὸς RP 2:37 ἕως WH Treg NIV] ὡς RP 2:37 ἀφίστατο WH Treg NIV] + ἀπὸ RP 2:38 καὶ WH Treg NIV] + αὕτη RP 2:38 θεῷ WH Treg NIV] κυρίῳ RP 2:38 λύτρωσιν WH Treg NIV] + ἐν RP 2:39 πάντα WH Treg NIV] ἅπαντα RP 2:39 ἐπέστρεψαν WH Treg NIV] ὑπέστρεψαν RP 2:39 εἰς WH Treg NIV] + τὴν RP 2:40 πληρούμενον σοφίᾳ WH Treg NIV] πνεύματι πληρούμενον σοφίας RP 2:42 ἀναβαινόντων WH Treg NIV] ἀναβάντων RP 2:42 αὐτῶν WH NIV] + εἰς Ἱεροσόλυμα Treg RP 2:43 ἔγνωσαν οἱ γονεῖς WH Treg NIV] ἔγνω Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ RP 2:44 εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ WH Treg NIV] ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι RP 2:44 καὶ WH Treg NIV] + ἐν RP 2:45 εὐρόντες WH Treg NIV] + αὐτόν RP 2:45 ἀναζητοῦντες WH Treg NIV] ζητοῦντες RP 2:48 εἶπεν πρὸς ... αὐτοῦ WH Treg NIV] πρὸς ... αὐτοῦ εἶπεν RP 2:48 ἐζητοῦμέν Treg NIV RP] ζητοῦμέν WH 2:51 ταῦτα Treg RP] - WH NIV 2:52 σοφία καὶ ἡλικία NIV RP] τῇ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ WH; ἡλικία καὶ σοφία Treg; ἐν τῇ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ NA

³ καὶ ἦλθεν εἰς ἁπασαν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, ⁴ ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἡσαΐου τοῦ προφήτου· Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. ⁵ πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται, καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείαν καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας· ⁶ καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ.

⁷ Ἐλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ· Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ⁸ ποιήσατε οὖν καρποὺς ἁγίους τῆς μετανοίας· καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ, λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ⁹ ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.

¹⁰ Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες· Τί οὖν ποιήσωμεν. ¹¹ ἀποκριθεὶς δὲ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως ποιείτω. ¹² ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, τί ποιήσωμεν. ¹³ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. ¹⁴ ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατεύομενοι λέγοντες· Τί ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς; καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Μηδένα διασεῖσητε μηδὲ συκοφαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν.

¹⁵ Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ χριστός, ¹⁶ ἀπεκρίνατο λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάννης· Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί· ¹⁷ οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ διακαθαῖραι τὴν ἄλωνα αὐτοῦ καὶ συναγαγεῖν τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

¹⁸ Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν· ¹⁹ ὁ δὲ Ἡρώδης ὁ τετραάρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρωδιάδος τῆς γυναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησεν πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, ²⁰ προσέθηκεν καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν, καὶ κατέκλεισεν τὸν Ἰωάννην ἐν φυλακῇ.

²¹ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαὸν καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου ἀνεψοχθῆναι τὸν οὐρανὸν ²² καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῶς εἶδει ὡς περιστεράν ἐπ' αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι· Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.

²³ Καὶ αὐτὸς ἦν Ἰησοῦς ἀρχόμενος ὥσει ἐτῶν τριάκοντα, ὧν υἱός, ὡς ἐνομίζετο, Ἰωσήφ τοῦ Ἡλὶ ²⁴ τοῦ Μαθθαὶ τοῦ Λευὶ τοῦ Μελχὶ τοῦ Ἰανναὶ τοῦ Ἰωσήφ ²⁵ τοῦ Ματταθίου τοῦ Ἀμὼς τοῦ Ναοὺμ τοῦ Ἑσλὶ τοῦ Ναγγαὶ ²⁶ τοῦ Μάαθ τοῦ Ματταθίου τοῦ Σεμεῖν τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Ἰωδᾶ ²⁷ τοῦ Ἰωανᾶν τοῦ Ῥησᾶ τοῦ Ζοροβαβέλ τοῦ Σαλαθιήλ τοῦ Νηρὶ ²⁸ τοῦ Μελχὶ τοῦ Ἀδδὶ τοῦ Κωσάμ τοῦ Ἐλμαδάμ τοῦ Ἡρ ²⁹ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ἐλιέζερ τοῦ Ἰωρίμ τοῦ Μαθθαὶ τοῦ Λευὶ ³⁰ τοῦ Συμεὼν τοῦ Ἰούδα τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Ἰωνάμ τοῦ Ἐλιακίμ ³¹ τοῦ Μελεὰ τοῦ Μεννά τοῦ Ματταθαὶ τοῦ Ναθάμ τοῦ Δαυὶδ ³² τοῦ Ἰεσσαὶ τοῦ Ἰωβήλ τοῦ Βόος τοῦ Σαλὰ τοῦ Ναασσών ³³ τοῦ Ἀμιναδάβ τοῦ Ἀδμὶν τοῦ Ἀρνὶ τοῦ Ἑσρὼμ τοῦ Φαρές τοῦ Ἰούδα ³⁴ τοῦ Ἰακώβ τοῦ Ἰσαὰκ τοῦ Ἀβραάμ τοῦ Θάρα τοῦ Ναχώρ ³⁵ τοῦ Σεροῦχ τοῦ Ῥαγαὺ τοῦ Φάλεκ τοῦ Ἑβερ τοῦ Σαλὰ ³⁶ τοῦ Καϊνὰμ τοῦ Ἀρφαξὰδ τοῦ Σὴμ τοῦ Νῶε τοῦ Λάμεχ ³⁷ τοῦ Μαθουσαλὰ τοῦ Ἐνὼχ τοῦ Ἰάρετ τοῦ Μαλελεήλ τοῦ Καϊνὰμ ³⁸ τοῦ Ἐνὼς τοῦ Σὴθ τοῦ Ἀδάμ τοῦ θεοῦ.

3:3 πᾶσαν WH Treg] + τὴν NIV RP **3:4** προφήτου WH Treg NIV] + λέγοντος RP **3:5** εὐθείαν NIV RP] εὐθείας WH Treg **3:10** ποιήσωμεν WH Treg NIV] ποιήσομεν RP **3:11** ἔλεγεν WH Treg NIV] λέγει RP **3:12** ποιήσωμεν WH Treg NIV] ποιήσομεν RP **3:14** Τί ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς WH Treg NIV] καὶ ἡμεῖς τί ποιήσωμεν RP **3:14** αὐτοῖς WH Treg NIV] πρὸς αὐτούς RP **3:16** λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάννης WH NIV] ὁ Ἰωάννης ἅπασιν λέγων Treg RP **3:17** διακαθαῖραι WH NIV] διακαθαριεῖ Treg; καὶ διακαθαριεῖ RP **3:17** συναγαγεῖν WH NIV] συναξει Treg RP **3:20** καὶ Treg NIV RP] - WH **3:20** ἐν WH Treg NIV] + τῇ RP **3:22** ὡς WH Treg NIV] ὥσει RP **3:22** γενέσθαι WH Treg NIV] + λέγουσαν RP **3:23** ἦν WH Treg NIV] + ὁ RP **3:23** ἀρχόμενος ὥσει ἐτῶν τριάκοντα WH Treg NIV] ὥσει ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος RP **3:23** υἱός ὡς ἐνομίζετο WH Treg NIV] ὡς ἐνομίζετο υἱός RP **3:26** Ἰωσήφ WH Treg NIV] Ἰωσήφ RP **3:29** Ἰησοῦ WH Treg NIV] Ἰωσήφ RP **3:32** Σαλὰ WH NA] Σαλμών Treg NIV RP **3:33** Ἀμιναδάβ τοῦ Ἀδμὶν τοῦ Ἀρνὶ Holmes NA] Ἀδμὶν τοῦ Ἀρνὶ WH; Ἀμιναδάβ τοῦ Ἀράμ Treg NIV RP

4

¹ Ἰησοῦς δὲ «πλήρης πνεύματος ἁγίου» ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἦγετο ἐν τῷ πνεύματι «ἐν τῇ ἐρήμῳ» ² ἡμέρας τεσσαράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν ἐπείνασεν. ³ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ διάβολος· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος. ⁴ καὶ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· Γέγραπται ὅτι Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος.

⁵ Καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου· ⁶ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος· Σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται καὶ ὧ ἃν θέλω δίδωμι αὐτήν· ⁷ σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσται σοῦ πᾶσα. ⁸ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Γέγραπται· «Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις» καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις.

⁹ Ἦγαγεν δὲ αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἔστησεν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· ¹⁰ γέγραπται γὰρ ὅτι Τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ τοῦ διαφυλάξαι σε, ¹¹ καὶ ὅτι Ἐπὶ χειρῶν ἀρουσίν σε μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. ¹² καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Εἴρηται· Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. ¹³ καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.

¹⁴ Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν. καὶ φήμη ἐξῆλθεν καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. ¹⁵ καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων.

¹⁶ Καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρά, οὗ ἦν τεθραμμένος, καὶ εἰσῆλθεν κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. ¹⁷ καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον τοῦ προφήτου Ἡσαΐου· καὶ ἀναπτύξας τὸ βιβλίον εὗρεν τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον· ¹⁸ Πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἵνεκεν ἔχρισέν με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς, ἀπέσταλκέν ἔμε κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεσιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, ¹⁹ κηρύξαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν. ²⁰ καὶ πτύξας τὸ βιβλίον ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ ἐκάθισεν· καὶ πάντων οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. ²¹ ἥρξατο δὲ λέγειν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. ²² καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον· Οὐχὶ υἱὸς ἐστὶν Ἰωσήφ οὗτος; ²³ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα εἰς τὴν Καφαρναοὺμ ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου. ²⁴ εἶπεν δέ· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. ²⁵ ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, πολλοὶ χῆραι ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡλίου ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ²⁶ καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἡλίας εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδωνίας πρὸς γυναικὰ χήραν. ²⁷ καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἐπὶ Ἐλισαίου τοῦ προφήτου, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη, εἰ μὴ Ναϊμᾶν ὁ Σύρος. ²⁸ καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ ἀκούοντες ταῦτα, ²⁹ καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὄφρυος

4:1 πλήρης πνεύματος ἁγίου WH Treg NIV] πνεύματος ἁγίου πλήρης RP 4:1 ἐν τῇ ἐρήμῳ WH Treg NIV] εἰς τὴν ἐρήμον RP 4:2 αὐτῶν WH Treg NIV] + ὕστερον RP 4:3 εἶπεν δὲ WH Treg NIV] Καὶ εἶπεν RP 4:4 πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς WH Treg NIV] Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν λέγων RP 4:4 ὁ WH Treg NIV] - RP 4:4 ἄνθρωπος WH NIV] + ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι θεοῦ Treg RP 4:5 αὐτὸν WH Treg NA] + ὁ διάβολος εἰς ὅρος ὑψηλὸν NIV RP 4:6 ἂν WH Treg] ἐὰν NIV RP 4:8 ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ WH NIV] αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Treg; αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Ὑπαγε ὀπίσω μου Σατανᾶ RP 4:8 Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις WH Treg NIV] Προσκυνήσεις κύριον τὸν θεόν σου RP 4:9 Ἦγαγεν δὲ WH Treg NIV] Καὶ ἤγαγεν RP 4:9 ἔστησεν WH NIV] + αὐτὸν Treg RP 4:11 ὅτι WH Treg NIV] - RP 4:16 εἰς WH Treg NIV] + τὴν RP 4:17 τοῦ προφήτου Ἡσαΐου WH Treg NIV] Ἡσαΐου τοῦ προφήτου RP 4:17 ἀναπτύξας NIV RP] ἀνοίξας WH Treg 4:18 με WH Treg NIV] + ἰασασθαι τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν RP 4:20 οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν τῇ συναγωγῇ WH Treg NIV] ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὀφθαλμοὶ RP 4:22 Οὐχὶ υἱὸς ἐστὶν Ἰωσήφ οὗτος WH NIV] Οὐχὶ οὗτος ἐστὶν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ Treg; Οὐχὶ οὗτος ἐστὶν ὁ υἱὸς Ἰωσήφ RP 4:23 εἰς τὴν Καφαρναοὺμ WH NIV] εἰς Καφαρναοὺμ Treg; ἐν τῇ Καπερναοὺμ RP 4:25 ἐπὶ NIV RP] - WH Treg 4:26 Σιδωνίας WH Treg NIV] Σιδωνος RP 4:27 ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἐπὶ ... προφήτου WH Treg NIV] ἐπὶ ... προφήτου ἐν τῷ Ἰσραὴλ RP

τοῦ ὄρους ἐφ' οὗ ἡ πόλις ὠκοδόμητο αὐτῶν, ὥστε κατακρημνίσαι αὐτόν· ³⁰ αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.

³¹ Καὶ κατῆλθεν εἰς Καφαρναοὺμ πόλιν τῆς Γαλιλαίας. καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασιν· ³² καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. ³³ καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· ³⁴ Ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἤλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. ³⁵ καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων· Φιμώθητι καὶ ἔξελθε ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ῥίψαν αὐτόν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ μηδὲν βλάψαν αὐτόν. ³⁶ καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας, καὶ συνειλάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· Τίς ὁ λόγος οὗτος ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασιν, καὶ ἐξέρχονται; ³⁷ καὶ ἐξεπορεύετο ἡχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου.

³⁸ Ἀναστὰς δὲ ἀπὸ τῆς συναγωγῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος. πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ, καὶ ἠρώτησαν αὐτόν περὶ αὐτῆς. ³⁹ καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς ἐπετίμησεν τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν· παραχρῆμα δὲ ἀναστὰσα διηκόνει αὐτοῖς.

⁴⁰ Δύνοντας δὲ τοῦ ἡλίου ἅπαντες ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἐνὶ ἐκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιτιθεὶς ἐθεράπευεν αὐτούς. ⁴¹ ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν κραυγάζοντα καὶ λέγοντα ὅτι Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἶα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν τὸν χριστὸν αὐτὸν εἶναι.

⁴² Γενομένης δὲ ἡμέρας ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον· καὶ οἱ ὄχλοι ἐπεζήτουν αὐτόν, καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτόν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. ⁴³ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Καὶ ταῖς ἐτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαι με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐπὶ τοῦτο ἄπεστάλην. ⁴⁴ καὶ ἦν κηρύσσων εἰς τὰς συναγωγὰς τῆς Ἰουδαίας.

5

¹ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ καὶ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ αὐτὸς ἦν ἐστὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρὲτ, ² καὶ εἶδεν δύο πλοῖα ἐστῶτα παρὰ τὴν λίμνην, οἱ δὲ ἀλιεῖς ἀπ' αὐτῶν ἀποβάντες ἔπλυνον τὰ δίκτυα. ³ ἔμβας δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτόν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαεῖν ὀλίγον, καθίσας δὲ ἐκ τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν τοὺς ὄχλους. ⁴ ὥς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα· Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. ⁵ καὶ ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπεν· Ἐπιστάτα, δι' ὅλης νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν, ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὰ δίκτυα. ⁶ καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολὺ, διερρήσσετο δὲ τὰ δίκτυα αὐτῶν. ⁷ καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις ἐν τῷ ἐτέρῳ πλοίῳ τοῦ ἐλθόντος συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθον, καὶ ἔπλησαν ἀμφοτέρω τὰ πλοῖα ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. ⁸ ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος προσέπεσεν τοῖς γόνασιν Ἰησοῦ λέγων· Ἐξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, κύριε· ⁹ θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτόν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἄγρα τῶν ἰχθύων ὧν συνέλαβον, ¹⁰ ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. καὶ εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς· Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν. ¹¹ καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν ἀφέντες πάντα ἠκολούθησαν αὐτῷ.

4:29 ὠκοδόμητο αὐτῶν ὥστε WH Treg NIV] αὐτῶν ὠκοδόμητο εἰς τὸ RP 4:34 Ἔα WH NIV] λέγων Ἔα Treg RP 4:35 ἀπ' WH Treg NIV] ἐξ RP 4:35 τὸ WH Treg NIV] – RP 4:38 ἀπὸ WH Treg NIV] ἐκ RP 4:40 ἅπαντες WH NIV] πάντες Treg RP 4:40 ἐπιτιθεὶς ἐθεράπευεν WH Treg NIV] ἐπιθεὶς ἐθεράπευσεν RP 4:41 κραυγάζοντα NIV] κρίζοντα WH Treg RP 4:41 εἶ WH Treg NIV] + ὁ χριστὸς RP 4:43 ἐπὶ WH Treg NIV] εἰς RP 4:43 ἀπεστάλην WH Treg NIV] ἀπεστάλμαι RP 4:44 εἰς τὰς συναγωγὰς WH Treg NIV] ἐν ταῖς συναγωγαῖς RP 4:44 Ἰουδαίας WH NIV] Γαλιλαίας Treg RP 5:1 καὶ WH Treg NIV] τοῦ RP 5:2 δύο πλοῖα Treg NIV RP] πλοῖα δύο WH 5:2 ἀπ' αὐτῶν ἀποβάντες WH Treg NIV] ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν RP 5:2 ἔπλυνον WH Treg NIV] ἀπέπλυναν RP 5:3 ἦν WH Treg NIV] + τοῦ RP 5:3 καθίσας δὲ ἐκ τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν WH NIV] καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου Treg RP 5:5 Σίμων WH Treg NIV] ὁ Σίμων RP 5:5 εἶπεν WH NIV] + αὐτῷ Treg RP 5:5 ὅλης WH Treg NIV] + τῆς RP 5:5 τὰ δίκτυα WH Treg NIV] τὸ δίκτυον RP 5:6 διερρήσσετο WH Treg NIV] διερρήγγυντο RP 5:6 τὰ δίκτυα WH Treg NIV] τὸ δίκτυον RP 5:7 μετόχοις WH Treg NIV] + τοῖς RP 5:9 ὧν WH Treg NIV] ἧ RP 5:10 ὁ Treg NIV RP] – WH 5:11 πάντα WH Treg NIV] ἅπαντα RP

¹² Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ πλήρης λέπρας· καὶ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ λέγων· Κύριε, ἐὰν θέλῃς δύνασαι με καθαρίσαι. ¹³ καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ· εἰπὼν· Θέλω, καθαρίσθητι· καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ’ αὐτοῦ. ¹⁴ καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν, ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου καθὼς προσέταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ¹⁵ διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ θεραπεύεσθαι ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. ¹⁶ αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος.

¹⁷ Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων, καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι οἱ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ· καὶ δύναντες κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτόν. ¹⁸ καὶ ἰδοὺ ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ. ¹⁹ καὶ μὴ εὐρόντες ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. ²⁰ καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν· Ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. ²¹ καὶ ἥρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι λέγοντες· Τίς ἐστὶν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἁμαρτίας ἀφεῖναι· εἰ μὴ ὁ θεός; ²² ἐπιγνούς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ²³ τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν· Ἔγειρε καὶ περιπάτει; ²⁴ ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐξουσίαν ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας—εἶπεν τῷ παραλελυμένῳ· Σοὶ λέγω, ἔγειρε καὶ ἄρας τὸ κλινιδίόν σου πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. ²⁵ καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ’ ὃ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ δοξάζων τὸν θεόν. ²⁶ καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου λέγοντες ὅτι εἶδομεν παράδοξα σήμερον.

²⁷ Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν καὶ ἐθεάσατο τελώνην ὀνόματι Λευὶν καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀκολουθεῖ μοι. ²⁸ καὶ καταλιπὼν πάντα ἀναστὰς ἠκολούθει αὐτῷ.

²⁹ Καὶ ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην Λεὺς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὄχλος πολλὸς τελωνῶν καὶ ἄλλων οἱ ἦσαν μετ’ αὐτῶν κατακείμενοι. ³⁰ καὶ ἐγόγγυζον οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγοντες· Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; ³¹ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς· Οὐ χρειαν ἔχουσιν οἱ υἰγιαίνοντες ἱατροῦ ἀλλὰ οἱ κακῶς ἔχοντες. ³² οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

³³ Οἱ δὲ εἶπαν πρὸς αὐτόν· Οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσιν πυκνὰ καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων, οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσιν καὶ πίνουσιν. ³⁴ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ’ αὐτῶν ἐστὶν ποιῆσαι νηστεῦσαι. ³⁵ ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ’ αὐτῶν ὁ νυμφίος τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ³⁶ ἔλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Οὐδεὶς ἐπίβλημα ἀπὸ ἱματίου καινοῦ σχίσας ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίσει καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνήσει τὸ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. ³⁷ καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ρήξει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται. ³⁸ ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκούς καινοὺς βλητέον. ³⁹ καὶ οὐδεὶς πιών παλαιὸν θέλει νέον· λέγει γάρ· Ὁ παλαιὸς χρηστός ἐστίν.

5:12 καὶ ἰδὼν Treg RP | ἰδὼν δὲ WH NIV 5:13 εἰπὼν RP | λέγων WH Treg NIV 5:15 θεραπεύεσθαι WH Treg NIV | + ὑπ’ αὐτοῦ RP 5:17 αὐτόν WH NIV | αὐτοῦς Treg RP 5:18 θεῖναι Treg RP | + αὐτόν WH NIV 5:20 εἶπεν WH Treg NIV | + αὐτῷ RP 5:21 ἁμαρτίας ἀφεῖναι WH Treg NIV | ἀφεῖναι ἁμαρτίας RP 5:23 Ἔγειρε WH Treg NIV | Ἔγειραι RP 5:24 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐξουσίαν ἔχει WH Treg NIV | ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου RP 5:24 ἔγειρε WH Treg NIV | ἔγειραι RP 5:28 πάντα WH Treg NIV | ἅπαντα RP 5:28 ἠκολούθει WH Treg NIV | ἠκολούθησεν RP 5:29 πολλὸς τελωνῶν WH Treg NIV | τελωνῶν πολλὸς RP 5:30 Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν WH Treg NIV | γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι RP 5:33 Οἱ WH NIV | Διὰ τί οἱ Treg RP 5:34 δὲ RP | + Ἰησοῦς WH Treg NIV 5:34 νηστεῦσαι WH Treg NIV | νηστεύειν RP 5:36 ἀπὸ WH Treg NIV | – RP 5:36 σχίσας WH Treg NIV | – RP 5:36 σχίσει WH Treg NIV | σχίζει RP 5:36 συμφωνήσει τὸ ἐπίβλημα WH Treg NIV | συμφωνεῖ RP 5:37 οἶνος ὁ νέος WH Treg NIV | νέος οἶνος RP 5:38 βλητέον WH NIV | + καὶ ἀμφοτέροι συντηροῦνται Treg RP 5:39 καὶ Treg NIV RP | – WH 5:39 παλαιὸν WH Treg NIV | + εὐθέως RP 5:39 χρηστός WH Treg NA | χρηστότερός NIV RP

6

¹ Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ σπορίμων, καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἡσθιον τοὺς στάχους ὧσιν. ² τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπαν· Τί ποιεῖτε ὁ οὐκ ἔξεστιν τοῖς σάββασιν; ³ καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησεν Δαυὶδ ὅποτε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες, ⁴ ὥς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως λαβὼν ἔφαγεν καὶ ἔδωκεν τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς; ⁵ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Κύριός ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

⁶ Ἐγένετο δὲ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ἄνθρωπος ἐκεῖ καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά. ⁷ παρετηροῦντο δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύει, ἵνα εὗρωσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ. ⁸ αὐτὸς δὲ ἤδιδε τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, εἶπεν δὲ τῷ ἄνδρι τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα· Ἐγείρε καὶ στήθι εἰς τὸ μέσον· καὶ ἀναστὰς ἔστη. ⁹ εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς· Ἐπερωτῶ ὑμᾶς, εἰ ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀπολέσαι. ¹⁰ καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς εἶπεν αὐτῷ· Ἐκτείνον τὴν χεῖρά σου· ὁ δὲ ἐποίησεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ. ¹¹ αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας, καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους τί ἂν ποιήσαιεν τῷ Ἰησοῦ.

¹² Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξελθεῖν αὐτὸν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι, καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ θεοῦ. ¹³ καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν, ¹⁴ Σίμωνα ὃν καὶ ὠνόμασεν Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον ¹⁵ καὶ Μαθθαῖον καὶ Θωμᾶν καὶ Ἰάκωβον Ἀλφαίου καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον Ζηλωτὴν ¹⁶ καὶ Ἰούδαν Ἰακώβου καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώθ ὃς ἐγένετο προδότης.

¹⁷ Καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος πολλὸς μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλὴμ καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος, ¹⁸ οἱ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν· καὶ οἱ ἐνοχλούμενοι ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐθεραπεύοντο. ¹⁹ καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτουν ἄπεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δυνάμεις παρ' αὐτοῦ ἐζήρχετο καὶ ἰάτο πάντας.

²⁰ Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγεν· Μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ²¹ μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε. μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε.

²² Μακάριοί ἐστε ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ὀνειδίσωσιν καὶ ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ²³ χάριτε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε, ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολλὸς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. ²⁴ πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν

6:1 σαββάτῳ WH Treg NIV] + δευτεροπρώτῳ RP 6:1 διὰ WH Treg NIV] + τῶν RP 6:1 καὶ ἡσθιον τοὺς στάχους WH Treg NIV] τοὺς στάχους καὶ ἡσθιον RP 6:2 εἶπαν WH Treg NIV] εἶπον αὐτοῖς RP 6:2 ἔξεστιν WH Treg NIV] + ποιεῖν ἐν RP 6:3 ὅποτε RP] ὅτε WH Treg NIV 6:3 ὄντες NIV RP] - WH Treg 6:4 ὥς WH Treg NA RP] - NIV 6:4 λαβὼν WH Treg NIV] ἔλαβεν καὶ RP 6:4 ἔδωκεν WH Treg NIV] + καὶ RP 6:5 αὐτοῖς WH NIV] + ὅτι Treg RP 6:5 τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου WH NIV] ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου Treg RP 6:6 δὲ WH Treg NIV] + καὶ RP 6:6 ἄνθρωπος ἐκεῖ WH Treg NIV] ἐκεῖ ἄνθρωπος RP 6:7 παρετηροῦντο WH Treg NIV] παρετήρουν RP 6:7 δὲ Treg RP] + αὐτὸν WH NIV 6:7 θεραπεύει WH Treg NIV] θεραπεύσει RP 6:7 κατηγορεῖν WH Treg NIV] κατηγορίαν RP 6:8 εἶπεν δὲ WH Treg NIV] καὶ εἶπεν RP 6:8 ἄνδρι WH Treg NIV] ἀνθρώπῳ RP 6:8 Ἐγείρε WH Treg NIV] Ἐγείραι RP 6:8 καὶ WH Treg NIV] ὁ δὲ RP 6:9 δὲ WH Treg NIV] οὖν RP 6:9 Ἐπερωτῶ WH Treg NIV] Ἐπερωτήσω RP 6:9 εἰ WH Treg NIV] τί RP 6:9 τῷ σαββάτῳ WH Treg NIV] τοῖς σάββασιν RP 6:9 ἀπολέσαι WH Treg NIV] ἀποκτεῖναι RP 6:10 αὐτοῦ WH NIV] + ὡς ἡ ἄλλη Treg; + ὕγις ὡς ἡ ἄλλη RP 6:12 ἐξελθεῖν αὐτὸν WH Treg NIV] ἐξηλθεν RP 6:14 [καὶ WH Treg NIV] - RP 6:14 [καὶ WH Treg NIV] - RP 6:15 [καὶ WH Treg NIV] - RP 6:15 [καὶ WH NIV] - Treg RP 6:15 Ἰακώβον WH Treg NIV] + τὸν τοῦ RP 6:16 καὶ WH Treg NIV] - RP 6:16 Ἰσκαριώθ WH Treg NIV] Ἰσκαριώτην RP 6:16 ὃς WH NIV] + καὶ Treg RP 6:17 πολλὸς WH NIV] - Treg RP 6:18 ἐνοχλούμενοι ἀπὸ WH Treg NIV] ὀχλούμενοι ὑπὸ RP 6:18 ἀκαθάρτων WH Treg NIV] + καὶ RP 6:19 ἐζήτουν WH Treg NIV] ἐζήτει RP 6:23 τὰ αὐτὰ WH Treg NIV] ταῦτα RP

ὕμῶν. ²⁵ οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι ᾠνῶν, ὅτι πεινάσετε. ᾠαὶ, οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε.

²⁶ Οὐαὶ ὅταν ᾠκαλῶς ὑμᾶς᾽ εἴπωσιν ᾠπάντες οἱ ἄνθρωποι, κατὰ ᾠτὰ αὐτὰ᾽ γὰρ ἐποιοῦν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

²⁷ Ἀλλὰ ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν, ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, ²⁸ εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ᾠμᾶς, προσεύχεσθε ᾠπερὶ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. ²⁹ τῷ τύποντί σε ἐπὶ τὴν σιαγὸνα παρέχε καὶ τὴν ἄλλην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντός σου τὸ ἱμάτιον καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσης. ³⁰ ᾠπαντὶ αἰτοῦντί σε δίδου, καὶ ἀπὸ τοῦ αἵροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει. ³¹ καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ᾠἄνθρωποι, ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως.

³² Καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσιν. ³³ ᾠκαὶ ἐὰν ἀγαθοποιῇτε τοὺς ἀγαθοποιῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; ᾠκαὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. ³⁴ καὶ ἐὰν ᾠδανίσητε παρ᾽ ὧν ἐλπίζετε ᾠλαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; ᾠκαὶ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανίζουσιν ἵνα ἀπολάβωσιν τὰ ἴσα. ³⁵ πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανίζετε μηδὲν ἀπελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ ᾠψίστου, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηροὺς. ³⁶ ᾠγίνεσθε οἰκτίρμονες ᾠκαθὼς ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστίν·

³⁷ Καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῇτε· ᾠκαὶ μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῇτε. ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε· ³⁸ δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλὸν πεπιεσμένον ᾠσεσαλευμένον ὑπερεκχυννόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν· ᾠγὰρ μέτρῳ᾽ μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν.

³⁹ Εἶπεν δὲ ᾠκαὶ παραβολὴν αὐτοῖς· Μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὀδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφοτέροι εἰς βόθυνον ᾠἐμπεσοῦνται. ⁴⁰ οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν ᾠδιδάσκαλον, κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. ⁴¹ τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; ⁴² ᾠπῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου· ᾠΑδελφέ, ᾠἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ᾠτὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου ἐκβαλεῖν·

⁴³ Οὐ γὰρ ἐστὶν δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρὸν, οὐδὲ ᾠπάλιν δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. ⁴⁴ ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται· οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου ᾠσταφυλὴν τρυγῶσιν·. ⁴⁵ ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ ᾠπονηρὸς ἐκ τοῦ ᾠπονηροῦ προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ ᾠπερισεύματος καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ.

⁴⁶ Τί δέ με καλεῖτε· Κύριε κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ᾠἅ λέγω; ⁴⁷ πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρὸς με καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὁμοίος· ⁴⁸ ὁμοίός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν ὃς ἔσκαψεν καὶ ἐβάθυνεν καὶ ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημμύρης δὲ γενομένης προσέρηξεν ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν σαλεῦσαι αὐτὴν ᾠδιὰ τὸ καλῶς οἰκοδομηθῆαι αὐτήν·. ⁴⁹ ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας ὁμοίός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν

6:25 νῦν WH Treg NIV] - RP 6:25 οὐαὶ WH Treg NIV] + ὑμῖν RP 6:26 καλῶς ὑμᾶς WH Treg RP] ὑμᾶς καλῶς NIV 6:26 πάντες WH Treg NIV] - RP 6:26 τὰ αὐτὰ WH Treg NIV] ταῦτα RP 6:28 ὑμᾶς WH Treg NIV] ὑμῖν RP 6:28 περὶ WH NIV] ὑπὲρ Treg RP 6:30 παντὶ WH NIV] + δὲ τῷ Treg RP 6:31 ἄνθρωποι WH NIV] + καὶ ὑμεῖς Treg RP 6:33 [καὶ Treg NIV RP] + γὰρ WH NA 6:33 [καὶ WH NIV] + γὰρ Treg RP 6:34 δανίσητε WH NIV] δανίζετε Treg; δανίζητε RP 6:34 λαβεῖν WH Treg NIV] ἀπολαβεῖν RP 6:34 καὶ WH NIV] + γὰρ Treg RP 6:36 γίνεσθε WH Treg NIV] + οὖν RP 6:36 καθὼς WH NIV] + καὶ Treg NA RP 6:37 καὶ WH NIV] - Treg RP 6:38 σεσαλευμένον WH Treg NIV] καὶ σεσαλευμένον καὶ RP 6:38 ᾠγὰρ μέτρῳ WH Treg NIV] τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾠ RP 6:39 καὶ WH Treg NIV] - RP 6:39 ἐμπεσοῦνται WH Treg NIV] πεσοῦνται RP 6:40 διδάσκαλον WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP 6:42 πῶς WH NIV] ἢ πῶς Treg RP 6:42 τὸ κάρφος ... σου ἐκβαλεῖν WH NIV] ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ... σου Treg RP 6:43 πάλιν WH Treg NIV] - RP 6:44 σταφυλὴν τρυγῶσιν WH Treg NIV] τρυγῶσιν σταφυλὴν RP 6:45 αὐτοῦ Treg RP] - WH NIV 6:45 πονηρὸς WH Treg NIV] + ἄνθρωπος RP 6:45 πονηροῦ WH Treg NA] + θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ NIV RP 6:45 περισεύματος WH Treg NIV] τοῦ περισεύματος τῆς RP 6:48 διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομηθῆαι αὐτήν WH Treg NIV] τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν RP

ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου, ἥ προσέρηξεν ὁ ποταμός, καὶ εὐθὺς συνέπεσεν, καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

7

¹ Ἐπειδὴ ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καφαρναούμ. ² Ἐκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων ἤμελλεν τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. ³ ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. ⁴ οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως λέγοντες ὅτι Ἄξιός ἐστιν ᾧ παρέξῃ τοῦτο, ⁵ ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ὥκοδόμησεν ἡμῖν. ⁶ ὁ δὲ Ἰησοὺς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας ἔπεμψεν φίλους ὁ ἑκατοντάρχης λέγων αὐτῷ· Κύριε, μὴ σκύλλου, οὐ γὰρ ἱκανός εἰμι ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς. ⁷ διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρὸς σὲ ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἰπέ λόγῳ, καὶ ἰαθήτω ὁ παῖς μου. ⁸ καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπος εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· Πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ· Ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου· Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ⁹ ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοὺς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στραφεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπεν· Λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὑρον. ¹⁰ καὶ ὑποστρέψαντες εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες εὑρον τὸν δοῦλον ὑγιαίνοντα.

¹¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑξῆς ἐπορεύθη εἰς πόλιν καλουμένην Ναΐν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ὄχλος πολὺς. ¹² ὡς δὲ ἤγγισεν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ ἐξεκομίζετο τεθνηκώς μονογενὴς υἱὸς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὴ ἦν χήρα, καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ. ¹³ καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ καὶ εἶπεν αὐτῇ· Μὴ κλαῖε. ¹⁴ καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς σοροῦ, οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν, καὶ εἶπεν· Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. ¹⁵ καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. ¹⁶ ἔλαβεν δὲ φόβος πάντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν λέγοντες ὅτι Προφήτης μέγας ἠγέρθη ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι Ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. ¹⁷ καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ καὶ πάσῃ τῇ περιχώρῳ.

¹⁸ Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννη οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων. καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης ¹⁹ ἔπεμψεν πρὸς τὸν κύριον λέγων· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; ²⁰ παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶπαν· Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀπέστειλεν ἡμᾶς πρὸς σὲ λέγων· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; ²¹ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσεν πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἔχαρίσατο βλέπειν. ²² καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ εἶδετε καὶ ἠκούσατε· τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται. ²³ καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

²⁴ Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάννου· Τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ²⁵ ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἡμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. ²⁶ ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον

6:49 εὐθὺς συνέπεσεν WH Treg NIV | εὐθὺς ἐπέπεσεν RP 7:1 Ἐπειδὴ WH Treg NIV | Ἐπει δὲ RP 7:4 παρέξῃ WH Treg NIV | παρέξει RP 7:6 φίλους ὁ ἑκατοντάρχης WH NIV | πρὸς αὐτὸν φίλους ὁ ἑκατόνταρχος Treg; πρὸς αὐτὸν ὁ ἑκατόνταρχος φίλους RP 7:6 ἱκανός εἰμι WH Treg NIV | εἰμι ἱκανός RP 7:7 ἰαθήτω WH Treg NIV | ἰαθήσεται RP 7:9 οὐδὲ WH Treg NIV | οὔτε RP 7:10 εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες WH Treg NIV | οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον RP 7:10 τὸν WH Treg NIV | + ἀσθενοῦντα RP 7:11 ἐπορεύθη WH NIV | ἐπορεύετο Treg RP 7:11 αὐτοῦ WH Treg NIV | + ἱκανοί RP 7:12 μονογενὴς υἱὸς WH Treg NIV | υἱὸς μονογενὴς RP 7:12 ἦν WH Treg NIV | – RP 7:12 ἦν WH Treg NIV | – RP 7:16 ἠγέρθη WH Treg NIV | ἐγήγερται RP 7:17 καὶ WH NIV | + ἐν Treg RP 7:19 κύριον WH Treg NIV | Ἰησοῦν RP 7:19 ἄλλον NIV RP | ἕτερον WH Treg 7:20 ἀπέστειλεν WH NIV | ἀπέσταλκεν Treg RP 7:21 ἐκείνη WH Treg NIV | αὐτῇ δὲ RP 7:21 ἐχαρίσατο WH Treg NIV | + τὸ RP 7:22 ἀποκριθεὶς WH Treg NIV | + ὁ Ἰησοῦς RP 7:22 τυφλοὶ WH NIV | ὅτι τυφλοὶ Treg RP 7:22 κωφοὶ Treg RP | καὶ κωφοὶ WH NIV 7:24 πρὸς τοὺς ὄχλους WH Treg NIV | τοῖς ὄχλοις RP 7:24 ἐξήλθατε WH Treg NIV | ἐξεληλύθατε RP 7:25 ἐξήλθατε WH Treg NIV | ἐξεληλύθατε RP 7:26 ἐξήλθατε WH Treg NIV | ἐξεληλύθατε RP

προφήτου. ²⁷ οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται· Ἴδου ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. ²⁸ λέγω ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν Ἰωάννου οὐδεὶς ἐστίν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστίν. ²⁹ (καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου· ³⁰ οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλήν τοῦ θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ.)

³¹ Τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι; ³² ὅμοιοί εἰσιν παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις, ἃ λέγει· Ὑψήλωσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἔθρηνήσαμεν καὶ οὐκ ἐκλαύσατε· ³³ ἐλήλυθεν γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἡμῶν ἐσθίων ἄρτον μήτε πίνων οἶνον, καὶ λέγετε· Δαιμόνιον ἔχει· ³⁴ ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε· Ἴδου ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν. ³⁵ καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ πάντων τῶν τέκνων αὐτῆς·

³⁶ Ἡρώτα δὲ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγῃ μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Φαρισαίου κατεκλίθη. ³⁷ καὶ ἰδὼν τὴν γυναῖκα ἣτις ἦν ἐν τῇ πόλει ἀμαρτωλός, καὶ ἐπιγνοῦσα ὅτι κατέκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου ³⁸ καὶ στᾶσα ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ κλαίουσα, τοῖς δάκρυσιν ἥρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ταῖς θριξίν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασεν, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἤλειπεν τῷ μύρῳ. ³⁹ ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων· Οὗτος εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυναῖκίς ἣτις ἄπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἀμαρτωλός ἐστιν. ⁴⁰ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν· Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. ὁ δὲ· Διδάσκαλε, εἰπέ, φησὶν· ⁴¹ δύο χρεοφειλέται ἦσαν δανιστῇ τινι· ὁ εἷς ὥφειλεν δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. ⁴² μὴ ἔχόντων αὐτῶν ἀποδοῦναι ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. τίς οὖν αὐτῶν πλεῖον ἀγαπήσει αὐτόν; ⁴³ ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπεν· Ὑπολαμβάνω ὅτι ὃ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ὁρθῶς ἔκρινας. ⁴⁴ καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα τῷ Σίμωνι ἔφη· Βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ ἡμῶν ἐπὶ πόδας οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέν μου τοὺς πόδας καὶ ταῖς θριξίν αὐτῆς ἐξέμαξεν. ⁴⁵ φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ ἀφ' ἧς εἰσῆλθον οὐ διέλιπεν καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. ⁴⁶ ἐλαίῳ τὴν κεφαλὴν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειπεν τοὺς πόδας μου. ⁴⁷ οὐ χάριν, λέγω σοι, ἀφένονται αἱ ἀμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί, ὅτι ἡγάπησεν πολὺ· ὃ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ. ⁴⁸ εἶπεν δὲ αὐτῇ· Ἀφένονται σου αἱ ἀμαρτίαι. ⁴⁹ καὶ ἥρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἀμαρτίας ἀφήσιν; ⁵⁰ εἶπεν δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα· Ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

8

¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς καὶ αὐτὸς διώδευεν κατὰ πόλιν καὶ κώμην κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, ² καὶ γυναῖκές τινες αἱ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνὴ, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἐπτὰ ἐξεληλύθει, ³ καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου καὶ Σουσάννα καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν αὐτοῖς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

7:27 Ἴδου WH Treg NIV] + ἐγώ RP **7:28** λέγω WH Treg NIV] + γὰρ RP **7:28** Ἰωάννου WH NIV] προφήτης Ἰωάννου Treg; προφήτης Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ RP **7:32** ἃ λέγει WH NIV] λέγοντες Treg; καὶ λέγουσιν RP **7:32** ἐθρηνήσαμεν WH Treg NIV] + ὑμῖν RP **7:33** μὴ WH NIV] μήτε Treg RP **7:33** ἐσθίων ἄρτον μήτε πίνων οἶνον WH Treg NIV] ἄρτον ἐσθίων μήτε οἶνον πίνων RP **7:35** πάντων τῶν τέκνων αὐτῆς WH Treg NIV] τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων RP **7:36** τὸν οἶκον WH Treg NIV] τὴν οἰκίαν RP **7:36** κατεκλίθη WH Treg NIV] ἀνεκλίθη RP **7:37** ἣτις ἦν ἐν τῇ πόλει WH Treg NIV] ἐν τῇ πόλει ἣτις ἦν RP **7:37** καὶ WH Treg NIV] – RP **7:37** κατέκειται WH Treg NIV] ἀνάκειται RP **7:38** ὀπίσω παρὰ ... αὐτοῦ WH Treg NIV] παρὰ ... αὐτοῦ ὀπίσω RP **7:38** τοῖς δάκρυσιν ἥρξατο ... αὐτοῦ WH Treg NIV] ἥρξατο ... αὐτοῦ τοῖς δάκρυσιν RP **7:39** ἦν Treg NIV RP] + ὁ WH **7:40** Διδάσκαλε εἰπέ φησὶν WH Treg NIV] φησὶν Διδάσκαλε εἰπέ RP **7:42** ἐχόντων WH Treg NIV] + δὲ RP **7:42** αὐτῶν WH Treg NIV] + εἶπέ RP **7:42** ἀγαπήσει αὐτόν WH Treg NIV] αὐτὸν ἀγαπήσει RP **7:43** ἀποκριθεὶς WH NIV] + ὁ Treg; + δὲ ὁ RP **7:44** μοι WH Treg NIV] – RP **7:44** πόδας WH Treg NIV] τοὺς πόδας μου RP **7:44** θριξίν WH Treg NIV] + τῆς κεφαλῆς RP **7:46** τοὺς πόδας μου WH Treg NIV] μου τοὺς πόδας RP **8:3** ἐκ WH Treg NIV] ἀπὸ RP

⁴ Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτὸν εἶπεν διὰ παραβολῆς·
⁵ Ἐξῆλθεν ὁ σπεύρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον αὐτοῦ. καὶ ἐν τῷ σπεῖρειν αὐτὸν ὁ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ κατεπατήθη καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό. ⁶ καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἱκμάδα. ⁷ καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αὐτὸ ἀκάνθαι ἀπέπνιξαν αὐτό. ⁸ καὶ ἕτερον ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, καὶ φυὲν ἐποίησεν καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώνει· Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

⁹ Ἐπρωτῶν δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τίς αὕτη εἴη ἡ παραβολή. ¹⁰ ὁ δὲ εἶπεν· Ὑμῖν δέδοται γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσιν καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν.

¹¹ Ἔστιν δὲ αὕτη ἡ παραβολή· Ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. ¹² οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν εἰσιν οἱ ἄκούσαντες, εἴτα ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἶρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. ¹³ οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας οἱ ὅταν ἀκούσωσιν μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ρίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύουσιν καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. ¹⁴ τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοι εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συμπνίγονται καὶ οὐ τελεσφοροῦσιν. ¹⁵ τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοι εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσιν καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ.

¹⁶ Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἄψας καλύπτει αὐτὸν σκεύει ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθισιν, ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας τίθισιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ φῶς. ¹⁷ οὐ γάρ ἐστιν κρυπτόν ὃ οὐ φανερόν γενήσεται, οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ μὴ γνωσθῇ· καὶ εἰς φανερόν ἔλθῃ. ¹⁸ βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὃς ἂν γὰρ ἔχη, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ὃς ἂν μὴ ἔχη, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.

¹⁹ Παρεγένετο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. ²⁰ ἀπηγγέλη δὲ αὐτῷ· Ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἐστήκασιν ἔξω ἰδεῖν σε θέλοντές. ²¹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· Μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοι εἰσιν οἱ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιοῦντες.

²² Ἐγένετο δὲ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης, καὶ ἀνήχθησαν. ²³ πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν. καὶ κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνεον. ²⁴ προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν λέγοντες· Ἐπιστάτα ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα· ὁ δὲ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος, καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γαλήνη. ²⁵ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ποῦ ἡ πίστις ὑμῶν; φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

²⁶ Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν Γερασηνῶν, ἥτις ἐστὶν ἀντιπέρα τῆς Γαλιλαίας. ²⁷ ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν ὑπήντησεν ἀνὴρ τις ἐκ τῆς πόλεως ἔχων δαιμόνια· καὶ χρόνῳ ἱκανῷ οὐκ ἐνεδύσατο ἱμάτιον, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν. ²⁸ ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν ἀνακράζας προσέειπεν αὐτῷ καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν· Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δέομαί σου, μὴ με βασανίσῃς. ²⁹ παρήγγελλεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου. πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, καὶ ἔδεσμεύετο ἀλύσειν καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρρήσων τὰ δεσμὰ ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαιμονίου εἰς τὰς ἐρήμους. ³⁰ ἐπρωτῆσεν δὲ αὐτὸν ὁ

8:6 κατέπεσεν WH Treg NIV] ἔπεσεν RP **8:9** αὐτοῦ WH Treg NIV] + λέγοντες RP **8:9** αὕτη εἴη ἡ παραβολή WH NIV] εἴη ἡ παραβολή αὕτη Treg RP **8:12** ἀκούσαντες WH Treg NIV] ἀκούοντες RP **8:16** τίθισιν WH Treg NIV] ἐπιτίθισιν RP **8:17** μὴ γνωσθῇ WH Treg NIV] γνωσθήσεται RP **8:18** ἂν γὰρ WH Treg NIV] γὰρ ἂν RP **8:18** ἂν WH Treg NIV] ἐὰν RP **8:19** Παρεγένετο WH Treg NIV] Παρεγένοντο RP **8:20** ἀπηγγέλη δὲ WH Treg NIV] Καὶ ἀπηγγέλη RP **8:20** αὐτῷ WH Treg NIV] + λέγοντων RP **8:20** σε θέλοντές RP] θέλοντές σε WH Treg NIV **8:21** ποιοῦντες WH Treg NIV] + αὐτόν RP **8:22** Ἐγένετο δὲ WH Treg NIV] Καὶ ἐγένετο RP **8:24** διεγερθεὶς WH Treg NIV] ἐγερθεὶς RP **8:25** Ποῦ WH Treg NIV] + ἐστὶν RP **8:26** Γερασηνῶν WH Treg NIV] Γαδαρηνῶν RP **8:27** ὑπήντησεν WH NIV] + αὐτῷ Treg RP **8:27** ἔχων WH NIV] ὃς εἶχεν Treg RP **8:27** καὶ χρόνῳ ἱκανῷ οὐκ ἐνεδύσατο ἱμάτιον WH Treg NIV] ἐκ χρόνων ἱκανῶν καὶ ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο RP **8:28** Ἰησοῦν WH Treg NIV] + καὶ RP **8:29** παρήγγελλεν WH Treg] παρήγγειλεν NIV RP **8:29** ἐδεσμεύετο WH Treg NIV] ἐδεσμεῖτο RP **8:29** ὑπὸ Treg NIV RP] ἀπὸ WH **8:29** δαιμονίου WH Treg NIV] δαίμονος RP

Ἰησοῦς· Τί σοι ὄνομά ἐστιν; ὁ δὲ εἶπεν· Λεγιών, ὅτι εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ εἰς αὐτόν. ³¹ καὶ παρεκάλουν αὐτόν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν.

³² Ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βροσκομένη ἐν τῷ ὄρει· καὶ παρεκάλεσαν αὐτόν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν· καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. ³³ ἔξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην καὶ ἀπεπνίγη.

³⁴ Ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγονός ἐφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. ³⁵ ἔξηλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ εὗρον καθήμενον τὸν ἄνθρωπον ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξῆλθεν ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐφοβήθησαν. ³⁶ ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς. ³⁷ καὶ ἠρώτησεν αὐτόν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν Γερασηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς πλοῖον ὑπέστρεψεν. ³⁸ ἔδειτο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ' οὗ ἔξεληλύθει τὰ δαιμόνια εἶναι σὺν αὐτῷ· ἀπέλυσεν δὲ αὐτόν λέγων· ³⁹ Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα σοι ἐποίησεν ὁ θεός, καὶ ἀπῆλθεν καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

⁴⁰ Ἐν δὲ τῷ ὑποστρέφειν τὸν Ἰησοῦν ἀπεδέξατο αὐτόν ὁ ὄχλος, ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν. ⁴¹ καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνὴρ ὃν ὄνομα Ἰαῖρος, καὶ οὗτος ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχεν, καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτόν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ⁴² ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἑτῶν δώδεκα καὶ αὕτη ἀπέθνησεν.

Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτόν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. ⁴³ καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἑτῶν δώδεκα, ἥτις ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον οὐκ ἴσχυσεν ἀπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι, ⁴⁴ προσελθοῦσα ὀπισθεν ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. ⁴⁵ καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Τίς ὁ ἀψάμενός μου; ἀρνουμένων δὲ πάντων εἶπεν ὁ Πέτρος· Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ ἀποθλίβουσιν. ⁴⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἦψατό μου τις, ἐγὼ γὰρ ἔγνω δύναντα ἐξεληλυθυῖαν ἀπ' ἐμοῦ. ⁴⁷ ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθεν τρέμουσα ἦλθεν καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ δι' ἣν αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα. ⁴⁸ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· Θυγάτηρ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

⁴⁹ Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχεται τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγων ὅτι Τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου, μηκέτι σκύλλε τὸν διδάσκαλον. ⁵⁰ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ· Μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευσον, καὶ σωθήσεται. ⁵¹ ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν τίνα σὺν αὐτῷ εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. ⁵² ἔκλειον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπεν· Μὴ κλαίετε, οὐ γὰρ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει. ⁵³ καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. ⁵⁴ αὐτὸς δὲ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς ἐφώνησεν λέγων· Ἡ παῖς, ἔγειρε. ⁵⁵ καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα, καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. ⁵⁶ καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

8:30 Ἰησοῦς WH NIV] + λέγων Treg RP **8:30** ὄνομά ἐστιν WH Treg NIV] ἐστιν ὄνομα RP **8:30** εἰσῆλθεν δαιμόνια πολλὰ WH NIV] δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν Treg RP **8:31** παρεκάλουν WH Treg NIV] παρεκάλει RP **8:32** βροσκομένη WH NIV] βροσκομένων Treg RP **8:32** παρεκάλεσαν WH Treg NIV] παρεκάλουν RP **8:34** γεγονὸς WH Treg NIV] γεγεννημένον RP **8:35** ἔξηλθεν WH NIV] ἔξεληλύθει Treg RP **8:36** αὐτοῖς WH Treg NIV] + καὶ RP **8:37** ἠρώτησεν WH Treg NIV] ἠρώτησαν RP **8:37** Γερασηνῶν WH Treg NIV] Γαδαρηνῶν RP **8:37** εἰς WH Treg NIV] + τὸ RP **8:38** αὐτόν WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **8:39** σοι ἐποίησεν WH Treg NIV] ἐποίησεν σοι RP **8:40** Ἐν δὲ WH Treg NIV] Ἐγένετο δὲ ἐν RP **8:40** ὑποστρέφειν WH NIV] ὑποστρέψαι Treg RP **8:41** οὗτος WH Treg NIV] αὐτός RP **8:41** τοῦ Treg NIV RP] - WH **8:43** ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον Treg NA RP] - WH NIV **8:43** ἀπ' WH Treg NIV] ὑπ' RP **8:45** Πέτρος WH NIV] + καὶ οἱ σὺν αὐτῷ Treg; + καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ RP **8:45** ἀποθλίβουσιν WH NIV] + καὶ λέγεις Τίς ὁ ἀψάμενός μου Treg RP **8:46** ἐξεληλυθυῖαν WH Treg NIV] ἐξελθοῦσαν RP **8:47** ἀπήγγειλεν WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **8:48** Θυγάτηρ WH Treg NIV] Θάρσει θυγάτηρ RP **8:49** λέγων WH NIV] + αὐτῷ Treg RP **8:49** μηκέτι WH Treg NIV] μὴ RP **8:50** αὐτῷ WH Treg NIV] + λέγων RP **8:50** πίστευσον WH Treg NIV] πίστευε RP **8:51** τίνα σὺν αὐτῷ WH Treg NIV] οὐδένα RP **8:52** οὐ γὰρ WH Treg NIV] οὐκ RP **8:54** δὲ WH Treg NIV] + ἐκβαλὼν ἔξω πάντας καὶ RP **8:54** ἔγειρε WH Treg NIV] ἔγειρου RP

9

¹ Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια καὶ νόσους θεραπεύειν, ² καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ ἰᾶσθαι τοὺς ἀσθενεῖς, ³ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν, μήτε ῥάβδον μήτε πήραν μήτε ἄρτον μήτε ἀργύριον, μήτε ἄνὰ δύο χιτῶνας ἔχειν. ⁴ καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθῃτε, ἐκεῖ μένετε καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. ⁵ καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάσσετε εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς. ⁶ ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ.

⁷ Ἦκουσεν δὲ Ἡρώδης ὁ τετραάρχης τὰ γινόμενα πάντα, καὶ διηπόρει διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπὸ τινων ὅτι Ἰωάννης ἡγέρθη ἐκ νεκρῶν, ⁸ ὑπὸ τινων δὲ ὅτι Ἡλίας ἐφάνη, ἄλλων δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. ⁹ εἶπεν δὲ ὁ Ἡρώδης· Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δέ ἐστιν οὗτος περὶ οὗ ἀκούω τοιαῦτα; καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν.

¹⁰ Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν. καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ὑπεχώρησεν κατ' ἰδίαν εἰς πόλιν καλουμένην Βηθσαϊδᾶ. ¹¹ οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἠκολούθησαν αὐτῷ. καὶ ἀποδεξάμενος αὐτοὺς ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς χρεῖαν ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο.

¹² Ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπαν αὐτῷ· Ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα πορευθέντες εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ ἀγροὺς καταλύσωσιν καὶ εὕρωσιν ἐπισιτισμόν, ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν. ¹³ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. οἱ δὲ εἶπαν· Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ ἄρτοι πέντε καὶ ἰχθύες δύο, εἰ μήτι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα. ¹⁴ ἦσαν γὰρ ὥσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας ὥσεὶ ἄνα πεντήκοντα. ¹⁵ καὶ ἐποίησαν οὕτως καὶ κατέκλιναν ἅπαντας. ¹⁶ λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν αὐτοὺς καὶ κατέκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παραθεῖναι τῷ ὄχλῳ. ¹⁷ καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες, καὶ ἦρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων κόφινοι δώδεκα.

¹⁸ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον κατὰ μόνας συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς λέγων· Τίνα με οἱ ὄχλοι λέγουσιν εἶναι; ¹⁹ οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν· Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἡλίαν, ἄλλοι δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. ²⁰ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Τὸν χριστὸν τοῦ θεοῦ.

²¹ Ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδενὶ λέγειν τοῦτο, ²² εἰπὼν ὅτι Δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἔγερθῆναι.

²³ Ἐλεγεν δὲ πρὸς πάντας· Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι, ἀρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. ²⁴ ὃς γὰρ ἂν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. ²⁵ τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς; ²⁶ ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνηθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνηθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ

9:2 τοὺς ἀσθενεῖς Treg NIV] - WH; τοὺς ἀσθενοῦντας RP 9:3 ῥάβδον WH Treg NIV] ῥάβδους RP 9:3 ἄνὰ Treg NIV RP] - WH 9:5 ἂν WH Treg NIV] ἂν RP 9:5 δέχωνται WH Treg NIV] δέζονται RP 9:5 ἐκείνης WH Treg NIV] + καὶ RP 9:5 ἀποτινάσσετε WH NIV] ἀποτινάξτε Treg RP 9:7 γινόμενα WH Treg NIV] + ὑπ' αὐτοῦ RP 9:7 ἡγέρθη WH Treg NIV] ἐγήγερται RP 9:8 τις WH Treg NIV] εἷς RP 9:9 εἶπεν δὲ WH Treg NIV] καὶ εἶπεν RP 9:9 ὁ WH] - Treg NIV RP 9:9 οὗ WH NIV] + ἐγὼ Treg RP 9:10 πόλιν καλουμένην Βηθσαϊδᾶ WH Treg NIV] τόπον ἔρημον πόλεως καλουμένης Βηθσαϊδᾶν RP 9:11 ἀποδεξάμενος WH Treg NIV] δεξάμενος RP 9:12 πορευθέντες WH Treg NIV] ἀπελθόντες RP 9:12 καὶ WH NIV] + τοὺς Treg RP 9:13 ὑμεῖς φαγεῖν Treg NIV RP] φαγεῖν ὑμεῖς WH 9:13 ἄρτοι πέντε WH NIV] πέντε ἄρτοι Treg RP 9:14 ὥσεὶ WH Treg NIV] - RP 9:15 κατέκλιναν WH Treg NIV] ἀνέκλιναν RP 9:16 παραθεῖναι WH Treg NIV] παρατιθέναι RP 9:18 οἱ ὄχλοι λέγουσιν WH Treg] λέγουσιν οἱ ὄχλοι NIV RP 9:20 Πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς WH Treg NIV] Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος RP 9:21 λέγειν WH Treg NIV] εἰπεῖν RP 9:22 ἐγερθῆναι WH Treg NIV] ἀναστῆναι RP 9:23 ἔρχεσθαι ἀρνησάσθω WH Treg NIV] ἐλθεῖν ἀπαρνησάσθω RP 9:23 καθ' ἡμέραν WH Treg NIV] - RP 9:24 ἂν WH Treg NIV] ἂν RP

δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. ²⁷ λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσὶν τινες τῶν αὐτοῦ ἑσθηκότων οἱ οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

²⁸ Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὥσπερ ἡμέραι ὀκτὼ καὶ παραλαβὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. ²⁹ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἐξαστράπτων. ³⁰ καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωϋσῆς καὶ Ἡλίας, ³¹ οἱ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ ἣν ἤμελλεν πληροῦν ἐν Ἱερουσαλὴμ. ³² ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ. ³³ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Ἐπιστάτα, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὥδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν σκηναὶς τρεῖς, μίαν σοὶ καὶ μίαν Μωϋσεὶ καὶ μίαν Ἡλίᾳ, μὴ εἰδῶς ὃ λέγει. ³⁴ ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος ἐγένετο νεφέλη καὶ ἔπεσκίαζεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν νεφέλην. ³⁵ καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἑκλελεγμένος, αὐτοῦ ἀκούετε. ³⁶ καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν εὐρέθη Ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑώρακαν.

³⁷ Ἐγένετο δὲ τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. ³⁸ καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἐβόησεν λέγων· Διδάσκαλε, δέομαί σου ἐπιβλέψαι ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενὴς μοί ἐστιν, ³⁹ καὶ ἰδοὺ πνεῦμα λαμβάνει αὐτόν, καὶ ἐξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτόν μετὰ ἄφρου καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ συντρίβον αὐτόν. ⁴⁰ καὶ ἐδεήθη τῶν μαθητῶν σου ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. ⁴¹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ὡ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε ὥδε τὸν υἱόν σου. ⁴² ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ ἔρρηξεν αὐτόν τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν· ἐπετίμησεν δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα καὶ ἀπέδωκεν αὐτόν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. ⁴³ ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ θεοῦ.

Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἔποιε εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· ⁴⁴ Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους, ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. ⁴⁵ οἱ δὲ ἡγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν ἵνα μὴ αἰσθωνται αὐτό, καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτόν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

⁴⁶ Εἰσῆλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. ⁴⁷ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἰδὼς τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν ἐπιλαβόμενος παιδίον ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτοῦ, ⁴⁸ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὃς ἂν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ἐμὲ δέχεται, καὶ ὃς ἂν ἐμὲ δέξηται δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με· ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων οὗτός ἐστιν μέγας.

⁴⁹ Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰωάννης εἶπεν· Ἐπιστάτα, εἰδομένον τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. ⁵⁰ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς· Μὴ κωλύετε, ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ὑμῶν ὑπὲρ ὑμῶν ἐστίν.

⁵¹ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλήμψεως αὐτοῦ καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον ἑστήρισεν τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, ⁵² καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ. καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην Σαμαριτῶν, ὧς ἐτοιμάσαι αὐτῷ. ⁵³ καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλὴμ. ⁵⁴ ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης

9:27 αὐτοῦ WH Treg NIV | ὥδε RP 9:27 ἑσθηκότων WH NIV | ἐστώτων Treg RP 9:28 καὶ Treg NIV RP | - WH
 9:33 ὁ WH Treg NIV | - RP 9:34 ἐπεσκίαζεν WH Treg NIV | ἐπεσκίασεν RP 9:34 εἰσελθεῖν αὐτοὺς WH Treg
 NIV | ἐκείνους εἰσελθεῖν RP 9:35 ἐκλελεγμένος WH Treg NIV | ἀγαπητός RP 9:36 εὐρέθη WH Treg NIV | + ὁ RP
 9:37 δὲ WH NIV | + ἐν Treg RP 9:38 ἐβόησεν WH Treg NIV | ἀνεβόησεν RP 9:38 μοί ἐστιν WH Treg NIV | ἐστίν
 μοι RP 9:39 μόγις Treg NIV RP | μόλις WH 9:41 ὥδε τὸν υἱόν σου WH Treg NIV | τὸν υἱόν σου ὥδε RP 9:43
 ἐποίει WH Treg NIV | ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς RP 9:47 εἰδὼς WH NIV | ἰδὼν Treg RP 9:47 παιδίον WH Treg NIV |
 παιδίον RP 9:48 ὃν WH | ἂν Treg NIV RP 9:48 ὃν WH NIV | ἂν Treg RP 9:48 ἐστίν WH Treg NIV | ἔσται
 RP 9:49 δὲ WH Treg NIV | + ὁ RP 9:49 ἐν WH Treg NIV | ἐπὶ RP 9:49 ἐκωλύομεν WH NIV | ἐκωλύσαμεν Treg
 RP 9:50 εἶπεν δὲ WH Treg NIV | καὶ εἶπεν RP 9:50 ὁ Treg NIV RP | - WH 9:50 ὑμῶν ... ὑμῶν WH Treg
 NIV | ἡμῶν ... ἡμῶν RP 9:51 πρόσωπον WH NIV | + αὐτοῦ Treg RP 9:51 ἐστήρισεν WH Treg NIV | ἐστήριξεν RP
 9:52 ὡς WH NIV | ὥστε Treg RP 9:54 μαθηταὶ WH NIV | + αὐτοῦ Treg RP

εἶπαν· Κύριε, θέλεις εἰπώμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς. ⁵⁵ στραφεῖς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς. ⁵⁶ καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.

⁵⁷ Καὶ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ εἶπέν τις πρὸς αὐτόν· Ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἂν ᾖ ἀπέρχῃ. ⁵⁸ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει. ⁵⁹ εἶπεν δὲ πρὸς ἕτερον· Ἀκολούθει μοι. ὁ δὲ εἶπεν· Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι ἄπελθόντι πρῶτον ἰθάψαι τὸν πατέρα μου. ⁶⁰ εἶπεν δὲ αὐτῷ· Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς, σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ⁶¹ εἶπεν δὲ καὶ ἕτερος· Ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. ⁶² εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς· Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω εὐθετός ἐστιν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

10

¹ Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος καὶ ἑτέρους ἑβδομήκοντα δύο καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἤμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. ² ἔλεγεν δὲ πρὸς αὐτούς· Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐργάτας ἐκβάλῃ εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. ³ ὑπάγετε· ἴδου ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. ⁴ μὴ βαστάξετε βαλλάντιον, μὴ πήραν, μὴ ὑποδήματα, καὶ μηδὲνα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. ⁵ εἰς ἣν δ' ἂν εἰσέλθῃτε οἰκίαν πρῶτον λέγετε· Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. ⁶ καὶ ἐὰν ἡ ἐκεῖ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαήσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. ⁷ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθιόντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν, ἅξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. ⁸ καὶ εἰς ἣν ἂν πόλιν εἰσέρχησθε καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, ⁹ καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς· Ἠγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹⁰ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέλθῃτε καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἶπατε· ¹¹ Καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας ἀπομασώμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε ὅτι ἡγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹² λέγω ὑμῖν ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

¹³ Οὐαὶ σοι, Χοραζὶν· οὐαὶ σοι, Βηθσαϊδᾶ· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γινόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμενοι μετενόησαν. ¹⁴ πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει ἢ ὑμῖν. ¹⁵ καὶ σύ, Καφαρναούμ, μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθῇς; ἕως τοῦ ἄδου καταβιβασθῇς.

¹⁶ Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.

¹⁷ Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα δύο μετὰ χαρᾶς λέγοντες· Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου. ¹⁸ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς ἄστραπην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. ¹⁹ ἴδου δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν

9:54 αὐτοὺς WH Treg NIV] + ὡς καὶ Ἡλίας ἐποίησεν RP **9:55** αὐτοῖς WH Treg NIV] αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, Οὐκ οἰδατε οἴου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς RP **9:56** καὶ WH Treg NIV] ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι. Καὶ RP **9:57** Καὶ WH Treg NIV] Ἐγένετο δὲ RP **9:57** ἐὰν WH Treg NIV] ἂν RP **9:57** ἀπέρχῃ WH Treg NIV] + κύριε RP **9:59** Κύριε Treg NIV RP] - WH **9:59** ἀπελθόντι πρῶτον NIV RP] πρῶτον ἀπελθόντι WH Treg **9:60** αὐτῷ WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **9:62** ὁ Ἰησοῦς NIV] πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς WH NA; ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν Treg RP **9:62** χεῖρα WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP **9:62** τῇ βασιλείᾳ WH Treg NIV] εἰς τὴν βασιλείαν RP **10:1** καὶ Treg RP] - WH NIV **10:1** [δύο WH NIV] - Treg RP **10:1** [δύο WH NIV] - Treg RP **10:2** δὲ WH Treg NIV] οὖν RP **10:2** ἐργάτας ἐκβάλῃ WH Treg NIV] ἐκβάλῃ ἐργάτας RP **10:3** ἴδου WH Treg NIV] + ἐγὼ RP **10:4** μὴ WH Treg NIV] μὴδὲ RP **10:5** εἰσέλθῃτε οἰκίαν WH Treg NIV] οἰκίαν εἰσέρχησθε RP **10:6** ἡ ἐκεῖ Treg RP] ἐκεῖ ἡ WH NIV **10:7** αὐτοῦ WH Treg NIV] + ἐστίν RP **10:10** εἰσέλθῃτε WH Treg NIV] εἰσέρχησθε RP **10:11** εἰς τοὺς πόδας WH Treg NIV] - RP **10:11** ἡγγικεν WH Treg NIV] + ἐφ' ὑμᾶς RP **10:13** ἐγενήθησαν WH Treg NIV] ἐγένοντο RP **10:13** καθήμενοι WH Treg NIV] καθήμενοι RP **10:15** μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθῇς WH Treg NIV] ἡ ἕως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθείς RP **10:15** τοῦ WH Treg NIV] - RP **10:15** καταβιβασθῇς Treg RP] καταβῇς WH NIV **10:17** δύο WH NIV] - Treg RP **10:19** δέδωκα WH Treg NIV] δίδωμι RP

τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ᾠδικήσῃ. ²⁰ πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται, χαίρετε δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγγέγραπται ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

²¹ Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἡγαλλιάσατο τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ εἶπεν· Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐὺδοκία ἐγένετο ἐμπροσθέν σου. ²² πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστὶν ὁ υἱὸς εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ πατήρ εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ὃς ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.

²³ Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπεν· Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε. ²⁴ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφητῶν καὶ βασιλεῖς ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε καὶ οὐκ εἶδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε καὶ οὐκ ἤκουσαν.

²⁵ Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐτὸν λέγων· Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ²⁶ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; ²⁷ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ²⁸ εἶπεν δὲ αὐτῷ· Ὅρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποιεῖ καὶ ζήσῃ.

²⁹ Ὁ δὲ θέλων δικαιῶσαι ἑαυτὸν εἶπεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Καὶ τίς ἐστὶν μου πλησίον; ³⁰ ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἀνθρωπὸς τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼ καὶ λησταῖς περιέπεσεν, οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον ἀφέντες ἡμιθανή. ³¹ κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεὺς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. ³² ὁμοίως δὲ καὶ Λευίτης κατὰ τὸν τόπον ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν. ³³ Σαμαρίτης δὲ τις ὁδεύων ἦλθεν κατ' αὐτὸν καὶ ἰδὼν ἐσπλαγχνίσθη, ³⁴ καὶ προσελθὼν κατέδραμεν τὰ τραύματα αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἡγάγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. ³⁵ καὶ ἐπὶ τὴν αὐρίον ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκεν τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν· Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅ τι ἂν προσδαπανήσῃς ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. ³⁶ τίς τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστὰς; ³⁷ ὁ δὲ εἶπεν· Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πορεύου καὶ σὺ ποιεῖ ὁμοίως.

³⁸ Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δὲ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτόν. ³⁹ καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Μαριάμ, ἡ καὶ παρακαθεσθεῖσα πρὸς τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ ἤκουεν τὸν λόγον αὐτοῦ. ⁴⁰ ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἐπιστᾶσα δὲ εἶπεν· Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφὴ μου μόνην με κατέλειπεν διακονεῖν; εἰπέ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. ⁴¹ ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ κύριος· Μάρθα Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ θορυβάζῃ περὶ πολλά, ⁴² ὀλίγων δὲ ἐστὶν χρεια ἡ ἐνός· Μαριάμ γὰρ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται αὐτῆς.

10:19 ἀδικήσῃ NIV RP | ἀδικήσῃ WH Treg **10:20** ἐγγέγραπται WH Treg NIV | ἐγράφη RP **10:21** τῷ WH Treg RP | ἐν τῷ NIV **10:21** τῷ ἁγίῳ WH Treg NIV | ὁ Ἰησοῦς RP **10:21** εὺδοκία ἐγένετο WH Treg NIV | ἐγένετο εὺδοκία RP **10:22** πάντα WH Treg NIV | Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπεν πάντα RP **10:22** ἐὰν NIV RP | ἂν WH Treg **10:25** αὐτόν WH NIV | + καὶ Treg RP **10:27** τῆς Treg NIV RP | - WH **10:27** ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ WH Treg NIV | ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς RP **10:27** ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ WH Treg NIV | ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος RP **10:27** ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ WH Treg NIV | ἐξ ὅλης τῆς διανοίας RP **10:29** δικαιῶσαι WH Treg NIV | δικαιοῦν RP **10:30** δὲ RP | - WH Treg NIV **10:30** ἡμιθανή WH Treg NIV | + τυγχάνοντα RP **10:32** Λευίτης WH Treg | + γενόμενος NIV RP **10:33** ἰδὼν WH NIV | + αὐτόν Treg RP **10:35** αὐρίον WH Treg NIV | + ἐξελθὼν RP **10:35** δύο δηνάρια ἔδωκεν WH Treg RP | ἔδωκεν δύο δηνάρια NIV **10:35** εἶπεν WH Treg NIV | + αὐτῷ RP **10:36** τίς WH NIV | + οὖν Treg RP **10:37** δὲ WH Treg NIV | οὖν RP **10:38** Ἐν δὲ WH Treg NIV | Ἐγένετο δὲ ἐν RP **10:38** αὐτοὺς WH NIV | + καὶ Treg RP **10:38** αὐτόν NIV | αὐτόν εἰς τὴν οἰκίαν WH; αὐτόν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς Treg RP **10:39** Μαριάμ WH NIV | Μαρία Treg RP **10:39** παρακαθεσθεῖσα πρὸς WH Treg NIV | παρακαθίσασα παρὰ RP **10:39** Ἰησοῦ RP | κυρίου WH Treg NIV **10:40** κατέλειπεν WH Treg RP | κατέλειπεν NIV **10:40** εἰπέ Treg NIV RP | εἰπόν WH **10:41** κύριος WH NIV | Ἰησοῦς Treg RP **10:41** θορυβάζῃ WH Treg NIV | τυρβάζῃ RP **10:42** ὀλίγων δὲ ἐστὶν χρεια ἡ ἐνός WH | ἐνός δὲ ἐστὶν χρεια Treg NIV RP **10:42** Μαριάμ γὰρ WH NIV | Μαρία δὲ Treg RP **10:42** αὐτῆς WH NIV | ἀπ' αὐτῆς Treg RP

11

¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδασκεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. ² εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ὅταν προσεύχησθε, λέγετε· Πάτερ, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· ³ τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν· ⁴ καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίομεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν.

⁵ Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τίς ἐξ ὑμῶν ἔξει φίλον καὶ πορεύεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου καὶ εἴπῃ αὐτῷ· Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους, ⁶ ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρὸς με καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· ⁷ καὶ κεῖνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἶπῃ· Μὴ μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. ⁸ λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς διὰ τὸ εἶναι φίλον αὐτοῦ, διὰ γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσων χρήζει.

⁹ Καγὼ ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὕρησεται· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν· ¹⁰ πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. ¹¹ τίνα δὲ ἐξ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσῃ ὁ υἱὸς ἰχθύν, καὶ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν αὐτῷ ἐπιδώσει; ¹² ἢ καὶ αἰτήσῃ ὦν, ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; ¹³ εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατήρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.

¹⁴ Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον κωφόν· ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι· ¹⁵ τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· Ἐν Βεελζεβοῦλ τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια· ¹⁶ ἕτεροι δὲ πειράζοντες σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ· ¹⁷ αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς· Πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται, καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει. ¹⁸ εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διμερίσθῃ, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε ἐν Βεελζεβοῦλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. ¹⁹ εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοῦλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν κριταὶ ἔσσονται. ²⁰ εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ²¹ ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· ²² ἐπ' ἂν δὲ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἵρει ἐφ' ἣ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. ²³ ὁ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστίν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει.

²⁴ Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ μὴ εὕρισκον λέγει· Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον· ²⁵ καὶ ἐλθὼν εὕρισκει σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. ²⁶ τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ ἐπτά, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χεῖρονα τῶν πρώτων.

²⁷ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα ἐπάραςά τις φωνὴν γυνὴ ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ· Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας· ²⁸ αὐτὸς δὲ εἶπεν· Μενοῦν μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάσσοντες.

11:2 Πάτερ WH Treg NIV] + ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς RP 11:2 σου WH Treg NIV] + Γενηθήτω τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς RP 11:4 πειρασμόν WH Treg NIV] + ἀλλὰ ῥύσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ RP 11:6 μου WH Treg NIV] - RP 11:8 φίλον αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτοῦ φίλον RP 11:8 ὧν WH Treg NIV] ὅσον RP 11:11 ἐξ WH Treg NIV] - RP 11:11 υἱὸς WH NIV] + ἄρτον μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ ἢ καὶ Treg RP 11:11 καὶ NIV] μὴ WH Treg RP 11:11 αὐτῷ ἐπιδώσει WH Treg NIV] ἐπιδώσει αὐτῷ RP 11:12 αἰτήσῃ WH Treg NIV] ἐὰν αἰτήσῃ RP 11:12 ἐπιδώσει WH NIV] μὴ ἐπιδώσει Treg RP 11:14 δαιμόνιον WH] + καὶ αὐτὸ ἦν Treg NIV RP 11:15 τῷ WH Treg NIV] - RP 11:16 ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ WH Treg NIV] παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ RP 11:19 αὐτοὶ ὑμῶν κριταὶ WH NIV] αὐτοὶ κριταὶ ὑμῶν Treg; κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ RP 11:20 θεοῦ RP] + ἐγὼ WH Treg NIV 11:22 δὲ WH Treg NIV] + ὁ RP 11:22 αὐτοῦ WH Treg NA RP] - NIV 11:24 εὕρισκον Treg RP] + τότε WH NIV 11:25 εὕρισκει Treg NIV RP] + σχολάζοντα WH 11:26 ἕτερα ... ἑαυτοῦ ἐπτά WH Treg NIV] ἐπτά ἕτερα ... ἑαυτοῦ RP 11:26 εἰσελθόντα WH Treg NIV] ἐλθόντα RP 11:27 φωνὴν γυνὴ WH NIV] γυνὴ φωνὴν Treg RP 11:28 Μενοῦν WH Treg NIV] Μενοῦνγε RP 11:28 φυλάσσοντες WH Treg NIV] + αὐτόν RP

²⁹ Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροισμένων ἤρξατο λέγειν· Ἡ γενεὰ αὕτη ἡ γενεὰ πονηρὰ ἐστίν· σημεῖον ζῆτεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ. ³⁰ καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς τοῖς Νινευίταις σημεῖον, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ. ³¹ βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὤδε. ³² ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινουσὶν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὤδε.

³³ Οὐδεὶς λύχνον ἄψας εἰς κρύπτην τίθισιν οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος βλέπωσιν. ³⁴ ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμὸς σου. ὅταν ὁ ὀφθαλμὸς σου ἀπλοῦς ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἐστίν· ἐπὶ δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν. ³⁵ σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. ³⁶ εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον μέρος τι σκοτεινόν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε.

³⁷ Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι ἑρωτᾷ αὐτὸν Φαρισαῖος ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῶ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. ³⁸ ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. ³⁹ εἶπεν δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν· Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἀρπαγῆς καὶ πονηρίας. ⁴⁰ ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησεν; ⁴¹ πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρά ὑμῖν ἐστίν.

⁴² Ἀλλὰ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πῆγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ· ταῦτα δὲ ἔδει ποιῆσαι κάκεῖνα μὴ παρεῖναι. ⁴³ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. ⁴⁴ οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἶδασιν.

⁴⁵ Ἀποκριθεὶς δὲ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ· Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. ⁴⁶ ὁ δὲ εἶπεν· Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαὶ, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἐνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις. ⁴⁷ οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. ⁴⁸ ἄρα μάρτυρές ἐστε καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτοὺς ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε. ⁴⁹ διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν· Ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν καὶ διώξουσιν, ⁵⁰ ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ ἐκκεχυμένον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, ⁵¹ ἀπὸ αἵματος Ἀβελ ἕως αἵματος Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου· ναί, λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. ⁵² οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθατε καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε.

⁵³ Κάκεῖθεν ἐξεληθόντος αὐτοῦ ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων, ⁵⁴ ἐνεδρεύοντες αὐτὸν θηρεῦσαι τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

12

¹ Ἐν οἷς ἐπισυναχθεῖσιν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον· Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις, τῶν Φαρισαίων'.

11:29 γενεὰ WH Treg NIV] - RP **11:29** ζητεῖ WH Treg NIV] ἐπιζητεῖ RP **11:29** Ἰωνᾶ WH Treg NIV] + τοῦ προφήτου RP **11:30** Ἰωνᾶς Treg NIV RP] ὁ Ἰωνᾶς WH **11:30** τοῖς Νινευίταις σημεῖον WH Treg NIV] σημεῖον τοῖς Νινευίταις RP **11:32** Νινευῖται WH Treg NIV] Νινευῖ RP **11:33** Οὐδεὶς WH Treg NIV] + δὲ RP **11:33** φέγγος RP] φῶς WH Treg NIV **11:34** σου WH Treg NIV] - RP **11:34** ὅταν WH Treg NIV] + οὖν RP **11:36** μέρος τι WH Treg NIV] τι μέρος RP **11:37** ἐρωτᾷ WH Treg NIV] ἠρωτᾷ RP **11:37** Φαρισαῖος WH Treg NIV] + τις RP **11:42** δὲ WH Treg NIV] - RP **11:42** παρεῖναι WH Treg NIV] ἀφιέναι RP **11:44** ὑμῖν WH Treg NIV] + γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί RP **11:44** οἱ WH Treg NIV] - RP **11:48** μάρτυρές ἐστε WH Treg NIV] μάρτυρεῖτε RP **11:48** οἰκοδομεῖτε WH Treg NIV] + αὐτῶν τὰ μνημεῖα RP **11:49** διώξουσιν WH NIV] ἐκδιώξουσιν Treg RP **11:51** ἀπὸ WH Treg NA] + τοῦ NIV RP **11:51** ἕως WH Treg NA] + τοῦ NIV RP **11:53** Κάκεῖθεν ἐξεληθόντος αὐτοῦ WH Treg NIV] Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς RP **11:54** αὐτὸν WH NIV] + ζητοῦντες Treg RP **11:54** αὐτοῦ WH NIV] + ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ Treg RP **12:1** ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις τῶν Φαρισαίων WH NIV] τῶν Φαρισαίων ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις Treg RP

² οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. ³ ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἶπατε ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται, καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς ἐλάλησατε ἐν τοῖς ταμείοις κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωματίων.

⁴ Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσώτερόν τι ποιῆσαι. ⁵ ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι ἔχοντα ἐξουσίαν· ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν· ναί, λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. ⁶ οὐχὶ πέντε στρουθία ᾠπλουῦνται ἀσσαρίων δύο; καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ⁷ ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἡρίθμηνται· μὴ φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε.

⁸ Λέγω δὲ ὑμῖν, πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσῃ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. ⁹ ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. ¹⁰ καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ τῷ δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται. ¹¹ ὅταν δὲ εἰσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε ἢ τί εἴπητε. ¹² τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν.

¹³ Εἶπεν δὲ τις ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ· Διδάσκαλε, εἰπέ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. ¹⁴ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἄνθρωπε, τίς με κατέστησεν κριτὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; ¹⁵ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ πάσης πλεονεξίας, ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ. ¹⁶ εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτούς λέγων· Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα. ¹⁷ καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων· Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; ¹⁸ καὶ εἶπεν· Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μερίζοντας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὸν σῖτον καὶ τὰ ἀγαθὰ μου, ¹⁹ καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· Ψυχὴ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. ²⁰ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ θεός· Ῥᾶφρων, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας, τί νῦν ἔσται; ²¹ οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν.

²² Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ τί φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι τί ἐνδύσῃσθε. ²³ ἡ γὰρ ψυχὴ πλεῖόν ἐστιν τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. ²⁴ κατανοήσατε τοὺς κόρακας ὅτι οὐ σπεύρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστιν ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσω μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν. ²⁵ τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ προσθεῖναι πῆχυν. ²⁶ εἰ οὖν οὐδὲ ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; ²⁷ κατανοήσατε τὰ κρίνα πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει· λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. ²⁸ εἰ δὲ ἐν ἄγρῳ τὸν χόρτον ὄντα σήμερον καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέζει, πόσω μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι. ²⁹ καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε καὶ τί πίνητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε, ³⁰ ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητοῦσιν, ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρήζετε τούτων. ³¹ πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα προστεθήσεται ὑμῖν.

12:5 ἔχοντα ἐξουσίαν WH Treg NIV | ἐξουσίαν ἔχοντα RP **12:6** πωλοῦνται WH Treg NIV | πωλεῖται RP **12:7** μὴ WH Treg NIV | + οὖν RP **12:8** ὁμολογήσῃ Treg NIV RP | ὁμολογήσει WH **12:11** εἰσφέρωσιν WH Treg NIV | προσφέρωσιν RP **12:11** μεριμνήσητε WH Treg NIV | μεριμνᾶτε RP **12:11** ἢ τί WH Treg NA RP | – NIV **12:13** ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ WH NIV | αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου Treg RP **12:14** κριτὴν WH Treg NIV | δικαστὴν RP **12:15** πάσης WH Treg NIV | τῆς RP **12:15** αὐτοῦ WH Treg NIV | αὐτῷ RP **12:15** αὐτῷ WH Treg NIV | αὐτοῦ RP **12:17** ἑαυτῷ Treg NIV RP | αὐτῷ WH **12:18** τὸν σῖτον WH Treg NIV | τὰ γενήματά μου RP **12:20** Ῥᾶφρων WH Treg NIV | Ῥᾶφρων RP **12:20** ἀπαιτοῦσιν NIV RP | αἰτοῦσιν WH Treg **12:21** ἑαυτῷ Treg NIV RP | αὐτῷ WH **12:22** λέγω ὑμῖν WH Treg NIV | ὑμῖν λέγω RP **12:22** ψυχῇ WH Treg NIV | + ὑμῶν RP **12:22** σώματι Treg NIV RP | + ὑμῶν WH **12:23** γὰρ WH Treg NIV | – RP **12:25** ἐπὶ ... αὐτοῦ προσθεῖναι WH NIV | προσθεῖναι ἐπὶ ... αὐτοῦ Treg RP **12:25** πῆχυν WH NA | + ἕνα Treg NIV RP **12:26** οὐδὲ WH Treg NIV | οὐτὲ RP **12:28** ἐν ἄγρῳ τὸν χόρτον ὄντα σήμερον WH NIV | τὸν χόρτον σήμερον ἐν τῷ ἄγρῳ ὄντα Treg; τὸν χόρτον ἐν τῷ ἄγρῳ σήμερον ὄντα RP **12:28** ἀμφιέζει WH Treg NIV | ἀμφιέννυσιν RP **12:29** καὶ WH Treg NIV | ἢ RP **12:30** ἐπιζητοῦσιν WH Treg NIV | ἐπιζητεῖ RP **12:31** αὐτοῦ WH Treg NIV | τοῦ θεοῦ RP **12:31** ταῦτα WH Treg NIV | + πάντα RP

³² Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον, ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατήρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν.
³³ πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημοσύνην· ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλλάντια μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτῃς οὐκ ἐγγίζει οὐδὲ σὴς διαφθείρει· ³⁴ ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδιά ὑμῶν ἔσται.

³⁵ Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι καὶ οἱ λύχνοι καίόμενοι, ³⁶ καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν πότε ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ. ³⁷ μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὐρήσει γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς καὶ παρελθὼν διακονήσῃ αὐτοῖς. ³⁸ ἄν ἐν τῇ δευτέρᾳ κἂν ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ καὶ εὕρῃ οὕτως, μακάριοί τ' εἰσιν ἐκεῖνοι.

³⁹ Τοῦτο δὲ γινώσκετε ὅτι εἰ ἤδει ὁ οἰκοδεσπότης ποῖα ὥρα ὁ κλέπτῃς ἔρχεται, 'οὐκ ἂν' ἀφῆκεν 'διορυχθῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ. ⁴⁰ καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοιμοι, ὅτι ἡ ὥρα οὐ δοκεῖτε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

⁴¹ Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις ἢ καὶ πρὸς πάντας; ⁴² καὶ εἶπεν ὁ κύριος· Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος, ὃς φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον; ⁴³ μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει ποιοῦντα οὕτως· ⁴⁴ ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. ⁴⁵ ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· Χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξῃται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι, ⁴⁶ ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ἣ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτόν καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. ⁴⁷ ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ μὴ ἐτοιμάσας ἢ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ δαρήσεται πολλὰς· ⁴⁸ ὁ δὲ μὴ γνοὺς ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν δαρήσεται ὀλίγας. παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ, καὶ ᾧ παρέθεντο πολὺ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν.

⁴⁹ Πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθῃ; ⁵⁰ βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως ὅτου τελεσθῇ. ⁵¹ δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ; οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἡ διαμερισμός. ⁵² ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν ἑνὶ οἴκῳ διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶν καὶ δύο ἐπὶ τρισίν, ⁵³ διαμερισθήσονται πατήρ ἐπὶ υἱῷ καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί, μήτηρ ἐπὶ θυγατέρᾳ καὶ θυγάτηρ ἐπὶ τῇ μητέρᾳ, πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθεράν.

⁵⁴ Ἐλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις· Ὅταν ἴδῃτε νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἐπὶ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε ὅτι Ὁμβρος ἔρχεται, καὶ γίνεται οὕτως· ⁵⁵ καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε ὅτι Καύσων ἔσται, καὶ γίνεται. ⁵⁶ ὑποκριταί, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν δὲ καιρὸν τοῦτον πῶς 'οὐκ οἴδατε δοκιμάζειν';

⁵⁷ Τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; ⁵⁸ ὥς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ, μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ ὁ κριτὴς σε παραδώσῃ τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε βαλεῖ εἰς φυλακὴν. ⁵⁹ λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως 'καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῶς.

12:38 κἂν ἐν τῇ δευτέρᾳ κἂν WH Treg NIV] Καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ καὶ RP **12:38** εἰσιν WH NIV] + οἱ δοῦλοι Treg RP **12:39** οὐκ ἂν NIV] ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ WH Treg; ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν RP **12:39** διορυχθῆναι WH NIV] διορυγῆναι Treg RP **12:40** ὑμεῖς WH Treg NIV] + οὖν RP **12:41** δὲ WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **12:42** καὶ εἶπεν WH Treg NIV] Εἶπεν δὲ RP **12:42** ὁ WH Treg NIV] καὶ RP **12:42** τὸ WH NIV RP] - Treg **12:47** αὐτοῦ WH Treg NIV] ἑαυτοῦ RP **12:47** ἢ WH NIV] μὴδὲ Treg RP **12:49** ἐπὶ WH Treg NIV] εἰς RP **12:50** ὅτου WH Treg NIV] οὐ RP **12:52** ἐνὶ οἴκῳ WH Treg NIV] οἴκῳ ἐνὶ RP **12:53** διαμερισθήσονται WH Treg NIV] Διαμερισθήσεται RP **12:53** ἐπὶ WH Treg RP] + τὴν NIV **12:53** θυγατέρα WH Treg NIV] θυγατρί RP **12:53** τὴν μητέρα WH Treg NIV] μητρί RP **12:53** πενθεράν WH Treg NIV] + αὐτῆς RP **12:54** ἴδῃτε WH Treg] + τὴν NIV RP **12:54** ἐπὶ WH NIV] ἀπὸ Treg RP **12:54** ὅτι WH Treg NIV] - RP **12:56** δὲ καιρὸν Treg RP] καιρὸν δὲ WH NIV **12:56** οὐκ οἴδατε δοκιμάζειν WH Treg NIV] οὐ δοκιμάζετε RP **12:58** παραδώσει WH Treg NIV] παραδῶ RP **12:58** βαλεῖ WH Treg NIV] βάλλῃ RP **12:59** καὶ τὸ WH Treg NIV] οὐ καὶ τὸν RP

13

¹ Παρήσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων ὧν τὸ αἷμα Πιλάτος ἔμιξεν μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. ² καὶ ᾠποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι ταῦτα πεπόνθασι; ³ οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήτε πάντες ὁμοίως ἀπολεῖσθε. ⁴ ἢ ἐκεῖνοι οἱ δεκαοκτὼ ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλῳαμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι αὐτοὶ ὀφείλονται ἐγένοντο παρὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας Ἱερουσαλὴμ; ⁵ οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήτε πάντες ὥσαύτως ἀπολεῖσθε.

⁶ Ἐλεγεν δὲ ταύτην τὴν παραβολὴν. Συκὴν εἶχεν τις πεφυτευμένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ καὶ οὐχ εὔρεν. ⁷ εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν· Ἰδοὺ τρία ἔτη ἄφ' οὗ ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὐρίσκω· ἔκκοψον αὐτήν· ἵνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; ⁸ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ· Κύριε, ἄφες αὐτήν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτήν καὶ βάλλω κόπρια· ⁹ κἂν μὲν ποιήσῃ καρπὸν εἰς τὸ μέλλον—εἰ δὲ μήγε, ἐκκόψεις αὐτήν.

¹⁰ Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασιν. ¹¹ καὶ ἰδοὺ γυνὴ πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δεκαοκτὼ, καὶ ἦν συγκύπτουσα καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. ¹² ἰδὼν δὲ αὐτήν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησεν καὶ εἶπεν αὐτῇ· Γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου, ¹³ καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη, καὶ ἐδόξαζεν τὸν θεόν. ¹⁴ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ· ὅτι Ἐξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν ταῖς οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. ¹⁵ ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος καὶ εἶπεν· Ὑποκριταί, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης καὶ ἀπαγαγὼν ποτίζει; ¹⁶ ταύτην δὲ θυγατέρα Ἀβραάμ οὖσαν, ἣν ἔδωκεν ὁ Σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; ¹⁷ καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ κατησχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

¹⁸ Ἐλεγεν οὖν· Τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν; ¹⁹ ὁμοία ἐστὶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ, καὶ ἡύξησεν καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

²⁰ Καὶ πάλιν εἶπεν· Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ; ²¹ ὁμοία ἐστὶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

²² Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱεροσόλυμα. ²³ εἶπεν δὲ τις αὐτῷ· Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· ²⁴ Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς θύρας, ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν, ²⁵ ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔξω ἐστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν λέγοντες· Κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν· Οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ. ²⁶ τότε ἄρξεσθε λέγειν· Ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας; ²⁷ καὶ ἐρεῖ λέγων ὑμῖν· Οὐκ οἶδα πόθεν ἐστέ· ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ, πάντες ἐργάται ἀδικίας. ²⁸ ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν ὄψῃσθε Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ πάντας τοὺς προφῆτας ἐν τῇ

13:2 ἀποκριθεὶς WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP 13:2 ταῦτα WH Treg NIV] τοιαῦτα RP 13:3 ὁμοίως WH Treg NIV] ὥσαύτως RP 13:4 δεκαοκτὼ WH NIV] δέκα καὶ ὀκτὼ Treg RP 13:4 αὐτοὶ WH Treg NIV] οὗτοι RP 13:4 τοὺς WH Treg NIV] - RP 13:4 κατοικοῦντας WH Treg NIV] + ἐν RP 13:5 μετανοήτε NIV RP] μετανοήσητε WH Treg 13:5 ὥσαύτως WH Treg NIV] ὁμοίως RP 13:6 πεφυτευμένην ἐν ... αὐτοῦ WH Treg NIV] ἐν ... αὐτοῦ πεφυτευμένην RP 13:7 ἀφ' οὗ WH Treg NIV] - RP 13:7 ἔκκοψον WH Treg NIV RP] + οὖν NA 13:9 εἰς τὸ μέλλον—εἰ δὲ μήγε, WH Treg NIV] εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον RP 13:11 γυνὴ WH Treg NIV] + ἦν RP 13:11 δεκαοκτὼ WH NIV] δέκα καὶ ὀκτὼ Treg RP 13:14 ὅτι WH NIV] - Treg RP 13:14 αὐταῖς WH Treg NIV] ταύταις RP 13:15 δὲ WH Treg NIV] οὖν RP 13:15 ἀπαγαγὼν Treg NIV RP] ἀπάγων WH 13:18 οὖν WH Treg NIV] δέ RP 13:19 δένδρον WH NIV] + μέγα Treg RP 13:20 Καὶ WH Treg NIV] - RP 13:21 ἔκρυψεν WH Treg] ἐνέκρυψεν NIV RP 13:22 Ἱεροσόλυμα WH NIV] Ἱερουσαλὴμ Treg RP 13:24 θύρας WH Treg NIV] πύλης RP 13:25 Κύριε WH Treg NIV] + κύριε RP 13:27 λέγων WH NIV] λέγω Treg RP 13:27 οἶδα WH Treg] + ὑμᾶς NIV RP 13:27 ἐργάται WH Treg NIV] οἱ ἐργάται τῆς RP 13:28 ὄψῃσθε WH NIV RP] ὄψεσθε Treg

βασιλεία τοῦ θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω. ²⁹ καὶ ἤξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. ³⁰ καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔσχατοι οἱ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἱ ἔσονται ἔσχατοι.

³¹ Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ προσῆλθάν τινες Φαρισαῖοι λέγοντες αὐτῷ· Ἐξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. ³² καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες εἰπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ· Ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἀποτελῶ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. ³³ πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένη πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ἱερουσαλήμ. ³⁴ Ἱερουσαλήμ Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφῆτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν—ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου ὃν τρόπον ὄρνις τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε. ³⁵ ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν. λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἴδητέ με ἕως ἥξει ὅτε εἴπητε· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

14

¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔλθειν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. ² καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικός ἔμπροσθεν αὐτοῦ. ³ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ Φαρισαίους λέγων· Ἐξεστὶν τῷ σαββάτῳ θεραπεῦσαι ἢ οὐ; ⁴ οἱ δὲ ἡσύχασαν. καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτόν καὶ ἀπέλυσεν. ⁵ καὶ πρὸς αὐτοὺς εἶπεν· Τίνος ὑμῶν υἱὸς ἢ βοῦς εἰς φρέαρ πεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτόν ἔν ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; ⁶ καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι πρὸς ταῦτα.

⁷ Ἐλεγεν δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολὴν, ἐπέχων πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς· ⁸ Ὅταν κληθῇς ὑπὸ τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν, μήποτε ἐντιμότερός σου ἢ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ ⁹ καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτόν καλέσας ἐρεῖ σοι· Δὸς τούτῳ τόπον, καὶ τότε ἄρξῃ μετὰ αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. ¹⁰ ἀλλ' ὅταν κληθῇς πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκληκὼς σε ἐρεῖ σοι· Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον πάντων τῶν συνανακειμένων σοι. ¹¹ ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. ¹² Ἐλεγεν δὲ καὶ τῷ κεκληκώτι αὐτόν· Ὅταν ποιῇς ἄριστον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου μηδὲ γείτονας πλουσίους, μήποτε καὶ αὐτοὶ ἀντικαλέσωσίν σε καὶ γένηται ἀνταπόδομά σοι. ¹³ ἀλλ' ὅταν δοχὴν ποιῇς, κάλει πτωχοὺς, ἀναπίρους, χωλοὺς, τυφλοὺς. ¹⁴ καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι, ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.

¹⁵ Ἀκούσας δὲ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ· Μακάριος ὅστις φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. ¹⁶ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἀνθρωπὸς τις ἐποίει δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσεν πολλούς, ¹⁷ καὶ ἀπέστειλεν τὸν δούλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δεῖπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις· Ἐρχεσθε, ὅτι ἤδη ἔτοιμά ἔστιν. ¹⁸ καὶ ἦρξαντο ἀπὸ μιᾶς πάντες παραιτεῖσθαι. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ· Ἀγρὸν ἡγόρασα καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθὼν ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. ¹⁹ καὶ ἕτερος εἶπεν· Ζεύγη βοῶν ἡγόρασα πέντε καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. ²⁰ καὶ ἕτερος εἶπεν· Γυναῖκα ἔγημα καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. ²¹ καὶ παραγενόμενος ὁ δούλος ἀπήγγειλεν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ δούλῳ αὐτοῦ· Ἐξελθε ταχέως εἰς τὰς

13:29 ἀπὸ WH Treg NIV] - RP 13:31 ὥρᾳ WH NIV] ἡμέρᾳ Treg RP 13:32 ἀποτελῶ WH Treg NIV] ἐπιτελῶ RP 13:35 ὑμῶν WH Treg NA] + ἔρημος NIV RP 13:35 δὲ WH Treg NA RP] - NIV 13:35 ὑμῖν WH Treg NIV] + ὅτι RP 13:35 ἴδητέ με WH Treg NIV] με ἴδητε RP 13:35 ἤξει ὅτε Treg NA] - WH NIV; ἂν ἤξει ὅτε RP 14:3 Ἐξεστὶν WH Treg NIV] εἰ ἔξεστιν RP 14:3 θεραπεῦσαι ἢ οὐ WH Treg NIV] θεραπεύειν RP 14:5 καὶ WH Treg NIV] + ἀποκριθεὶς RP 14:5 πεσεῖται WH Treg NIV] ἐμπεσεῖται RP 14:5 ἐν WH NIV] ἐν τῇ RP; τῇ Treg 14:6 ἀνταποκριθῆναι WH Treg NIV] + αὐτῷ RP 14:10 ἐρεῖ WH Treg NIV] εἶπη RP 14:10 πάντων WH Treg NIV] - RP 14:12 ἀντικαλέσωσίν σε WH Treg NIV] σε ἀντικαλέσωσιν RP 14:12 ἀνταπόδομά σοι WH Treg NIV] σοι ἀνταπόδομα RP 14:13 δοχὴν ποιῇς WH NIV] ποιῇς δοχὴν Treg RP 14:15 ὅστις WH Treg NIV] ὃς RP 14:15 ἄρτον WH Treg NA] ἄριστον NIV RP 14:16 ἐποίει WH Treg NIV] ἐποίησεν RP 14:17 ἔστιν WH NIV] + πάντα Treg RP 14:18 πάντες παραιτεῖσθαι WH Treg NIV] παραιτεῖσθαι πάντες RP 14:18 ἐξελθὼν WH Treg NIV] ἐξελθεῖν καὶ RP 14:21 δούλος WH Treg NIV] + ἐκεῖνος RP

πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπεύρους καὶ τυφλοὺς καὶ χωλοὺς εἰσάγαγε ὧδε. ²² καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος· Κύριε, γέγονεν ὃ ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστίν. ²³ καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον· Ἐξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ μου ὁ οἶκος· ²⁴ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεται μου τοῦ δεῖπνου.

²⁵ Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ στραφεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· ²⁶ Εἴ τις ἔρχεται πρὸς με καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα ἑαυτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἀδελφούς καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι τε καὶ τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής. ²⁷ ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν ἑαυτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής. ²⁸ τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει εἰς ἀπαρτισμόν; ²⁹ ἵνα μήποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται αὐτῷ ἐμπαίζειν· ³⁰ λέγοντες ὅτι Οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. ³¹ ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος ἐτέρῳ βασιλεῖ συμβαλεῖν εἰς πόλεμον οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλευέσεται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ὑπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν; ³² εἰ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ πόρρω ὄντος πρεσβεῖαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην. ³³ οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσιν τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής.

³⁴ Καλὸν οὖν τὸ ἄλλας· ἐὰν δὲ καὶ τὸ ἄλλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται; ³⁵ οὔτε εἰς γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν εὐθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

15

¹ Ἦσαν δὲ αὐτῷ ἐγγίζοντες πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ. ² καὶ διεγόγγυζον οἱ τε Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες ὅτι Οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς. ³ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγων· ⁴ Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα καὶ ἀπολέσας ἕξ αὐτῶν ἓν οὐ καταλείπει τὰ ἐνενήκοντα ἑννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλὸς ἕως εὗρη αὐτό; ⁵ καὶ εὕρων ἐπιτίθουσιν ἐπὶ τοὺς ὤμους αὐτοῦ χαίρων, ⁶ καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς· Συγχάρητέ μοι ὅτι εὔρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. ⁷ λέγω ὑμῖν ὅτι οὕτως χαρὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἑννέα δικαίοις οἵτινες οὐ χρεῖαν ἔχουσιν μετανοίας.

⁸ Ἡ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς ἕως οὗ εὗρη; ⁹ καὶ εὗρουσα συγκαλεῖ τὰς φίλας καὶ γείτονας λέγουσα· Συγχάρητέ μοι ὅτι εὔρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα. ¹⁰ οὕτως, λέγω ὑμῖν, γίνεται χαρὰ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι.

¹¹ εἶπεν δέ· Ἀνθρωπὸς τις εἶχεν δύο υἱούς. ¹² καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί· Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας· ὁ δὲ διέδωκεν αὐτοῖς τὸν βίον. ¹³ καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν πάντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως. ¹⁴ δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὰ κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην,

14:21 τυφλοὺς καὶ χωλοὺς WH Treg NIV] χωλοὺς καὶ τυφλοὺς RP **14:22** ὁ WH Treg NIV] ὡς RP **14:23** μου ὁ οἶκος WH Treg NIV] ὁ οἶκος μου RP **14:24** δεῖπνου WH Treg NIV] + Πολλοὶ γὰρ εἰσιν κλητοὶ ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοὶ RP **14:26** ἑαυτοῦ WH NIV] αὐτοῦ Treg RP **14:26** τε WH Treg NIV] δέ RP **14:26** ψυχὴν ἑαυτοῦ WH NIV] ἑαυτοῦ ψυχὴν Treg RP **14:26** εἶναί μου μαθητής WH Treg NIV] μου μαθητὴς εἶναι RP **14:27** ὅστις WH NA] καὶ ὅστις Treg NIV RP **14:27** ἑαυτοῦ WH NIV] αὐτοῦ Treg; αὐτοῦ RP **14:28** ὑμῶν WH Treg NIV] + ὁ RP **14:28** ἔχει WH Treg NIV] + τὰ RP **14:29** αὐτῷ ἐμπαίζειν WH Treg NIV] ἐμπαίζειν αὐτῷ RP **14:31** ἐτέρῳ βασιλεῖ συμβαλεῖν WH Treg NIV] συμβαλεῖν ἐτέρῳ βασιλεῖ RP **14:31** βουλευέσεται WH NIV] βουλεύεται Treg RP **14:31** ὑπαντῆσαι WH Treg NIV] ἀπαντῆσαι RP **14:32** αὐτοῦ πόρρω WH Treg NIV] πόρρω αὐτοῦ RP **14:32** τὰ Treg NIV RP] - WH **14:33** εἶναί μου WH Treg NIV] μου εἶναι RP **14:34** οὖν WH Treg NIV] - RP **14:34** καὶ WH Treg NIV] - RP **15:1** αὐτῷ ἐγγίζοντες WH Treg NIV] ἐγγίζοντες αὐτῷ RP **15:2** τε WH Treg NIV] - RP **15:4** ἀπολέσας WH NIV RP] ἀπολέσῃ Treg **15:4** ἐξ αὐτῶν ἓν WH Treg NIV] ἓν ἐξ αὐτῶν RP **15:5** αὐτοῦ WH Treg NIV] ἑαυτοῦ RP **15:7** ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται WH NIV] ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ Treg RP **15:8** οὐ WH Treg NIV] ὅτου RP **15:9** συγκαλεῖ WH NIV] συγκαλεῖται Treg RP **15:9** καὶ WH Treg NIV] + τὰς RP **15:10** γίνεται χαρὰ WH Treg NIV] χαρὰ γίνεται RP **15:12** ὁ δὲ WH Treg NIV] καὶ RP **15:13** πάντα WH Treg NIV] ἅπαντα RP **15:14** ἰσχυρὰ WH Treg NIV] ἰσχυρὸς RP

καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. ¹⁵ καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους· ¹⁶ καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. ¹⁷ εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν ἔφη· Πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύονται ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ὤδε ἀπόλλυμαι· ¹⁸ ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· Πάτερ, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, ¹⁹ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποιήσόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου. ²⁰ καὶ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν πατέρα ἑαυτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος εἶδεν αὐτὸν ὁ πατήρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ²¹ εἶπεν δὲ ὁ υἱὸς αὐτῷ· Πάτερ, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. ²² εἶπεν δὲ ὁ πατήρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· Ταχὺ ἐξενέγκατε στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας, ²³ καὶ φέρετε τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν, ²⁴ ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, ἦν ἀπολωλώς καὶ εὐρέθη. καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι.

²⁵ Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισεν τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσεν συμφωνίας καὶ χορῶν, ²⁶ καὶ προσκαλεσάμενος ἓνα τῶν παίδων ἐπυνθάνετο τί ἂν εἴη ταῦτα· ²⁷ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι Ὁ ἀδελφός σου ἦκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. ²⁸ ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. ὁ δὲ πατήρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. ²⁹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ πατρὶ αὐτοῦ· Ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ· ³⁰ ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος ὁ καταφαγὼν σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν σιτευτὸν μόσχον. ³¹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σὰ ἐστίν· ³² εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἔζησεν, καὶ ἀπολωλώς καὶ εὐρέθη.

16

¹ Ἔλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητάς· Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. ² καὶ φωνήσας αὐτόν εἶπεν αὐτῷ· Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου, οὐ γὰρ δύνη ἔτι οἰκονομεῖν. ³ εἶπεν δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος· Τί ποιήσω ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπατεῖν αἰσχύνομαι· ⁴ ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα ὅταν μετασταθῶ ἐκ τῆς οἰκονομίας δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους ἑαυτῶν. ⁵ καὶ προσκαλεσάμενος ἓνα ἕκαστον τῶν χρεοφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ ἔλεγεν τῷ πρώτῳ· Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; ⁶ ὁ δὲ εἶπεν· Ἑκατὸν βάτους ἐλαίου· ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα. ⁷ ἔπειτα ἐτέρῳ εἶπεν· Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν· Ἑκατὸν κόρους σίτου· λέγει αὐτῷ· Δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. ⁸ καὶ ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσιν. ⁹ καὶ ἐγὼ ὑμῖν λέγω, ἑαυτοῖς ποιήσατε φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ἐκλίπῃ δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς.

15:16 γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ Treg NIV RP | χορτασθῆναι ἐκ WH NA **15:17** ἔφη WH NIV | εἶπεν Treg RP
15:17 περισσεύονται WH Treg NIV | περισσεύουσιν RP **15:17** λιμῷ ὤδε WH NIV | ὤδε λιμῷ Treg; λιμῷ RP **15:19**
οὐκέτι WH Treg NIV | καὶ οὐκέτι RP **15:20** ἑαυτοῦ WH NIV | αὐτοῦ Treg RP **15:21** ὁ υἱὸς αὐτῷ WH NIV | αὐτῷ
ὁ υἱὸς Treg RP **15:21** οὐκέτι WH Treg NIV | καὶ οὐκέτι RP **15:21** σου Treg NIV RP | + ποιήσόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων
σου WH **15:22** Ταχὺ WH Treg NIV | - RP **15:22** ἐξενέγκατε WH Treg NIV | + τὴν RP **15:23** φέρετε WH
Treg NIV | ἐνέγκαντες RP **15:24** ἦν ἀπολωλώς WH Treg NIV | καὶ ἀπολωλώς ἦν RP **15:26** ἂν WH Treg NIV | - RP
15:28 δὲ WH Treg NIV | οὖν RP **15:29** αὐτοῦ WH Treg NIV | - RP **15:30** μετὰ WH NIV RP | + τῶν Treg **15:30**
σιτευτὸν μόσχον WH Treg NIV | μόσχον τὸν σιτευτόν RP **15:32** ἐζήσεν WH Treg NA | ἀνέζησεν NIV RP **15:32**
ἀπολωλώς WH Treg NIV | + ἦν RP **16:1** μαθητάς WH Treg NIV | + αὐτοῦ RP **16:2** δύνη WH Treg NIV | δύνῃση
RP **16:4** ἐκ WH Treg NIV | - RP **16:4** ἑαυτῶν WH Treg | αὐτῶν NIV RP **16:6** ὁ δὲ WH Treg NIV | καὶ RP
16:6 τὰ γράμματα WH Treg NIV | τὸ γράμμα RP **16:7** λέγει WH Treg NIV | καὶ λέγει RP **16:7** τὰ γράμματα
WH Treg NIV | τὸ γράμμα RP **16:9** ἑαυτοῖς ποιήσατε WH NIV | Ποιήσατε ἑαυτοῖς Treg RP **16:9** ἐκλίπη WH Treg
NIV | ἐκλίπητε RP

¹⁰ Ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστὸς ἐστίν, καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. ¹¹ εἰ οὖν ἐν τῷ ἁδίκῳ μαμωνᾶ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει; ¹² καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς δώσει ὑμῖν; ¹³ οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἐνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾶ.

¹⁴ Ἦκουον δὲ ταῦτα πάντα οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. ¹⁵ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδελυγμὰ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.

¹⁶ Ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται ἕως Ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. ¹⁷ Εὐκοπώτερον δὲ ἐστὶν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν.

¹⁸ Πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν μοιχεύει, καὶ ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει.

¹⁹ Ἄνθρωπος δὲ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. ²⁰ πτωχὸς δὲ τις ὀνόματι Λάζαρος ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ εἰλκωμένος. ²¹ καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἐπέλειχον τὰ ἔλκη αὐτοῦ. ²² ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ· ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη. ²³ καὶ ἐν τῷ ἅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. ²⁴ καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπεν· Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με καὶ πέμψον Λάζαρον ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. ²⁵ εἶπεν δὲ Ἀβραάμ· Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὧδε παρακαλεῖται σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. ²⁶ καὶ ἐν πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνανται, μηδὲ ἐκείθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. ²⁷ εἶπεν δὲ Ἐρωτῶ σε οὖν, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκόν τοῦ πατρός μου, ²⁸ ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς, ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. ²⁹ λέγει δὲ Ἀβραάμ· Ἔχουσι Μωϋσέα καὶ τοὺς προφῆτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. ³⁰ ὁ δὲ εἶπεν· Οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ, ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτοὺς μετανοήσουσιν. ³¹ εἶπεν δὲ αὐτῷ· Εἰ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδ' ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ πεισθήσονται.

17

¹ Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· Ἀνένδεκτόν ἐστιν τοῦ τὰ σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν, ἢ πλὴν οὐαὶ δι' οὗ ἔρχεται· ² λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ λίθος μυλικὸς περίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ τῶν μικρῶν τούτων ἓνα. ³ προσέχετε ἑαυτοῖς· ἐὰν ἁμάρτη ὁ ἀδελφός σου ἐπιτίμησον αὐτῷ, καὶ ἐὰν μετανοήσῃ ἄφες αὐτῷ· ⁴ καὶ ἐὰν ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ καὶ ἑπτάκις ἐπιστρέψῃ πρὸς σὲ λέγων· Μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ.

⁵ Καὶ εἶπαν οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ· Πρόσθες ἡμῖν πίστιν. ⁶ εἶπεν δὲ ὁ κύριος· Εἰ ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ· Ἐκριζώθητι καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν.

16:12 ὑμέτερον Treg NIV RP] ἡμέτερον WH **16:12** δώσει ὑμῖν WH Treg] ὑμῖν δώσει NIV RP **16:14** πάντα WH Treg NIV] + καὶ RP **16:16** μέχρι WH Treg NIV] ἕως RP **16:18** καὶ WH Treg NIV] + πᾶς RP **16:20** τις WH Treg NIV] + ἦν RP **16:20** Λάζαρος WH Treg NIV] + ὅς RP **16:21** ἀπὸ WH NIV] + τῶν ψυχίων Treg RP **16:21** ἐπέλειχον WH Treg NIV] ἀπέλειχον RP **16:23** ὁρᾷ WH Treg NIV] + τὸν RP **16:25** ἀπέλαβες WH Treg NIV] + σὺ RP **16:26** ἐν WH NIV] ἐπὶ Treg RP **16:26** μηδὲ WH Treg NIV] + οἱ RP **16:27** σε οὖν WH Treg NIV] οὖν σε RP **16:29** δὲ WH NIV] δὲ αὐτῷ Treg; αὐτῷ RP **17:1** αὐτοῦ WH Treg NIV] – RP **17:1** τὰ σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν WH Treg NIV] μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα RP **17:1** πλὴν οὐαὶ WH Treg NIV] οὐαὶ δὲ RP **17:2** λίθος μυλικὸς WH Treg NIV] μύλος ὀνικός RP **17:2** τῶν μικρῶν τούτων ἓνα WH Treg NIV] ἓνα τῶν μικρῶν τούτων RP **17:3** ἁμάρτη WH Treg NIV] δὲ ἁμάρτη εἰς σὲ RP **17:4** ἁμαρτήση WH Treg NIV] ἁμάρτη RP **17:4** ἐπτάκις WH Treg NIV] + τῆς ἡμέρας RP **17:4** πρὸς σὲ WH Treg NIV] – RP

⁷ Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ ἑαυτῷ· Εὐθέως παρελθὼν ἀνάπεσε, ⁸ ἄλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ· Ἐτοίμασον τί δειπνήσω καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι ἕως φάγω καὶ πίω, καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; ⁹ μὴ ἔχει χάριν τῷ δούλῳ ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα. ¹⁰ οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσῃτε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι Δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν, ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι πεποιθήκαμεν.

¹¹ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσον Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας. ¹² καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἷς τινα κώμην ἀπήντησαν δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἱ ἔστησαν πόρρωθεν, ¹³ καὶ αὐτοὶ ἦσαν φωνὴν λέγοντες· Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. ¹⁴ καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς· Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς ἐκαθαρίσθησαν. ¹⁵ εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέστρεψεν μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν, ¹⁶ καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρίτης. ¹⁷ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἑννέα ποῦ; ¹⁸ οὐχὲν εὐρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ θεῷ εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος; ¹⁹ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.

²⁰ Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν· Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως, ²¹ οὐδὲ ἐροῦσιν· Ἴδου ὧδε ἢ· Ἐκεῖ ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν.

²² Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς· Ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν καὶ οὐκ ὄψεσθε. ²³ καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν· Ἴδου ἐκεῖ· Ἴδου ὧδε· μὴ ἀπέλθῃτε μηδὲ διώξητε. ²⁴ ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπὸ οὐρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. ²⁵ πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. ²⁶ καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· ²⁷ ἥσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ἐγαμίζοντο, ἄχρι ἥς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἀπώλεσεν πάντας. ²⁸ ὁμοίως καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λώτ· ἥσθιον, ἔπινον, ἡγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ὠκοδόμουν· ²⁹ ἡ δὲ ἡμέρα ἐξῆλθεν Λώτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξεν πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ καὶ ἀπώλεσεν πάντας. ³⁰ κατὰ τὰ αὐτὰ ἔσται ἡ ἡμέρα ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται. ³¹ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἄραι αὐτά, καὶ ὁ ἐν ἀγρῷ ὁμοίως μὴ ἐπιστρεφάτω εἰς τὰ ὀπίσω. ³² μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λώτ. ³³ ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ περιποιήσασθαι ἀπολέσει αὐτήν, ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ ζωογονήσῃ αὐτήν. ³⁴ λέγω ὑμῖν, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς, ὃ εἷς παραλημφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται· ³⁵ ἔσονται δύο ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό, ἡ μία παραλημφθήσεται ἡ δὲ ἑτέρα ἀφεθήσεται. ³⁷ καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ· Ποῦ, κύριε; ὃ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ καὶ οἱ ἅετοί ἐπισυναχθήσονται.

18

¹ Ἐλεγεν γὰρ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι αὐτοὺς καὶ μὴ ἐγκακεῖν,

17:7 αὐτῷ WH Treg NIV] - RP **17:9** ἔχει χάριν WH Treg NIV] χάριν ἔχει RP **17:9** δούλῳ WH Treg NIV] + ἐκείνῳ RP **17:9** διαταχθέντα WH Treg NIV] + οὐ δοκῶ RP **17:10** ὃ ὠφείλομεν WH Treg NIV] ὅτι ὃ ὠφείλομεν RP **17:11** πορεύεσθαι WH NIV] + αὐτὸν Treg RP **17:11** μέσον WH Treg NIV] μέσου RP **17:12** ἀπήντησαν WH] + αὐτῷ Treg NIV RP **17:12** ἔστησαν Treg NIV RP] ἀνέστησαν WH **17:17** Οὐχὶ Treg NIV RP] Οὐχὶ WH **17:21** Ἐκεῖ WH NIV] Ἴδου ἐκεῖ Treg RP **17:23** ἐκεῖ· Ἴδου ὧδε Treg] ἐκεῖ, ἢ· Ἴδου ὧδε WH NIV; ὧδε, ἢ· Ἴδου ἐκεῖ RP **17:24** ἀστραπὴ WH NIV] + ἡ Treg RP **17:24** ὑπὸ τὸν WH Treg NIV] ὑπ' RP **17:24** ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ Treg NIV RP] - WH **17:27** ἐγαμίζοντο WH Treg NIV] ἐξεγαμίζοντο RP **17:27** πάντας WH Treg NIV] ἅπαντας RP **17:28** καθὼς WH Treg NIV] καὶ ὡς RP **17:29** πάντας WH Treg NIV] ἅπαντας RP **17:30** τὰ αὐτὰ WH Treg NIV] ταῦτα RP **17:31** ἐν WH Treg NIV] + τῷ RP **17:33** περιποιήσασθαι WH Treg NIV] σῶσαι RP **17:33** ὃς δ' ἂν WH Treg NIV] καὶ ὃς ἐὰν RP **17:33** ἀπολέσῃ Treg NIV] ἀπολέσῃ αὐτήν RP; ἀπολέσει WH **17:34** ὁ WH NIV] - Treg RP **17:35** ἔσονται δύο WH Treg NIV] Δύο ἔσονται RP **17:35** ἡ WH Treg NIV] - RP **17:35** ἡ δὲ WH Treg NIV] καὶ ἡ RP **17:35** ἀφεθήσεται WH Treg NIV RP] + 36 δύο ἐν ἀγρῷ· εἷς παραλημφθήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται TR **17:37** καὶ οἱ ἅετοί ἐπισυναχθήσονται WH Treg NIV] συναχθήσονται οἱ ἅετοί RP **18:1** δὲ WH NIV] + καὶ Treg RP **18:1** αὐτοὺς WH Treg NIV] - RP

² λέγων· Κριτής τις ἦν ἐν τινι πόλει τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος. ³ χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα· Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. ⁴ καὶ οὐκ ἤθελεν ἐπὶ χρόνον, μετὰ ταῦτα δὲ εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· Εἰ καὶ τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι· οὐδὲ ἄνθρωπον· ἐντρέπομαι, ⁵ διὰ γε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην ἐκδικήσω αὐτὴν ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με. ⁶ εἶπεν δὲ ὁ κύριος· Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει· ⁷ ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βοώντων αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ μακροθυμεῖ ἐπ' αὐτοῖς; ⁸ λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα εὐρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;

⁹ Εἶπεν δὲ καὶ πρὸς τινὰς τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶν δίκαιοι καὶ ἐξουθενούντας τοὺς λοιποὺς τὴν παραβολὴν ταύτην· ¹⁰ Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ὁ εἷς Φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. ¹¹ ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο· Ὁ θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης· ¹² νηστεύω δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. ¹³ ὁ δὲ τελώνης μακρόθεν ἐστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπάραι εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ἔτυπτε τὸ στήθος αὐτοῦ λέγων· Ὁ θεός, ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. ¹⁴ λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ παρ' ἐκεῖνον· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

¹⁵ Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη ἵνα αὐτῶν ἅπτηται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμων αὐτοῖς. ¹⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς προσεκαλέσατο αὐτὰ λέγων· Ἀφετε τὰ παιδιά ἔρχεσθαι πρὸς με καὶ μὴ κωλύετε αὐτά, τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹⁷ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἂν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

¹⁸ Καὶ ἐπηρώτησέν τις αὐτὸν ἄρχων λέγων· Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ¹⁹ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ θεός. ²⁰ τὰς ἐντολάς οἶδας· Μὴ μοιχεύσης, Μὴ φονεύσης, Μὴ κλέψῃς, Μὴ ψευδομαρτυρήσης, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. ²¹ ὁ δὲ εἶπεν· Ταῦτα πάντα ἐφύλαξα ἐκ νεότητος μου. ²² ἀκούσας γὰρ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἔτι ἓν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. ²³ ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος ἐγενήθη, ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. ²⁴ Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσπορεύονται· ²⁵ εὐκόπωτερον γὰρ ἐστὶν ἀμῆλον διὰ τρήματος βελόνης εἰσελεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεῖν.

²⁶ Εἶπαν δὲ οἱ ἀκούσαντες· Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; ²⁷ ὁ δὲ εἶπεν· Τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατὰ παρὰ τῷ θεῷ ἐστίν·.

²⁸ Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφέντες τὰ ἴδια ἠκολουθήσαμεν σοι. ²⁹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ γυναῖκα ἢ ἀδελφούς ἢ γονεῖς ἢ τέκνα ἕνεκεν τῆς

18:4 ἤθελεν WH Treg NIV] ἠθέλησεν RP **18:4** ταῦτα δὲ WH Treg] δὲ ταῦτα NIV RP **18:4** οὐδὲ ἄνθρωπον WH Treg NIV] καὶ ἄνθρωπον οὐκ RP **18:7** αὐτῷ WH Treg NIV] πρὸς αὐτὸν RP **18:7** μακροθυμεῖ WH Treg NIV] μακροθυμῶν RP **18:9** καὶ WH Treg NIV] – RP **18:10** ὁ NIV RP] – WH Treg **18:11** πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα NIV RP] ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν WH Treg **18:11** ὥσπερ WH NIV RP] ὡς Treg **18:12** ἀποδεκατῶ Treg NIV RP] ἀποδεκατεύω WH **18:13** ὁ δὲ WH NIV] καὶ ὁ Treg RP **18:13** ἐπάραι εἰς τὸν οὐρανόν WH Treg NIV] εἰς τὸν οὐρανόν ἐπάραι RP **18:13** ἔτυπτε WH Treg NIV] ἔτυπεν εἰς RP **18:13** αὐτοῦ NIV RP] ἑαυτοῦ WH Treg **18:14** παρ' ἐκεῖνον WH Treg NIV] ἢ γὰρ ἐκεῖνος RP **18:15** ἐπετίμων WH Treg NIV] ἐπετίμησαν RP **18:16** προσεκαλέσατο αὐτὰ λέγων WH Treg NIV] προσκαλεσάμενος αὐτὰ εἶπεν RP **18:17** ἂν WH Treg NIV] ἐὰν RP **18:20** μητέρα WH Treg NIV] + σου RP **18:21** ἐφύλαξα WH Treg NIV] ἐφυλαξάμην RP **18:21** μου Treg RP] – WH NIV **18:22** δὲ WH Treg NIV] + ταῦτα RP **18:22** οὐρανοῖς Holmes WH^{marg}] τοῖς οὐρανοῖς WH Treg NIV; οὐρανῷ RP **18:23** ἐγενήθη WH Treg NIV] ἐγένετο RP **18:24** Ἰησοῦς WH NIV] + περίλυπον γενόμενον Treg NA RP **18:24** εἰς ... θεοῦ εἰσπορεύονται WH Treg NIV] εἰσελεύσονται εἰς ... θεοῦ RP **18:25** τρήματος βελόνης WH Treg NIV] τρυμαλιᾶς ῥαφίδος RP **18:27** παρὰ τῷ θεῷ ἐστὶν WH Treg NIV] ἐστὶν παρὰ τῷ θεῷ RP **18:28** ὁ WH Treg NIV] – RP **18:28** ἀφέντες τὰ ἴδια WH Treg NIV] ἀφῆκαμεν πάντα καὶ RP **18:29** γυναῖκα ἢ ἀδελφούς ἢ γονεῖς WH NIV] γονεῖς ἢ ἀδελφούς ἢ γυναῖκα Treg RP

βασιλείας τοῦ θεοῦ, ³⁰ ὅς 'οὐχὶ μὴ ἁπολάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

³¹ Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἴδου ἀναβαίνομεν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου· ³² παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσιν καὶ ἐμπαιχθήσεται καὶ ὑβρισθήσεται καὶ ἐμπτυσθήσεται, ³³ καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. ³⁴ καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

³⁵ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίξειν αὐτὸν εἰς Ἱεριχὼ τυφλὸς τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν ἑπαίτων. ³⁶ ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου ἐπυνθάνετο· τί εἴη τοῦτο· ³⁷ ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. ³⁸ καὶ ἐβόησεν λέγων· Ἰησοῦ υἱὲ Δαυίδ, ἐλέησόν με. ³⁹ καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα σιγήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν· Υἱὲ Δαυίδ, ἐλέησόν με. ⁴⁰ σταθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν. ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν· ⁴¹ τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶπεν· Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. ⁴² καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· Ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. ⁴³ καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν θεόν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ θεῷ.

19

¹ Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱεριχὼ. ² καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης καὶ αὐτὸς πλούσιος· ³ καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστιν, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. ⁴ καὶ προδραμὼν εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν ἵνα ἴδῃ αὐτόν, ὅτι ἐκείνης ἡμέλλεν διέρχεσθαι. ⁵ καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν· Ζακχαῖε, σπεύσας κατάρβηθι, σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι. ⁶ καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτόν χαίρων. ⁷ καὶ ἰδόντες πάντες διεγόγγυζον λέγοντες ὅτι Παρὰ ἀμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθεν καταλῦσαι. ⁸ σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπεν πρὸς τὸν κύριον· Ἴδου τὰ ἡμίσιά μου τῶν ὑπαρχόντων, κύριε, τοῖς πτωχοῖς δίδωμι, καὶ εἴ τι νὸς τι ἐσυκοφάντησα ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. ⁹ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ὅτι Σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν· ¹⁰ ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

¹¹ Ἀκούοντων δὲ αὐτῶν ταῦτα προσθεὶς εἶπεν παραβολὴν διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι Ἱερουσαλὴμ αὐτόν· καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀναφαίνεσθαι· ¹² εἶπεν οὖν· Ἀνθρωπὸς τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακρὰν λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν καὶ ὑποστρέψαι. ¹³ καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Πραγματεύσασθε ἐν ᾧ ἔρχομαι. ¹⁴ οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ λέγοντες· Οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. ¹⁵ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν καὶ εἶπεν φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους οἷς δεδώκει τὸ ἀργύριον, ἵνα γνοῖ τί διεπραγματεύσαντο. ¹⁶ παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος λέγων· Κύριε, ἡ μνᾶ σου δέκα προσηργάσατο μνᾶς. ¹⁷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Εὖγε, ἀγαθὲ δοῦλε, ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων. ¹⁸ καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος λέγων· Ἡ μνᾶ σου, κύριε, ἐποίησεν πέντε μνᾶς. ¹⁹ εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ· Καὶ σὺ ἐπάνω γίνου πέντε πόλεων. ²⁰ καὶ ὁ ἕτερος ἦλθεν λέγων· Κύριε, ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου ἦν εἷχον

18:30 οὐχὶ WH NIV] οὐ Treg RP **18:30** ἀπολάβῃ Treg NIV RP] λάβῃ WH **18:31** Ἱερουσαλὴμ WH Treg NIV] Ἱεροσόλυμα RP **18:35** ἐπαίτων WH Treg NIV] προσαιτών RP **18:36** τί WH NIV RP] + ἂν Treg **18:39** σιγήσῃ WH Treg NIV] σιωπήσῃ RP **18:40** ὁ Treg NIV RP] – WH **18:41** τί WH NIV] λέγων τί Treg RP **19:2** καλούμενος WH Treg NA RP] – NIV **19:2** αὐτὸς WH Treg NIV] οὗτος ἦν RP **19:4** εἰς τὸ WH Treg NIV] – RP **19:5** Ἰησοῦς WH Treg NIV] + εἶδεν αὐτόν καὶ RP **19:8** ἡμίσιά WH Treg NIV] ἡμίση RP **19:8** μου τῶν ὑπαρχόντων WH Treg NIV] τῶν ὑπαρχόντων μου RP **19:8** τοῖς πτωχοῖς δίδωμι WH Treg NIV] δίδωμι τοῖς πτωχοῖς RP **19:11** εἶναι Ἱερουσαλὴμ αὐτόν WH Treg NIV] αὐτόν εἶναι Ἱερουσαλὴμ RP **19:13** Πραγματεύσασθε Treg NIV RP] πραγματεύσασθαι WH **19:13** ἐν ᾧ WH Treg NIV] ἕως RP **19:15** δεδώκει WH Treg NIV] ἔδωκεν RP **19:15** γνοῖ WH Treg NIV] γνῶ τίς RP **19:15** διεπραγματεύσαντο WH Treg NIV] διεπραγματεύσατο RP **19:16** δέκα προσηργάσατο WH Treg NIV] προσειργάσατο δέκα RP **19:17** Εὖγε WH Treg NIV] Εὖ RP **19:18** Ἡ μνᾶ σου κύριε WH Treg NIV] Κύριε ἡ μνᾶ σου RP **19:19** ἐπάνω γίνου WH NIV] γίνου ἐπάνω Treg RP **19:20** ὁ WH Treg NIV] – RP

ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ· ²¹ ἐφοβούμενην γάρ σε ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ, αἵρεις δὲ οὐκ ἔθηκας καὶ θερίζεις δὲ οὐκ ἔσπειρας. ²² λέγει αὐτῷ· Ἐκ τοῦ στόματός σου κρίνω σε, πονηρὲ δοῦλε· ἤδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἰμι, αἵρων δὲ οὐκ ἔθηκα καὶ θερίζων δὲ οὐκ ἔσπειρα; ²³ καὶ διὰ τί οὐκ ἔδωκάς μου τὸ ἀργύριον ἐπὶ τράπεζαν; καγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν αὐτὸ ἔπραξα. ²⁴ καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν· Ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι— ²⁵ καὶ εἶπαν αὐτῷ· Κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς— ²⁶ λέγω ὑμῖν ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται. ²⁷ πλὴν τοὺς ἐχθροὺς μου τούτους τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς ἀγάγετε ὧδε καὶ κατασφάζατε αὐτοὺς ἔμπροσθέν μου.

²⁸ Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο ἔμπροσθεν ἀναβαίνων εἰς Ἱεροσόλυμα.

²⁹ Καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν, ἀπέστειλεν δύο τῶν μαθητῶν ³⁰ λέγων· Ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην, ἐν ἣ εἰσπορεύόμενοι εὕρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισεν, καὶ λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. ³¹ καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ· Διὰ τί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε ὅτι Ὁ κύριος αὐτοῦ χρειάν ἔχει. ³² ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. ³³ λύνοντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον εἶπαν οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς· Τί λύετε τὸν πῶλον; ³⁴ οἱ δὲ εἶπαν ὅτι Ὁ κύριος αὐτοῦ χρειάν ἔχει. ³⁵ καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιδίψαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. ³⁶ πορευομένου δὲ αὐτοῦ ὑπεστρώννυσαν τὰ ἱμάτια ἑαυτῶν ἐν τῇ ὁδῷ. ³⁷ ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ Ὄρους τῶν Ἐλαιῶν ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ τῶν πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων, ³⁸ λέγοντες· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεὺς ἐν ὀνόματι κυρίου· ἐν οὐρανῷ εἰρήνη καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις. ³⁹ καὶ τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπαν πρὸς αὐτόν· Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου. ⁴⁰ καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν οὗτοι σιωπήσουσιν, οἱ λίθοι κράξουσιν.

⁴¹ Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτήν, ⁴² λέγων ὅτι Εἰ ἔγνων ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ σὺ τὰ πρὸς εἰρήνην. νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. ⁴³ ὅτι ἤξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σὲ καὶ παρεμβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί σου χάρακά σοι καὶ περικυκλώσουσίν σε καὶ συνέξουσίν σε πάντοθεν, ⁴⁴ καὶ ἐδαφιοῦσίν σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφήσουσιν λίθον ἐπὶ λίθον ἐν σοί, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνων τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.

⁴⁵ Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας, ⁴⁶ λέγων αὐτοῖς· Γέγραπται· Καὶ ἔσται ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν.

⁴⁷ Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ, ⁴⁸ καὶ οὐχ εὗρισκον τὸ τί ποιήσωσιν, ὁ λαὸς γὰρ ἅπας ἐξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων.

20

¹ Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου ἐπέστησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις, ² καὶ εἶπαν λέγοντες πρὸς αὐτόν·

19:22 λέγει WH Treg NIV] + δὲ RP **19:23** μου τὸ ἀργύριον WH Treg NIV] τὸ ἀργύριόν μου RP **19:23** αὐτὸ ἔπραξα WH Treg NIV] ἔπραξα αὐτό RP **19:26** λέγω WH NIV] + γὰρ Treg RP **19:26** ἀρθήσεται WH NIV] + ἀπ' αὐτοῦ Treg RP **19:27** τούτους WH Treg NIV] ἐκείνους RP **19:27** αὐτοῦ WH Treg NIV] - RP **19:29** μαθητῶν WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP **19:30** λέγων WH Treg NIV] εἰπὼν RP **19:30** καὶ WH Treg NIV] - RP **19:31** ἐρεῖτε WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **19:34** ὅτι WH Treg NIV] - RP **19:35** αὐτῶν WH Treg NIV] ἑαυτῶν RP **19:36** ἑαυτῶν WH Treg] αὐτῶν NIV RP **19:37** πασῶν WH NIV RP] πάντων Treg **19:38** βασιλεὺς WH NIV] ὁ βασιλεὺς Treg RP **19:38** ἐν οὐρανῷ εἰρήνη WH Treg NIV] εἰρήνη ἐν οὐρανῷ RP **19:40** εἶπεν WH NIV] + αὐτοῖς Treg RP **19:40** ὅτι Treg RP] - WH NIV **19:40** σιωπήσουσιν WH Treg NIV] σιωπήσωσιν RP **19:40** κράξουσιν WH Treg NIV] κεκράζονται RP **19:41** αὐτήν WH Treg NIV] αὐτῇ RP **19:42** ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ σὺ WH NIV] καὶ σὺ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ Treg; καὶ σὺ καὶ γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου RP **19:42** εἰρήνην WH NIV] + σου Treg RP **19:43** παρεμβαλοῦσιν WH Treg NIV] περιβαλοῦσιν RP **19:44** λίθον ἐπὶ λίθον ἐν σοί WH Treg NIV] ἐν σοί λίθον ἐπὶ λίθον RP **19:45** πωλοῦντας WH Treg NIV] + ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας RP **19:46** Καὶ ἔσται WH Treg NIV] - RP **19:46** προσευχῆς WH Treg NIV] + ἐστίν RP **19:48** εὗρισκον NIV RP] ἠὺρισκον WH Treg **20:1** ἡμερῶν WH Treg NIV] + ἐκείνων RP **20:1** ἀρχιερεῖς WH Treg NIV] ιερεῖς RP **20:2** λέγοντες πρὸς αὐτόν WH NIV] πρὸς αὐτόν λέγοντες RP; πρὸς αὐτόν Treg

Εἰπόν ἡμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἐστιν ὁ δούς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ³ ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἐρωτήσω ὑμᾶς ἑκάστῳ λόγον, καὶ εἰπάτέ μοι· ⁴ Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ⁵ οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες ὅτι Ἐὰν εἰπώμεν· Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· Διὰ τί οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ⁶ ἐὰν δὲ εἰπώμεν· Ἐξ ἀνθρώπων, ὁ λαὸς ἅπας καταλιθάσει ἡμᾶς, πεπεισμένος γάρ ἐστιν Ἰωάννην προφήτην εἶναι· ⁷ καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. ⁸ καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

⁹ Ἦρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην· Ὁ ἄνθρωπος ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν χρόνους ἱκανοὺς. ¹⁰ καὶ καιρῷ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς δούλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος δώσουσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν δείραντες κενόν. ¹¹ καὶ προσέθετο ἕτερον πέμψαι δούλον· οἱ δὲ κάκεινον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν. ¹² καὶ προσέθετο τρίτον πέμψαι· οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον. ¹³ εἶπεν δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος· Τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον ἐντραπήσονται. ¹⁴ ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία· ¹⁵ καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ἀπέκτειναν. τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ¹⁶ ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. ἀκούσαντες δὲ εἶπαν· Μὴ γένοιτο. ¹⁷ ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπεν· Τί οὖν ἐστιν τὸ γεγραμμένον τοῦτο· Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; ¹⁸ πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ' ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. ¹⁹ καὶ ἐζήτησαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν, ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην.

²⁰ Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, ὥστε παραδοῦναι αὐτόν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. ²¹ καὶ ἐπρώτησαν αὐτόν λέγοντες· Διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις· ²² ἔξεστιν ἡμᾶς Καίσαρι φόρον δοῦναι ἢ οὐ; ²³ κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν εἶπεν πρὸς αὐτούς· ²⁴ Δεῖξατέ μοι δηνάριον· τίνας ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν; ἀποκριθέντες δὲ εἶπαν· Καίσαρος. ²⁵ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τοῖνον ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. ²⁶ καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι τοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ, καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσίγησαν.

²⁷ Προσελθόντες δὲ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ ἀντιλέγοντες ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπρώτησαν αὐτόν ²⁸ λέγοντες· Διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ἐάν τις ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἄτεκνος ᾖ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁹ ἑπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα ἀπέθανεν ἄτεκνος· ³⁰ καὶ ὁ δεῦτερος· ³¹ καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν, ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἑπτὰ οὐ κατέλιπον τέκνα καὶ ἀπέθανον· ³² ὕστερον καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν· ³³ ἡ γυνὴ οὖν ἐν τῇ ἀναστάσει τίνας αὐτῶν γίνεται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα.

20:3 κάγω WH Treg NIV] + ἕνα RP **20:6** ὁ λαὸς ἅπας WH Treg NIV] πᾶς ὁ λαὸς RP **20:9** Ἄνθρωπος WH Treg NIV RP] + τις NA **20:10** καὶ WH Treg NIV] + ἐν RP **20:10** δώσουσιν WH Treg NIV] δώσιν RP **20:10** ἐξαπέστειλαν αὐτὸν δείραντες WH NIV] δείραντες αὐτόν ἐξαπέστειλαν Treg RP **20:11** ἕτερον πέμψαι WH Treg NIV] πέμψαι ἕτερον RP **20:12** τρίτον πέμψαι WH Treg NIV] πέμψαι τρίτον RP **20:13** τοῦτον WH Treg NIV] + ἰδόντες RP **20:14** ἀλλήλους WH Treg NIV] ἑαυτούς RP **20:14** ἀποκτείνωμεν WH Treg NIV] δεῦτε ἀποκτείνωμεν RP **20:19** γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς WH Treg NIV] ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς RP **20:19** τὸν λαόν WH Treg NIV] – RP **20:19** εἶπεν τὴν ... ταύτην WH Treg NIV] τὴν ... ταύτην εἶπεν RP **20:20** ὥστε WH Treg NIV] εἰς τὸ RP **20:22** ἡμᾶς WH Treg NIV] ἡμῖν RP **20:23** αὐτούς WH Treg NIV] + Τί με πειράζετε RP **20:24** Δεῖξατέ WH Treg NIV] Ἐπιδείξατέ RP **20:24** ἀποκριθέντες Treg RP] οἱ WH NIV **20:25** πρὸς αὐτούς Τοῖνον ἀπόδοτε WH Treg NIV] αὐτοῖς Ἀπόδοτε τοῖνον RP **20:26** τοῦ WH] αὐτοῦ Treg NIV RP **20:27** ἀντιλέγοντες NIV RP] λέγοντες WH Treg **20:28** ἢ WH Treg NIV] ἀποθάνῃ RP **20:30** ὁ δεῦτερος WH Treg NIV] ἔλαβεν ὁ δεῦτερος τὴν γυναῖκα καὶ οὕτως ἀπέθανεν ἄτεκνος RP **20:31** αὐτήν WH Treg NIV] + ὡσαύτως RP **20:32** καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν WH Treg NIV] δὲ πάντων ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνὴ RP **20:33** ἡ γυνὴ οὖν ἐν τῇ WH NIV] ἐν τῇ οὖν Treg RP

³⁴ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσιν καὶ γαμίσκονται, ³⁵ οἱ δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται· ³⁶ οὐδὲ γὰρ ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται, ἰσάγγελοι γὰρ εἰσιν καὶ υἱοὶ ἑῷ θεοῦ τῆς ἀναστάσεως υἱοὶ ὄντες. ³⁷ ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροὶ καὶ Μωϋσῆς ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει κύριον τὸν θεὸν Ἀβραάμ· καὶ θεὸν Ἰσαὰκ· καὶ θεὸν Ἰακώβ· ³⁸ θεὸς δὲ οὐκ ἔστιν νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων, πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. ³⁹ ἀποκριθέντες δὲ τινες τῶν γραμματέων εἶπαν· Διδάσκαλε, καλῶς εἶπας· ⁴⁰ οὐκ ἐτι γὰρ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν.

⁴¹ Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Πῶς λέγουσιν τὸν χριστὸν εἶναι Δαυὶδ υἱόν; ⁴² αὐτὸς γὰρ Δαυὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· Εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ⁴³ ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. ⁴⁴ Δαυὶδ οὖν αὐτὸν κύριον καλεῖ, καὶ πῶς αὐτοῦ υἱός ἐστιν;

⁴⁵ Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς· ⁴⁶ Προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελούντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς καὶ φιλοῦντων ἀσπασμούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις, ⁴⁷ οἱ κατεσθίουσιν τὰς οἰκίας τῶν πτωχῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται· οὗτοι λήμψονται περισσότερον κρίμα.

21

¹ Ἀναβλέψας δὲ εἶδεν τοὺς βάλλοντας εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα αὐτῶν πλουσίους. ² εἶδεν δὲ ἄτινα χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ λεπτὰ δύο, ³ καὶ εἶπεν· Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα ἢ πτωχὴ αὕτη πλεῖον πάντων ἔβαλεν· ⁴ πάντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς πάντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλεν.

⁵ Καὶ τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασιν κεκόσμηται εἶπεν· ⁶ Ταῦτα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ ὃς οὐ καταλυθήσεται.

⁷ Ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν λέγοντες· Διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι; ⁸ ὁ δὲ εἶπεν· Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες· Ἐγὼ εἰμι καὶ ὁ καιρὸς ἤγγικεν· μὴ πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. ⁹ ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον, ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος. ¹⁰ τότε ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπ' ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, ¹¹ σεισμοὶ τε μεγάλοι καὶ κατὰ τόπους· λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ἔσονται, φόβητρά τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα ἔσται.

¹² Πρὸ δὲ τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ διώξουσιν, παραδιδόντες εἰς τὰς συναγωγὰς καὶ φυλακάς, ἀπαγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος μου· ¹³ ἀποβήσεται ὑμῖν εἰς μαρτύριον. ¹⁴ θέτε οὖν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι, ¹⁵ ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν ἥ οὐ δυνήσονται ἀντιστῆναι ἢ ἀντειπεῖν ἅπαντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. ¹⁶ παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων,

20:34 Καὶ WH Treg NIV] + ἀποκριθεὶς RP **20:34** γαμίσκονται WH Treg NIV] ἐγαμίσκονται RP **20:35** γαμίζονται WH Treg NIV] ἐγαμίζονται RP **20:36** οὐδὲ WH Treg NIV] οὔτε RP **20:36** εἰσιν WH Treg NIV] + τοῦ RP **20:37** [καὶ WH Treg NIV] + τὸν RP **20:37** [καὶ WH Treg NIV] + τὸν RP **20:40** γὰρ WH Treg NIV] δὲ RP **20:41** εἶναι Δαυὶδ υἱόν WH NIV] υἱὸν Δαυὶδ εἶναι Treg RP **20:42** αὐτὸς γὰρ WH NIV] καὶ αὐτὸς Treg RP **20:42** Εἶπεν WH Treg NIV] + ὁ RP **20:44** αὐτὸν κύριον WH Treg] κύριον αὐτὸν NIV RP **20:44** αὐτοῦ υἱός WH Treg NIV] υἱὸς αὐτοῦ RP **20:45** μαθηταῖς WH Treg NIV] + αὐτοῦ NA RP **21:1** εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα αὐτῶν WH Treg NIV] τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον RP **21:2** τινα WH Treg NIV] + καὶ RP **21:2** λεπτὰ δύο WH Treg NIV] δύο λεπτὰ RP **21:3** ἡ πτωχὴ αὕτη RP] αὕτη ἡ πτωχὴ WH Treg NIV **21:4** πάντες WH NIV] ἅπαντες Treg RP **21:4** δῶρα WH NIV] + τοῦ θεοῦ Treg RP **21:4** πάντα WH Treg NIV] ἅπαντα RP **21:6** λίθῳ Treg NIV RP] + ὧδε WH **21:8** λέγοντες WH NIV] + ὅτι Treg RP **21:8** μὴ WH Treg NIV] + οὖν RP **21:11** καὶ κατὰ τόπους WH Treg NIV] κατὰ τόπους καὶ RP **21:11** λιμοὶ καὶ λοιμοὶ NIV RP] λοιμοὶ καὶ λιμοὶ WH Treg **21:11** σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα Treg RP] ἀπ' οὐρανοῦ σημεῖα μεγάλα WH NIV; σημεῖα μεγάλα ἀπ' οὐρανοῦ WH^{marg} **21:12** τὰς WH Treg NIV] - RP **21:12** ἀπαγομένους WH Treg NIV] ἀγομένους RP **21:13** ἀποβήσεται WH NIV] + δὲ Treg RP **21:14** θέτε WH Treg NIV] θέσθε RP **21:14** ἐν ταῖς καρδίαις WH Treg NIV] εἰς τὰς καρδίας RP **21:15** ἀντιστῆναι ἢ ἀντειπεῖν WH Treg NIV] ἀντειπεῖν οὐδὲ ἀντιστῆναι RP **21:15** ἅπαντες WH Treg NIV] πάντες RP **21:16** ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων WH Treg NIV] συγγενῶν καὶ φίλων καὶ ἀδελφῶν RP

καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν, ¹⁷ καὶ ἔσσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. ¹⁸ καὶ θριξέκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται. ¹⁹ ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν ἑκτίσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

²⁰ Ὅταν δὲ ἴδῃτε κυκλούμενην ὑπὸ στρατοπέδων Ἱερουσαλήμ, τότε γινώτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. ²¹ τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν, καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν, ²² ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὐταὶ εἰσιν τοῦ πλησθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα. ²³ οὐαὶ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὄργῃ τῷ λαῷ τούτῳ, ²⁴ καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρης καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς τὰ ἔθνη πάντα, καὶ Ἱερουσαλήμ ἔσται πατουμένη ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι οὗ πληρωθῶσιν καιροὶ ἐθνῶν.

²⁵ Καὶ ἔσονται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ ἤχους θαλάσσης καὶ σάλου, ²⁶ ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ, αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. ²⁷ καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. ²⁸ ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.

²⁹ Καὶ εἶπεν παραβολὴν αὐτοῖς· Ἴδετε τὴν συκὴν καὶ πάντα τὰ δένδρα· ³⁰ ὅταν προβάλῃ ἡ δὴ, βλέποντες ἅψ' αὐτῶν γινώσκετε ὅτι ἡδὴ ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· ³¹ οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδῃτε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ³² ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ἃν πάντα γένηται. ³³ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρελεύσονται.

³⁴ Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς μήποτε βαρηθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ ἐπιστῇ ἑφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος ἡ ἡμέρα ἐκείνη ³⁵ ὥς παγίς· ἐπεισελεύσεται γὰρ ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. ³⁶ ἀγρυπνεῖτε ὅτι ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι ἵνα κατισχύσητε ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

³⁷ Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ἠυλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἑλαιῶν· ³⁸ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὠρθηριζεν πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

22

¹ Ἦγγιζεν δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων ἡ λεγομένη Πάσχα. ² καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.

³ Εἰσῆλθεν δὲ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν καλούμενον Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα· ⁴ καὶ ἀπελθὼν συνελάλησεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ στρατηγοῖς τὸ πῶς αὐτοῖς παραδῶ αὐτόν. ⁵ καὶ ἐχάρησαν καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. ⁶ καὶ ἐξωμολόγησεν, καὶ ἐζήτη εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτόν ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς.

⁷ Ἦλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἥ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα· ⁸ καὶ ἀπέστειλεν Πέτρον καὶ Ἰωάννην εἰπών· Πορευθέντες ἐτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα ἵνα φάγωμεν. ⁹ οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Ποῦ θέλεις ἐτοιμάσωμεν. ¹⁰ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἴδου εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν συναντήσῃ ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν ἐν ἣν εἰσπορεύεται. ¹¹ καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότη τῆς οἰκίας· Λέγει σοι ὁ διδάσκαλος· Ποῦ ἐστὶν τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ πάσχα μετὰ

21:19 κτήσασθε WH NIV RP] κτήσεσθε Treg **21:20** στρατοπέδων WH Treg NIV] + τὴν RP **21:23** οὐαὶ WH Treg NIV] + δὲ RP **21:23** ὄργῃ WH Treg NIV] + ἐν RP **21:24** τὰ ἔθνη πάντα WH Treg NIV] πάντα τὰ ἔθνη RP **21:24** οὐ WH Treg NIV] - RP **21:24** πληρωθῶσιν Treg NIV RP] + καὶ ἔσονται WH **21:25** ἔσονται WH Treg NIV] ἔσται RP **21:25** ἤχους WH Treg NIV] ἠχούσης RP **21:33** παρελεύσονται WH Treg NIV] παρέλθωσιν RP **21:34** ὑμῶν αἱ καρδίαι NIV RP] αἱ καρδίαι ὑμῶν WH Treg **21:34** ἐπιστῇ ἑφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος WH Treg NIV] αἰφνίδιος ἑφ' ὑμᾶς ἐπιστῇ RP **21:35** ἐπεισελεύσεται γὰρ WH Treg NIV] γὰρ ἐπελεύσεται RP **21:36** δὲ WH Treg NIV] οὖν RP **21:36** κατισχύσητε WH Treg NIV] καταξιώθητε RP **21:36** ταῦτα WH Treg NIV] - RP **21:37** ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων WH NIV RP] διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ Treg **22:3** καλούμενον WH Treg NIV] ἐπικαλούμενον RP **22:4** αὐτοῖς παραδῶ αὐτόν WH Treg NIV] αὐτόν παραδῶ αὐτοῖς RP **22:6** ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς WH Treg NIV] αὐτοῖς ἄτερ ὄχλου RP **22:7** ἥ WH Treg NIV] ἐν ἣ NA RP **22:9** ἐτοιμάσωμεν WH Treg NIV] ἐτοιμάσομεν RP **22:10** εἰς ἣν WH Treg NIV] οὐ RP

τῶν μαθητῶν μου φάγω; ¹² κάκεϊνος ὑμῖν δείξει ἀνάγκαιον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἐτοιμάσατε. ¹³ ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἶρήκει αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

¹⁴ Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν καὶ οἱ ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. ¹⁵ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν. ¹⁶ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ φάγω αὐτὸ ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. ¹⁷ καὶ δεξάμενος ποτήριον εὐχαριστήσας εἶπεν· Λάβετε τοῦτο καὶ διαμερίσατε εἰς ἑαυτούς· ¹⁸ λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μὴ πίω ἀπὸ τοῦ νῦν ἀπὸ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως οὗ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ. ¹⁹ καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· Τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου [τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ²⁰ καὶ τὸ ποτήριον ὡσαύτως] μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων· Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυννόμενον]. ²¹ πλὴν ἰδοὺ ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης. ²² ὅτι ὁ υἱὸς μὲν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸ ὠρισμένον πορεύεται, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ παραδίδοται. ²³ καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτούς τὸ τίς ἄρα εἷη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν.

²⁴ Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. ²⁵ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦνται. ²⁶ ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γινέσθω ὡς ὁ νεώτερος, καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν. ²⁷ τίς γὰρ μείζων, ὁ ἀνακεείμενος ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακεείμενος; ἐγὼ δὲ ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμι ὡς ὁ διακονῶν.

²⁸ Ὑμεῖς δὲ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου. ²⁹ κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου βασιλείαν, ³⁰ ἵνα ἔσθῃτε καὶ πίνῃτε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου, καὶ καθήσεσθε ἐπὶ θρόνων τὰς δώδεκα φυλάς κρίνοντες τοῦ Ἰσραὴλ.

³¹ Σίμων Σίμων, ἰδοὺ ὁ Σατανᾶς ἐζητήσατο ὑμᾶς τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον. ³² ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήρισον τοὺς ἀδελφούς σου. ³³ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, μετὰ σοῦ ἔτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. ³⁴ ὁ δὲ εἶπεν· Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ φωνήσῃ σήμερον ἀλέκτωρ ἕως τρίς με ἀπαρνήσῃ εἰδέναι.

³⁵ Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλλαντίου καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μή τινος ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπαν· Οὐθενός. ³⁶ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλλάντιον ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν, καὶ ὁ μὴ ἔχων πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν. ³⁷ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τό· Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ γὰρ τὸ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. ³⁸ οἱ δὲ εἶπαν· Κύριε, ἰδοὺ μάχαιραι ὧδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἰκανόν ἐστιν.

³⁹ Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταί. ⁴⁰ γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου εἶπεν αὐτοῖς· Προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. ⁴¹ καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολήν, καὶ θεῖς τὰ γόνατα προσηύχετο ⁴² λέγων· Πάτερ, εἰ βούλει παρένεγκε τοῦτο τὸ ποτήριον ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου ἀλλὰ τὸ σὸν γινέσθω. ⁴³ ὥφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. ⁴⁴ καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτενέστερον

22:13 εἶρήκει WH Treg NIV] εἶρηκεν RP **22:14** οἱ WH Treg NIV] + δώδεκα RP **22:16** ὅτι WH NIV] + οὐκέτι Treg RP **22:16** αὐτὸ WH Treg NIV] ἐξ αὐτοῦ RP **22:17** εἰς ἑαυτούς WH Treg NIV] ἑαυτοῖς RP **22:18** οὐ WH Treg NIV] ὅτι οὐ NA RP **22:18** νῦν ἀπὸ τοῦ WH Treg NIV] - RP **22:18** οὗ WH Treg NIV] ὅτου RP **22:19** τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ... ἐκχυν[ν]όμενον Treg NIV RP] [WH] **22:20** καὶ τὸ ποτήριον ὡσαύτως Treg NIV [WH]] ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον RP **22:22** ὅτι ὁ υἱὸς μὲν WH Treg NIV] καὶ ὁ μὲν υἱὸς RP **22:22** κατὰ τὸ ὠρισμένον πορεύεται WH Treg NIV] πορεύεται κατὰ τὸ ὠρισμένον RP **22:26** γινέσθω WH Treg NIV] γενέσθω RP **22:27** ἐν μέσῳ ὑμῶν εἰμι WH Treg NIV] εἰμι ἐν μέσῳ ὑμῶν RP **22:30** ἔσθῃτε WH Treg NIV] ἐσθίητε RP **22:30** ἐν τῇ βασιλείᾳ μου WH Treg NIV] - RP **22:30** καθήσεσθε Treg NIV] καθήσθε WH; καθίσσεσθε RP **22:30** τὰς ... φυλάς κρίνοντες WH NIV] κρίνοντες τὰς ... φυλάς Treg RP **22:31** Σίμων WH NIV] Εἶπεν δὲ ὁ κύριος Σίμων Treg RP **22:32** στήρισον WH Treg NIV] στήριζον RP **22:34** φωνήσῃ WH Treg NIV] μὴ φωνήσῃ RP **22:34** ἕως WH Treg NIV] πρὶν ἢ RP **22:34** με ἀπαρνήσῃ εἰδέναι WH Treg NIV] ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με RP **22:36** δὲ WH Treg NIV] οὖν RP **22:36** πωλησάτω WH Treg NIV] πωλήσῃ RP **22:36** ἀγορασάτω WH Treg NIV] ἀγοράσῃ RP **22:37** ὅτι WH Treg NIV] + ἔτι RP **22:37** τὸ WH Treg NIV] τὰ RP **22:39** μαθηταί WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **22:42** παρένεγκε WH Treg NIV] παρενεγκεῖν RP **22:42** τοῦτο τὸ ποτήριον WH Treg NIV] τὸ ποτήριον τοῦτο RP **22:42** γινέσθω WH Treg NIV] γενέσθω RP **22:43** ὥφθη δὲ ... ἐπὶ τὴν γῆν. Treg NIV RP] [WH] **22:43** ἀπ' NIV RP] ἀπὸ τοῦ [WH] Treg

προσηύχετο· 'καὶ ἐγένετο' ὁ ἰδρῶς αὐτοῦ ὥσεί θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν. ⁴⁵ καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς εὗρεν 'κοιμωμένους αὐτούς' ἀπὸ τῆς λύπης, ⁴⁶ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν.

⁴⁷ Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα προήρχετο αὐτούς, καὶ ἤγγισεν τῷ Ἰησοῦ φιλήσας αὐτόν. ⁴⁸ Ἰησοῦς δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως; ⁴⁹ ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον εἶπαν· Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρῃ; ⁵⁰ καὶ ἐπάταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν 'τοῦ ἀρχιερέως τὸν δοῦλον' καὶ ἀφείλεν 'τὸ οὖς αὐτοῦ' τὸ δεξιόν. ⁵¹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἐὰτε ἕως τούτου· καὶ ἀψάμενος τοῦ ὠτίου ἰάσατο αὐτόν. ⁵² εἶπεν δὲ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους· Ὡς ἐπὶ ληστήν 'ἐξήλθατε μετὰ μαχαίρων καὶ ξύλων'; ⁵³ καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ οὐκ ἐξετείνετε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ· ἀλλ' αὕτη 'ἐστὶν ὑμῶν' ἡ ὥρα καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.

⁵⁴ Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον καὶ εἰσήγαγον εἰς 'τὴν οἰκίαν' τοῦ ἀρχιερέως· ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν. ⁵⁵ περιψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς καὶ 'συγκαθισάντων ἐκάθητο ὁ Πέτρος' μέσος αὐτῶν. ⁵⁶ ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ εἶπεν· Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. ⁵⁷ ὁ δὲ ἠρνήσατο λέγων· Οὐκ οἶδα αὐτόν, γύναι. ⁵⁸ καὶ μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν ἔφη· Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. ὁ δὲ Πέτρος ἔφη· Ἀνθρωπε, οὐκ εἰμί. ⁵⁹ καὶ διαστάσης ὥσεί ὥρας μιᾶς ἄλλος τις διῖσχυρίζετο λέγων· Ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν, καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν. ⁶⁰ εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· Ἀνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. καὶ παραχρῆμα ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ ἐφώνησεν ἀλέκτωρ. ⁶¹ καὶ στραφεὶς ὁ κύριος ἐνέβλεψεν τῷ Πέτρῳ, καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ κυρίου ὡς εἶπεν αὐτῷ ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι 'σήμερον ἀπαρνήσῃ με τρίς. ⁶² καὶ ἐξελθὼν' ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς.

⁶³ Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες αὐτὸν ἐνέπαιζον αὐτῷ δέροντες, ⁶⁴ καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν ἐπηρώτων λέγοντες· Προφήτευσον, τίς ἐστὶν ὁ παῖσας σε; ⁶⁵ καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

⁶⁶ Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν, ⁶⁷ λέγοντες· Εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπὸν ἡμῖν. εἶπεν δὲ αὐτοῖς· Ἐὰν ὑμῖν εἴπω οὐ μὴ πιστεύσητε. ⁶⁸ ἐὰν δὲ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῇτε. ⁶⁹ ἀπὸ τοῦ νῦν δὲ ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ. ⁷⁰ εἶπαν δὲ πάντες· Σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη· Ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐγώ εἰμι. ⁷¹ οἱ δὲ εἶπαν· Τί ἔτι ἔχομεν μαρτυρίας χρεῖαν; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

23

¹ Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλάτον. ² ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ λέγοντες· Τοῦτον εὗραμεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ κωλύοντα 'φόρους Καίσαρι' διδόναι 'καὶ λέγοντα αὐτὸν χριστὸν βασιλέα εἶναι. ³ ὁ δὲ Πιλάτος ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· Σὺ εἶ ὁ

22:44 καὶ ἐγένετο [WH] NIV] ἐγένετο δὲ Treg RP **22:45** κοιμωμένους αὐτούς WH Treg NIV] αὐτοὺς κοιμωμένους RP **22:47** Ἔτι WH Treg NIV] + δέ RP **22:48** Ἰησοῦς δὲ WH Treg NIV] Ὁ δὲ Ἰησοῦς RP **22:49** εἶπαν WH Treg NIV] εἶπον αὐτῷ RP **22:50** τοῦ ἀρχιερέως τὸν δοῦλον WH Treg NIV] τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως RP **22:50** τὸ οὖς αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτοῦ τὸ οὖς RP **22:51** ὠτίου WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **22:52** δὲ WH Treg NIV] + ὁ RP **22:52** ἐξήλθατε WH Treg NIV] ἐξεληλύθατε RP **22:53** ἐστὶν ὑμῶν WH Treg NIV] ὑμῶν ἐστὶν RP **22:54** εἰσήγαγον WH Treg NIV] + αὐτόν RP **22:54** τὴν οἰκίαν WH Treg NIV] τὸν οἶκον RP **22:55** περιψάντων WH Treg NIV] Ἀψάντων RP **22:55** συγκαθισάντων WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **22:55** μέσος WH Treg NIV] ἐν μέσῳ RP **22:57** ἠρνήσατο WH Treg NIV] + αὐτόν RP **22:57** Οὐκ οἶδα αὐτόν γύναι WH Treg NIV] Γύναι οὐκ οἶδα αὐτόν RP **22:58** ἔφη WH Treg NIV] εἶπεν RP **22:61** λόγου Treg RP] ῥήματος WH NIV **22:61** σήμερον WH Treg NIV] – RP **22:62** ἔξω WH Treg NIV] + ὁ Πέτρος RP **22:63** αὐτόν WH Treg NIV] τὸν Ἰησοῦν RP **22:64** αὐτόν ἐπηρώτων WH Treg NIV] αὐτόν ἔτυπον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ ἐπηρώτων αὐτόν RP **22:66** τε WH Treg NIV] – RP **22:66** ἀπήγαγον WH Treg NIV] ἀνήγαγον RP **22:68** δὲ WH Treg NIV] + καὶ RP **22:68** ἀποκριθῇτε WH NIV] μοι ἢ ἀπολύσητε Treg RP **22:69** δὲ WH Treg NIV] – RP **22:71** ἔχομεν μαρτυρίας χρεῖαν WH Treg NIV] χρεῖαν ἔχομεν μαρτυρίας RP **23:2** ἡμῶν WH Treg NIV] – RP **23:2** φόρους Καίσαρι WH Treg NIV] Καίσαρι φόρους RP **23:2** καὶ WH Treg NIV] – RP **23:2** αὐτόν WH] ἐαυτόν Treg NIV RP **23:3** ἠρώτησεν WH Treg NIV] ἐπηρώτησεν RP

βασίλευς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη· Σὺ λέγεις. ⁴ ὁ δὲ Πιλάτος εἶπεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους· Οὐδὲν εὐρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. ⁵ οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες ὅτι Ἀνασεΐει τὸν λαὸν διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε.

⁶ Πιλάτος δὲ ἰακούσας ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστιν, ⁷ καὶ ἐπιγνούς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου ἐστὶν ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδην, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις. ⁸ ὁ δὲ Ἡρώδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν, ἦν γὰρ ἕξ ἱκανῶν χρόνων θέλων ἰδεῖν αὐτὸν διὰ τὸ ἰακούειν περὶ αὐτοῦ, καὶ ἡλπίζεν τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. ⁹ ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. ¹⁰ εἰστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. ¹¹ ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν καὶ ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ καὶ ἐμπαίξας περιβαλὼν ἐσθῆτα λαμπράν ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ. ¹² ἐγένοντο δὲ φίλοι ὃ τε Ἡρώδης καὶ ὁ Πιλάτος ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προὔπῃρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς αὐτούς.

¹³ Πιλάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν ¹⁴ εἶπεν πρὸς αὐτούς· Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐθὲν εὔρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ. ¹⁵ ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης, ἀνέπεμψεν γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς· καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶν πεπραγμένον αὐτῷ· ¹⁶ παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω.

¹⁸ Ἀνέκραγον δὲ παμπληθεὶ λέγοντες· Αἶρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν Βαραββᾶν. ¹⁹ ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον βλήθεις ἐν τῇ φυλακῇ. ²⁰ πάλιν δὲ ὁ Πιλάτος προσεφώνησεν, θέλων ἀπολύσαι τὸν Ἰησοῦν. ²¹ οἱ δὲ ἐπεφώνουν λέγοντες· Σταύρου σταύρου αὐτόν. ²² ὁ δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὔρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. ²³ οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν. ²⁴ καὶ Πιλάτος ἐπέκρινεν γενέσθαι τὸ αἶτημα αὐτῶν· ²⁵ ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς φυλακὴν ὃν ἤτουντο, τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν.

²⁶ Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνά τινά Κυρηναῖον ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὀπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. ²⁷ Ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ γυναικῶν αἱ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. ²⁸ στραφεῖς δὲ πρὸς αὐτάς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Θυγατέρες Ἱερουσαλὴμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ· πλὴν ἐφ' ἑαυτάς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν, ²⁹ ὅτι ἰδοὺ ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν Μακάριαι αἱ στεῖραι καὶ αἱ κοιλίαι αἱ οὐκ ἐγέννησαν καὶ μαστοὶ οἱ οὐκ ἔθρεψαν. ³⁰ τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσιν· Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τοῖς βουνοῖς· Καλύψατε ἡμᾶς· ³¹ ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται;

³² Ὥγοντο δὲ καὶ ἕτεροι κακοῦργοι δύο σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι. ³³ καὶ ὅτε ἤλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν καὶ τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. ³⁴ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν· Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἶδασιν τί ποιοῦσιν· διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔβαλον κλήρους. ³⁵ καὶ εἰστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. ἐξεμυκτήριζον δὲ καὶ οἱ

23:5 καὶ WH Treg NIV] – RP **23:6** ἀκούσας WH NIV] + Γαλιλαίαν Treg RP **23:8** ἐξ ἱκανῶν χρόνων θέλων WH Treg NIV] θέλων ἐξ ἱκανοῦ RP **23:8** ἀκούειν WH Treg NIV] + πολλὰ RP **23:11** καὶ NIV] – WH Treg RP **23:11** περιβαλὼν WH NIV] αὐτὸν Treg RP **23:12** Ἡρώδης καὶ ὁ Πιλάτος WH Treg NIV] Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρώδης RP **23:12** αὐτούς WH] αὐτούς Treg NIV; ἑαυτούς RP **23:14** οὐθὲν WH Treg NIV] οὐδὲν RP **23:15** ἀνέπεμψεν γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς WH NIV] ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν Treg RP **23:16** ἀπολύσω WH Treg NIV] + 17 Ἀνάγκην δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἐορτὴν ἕνα. RP **23:18** Ἀνέκραγον WH Treg NIV] Ἀνέκραξαν RP **23:18** τὸν WH Treg NIV] – RP **23:19** βληθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ WH Treg NIV] βεβλημένος εἰς φυλακὴν RP **23:20** δὲ WH Treg NIV] οὖν RP **23:20** προσεφώνησεν Treg RP] + αὐτοῖς WH NIV **23:21** Σταύρου σταύρου WH Treg NIV] Σταύρωσον σταύρωσον RP **23:23** αὐτῶν WH NIV] + καὶ τῶν ἀρχιερέων Treg RP **23:24** καὶ WH Treg NIV] Ὁ δὲ RP **23:25** εἰς WH Treg NIV] + τὴν RP **23:26** Σίμωνά τινά Κυρηναῖον ἐρχόμενον WH Treg NIV] Σίμωνός τινος Κυρηναίου ἐρχομένου RP **23:27** αἱ WH Treg NIV] + καὶ RP **23:28** ὁ NIV RP] – WH Treg **23:29** αἱ WH Treg NIV] – RP **23:29** ἔθρεψαν WH Treg NIV] ἐθίλασαν RP **23:31** τῷ Treg NIV RP] – WH **23:32** κακοῦργοι δύο WH NIV] δύο κακοῦργοι Treg RP **23:33** ἤλθον WH Treg NIV] ἀπῆλθον RP **23:34** ὁ δὲ ... ποιοῦσιν Treg NIV RP] [WH] **23:34** κλήρους NIV] κλῆρον WH Treg RP

ἄρχοντες λέγοντες· Ἄλλους ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς τοῦ θεοῦ, ὃς ἐκλεκτός. ³⁶ ἑνέπαιξαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται προσερχόμενοι, ὄξος προσφέροντες αὐτῷ ³⁷ καὶ λέγοντες· Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν. ³⁸ ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφή ἐπ' αὐτῷ· Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων οὗτος.

³⁹ Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτόν λέγων· Οὐχὶ σὺ εἶ ὁ χριστός; σῶσον σεαυτόν καὶ ἡμᾶς. ⁴⁰ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη· Οὐδὲ φοβῆ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; ⁴¹ καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἅξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξεν. ⁴² καὶ ἔλεγεν· Ἰησοῦ, μνήσθητί μου ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. ⁴³ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀμήν· σοι λέγω· σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.

⁴⁴ Καὶ ἦν ἡ ἡδὴ ὥσει ὥρα ἕκτη καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης ⁴⁵ τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος, ἐσχίσθη δὲ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. ⁴⁶ καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παρατίθεμαι τὸ πνεῦμά μου. τοῦτο δὲ εἰπὼν ἐξέπνευσεν. ⁴⁷ Ἴδὼν δὲ ὁ ἑκατοντάρχης τὸ γινόμενον ἐδόξαζεν τὸν θεὸν λέγων· Ὅντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. ⁴⁸ καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωρήσαντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες τὰ στήθη ὑπέστρεφον. ⁴⁹ εἰστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτῷ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνακολουθοῦσαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρῶσαι ταῦτα.

⁵⁰ Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσήφ βουλευτῆς ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος— ⁵¹ οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν—ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς προσεδέχετο τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ⁵² οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ἡτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, ⁵³ καὶ καθελὼν ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἐν μνήματι λαξευτῷ οὐ οὐκ ἦν οὐδεὶς οὕπω· κείμενος. ⁵⁴ καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευῆς, καὶ σάββατον ἐπέφωσκεν. ⁵⁵ κατακολουθήσασαι δὲ αἱ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι ἐκ τῆς Γαλιλαίας αὐτῷ, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ, ⁵⁶ ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα.

Καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν,

24

¹ τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὀρθρου βαθέως ἐπὶ τὸ μνήμα ἦλθον φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα. ² εὔρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου, ³ εἰσελθοῦσαι δὲ οὐκ εὔρον τὸ σῶμα. ⁴ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθῇτι ἀστραπούσῃ. ⁵ ἐμόρφων δὲ γενομένων αὐτῶν καὶ κλινουσῶν τὰ πρόσωπα εἰς τὴν γῆν εἶπαν

23:35 ἄρχοντες WH Treg NIV] + σὺν αὐτοῖς RP **23:35** τοῦ θεοῦ ὁ WH NIV] ὁ τοῦ θεοῦ Treg RP **23:36** ἐνέπαιξαν WH NIV] ἐνέπαιζον Treg RP **23:36** ὄξος WH Treg NIV] καὶ ὄξος RP **23:38** ἐπιγραφή WH NIV] + ἐπιγεγραμμένη Treg; + γεγραμμένη RP **23:38** αὐτῷ WH Treg NIV] + γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἑβραϊκοῖς Οὗτός ἐστιν RP **23:38** οὗτος WH Treg NIV] – RP **23:39** λέγων Treg NIV RP] – WH **23:39** Οὐχὶ WH Treg NIV] Εἰ RP **23:40** ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη WH Treg NIV] ἐπετίμα αὐτῷ λέγων RP **23:42** ἔλεγεν WH Treg NIV] + τῷ RP **23:42** μου WH Treg NIV] + κύριε RP **23:42** ἐν τῇ βασιλείᾳ Treg RP] εἰς τὴν βασιλείαν WH NIV **23:43** αὐτῷ WH NIV] + ὁ Ἰησοῦς Treg RP **23:43** σοι λέγω WH Treg NIV] λέγω σοι RP **23:44** Καὶ ἦν WH Treg NIV] Ἦν δὲ RP **23:44** ἡδὴ WH Treg NIV] – RP **23:45** τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος WH NIV] καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος καὶ Treg RP **23:45** δὲ WH NIV] – Treg RP **23:46** παρατίθεμαι WH Treg NIV] παραθήσομαι RP **23:46** τοῦτο δὲ WH Treg NIV] καὶ ταῦτα RP **23:47** ἐδόξαζεν WH Treg NIV] ἐδόξασεν RP **23:48** θεωρήσαντες WH Treg NIV] θεωροῦντες RP **23:48** τύπτοντες WH Treg NIV] + ἑαυτῶν RP **23:49** αὐτῷ WH Treg NIV] αὐτοῦ RP **23:49** μακρόθεν Treg RP] ἀπο μακρόθεν WH NIV **23:49** συνακολουθοῦσαι WH Treg NIV] συνακολουθήσασαι RP **23:50** ἀνὴρ WH Treg RP] καὶ ἀνὴρ NIV **23:51** προσεδέχετο WH Treg NIV] καὶ προσεδέχετο καὶ αὐτὸς RP **23:53** καθελὼν WH Treg NIV] + αὐτὸ RP **23:53** αὐτὸν WH Treg NA] αὐτὸ NIV RP **23:53** οὐδεὶς οὕπω WH Treg NIV] οὐδέπω οὐδεὶς RP **23:54** παρασκευῆς καὶ WH Treg NIV] Παρασκευῇ RP **23:55** αἱ WH Treg NIV] – RP **23:55** ἐκ τῆς Γαλιλαίας αὐτῷ WH NIV] αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας Treg RP **24:1** ἐπὶ τὸ μνήμα ἦλθον WH NIV] ἦλθον ἐπὶ τὸ μνήμα Treg RP **24:1** ἀρώματα WH Treg NIV] + καὶ τινες σὺν αὐταῖς RP **24:3** εἰσελθοῦσαι δὲ WH Treg NIV] Καὶ εἰσελθοῦσαι RP **24:3** σῶμα WH] + τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Treg NIV RP **24:4** ἀπορεῖσθαι WH Treg NIV] διαπορεῖσθαι RP **24:4** ἐσθῇτι ἀστραπούσῃ WH Treg NIV] ἐσθήσεσιν ἀστραπούσαις RP **24:5** τὰ πρόσωπα WH Treg NIV] τὸ πρόσωπον RP

πρὸς αὐτάς· Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; ⁶ οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλὰ ἠγέρθη· μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ⁷ λέγων ὅτι υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν καὶ σταυρωθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. ⁸ καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ, ⁹ καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἑνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς. ¹⁰ ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς· ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. ¹¹ καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὥσπερ αἱ ληροὶ τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἠπίστουν αὐταῖς. ¹² Ὁ δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον· καὶ παρακύψας βλέπει τὰ ὀθόνια μόνα· καὶ ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός·

¹³ Καὶ ἰδοὺ δύο ἐξ αὐτῶν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἦσαν πορευόμενοι εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίου ἐξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, ἣ ὄνομα Ἑμμαοὺς, ¹⁴ καὶ αὐτοὶ ὠμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. ¹⁵ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν καὶ αὐτὸς Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς, ¹⁶ οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγινῶναι αὐτόν. ¹⁷ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες; καὶ ἐστάθησαν σκυθρωποί. ¹⁸ ἀποκριθεὶς δὲ εἰς ὄνοματι Κλεοπάς εἶπεν πρὸς αὐτόν· Σὺ μόνος παροικεῖς Ἱερουσαλὴμ καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; ¹⁹ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ποῖα; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζαρηνοῦ, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, ²⁰ ὅπως τε παρέδωκεν αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. ²¹ ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτὸς ἔστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ· ἀλλὰ γε καὶ σὺν πᾶσιν τούτοις τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο. ²² ἀλλὰ καὶ γυναῖκες τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὀρθριναὶ ἐπὶ τὸ μνημεῖον ²³ καὶ μὴ εὐροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἦλθον λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἱ λέγουσιν αὐτόν ζῆν. ²⁴ καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὔρον οὕτως καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον, αὐτόν δὲ οὐκ εἶδον. ²⁵ καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ὡς ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεῦν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησεν οἱ προφῆται· ²⁶ οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; ²⁷ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωϋσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν διερμήνευσεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ.

²⁸ Καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο, καὶ αὐτὸς προσεποιήσατο πορρώτερον πορεύεσθαι. ²⁹ καὶ παρεβιάσαντο αὐτόν λέγοντες· Μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἐσπέραν ἐστὶν καὶ κέκλικεν ἡ ἡμέρα. καὶ εἰσῆλθεν τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. ³⁰ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτόν μετ' αὐτῶν λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλόγησεν καὶ κλάσας ἐπέδιδου αὐτοῖς· ³¹ αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. ³² καὶ εἶπαν πρὸς ἀλλήλους· Οὐχὶ ἡ καρδιά ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, ὥς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; ³³ καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ εὔρον ἡθροισμένους τοὺς ἑνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, ³⁴ λέγοντας ὅτι ὄντως ἠγέρθη ὁ κύριος καὶ ὤφθη Σίμωνι. ³⁵ καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

³⁶ Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων αὐτὸς ἔσθη ἐν μέσῳ αὐτῶν. ³⁷ πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι

24:6 οὐκ ἔστιν ὧδε ἀλλὰ ἠγέρθη Treg NIV RP] [WH] **24:7** τὸν ... ἀνθρώπου ὅτι δεῖ WH Treg NIV] ὅτι δεῖ τὸν ... ἀνθρώπου RP **24:10** ἡ WH Treg NIV] - RP **24:10** ἔλεγον WH Treg NIV] αἱ ἔλεγον RP **24:11** ταῦτα WH Treg NIV] αὐτῶν RP **24:12** Ὁ δὲ ... τὸ γεγονός Treg NIV RP] [WH] **24:12** ὀθόνια [WH] Treg NIV] + κείμενα RP **24:12** αὐτόν [WH]] αὐτόν Treg; ἑαυτόν NIV RP **24:13** ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἦσαν πορευόμενοι WH NIV] ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ Treg RP **24:15** αὐτὸς WH Treg NIV] + ὁ RP **24:17** ἐστάθησαν WH Treg NIV] ἔστε RP **24:18** εἰς ὄνοματι WH Treg NA] εἰς ἐξ αὐτῶν ὄνοματι NIV; ὁ εἰς ᾧ ὄνομα RP **24:19** Ναζαρηνοῦ WH Treg NIV] Ναζωραίου RP **24:21** καὶ WH Treg NIV] - RP **24:21** ἄγει WH NIV] + σήμερον Treg RP **24:22** ὀρθριναὶ WH Treg NIV] ὀρθριαι RP **24:24** καὶ NIV RP] - WH Treg **24:27** διερμήνευσεν WH Treg NIV] διερμήνευεν RP **24:27** ἑαυτοῦ WH NIV RP] αὐτοῦ Treg **24:28** προσεποιήσατο WH Treg NIV] προσεποιεῖτο RP **24:28** πορρώτερον WH Treg NIV] πορρωτέρω RP **24:29** ἤδη WH Treg NIV] - RP **24:32** ἐν ἡμῖν Treg NIV RP] - WH **24:32** ὡς WH Treg NIV] καὶ ὡς RP **24:33** ἡθροισμένους WH Treg NIV] συνηθροισμένους RP **24:34** ὄντως ἠγέρθη ὁ κύριος WH Treg NIV] ἠγέρθη ὁ κύριος ὄντως RP **24:36** αὐτὸς WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **24:36** αὐτῶν WH] + καὶ λέγει αὐτοῖς Εἰρήνῃ ὑμῖν Treg NIV RP

γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. ³⁸ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τί τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν; ³⁹ ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου ὅτι ἐγὼ εἰμι αὐτός· ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σὰρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. ⁴⁰ [καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας.] ⁴¹ ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων εἶπεν αὐτοῖς· Ἔχετε τι βρώσιμον ἐνθάδε; ⁴² οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος. ⁴³ καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν.

⁴⁴ Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Οὗτοι οἱ λόγοι μου οὐς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὦν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσέως καὶ προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ. ⁴⁵ τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς, ⁴⁶ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι οὕτως γέγραπται παθεῖν τὸν χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, ⁴⁷ καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη—ἀρξάμενοι ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ· ⁴⁸ ὑμεῖς ἔστε μάρτυρες τούτων. ⁴⁹ καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει ἕως οὗ ἐνδύσησθε ἐξ ὕψους δύναμιν.

⁵⁰ Ἐξήγαγεν δὲ αὐτοὺς ἕως πρὸς Βηθανίαν, καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. ⁵¹ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ' αὐτῶν [καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν]· ⁵² καὶ αὐτοὶ [προσκυνήσαντες αὐτὸν] ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης, ⁵³ καὶ ἦσαν διὰ παντὸς ἐν τῷ ἱερῷ εὐλογοῦντες τὸν θεόν.

24:38 τῇ καρδίᾳ WH Treg NIV] ταῖς καρδίαις RP **24:39** ἐγὼ εἰμι αὐτός WH Treg NIV] αὐτὸς ἐγὼ εἰμι RP **24:40** καὶ τοῦτο ... τοὺς πόδας Treg NIV RP] [WH] **24:40** ἔδειξεν [WH] Treg NIV] ἐπέδειξεν RP **24:42** μέρος WH NIV] + καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου Treg RP **24:44** πρὸς αὐτούς WH Treg NIV] αὐτοῖς RP **24:44** μου WH Treg NIV] - RP **24:44** καὶ RP] + τοῖς WH Treg NIV **24:46** γέγραπται WH Treg NIV] + καὶ οὕτως ἔδει RP **24:47** καὶ Treg NIV RP] εἰς WH NA **24:47** ἀρξάμενοι WH Treg NIV] ἀρξάμενον RP **24:48** ἐστε Treg] - WH NIV; δέ ἐστε RP **24:49** ἐξαποστέλλω WH Treg] ἀποστέλλω NIV RP **24:49** πόλει WH Treg NIV] + Ἱερουσαλὴμ RP **24:49** ἐξ ὕψους δύναμιν WH Treg NIV] δύναμιν ἐξ ὕψους RP **24:50** ἕως WH Treg NIV] ἕξ ἕως NA RP **24:50** πρὸς WH Treg NIV] εἰς RP **24:51** καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν Treg NIV RP] [WH] **24:52** προσκυνήσαντες αὐτὸν Treg NIV RP] [WH] **24:53** εὐλογοῦντες WH NIV] αἰνοῦντες καὶ εὐλογοῦντες Treg RP **24:53** θεόν WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

¹ Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. ² οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. ³ πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν. ὃ γέγονεν ⁴ ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. ⁵ καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.

⁶ Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης. ⁷ οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ. ⁸ οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. ⁹ ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.

¹⁰ Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. ¹¹ εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ¹² ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ¹³ οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν.

¹⁴ Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. ¹⁵ (Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν λέγων· Οὗτος ἦν ὃν εἶπον· Ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν.) ¹⁶ ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος. ¹⁷ ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. ¹⁸ θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν πώποτε· μονογενὴς θεὸς ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.

¹⁹ Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου ὅτε ἀπέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ Λευίτας ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν· Σὺ τίς εἶ; ²⁰ καὶ ὡμολόγησεν καὶ οὐκ ἡρνήσατο, καὶ ὡμολόγησεν ὅτι Ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ χριστός. ²¹ καὶ ἠρώτησαν αὐτόν· Τί οὖν; σὺ Ἠλίας εἶ; καὶ λέγει· Οὐκ εἰμὶ. Ὁ προφήτης εἶ σὺ; καὶ ἀπεκρίθη· Οὐ. ²² εἶπαν οὖν αὐτῷ· Τίς εἶ; ἵνα ἀποκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; ²³ ἔφη· Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Εὐθύνατε τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης.

²⁴ Καὶ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων. ²⁵ καὶ ἠρώτησαν αὐτόν καὶ εἶπαν αὐτῷ· Τί οὖν βαπτίζεις εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστὸς οὐδὲ Ἠλίας οὐδὲ ὁ προφήτης; ²⁶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέγων· Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος ὑμῶν ἔστηκεν ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, ²⁷ ὁ ὀπίσω μου ἔρχόμενος, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. ²⁸ ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν ὁ Ἰωάννης βαπτίζων.

²⁹ Τῇ ἐπαύριον βλέπει τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει· Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. ³⁰ οὗτός ἐστιν ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εἶπον· Ὁπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. ³¹ καὶ γὰρ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν ὕδατι βαπτίζων. ³² καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων ὅτι Τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. ³³ καὶ γὰρ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι ἐκεῖνός μοι εἶπεν· Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ³⁴ καὶ γὰρ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ θεοῦ.

1:15 ὃν εἶπον Treg NIV RP] ὁ εἰπὼν WH **1:16** ὅτι WH Treg NIV] καὶ RP **1:18** μονογενὴς θεὸς WH Treg NIV] ὁ μονογενὴς υἱός RP **1:19** ἀπέστειλαν NIV RP] + πρὸς αὐτόν WH Treg NA **1:20** Ἐγὼ οὐκ εἰμὶ WH Treg NIV] Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ RP **1:21** σὺ Ἠλίας εἶ WH Treg NIV] Ἠλίας εἶ σὺ RP **1:24** Καὶ WH Treg NIV] + οἱ RP **1:25** οὐδὲ ... οὐδὲ WH Treg NIV] οὔτε ... οὔτε RP **1:26** μέσος WH Treg NA] + δὲ NIV RP **1:26** ἔστηκεν NIV RP] στήκει WH Treg **1:27** ὁ Treg NIV] - WH; αὐτός ἐστιν ὁ RP **1:27** ἐρχόμενος WH Treg NIV] + δὲ ἔμπροσθέν μου γέγονεν RP **1:27** οὐκ εἰμὶ Holmes WH^{marg}] οὐκ εἰμὶ ἐγὼ WH Treg NIV; ἐγὼ οὐκ εἰμὶ RP **1:28** ὁ WH Treg NIV] - RP **1:30** ὑπὲρ WH Treg NIV] περὶ RP **1:31** ἐν WH Treg NIV] + τῷ RP **1:32** ὡς WH Treg NIV] ὥσει RP **1:34** ἐκλεκτός Holmes WH^{marg}] υἱός WH Treg NIV RP

³⁵ Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἰστήκει ὁ Ἰωάννης καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο, ³⁶ καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι λέγει· Ἴδε ὁ ἄμνός τοῦ θεοῦ. ³⁷ καὶ ἤκουσαν οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ λαλοῦντος καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. ³⁸ στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοὺς καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας λέγει αὐτοῖς· Τί ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Ῥαββί (ὃ λέγεται ἡμεθερμηνευόμενον Διδάσκαλε), ποῦ μένεις; ³⁹ λέγει αὐτοῖς· Ἔρχεσθε καὶ ὄψεσθε. ἦλθαν οὖν καὶ εἶδαν ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα ἦν ὡς δεκάτη. ⁴⁰ ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ· ⁴¹ εὗρίσκει οὗτος πρῶτον τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα καὶ λέγει αὐτῷ· Εὗρήκαμεν τὸν Μεσσίαν (ὃ ἐστὶν ἡμεθερμηνευόμενον χριστός). ⁴² ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ Ἰησοὺς εἶπεν· Σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωάννου, σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς (ὃ ἐρμηνεύεται Πέτρος).

⁴³ Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. καὶ εὗρίσκει Φίλιππον καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοὺς· Ἀκολουθεῖ μοι. ⁴⁴ ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου. ⁴⁵ εὗρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναήλ καὶ λέγει αὐτῷ· Ὁν ἔγραψεν Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφηταὶ εὗρήκαμεν, Ἰησοῦν υἱὸν τοῦ Ἰωσήφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. ⁴⁶ καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναήλ· Ἐκ Ναζαρέτ δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ ὁ Φίλιππος· Ἔρχου καὶ ἴδε. ⁴⁷ εἶδεν ὁ Ἰησοὺς τὸν Ναθαναήλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ· Ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλῆτης ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν. ⁴⁸ λέγει αὐτῷ Ναθαναήλ· Πόθεν με γινώσκεις; ἀπεκρίθη Ἰησοὺς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι ὄντα ὑπὸ τὴν συκὴν εἰδόν σε. ⁴⁹ ἀπεκρίθη αὐτῷ Ναθαναήλ· Ῥαββί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺ βασιλεὺς εἶ τοῦ Ἰσραὴλ. ⁵⁰ ἀπεκρίθη Ἰησοὺς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὅτι εἰπόν σοι ὅτι εἰδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς πιστεύεις; μεῖζω τούτων ὄψῃ. ⁵¹ καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεωγμένον καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

2

¹ Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ· ² ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοὺς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. ³ καὶ ὑστερήσαντος οἴνου λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν· Οἶνον οὐκ ἔχουσιν. ⁴ καὶ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοὺς· Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὐπω ἤκει ἡ ὥρα μου. ⁵ λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις· Ὅ τι ἂν λέγῃ ὑμῖν ποιήσατε. ⁶ ἦσαν δὲ ἐκεῖ λίθιναι ὑδρίαι ἕξ κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων κείμεναι, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. ⁷ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοὺς· Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος· καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω. ⁸ καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἀντλήσατε νῦν καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ· οἱ δὲ ἤνεγκαν. ⁹ ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγεννημένον, καὶ οὐκ ᾔδει πόθεν ἐστίν, οἱ δὲ διάκονοι ᾔδεισαν οἱ ἡντληκότες τὸ ὕδωρ, φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος ¹⁰ καὶ λέγει αὐτῷ· Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθεισιν, καὶ ὅταν ἡμεθυσθῶσιν τὸν ἐλάσσων· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι. ¹¹ ταύτην ἐποίησεν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοὺς ἐν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐφάνέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

¹² Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καφαρναοὺμ αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.

¹³ Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοὺς. ¹⁴ καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστερὰς καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους, ¹⁵ καὶ

1:35 ὁ NIV RP] - WH Treg **1:37** οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ RP **1:38** ἡμεθερμηνευόμενον WH Treg NIV] ἐρμηνευόμενον RP **1:39** ὄψεσθε. ἦλθαν οὖν WH Treg NIV] ἴδετε. ἦλθον RP **1:41** πρῶτον WH Treg NIV] πρῶτος RP **1:42** ἤγαγεν WH Treg NIV] καὶ ἤγαγεν RP **1:42** Ἰωάννου WH Treg NIV] Ἰωνᾶ RP **1:45** Ἰησοῦν WH NIV] + τὸν Treg RP **1:46** ὁ WH Treg NIV] - RP **1:47** ὁ NIV RP] - WH Treg **1:49** αὐτῷ Ναθαναήλ WH Treg NIV] Ναθαναήλ καὶ λέγει αὐτῷ RP **1:49** βασιλεὺς εἶ WH Treg NIV] εἶ ὁ βασιλεὺς RP **1:50** ὅτι WH Treg NIV] - RP **1:50** ὄψῃ WH Treg NIV] ὄψει RP **1:51** ὑμῖν WH Treg NIV] + ἀπ' ἄρτι RP **2:1** ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ WH NIV RP] τρίτῃ ἡμέρᾳ Treg **2:4** καὶ WH Treg NIV] - RP **2:5** Ὅ τι Treg NIV RP] Ὅτι WH **2:6** λίθιναι ὑδρίαι WH Treg NIV] ὑδρίαι λίθιναι RP **2:6** κατὰ ... Ἰουδαίων κείμεναι WH Treg NIV] κείμεναι κατὰ ... Ἰουδαίων RP **2:8** οἱ δὲ WH Treg NIV] καὶ RP **2:10** μεθυσθῶσιν WH NIV] + τότε Treg RP **2:11** ἐποίησεν WH Treg NIV] + τὴν RP **2:12** ἀδελφοὶ WH Treg] + αὐτοῦ NIV RP

ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν τὰ κέρματα καὶ τὰς τραπέζας ἄνέστρεψεν, ¹⁶ καὶ τοῖς τὰς περιστεράς πωλοῦσιν εἶπεν· Ὑπάγετε ταῦτα ἐντεῦθεν, μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου. ¹⁷ Ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν· Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεται με. ¹⁸ ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; ¹⁹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. ²⁰ εἶπαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Τεσσαράκοντα καὶ ἕξ ἔτεσιν οἰκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; ²¹ ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. ²² ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν, καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

²³ Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. ²⁴ αὐτὸς δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν αὐτὸν αὐτοῖς διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας ²⁵ καὶ ὅτι οὐ χρεῖαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου, αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

3

¹ Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων. ² οὗτος ἦλθεν πρὸς αὐτὸν νυκτὸς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ῥαββί, οἶδαμεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ἦ ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ. ³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ⁴ λέγει πρὸς αὐτόν ὁ Νικόδημος· Πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέροντων; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δευτέρον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; ⁵ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ⁶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμά ἐστιν. ⁷ μὴ θαυμάσης ὅτι εἶπόν σοι Δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. ⁸ τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος. ⁹ ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ· Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι; ¹⁰ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; ¹¹ ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ὁ οἶδαμεν λαλοῦμεν καὶ ὁ ἐωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. ¹² εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια πιστεύσετε; ¹³ καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ¹⁴ καὶ καθὼς Μωϋσῆς ὕψωσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὕψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ¹⁵ ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων ἐν αὐτῷ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

¹⁶ Οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον ὥστε τὸν υἱὸν τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλὰ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. ¹⁷ οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. ¹⁸ ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. ¹⁹ αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς, ἦν γὰρ αὐτῶν πονηρὰ τὰ ἔργα. ²⁰ πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ²¹ ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα ὅτι ἐν θεῷ ἐστὶν εἰργασμένα.

2:15 τὰ κέρματα WH Treg] τὸ κέρμα NIV RP **2:15** ἀνέστρεψεν Treg RP] ἀνέτρεψεν WH NIV **2:17** ἐμνήσθησαν WH Treg NIV] + δὲ RP **2:22** ὃν WH Treg NIV] ὃ RP **2:24** δὲ WH Treg NIV] + ὁ RP **2:24** αὐτὸν WH] αὐτὸν Treg NIV; ἐαυτὸν RP **3:2** δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα WH Treg NIV] ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται RP **3:3** ἀπεκρίθη WH Treg NIV] + ὁ RP **3:4** ὁ WH NIV RP] - Treg **3:5** ἀπεκρίθη NIV RP] + ὁ WH Treg **3:13** ἀνθρώπου WH NIV] + ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ Treg RP **3:15** ἐν αὐτῷ WH Treg NIV] εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ' RP **3:16** υἱὸν WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP **3:17** υἱὸν WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP **3:18** δὲ Treg NIV RP] - WH **3:19** αὐτῶν πονηρὰ WH Treg NIV] πονηρὰ αὐτῶν RP

²² Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. ²³ ἦν δὲ καὶ ὁ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνῶν ἐγγὺς τοῦ Σαλείμ, ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ, καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο. ²⁴ οὕτω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης.

²⁵ Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίου περὶ καθαρισμοῦ. ²⁶ καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπαν αὐτῷ· Ῥαββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὃν σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. ²⁷ ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν· Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν· οὐδὲ ἐν' ἐὰν μὴ ἡ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. ²⁸ αὐτοὶ ὑμεῖς ἄνθρωποι μαρτυρεῖτε ὅτι· εἶπον· Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ χριστός, ἀλλ' ὅτι Ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. ²⁹ ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου ὁ ἐστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρὰ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. ³⁰ ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι.

³¹ Ὁ ἄνθρωπος ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν. ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς ἐκ τῆς γῆς ἐστίν καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν. ³² ὃ ἐώρακεν καὶ ἤκουσεν τοῦτο μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. ³³ ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐσφράγισεν ὅτι ὁ θεὸς ἀληθὴς ἐστίν. ³⁴ ὃν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ, οὐ γὰρ ἐκ μέτρου· δίδωσιν τὸ πνεῦμα. ³⁵ ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ³⁶ ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

4

¹ Ὡς οὖν ἔγνω ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης— ² καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ— ³ ἀφῆκεν τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἀπῆλθεν· πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ⁴ ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. ⁵ ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Συχάρ πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν Ἰακώβ· τῷ Ἰωσήφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ⁶ ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὁδοπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα ἦν ὥς ἔκτη.

⁷ Ἐρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλήσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Δός μοι πεῖν. ⁸ οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν. ⁹ λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρίτις· Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πεῖν αἰτεῖς· γυναικὸς Σαμαρίτιδος οὔσης; οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρίταις. ¹⁰ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· Εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ καὶ τίς ἐστίν ὁ λέγων σοι· Δός μοι πεῖν, σὺ ἂν ᾔτησας αὐτόν καὶ ἔδωκεν ἅν σοι ὕδωρ ζῶν. ¹¹ λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ· Κύριε, οὔτε ἀντλημα ἔχεις καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; ¹² μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ; ¹³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν. ¹⁴ ὃς δ' ἂν πῖν ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. ¹⁵ λέγει πρὸς αὐτόν ἡ γυνὴ· Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ μηδὲ διέρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν.

¹⁶ λέγει αὐτῇ· Ὑπαγε φώνησον τὸν ἄνδρα σου καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε. ¹⁷ ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Οὐκ ἔχω ἄνδρα. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Καλῶς εἶπας ὅτι Ἄνδρα οὐκ ἔχω. ¹⁸ πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἔστιν σου ἀνὴρ· τοῦτο ἀληθὲς εἶρηκας. ¹⁹ λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ· Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. ²⁰ οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου προσκυνεῖν δεῖ. ²¹ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Πίστευσέ μοι,

3:23 ὁ WH NIV] - Treg RP **3:24** ὁ Treg NIV RP] - WH **3:27** οὐδὲ ἐν NIV] οὐδὲν WH Treg RP **3:28** μοι WH Treg NIV] - RP **3:28** εἶπον Treg RP] + ἐγὼ WH; + ὅτι NIV **3:32** ὁ WH Treg NIV] καὶ ὁ RP **3:34** δίδωσιν WH NIV] + ὁ θεὸς Treg RP **4:1** Ἰησοῦς Holmes NA] κύριος WH Treg NIV RP **4:3** πάλιν WH Treg NIV] - RP **4:5** τῷ WH NIV] - Treg RP **4:6** ὥς WH Treg NIV] ὥσει RP **4:9** γυναικὸς Σαμαρίτιδος οὔσης WH Treg NIV] οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος RP **4:11** ἡ γυνὴ Treg NIV RP] - WH **4:14** διψήσει WH Treg NIV] διψήση RP **4:15** διέρχωμαι WH NIV] ἔρχομαι Treg; ἔρχομαι RP **4:16** αὐτῇ WH NIV] + ὁ Ἰησοῦς Treg RP **4:16** τὸν ἄνδρα σου Treg NIV RP] σου τὸν ἄνδρα WH **4:17** αὐτῷ WH NIV] - Treg RP **4:20** προσκυνεῖν δεῖ WH Treg NIV] δεῖ προσκυνεῖν RP **4:21** Πίστευσέ μοι, γύναι WH Treg NIV] Γύναι, πίστευσόν μοι RP

γύναι', ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρί. ²² ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε, ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἶδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. ²³ ἀλλὰ ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσιν τῷ πατρί ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ, καὶ γὰρ ὁ πατήρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. ²⁴ πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. ²⁵ λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται, ὁ λεγόμενος χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν ἅπαντα. ²⁶ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.

²⁷ Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἑθαύμαζον ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μὲντοι εἶπεν· Τί ζητεῖς; ἢ τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; ²⁸ ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνή καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις· ²⁹ Δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός; ³⁰ ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἦρχοντο πρὸς αὐτόν.

³¹ Ἐν τῷ μεταξὺ ἡρώτων αὐτόν οἱ μαθηταὶ λέγοντες· Ῥαββί, φάγε. ³² ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ³³ ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους· Μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; ³⁴ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐμὸν βρῶμά ἐστιν ἵνα ῥποιήσω τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. ³⁵ οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι Ἔτι τετράμηνός ἐστιν καὶ ὁ θερισμός ἔρχεται; ἰδοὺ λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας ὅτι λευκαὶ εἰσιν πρὸς θερισμόν· ἤδη ³⁶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. ³⁷ ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος· ἔστιν ἀληθινός ὅτι Ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ ἄλλος ὁ θερίζων. ³⁸ ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.

³⁹ Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν τῶν Σαμαριτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης ὅτι Εἶπέν μοι πάντα ἃ ἐποίησα. ⁴⁰ ὥς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτόν οἱ Σαμαριῖται, ἡρώτων αὐτόν μείναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. ⁴¹ καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, ⁴² τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι Οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλίαν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου.

⁴³ Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ⁴⁴ αὐτὸς γὰρ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. ⁴⁵ ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτόν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ὅσα ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν.

⁴⁶ Ἦλθεν οὖν πάλιν εἰς τὴν Κανὰ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἶνον. καὶ ἦν τις βασιλικὸς οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καφαρναούμ. ⁴⁷ οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἦκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν ἀπῆλθεν πρὸς αὐτόν καὶ ἡρώτα ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσῃται αὐτοῦ τὸν υἱόν, ἡμελλεν γὰρ ἀποθνήσκειν. ⁴⁸ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν· Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδῃτε, οὐ μὴ πιστεύσητε. ⁴⁹ λέγει πρὸς αὐτόν ὁ βασιλικός· Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου. ⁵⁰ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Πορεύου· ὁ υἱός σου ζῇ. Ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ· ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐπορεύετο. ⁵¹ ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ὑπῆντησαν αὐτῷ λέγοντες ὅτι ὁ παῖς αὐτοῦ ζῇ. ⁵² ἐπύθετο οὖν τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν· ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχεν· εἶπαν οὖν αὐτῷ ὅτι Ἐχθὲς ὥραν ἐβδόμην ἀφῆκεν αὐτόν ὁ πυρετός. ⁵³ ἔγνω οὖν ὁ πατήρ ὅτι ἐκείνη τῇ ὥρᾳ ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ

4:25 ἅπαντα WH Treg NIV] πάντα RP 4:27 ἑθαύμαζον WH Treg NIV] ἐθαύμασαν RP 4:29 ὅσα Treg NIV RP] & WH 4:31 Ἐν WH Treg NIV] + δὲ RP 4:34 ποιήσω WH Treg NIV] ποιῶ RP 4:36 ὁ WH Treg NIV] Καὶ ὁ RP 4:36 ἵνα WH Treg NIV] + καὶ RP 4:37 ἐστὶν WH Treg NIV] + ὁ RP 4:39 & WH Treg NIV] ὅσα RP 4:42 κόσμου WH Treg NIV] + ὁ χριστός RP 4:43 ἐκεῖθεν WH Treg NIV] + καὶ ἀπῆλθεν RP 4:44 γὰρ WH Treg NIV] + ὁ RP 4:45 ὅσα WH Treg NIV] & RP 4:46 πάλιν WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP 4:47 ἡρώτα WH Treg NIV] + αὐτόν RP 4:50 ἐπίστευσεν WH Treg NIV] καὶ ἐπίστευσεν RP 4:50 δὲ WH Treg NIV] ᾗ RP 4:51 ὑπῆντησαν WH Treg NIV] ἀπῆντησαν RP 4:51 αὐτῷ WH NIV] + καὶ ἀπήγγειλαν Treg RP 4:51 αὐτοῦ WH Treg NIV] σου RP 4:52 τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν WH Treg NIV] παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν RP 4:52 εἶπαν οὖν WH Treg NIV] Καὶ εἶπον RP 4:52 Ἐχθὲς WH Treg NIV] χθὲς RP 4:53 ὅτι WH] + ἐν Treg NIV RP

ὁ Ἰησοῦς· Ὁ υἱός σου ζῇ, καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. ⁵⁴ τοῦτο ἔδεν πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

5

¹ Μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. ² ἔστιν δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδά, πέντε στοὰς ἔχουσα· ³ ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν. ⁵ ἦν δὲ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ· τριάκοντα ὅκτ' ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ· ⁶ τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνούς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ· Θέλεις ὑγιῆς γενέσθαι; ⁷ ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενὼν· Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω ἵνα ὅταν παραχθῇ τὸ ὕδωρ βάλλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγὼ ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. ⁸ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἔγειρε ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. ⁹ καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιῆς ὁ ἄνθρωπος καὶ ἦρε τὸν κράβαττον αὐτοῦ καὶ περιεπάτει.

Ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ¹⁰ ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· Σάββατόν ἐστιν, καὶ οὐκ ἔξεστίν σοι ἄραι τὸν κράβαττον. ¹¹ ὁ δὲ ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Ὁ ποιήσας με ὑγιῆ ἐκείνός μοι εἶπεν Ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. ¹² ἠρώτησαν οὖν αὐτόν· Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπὼν σοι· Ἄρον καὶ περιπάτει; ¹³ ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστιν, ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. ¹⁴ μετὰ ταῦτα εὐρίσκει αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἴδε ὑγιῆς γέγονας· μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν σοί τι γένηται. ¹⁵ ἀπήλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀνήγγειλεν τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτόν ὑγιῆ. ¹⁶ καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. ¹⁷ ὁ δὲ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· Ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται καὶ ἐγὼ ἐργάζομαι. ¹⁸ διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζητοῦν αὐτόν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ.

¹⁹ Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἄφ' ἑαυτοῦ οὐδὲν ἔαν μὴ τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιούντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. ²⁰ ὁ γὰρ πατήρ φιλεῖ τὸν υἱὸν καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ, καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. ²¹ ὥσπερ γὰρ ὁ πατήρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ. ²² οὐδὲ γὰρ ὁ πατήρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ υἱῷ, ²³ ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. ²⁴ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν.

²⁵ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστιν ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσουσιν τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσουσιν. ²⁶ ὥσπερ γὰρ ὁ πατήρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκεν ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ· ²⁷ καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν. ²⁸ μὴ θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ᾗ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσουσιν τῆς φωνῆς αὐτοῦ· ²⁹ καὶ ἐκπορεύονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως.

4:53 Ἰησοῦς WH Treg NIV] + ὅτι RP **4:54** δὲ WH Treg NIV] – RP **5:1** ἦν WH Treg NIV] + ἡ RP **5:1** ἀνέβη WH Treg NIV] + ὁ RP **5:2** Βηθεσδά Treg NIV RP] Βηθζαθά WH NA **5:3** πλῆθος WH Treg NIV] + πολὺ RP **5:3** ξηρῶν WH Treg NIV] + ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. 4 ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐτάρασσε τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν παραχὴν τοῦ ὕδατος, ὑγιῆς ἐγένετο, ᾧ δὴποτε κατείχετο νοσήματι. RP **5:5** τριάκοντα Treg RP] + καὶ WH NIV **5:5** αὐτοῦ WH Treg NIV] – RP **5:8** Ἐγειρε WH Treg NIV] Ἐγειραι RP **5:10** καὶ WH Treg NIV] – RP **5:10** κράβαττον WH Treg] κράβατον RP; + σου NIV **5:11** ὁ δὲ WH Treg] ὁ δὲ NIV; – RP **5:12** οὖν Treg RP] – WH NIV **5:12** Ἄρον WH NIV] + τὸν κράβαττόν σου Treg RP **5:14** σοί τι WH Treg NIV] τί σοι RP **5:15** ἀνήγγειλεν Treg NIV RP] εἶπεν WH **5:16** οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν WH Treg NIV] τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἐζητοῦν αὐτόν ἀποκτεῖναι RP **5:17** δὲ WH] + Ἰησοῦς Treg NIV RP **5:19** ἔλεγεν WH NIV] εἶπεν Treg RP **5:19** ἔαν Treg NIV RP] ἂν WH **5:25** ἀκούσουσιν WH Treg NIV] ἀκούσονται RP **5:25** ζήσουσιν WH Treg NIV] ζήσονται RP **5:26** καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκεν WH Treg NIV] ἔδωκεν καὶ τῷ υἱῷ RP **5:27** αὐτῷ WH Treg NIV] + καὶ RP **5:28** ἀκούσουσιν WH Treg NIV] ἀκούσονται RP **5:29** δὲ Treg NIV RP] – WH

³⁰ Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἅπ' ἑμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δίκαια ἐστίν, ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με.

³¹ Ἐάν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής· ³² ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστὶν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. ³³ ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκε τῇ ἀληθείᾳ· ³⁴ ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. ³⁵ ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ· ³⁶ ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν ἡμεῖς τοῦ Ἰωάννου, τὰ γὰρ ἔργα ἃ ἔδωκεν μοι ὁ πατήρ ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκεν, ³⁷ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ ἐκεῖνος μεμαρτύρηκεν περὶ ἐμοῦ. οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἠκούσατε· οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἐώρακατε, ³⁸ καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ὑμῖν μένοντα, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε.

³⁹ Ἐραυνάτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ· ⁴⁰ καὶ οὐ θέλετε ἔλθειν πρὸς με ἵνα ζωὴν ἔχητε. ⁴¹ δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω, ⁴² ἀλλὰ ἔγνωκα ὑμᾶς ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. ⁴³ ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου καὶ οὐ λαμβάνετε με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήμψεσθε. ⁴⁴ πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρ' ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ οὐ ζητεῖτε; ⁴⁵ μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωϋσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. ⁴⁶ εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωϋσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί, περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. ⁴⁷ εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν πιστεύσετε;

6

¹ Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος. ² ἠκολούθει δὲ αὐτῷ ὄχλος πολὺς, ὅτι ἐθεώρουν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. ³ ἀνῆλθεν δὲ εἰς τὸ ὄρος Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ⁴ ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. ⁵ ἐπάρas οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λέγει πρὸς Φίλιππον· Πόθεν ἀγοράσωμεν ἄρτους ἵνα φάγωσιν οὗτοι; ⁶ τοῦτο δὲ ἔλεγεν πειράζων αὐτόν, αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλεν ποιεῖν. ⁷ ἀπεκρίθη αὐτῷ Φίλιππος· Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς ἵνα ἕκαστος βραχύ τι λάβῃ. ⁸ λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου· ⁹ Ἔστιν παιδάριον ὧδε ὃς ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστὶν εἰς τοσούτους; ¹⁰ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. ἀνέπεσαν οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὥς πεντακισχίλιοι. ¹¹ ἔλαβεν οὖν τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς καὶ εὐχαριστήσας διέδωκεν τοῖς ἀνακειμένοις, ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ᾔθελον. ¹² ὥς δὲ ἐνεπλήσθησαν λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μὴ τι ἀπόληται. ¹³ συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων ἃ ἐπερίσσευσαν τοῖς βεβρωκόσιν. ¹⁴ οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν σημεῖον ἔλεγον ὅτι Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον.

¹⁵ Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἀρπάζειν αὐτὸν ἵνα ποιήσωσιν βασιλέα ἀνεχώρησεν πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.

5:30 με WH Treg NIV] + πατρός RP **5:36** μεῖζω WH NIV RP] μεῖζων Treg **5:36** δέδωκεν WH Treg NIV] ἔδωκεν RP **5:36** ἃ WH Treg NIV] + ἐγὼ RP **5:37** ἐκεῖνος WH Treg NIV] αὐτὸς RP **5:37** πῶποτε ἀκηκόατε WH Treg NIV] ἀκηκόατε πῶποτε RP **5:38** ἐν ὑμῖν μένοντα WH Treg NIV] μένοντα ἐν ὑμῖν RP **6:2** ἠκολούθει δὲ WH Treg NIV] καὶ ἠκολούθει RP **6:2** ἐθεώρουν WH Treg NIV] ἐώρων αὐτοῦ RP **6:3** ὄρος WH Treg NIV] + ὁ RP **6:5** τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς WH Treg NIV] ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμοὺς RP **6:5** πρὸς WH Treg NIV] + τὸν RP **6:5** ἀγοράσωμεν WH Treg NIV] ἀγοράσομεν RP **6:7** αὐτῷ WH Treg RP] + ὁ NIV **6:7** ἕκαστος WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **6:7** τι NIV RP] – WH Treg **6:9** παιδάριον WH Treg NIV] + ἐν RP **6:9** ὃς WH Treg NIV] ὁ RP **6:10** εἶπεν WH Treg NIV] + δὲ RP **6:10** ὥς WH Treg NIV] ὥσει RP **6:11** οὖν WH Treg NIV] δὲ RP **6:11** διέδωκεν WH Treg NIV] + τοῖς μαθηταῖς οἱ δὲ μαθηταί RP **6:13** ἐπερίσσευσαν WH Treg NIV] ἐπερίσσευσεν RP **6:14** ὃ ἐποίησεν σημεῖον Treg NIV RP] ἃ ἐποίησεν σημεῖα WH **6:14** ἔλεγον WH Treg NIV] ὁ Ἰησοῦς ἔλεγον RP **6:15** ποιήσωσιν WH Treg NIV] + αὐτὸν RP **6:15** πάλιν WH Treg NIV] – RP

¹⁶ Ὡς δὲ ὁψία ἐγένετο κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ¹⁷ καὶ ἐμβάντες εἰς πλοῖον ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καφαρναούμ. καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει καὶ οὐπω ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, ¹⁸ ἥ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διεγείρετο. ¹⁹ ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. ²⁰ ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· Ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. ²¹ ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως ἐγένετο τὸ πλοῖον ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον.

²² Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἐστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης εἶδον ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἓν, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον· ²³ ἀλλὰ ἦλθεν πλοιάρια ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου. ²⁴ ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοιάρια καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναοὺμ ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν.

²⁵ Καὶ εὐρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης εἶπον αὐτῷ· Ῥαββί, πότε ὧδε γέγονας; ²⁶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε· ²⁷ ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει, τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ θεός. ²⁸ εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Τί ποιῶμεν ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ; ²⁹ ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτό ἐστιν τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ ἵνα πιστεύητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. ³⁰ εἶπον οὖν αὐτῷ· Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; τί ἐργάζῃ; ³¹ οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς ἐστὶν γεγραμμένον· Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. ³² εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωϋσῆς ἔδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν· ³³ ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ θεοῦ ἐστὶν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδούς τῷ κόσμῳ. ³⁴ εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον.

³⁵ Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρὸς ἐμὲ οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε. ³⁶ ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἐώρακά με καὶ οὐ πιστεύετε. ³⁷ πᾶν ὃ δίδωσίν μοι ὁ πατήρ πρὸς ἐμὲ ἥξει, καὶ τὸν ἐρχόμενον πρὸς με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω, ³⁸ ὅτι καταβέβηκα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με· ³⁹ τοῦτο δὲ ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέν μοι μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴⁰ τοῦτο γὰρ ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

⁴¹ Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι εἶπεν· Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ⁴² καὶ ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς οἶδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς νῦν λέγει ὅτι Ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; ⁴³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων. ⁴⁴ οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με ἐὰν μὴ ὁ πατήρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴⁵ ἐστὶν γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις· Καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ θεοῦ· πᾶς ὁ ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν ἔρχεται πρὸς ἐμέ. ⁴⁶ οὐχ ὅτι τὸν πατέρα ἐώρακέν τις εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ θεοῦ, οὗτος ἐώρακεν τὸν πατέρα. ⁴⁷ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ

6:17 εἰς WH Treg NIV] + τὸ RP 6:17 οὐπω WH Treg NIV] οὐκ RP 6:18 διεγείρετο WH Treg NIV] διηγείρετο RP 6:21 ἐγένετο τὸ πλοῖον WH Treg NIV] τὸ πλοῖον ἐγένετο RP 6:22 εἶδον WH Treg NIV] ἰδὼν RP 6:22 ἔν WH Treg NIV] + ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ RP 6:22 πλοῖον WH Treg NIV] πλοιάριον RP 6:23 ἀλλὰ WH Treg] ἄλλα NIV; ἄλλα δὲ RP 6:23 πλοιάρια Treg NIV RP] πλοῖα WH 6:24 πλοιάρια WH Treg NIV] πλοῖα RP 6:29 ὁ WH Treg NIV] - RP 6:29 πιστεύητε WH Treg NIV] πιστεύσητε RP 6:32 δέδωκεν NIV RP] ἔδωκεν WH Treg 6:35 Εἶπεν WH Treg NA] + οὖν NIV; + δὲ RP 6:35 ἐμὲ WH Treg NIV] με RP 6:35 διψήσῃ WH Treg NIV] διψήσῃ RP 6:37 με WH Treg RP] ἐμὲ NIV 6:38 ἀπὸ WH Treg NIV] ἐκ RP 6:39 με WH Treg NIV] + πατρός RP 6:39 αὐτὸ WH Treg RP] + ἐν NIV 6:40 γὰρ WH Treg NIV] δέ RP 6:40 πατρός μου WH Treg NIV] πέμψαντός με RP 6:40 ἐγὼ WH Treg RP] + ἐν NIV 6:42 Οὐχ NIV RP] Οὐχὶ WH Treg 6:42 νῦν WH Treg NIV] οὖν RP 6:42 λέγει WH Treg NIV] + οὗτος RP 6:43 ἀπεκρίθη WH Treg NIV] + οὖν ὁ RP 6:44 με WH NIV RP] ἐμέ Treg 6:45 πᾶς WH Treg NIV] + οὖν RP 6:45 ἀκούσας WH Treg NIV] ἀκούων RP 6:45 ἐμέ WH Treg NIV] με RP 6:46 ἐώρακέν τις WH Treg NIV] τις ἐώρακεν RP

ἡ πιστεύων ἔχει ζωὴν αἰώνιον. ⁴⁸ ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. ⁴⁹ οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα· καὶ ἀπέθανον. ⁵⁰ οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ. ⁵¹ ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου ἡγήσει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω ἡ σὰρξ μου ἔστιν ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.

⁵² Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα αὐτοῦ φαγεῖν; ⁵³ εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίνητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. ⁵⁴ ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁵⁵ ἡ γὰρ σὰρξ μου ἀληθὴς ἐστὶ βρώσις, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθὴς ἐστὶ πόσις. ⁵⁶ ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει κἀγὼ ἐν αὐτῷ. ⁵⁷ καθὼς ἀπέστειλén με ὁ ζῶν πατὴρ κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με κἀκεῖνος ἡγήσει δι' ἐμέ. ⁵⁸ οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐξ οὐρανοῦ καταβάς, οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον ἡγήσει εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵⁹ ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδασκῶν ἐν Καφαρναούμ.

⁶⁰ Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπαν· Σκληρὸς ἐστὶν ὁ λόγος οὗτος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκοῦειν; ⁶¹ εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; ⁶² ἐὰν οὖν θεωρῇτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; ⁶³ τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ ζωοποιῶν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν· τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ ἔλελάληκα ὑμῖν πνεῦμά ἐστιν καὶ ζωὴ ἐστιν. ⁶⁴ ἀλλὰ εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἱ οὐ πιστεύουσιν. ἦδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδῶσων αὐτόν. ⁶⁵ καὶ ἔλεγεν· Διὰ τοῦτο εἶρηκα ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται ἔλθειν πρὸς με ἐὰν μὴ ἡ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρὸς.

⁶⁶ Ἐκ τούτου πολλοὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον· εἰς τὰ ὀπίσω καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. ⁶⁷ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα· Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; ⁶⁸ ἀπεκρίθη αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις, ⁶⁹ καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ. ⁷⁰ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην; καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν. ⁷¹ ἔλεγεν δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτου· οὗτος γὰρ ἔμελλεν παραδιδόναι αὐτόν, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα.

7

¹ Καὶ μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτόν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. ² ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία. ³ εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· Μετάβηθι ἐντεῦθεν καὶ ὑπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταὶ σου θεωρήσουσιν σου τὰ ἔργα ἃ ποιεῖς· ⁴ οὐδεὶς γὰρ τι ἐν κρυπτῷ ποιεῖ καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι· εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. ⁵ οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. ⁶ λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐπὼ πάρεστιν, ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτε ἐστὶν ἔτοιμος. ⁷ οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ ὅτι τὰ

6:47 πιστεύων WH NIV] + εἰς ἐμέ Treg RP **6:49** ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα WH Treg NIV] τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ RP
6:51 ἡγήσει WH NIV] ἡγήσεται Treg RP **6:51** ἐστὶν WH Treg NIV] + ἦν ἐγὼ δώσω RP **6:52** αὐτοῦ WH NIV] - Treg RP
6:55 ἀληθὴς WH Treg NIV] ἀληθῶς RP **6:55** ἀληθὴς WH Treg NIV] ἀληθῶς RP **6:57** ἡγήσει WH Treg NIV] ἡγήσεται RP
6:58 ἐξ WH Treg NIV] ἐκ τοῦ RP **6:58** πατέρες WH Treg NA] + ὑμῶν τὸ μάννα NIV RP **6:58** ἡγήσει WH Treg NIV] ἡγήσεται RP
6:60 ὁ λόγος οὗτος WH Treg NIV] οὗτος ὁ λόγος RP **6:63** λελάληκα WH Treg NIV] λαλῶ RP **6:65** πατὴρ WH Treg NIV] + μου RP **6:66** ἐκ WH Treg NIV] - RP **6:66** τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον WH Treg NIV] ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ RP
6:68 ἀπεκρίθη WH Treg NIV] + οὖν RP **6:69** ἅγιος WH Treg NIV] χριστὸς ὁ υἱὸς RP **6:69** Θεοῦ WH Treg NIV] + τοῦ ζώντος RP **6:71** Ἰσκαριώτου WH Treg NIV] Ἰσκαριώτην RP
6:71 παραδιδόναι αὐτόν WH Treg NIV] αὐτόν παραδιδόναι RP **6:71** εἷς WH Treg NIV] + ὢν RP
7:1 μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς WH Treg NIV] περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα RP **7:3** θεωρήσουσιν WH Treg NIV] θεωρήσωσιν RP **7:3** σου τὰ ἔργα WH Treg NA] τὰ ἔργα σου RP; τὰ ἔργα NIV **7:4** τι ἐν κρυπτῷ WH Treg NIV] ἐν κρυπτῷ τι RP

ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. ⁸ ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν· ἐγὼ οὐκ ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ ἔμδος καιρὸς οὐπω πεπλήρωται. ⁹ ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτὸς ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

¹⁰ Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰς τὴν ἑορτὴν, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη, οὐ φανερώς ἀλλὰ ὡς ἐν κρυπτῷ. ¹¹ οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ ἔλεγον· Ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνος; ¹² καὶ γογγυσμὸς περὶ αὐτοῦ ἦν πολὺς ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι Ἀγαθὸς ἐστὶν, ἄλλοι δὲ ἔλεγον· Οὐ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. ¹³ οὐδεὶς μὲντοι παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

¹⁴ Ἦδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσοῦσης ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκεν. ¹⁵ ἐθαύμαζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· Πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν μὴ μεμαθηκώς; ¹⁶ ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Ἡ ἐμὴ διδασχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με· ¹⁷ ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδασχῆς πότερον ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστὶν ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ. ¹⁸ ὁ ἀφ' ἐαυτοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτὸν οὗτος ἀληθὴς ἐστὶν καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν.

¹⁹ Οὐ Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον; καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον. τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; ²⁰ ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος· Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; ²¹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐν ἔργον ἐποίησα καὶ πάντες θαυμάζετε. ²² διὰ τοῦτο Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομὴν—οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωϋσέως ἐστὶν ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων—καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. ²³ εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωϋσέως, ἐμοὶ χολᾷτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῇ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; ²⁴ μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνετε.

²⁵ Ἐλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; ²⁶ καὶ ἴδε παρρησίᾳ λαλεῖ καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν· μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός; ²⁷ ἀλλὰ τοῦτον οἶδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ χριστὸς ὅταν ἔρχηται οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν. ²⁸ ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδασκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων· Κάμὲ οἴδατε καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε· ²⁹ ἐγὼ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι ἀκακείνός με ἀπέστειλεν. ³⁰ ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτόν τὴν χεῖρα, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. ³¹ ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, καὶ ἔλεγον· Ὁ χριστὸς ὅταν ἔλθῃ μὴ πλείονα σημεῖα ποιήσῃ ὥν οὗτος ἐποίησεν;

³² Ἦκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ὑπηρέτας ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. ³³ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· Ἐτι χρόνον μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. ³⁴ ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὐρήσετέ, καὶ ὅπου εἰμι ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. ³⁵ εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἐαυτούς· Ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὐρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν διασποράν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ διδάσκειν τοὺς Ἑλληνας; ³⁶ τίς ἐστὶν ὁ λόγος οὗτος ὃν εἶπε· Ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὐρήσετέ, καὶ ὅπου εἰμι ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

³⁷ Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς εἰστήκει ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔκραξεν λέγων· Ἐάν τις διψᾷ ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω. ³⁸ ὁ πιστευὼν εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας

7:8 ἑορτὴν WH Treg NIV] + ταύτην RP **7:8** οὐκ Treg NA] οὐπω WH NIV RP **7:8** ἐμδος καιρὸς WH Treg NIV] καιρὸς ὁ ἐμδος RP **7:9** δὲ WH NIV RP] – Treg **7:9** αὐτὸς Treg NIV] αὐτοῖς WH RP **7:10** εἰς τὴν ἑορτὴν τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη WH Treg NIV] τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτὴν RP **7:12** περὶ αὐτοῦ ἦν πολὺς WH Treg NIV] πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν RP **7:12** δὲ WH Treg NIV] – RP **7:14** ἀνέβη WH Treg NIV] + ὁ RP **7:15** ἐθαύμαζον οὖν WH Treg NIV] καὶ ἐθαύμαζον RP **7:16** ὁ NIV RP] – WH Treg **7:19** δέδωκεν NIV RP] ἔδωκεν WH Treg **7:20** ὄχλος WH Treg NIV] + καὶ εἶπεν RP **7:23** λαμβάνει Treg NIV RP] + ὁ WH **7:24** κρίνετε WH Treg NIV] κρίνατε RP **7:26** ἐστὶν WH Treg NIV] + ἀληθῶς RP **7:31** ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ WH Treg NIV] Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου RP **7:31** ἔλεγον WH Treg NIV] + ὅτι RP **7:31** μὴ WH Treg NIV] μῆτι RP **7:31** σημεῖα WH Treg NIV] + τούτων RP **7:32** οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ὑπηρέτας WH Treg NIV] ὑπηρέτας οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς RP **7:33** χρόνον μικρὸν WH Treg NIV] μικρὸν χρόνον RP **7:34** εὐρήσετέ Treg RP] + με WH NIV **7:36** ὁ λόγος οὗτος WH Treg NIV] οὗτος ὁ λόγος RP **7:36** εὐρήσετέ Treg RP] + με WH NIV

αὐτοῦ ρεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. ³⁹ τοῦτο δὲ εἶπεν περὶ τοῦ πνεύματος ὃ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύσαντες εἰς αὐτόν· οὐπω γὰρ ἦν πνεῦμα, ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη.

⁴⁰ Ἐκ τοῦ ὄχλου οὖν ἀκούσαντες τῶν λόγων τούτων ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης· ⁴¹ ἄλλοι ἔλεγον· Οὗτός ἐστιν ὁ χριστός· οἱ δὲ ἔλεγον· Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ χριστὸς ἔρχεται; ⁴² οὐχ ἡ γραφὴ εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαυὶδ, καὶ ἀπὸ Βηθλέεμ τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαυὶδ, ἔρχεται ὁ χριστός; ⁴³ σχίσμα οὖν ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ δι' αὐτόν. ⁴⁴ τινὲς δὲ ᾔθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας.

⁴⁵ Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι· Διὰ τί οὐκ ἡγάγετε αὐτόν; ⁴⁶ ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται· Οὐδέποτε ἐλάλησεν οὕτως ἄνθρωπος. ⁴⁷ ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι· Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; ⁴⁸ μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; ⁴⁹ ἀλλὰ ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον ἐπάρατοί εἰσιν. ⁵⁰ λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς, ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτόν πρότερον, εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν. ⁵¹ Μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον ἂν μὴ ἀκούσῃ πρῶτον παρ' αὐτοῦ καὶ γινῶ τί ποιεῖ; ⁵² ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐράυνησον καὶ ἴδε ὅτι ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης οὐκ ἐγείρεται.

8

¹² Πάλιν οὖν αὐτοῖς ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς λέγων· Ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἔμοι οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. ¹³ εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι· Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς ἢ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. ¹⁴ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Κὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου, ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι ἢ ποῦ ὑπάγω. ¹⁵ ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. ¹⁶ καὶ ἂν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθινή ἐστιν, ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ. ¹⁷ καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν. ¹⁸ ἐγὼ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ. ¹⁹ ἔλεγον οὖν αὐτῷ· Ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Οὔτε ἐμεῖς οἴδατε οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμεῖς ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ἂν ᾔδειτε. ²⁰ ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

²¹ Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς· Ἐγὼ ὑπάγω καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. ²² ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Μῆτι ἀποκτενεῖ ἑαυτὸν ὅτι

7:39 οὗ WH Treg RP] ὁ NIV **7:39** πιστεύσαντες WH Treg NIV] πιστεύοντες RP **7:39** πνεῦμα WH NA] + ἅγιον Treg RP; + δεδομένον NIV **7:39** οὐδέπω NIV RP] οὐπω WH Treg **7:40** Ἐκ τοῦ ὄχλου οὖν WH Treg NIV] Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου RP **7:40** τῶν λόγων τούτων WH Treg NIV] τὸν λόγον RP **7:40** ἔλεγον Treg NIV RP] + ὅτι WH **7:41** οἱ δὲ WH Treg NIV] Ἄλλοι RP **7:42** οὐχ WH Treg NIV] οὐχὶ RP **7:42** ἔρχεται ὁ χριστός WH Treg NIV] ὁ χριστὸς ἔρχεται RP **7:43** ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ WH Treg NIV] ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο RP **7:44** ἐπέβαλεν NIV RP] ἔβαλεν WH Treg **7:46** ἐλάλησεν οὕτως WH Treg NIV] οὕτως ἐλάλησεν RP **7:46** ἄνθρωπος WH NIV] + ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος Treg RP **7:49** ἐπάρατοί WH Treg NIV] ἐπικατάρτοί RP **7:50** ἐλθὼν WH Treg NIV] + νυκτὸς RP **7:50** πρότερον WH Treg] τὸ πρότερον NIV; – RP **7:51** πρῶτον παρ' αὐτοῦ WH Treg NIV] παρ' αὐτοῦ πρότερον RP **7:52** ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης WH Treg NIV] προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας RP **7:52** ἐγείρεται WH Treg NIV] ἐγγιγέρται RP; + 7:53–8:11 RP: 53 καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· 8:1 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. 2 Ὁρθροῦ δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο· καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. 3 ἄγουσιν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ καταλήφθεισαν· καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ, 4 λέγουσιν αὐτῷ, πειράζοντες· Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατελήφθη ἐπ' αὐτοφώρῳ μοιχευομένη. 5 ἐν δὲ τῷ νόμῳ Μωσῆς ἡμῖν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι· σὺ οὖν τί λέγεις; 6 τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν, μὴ προσποιούμενος. 7 ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτόν, ἀνακύψας εἶπεν πρὸς αὐτούς· Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν, πρῶτον ἐπ' αὐτὴν τὸν λίθον βαλέτω. 8 καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. 9 οἱ δὲ, ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, ἐξήρχοντο εἰς καθ' εἷς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ οὖσα. 10 ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδὲνα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικός, εἶπεν αὐτῇ· Ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου; Οὐδεὶς σε κατέκρινεν; 11 ἡ δὲ εἶπεν· Οὐδεὶς, κύριε. εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς· Οὐδὲ ἐγὼ σε κρίνω· πορεύου καὶ μηκέτι ἀμάρτανε. **8:12** ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς WH Treg NIV] ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν RP **8:12** ἐμοὶ NIV RP] μοι WH Treg **8:14** ἡ WH Treg NIV] καὶ RP **8:16** ἀληθινή WH Treg NIV] ἀληθής RP **8:19** ἂν ᾔδειτε WH Treg NIV] ᾔδειτε ἂν RP **8:20** ἐλάλησεν WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **8:21** αὐτοῖς WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP

λέγει· Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; ²³ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τούτου τοῦ κόσμου· ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμι ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. ²⁴ εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγὼ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ²⁵ ἔλεγον οὖν αὐτῷ· Σὺ τίς εἶ; ἔειπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Τὴν ἀρχὴν ὅτι καὶ λαλῶ ὑμῖν; ²⁶ πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθὴς ἐστίν, καὶ γὰρ ἡκουσα παρ' αὐτοῦ ταῦτα λαλῶ εἰς τὸν κόσμον. ²⁷ οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. ²⁸ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· Ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι, καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ πατήρ ταῦτα λαλῶ. ²⁹ καὶ ὁ πέμψας με μετ' ἐμοῦ ἐστίν· οὐκ ἀφῆκέν με μόνον, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε. ³⁰ ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

³¹ Ἐλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους· Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταὶ μου ἐστέ, ³² καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. ³³ ἀπεκρίθησαν πρὸς αὐτόν· Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις ὅτι Ἐλεύθεροι γενήσεσθε;

³⁴ Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δοῦλός ἐστιν τῆς ἁμαρτίας· ³⁵ ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. ³⁶ ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. ³⁷ οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστέ· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. ³⁸ ἃ ἐγὼ ἐώρακα παρὰ τῷ πατρὶ λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ἃ ἠκούσατε παρὰ τοῦ πατρὸς ποιεῖτε.

³⁹ Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· Ὁ πατήρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστίν. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ἐστέ, τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραάμ ἐποιεῖτε· ⁴⁰ νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα ἣν ἠκουσα παρὰ τοῦ θεοῦ· τοῦτο Ἀβραάμ οὐκ ἐποίησεν. ⁴¹ ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. εἶπαν αὐτῷ· Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγεννήμεθα· ἕνα πατέρα ἔχομεν τὸν θεόν. ⁴² εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ ὁ θεὸς πατήρ ὑμῶν ἦν ἡγαπᾶτε ἄν ἐμέ, ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἤκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. ⁴³ διὰ τί τὴν λαλίαν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. ⁴⁴ ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστέ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἔστηκεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστίν καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ. ⁴⁵ ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετέ μοι. ⁴⁶ τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; εἰ ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ πιστεύετέ μοι; ⁴⁷ ὁ ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστέ.

⁴⁸ Ἀπεκρίθησαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· Οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι Σαμαρίτης εἶ σὺ καὶ δαιμόνιον ἔχεις; ⁴⁹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ με. ⁵⁰ ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. ⁵¹ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν τις τὸν ἐμὸν λόγον τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵² εἶπον αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραάμ ἀπέθανεν καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις· Ἐὰν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσῃται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵³ μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις ἀπέθανεν; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν ποιεῖς; ⁵⁴ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἐὰν ἐγὼ δοξάσω ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε

8:23 ἔλεγεν WH Treg NIV] εἶπεν RP 8:23 τούτου τοῦ κόσμου WH Treg NIV] τοῦ κόσμου τούτου RP 8:25 εἶπεν WH Treg NIV] καὶ εἶπεν RP 8:25 ὅτι Treg NIV RP] ὅτι WH 8:26 λαλῶ WH Treg NIV] λέγω RP 8:28 οὖν WH Treg NIV] + αὐτοῖς NA RP 8:28 πατήρ WH Treg NIV] + μου RP 8:29 μόνον WH Treg NIV] + ὁ πατήρ RP 8:33 πρὸς αὐτόν WH Treg NIV] αὐτῷ RP 8:35 ὁ WH Treg NA RP] + δὲ NIV 8:38 ἃ ἐγὼ WH Treg NIV] Ἐγὼ δὲ RP 8:38 πατὴρ WH Treg NIV] + μου RP 8:38 ἃ ἠκούσατε WH Treg NIV] ὃ ἐώρακατε RP 8:38 τοῦ πατρὸς WH Treg NA] + ὑμῶν NIV; τῷ πατρὶ ὑμῶν RP 8:39 ἐστέ WH Treg NA] ἦτε NIV RP 8:39 ἐποιεῖτε Treg NIV RP] ποιεῖτε WH 8:41 εἶπαν WH Treg NIV] + οὖν NA; εἶπον οὖν RP 8:41 οὐ γεγεννήμεθα NIV RP] οὐκ ἐγεννήθημεν WH Treg 8:42 εἶπεν WH Treg NIV] + οὖν RP 8:44 οὐκ ἔστηκεν WH NIV] οὐχ ἔστηκεν Treg RP 8:46 εἰ WH Treg NIV] + δὲ RP 8:48 Ἀπεκρίθησαν WH Treg NIV] + οὖν RP 8:51 ἐμὸν λόγον WH Treg NIV] λόγον τὸν ἐμόν RP 8:52 εἶπον WH Treg] + οὖν NIV RP 8:53 σεαυτὸν WH Treg NIV] + σὺ RP 8:54 δοξάσω WH Treg NIV] δοξάζω RP

ὅτι θεὸς ἡμῶν ἐστίν, ⁵⁵ καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν· κἂν εἴπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῖν ψεύστης· ἀλλὰ οἶδα αὐτόν καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. ⁵⁶ Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἡγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη. ⁵⁷ εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν· Πεντήκοντα ἔτη οὐπω ἔχεις καὶ Ἀβραὰμ ἐώρακας; ⁵⁸ εἶπεν ἑαυτοῖς Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι ἐγὼ εἰμί. ⁵⁹ ἦσαν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ.

9

¹ Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. ² καὶ ἠρώτησαν αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· Ῥαββί, τίς ἥμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ; ³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Οὔτε οὗτος ἥμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. ⁴ ἡμᾶς δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρας ἐστίν· ἔρχεται νύξ ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. ⁵ ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ᾧ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. ⁶ ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσεν χαμαὶ καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισεν αὐτοῦ τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, ⁷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὑπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ (ὃ ἐρμηνεύεται Ἀπεσταλμένος). ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθεν βλέπων. ⁸ οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτόν τὸ πρότερον ὅτι προσαίτης ἦν ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθημένος καὶ προσαιτῶν; ⁹ ἄλλοι ἔλεγον ὅτι Οὗτός ἐστιν· ἄλλοι ἔλεγον· Οὐχί, ἀλλὰ ὅμοιος αὐτῷ ἐστίν. ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι Ἐγὼ εἰμι. ¹⁰ ἔλεγον οὖν αὐτῷ· Πῶς ἠνεώχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; ¹¹ ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· Ὁ ἄνθρωπος ὃν λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησεν καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὀφθαλμούς καὶ εἶπέν μοι ὅτι Ὑπαγε εἰς τὸν Σιλωάμ καὶ νίψαι· ἀπελθὼν οὖν καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα. ¹² καὶ εἶπαν αὐτῷ· Ποῦ ἐστίν ἐκεῖνος; λέγει· Οὐκ οἶδα.

¹³ Ἄγουσιν αὐτόν πρὸς τοὺς Φαρισαίους τὸν ποτε τυφλόν. ¹⁴ ἦν δὲ σάββατον ἐν ᾗ ἡμέρᾳ τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀνέωξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. ¹⁵ πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτόν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Πηλὸν ἐπέθηκέν μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνίψαμην, καὶ βλέπω. ¹⁶ ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές· Ὁὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ θεοῦ ὁ ἄνθρωπος, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι ἔλεγον· Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἀμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. ¹⁷ λέγουσιν οὖν τῷ τυφλῷ πάλιν· Τί σὺ λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἠνέωξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν ὅτι Προφήτης ἐστίν.

¹⁸ Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι ἦν τυφλός· καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος. ¹⁹ καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν βλέπει ἄρτι; ²⁰ ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπαν· Οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη. ²¹ πῶς δὲ νῦν βλέπει οὐκ οἶδαμεν, ἢ τίς ἥνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν· αὐτὸν ἐρωτήσατε, ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει. ²² ταῦτα εἶπαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους, ἥδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. ²³ διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπαν ὅτι Ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐπερωτήσατε.

8:54 ἡμῶν Treg NIV RP] ὑμῶν WH 8:55 ὑμῖν WH Treg NIV] ὑμῶν RP 8:58 αὐτοῖς WH Treg NIV] + ὁ RP 8:59 ἱεροῦ WH Treg NIV] + διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν καὶ παρήγεν οὕτως RP 9:4 ἡμᾶς WH Treg NIV] Ἐμὲ RP 9:6 ἐπέχρισεν Treg NIV RP] ἐπέθηκεν WH 9:6 αὐτοῦ WH Treg NIV] - RP 9:6 ὀφθαλμούς WH Treg NIV] + τοῦ τυφλοῦ RP 9:8 προσαίτης WH Treg NIV] τυφλός RP 9:9 ἔλεγον Οὐχί ἀλλὰ WH Treg NIV] δὲ ὅτι RP 9:10 Πῶς Treg RP] + οὖν WH NIV 9:11 ἐκεῖνος WH Treg NIV] + καὶ εἶπεν RP 9:11 Ὁ ἄνθρωπος ὁ WH Treg NIV] Ἄνθρωπος RP 9:11 ὅτι WH Treg NIV] - RP 9:11 τὸν WH Treg NIV] τὴν κολυμβήθραν τοῦ RP 9:11 οὖν WH Treg NIV] δὲ RP 9:12 καὶ εἶπαν WH Treg NIV] εἶπον οὖν RP 9:14 ἐν ᾗ ἡμέρᾳ WH Treg NIV] ὅτε RP 9:16 Οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ θεοῦ ὁ ἄνθρωπος WH Treg NIV] Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστιν παρὰ τοῦ θεοῦ RP 9:16 ἄλλοι Treg RP] + δὲ WH NIV 9:17 οὖν WH Treg NIV] - RP 9:17 Τί σὺ WH Treg NIV] Σὺ τί RP 9:18 ἦν τυφλός WH Treg NIV] τυφλός ἦν RP 9:18 τοῦ ἀναβλέψαντος WH Treg NA RP] - NIV 9:19 βλέπει ἄρτι WH Treg NIV] ἄρτι βλέπει RP 9:20 οὖν WH Treg NIV] δὲ αὐτοῖς RP 9:21 αὐτὸν ἐρωτήσατε ἡλικίαν ἔχει WH Treg NIV] αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει αὐτὸν ἐρωτήσατε RP 9:23 ἐπερωτήσατε WH NIV] ἐρωτήσατε Treg RP

²⁴ Ἐφώνησαν οὖν τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου ὃς ἦν τυφλὸς καὶ εἶπαν αὐτῷ· Δὸς δόξαν τῷ θεῷ· ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς ἐστίν. ²⁵ ἀπεκρίθη οὖν ἑκεῖνος· Εἰ ἁμαρτωλὸς ἐστίν οὐκ οἶδα· ἔν οἶδα ὅτι τυφλὸς ὢν ἄρτι βλέπω. ²⁶ εἶπον· οὖν αὐτῷ· Τί ἐποίησέν σοι; πῶς ἤνοιξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; ²⁷ ἀπεκρίθη αὐτοῖς· Εἶπον ὑμῖν ἤδη καὶ οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; ²⁸ ἔλοιδόρησαν αὐτὸν καὶ εἶπον· Σὺ μαθητὴς εἶ ἐκείνου, ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωϋσέως ἐσμὲν μαθηταί· ²⁹ ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι Μωϋσεῖ λελάληκεν ὁ θεός, τοῦτον δὲ οὐκ οἶδαμεν πόθεν ἐστίν. ³⁰ ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐν τούτῳ γὰρ τὸ θαυμαστόν ἐστίν ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστίν, καὶ ἠνοιξέν μου τοὺς ὀφθαλμούς. ³¹ οἶδαμεν ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ θεός οὐκ ἀκούει, ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβῇς ἢ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ τούτου ἀκούει. ³² ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι ἠνέωξέν τις ὀφθαλμούς τυφλοῦ γεγεννημένου· ³³ εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. ³⁴ ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· Ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω.

³⁵ Ἦκουσεν Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω, καὶ εὐρὼν αὐτὸν εἶπεν· Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἁνθρώπου. ³⁶ ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· Καὶ τίς ἐστίν, κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; ³⁷ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Καὶ ἐώρακας αὐτόν καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν. ³⁸ ὁ δὲ ἔφη· Πιστεύω, κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. ³⁹ καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσιν καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. ⁴⁰ ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες, καὶ εἶπον αὐτῷ· Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοὶ ἐσμεν; ⁴¹ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἴχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι βλέπομεν· ἡ ἁμαρτία ὑμῶν μένει.

10

¹ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλήν τῶν προβάτων ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν ἐκεῖνος κλέπτης ἐστίν καὶ ληστής· ² ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας ποιμὴν ἐστίν τῶν προβάτων. ³ τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει καὶ τὰ ἴδια πρόβατα φωνεῖ κατ' ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά. ⁴ ὅταν τὰ ἴδια πάντα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται, καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἶδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ· ⁵ ἄλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσουσιν ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἶδασιν τῶν ἄλλοτρίων τὴν φωνήν. ⁶ ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ὃ ἐλάλει αὐτοῖς.

⁷ Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. ⁸ πάντες ὅσοι ἦλθον πρὸ ἐμοῦ κλέπται εἰσὶν καὶ λησταί· ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. ⁹ ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ σωθήσεται καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται καὶ νομὴν εὐρήσει. ¹⁰ ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσιν καὶ περισσὸν ἔχωσιν.

¹¹ Ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων· ¹² ὁ μισθωτὸς καὶ οὐκ ὢν ποιμὴν, οὗ οὐκ ἔστιν τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφίησιν τὰ πρόβατα καὶ φεύγει—καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτά καὶ σκορπίζει. ¹³ ὅτι μισθωτὸς ἐστίν καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. ¹⁴ ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμά καὶ γινώσκουσιν

9:24 τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου WH Treg NIV] ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον RP 9:24 οὗτος ὁ ἄνθρωπος WH NIV] ὁ ἄνθρωπος οὗτος Treg RP 9:25 ἐκεῖνος WH Treg NIV] + καὶ εἶπεν RP 9:26 οὖν αὐτῷ WH Treg NIV] δὲ αὐτῷ πάλιν RP 9:28 ἐλοιδόρησαν RP] καὶ ἐλοιδόρησαν WH NIV; οἱ δὲ ἐλοιδόρησαν Treg 9:28 μαθητὴς εἶ WH Treg NIV] εἶ μαθητὴς RP 9:30 τούτῳ γὰρ τὸ WH Treg NIV] γὰρ τούτῳ RP 9:31 οἶδαμεν WH Treg NIV] + δὲ RP 9:31 ἁμαρτωλῶν ὁ θεός NIV RP] ὁ θεός ἁμαρτωλῶν WH Treg 9:35 Ἦκουσεν WH NIV] + ὁ Treg RP 9:35 εἶπεν WH NIV] + αὐτῷ Treg RP 9:35 ἀνθρώπου WH NIV] θεοῦ Treg RP 9:37 εἶπεν WH Treg NIV] + δὲ RP 9:40 ἤκουσαν WH Treg NIV] Καὶ ἤκουσαν RP 9:40 μετ' αὐτοῦ ὄντες WH Treg NIV] ὄντες μετ' αὐτοῦ RP 9:41 ἡ WH Treg NIV] + οὖν RP 10:3 φωνεῖ WH Treg NIV] καλεῖ RP 10:4 ὅταν WH Treg NIV] Καὶ ὅταν RP 10:4 πάντα WH Treg NIV] πρόβατα RP 10:5 ἀκολουθήσουσιν WH Treg NIV] ἀκολουθήσωσιν RP 10:6 ἦν WH NIV RP] ἢ Treg 10:7 αὐτοῖς Treg RP] - WH NIV 10:7 ὅτι NIV RP] - WH Treg 10:8 πρὸ ἐμοῦ WH Treg NIV] - RP 10:12 μισθωτὸς WH NIV] + δέ Treg RP 10:12 ἔστιν WH Treg NIV] εἰσιν RP 10:12 σκορπίζει WH Treg NIV] + τὰ πρόβατα RP 10:13 ὅτι WH Treg NIV] Ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει ὅτι RP 10:14 γινώσκουσιν με τὰ ἐμά WH Treg NIV] γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν RP

με τὰ ἐμά', ¹⁵ καθὼς γινώσκει με ὁ πατήρ καὶ γὰρ γινώσκω τὸν πατέρα, καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. ¹⁶ καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κάκεῖνα 'δεῖ με' ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσιν, καὶ 'γενήσονται μία ποίμνη, εἷς ποιμήν. ¹⁷ διὰ τοῦτο 'με ὁ πατήρ' ἀγαπᾷ ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. ¹⁸ οὐδεὶς 'αἶρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρὸς μου.

¹⁹ 'Σχίσμα πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς 'Ιουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. ²⁰ ἔλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν· Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; ²¹ ἄλλοι ἔλεγον· Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς 'ανοῖξαι.

²² 'Εγένετο 'τότε τὰ ἐγκαίνια ἐν 'τοῖς 'Ιεροσολύμοις· 'χειμῶν ἦν, ²³ καὶ περιεπάτει ὁ 'Ιησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ 'τοῦ Σολομῶνος. ²⁴ ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ 'Ιουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ· 'Εως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἶρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπὲ ἡμῖν παρρησίᾳ. ²⁵ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ 'Ιησοῦς· Εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. ²⁶ ἀλλὰ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε, 'ὅτι οὐκ' ἐστὲ ἐκ τῶν προβάτων τῶν 'ἐμῶν. ²⁷ τὰ πρόβατα τὰ ἐμά τῆς φωνῆς μου 'ἀκούουσιν, καὶ γὰρ γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι, ²⁸ καὶ ἐγὼ 'δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον', καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἀρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρὸς μου. ²⁹ ὁ πατήρ μου 'ὃ δέδωκέν 'μοι 'πάντων μεῖζων' ἔστιν, καὶ οὐδεὶς δύναται ἀρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ 'πατρὸς. ³⁰ ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ ἐν ἑσμέν.

³¹ 'Εβάστασαν οὖν πάλιν λίθους οἱ 'Ιουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. ³² ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ 'Ιησοῦς· Πολλὰ 'ἔργα καλὰ ἔδειξα ὑμῖν' ἐκ τοῦ 'πατρὸς· διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον 'ἐμὲ λιθάζετε; ³³ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ 'Ιουδαῖοι· Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν θεόν. ³⁴ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ 'Ιησοῦς· Οὐκ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν 'ὅτι 'Εγὼ εἶπα· Θεοὶ ἐστε; ³⁵ εἰ ἐκείνους εἶπεν θεοὺς πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή, ³⁶ ὃν ὁ πατήρ ἡγάσεν καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον ὑμεῖς λέγετε ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον· Υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰμι; ³⁷ εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς μου, μὴ πιστεύετε μοι. ³⁸ εἰ δὲ ποιῶ, καὶ ἐμοὶ μὴ πιστεύετε τοῖς ἔργοις 'πιστεύετε, ἵνα γνῶτε καὶ 'γινώσκητε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατήρ καὶ ἐγὼ ἐν 'τῷ πατρί'. ³⁹ ἐζήτουν οὖν 'πάλιν αὐτόν' πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

⁴⁰ Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ 'Ιορδάνου εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν 'Ιωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. ⁴¹ καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν καὶ ἔλεγον ὅτι 'Ιωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν, πάντα δὲ ὅσα εἶπεν 'Ιωάννης περὶ τούτου ἀληθὴ ἦν. ⁴² καὶ 'πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν ἐκεῖ.

11

¹ Ἦν δὲ τις ἀσθενῶν, Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. ² ἦν δὲ 'Μαριάμ ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρῳ καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξίν αὐτῆς, ἥς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει. ³ ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτόν λέγουσαι· Κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ. ⁴ ἀκούσας δὲ ὁ 'Ιησοῦς εἶπεν· Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς θάνατον ἀλλ' ὑπὲρ τῆς

10:16 δεῖ με WH Treg NIV] με δεῖ RP **10:16** γενήσονται WH Treg NIV] γενήσεται RP **10:17** με ὁ πατήρ WH Treg NIV] ὁ πατήρ με RP **10:18** αἶρει Treg NIV RP] ἤρην WH **10:19** Σχίσμα WH Treg NIV] + οὖν RP **10:21** ἄλλοι WH Treg NA RP] + δὲ NIV **10:21** ἀνοῖξαι WH Treg NIV] ἀνοίγειν RP **10:22** τότε WH NIV] δὲ Treg RP **10:22** τοῖς WH Treg NIV] – RP **10:22** χειμῶν WH Treg NIV] καὶ χειμῶν RP **10:23** τοῦ WH Treg NIV] – RP **10:26** ὅτι οὐκ WH Treg NIV] οὐ γάρ RP **10:26** ἐμῶν WH Treg NIV] + καθὼς εἶπον ὑμῖν RP **10:27** ἀκούουσιν WH Treg NIV] ἀκούει RP **10:28** δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον WH Treg NIV] ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς RP **10:29** ὃ WH Treg NA] ὃς NIV RP **10:29** μοι WH Treg NA RP] + αὐτὰ NIV **10:29** πάντων μεῖζων Holmes WH^{marg}] πάντων μεῖζόν WH Treg NA; μεῖζων πάντων NIV RP **10:29** πατρός WH NIV] + μου Treg RP **10:31** οὖν Treg RP] – WH NIV **10:32** ἔργα καλὰ ἔδειξα ὑμῖν NIV] καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν Treg RP; ἔργα ἔδειξα ὑμῖν καλὰ WH **10:32** πατρός WH NIV] + μου Treg RP **10:32** ἐμὲ λιθάζετε WH Treg NIV] λιθάζετε με RP **10:33** 'Ιουδαῖοι WH Treg NIV] + λέγοντες RP **10:34** ὅτι WH Treg NIV] – RP **10:38** πιστεύετε WH Treg NIV] πιστεύσατε RP **10:38** γινώσκητε WH Treg NIV] πιστεύετε RP **10:38** τῷ πατρί WH Treg NIV] αὐτῷ RP **10:39** πάλιν αὐτόν Treg RP] αὐτόν πάλιν WH NIV **10:42** πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν ἐκεῖ WH Treg NIV] ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν RP **11:2** Μαριάμ WH Treg NIV] Μαρία RP

δόξης τοῦ θεοῦ ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ δι' αὐτῆς. ⁵ ἡγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον. ⁶ ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας· ⁷ ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς· Ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν. ⁸ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· Ῥαββί, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; ⁹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Οὐχὶ δώδεκα ὥραί εἰσιν τῆς ἡμέρας; ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει. ¹⁰ ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. ¹¹ ταῦτα εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται, ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. ¹² εἶπαν οὖν οἱ μαθηταί· αὐτῷ· Κύριε, εἰ κεκοίμηται σωθήσεται. ¹³ εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει. ¹⁴ τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ· Λάζαρος ἀπέθανεν, ¹⁵ καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλὰ ἄγωμεν πρὸς αὐτόν. ¹⁶ εἶπεν οὖν Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος τοῖς συμμαθηταῖς· Ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.

¹⁷ Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. ¹⁸ ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε. ¹⁹ πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὴν Μάρθαν καὶ Μαριάμ ἵνα παραμυθίσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ. ²⁰ ἡ οὖν Μάρθα ὡς ἤκουσεν ὅτι Ἰησοῦς ἔρχεται ὑπῆντησεν αὐτῷ· Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. ²¹ εἶπεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν· Κύριε, εἰ ἦς ὧδε οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου· ²² καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν θεὸν δώσει σοι ὁ θεός. ²³ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. ²⁴ λέγει αὐτῷ ἡ Μάρθα· Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ²⁵ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἰμὶ ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ κἂν ἀποθάνῃ ζήσεται, ²⁶ καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα· πιστεύεις τοῦτο; ²⁷ λέγει αὐτῷ· Ναί, κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος.

²⁸ Καὶ τοῦτο εἰποῦσα ἀπῆλθεν καὶ ἐφώνησεν Μαριάμ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρᾳ εἰποῦσα· Ὁ διδάσκαλος πάρεστιν καὶ φωνεῖ σε. ²⁹ ἐκείνη δὲ ὡς ἤκουσεν ἡγέρθη ταχὺ καὶ ἦρχετο πρὸς αὐτόν· ³⁰ οὐπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ἔτι ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπῆντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. ³¹ οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν Μαριάμ ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ δόξαντες ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. ³² ἡ οὖν Μαριάμ ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν Ἰησοῦς ἰδοῦσα αὐτὸν ἔπεσεν αὐτοῦ πρὸς τοὺς πόδας, λέγουσα αὐτῷ· Κύριε, εἰ ἦς ὧδε οὐκ ἂν μου ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός. ³³ Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν καὶ τοὺς συνεληθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, ³⁴ καὶ εἶπεν· Ποῦ τεθείκατε αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ· Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. ³⁵ ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. ³⁶ ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. ³⁷ τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπαν· Οὐκ ἐδύνατο οὗτος ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ;

³⁸ Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον· ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. ³⁹ λέγει ὁ Ἰησοῦς· Ἀρατε τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τετελευτηκότος Μάρθα· Κύριε, ἥδη ὄζει, τεταρταῖος γάρ ἐστιν. ⁴⁰ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς ὅψῃ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ; ⁴¹ ἦραν οὖν τὸν λίθον. ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρην τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ

11:9 ὥραί εἰσιν WH Treg NIV] εἰσιν ὥραί RP **11:12** αὐτῷ WH Treg NIV] αὐτοῦ RP **11:17** ἥδη ἡμέρας WH Treg NIV] ἡμέρας ἥδη RP **11:18** ἡ Treg NIV RP] - WH **11:19** πολλοὶ δὲ WH Treg NIV] καὶ πολλοὶ RP **11:19** τὴν WH Treg NIV] τὰς περὶ RP **11:19** Μαριάμ WH Treg NIV] Μαρίαν RP **11:19** ἀδελφοῦ WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **11:20** Μαρία Treg RP] Μαριάμ WH NIV **11:21** ἡ WH Treg NIV] - RP **11:21** τὸν Treg NIV RP] - WH **11:21** οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου WH Treg NIV] ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει RP **11:22** καὶ WH Treg] ἀλλὰ καὶ NIV RP **11:24** ἡ WH Treg NIV] - RP **11:28** τοῦτο WH Treg NIV] ταῦτα RP **11:28** Μαριάμ WH Treg NIV] Μαρίαν RP **11:29** δὲ WH Treg NIV] - RP **11:29** ἡγέρθη WH Treg NIV] ἐγείρεται RP **11:29** ἦρχετο WH Treg NIV] ἔρχεται RP **11:30** ἔτι WH Treg NIV] - RP **11:31** Μαριάμ WH Treg NIV] Μαρίαν RP **11:31** δόξαντες WH Treg NIV] λέγοντες RP **11:32** Μαριάμ WH Treg NIV] Μαρία RP **11:32** ἦν WH Treg NIV] + ὁ RP **11:32** πρὸς WH Treg NIV] εἰς RP **11:32** μου ἀπέθανεν WH Treg NIV] ἀπέθανεν μου RP **11:39** τετελευτηκότος WH NIV] τελευτηκότος Treg; τεθνηκότος RP **11:40** ὅψῃ WH Treg NIV] ὅψει RP **11:41** λίθον WH Treg NIV] + οὗ ἦν ὁ τεθνηκώς κειμένος RP

εἶπεν· Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου, ⁴² ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σὺ με ἀπέστειλας. ⁴³ καὶ ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασεν· Λάζαρε, δεῦρο ἕξω. ⁴⁴ ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. λέγει ‘αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Λύσατε αὐτὸν καὶ ἄφετε αὐτὸν ὑπάγειν.

⁴⁵ Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαριάμ καὶ θεασάμενοι ᾧ ἔποίησεν, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ⁴⁶ τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ εἶπαν αὐτοῖς ᾧ ἔποίησεν Ἰησοῦς. ⁴⁷ συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον· Τί ποιοῦμεν ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ‘ποιεῖ σημεῖα’; ⁴⁸ ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν, καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος. ⁴⁹ εἷς δὲ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν, ⁵⁰ οὐδὲ λογίζεσθε ὅτι συμφέρει ὑμῖν ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. ⁵¹ τοῦτο δὲ ἄφ’ ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου ἐπροφῆτευσεν ὅτι ἔμελλεν Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, ⁵² καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ’ ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἓν. ⁵³ ἀπ’ ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας ἔβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

⁵⁴ Ὁ οὖν Ἰησοῦς οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραὶμ λεγομένην πόλιν, κακεῖ ἔμεινεν μετὰ τῶν μαθητῶν.

⁵⁵ Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα ἵνα ἀγνίσωσιν ἑαυτούς. ⁵⁶ ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔλεγον μετ’ ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἐστηκότες· Τί δοκεῖ ὑμῖν; ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἐορτήν; ⁵⁷ δεδώκεισαν γὰρ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐντολὰς ἵνα ἐὰν τις γινῶ πού ἐστιν μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

12

¹ Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἑξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Ὁ Λάζαρος, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν Ἰησοῦς. ² ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει, ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν ἐκ τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ· ³ ἡ οὖν Μαριάμ λαβοῦσα λίτρον μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου ἤλειψεν τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐξέμαξεν ταῖς θριξίν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὁσμῆς τοῦ μύρου. ⁴ λέγει γὰρ Ὁ Ἰουδας ὁ Ἰσκαριώτης εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι· ⁵ Διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; ⁶ εἶπεν δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελλεν αὐτῷ, ἀλλ’ ὅτι κλέπτῃς ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον ἔχων τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. ⁷ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· Ἄφες αὐτήν, ἵνα εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τηρήσῃ αὐτό· ⁸ τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ’ ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

⁹ Ἔγνω γοῦν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστίν, καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ’ ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. ¹⁰ ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, ¹¹ ὅτι πολλοὶ δι’ αὐτὸν ὑπήγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

11:44 ἐξῆλθεν WH Treg NIV] καὶ ἐξῆλθεν RP **11:44** αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Treg NIV RP] ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς WH **11:44** αὐτόν WH Treg NIV] – RP **11:45** Μαριάμ WH Treg NIV] Μαρίαν RP **11:45** ᾧ NIV RP] ὁ WH Treg **11:45** ἐποίησεν WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **11:46** ἐποίησεν WH Treg NIV] + ὁ RP **11:47** ποιεῖ σημεῖα WH Treg NIV] σημεῖα ποιεῖ RP **11:50** λογίζεσθε WH Treg NIV] διαλογίζεσθε RP **11:50** ὑμῖν WH Treg NIV] ἡμῖν RP **11:53** ἐβουλεύσαντο WH Treg NIV] συνεβουλεύσαντο RP **11:54** Ὁ οὖν Ἰησοῦς WH Treg NIV] Ἰησοῦς οὖν RP **11:54** ἔμεινεν WH Treg NIV] διέτριβεν RP **11:54** μαθητῶν WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **11:57** δὲ WH Treg NIV] + καὶ RP **11:57** ἐντολὰς WH Treg NIV] ἐντολήν RP **12:1** Λάζαρος WH NIV] + ὁ τεθνηκὼς Treg RP **12:1** Ἰησοῦς WH NIV] ὁ Ἰησοῦς Treg; – RP **12:2** ἐκ WH Treg NIV] – RP **12:3** Μαριάμ WH Treg NIV] Μαρία RP **12:4** δὲ WH NIV] οὖν Treg RP **12:4** Ἰουδας ὁ Ἰσκαριώτης εἷς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ WH Treg] Ἰουδας ὁ Ἰσκαριώτης εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ NIV; εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ Ἰουδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης RP **12:6** ἔχων WH Treg NIV] εἶχεν καὶ RP **12:7** ἵνα WH Treg NIV] – RP **12:7** τηρήσῃ WH Treg NIV] τετήρηκεν RP **12:9** οὖν Treg RP] + ὁ WH NIV

¹² Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, ¹³ ἔλαβον τὰ βαῖτα τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἔκραύγαζον· Ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ. ¹⁴ εὐρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, καθὼς ἐστὶν γεγραμμένον· ¹⁵ Μὴ φοβοῦ, θυγάτηρ Σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται, καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. ¹⁶ ταῦτα οὐκ ἔγνωσαν αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη Ἰησοῦς τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. ¹⁷ ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ¹⁸ διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος ὅτι ἤκουσαν τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. ¹⁹ οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπαν πρὸς ἐαυτούς· Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.

²⁰ Ἦσαν δὲ Ἕλληνες τινες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ. ²¹ οὗτοι οὖν προσῆλθον Φίλιππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. ²² ἔρχεται ὁ Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ· ἔρχεται Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος καὶ λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ. ²³ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκρίνεται αὐτοῖς λέγων· Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ²⁴ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. ²⁵ ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολλύει αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. ²⁶ ἐὰν ἐμοὶ τις διακονῇ ἐμοὶ ἀκολουθεῖτω, καὶ ὅπου εἰμι ἐγὼ ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· ἐὰν τις ἐμοὶ διακονῇ τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ.

²⁷ Νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάρακται, καὶ τί εἶπω; πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. ²⁸ πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· Καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω. ²⁹ ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἐστὼς καὶ ἀκούσας ἔλεγεν βροντὴν γεγονέναι· ἄλλοι ἔλεγον· Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. ³⁰ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· Οὐ δι' ἐμέ ἡ φωνὴ αὕτη γέγονεν ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. ³¹ νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου τούτου, νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω. ³² καὶ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἐλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. ³³ τοῦτο δὲ ἔλεγεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. ³⁴ ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ ὄχλος· Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ πῶς λέγεις σὺ ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστὶν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; ³⁵ εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς ἐν ὑμῖν ἐστίν. περιπατεῖτε ὥς τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ, καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει. ³⁶ ὥς τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γέννησθε.

Ταῦτα ἐλάλησεν Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν. ³⁷ τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν, ³⁸ ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῇ ὃν εἶπεν· Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; ³⁹ διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεῦειν ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας· ⁴⁰ Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐπώρρωσεν αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα μὴ ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ καὶ στραφῶσιν, καὶ ἰάσομαι αὐτούς. ⁴¹ ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας ὅτι εἶδεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ. ⁴² ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὡμολόγουν

12:12 [ὁ WH NIV] - Treg RP **12:12** [ὁ NIV] - WH Treg RP **12:13** ἐκραύγαζον WH Treg NIV] ἐκραζον RP
12:13 καὶ ὁ WH Treg NIV] - RP **12:16** ταῦτα WH Treg NIV] + δὲ RP **12:16** αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ WH NIV] οἱ
μαθηταὶ αὐτοῦ Treg RP **12:18** καὶ WH NA RP] - Treg NIV **12:18** ἤκουσαν WH Treg NIV] ἤκουσεν RP **12:19**
κόσμος WH Treg NA RP] + ὅλος NIV **12:20** Ἕλληνες τινες WH Treg NIV] τινες Ἕλληνες RP **12:22** ὁ WH Treg
NIV] - RP **12:22** ἔρχεται WH Treg NIV] καὶ πάλιν RP **12:22** καὶ WH Treg NIV] - RP **12:23** ἀποκρίνεται
WH Treg NIV] ἀπεκρίνατο RP **12:25** ἀπολλύει WH Treg NIV] ἀπολέσει RP **12:26** τις διακονῇ WH Treg NIV]
διακονῇ τις RP **12:26** ἐὰν WH Treg NIV] καὶ ἐάν RP **12:30** Ἰησοῦς καὶ εἶπεν Treg NIV RP] καὶ εἶπεν Ἰησοῦς WH
12:30 ἡ φωνὴ αὕτη WH Treg NIV] αὕτη ἡ φωνὴ RP **12:32** ἐὰν Treg NIV RP] ἂν WH **12:34** οὖν WH NIV] - Treg
RP **12:34** λέγεις σὺ WH Treg NIV] σὺ λέγεις RP **12:34** ὅτι WH Treg NIV] - RP **12:35** ἐν ὑμῖν WH Treg NIV
] μεθ' ὑμῶν RP **12:35** ὥς WH Treg NIV] ἕως RP **12:36** ὥς WH Treg NIV] ἕως RP **12:36** ἐλάλησεν WH Treg
NIV] + ὁ RP **12:40** ἐπώρρωσεν WH Treg NIV] πεπώρωκεν RP **12:40** στραφῶσιν WH Treg NIV] ἐπιστραφῶσιν RP
12:40 ἰάσομαι WH Treg NIV] ἰάσωμαι RP **12:41** ὅτι WH Treg NIV] ὅτε RP

ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται, ⁴³ ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢ περὶ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

⁴⁴ Ἰησοῦς δὲ ἔκραξεν καὶ εἶπεν· Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ ἀλλὰ εἰς τὸν πέμψαντά με, ⁴⁵ καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. ⁴⁶ ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. ⁴⁷ καὶ ἐάν τις μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ φυλάξῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν, οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. ⁴⁸ ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτόν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ· ⁴⁹ ὅτι ἐγὼ ἐξ ἑμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμψας με πατήρ αὐτός μοι ἐντολὴν ἔδωκεν τί εἴπω καὶ τί λαλήσω. ⁵⁰ καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐστίν. ἃ οὖν ἐγὼ λαλῶ, καθὼς εἶρηκέν μοι ὁ πατήρ, οὕτως λαλῶ.

13

¹ Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἦλθεν αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς. ² καὶ δείπνου γινομένου, τοῦ διαβόλου ἥδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτου, ³ εἰδὼς ὅτι πάντα ἔδωκεν αὐτῷ ὁ πατήρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθεν καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπάγει, ⁴ ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου καὶ τίθησιν τὰ ἱμάτια καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν. ⁵ εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ὃ ἦν διεζωσμένος. ⁶ ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον. λέγει αὐτῷ· Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; ⁷ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὁ ἐγὼ ποιῶ σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνῶσις δὲ μετὰ ταῦτα. ⁸ λέγει αὐτῷ Πέτρος· Οὐ μὴ νίψῃς μου τοὺς πόδας εἰς τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς αὐτῷ· Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. ⁹ λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν. ¹⁰ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὁ λελουμένος οὐκ ἔχει χρεῖαν· εἰ μὴ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστιν καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες, ¹¹ ἦδει γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν ὅτι Οὐχὶ πάντες καθαροὶ ἐστε.

¹² Ὅτε οὖν ἔνιψεν τοὺς πόδας αὐτῶν καὶ ἔλαβεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἀνέπεσεν, πάλιν εἶπεν αὐτοῖς· Γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν; ¹³ ὑμεῖς φωνεῖτέ με Ὁ διδάσκαλος καὶ Ὁ κύριος, καὶ καλῶς λέγετε, εἰμὶ γάρ. ¹⁴ εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας· ¹⁵ ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. ¹⁶ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. ¹⁷ εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῆτε αὐτά. ¹⁸ οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα τίνας ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· Ὁ τρώγων μου τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ. ¹⁹ ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα πιστεύσητε ὅταν γένηται ὅτι ἐγὼ εἰμι. ²⁰ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβάνων ἅν τινα πέμψω ἐμὲ λαμβάνει, ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων λαμβάνει τὸν πέμψαντά με.

²¹ Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ ἐμαρτύρησεν καὶ εἶπεν· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. ²² ἔβλεπον εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταὶ ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. ²³ ἦν ἀνακείμενος εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς· ²⁴ νεύει

12:47 φυλάξῃ WH Treg NIV] πιστεύσῃ RP **12:49** ἔδωκεν WH Treg NIV] ἔδωκεν RP **12:50** ἐγὼ λαλῶ WH Treg NIV] λαλῶ ἐγὼ RP **13:1** ἦλθεν WH Treg NIV] ἐλήλυθεν RP **13:2** γινομένου WH Treg NIV] γενομένου RP **13:2** ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκ. WH Treg NIV] Ἰουδα Σίμωνος Ἰσκ. ἵνα αὐτὸν παραδῶ RP **13:2** Ἰσκαριώτου NIV RP] Ἰσκαριώτης WH Treg **13:3** εἰδὼς WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **13:3** ἔδωκεν WH Treg NIV] δέδωκεν RP **13:6** λέγει WH Treg NIV] καὶ λέγει RP **13:6** αὐτῷ WH NIV] + ἐκεῖνος Treg RP **13:8** μου τοὺς πόδας WH Treg NIV] τοὺς πόδας μου RP **13:8** Ἰησοῦς αὐτῷ WH Treg NIV] αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς RP **13:10** ὁ Treg NIV RP] - WH **13:10** οὐκ ἔχει χρεῖαν WH Treg NIV] οὐ χρεῖαν ἔχει RP **13:10** εἰ μὴ WH Treg NIV] ἢ RP **13:11** ὅτι WH Treg NIV] - RP **13:12** καὶ WH Treg NA RP] - NIV **13:12** καὶ ἀνέπεσεν WH Treg NIV] ἀναπεσὼν RP **13:18** τίνας WH Treg NIV] οὓς RP **13:18** μου WH Treg NIV] μετ' ἐμοῦ RP **13:19** πιστεύσητε ὅταν γένηται NIV] πιστεύητε ὅταν γένηται WH Treg; ὅταν γένηται πιστεύσητε RP **13:20** ἅν WH Treg NIV] ἐάν RP **13:21** ὁ NIV RP] - WH Treg **13:22** ἔβλεπον WH NIV] + οὖν Treg RP **13:23** ἦν WH Treg NIV] + δὲ RP **13:23** ἐκ WH Treg NIV] - RP

οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος 'πυθέσθαι τίς ἂν εἴη' περὶ οὗ λέγει. ²⁵ ἄναπεσὼν ἐκεῖνος οὕτως ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ λέγει αὐτῷ· Κύριε, τίς ἐστίν; ²⁶ ἀποκρίνεται ὁ Ἰησοῦς· Ἐκεῖνός ἐστιν ὃς ἐγὼ 'βάψω τὸ ψωμίον 'καὶ δώσω αὐτῷ· 'βάψας οὖν' τὸ 'ψωμίον δίδωσιν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου. ²⁷ καὶ μετὰ τὸ ψωμίον τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὁ ποιεῖς ποίησον τάχιον. ²⁸ τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ· ²⁹ τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἀγόρασον ὧν χρεῖαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν, ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῶ. ³⁰ λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος ἐξῆλθεν εὐθύς· ἦν δὲ νύξ.

³¹ Ὅτε οὖν ἐξῆλθεν λέγει Ἰησοῦς· Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ· ³² εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν αὐτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. ³³ τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι· ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω· ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. ³⁴ ἐντολήν καινὴν δίδωμι ὑμῖν ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. ³⁵ ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις.

³⁶ λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ὅπου ὑπάγω οὐ δύνασαι μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον· ³⁷ λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· Κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; τὴν ψυχὴν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. ³⁸ ἀποκρίνεται Ἰησοῦς· Τὴν ψυχὴν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ ἕως οὗ ἀρνήσῃ με τρίς.

14

¹ Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά· πιστεύετε εἰς τὸν θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. ² ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλάι εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν ὅτι πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν· ³ καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἐτοιμάσω (τόπον ὑμῖν), πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήμψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμι ἐγὼ καὶ ὑμεῖς ᾔητε. ⁴ καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε τὴν ὁδόν· ⁵ λέγει αὐτῷ Θωμᾶς· Κύριε, οὐκ οἶδαμεν ποῦ ὑπάγεις· πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι; ⁶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. ⁷ εἰ ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἂν ᾔδειτε· ἀπ' ἄρτι γινώσκετε αὐτόν καὶ ἐώρακατε αὐτόν.

⁸ λέγει αὐτῷ Φίλιππος· Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἄρκεϊ ἡμῖν. ⁹ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; ὁ ἐωρακὼς ἐμὲ ἐώρακεν τὸν πατέρα· πῶς σὺ λέγεις· Δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; ¹⁰ οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατήρ ἐν ἐμοί ἐστιν; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ, ὁ δὲ πατήρ ἐν ἐμοί μένων ποιεῖ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ¹¹ πιστεύετε μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατήρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετε. ¹² ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κάκεινος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων

13:24 πυθέσθαι τίς ἂν εἴη NIV RP] καὶ λέγει αὐτῷ Εἰπέ τίς ἐστίν WH Treg **13:25** ἀναπεσὼν WH Treg] ἀναπεσὼν οὖν NIV; ἐπιπεσὼν δὲ RP **13:26** ἀποκρίνεται Treg NIV RP] + οὖν WH **13:26** βάψω WH Treg NIV] βάψας RP **13:26** καὶ δώσω αὐτῷ WH Treg NIV] ἐπιδώσω RP **13:26** βάψας οὖν WH Treg NIV] καὶ ἐμβάψας RP **13:26** ψωμίον NIV RP] + λαμβάνει καὶ WH Treg NA **13:26** Ἰσκαριώτου WH Treg NIV] Ἰσκαριώτη RP **13:27** ὁ NIV RP] - WH Treg **13:29** εἶχεν WH Treg NIV] + ὁ RP **13:29** ὁ Treg NIV RP] - WH **13:30** ἐξῆλθεν εὐθύς WH Treg NIV] εὐθέως ἐξῆλθεν RP **13:31** οὖν WH Treg NIV] - RP **13:31** λέγει WH Treg NIV] + ὁ RP **13:32** εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ Treg NIV RP] - WH **13:32** αὐτῷ WH] αὐτῷ Treg NIV; ἑαυτῷ RP **13:33** ἐγὼ ὑπάγω WH Treg NIV] ὑπάγω ἐγὼ RP **13:36** ἀπεκρίθη WH Treg NIV] + αὐτῷ ὁ RP; + αὐτῷ NA **13:36** ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον WH Treg NIV] ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι RP **13:37** ὁ WH Treg NIV] - RP **13:37** ἀκολουθῆσαι NIV RP] ἀκολουθεῖν WH Treg **13:38** ἀποκρίνεται WH Treg NIV] ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ RP **13:38** ἀρνήσῃ WH Treg NIV] ἀπαρνήσῃ RP **14:2** ὅτι WH Treg NIV] - RP **14:3** καὶ WH Treg NIV] - RP **14:3** τόπον ὑμῖν WH Treg NIV] ὑμῖν τόπον RP **14:4** τὴν ὁδόν WH Treg NIV] καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε RP **14:5** πῶς WH Treg NIV] καὶ πῶς RP **14:5** δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι NIV RP] οἶδαμεν τὴν ὁδὸν WH Treg **14:6** ὁ Treg NIV RP] - WH **14:7** ἐγνώκειτέ WH Treg NIV RP] ἐγνώκατέ NA **14:7** ἂν ᾔδειτε WH Treg NIV] ἐγνώκειτε ἂν RP; γινώσσεσθε NA **14:7** ἀπ' WH Treg] καὶ ἀπ' NIV RP **14:7** αὐτόν Treg NIV RP] - WH **14:9** Τοσοῦτον χρόνον NIV] Τοσοῦτον χρόνον WH Treg RP **14:9** πῶς WH NIV] καὶ πῶς Treg RP **14:10** λέγω WH Treg NIV] λαλῶ RP **14:10** πατήρ WH NIV] + ὁ Treg RP **14:10** μένων WH Treg NIV] + αὐτὸς RP **14:10** αὐτοῦ WH Treg NIV] - RP **14:11** πιστεύετε WH NIV] + μοι Treg RP

ποιήσει, ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα πορεύομαι· ¹³ καὶ ὃ τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατήρ ἐν τῷ υἱῷ· ¹⁴ ἔάν τι αἰτήσητέ με ἐν τῷ ὀνόματί μου ἐγὼ ποιήσω.

¹⁵ Ἐάν ἀγαπᾷτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσετε· ¹⁶ κἀγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν ἵνα ᾖ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, ¹⁷ τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ γινώσκει· ὑμεῖς γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται.

¹⁸ Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς, ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. ¹⁹ ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με, ὅτι ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖς ζήσετε. ²⁰ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γινώσσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν ὑμῖν. ²¹ ὁ ἔχων τὰς ἐντολὰς μου καὶ τηρῶν αὐτάς ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου, κἀγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν. ²² λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης· Κύριε, τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; ²³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ἐάν τις ἀγαπᾷ με τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα. ²⁴ ὁ μὴ ἀγαπῶν με τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμὸς ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός.

²⁵ Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων· ²⁶ ὁ δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὃ πέμψει ὁ πατήρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν. ²⁷ εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία μηδὲ δειλιάτω. ²⁸ ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγαπᾷτέ με ἐχάρητε ἅν, ὅτι πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα, ὅτι ὁ πατήρ μεῖζων μου ἐστιν. ²⁹ καὶ νῦν εἶρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται πιστεύσητε. ³⁰ οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν, ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων· καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν, ³¹ ἀλλ' ἵνα γνῶ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατο μοι ὁ πατήρ οὕτως ποιῶ. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

15

¹ Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστιν· ² πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν αἵρει αὐτό, καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον καθαίρει αὐτὸ ἵνα καρπὸν πλείονα φέρῃ. ³ ἤδη ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν· ⁴ μείνατε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἄφ' ἑαυτοῦ ἐὰν μὴ ᾖ ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μένητε. ⁵ ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν αὐτῷ οὗτος φέρει καρπὸν πολύν, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. ⁶ ἐὰν μὴ τις ᾖ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα καὶ ἐξηράνθη, καὶ συνάγουσιν αὐτὰ καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλουσιν καὶ καίεται. ⁷ ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτήσασθε καὶ γενήσεται ὑμῖν· ⁸ ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε καὶ γένησθε ἐμοὶ μαθηταί. ⁹ καθὼς ἠγάπησέν με ὁ πατήρ, κἀγὼ ὑμᾶς ἠγάπησα, μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. ¹⁰ ἐὰν τὰς ἐντολὰς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός μου τετήρηκα καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. ¹¹ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν ᾖ καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ.

¹² Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ ἵνα ἀγαπᾷτε ἀλλήλους καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς· ¹³ μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. ¹⁴ ὑμεῖς φίλοι μου ἐστε

14:12 πατέρα WH Treg NIV] + μου RP **14:14** με WH NIV RP] - Treg **14:14** ἐγὼ Treg NIV RP] τοῦτο WH **14:15** τηρήσετε WH Treg NIV] τηρήσατε RP **14:16** ἢ WH Treg] - NIV; μένη RP **14:16** αἰῶνα WH Treg RP] + ἢ NIV **14:17** γινώσκει WH NIV] + αὐτό Treg RP **14:17** ὑμεῖς WH NIV] + δὲ Treg RP **14:17** ἔσται NIV RP] ἐστίν WH Treg **14:19** ζήσετε WH Treg NIV] ζήσεσθε RP **14:20** γινώσσεσθε ὑμεῖς NIV RP] ὑμεῖς γινώσσεσθε WH Treg **14:22** τί WH Treg] καὶ τί NIV RP **14:23** ποιησόμεθα WH Treg NIV] ποιήσομεν RP **14:26** ὑμῖν Treg RP] + ἐγὼ WH NIV **14:28** ὅτι WH Treg NIV] + εἶπον RP **14:28** πατήρ WH Treg NIV] + μου RP **14:31** ἐνετείλατο NIV RP] ἐντολὴν ἔδωκέν WH Treg **15:2** καρπὸν πλείονα WH Treg NIV] πλείονα καρπὸν RP **15:4** μένη WH NIV] μείνη Treg RP **15:4** μένητε WH Treg NIV] μείνητε RP **15:6** μένη WH Treg NIV] μείνη RP **15:7** αἰτήσασθε WH Treg NIV] αἰτήσεσθε RP **15:8** γένησθε WH Treg NIV] γενήσεσθε RP **15:9** ὑμᾶς ἠγάπησα WH Treg NIV] ἠγάπησα ὑμᾶς RP **15:10** τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός μου Treg NIV RP] τοῦ πατρός τὰς ἐντολὰς WH **15:11** ἢ WH Treg NIV] μείνη RP

ἐὰν ποιῇτε ἡ ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. ¹⁵ οὐκέτι ἄλλω ὑμᾶς δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδεν τί ποιῇ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἵρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν. ¹⁶ οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρετε καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένη, ἵνα ὅτι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου δῶ ὑμῖν. ¹⁷ ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.

¹⁸ Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ἡμῶν μεμίσηκεν. ¹⁹ εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. ²⁰ μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· Οὐκ ἔστιν δοῦλος μεῖζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ· εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. ²¹ ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν ἐῖς ὑμᾶς διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἶδασιν τὸν πέμψαντά με. ²² εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἀμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἀμαρτίας αὐτῶν. ²³ ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. ²⁴ εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος ἐποίησεν, ἀμαρτίαν οὐκ εἶχον· νῦν δὲ καὶ ἐωράκασιν καὶ μεμισήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου. ²⁵ ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν γεγραμμένος ὅτι Ἐμίσησάν με δωρεάν.

²⁶ Ὃταν ἔλθῃ ὁ παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρός, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ πατρός ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ· ²⁷ καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε.

16

¹ Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα μὴ σκανδαλισθῇτε. ² ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ θεῷ. ³ καὶ ταῦτα ποιήσουσιν ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ. ⁴ ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα αὐτῶν μνημονεύετε αὐτῶν ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν.

Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἦμην. ⁵ νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με· Ποῦ ὑπάγεις; ⁶ ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. ⁷ ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. ἐὰν γὰρ μὴ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος ὃν μὴ ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. ⁸ καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἀμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως· ⁹ περὶ ἀμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· ¹⁰ περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα ὑπάγω καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με· ¹¹ περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται.

¹² Ἐτι πολλὰ ἔχω ὑμῖν λέγειν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βασιτάζειν ἄρτι· ¹³ ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς ἐν τῇ ἀληθείᾳ πάσῃ, οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἀκούσει λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ¹⁴ ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήμψεται καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ¹⁵ πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ ἐμὰ ἐστίν· διὰ τοῦτο εἶπον ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

¹⁶ Μικρὸν καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με. ¹⁷ εἶπαν οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους· Τί ἐστὶν τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν· Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; καί· Ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα; ¹⁸ ἔλεγον οὖν· Τί ἐστὶν τοῦτο ὃ λέγει μικρόν; οὐκ οἶδαμεν τί λαλεῖ. ¹⁹ ἔγνω Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· Περὶ τούτου ζητεῖτε

15:14 ἃ Treg NIV] ὁ WH; ὅσα RP 15:15 λέγω ὑμᾶς WH Treg NIV] ὑμᾶς λέγω RP 15:18 ὑμῶν WH Treg NA RP] - NIV 15:21 εἰς ὑμᾶς WH Treg NIV] ὑμῖν RP 15:22 εἶχον WH Treg NIV] εἶχον RP 15:24 ἐποίησεν WH Treg NIV] πεποίηκεν RP 15:24 εἶχον WH Treg NIV] εἶχον RP 15:25 ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν γεγραμμένος WH Treg NIV] γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν RP 15:26 Ὃταν WH NIV] + δὲ Treg RP 16:4 αὐτῶν WH Treg NA] - NIV RP 16:4 αὐτῶν WH Treg NA RP] - NIV 16:7 γὰρ WH Treg NIV] + ἐγὼ RP 16:7 οὐ μὴ ἔλθῃ WH Treg] οὐκ ἐλεύσεται NIV RP 16:10 πατέρα WH Treg NIV] + μου RP 16:12 ὑμῖν λέγειν WH Treg NIV] λέγειν ὑμῖν RP 16:13 ἐν τῇ ἀληθείᾳ πάσῃ NIV] εἰς τὴν ἀλήθειαν πᾶσαν WH Treg; εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν RP 16:13 ἀκούσει Treg NIV] ἀκούει WH; ἂν ἀκούσῃ RP 16:16 οὐκέτι WH Treg NIV] οὐ RP 16:16 με WH Treg NIV] + ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα RP 16:17 Ὅτι WH Treg NIV] + Ἐγὼ RP 16:18 Τί ἐστὶν τοῦτο WH Treg NIV] Τοῦτο τί ἐστὶν RP 16:18 λέγει WH Treg] + τὸ NIV RP 16:19 ἔγνω WH Treg] + ὁ NIV; + οὖν ὁ RP

μετ' ἀλλήλων ὅτι εἶπον· Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; ²⁰ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. ²¹ ἡ γυνὴ ὅταν τίκτη λύπην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν χαρὰν ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. ²² καὶ ὑμεῖς οὖν· νῦν μὲν λύπην ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδιά, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν. ²³ καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἅν τι αἰτήσητε τὸν πατέρα δώσει ὑμῖν ἐν τῷ ὀνόματί μου. ²⁴ ἕως ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐδέν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε καὶ λήψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη.

²⁵ Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκέτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν ἀλλὰ παρρησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς ἀπαγγελῶ ὑμῖν. ²⁶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε, καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν. ²⁷ αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον. ²⁸ ἐξῆλθον ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφήμι τὸν κόσμον καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα.

²⁹ Λέγουσιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· Ἴδε νῦν ἐν παρρησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. ³⁰ νῦν οἶδαμεν ὅτι οἶδας πάντα καὶ οὐ χρεῖαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθες. ³¹ ἀπεκρίθη αὐτοῖς Ἰησοῦς· Ἄρτι πιστεύετε; ³² ἰδοὺ ἔρχεται ὥρα· καὶ ἐλήλυθεν ἵνα σκορπισθῇτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια κάμῃ μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμι μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστίν. ³³ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε· ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε, ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

17

¹ Ταῦτα ἐλάλησεν Ἰησοῦς, καὶ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα ὁ υἱὸς δοξάσῃ σέ, ² καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. ³ αὕτη δέ ἐστίν ἡ αἰώνιος ζωὴ ἵνα γινώσκωσι σὲ τὸν μόνον ἀληθινὸν θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. ⁴ ἐγὼ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον· τελειώσας ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω. ⁵ καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ἣ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί.

⁶ Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς ἔδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ ἦσαν κάμοι αὐτοὺς ἔδωκας, καὶ τὸν λόγον σου τετήρηκαν. ⁷ νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα ἔδωκάς μοι παρὰ σοῦ εἰσιν. ⁸ ὅτι τὰ ῥήματα ἃ ἔδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ⁹ ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοὶ εἰσιν, ¹⁰ καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σὰ ἐστίν καὶ τὰ σὰ ἐμὰ, καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. ¹¹ καὶ οὐκέτι εἰμι ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ αὐτοὶ ἐν τῷ κόσμῳ εἰσιν, κἀγὼ πρὸς σὲ ἔρχομαι. πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ᾧ δέδωκάς μοι, ἵνα ὧσιν ἐν καθῶς ἡμεῖς. ¹² ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ᾧ δέδωκάς μοι, καὶ ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. ¹³ νῦν δὲ πρὸς σὲ ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ ἵνα ἔχωσιν τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν ἑαυτοῖς. ¹⁴ ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτοὺς, ὅτι οὐκ εἰσιν ἐκ τοῦ κόσμου καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμι ἐκ τοῦ

16:20 ὑμεῖς WH Treg NIV] + δὲ RP **16:22** νῦν μὲν λύπην WH Treg NIV] λύπην μὲν νῦν RP **16:22** αἴρει NIV RP] ἀρεῖ WH Treg **16:23** ἅν τι WH Treg NIV] ὅτι ὅσα ἅν RP **16:23** δώσει ὑμῖν ἐν τῷ ὀνόματί μου WH Treg] ἐν τῷ ὀνόματί μου δώσει ὑμῖν NIV RP **16:25** ἔρχεται WH Treg NIV] ἀλλ' ἔρχεται RP **16:25** ἀπαγγελῶ WH Treg NIV] ἀναγγελῶ RP **16:27** Θεοῦ NIV RP] πατρὸς WH Treg **16:28** ἐκ WH Treg] παρὰ NIV RP **16:29** Λέγουσιν WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **16:29** ἐν WH Treg NIV] – RP **16:31** αὐτοῖς WH Treg NIV] + ὁ RP **16:32** καὶ WH Treg NIV] + νῦν RP **17:1** ἐλάλησεν WH Treg NIV] + ὁ RP **17:1** ἐπάρας τοὺς ... οὐρανὸν εἶπεν WH Treg NIV] ἐπῆρεν τοὺς ... οὐρανὸν καὶ εἶπεν RP **17:1** ἵνα WH Treg NIV] + καὶ RP **17:1** υἱὸς WH Treg NIV] + σου RP **17:2** δώσῃ Treg NIV] δώσει WH RP **17:4** τελειώσας WH Treg NIV] ἐτελείωσα RP **17:6** πᾶς WH Treg NIV] δέδωκάς RP **17:6** πᾶς WH Treg NIV] δέδωκάς RP **17:7** δέδωκάς Treg NIV RP] ἔδωκάς WH **17:7** εἰσιν WH Treg NIV] ἐστίν RP **17:8** ἔδωκάς WH Treg NIV] δέδωκάς RP **17:11** αὐτοὶ WH NIV] οὗτοι Treg RP **17:11** καθὼς WH NIV RP] + καὶ Treg **17:12** αὐτῶν WH Treg NIV] + ἐν τῷ κόσμῳ RP **17:12** ᾧ WH Treg NIV] οὓς RP **17:12** καὶ WH Treg NIV] – RP **17:13** ἑαυτοῖς WH Treg NIV] αὐτοῖς RP

κόσμου. ¹⁵ οὐκ ἔρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. ¹⁶ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσὶν καθὼς ἐγὼ 'οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου'. ¹⁷ ἀγιάσον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ· ὁ λόγος ὁ σὸς ἀληθείᾳ ἐστιν. ¹⁸ καθὼς ἐμέ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον· ¹⁹ καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἀγιάζω ἑμαυτόν, ἵνα ὧσιν καὶ αὐτοὶ ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ.

²⁰ Οὐ περὶ τούτων δὲ ἔρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ, ²¹ ἵνα πάντες ἐν ὧσιν, καθὼς σύ, 'πάτερ, ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ὧσιν, ἵνα ὁ κόσμος 'πιστεύῃ ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ²² κἀγὼ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὧσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς 'ἐν, ²³ ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὧσιν τετελειωμένοι εἰς ἓν, ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας καὶ ἡγάπησας αὐτοὺς καθὼς ἐμέ ἡγάπησας. ²⁴ 'πάτερ, ὃ δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ κἀκεῖνοι ὧσιν μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶσιν τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν 'δέδωκάς μοι, ὅτι ἡγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου.

²⁵ 'Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνω, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας, ²⁶ καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου καὶ γνωρίσω, ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἡγάπησάς με ἐν αὐτοῖς ἦ κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.

18

¹ Ταῦτα εἰπὼν Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου τοῦ Κεδρὼν ὅπου ἦν κήπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ² ἦδει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις 'συνήχθη Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ³ ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ 'ἐκ τῶν' Φαρισαίων ὑπηρέτας ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων. ⁴ Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν ἐξῆλθεν, καὶ λέγει αὐτοῖς· Τίνα ζητεῖτε; ⁵ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς· Ἐγὼ εἰμι. εἰστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν μετ' αὐτῶν. ⁶ ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς· Ἐγὼ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπесαν χαμαί. ⁷ πάλιν οὖν ἐπηρώτησεν αὐτούς· Τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. ⁸ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι· εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν· ⁹ ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν ὅτι Οὓς δέδωκάς μοι οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα. ¹⁰ Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν εἵλκυσεν αὐτὴν καὶ ἔπαισεν τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ 'ωτάριον τὸ δεξιόν. ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. ¹¹ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· Βάλε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέν μοι ὁ πατήρ οὐ μὴ πῖω αὐτό;

¹² Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλιάρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδησαν αὐτὸν ¹³ καὶ ἤγαγον πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερός τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου· ¹⁴ ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλευσας τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἓνα ἄνθρωπον ἀποθανεῖν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ.

¹⁵ Ἦκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος καὶ ἄλλος μαθητής. ὁ δὲ μαθητής ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ καὶ συνεισῆλθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, ¹⁶ ὁ δὲ Πέτρος εἰστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητής ὁ ἄλλος ὁ γνωστὸς 'τοῦ ἀρχιερέως' καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ καὶ εἰσήγαγεν τὸν Πέτρον. ¹⁷ λέγει οὖν τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν

17:16 οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου WH Treg NIV] ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμὶ RP **17:17** ἀληθείᾳ WH Treg NIV] + σου RP
17:19 ὧσιν καὶ αὐτοὶ WH Treg NIV] καὶ αὐτοὶ ὧσιν RP **17:21** πάτερ WH NIV RP] πατήρ Treg **17:21** ἡμῖν WH Treg NIV] + ἐν RP **17:21** πιστεύῃ WH Treg NIV] πιστεύσῃ RP **17:22** ἐν WH Treg NIV] + ἐσμεν RP **17:23** ἵνα WH Treg NIV] καὶ ἵνα RP **17:24** πάτερ WH NIV RP] Πατήρ Treg **17:24** ὃ WH Treg NIV] οὓς RP **17:24** δέδωκάς WH Treg NIV] ἔδωκάς RP **17:25** Πάτερ WH NIV RP] Πατήρ Treg **18:1** εἰπὼν WH Treg NIV] + ὁ RP **18:1** τοῦ Treg NIV] τῶν WH RP **18:2** συνήχθη WH Treg NIV] + ὁ RP **18:3** ἐκ τῶν WH Treg NIV] - RP **18:4** οὖν WH NIV RP] δὲ Treg **18:4** ἐξῆλθεν καὶ λέγει WH Treg NIV] ἐξελθὼν εἶπεν RP **18:5** αὐτοῖς WH Treg NIV] + ὁ Ἰησοῦς RP **18:6** αὐτοῖς WH Treg NIV] + ὅτι RP **18:7** ἐπηρώτησεν αὐτούς WH Treg NIV] αὐτοὺς ἐπηρώτησεν RP **18:10** ωτάριον WH Treg NIV] ωτίον RP **18:11** μάχαιραν WH Treg NIV] + σου RP **18:13** ἤγαγον WH Treg NIV] ἀπήγαγον αὐτὸν RP **18:14** ἀποθανεῖν WH Treg NIV] ἀπολέσθαι RP **18:15** καὶ WH NIV] + ὁ Treg RP **18:16** ὃ WH Treg NIV] ὃς ἦν RP **18:16** τοῦ ἀρχιερέως WH Treg NIV] τῷ ἀρχιερεῖ RP **18:17** τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός WH Treg NIV] ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός τῷ Πέτρῳ RP

εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; λέγει ἐκεῖνος· Οὐκ εἰμί. ¹⁸ εἰστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποηκότες, ὅτι ψυχὸς ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ καὶ ὁ Πέτρος μετ' αὐτῶν ἐστὼς καὶ θερμαινόμενος.

¹⁹ Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησεν τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. ²⁰ ἀπεκρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς· Ἐγὼ παρρησίᾳ ἔλεγάληκα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντες οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν· ²¹ τί με ἐρωτᾷς; ἐρώτησον τοὺς ἀκηκοότας τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἶδασιν ἃ εἶπον ἐγώ. ²² ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος εἰς παρεστηκῶς τῶν ὑπηρετῶν ἔδωκεν ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ εἰπὼν· Οὕτως ἀποκρίνη τῷ ἀρχιερεῖ; ²³ ἀπεκρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς· Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις; ²⁴ ἀπέστειλεν οὖν αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα.

²⁵ Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἐστὼς καὶ θερμαινόμενος. εἶπον οὖν αὐτῷ· Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· Οὐκ εἰμί. ²⁶ λέγει εἰς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενῆς ὢν οὗ ἀπέκοψεν Πέτρος τὸ ὠτίον· Οὐκ ἐγὼ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ; ²⁷ πάλιν οὖν ἠρνήσατο Πέτρος· καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

²⁸ Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ πρωΐ· καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν ἄλλὰ φάγωσιν τὸ πᾶσχα. ²⁹ ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος ἔξω πρὸς αὐτοὺς καὶ ῥησίν· Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; ³⁰ ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακὸν ποιῶν, οὐκ ἂν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. ³¹ εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. εἶπον αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα· ³² ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ ὃν εἶπεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν.

³³ Εἰσῆλθεν οὖν πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον ὁ Πιλάτος καὶ ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ· Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ³⁴ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἀπὸ σεαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις ἢ ἄλλοι εἰπὼν σοι περὶ ἐμοῦ; ³⁵ ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· Μῆτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί ἐποίησας; ³⁶ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ, οἱ ὑπηρέται οἱ ἐμοὶ ἡγωνίζοντο ἅν', ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. ³⁷ εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· Σὺ λέγεις ὅτι βασιλεὺς εἰμι. ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ· πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς. ³⁸ λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Τί ἐστὶν ἀλήθεια;

Καὶ τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἐγὼ οὐδεμίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν· ³⁹ ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν ἵνα ἓνα ἀπολύσω ὑμῖν ἐν τῷ πᾶσχα· βούλεσθε οὖν ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ⁴⁰ ἐκραύγασαν οὖν πάλιν λέγοντες· Μὴ τοῦτον ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν. ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς ληστής.

18:18 καὶ ὁ Πέτρος μετ' αὐτῶν WH Treg NIV] μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος RP **18:20** αὐτῷ WH Treg NIV] + ὁ RP **18:20** λελάληκα WH Treg NIV] ἐλάλησα RP **18:20** πάντες WH Treg NIV] πάντοτε RP **18:21** ἐρωτᾷς; ἐρώτησον WH Treg NIV] ἐπερωτᾷς; Ἐπερώτησον RP **18:22** παρεστηκῶς τῶν ὑπηρετῶν WH Treg NIV] τῶν ὑπηρετῶν παρεστηκῶς RP **18:23** αὐτῷ WH Treg NIV] + ὁ RP **18:24** οὖν WH Treg NIV] - RP **18:25** ἠρνήσατο WH Treg NIV] + οὖν RP **18:27** ἠρνήσατο WH Treg NIV] + ὁ RP **18:28** ἀλλὰ WH Treg NIV] ἀλλ' ἵνα RP **18:29** ἔξω WH Treg NIV] - RP **18:29** ρησίν WH Treg NIV] εἶπεν RP **18:29** κατὰ Treg NIV RP] - WH **18:30** κακὸν ποιῶν WH Treg NIV] κακοποιός RP **18:31** ὁ Treg NIV RP] - WH **18:31** εἶπον WH Treg NIV] + οὖν RP **18:33** πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον WH Treg NIV] εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν RP **18:34** ἀπεκρίθη WH Treg NIV] + αὐτῷ ὁ RP **18:34** Ἀπὸ σεαυτοῦ WH Treg NIV] Ἀφ' ἑαυτοῦ RP **18:34** εἰπὼν σοι WH Treg NIV] σοι εἰπὼν RP **18:36** οἱ ἐμοὶ ἡγωνίζοντο ἅν WH Treg NIV] ἅν οἱ ἐμοὶ ἡγωνίζοντο RP **18:37** ὁ WH Treg NIV] - RP **18:37** εἰμι WH Treg NIV] + ἐγώ RP **18:38** εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν WH Treg NIV] αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ RP **18:39** ἀπολύσω ὑμῖν WH Treg NIV] ὑμῖν ἀπολύσω RP **18:39** ἀπολύσω ὑμῖν WH Treg NIV] ὑμῖν ἀπολύσω RP **18:40** πάλιν WH NIV] + πάντες Treg RP

19

¹ Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔμαστίγωνσεν. ² καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν, ³ καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν καὶ ἔλεγον· Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδοσαν αὐτῷ ῥαπίσματα. ⁴ καὶ ἐξῆλθεν· πάλιν ἔξω ὁ Πιλάτος καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτόν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ. ⁵ ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἴδου ὁ ἄνθρωπος. ⁶ ὅτε οὖν εἶδον αὐτόν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται ἐκραύγασαν λέγοντες· Σταύρωσον· σταύρωσον. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Λάβετε αὐτόν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε, ἐγὼ γὰρ οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. ⁷ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι υἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν ἐποίησεν.

⁸ Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, ⁹ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ· Πόθεν εἰ σύ; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. ¹⁰ λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαι σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε; ¹¹ ἀπεκρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς· Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν· εἰ μὴ ἦν δεδομένον σοι ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδούς μέ σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει. ¹² ἐκ τούτου ὁ Πιλάτος ἐζήτει ἀπολῦσαι αὐτόν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἐκραύγασαν λέγοντες· Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλεὺς ἑαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι.

¹³ Ὁ οὖν Πιλάτος ἀκούσας τῶν λόγων τούτων ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθα. ¹⁴ ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα ἦν ὥς ἔκτη. καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις· Ἴδε ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. ¹⁵ ἐκραύγασαν οὖν ἐκεῖνοι· Ἄρον ἄρον, σταύρωσον αὐτόν. λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος· Τὸν βασιλεὺς ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς· Οὐκ ἔχομεν βασιλεὺς εἰ μὴ Καίσαρα. ¹⁶ τότε οὖν παρέδωκεν αὐτόν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ.

Παρέλαβον οὖν τὸν Ἰησοῦν. ¹⁷ καὶ βαστάζων αὐτῷ τὸν σταυρὸν ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίου Τόπον, ὃ λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθα, ¹⁸ ὅπου αὐτόν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. ¹⁹ ἔγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ἦν δὲ γεγραμμένον· Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. ²⁰ τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστὶ, Ῥωμαϊστὶ, Ἑλληνιστὶ. ²¹ ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων· Μὴ γράφῃ· Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπεν Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων εἰμί. ²² ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· Ὁ γέγραφα γέγραφα. ²³ οἱ οὖν στρατιῶται ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἐκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτῶν ἄραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου. ²⁴ εἶπαν οὖν πρὸς ἀλλήλους· Μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ τίνος ἔσται· ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἥ λέγουσα· Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν.

²⁵ Εἰστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ. ²⁶ Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μητέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα

19:3 ἤρχοντο πρὸς αὐτόν καὶ WH Treg NIV] - RP 19:4 καὶ ἐξῆλθεν WH Treg NIV] Ἐξῆλθεν οὖν RP 19:4 οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ WH Treg NIV] ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω RP 19:5 Ἴδου WH Treg NIV] Ἴδε RP 19:6 σταύρωσον WH Treg NIV] + αὐτόν RP 19:7 νόμον WH Treg NIV] + ἡμῶν RP 19:7 υἱὸν θεοῦ ἑαυτὸν WH Treg NIV] ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ RP 19:10 ἀπολῦσαί σε ... ἔχω σταυρῶσαί WH Treg NIV] σταυρῶσαί σε ... ἔχω ἀπολῦσαί RP 19:11 αὐτῷ WH Treg NIV] - RP 19:11 κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν WH Treg NIV] οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ RP 19:11 δεδομένον σοι WH Treg NIV] σοι δεδομένον RP 19:11 παραδούς WH NIV] παραδιδούς Treg RP 19:12 ὁ Πιλάτος ἐζήτει WH Treg NIV] ἐζήτει ὁ Πιλάτος RP 19:12 ἐκραύγασαν WH Treg NIV] ἐκραζον RP 19:13 τῶν λόγων τούτων WH Treg NIV] τοῦτον τὸν λόγον RP 19:13 ἐπὶ WH Treg NIV] + τοῦ RP 19:14 ἦν ὥς WH Treg NIV] δὲ ὥσει RP 19:15 ἐκραύγασαν οὖν ἐκεῖνοι WH Treg NIV] Οἱ δὲ ἐκραύγασαν RP 19:16 οὖν WH Treg NIV] δὲ RP 19:16 Ἰησοῦν WH Treg NIV] + καὶ ἤγαγον RP 19:17 αὐτῷ τὸν σταυρὸν WH Treg] ἑαυτῷ τὸν σταυρὸν NIV; τὸν σταυρὸν αὐτοῦ RP 19:17 τὸν WH Treg NIV] τόπον RP 19:17 ὃ WH Treg NIV] ὅς RP 19:20 Ῥωμαϊστὶ Ἑλληνιστὶ WH Treg NIV] Ἑλληνιστὶ Ῥωμαϊστὶ RP 19:21 τῶν Ἰουδαίων εἰμί WH Treg] εἰμι τῶν Ἰουδαίων NIV RP 19:24 ἡ λέγουσα Treg NIV RP] - WH

ὃν ἡγάπα λέγει τῇ μητρί· Γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου· ²⁷ εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ· Ἴδε ἡ μήτηρ σου. καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια.

²⁸ Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἥδη πάντα τετέλεστοι ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφή λέγει· Διψῶ. ²⁹ Ἰσκέυος ἔκειτο ὄξους μεστόν· σπόγγον οὖν μεστόν τοῦ ὄξους ὑσώπῳ περιθέντες προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. ³⁰ ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Τετέλεστο, καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκεν τὸ πνεῦμα.

³¹ Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου, ἠρώτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν. ³² ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ. ³³ ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον ἥδη αὐτὸν τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη, ³⁴ ἀλλ' εἰς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἐνυξεν, καὶ ἐξῆλθεν εὐθὺς αἷμα καὶ ὕδωρ. ³⁵ καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκεν, καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἡ μαρτυρία, καὶ ἐκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα καὶ ὑμεῖς πιστεύητε. ³⁶ ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφή πληρωθῇ· Ὅσοι οὐ συντριβήσεται αὐτοῦ. ³⁷ καὶ πάλιν ἑτέρα γραφή λέγει· Ὅψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.

³⁸ Μετὰ ταῦτα ἠρώτησεν τὸν Πιλάτον Ἰωσήφ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλάτος. ἦλθεν οὖν καὶ ἦρεν τὸ σῶμα αὐτοῦ. ³⁹ ἦλθεν δὲ καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν. ⁴⁰ ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔδυσαν αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. ⁴¹ ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἦν τεθειμένος· ⁴² ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

20

¹ Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαгдаλινὴ ἔρχεται πρῶτ' σκοτίας ἔτι οὔσης εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἡρμένον ἐκ τοῦ μνημείου. ² τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἶδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. ³ ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς, καὶ ἦρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. ⁴ ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμεν τάχιον τοῦ Πέτρου καὶ ἦλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, ⁵ καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. ⁶ ἔρχεται οὖν καὶ Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον· καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, ⁷ καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον· ⁸ τότε οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδεν καὶ ἐπίστευσεν· ⁹ οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφὴν ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. ¹⁰ ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς αὐτοὺς οἱ μαθηταί.

¹¹ Μαρία δὲ εἰστήκει πρὸς τῷ μνημείῳ ἔξω κλαίουσα· ὡς οὖν ἔκλαιεν παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον, ¹² καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἓνα πρὸς τῇ κεφαλῇ καὶ ἓνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ¹³ καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι· Γύναι, τί κλαίεις; λέγει αὐτοῖς ὅτι

19:26 μητρί WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **19:26** ἴδε WH Treg NIV] ἰδοὺ RP **19:27** ἴδε WH Treg NIV] ἰδοὺ RP
19:28 εἰδὼς WH Treg NIV] ἰδὼν RP **19:28** ἥδη πάντα WH Treg NIV] πάντα ἥδη RP **19:29** σκεῦος WH Treg NIV] + οὖν RP **19:29** σπόγγον οὖν μεστόν τοῦ WH Treg NIV] οἱ δὲ πλήσαντες σπόγγον RP **19:29** ὑσώπῳ WH Treg NIV] καὶ ὑσώπῳ RP **19:31** ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν ἵνα ... σαββάτῳ WH Treg NIV] ἵνα ... σαββάτῳ ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν RP **19:33** ἥδη αὐτὸν WH Treg NIV] αὐτὸν ἥδη RP **19:34** ἐξῆλθεν εὐθὺς WH Treg NIV] εὐθέως ἐξῆλθεν RP **19:35** αὐτοῦ ἐστὶν WH Treg NIV] ἐστὶν αὐτοῦ RP **19:35** καὶ WH Treg NIV] - RP **19:35** πιστεύητε WH Treg] πιστεύσητε NIV RP **19:36** αὐτοῦ WH Treg NIV] ἀπ' αὐτοῦ RP **19:38** δὲ WH Treg NIV] - RP **19:38** ἀπὸ WH Treg] ὁ ἀπὸ NIV RP **19:38** αὐτοῦ WH Treg NIV] τοῦ Ἰησοῦ RP **19:39** αὐτὸν WH Treg NIV] τὸν Ἰησοῦν RP **19:39** μίγμα Treg NIV RP] ἔλιγμα WH **19:40** αὐτὸ WH Treg NIV] + ἐν RP **19:41** ἦν τεθειμένος WH NIV] ἐτέθη Treg RP **20:6** καὶ WH Treg NIV] - RP **20:10** αὐτοὺς WH] αὐτοὺς Treg NIV; ἑαυτοὺς RP **20:11** τῷ μνημείῳ ἔξω κλαίουσα WH Treg NIV] τὸ μνημεῖον κλαίουσα ἔξω RP

Ἦσαν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. ¹⁴ ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. ¹⁵ λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς· Γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; ἐκείνη δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστίν λέγει αὐτῷ· Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκες αὐτόν, καὶ γὰρ αὐτόν ἀρῶ. ¹⁶ λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς· Μαριάμ. στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ Ἑβραϊστί· Ραββουνι (ὃ λέγεται Διδάσκαλε). ¹⁷ λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς· Μὴ μου ἅπτου, οὐπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα· πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἰπὲ αὐτοῖς· Ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν καὶ θεόν μου καὶ θεὸν ὑμῶν. ¹⁸ ἔρχεται Μαριάμ ἡ Μαγδαληνὴ ἄγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς ὅτι Ἐώρακα τὸν κύριον καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.

¹⁹ Οὕσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς· Εἰρήνη ὑμῖν. ²⁰ καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῖς. ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον. ²¹ εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Πάλιν· Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέν με ὁ πατήρ, καὶ ἐγὼ πέμπω ὑμᾶς. ²² καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησεν καὶ λέγει αὐτοῖς· Λάβετε πνεῦμα ἅγιον· ²³ ἂν τινων ἀφῇτε τὰς ἁμαρτίας ἀφένονται αὐτοῖς· ἂν τινων κρατῇτε κεκράτηνται.

²⁴ Θωμᾶς δὲ εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν Ἰησοῦς. ²⁵ ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί· Ἐώρακαμεν τὸν κύριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω μου τὴν χεῖρα εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω.

²⁶ Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν· Εἰρήνη ὑμῖν. ²⁷ εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ· Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευρὰν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός. ²⁸ ἀπεκρίθη Θωμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῷ· Ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου. ²⁹ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ὅτι ἐώρακάς με πεπίστευκας; μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες.

³⁰ Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν, ἃ οὐκ ἔστιν γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. ³¹ ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστεύητε ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

21

¹ Μετὰ ταῦτα ἐφάνερωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος· ἐφάνερωσεν δὲ οὕτως. ² ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανὰ τῆς Γαλιλαίας καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. ³ λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος· Ὑπάγω ἀλιεύειν· λέγουσιν αὐτῷ· Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. ἐξῆλθον καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν.

⁴ Πρωῖας δὲ ἦδη γενομένης ἔστη Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ᾔδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. ⁵ λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Παιδιά, μή τι προσφάγιον ἔχετε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ· Οὐ. ⁶ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὐρήσετε. ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι αὐτὸ ἐλκύσαι ἴσχυον ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. ⁷ λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ· Ὁ κύριός ἐστιν. Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ κύριός ἐστιν, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο,

20:14 ταῦτα WH Treg NIV] Καὶ ταῦτα RP **20:15** αὐτῇ WH Treg NIV] + ὁ RP **20:16** αὐτῇ WH Treg NIV] + ὁ RP
20:16 Μαριάμ WH Treg NIV] Μαρία RP **20:16** Ἑβραϊστί WH Treg NIV] - RP **20:17** αὐτῇ WH Treg NIV] + ὁ RP
20:17 πατέρα WH Treg NIV] + μου RP **20:18** Μαριάμ WH Treg NIV] Μαρία RP **20:18** ἀγγέλλουσα WH Treg NIV] ἀπαγγέλλουσα RP **20:18** Ἐώρακα WH Treg NIV] ἐώρακεν RP **20:19** μιᾷ WH Treg NIV] + τῶν RP **20:19** μαθηταὶ WH Treg NIV] + συνηγμένοι RP **20:20** ἔδειξεν NIV] + καὶ WH Treg; + αὐτοῖς RP **20:20** αὐτοῖς WH Treg NIV] αὐτοῦ RP **20:21** ὁ Ἰησοῦς WH NIV RP] - Treg **20:23** ἀφένονται WH Treg NIV] ἀφιένται RP **20:24** ἦλθεν WH Treg NIV] + ὁ RP **20:25** μου τὴν χεῖρα WH Treg NIV] τὴν χεῖρά μου RP **20:28** ἀπεκρίθη WH Treg NIV] Καὶ ἀπεκρίθη RP **20:30** μαθητῶν WH Treg] + αὐτοῦ NIV RP **20:31** πιστεύητε WH] πιστεύσητε Treg NIV RP
21:1 ὁ NIV RP] - WH Treg **21:3** πλοῖον WH Treg NIV] + ἐσθῆς RP **21:4** γενομένης NIV RP] γινομένης WH Treg **21:4** ἔστη WH Treg NIV] + ὁ RP **21:5** ὁ Treg NIV RP] - WH **21:6** ἴσχυον WH Treg NIV] ἴσχυσαν RP

ἦν γὰρ γυμνός, καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν· ⁸ οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον, οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς ἀλλὰ ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων, σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων.

⁹ Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον καὶ ἄρτον. ¹⁰ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν. ¹¹ ἀνέβη ὁ ὤν Σίμων Πέτρος καὶ εἴλκυσε τὸ δίκτυον εἰς τὴν γῆν· μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντήκοντα τριῶν· καὶ τοσοῦτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. ¹² λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Δεῦτε ἀριστήσατε. οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν· Σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ κύριός ἐστιν. ¹³ ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. ¹⁴ τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

¹⁵ Ὅτε οὖν ἡρίστησαν λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς· Σίμων Ἰωάννου, ἀγαπᾷς με πλεον τούτων; λέγει αὐτῷ· Ναί, κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ· Βόσκε τὰ ἀρνία μου. ¹⁶ λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον· Σίμων Ἰωάννου, ἀγαπᾷς με; λέγει αὐτῷ· Ναί, κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ· Ποίμινε τὰ πρόβατά μου. ¹⁷ λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον· Σίμων Ἰωάννου, φιλεῖς με; ἐλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον· Φιλεῖς με; καὶ εἶπεν αὐτῷ· Κύριε, πάντα σὺ οἶδας, σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Βόσκε τὰ πρόβατά μου. ¹⁸ ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυες σεαυτὸν καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσης, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει καὶ οἷσει ὅπου οὐ θέλεις. ¹⁹ τοῦτο δὲ εἶπεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν θεόν. καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ· Ἀκολουθε μοι.

²⁰ Ἐπιστραφεὶς ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ καὶ εἶπεν· Κύριε, τίς ἐστιν ὁ παραδιδούς σε; ²¹ τοῦτον ὁ ὤν ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· Κύριε, οὗτος δὲ τίς; ²² λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; σὺ μοι ἀκολουθεῖ. ²³ ἐξῆλθεν οὖν οὗτος ὁ λόγος· εἰς τοὺς ἀδελφούς ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει. οὐκ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει ἀλλ'· Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ;

²⁴ Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων καὶ ὁ γράψας ταῦτα, καὶ οἶδαμεν ὅτι ἀληθὴς αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστίν. ²⁵ ἐστὶν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ἃ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἓν, οὐδ' αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον ἡχωρήσειν τὰ γραφόμενα βιβλία.

21:11 οὖν WH Treg NIV] – RP **21:11** εἰς τὴν γῆν WH Treg NIV] ἐπὶ τῆς γῆς RP **21:12** δὲ Treg NIV RP] – WH
21:13 ἔρχεται WH Treg NIV] + οὖν RP **21:13** ὁ RP] – WH Treg NIV **21:14** ὁ RP] – WH Treg NIV **21:14**
μαθηταῖς WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **21:15** Ἰωάννου WH Treg NIV] Ἰωνᾶ RP **21:16** Ἰωάννου WH Treg NIV
] Ἰωνᾶ RP **21:17** Ἰωάννου WH Treg NIV] Ἰωνᾶ RP **21:17** εἶπεν WH Treg RP] λέγει NIV **21:17** πάντα σὺ
WH Treg NIV] σὺ πάντα RP **21:17** ὁ NIV RP] – WH Treg **21:17** πρόβατά WH NIV RP] προβάτιά Treg **21:18**
σε ζώσει NIV RP] ζώσει σε WH Treg **21:20** Ἐπιστραφεὶς WH Treg NIV] + δὲ RP **21:21** οὖν WH Treg NIV] –
RP **21:22** μοι ἀκολουθεῖ WH Treg NIV] ἀκολουθεῖ μοι RP **21:23** οὗτος ὁ λόγος WH Treg NIV] ὁ λόγος οὗτος RP
21:23 οὐκ εἶπεν δὲ WH Treg NIV] καὶ οὐκ εἶπεν RP **21:24** ὁ WH Treg NIV] – RP **21:24** αὐτοῦ ἡ μαρτυρία
ἐστίν WH Treg NIV] ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ RP **21:25** ἃ WH Treg NIV] ὅσα RP **21:25** χωρήσειν WH Treg] χωρῆσαι
NIV RP **21:25** βιβλία WH Treg NIV] + Ἀμὴν RP

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

¹ Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων, ὦ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν ² ἄχρι ἧς ἡμέρας ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ πνεύματος ἁγίου οὓς ἐξελέξατο ἀνελήμφθη· ³ οἷς καὶ παρέστησεν ἑαυτὸν ζῶντα μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσσεράκοντα ὀπτανόμενος αὐτοῖς καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· ⁴ καὶ συναλιζόμενος παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς ἣν ἠκούσατέ μου· ⁵ ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε· ἀγίῳ οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας.

⁶ Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· Κύριε, εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ; ⁷ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· Οὐχ ὑμῶν ἐστὶν γινῶναι χρόνους ἢ καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ, ⁸ ἀλλὰ λήμψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μου μάρτυρες ἐν τε Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. ⁹ καὶ ταῦτα εἰπὼν βλέπόντων αὐτῶν ἐπήρθη καὶ νεφέλη ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν. ¹⁰ καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανὸν πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθήσεσι λευκαῖς, ¹¹ οἱ καὶ εἶπαν· Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἐστήκατε βλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναλημφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν.

¹² Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὄρους τοῦ καλουμένου Ἐλαιῶνος, ὃ ἐστὶν ἐγγὺς Ἱερουσαλὴμ σαββάτου ἔχον ὁδόν. ¹³ καὶ ὅτε εἰσῆλθον, εἰς τὸ ὑπερῶν ἀνέβησαν· οὗ ἦσαν καταμένοντες, ὃ τε Πέτρος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Μαθθαῖος, Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ ζηλωτὴς καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. ¹⁴ οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ σὺν γυναιξὶν καὶ Μαριὰμ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ καὶ σὺν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

¹⁵ Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν εἶπεν (ἦν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὥς ἑκατὸν εἴκοσι)· ¹⁶ Ἄνδρες ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ἣν προεῖπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ στόματος Δαυὶδ περὶ Ἰούδα τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν Ἰησοῦν, ¹⁷ ὅτι κατηριθμημένος ἦν ἐν ἡμῖν καὶ ἔλαχεν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης.— ¹⁸ Οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνὴς γενόμενος ἐλάκησεν μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. ¹⁹ καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμάχ, τοῦτ' ἐστὶν Χωρίον Αἵματος.— ²⁰ γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· Γεννηθήτω ἡ ἑπαυλὶς αὐτοῦ ἔρημος καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ, καί· Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λαβέτω ἕτερος. ²¹ δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ ὧς εἰσῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς, ²² ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνελήμφθη ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ σὺν ἡμῖν γενέσθαι ἓνα τούτων. ²³ καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσήφ τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν, ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ Μαθθίαν. ²⁴ καὶ προσευξάμενοι εἶπαν· Σὺ κύριε καρδιογνώστα πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἐξελέξω, ἐκ τούτων τῶν δύο ἓνα, ²⁵ λαβεῖν τὸν τόπον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἀφ' ἧς παρέβη Ἰούδας πορευθῆναι

1:1 ὁ NIV RP] - WH Treg **1:5** ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε WH Treg NIV] βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι RP **1:6** ἠρώτων WH Treg NIV] ἐπηρώτων RP **1:7** δὲ NIV RP] - WH Treg **1:8** μου WH Treg NIV] μοι RP **1:10** ἐσθήσεσι λευκαῖς WH Treg NIV] ἐσθῆτι λευκῇ RP **1:11** βλέποντες WH Treg] ἐμβλέποντες NIV RP **1:13** εἰς τὸ ὑπερῶν ἀνέβησαν WH Treg NIV] ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῶν RP **1:13** Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος WH Treg NIV] Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης RP **1:14** προσευχῇ WH Treg NIV] + καὶ τῇ δεήσει RP **1:14** Μαριὰμ WH Treg NIV] Μαρία RP **1:14** σὺν WH Treg RP] - NIV **1:15** ἀδελφῶν WH Treg NIV] μαθητῶν RP **1:15** ὡς WH Treg RP] ὡσεὶ NIV **1:16** γραφὴν WH Treg NIV] + ταύτην RP **1:16** Ἰησοῦν WH Treg NIV] τὸν Ἰησοῦν RP **1:17** ἐν WH Treg NIV] σὺν RP **1:19** ἰδίᾳ Treg NA RP] - WH NIV **1:20** λαβέτω WH Treg NIV] λάβοι RP **1:21** ὧς WH Treg NIV] ἐν ὧς RP **1:22** σὺν ἡμῖν γενέσθαι WH Treg NIV] γενέσθαι σὺν ἡμῖν RP **1:25** τόπον WH Treg NIV] κλῆρον RP **1:25** ἀφ' WH Treg NIV] ἐξ RP

εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. ²⁶ καὶ ἔδωκαν κλήρους αὐτοῖς, καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Μαθθίαν, καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἑνδεκα ἀποστόλων.

2

¹ Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς ἦσαν πάντες ὁμοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό, ² καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἦχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι, ³ καὶ ὥφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὥσπερ πυρός, καὶ ἐκάθισεν ἑφ' ἓνα ἕκαστον αὐτῶν, ⁴ καὶ ἐπλήσθησαν πάντες πνεύματος ἁγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἐτέραις γλώσσαις καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς.

⁵ Ἦσαν δὲ ἐν Ἱερουσαλὴμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν· ⁶ γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης συνῆλθε τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι ἤκουον εἰς ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν· ⁷ ἐξίσταντο δὲ καὶ ἐθαύμαζον λέγοντες· Οὐχ ἰδοὺ πάντες οὗτοί εἰσιν οἱ λαλοῦντες Γαλιλαῖοι; ⁸ καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἕκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾗ ἐγεννήθημεν; ⁹ Πάρθοι καὶ Μηδοὶ καὶ Ἑλαμίται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, ¹⁰ Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, ¹¹ Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, Κρήτες καὶ Ἀραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ. ¹² ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες· Τί θέλει τοῦτο εἶναι; ¹³ ἕτεροι δὲ διαχλευάζοντες ἔλεγον ὅτι Γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσίν.

¹⁴ Σταθεῖς δὲ ὁ Πέτρος σὺν τοῖς ἑνδεκα ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἀπεφθέγγετο αὐτοῖς· Ἄνδρες Ἰουδαῖοι καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλὴμ πάντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ῥήματά μου. ¹⁵ οὐ γὰρ ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε οὗτοι μεθούσιν, ἔστιν γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας, ¹⁶ ἀλλὰ τοῦτο ἐστὶν τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ· ¹⁷ Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ θεός, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνυπνίοις ἐνυπνιασθήσονται· ¹⁸ καὶ γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσιν. ¹⁹ καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἶμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ· ²⁰ ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος καὶ ἡ σελήνη εἰς αἶμα πρὶν ἢ ἔλθεῖν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ. ²¹ καὶ ἔσται πᾶς ὃς ἔαν ἐπικαλέσεται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται.

²² Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους. Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς ὑμᾶς δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις οἷς ἐποίησεν δι' αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς αὐτοὶ οἴδατε, ²³ τοῦτον τῇ ὠρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ ἔκδοτον διὰ χειρὸς ἀνόμων προσπῆξαντες ἀνείλατε, ²⁴ ὃν ὁ θεὸς ἀνέστησεν λύσας τὰς ὥδινάς τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατόν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ· ²⁵ Δαυὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν· Προορώμην τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστὶν ἵνα μὴ σαλευθῶ. ²⁶ διὰ τοῦτο ἠυφράνθη ἡ καρδιά μου καὶ ἠγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου, ἔτι δὲ καὶ ἡ σὰρξ μου κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι· ²⁷ ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς ᾄδην, οὐδὲ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. ²⁸ ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς, πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου.

1:26 αὐτοῖς WH Treg NIV] αὐτῶν RP 2:1 πάντες ὁμοῦ WH Treg NIV] ἅπαντες ὁμοθυμαδόν RP 2:3 καὶ ἐκάθισεν WH Treg NIV] ἐκάθισεν τε RP 2:4 πάντες WH Treg NIV] ἅπαντες RP 2:4 ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς WH Treg NIV] αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι RP 2:5 ἐν WH Treg RP] εἰς NIV 2:6 ἤκουον Treg NIV RP] ἤκουσεν WH 2:7 δὲ WH NIV] + πάντες Treg RP 2:7 λέγοντες WH Treg NIV] + πρὸς ἀλλήλους RP 2:7 Οὐχ NIV] Οὐχὶ WH Treg; Οὐκ RP 2:7 πάντες WH Treg RP] ἅπαντες NIV 2:12 διηπόρουν NIV RP] διηποροῦντο WH Treg 2:12 θέλει WH Treg NIV] ἂν θέλοι RP 2:13 διαχλευάζοντες WH Treg NIV] χλευάζοντες RP 2:14 ὁ WH Treg NIV] – RP 2:14 πάντες WH Treg NIV] ἅπαντες RP 2:17 ἐνυπνίοις WH Treg NIV] ἐνύπνια RP 2:20 ἡ RP] – WH Treg NIV 2:20 ἐλθεῖν WH Treg NIV] + τὴν RP 2:21 ἐὰν WH Treg] ἂν NIV RP 2:22 ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ WH Treg NIV] ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀποδεδειγμένον RP 2:22 καθὼς WH Treg NIV] + καὶ RP 2:23 ἔκδοτον WH Treg NIV] + λαβόντες RP 2:23 χειρὸς WH Treg NIV] χειρῶν RP 2:26 ἡ καρδιά μου NIV RP] μου ἡ καρδιά WH Treg 2:27 ᾄδην WH Treg NIV] ᾄδου RP

²⁹ Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δαυὶδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνημα αὐτοῦ ἔστιν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης· ³⁰ προφήτης οὖν ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι ὄρκῳ ὥμοσεν αὐτῷ ὁ θεὸς ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ καθίσει ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, ³¹ προῖδὼν ἐλάλησεν περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ χριστοῦ ὅτι ὅτε ἐγκατελείφθη εἰς ᾄδην οὔτε ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδεν διαφθοράν. ³² τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες. ³³ τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθείς τὴν τε ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου λαβὼν παρὰ τοῦ πατρὸς ἐξέχεεν τοῦτο ὃ ὑμεῖς βλέπετε καὶ ἀκούετε. ³⁴ οὐ γὰρ Δαυὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, λέγει δὲ αὐτός· Εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ³⁵ ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. ³⁶ ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ὅτι καὶ κύριον αὐτὸν καὶ χριστὸν ἐποίησεν ὁ θεός, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

³⁷ Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τὴν καρδίαν, εἰπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους· Τί ποιήσωμεν, ἄνδρες ἀδελφοί; ³⁸ Πέτρος δὲ πρὸς αὐτούς· Μετανοήσατε, καὶ βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν, καὶ λήμψεσθε τὴν δωρεάν τοῦ ἁγίου πνεύματος· ³⁹ ὑμῖν γὰρ ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν καὶ πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν ὅσους ἂν προσκαλέσεται κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν. ⁴⁰ ἐτέροις τε λόγοις πλείοσιν διεμαρτύρατο, καὶ παρεκάλει αὐτούς λέγων· Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης. ⁴¹ οἱ μὲν οὖν ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν, καὶ προσετέθησαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχίλια. ⁴² ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ, τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς.

⁴³ Ἐγένετο δὲ πάση ψυχῇ φόβος, πολλά τε τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγένετο. ⁴⁴ πάντες δὲ οἱ πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά, ⁴⁵ καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσιν καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν· ⁴⁶ καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἱερῷ, κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας, ⁴⁷ αἰνοῦντες τὸν θεὸν καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸ αὐτό.

3

¹ Πέτρος δὲ καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην, ² καὶ τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην Ὠραίαν τοῦ αἰτεῖν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερὸν, ³ ὃς ἰδὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰσιεῖν εἰς τὸ ἱερὸν ἠρώτα ἐλεημοσύνην λαβεῖν. ⁴ ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ εἶπεν· Βλέψον εἰς ἡμᾶς. ⁵ ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς προσδοκῶν τι παρ' αὐτῶν λαβεῖν. ⁶ εἶπεν δὲ Πέτρος· Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι, ὃ δὲ ἔχω τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου περιπάτει. ⁷ καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρεν αὐτόν· παρακρῆμα δὲ ἐστερεώθησαν αἱ βάσεις αὐτοῦ καὶ τὰ σφυδρά, ⁸ καὶ ἐξαλλόμενος ἔστη καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθεν σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερὸν περιπατῶν καὶ ἀλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν θεόν. ⁹ καὶ

2:30 αὐτοῦ WH Treg NIV] + τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν χριστὸν RP **2:30** τὸν θρόνον WH Treg NIV] τοῦ θρόνου RP **2:31** οὔτε ἐγκατελείφθη WH Treg NIV] οὐ κατελείφθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ RP **2:31** ᾄδην WH NIV] ᾄδου Treg; ᾄδου RP **2:31** οὔτε WH Treg NIV] οὐδὲ RP **2:33** πνεύματος τοῦ ἁγίου WH Treg NIV] ἁγίου πνεύματος RP **2:33** ὃ WH Treg NIV] + νὺν RP **2:33** ὑμεῖς Treg NIV RP] + καὶ WH NA **2:34** ὁ NIV RP] - WH Treg **2:36** αὐτὸν καὶ χριστὸν WH Treg NIV] καὶ χριστὸν αὐτὸν RP **2:36** ἐποίησεν ὁ θεός WH NIV] ὁ θεὸς ἐποίησεν Treg RP **2:37** τὴν καρδίαν WH Treg NIV] τῇ καρδίᾳ RP **2:37** ποιήσωμεν WH Treg NIV] ποιήσομεν RP **2:38** πρὸς αὐτούς· Μετανοήσατε WH Treg] πρὸς αὐτούς Μετανοήσατε φησὶν NIV; ἔφη πρὸς αὐτούς Μετανοήσατε RP **2:38** ἐπὶ NIV RP] ἐν WH Treg **2:38** τῶν WH Treg NIV] - RP **2:38** ὑμῶν WH Treg NIV] - RP **2:40** αὐτούς WH Treg NIV] - RP **2:41** οὖν WH Treg NIV] + ἀσμένως RP **2:41** ἐν WH Treg NIV] - RP **2:42** κοινωνία WH Treg NIV] + καὶ RP **2:43** Ἐγένετο WH Treg NIV] Ἐγένετο RP **2:43** τε Treg NIV RP] δὲ WH **2:44** πιστεύοντες Treg NIV RP] πιστεύσαντες WH **2:44** ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ Treg NIV RP] ἐπὶ τὸ αὐτό WH **2:47** ἐπὶ τὸ αὐτό WH Treg NIV] τῇ ἐκκλησίᾳ RP **3:1** Πέτρος δὲ WH Treg NIV] Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος RP **3:3** λαβεῖν WH Treg NIV] - RP **3:6** περιπάτει WH NIV] ἔγειρε καὶ περιπάτει Treg NA; ἔγειραι καὶ περιπάτει RP **3:7** αὐτόν WH Treg NIV] - RP **3:7** αἱ βάσεις αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτοῦ αἱ βάσεις RP **3:7** σφυδρά WH NIV] σφυρά Treg RP

εἶδεν ἅς ὁ λαὸς αὐτὸν περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν, ¹⁰ ἐπεγίνωσκον ὅτι οὗτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ Ὠραίᾳ Πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.

¹¹ Κρατοῦντος δὲ αὐτοῦ τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην συνέδραμεν ἅς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλουμένῃ Σολομῶντος ἔκθαμβοι. ¹² ἰδὼν δὲ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν· Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεπονηκόσιν τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; ¹³ ὁ θεὸς Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς μὲν παρεδώκατε καὶ ἡρνήσασθε κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν. ¹⁴ ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ἡρνήσασθε καὶ ἡτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, ¹⁵ τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνετε, ὃν ὁ θεὸς ἡγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. ¹⁶ καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦτον ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε ἐστερέωσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὀλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν.

¹⁷ Καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. ¹⁸ ὁ δὲ θεὸς ἂν προκατήγγειλεν διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν παθεῖν τὸν χριστὸν αὐτοῦ ἐπλήρωσεν οὕτως. ¹⁹ μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε πρὸς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας, ²⁰ ὅπως ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν χριστὸν Ἰησοῦν, ²¹ ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν. ²² Μωϋσῆς μὲν εἶπεν ὅτι Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. ²³ ἔσται δὲ πᾶσα ψυχὴ ἣτις ἂν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου ἐξολεθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ. ²⁴ καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς ὅσοι ἐλάλησαν καὶ κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας. ²⁵ ὑμεῖς ἐστε οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ τῆς διαθήκης ἧς διέθετο ὁ θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ Καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἔνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς γῆς. ²⁶ ὑμῖν πρῶτον ἀναστήσας ὁ θεὸς τὸν παῖδα αὐτοῦ ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

4

¹ Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι, ² διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν, ³ καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον, ἦν γὰρ ἐσπέρα ἤδη. ⁴ πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν, καὶ ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡς χιλιάδες πέντε.

⁵ Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς ἐν Ἱερουσαλὴμ ⁶ (καὶ Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀλέξανδρος) καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ, ⁷ καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἐπυνθάνοντο· Ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς; ⁸ τότε Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπεν

3:9 ἅς ὁ λαὸς αὐτὸν WH Treg NIV] αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς RP **3:10** δὲ WH Treg NIV] τε RP **3:10** οὗτος WH Treg RP] αὐτὸς NIV **3:11** αὐτοῦ WH Treg NIV] τοῦ ἱαθέντος χωλοῦ RP **3:11** τὸν WH Treg NIV] - RP **3:11** πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς WH Treg NIV] πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς RP **3:12** ὁ WH Treg NIV] - RP **3:13** Ἰσαὰκ καὶ WH Treg NIV RP] ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς NA **3:13** μὲν WH Treg NA RP] - NIV **3:13** ἡρνήσασθε WH NIV] + αὐτὸν Treg RP **3:16** ἐπὶ Treg NIV RP] - WH **3:18** προφητῶν WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **3:18** αὐτοῦ WH Treg NIV] - RP **3:19** πρὸς WH] εἰς Treg NIV RP **3:21** στόματος WH Treg NIV] + πάντων RP **3:21** ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν WH Treg NIV] αὐτοῦ προφητῶν ἀπ' αἰῶνος RP **3:22** μὲν WH Treg NIV] + γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας RP **3:22** θεὸς WH] + ὑμῶν Treg NIV; + ἡμῶν RP **3:23** ἂν WH Treg] ἐὰν NIV RP **3:25** οἱ WH Treg NIV] - RP **3:25** διέθετο ὁ θεὸς Treg NIV RP] ὁ θεὸς διέθετο WH **3:25** ὑμῶν WH Treg NIV] ἡμῶν RP **3:25** ἐνευλογηθήσονται Treg NIV RP] εὐλογηθήσονται WH **3:26** ἀναστήσας ὁ θεὸς WH NIV] ὁ θεὸς ἀναστήσας Treg RP **3:26** αὐτοῦ WH Treg NIV] + Ἰησοῦν RP **4:1** ἱερεῖς Treg NIV RP] ἀρχιερεῖς WH **4:2** τὴν ἐκ WH Treg NIV] τῶν RP **4:4** ὁ Treg NIV RP] - WH **4:4** ὡς WH Treg NIV] ὡσεὶ RP **4:5** [τοὺς WH Treg NIV] - RP **4:5** [τοὺς WH Treg NIV] - RP **4:5** ἐν WH Treg NIV] εἰς RP **4:6** Ἄννας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀλέξανδρος WH Treg NIV] Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα καὶ Καϊάφαν καὶ Ἰωάννην καὶ Ἀλέξανδρον RP **4:7** τῷ WH Treg NIV] - RP

πρὸς αὐτούς· Ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι, ⁹ εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωσται, ¹⁰ γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. ¹¹ οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὁ ἐξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδόμων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. ¹² καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία, οὐδὲ γὰρ ὄνομα ἔστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.

¹³ Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάννου καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσιν καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν, ¹⁴ τὸν τε ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἔστωτα τὸν τεθεραπευμένον οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. ¹⁵ κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους ¹⁶ λέγοντες· Τί ποιήσωμεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι' αὐτῶν πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα ἄρνεϊσθαι. ¹⁷ ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, ἁπειλησώμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. ¹⁸ καὶ καλέσαντες αὐτοὺς παρήγγειλαν τὸ καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. ¹⁹ ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες εἶπον πρὸς αὐτούς· Εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε, ²⁰ οὐ δυνάμεθα γὰρ ἡμεῖς ἅ εἶδαμεν καὶ ἠκούσαμεν μὴ λαλεῖν. ²¹ οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὐρίσκοντες τὸ πῶς κολάσωνται αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι. ²² ἐτῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσεράκοντα ὁ ἄνθρωπος ἐφ' ὃν γέγονει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.

²³ Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπαν. ²⁴ οἱ δὲ ἀκούσαντες ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν θεὸν καὶ εἶπαν· Δέσποτα, ἡμεῖς οὗτος ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ²⁵ ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου στόματος Δαυὶδ παιδὸς σου εἰπὼν· Ἰνατί ἐφρύαξαν ἔθνη καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; ²⁶ παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ. ²⁷ συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρώδης τε καὶ Πόντιος Πιλάτος σὺν ἔθνεσιν καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ, ²⁸ ποιῆσαι ὅσα ἡ χεὶρ σου καὶ ἡ βουλή προώρισεν γενέσθαι. ²⁹ καὶ τὰ νῦν, κύριε, ἐπίδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου, ³⁰ ἐν τῷ τῇν χεῖρά σου ἐκτείνειν σε εἰς ἴασιν καὶ σημεία καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδὸς σου Ἰησοῦ. ³¹ καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἅπαντες τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παρρησίας.

³² Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν καρδία καὶ ψυχὴ μία, καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς πάντα κοινά. ³³ καὶ δυνάμει μεγάλῃ ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτούς. ³⁴ οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ἦν ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων ³⁵ καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδετο δὲ ἐκάστῳ καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν. ³⁶ Ἰωσήφ δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Βαρναβᾶς ἀπὸ τῶν ἀποστόλων, ὃ

4:8 πρεσβύτεροι WH Treg NIV] + τοῦ Ἰσραὴλ RP 4:11 οἰκοδόμων WH Treg NIV] οἰκοδομοῦντων RP 4:12 οὐδὲ WH Treg NIV] οὔτε RP 4:12 ὑπὸ τὸν οὐρανὸν WH Treg NIV] – RP 4:14 τε WH Treg NIV] δὲ RP 4:16 ποιήσωμεν WH Treg NIV] ποιήσομεν RP 4:16 ἄρνεϊσθαι WH Treg NIV] ἀρνήσασθαι RP 4:17 ἀπειλησώμεθα WH Treg NIV] ἀπειλῇ ἀπειλησόμεθα RP 4:18 τὸ Treg NIV] – WH; αὐτοῖς τὸ RP 4:19 εἶπον πρὸς αὐτούς WH Treg NIV] πρὸς αὐτούς εἶπον RP 4:21 κολάσωνται WH Treg NIV] κολάσονται RP 4:22 γέγονει WH Treg NIV] ἐγγέγονει RP 4:24 σὺ WH Treg NIV] + ὁ θεός RP 4:25 τοῦ πατρὸς ἡμῶν WH Treg NIV] – RP 4:25 πνεύματος ἁγίου WH Treg NIV] – RP 4:27 ἐν τῇ πόλει ταύτῃ WH Treg NIV] – RP 4:28 βουλή WH] + σου Treg NIV RP 4:30 σου NIV RP] – WH Treg 4:31 τοῦ ἁγίου πνεύματος WH Treg NIV] πνεύματος ἁγίου RP 4:32 καρδία WH Treg NIV] ἡ καρδία RP 4:32 ψυχὴ WH Treg NIV] ἡ ψυχὴ RP 4:32 αὐτῷ WH Treg NIV] αὐτῶν RP 4:32 πάντα WH] ἅπαντα Treg NIV RP 4:33 δυνάμει μεγάλῃ WH Treg NIV] μεγάλῃ δυνάμει RP 4:33 τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Treg NIV RP] τοῦ κυρίου Ἰησοῦ τῆς ἀναστάσεως WH 4:34 ἦν WH Treg NIV] ὑπῆρχεν RP 4:36 Ἰωσήφ WH Treg NIV] Ἰωσῆς RP

ἐστὶν μεθερμηνευόμενον υἱὸς παρακλήσεως, Λευίτης, Κύπριος τῷ γενεῖ, ³⁷ ὑπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ πωλήσας ἥνεγκεν τὸ χρήμα καὶ ἔθηκεν ἑκτὸς τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

5

¹ Ἀνὴρ δέ τις Ἀνανίας ὀνόματι σὺν Σαπφίρῃ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐπώλησεν κτῆμα ² καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδυῖς καὶ τῆς γυναικός, καὶ ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. ³ εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· Ἀνανία, διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ ἑνοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; ⁴ οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενεν καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις ἀλλὰ τῷ θεῷ. ⁵ ἀκούων δὲ ὁ Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους πεσὼν ἐξέψυξεν· καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας. ⁶ ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν.

⁷ Ἐγένετο δὲ ὡς ὥρων τριῶν διάστημα καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονός εἰσῆλθεν. ⁸ ἀπεκρίθη δὲ ἑκτὸς αὐτὴν ὁ Πέτρος· Εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; ἡ δὲ εἶπεν· Ναί, τοσούτου. ⁹ ὁ δὲ Πέτρος πρὸς αὐτὴν· Τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ καὶ ἐξοίσουσίν σε. ¹⁰ ἔπεσεν δὲ παραχρῆμα ἑκτὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. ¹¹ καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

¹² Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγένετο σημεῖα καὶ τέρατα ἅμα ἐν τῷ λαῷ· καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἐν τῇ Στοᾷ Σολομῶντος. ¹³ τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός, ¹⁴ μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν. ¹⁵ ὥστε καὶ εἰς τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι ἐπὶ κλιναρίων καὶ κραβάττων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κἂν ἡ σκιά ἐπισκιάσῃ τινὲς αὐτῶν. ¹⁶ συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων Ἱερουσαλὴμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

¹⁷ Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων, ἐπλήσθησαν ζήλου ¹⁸ καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. ¹⁹ ἄγγελος δὲ κυρίου διὰ νυκτὸς ἤνοιξε τὰς θύρας τῆς φυλακῆς ἐξαγαγὼν τε αὐτοὺς εἶπεν· ²⁰ Πορεύεσθε καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς ταύτης. ²¹ ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκον.

Παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμοτήριον ἀχθῆναι αὐτούς. ²² οἱ δὲ παραγενόμενοι ὑπηρέται οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ, ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν ²³ λέγοντες ὅτι Ὁ δεσμοτήριον εὗρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ καὶ τοὺς φύλακας ἐστῶτας ἐπὶ τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντες δὲ ἔσω οὐδένα εὗρομεν. ²⁴ ὡς δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὁ τε στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν τί ἂν γένοιτο τοῦτο. ²⁵ παραγενόμενος δὲ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι Ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ εἰσὶν ἐν τῷ ἱερῷ ἐστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν. ²⁶ τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις ἤγαγεν αὐτούς, οὐ μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, μὴ λιθασθῶσιν.

²⁷ Ἀγαγόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ. καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς ²⁸ λέγων· Παραγγελία παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ, καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν

4:37 παρὰ WH Treg RP] πρὸς NIV 5:2 γυναικός WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP 5:3 ὁ WH Treg NIV] - RP 5:3 νοσφίσασθαι WH Treg NIV] + σε RP 5:5 ἀκούοντας WH Treg NIV] + ταῦτα RP 5:8 πρὸς αὐτὴν WH Treg NIV] αὐτῇ RP 5:8 Πέτρος WH Treg NIV] ὁ Πέτρος RP 5:9 Πέτρος WH Treg NIV] + εἶπεν RP 5:10 πρὸς WH Treg NIV] παρὰ RP 5:12 πολλὰ ἐν τῷ λαῷ WH Treg NIV] ἐν τῷ λαῷ πολλὰ RP 5:12 ἅπαντες NIV RP] πάντες WH Treg 5:15 καὶ εἰς WH Treg NIV] κατὰ RP 5:15 κλιναρίων WH Treg NIV] κλινῶν RP 5:15 ἐπισκιάσει NIV RP] ἐπισκιάσει WH Treg 5:16 πόλεων WH Treg NIV] + εἰς RP 5:18 χεῖρας WH Treg NIV] + αὐτῶν RP 5:19 διὰ WH Treg NIV] + τῆς RP 5:19 ἠνοιξε[ν] WH Treg RP] ἀνοίξας NIV 5:22 παραγενόμενοι ὑπηρέται WH Treg NIV] ὑπηρέται παραγενόμενοι RP 5:23 Τὸ WH Treg NIV] + μὲν RP 5:23 ἐπὶ WH Treg NIV] πρὸ RP 5:24 τε WH Treg NIV] + ἱερεὺς καὶ ὁ RP 5:26 ἤγαγεν Treg RP] ἤγεν WH NIV 5:26 μὴ WH Treg NIV] ἵνα μὴ RP 5:28 λέγων WH Treg NIV] + οὐ NA RP

Ἱερουσαλήμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. ²⁹ ἀποκριθεὶς δὲ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπαν· Πειθαρχεῖν δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. ³⁰ ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἡγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου· ³¹ τοῦτον ὁ θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, τοῦ δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν· ³² καὶ ἡμεῖς ἔσμεν μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὃ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ.

³³ Οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο καὶ ἐβούλοντο ἀνελεῖν αὐτούς. ³⁴ ἀναστὰς δὲ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχὺ τοὺς ἀνθρώπους ποιῆσαι, ³⁵ εἰπέν τε πρὸς αὐτούς· Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις τί μέλλετε πράσσειν. ³⁶ πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θεοῦδᾶς, λέγων εἶναί τινα ἑαυτόν, ὃν προσεκλίθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς τετρακοσίων· ὃς ἀνηρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. ³⁷ μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς καὶ ἀπέστησε λαὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κάκεῖνος ἀπώλετο καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. ³⁸ καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ ἄφετε αὐτούς· (ὅτι ἐὰν ἡ ἐξ ἀνθρώπων ἢ βουλή αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται, ³⁹ εἰ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστίν, οὐ δύνησεσθε καταλύσαι αὐτούς·) μήποτε καὶ θεομάχοι εὕρεθῇτε. ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ, ⁴⁰ καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἀπέλυσαν. ⁴¹ οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος ἁτιμασθῆναι· ⁴² πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι τὸν χριστὸν Ἰησοῦν.

6

¹ Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. ² προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπαν· Οὐκ ἄρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ θεοῦ διακονεῖν τραπέζαις· ³ ἐπισκέψασθε δέ, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἐπὶ τῇ πλήρει πνεύματος καὶ σοφίας, οὓς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης· ⁴ ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν. ⁵ καὶ ἤρρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλῆθους, καὶ ἐξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρης πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον καὶ Πρόχορον καὶ Νικάνορα καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχείᾳ, ⁶ οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων, καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.

⁷ Καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἠύξανεν, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλήμ σφόδρα, πολὺς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.

⁸ Στέφανος δὲ πλήρης χάριτος καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. ⁹ ἀνέστησαν δὲ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης Λιβερτίνων καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλεξανδρέων καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ, ¹⁰ καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ᾧ ἐλάλει. ¹¹ τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας ὅτι Ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς Μωϋσῆν καὶ τὸν θεόν· ¹² συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον, ¹³ ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας· Ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται λαλῶν ῥήματα κατὰ τοῦ

5:31 τοῦ WH NIV] - Treg RP 5:32 ἔσμεν WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP 5:32 πνεῦμα WH Treg NIV] + δὲ RP
 5:33 ἀκούσαντες WH Treg NIV] ἀκούοντες RP 5:34 βραχὺ WH Treg NIV] + τι RP 5:34 ἀνθρώπους WH Treg
 NIV] ἀποστόλους RP 5:36 προσεκλίθη WH Treg NIV] προσεκλήθη RP 5:36 ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς WH Treg NIV]
 ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ RP 5:37 λαὸν WH Treg NIV] + ἱκανὸν RP 5:38 ἄφετε WH Treg NIV] ἑάσατε RP 5:38 αὕτη
 WH Treg NIV] - RP 5:39 δυνήσεσθε WH Treg NIV] δύνασθε RP 5:39 αὐτούς WH Treg NIV] αὐτό RP 5:40
 ἀπέλυσαν WH Treg NIV] + αὐτούς RP 5:41 κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος WH Treg NIV] ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος
 τοῦ Ἰησοῦ κατηξιώθησαν RP 5:42 τὸν χριστὸν Ἰησοῦν WH Treg NIV] Ἰησοῦν τὸν χριστὸν RP 6:3 δέ WH NIV] οὖν
 Treg RP 6:3 πνεύματος WH Treg NIV] + ἁγίου RP 6:3 καταστήσομεν WH Treg NIV] καταστήσωμεν RP 6:5
 πλήρης NIV RP] πλήρη WH Treg 6:8 χάριτος WH Treg NIV] πίστεως RP 6:13 λαλῶν ῥήματα WH Treg NIV]
 ῥήματα βλάσφημα λαλῶν RP

τόπου τοῦ ἁγίου καὶ τοῦ νόμου, ¹⁴ ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθνη ἃ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς. ¹⁵ καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν πάντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.

7

¹ Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεὺς· Εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει; ² ὁ δὲ ἔφη· Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε· Ὁ θεὸς τῆς δόξης ὥφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραάμ ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ πρὶν ἢ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρράν, ³ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς τὴν γῆν ἣν ἄν σοι δείξω. ⁴ τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων κατῴκησεν ἐν Χαρράν. κάκειθεν μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετώκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε, ⁵ καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ οὐδὲ βῆμα ποδός, καὶ ἐπηγγείλατο δοῦναι αὐτῷ εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου. ⁶ ἐλάλησεν δὲ οὕτως ὁ θεὸς ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν ἔτη τετρακόσια· ⁷ καὶ τὸ ἔθνος ᾧ ἔαν δουλεύουσιν κρινῶ ἐγώ, ὁ θεὸς εἶπεν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται καὶ λατρεύουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. ⁸ καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησεν τὸν Ἰσαὰκ καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, καὶ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ Ἰακώβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας.

⁹ Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσήφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ, ¹⁰ καὶ ἐξείλατο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ. ¹¹ ἦλθεν δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον καὶ Χανάαν καὶ θλίψις μεγάλη, καὶ οὐχ ἡῦρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν. ¹² ἀκούσας δὲ Ἰακώβ ὄντα σιτία εἰς Αἴγυπτον ἐξαπέστειλεν τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον. ¹³ καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀνεγνωρίσθη Ἰωσήφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερόν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος Ἰωσήφ. ¹⁴ ἀποστείλας δὲ Ἰωσήφ μετεκαλέσατο Ἰακώβ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν ἐν ψυχαῖς ἐβδομήκοντα πέντε, ¹⁵ καὶ κατέβη Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον. καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, ¹⁶ καὶ μετετέθησαν εἰς Συχέμ καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι ᾧ ὠνήσατο Ἀβραάμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Ἑμμώρ ἐν Συχέμ.

¹⁷ Καθὼς δὲ ἤγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς ὥμολόγησεν ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ἠύξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, ¹⁸ ἄχρι οὗ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος ἐπ' Αἴγυπτον, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. ¹⁹ οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν ἐκάκωσεν τοὺς πατέρας τοῦ ποιεῖν τὰ βρέφη ἔκθετα αὐτῶν εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. ²⁰ ἐν ᾧ καιρῷ ἐγεννήθη Μωϋσῆς, καὶ ἦν ἀστείος τῷ θεῷ· ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς. ²¹ ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ ἀνείλατο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς υἱόν. ²² καὶ ἐπαιδεύθη Μωϋσῆς πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων, ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις αὐτοῦ.

²³ Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσαρακονταετῆς χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ τοὺς υἱούς Ἰσραήλ. ²⁴ καὶ ἰδὼν τινα ἀδικούμενον ἡμύνατο καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ πατάξας τὸν Αἰγύπτιον. ²⁵ ἐνόμιζεν δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφούς ὅτι ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν σωτηρίαν αὐτοῖς, οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. ²⁶ τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὥφθη

6:13 ἁγίου Treg RP] + τούτου WH NIV 6:15 πάντες WH Treg NIV] ἅπαντες RP 7:1 Εἰ WH Treg NIV] + ἄρα RP 7:3 ἐκ NIV RP] - WH Treg 7:3 τὴν WH Treg NIV] - RP 7:6 δὲ WH Treg NA RP] + αὐτῷ NIV 7:7 ἔαν NIV RP] ἂν WH Treg 7:7 δουλεύουσιν WH Treg NIV] δουλεύσωσιν RP 7:7 ὁ θεὸς εἶπεν WH Treg NIV] εἶπεν ὁ θεὸς RP 7:8 καὶ WH Treg NIV] + ὁ RP 7:8 καὶ WH Treg NIV] + ὁ RP 7:10 καὶ WH Treg NIV RP] + ἐφ' NA 7:11 Αἴγυπτον WH Treg NIV] γῆν Αἰγύπτου RP 7:12 σιτία εἰς Αἴγυπτον WH Treg NIV] σῖτα ἐν Αἰγύπτῳ RP 7:13 ἀνεγνωρίσθη NIV RP] γνωρίσθη WH Treg 7:13 γένος WH Treg] + τοῦ NIV RP 7:14 Ἰακώβ τὸν πατέρα αὐτοῦ WH Treg NIV] τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακώβ RP 7:15 καὶ κατέβη Treg NIV] κατέβη δὲ WH RP 7:16 ᾧ WH Treg NIV] ὁ RP 7:16 ἐν WH Treg NIV] τοῦ RP 7:17 ὥμολόγησεν WH Treg NIV] ὥμοσεν RP 7:18 ἐπ' Αἴγυπτον WH Treg NIV] - RP 7:19 πατέρας WH Treg] + ἡμῶν NIV RP 7:19 τὰ βρέφη ἔκθετα WH Treg NIV] ἔκθετα τὰ βρέφη RP 7:21 ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ ἀνείλατο αὐτὸν WH Treg NIV] ἔκτεθέντα δὲ αὐτόν ἀνείλετο RP 7:22 Μωϋσῆς WH RP] + ἐν Treg NIV 7:22 αὐτοῦ WH Treg NIV] - RP 7:25 ἀδελφούς WH Treg] + αὐτοῦ NIV RP 7:25 σωτηρίαν αὐτοῖς WH Treg NIV] αὐτοῖς σωτηρίαν RP

αὐτοῖς μαχομένοις καὶ ἑσυνήλλασεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην εἰπών· Ἄνδρες, ἀδελφοί ἔστε· ἵνατί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; ²⁷ ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον ἀπώσατο αὐτὸν εἰπών· Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμῶν. ²⁸ μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις ὃν τρόπον ἀνεῖλες ἑχθρὸς τὸν Αἰγύπτιον; ²⁹ ἔφυγεν δὲ Μωϋσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο.

³⁰ Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσεράκοντα ὥφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου. ³¹ ὁ δὲ Μωϋσῆς ἰδὼν ἐθαύμασεν τὸ ὄραμα. προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι ἐγένετο φωνὴ κυρίου. ³² Ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ θεὸς Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ. ἔντρομος δὲ γενόμενος Μωϋσῆς οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι. ³³ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος· Λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου, ὁ γὰρ τόπος ἐφ' ᾧ ἔστηκας γῆ ἁγία ἐστίν. ³⁴ ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτοῦ ἤκουσα, καὶ κατέβην ἐξελεῖσθαι αὐτούς· καὶ νῦν δεῦρο ἀποστείλω σε εἰς Αἴγυπτον.

³⁵ Τοῦτον τὸν Μωϋσῆν, ὃν ἡρνήσαντο εἰπόντες· Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν, τοῦτον ὁ θεὸς καὶ ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ἀπέσταλκεν σὺν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. ³⁶ οὗτος ἐξήγαγεν αὐτοὺς ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν Ἐρυθρᾷ Θαλάσσῃ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσεράκοντα. ³⁷ οὗτός ἐστιν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἶπας τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ· Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει ὁ θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ. ³⁸ οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς ἐδέξατο λόγια ζῶντα δοῦναι ἡμῖν, ³⁹ ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπώσαντο καὶ ἐστράφησαν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, ⁴⁰ εἰπόντες τῷ Ἀαρών· Ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἱ προπορεύονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωϋσῆς οὗτος, ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἶδαμεν τί ἐγένετο αὐτῷ. ⁴¹ καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδῶλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. ⁴² ἔστρεψεν δὲ ὁ θεὸς καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεῦν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν·

Μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι ἔτη τεσσεράκοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραὴλ; ⁴³ καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολοχ καὶ τὸ ἄστρον τοῦ Θεοῦ Ῥαιφάν, τοὺς τύπους οὓς ἐποίησατε προσκυνεῖν αὐτοῖς. καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαβυλῶνος.

⁴⁴ Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωϋσῇ ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἑώρακει, ⁴⁵ ἦν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν ὧν ἐξῶσεν ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν ἕως τῶν ἡμερῶν Δαυίδ· ⁴⁶ ὃς εὗρεν χάριν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἡτήσατο εὐρεῖν σκηνῶμα τῷ Θεῷ Ἰακώβ. ⁴⁷ Σολομὼν δὲ οἰκοδόμησεν αὐτῷ οἶκον. ⁴⁸ ἀλλ' οὐχ ὁ ὑψιστος ἐν χειροποιήτοις κατοικεῖ· καθὼς ὁ προφήτης λέγει· ⁴⁹ Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἢ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου· ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι, λέγει κύριος, ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; ⁵⁰ οὐχὶ ἡ χεὶρ μου ἐποίησεν ταῦτα πάντα;

⁵¹ Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι καρδίαις καὶ τοῖς ὠσίν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε, ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς. ⁵² τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς ἐγένεσθε, ⁵³ οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε.

7:26 συνήλλασεν WH Treg NIV] συνήλασεν RP 7:26 ἔστε WH Treg NIV] + ὑμεῖς RP 7:27 ἡμῶν WH Treg NIV] ἡμᾶς RP 7:28 ἐχθρὸς WH Treg NIV] χθρὸς RP 7:30 ἄγγελος WH Treg NIV] + κυρίου RP 7:31 ἐθαύμασεν WH Treg] ἐθαύμαζεν NIV RP 7:31 κυρίου WH Treg NIV] + πρὸς αὐτόν RP 7:32 [καὶ WH Treg NIV] + ὁ θεὸς RP 7:32 [καὶ WH Treg NIV] + ὁ θεὸς RP 7:33 ἐφ' WH Treg NIV] ἐν RP 7:34 αὐτοῦ WH Treg] αὐτῶν NIV RP 7:34 ἀποστείλω WH Treg NIV] ἀποστελῶ RP 7:35 καὶ WH Treg NA] - NIV RP 7:35 ἀπέσταλκεν σὺν WH Treg NIV] ἀπέστειλεν ἐν RP 7:36 γῇ NIV RP] τῇ WH Treg 7:37 εἶπας WH Treg NIV] εἰπὼν RP 7:37 ὁ θεὸς WH Treg NIV] κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν RP 7:38 λόγια WH Treg NIV] λόγον RP 7:38 ἡμῖν Treg NIV RP] ὑμῖν WH 7:39 ἐν ταῖς καρδίαις WH Treg NIV] τῇ καρδίᾳ RP 7:40 ἐγένετο WH Treg NIV] γέγονεν RP 7:43 Θεοῦ WH Treg] + ὑμῶν NIV RP 7:43 Ῥαιφάν NIV] Ῥομφά WH; Ῥεφάν Treg; Ῥεμφάν RP 7:46 Θεῷ WH Treg NIV RP] οἴκῳ NA 7:48 χειροποιήτοις WH Treg NIV] + ναοῖς RP 7:49 ἢ δὲ Treg NIV RP] καὶ ἢ WH 7:51 καρδίαις WH Treg NIV] τῇ καρδίᾳ RP 7:52 ἐγένεσθε WH Treg NIV] γεγένησθε RP

⁵⁴ Ἀκούοντες δὲ ταῦτα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. ⁵⁵ ὑπάρχων δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶδεν δόξαν θεοῦ καὶ Ἰησοῦν ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ, ⁵⁶ καὶ εἶπεν· Ἴδου θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς διηνοιγμένους καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἐστῶτα τοῦ θεοῦ. ⁵⁷ κρᾶζαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ συνέσχον τὰ ὦτα αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν, ⁵⁸ καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου. ⁵⁹ καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα· Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου· ⁶⁰ θεὸς δὲ τὰ γόνατα ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ· Κύριε, μὴ στήσης αὐτοῖς ταύτην τὴν ἁμαρτίαν· καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη.

8

¹ Σαῦλος δὲ ἦν συννευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ.

Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες δὲ διεσπάρηνσαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας πλὴν τῶν ἀποστόλων. ² συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς καὶ ἐποίησαν κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. ³ Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς φυλακὴν.

⁴ Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διήλθον εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον. ⁵ Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς τὴν πόλιν τῆς Σαμαρείας ἐκήρυσσεν αὐτοῖς τὸν χριστόν. ⁶ προσεῖχον γὰρ οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοῦ καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει· ⁷ πολλοὶ γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα βοῶντα φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχοντο, πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν· ⁸ ἐγένετο δὲ πολλὴ χαρὰ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.

⁹ Ἀνὴρ δὲ τις ὀνόματι Σίμων προϋπῆρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων καὶ ἐξιστάνων τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας, λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν, ¹⁰ ὃν προσεῖχον πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ἡ Δύναμις τοῦ θεοῦ ἡ καλουμένη Μεγάλη. ¹¹ προσεῖχον δὲ αὐτῷ διὰ τὸ ἱκανῶ χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακεῖν αὐτοῦς. ¹² ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. ¹³ ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσεν, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ, θεωρῶν τε σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας ἐξίστατο.

¹⁴ Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς Πέτρον καὶ Ἰωάννην, ¹⁵ οἵτινες καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν ὅπως λάβωσιν πνεῦμα ἅγιον. ¹⁶ οὐδέπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ¹⁷ τότε ἐπετίθεσαν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάβανον πνεῦμα ἅγιον. ¹⁸ ἰδὼν δὲ ὁ Σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδεται τὸ πνεῦμα προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα ¹⁹ λέγων· Δότε κάμοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἵνα ὡς ἐὰν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον. ²⁰ Πέτρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν ὅτι τὴν δωρεάν τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. ²¹ οὐκ ἔστιν σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ἔναντι τοῦ θεοῦ. ²² μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ κυρίου εἰ ἄρα ἀφεθήσεται σοὶ ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου· ²³ εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὀρώ σε ὄντα. ²⁴ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν· Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύριον ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὥς εἰρήκατε.

7:56 διηνοιγμένους WH Treg NIV] ἀνεψγμένους RP 7:58 αὐτῶν WH Treg NIV] - RP 7:60 ταύτην τὴν ἁμαρτίαν WH Treg NIV] τὴν ἁμαρτίαν ταύτην RP 8:2 ἐποίησαν WH Treg NIV] ἐποίησαντο RP 8:5 τὴν WH NIV] - Treg RP 8:6 δὲ WH Treg NIV] τε RP 8:7 πολλοὶ WH Treg NIV] Πολλῶν RP 8:7 ἐξήρχοντο WH Treg NIV] ἐξήρχετο RP 8:8 ἐγένετο δὲ WH Treg NIV] Καὶ ἐγένετο RP 8:8 πολλὴ χαρὰ WH Treg NIV] χαρὰ μεγάλη RP 8:9 ἐξιστάνων WH Treg NIV] ἐξιστῶν RP 8:10 πάντες WH Treg NIV] - RP 8:10 καλουμένη WH Treg NIV] - RP 8:12 περὶ WH Treg NIV] τὰ περὶ RP 8:13 σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας WH Treg NIV] δυνάμεις καὶ σημεῖα γινόμενα RP 8:14 αὐτοὺς WH Treg NIV] + τὸν RP 8:16 οὐδέπω WH Treg NIV] οὐπω RP 8:16 κυρίου WH Treg NIV] χριστοῦ RP 8:17 ἐπετίθεσαν WH Treg NIV] ἐπετίθουν RP 8:18 ἰδὼν WH Treg NIV] Θεασάμενος RP 8:18 πνεῦμα WH NIV] + τὸ ἅγιον Treg RP 8:21 ἔναντι WH Treg NIV] ἐνώπιον RP 8:22 κυρίου WH Treg NIV] θεοῦ RP

²⁵ Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ κυρίου ὑπέστρεφον εἰς Ἱεροσόλυμα, πολλὰς τε κώμας τῶν Σαμαριτῶν εὐηγγελίζοντο.

²⁶ Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον λέγων· Ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρημος. ²⁷ καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος δυνάστης Ῥανδάκης βασιλίσσης Αἰθιοπῶν, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλὴμ, ²⁸ ἦν ἔτε ὑποστρέφων καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ καὶ ἀνεγίνωσκεν τὸν προφήτην Ἡσαΐαν. ²⁹ εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ· Πρόσελθε καὶ κολληθήθῃ τῷ ἄρματι τούτῳ. ³⁰ προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος Ἡσαΐαν τὸν προφήτην· καὶ εἶπεν· Ἀρά γε γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; ³¹ ὁ δὲ εἶπεν· Πῶς γὰρ ἂν δυναίμην ἐὰν μὴ τις ὁδηγήσῃ με; παρεκάλεσέν τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. ³² ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν ἦν αὕτη· Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείραντος αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. ³³ ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ κρίσις αὐτοῦ ἦρθη· τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγῆσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. ³⁴ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπεν· Δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο. περὶ ἑαυτοῦ ἢ περὶ ἑτέρου τινός; ³⁵ ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἀρχάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης εὐηγγέλισατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. ³⁶ ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἦλθον ἐπὶ τι ὕδωρ, καὶ φησιν ὁ εὐνοῦχος· Ἰδοὺ ὕδωρ, τί κωλύει με βαπτισθῆναι. ³⁸ καὶ ἐκέλευσεν στήναι τὸ ἄρμα, καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ ὃ τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος, καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. ³⁹ ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα κυρίου ἦρπασεν τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος, ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων. ⁴⁰ Φίλιππος δὲ εὐρέθη εἰς Ἀζωτον, καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν.

9

¹ Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ ² ῥήτησατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἐὰν τινὰς εὔρῃ τῆς ὁδοῦ ὄντας, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλὴμ. ³ ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίξιν τῇ Δαμασκῷ, ἐξαίφνης τε αὐτὸν περιήστραψεν φῶς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ⁴ καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσεν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκεις; ⁵ εἶπεν δέ· Τίς εἶ, κύριε; ὁ δὲ· Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις. ⁶ ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεται σοι ὅ τί σε δεῖ ποιεῖν. ⁷ οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἰστήκεισαν ἐνεοί, ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς μηδένα δὲ θεωροῦντες. ⁸ ἡγέρθη δὲ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς, ἀνεωγμένων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ οὐδὲν ἔβλεπεν· χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν. ⁹ καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν.

¹⁰ Ἦν δὲ τις μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἑν ὁράματι ὁ κύριος· Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν· Ἰδοὺ ἐγώ, κύριε. ¹¹ ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτόν· Ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην Εὐθεΐαν καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι Ταρσέα, ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται, ¹² καὶ εἶδεν ἄνδρα ἐν ὁράματι Ἀνανίαν ὀνόματι· εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρας ὅπως ἀναβλέψῃ. ¹³ ἀπεκρίθη δὲ Ἀνανίας· Κύριε, ἤκουσα ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα

8:25 ὑπέστρεφον WH Treg NIV] ὑπέστρεψαν RP **8:25** Ἱεροσόλυμα WH Treg NIV] Ἱερουσαλὴμ RP **8:25** εὐηγγελίζοντο WH Treg NIV] εὐηγγέλισαντο RP **8:27** Κανδάκης WH Treg NIV] + τῆς RP **8:28** τε Treg NIV RP] δὲ WH **8:30** Ἡσαΐαν τὸν προφήτην WH Treg NIV] τὸν προφήτην Ἡσαΐαν RP **8:31** ὁδηγήσει WH Treg NIV] ὁδηγήσῃ RP **8:32** κείραντος WH NIV] κείροντος Treg RP **8:33** ταπεινώσει WH Treg] + αὐτοῦ NIV RP **8:33** τὴν WH Treg NIV] + δὲ RP **8:34** τοῦτο WH Treg NA RP] – NIV **8:36** βαπτισθῆναι; WH Treg NIV RP] + 37 εἶπε δὲ ὁ Φίλιππος· Εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, ἔξεστιν. ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε· Πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ εἶναι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. TR **9:3** ἐξαίφνης τε αὐτὸν περιήστραψεν WH Treg NIV] καὶ ἐξαίφνης περιήστραψεν αὐτόν RP **9:3** ἐκ WH Treg NIV] ἀπὸ RP **9:5** δέ WH Treg NIV] + κύριος εἶπεν RP **9:6** ὃ τί Treg NIV] ὅτι WH; τί RP **9:8** Σαῦλος WH Treg NIV] ὁ Σαῦλος RP **9:8** δὲ WH Treg NIV] τε RP **9:8** οὐδὲν WH Treg NIV] οὐδένα RP **9:10** ἐν ὁράματι ὁ κύριος WH Treg NIV] ὁ κύριος ἐν ὁράματι RP **9:11** Ἀναστὰς Treg NIV RP] Ἀνάστα WH **9:12** ἄνδρα ἐν ὁράματι Ἀνανίαν ὀνόματι WH Treg NIV] ἐν ὁράματι ἄνδρα ὀνόματι Ἀνανίαν RP **9:12** χεῖρας Treg] τὰς χεῖρας WH NIV; χεῖρα RP **9:13** ἤκουσα WH Treg NIV] ἀκήκοα RP

κακὰ τοῖς ἁγίοις σου ἐποίησεν ἐν Ἱερουσαλὴμ· ¹⁴ καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου. ¹⁵ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος· Πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς ἐστίν μοι· οὗτος τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἔθνων τε καὶ βασιλέων υἱὸν τε Ἰσραὴλ, ¹⁶ ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν. ¹⁷ ἀπῆλθεν δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθείς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπεν· Σαοὺλ ἀδελφέ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέν με, ὁ Ἰησοῦς ὁ ὀφθεῖς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ἥ ἤρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῇς πνεύματος ἁγίου. ¹⁸ καὶ εὐθέως ἀπέπεσαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὥς λεπίδες, ἀνέβλεψέν τε καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη, ¹⁹ καὶ λαβὼν τροφὴν ἐνίσχυσεν.

Ἐγένετο δὲ μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινὰς, ²⁰ καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσεν τὸν Ἰησοῦν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ²¹ ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ ἔλεγον· Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας ἐν Ἱερουσαλὴμ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; ²² Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο καὶ συνέχυνεν τοὺς Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός.

²³ Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, συνεβουλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτόν. ²⁴ ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. παρετηροῦντο δὲ καὶ τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσιν. ²⁵ λαβόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτόν· χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.

²⁶ Παραγενόμενος δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐπείραζεν κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶν μαθητής. ²⁷ Βαρναβᾶς δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτόν ἤγαγεν πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγῆσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν τὸν κύριον καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. ²⁸ καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος εἰς Ἱερουσαλὴμ, παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου, ²⁹ ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν ἀνελεῖν αὐτόν. ³⁰ ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατήγαγον αὐτόν εἰς Καισάρειαν καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτόν εἰς Ταρσόν.

³¹ Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας εἶχεν εἰρήνην οἰκοδομουμένη, καὶ πορευομένη τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπληθύνετο.

³² Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδδα. ³³ εὔρεν δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπὸν τινα ὀνόματι Αἰνέαν· ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κρᾶβάττου, ὃς ἦν παραλελυμένος. ³⁴ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος· Αἰνέα, ἰδοὺ σε Ἰησοῦς Χριστός· ἀνάστηθι καὶ στρώσον σεαυτῷ· καὶ εὐθέως ἀνέστη. ³⁵ καὶ εἶδαν αὐτόν πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδδα καὶ τὸν Σαρῶνα, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον.

³⁶ Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά, ἣ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ἔργων ἀγαθῶν καὶ ἐλεημοσυνῶν ὧν ἐποίει. ³⁷ ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν

9:13 τοῖς ἁγίοις σου ἐποίησεν WH Treg NIV] ἐποίησεν τοῖς ἁγίοις σου RP **9:15** ἐστίν μοι WH Treg NIV] μοι ἐστίν RP **9:15** ἐθνῶν Treg NIV RP] τῶν ἐθνῶν WH **9:15** τε WH Treg NIV] – RP **9:17** Ἰησοῦς WH Treg NIV] – RP **9:18** αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν WH Treg NIV] ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ RP **9:18** ὥς WH Treg NIV] ὡσεὶ RP **9:19** ἐνίσχυσεν Treg NIV RP] ἐνίσχύθη WH **9:19** δὲ WH Treg NIV] + ὁ Σαῦλος RP **9:20** Ἰησοῦν WH Treg NIV] χριστόν RP **9:21** ἐν WH Treg RP] εἰς NIV **9:22** συνέχυνεν WH NIV] συνέχυνεν Treg RP **9:22** τοὺς Treg NIV RP] – WH **9:24** παρετηροῦντο δὲ καὶ WH Treg NIV] Παρετήρουν τε RP **9:25** οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτὸν οἱ μαθηταὶ RP **9:25** διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτόν WH Treg NIV] καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους RP **9:26** εἰς WH Treg NIV] ὁ Σαῦλος ἐν RP **9:26** ἐπείραζεν WH Treg NIV] ἐπειράτο RP **9:27** τοῦ NIV RP] – WH Treg **9:28** καὶ ἐκπορευόμενος WH Treg NIV] – RP **9:28** Ἱερουσαλὴμ WH Treg NIV] + καὶ RP **9:28** κυρίου WH Treg NIV] + Ἰησοῦ RP **9:29** ἀνελεῖν αὐτόν WH Treg NIV] αὐτόν ἀνελεῖν RP **9:31** Ἡ ... ἐκκλησία ... εἶχεν ... οἰκοδομουμένη ... πορευομένη ... ἐπληθύνετο WH Treg NIV] Αἱ ... ἐκκλησίαι ... εἶχον ... οἰκοδομοῦμεναι ... πορευόμεναι ... ἐπληθύνοντο RP **9:33** ὀνόματι Αἰνέαν WH Treg NIV] Αἰνέαν ὀνόματι RP **9:33** κρᾶβάττου WH Treg NIV] κρᾶββάτω RP **9:34** Χριστός WH Treg NIV] ὁ χριστός RP **9:35** Σαρῶνα WH Treg NIV] Ἀσάρωνα RP **9:36** ἔργων ἀγαθῶν WH Treg NIV] ἀγαθῶν ἔργων RP

αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ ἔθηκαν αὐτὴν ἐν ὑπερώῳ. ³⁸ ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδας τῇ Ἰόππῃ οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ ἀπέστειλαν δύο ἄνδρας πρὸς αὐτὸν παρακαλοῦντες· Μὴ ὀκνήσῃς διελθεῖν ἕως ἡμῶν. ³⁹ ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῶν, καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὕσα ἡ Δορκάς. ⁴⁰ ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος καὶ θείς τὰ γόνατα προσηύξατο, καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπεν· Ταβιθά, ἀνάστηθι. ἡ δὲ ἤνοιξεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον ἀνεκάθισεν. ⁴¹ δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα ἀνέστησεν αὐτήν, φωνήσας δὲ τοὺς ἀγίους καὶ τὰς χήρας παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. ⁴² γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐπὶ τὸν κύριον. ⁴³ ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἱκανὰς μεῖναι ἐν Ἰόππῃ παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

10

¹ Ἀνὴρ δὲ τις ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς, ² εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ διὰ παντός, ³ εἶδεν ἐν ὁράματι φανερώς ὥσει περὶ ὥραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας ἄγγελον τοῦ θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν καὶ εἰπόντα αὐτῷ· Κορνήλιε. ⁴ ὁ δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφορος γενόμενος εἶπεν· Τί ἐστίν, κύριε; εἶπεν δὲ αὐτῷ· Αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ. ⁵ καὶ νῦν πέμψον ἄνδρας εἰς Ἰόππην καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα ἃν ἐπικαλεῖται Πέτρος. ⁶ οὗτος ξενίζεται παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ, ὃς ἐστὶν οἰκία παρὰ θάλασσαν. ⁷ ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν αὐτῷ, φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ ⁸ καὶ ἐξηγησάμενος ἅπαντα αὐτοῖς ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην.

⁹ Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁδοιπορούντων ἐκείνων καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσευξασθαι περὶ ὥραν ἑκτῇ. ¹⁰ ἐγένετο δὲ πρόσπεινος καὶ ἤθελεν γεύσασθαι· παρασκευαζόντων δὲ αὐτῶν ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν ἔκστασις, ¹¹ καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεωγμένον καὶ καταβαῖνον σκευὸς τι ὡς ὁθόνην μεγάλην τέσσαρσιν ἄρχαῖς καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ¹² ἐν ᾧ ὑπῆρχεν πάντα τὰ τετράποδα καὶ ἔρπετὰ τῆς γῆς καὶ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. ¹³ καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν· Ἀναστὰς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε. ¹⁴ ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν· Μηδαμῶς, κύριε, ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν καὶ ἀκάθαρτον. ¹⁵ καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν· Ἄ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν σὺ μὴ κοῖνου. ¹⁶ τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ εὐθὺς ἀνελήμφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν.

¹⁷ Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος τί ἂν εἴῃ τὸ ὄραμα ὃ εἶδεν, ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ὑπὸ τοῦ Κορνηλίου διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα, ¹⁸ καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο εἰ Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται. ¹⁹ τοῦ δὲ Πέτρου διενθυμουμένου περὶ τοῦ ὁράματος εἶπεν αὐτῷ τὸ πνεῦμα· Ἴδου ἄνδρες ζητοῦντές σε. ²⁰ ἀλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς μηδὲν διακρινόμενος, ὅτι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. ²¹ καταβὰς δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας εἶπεν· Ἴδου ἐγὼ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι' ἣν πάρεστε;

9:37 ἔθηκαν αὐτὴν Treg NIV] αὐτὴν ἔθηκαν RP; ἔθηκαν WH 9:38 δύο ἄνδρας WH Treg NIV] - RP 9:38 ὀκνήσῃς WH Treg NIV] ὀκνήσαι RP 9:38 ἡμῶν WH Treg NIV] αὐτῶν RP 9:40 καὶ WH Treg NIV] - RP 9:42 τῆς Treg NIV RP] - WH 9:42 ἐπίστευσαν πολλοὶ WH Treg NIV] πολλοὶ ἐπίστευσαν RP 9:43 δὲ WH NIV RP] + αὐτὸν Treg 9:43 μεῖναι WH Treg NIV] + αὐτὸν RP 10:1 τις WH Treg NIV] + ἦν RP 10:2 ποιῶν WH Treg NIV] + τε RP 10:3 περὶ WH Treg NIV] - RP 10:4 ἔμπροσθεν WH Treg NIV] ἐνώπιον RP 10:5 ἄνδρας εἰς Ἰόππην WH Treg NIV] εἰς Ἰόππην ἄνδρας RP 10:5 τινα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος WH Treg NIV] τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον RP 10:7 αὐτῷ WH Treg NIV] τῷ Κορνηλίῳ RP 10:7 οἰκετῶν WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP 10:8 ἅπαντα αὐτοῖς WH Treg NIV] αὐτοῖς ἅπαντα RP 10:10 αὐτῶν WH Treg NIV] ἐκείνων RP 10:10 ἐγένετο WH Treg NIV] ἐπέπεσεν RP 10:11 καταβαῖνον WH Treg NIV] + ἐπ' αὐτόν RP 10:11 ἀρχαῖς WH Treg NIV] + δεδεμένον καὶ RP 10:12 καὶ ἔρπετὰ τῆς γῆς καὶ WH Treg NIV] τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἔρπετὰ καὶ τὰ RP 10:14 καὶ WH Treg NIV] ἢ RP 10:16 εὐθὺς WH Treg NIV] πάλιν RP 10:17 ἰδοὺ WH Treg NIV] καὶ ἰδοὺ RP 10:17 ὑπὸ WH NIV] ἀπὸ Treg RP 10:17 τοῦ WH Treg NIV] - RP 10:18 ἐπυνθάνοντο Treg NIV RP] ἐπύθοντο WH 10:19 αὐτῷ τὸ πνεῦμα NIV RP] τὸ πνεῦμα αὐτῷ Treg; τὸ πνεῦμα WH 10:19 ἄνδρες RP] + τρεῖς Treg NIV; + δύο WH 10:19 ζητοῦντές WH NIV] ζητοῦσίν Treg RP 10:20 ὅτι WH Treg NIV] διότι RP

²² οἱ δὲ εἶπαν· Κορνήλιος ἑκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἁγίου μεταπέμψασθαι σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα παρὰ σοῦ. ²³ εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισεν.

Τῇ δὲ ἐπαύριον ἄναστὰς ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς, καὶ τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. ²⁴ τῇ δὲ ἐπαύριον εἰσῆλθεν εἰς τὴν Καισάρειαν. ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτοὺς συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. ²⁵ ὡς δὲ ἐγένετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας προσεκύνησεν. ²⁶ ὁ δὲ Πέτρος ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· Ἀνάστηθι· καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι. ²⁷ καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθεν, καὶ εὗρίσκει συνεληλυθότας πολλούς, ²⁸ ἔφη τε πρὸς αὐτούς· Ὑμεῖς ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλαῖσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἄλλοφύλῳ· κάμοι ὁ θεὸς ἔδειξεν μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον. ²⁹ διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθεῖς πυνθάνομαι οὖν τίني λόγῳ μετεπέμψασθέ με.

³⁰ Καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη· Ἀπὸ τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἤμην τὴν ἐνάτην προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῇτι λαμπρᾷ ³¹ καὶ φησί· Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχή καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ³² πέμψον οὖν εἰς Ἰόππην καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν. ³³ ἐξαυτῆς οὖν ἔπεμψα πρὸς σέ, σύ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ κυρίου.

³⁴ Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν· Ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἔστιν προσωπολήμπτης ὁ θεός, ³⁵ ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην δεκτὸς αὐτῷ ἐστιν. ³⁶ τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλεν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· οὗτός ἐστιν πάντων κύριος. ³⁷ ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον ῥῆμα καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἄρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης, ³⁸ Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέθ, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἁγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ. ³⁹ καὶ ἡμεῖς μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἔν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ Ἱερουσαλὴμ· ὃν καὶ ἀνεῖλαν κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. ⁴⁰ τοῦτον ὁ θεὸς ἤγειρεν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, ⁴¹ οὐ παντὶ τῷ λαῷ ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ⁴² καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ ὠρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν. ⁴³ τούτῳ πάντες οἱ προφηταὶ μαρτυροῦσιν, ἄφεσιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν.

⁴⁴ Ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα ἐπέπεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. ⁴⁵ καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι συνῆλθον τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκέχυται. ⁴⁶ ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν. τότε ἀπεκρίθη Πέτρος· ⁴⁷ Μήτι τὸ ὕδωρ δύναται κωλύσαι τις τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλαβον ὡς καὶ ἡμεῖς; ⁴⁸ προσέταξεν δὲ αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι. τότε ἡρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

10:23 ἀναστὰς WH Treg NIV] ὁ Πέτρος RP **10:24** τῇ δὲ WH Treg NIV] Καὶ τῇ RP **10:24** εἰσῆλθεν WH Treg NIV] εἰσῆλθον RP **10:26** ἤγειρεν αὐτὸν WH Treg NIV] αὐτὸν ἤγειρεν RP **10:30** ἤμην WH Treg NIV] + νηστεύων καὶ RP **10:30** ἐνάτην WH Treg NIV] + ὥραν RP **10:32** θάλασσαν WH Treg NIV] + ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι RP **10:33** κυρίου WH Treg NIV] θεοῦ RP **10:36** ὃν Treg NIV RP] - WH **10:37** ἄρξάμενος WH Treg NIV] ἀρξάμενον RP **10:39** ἡμεῖς WH Treg NIV] + ἔσμεν RP **10:39** καὶ WH Treg] + ἐν NIV RP **10:40** τῇ WH Treg RP] ἐν τῇ NIV **10:42** οὗτός WH Treg NIV] αὐτός RP **10:45** ὅσοι Treg NIV RP] οἱ WH **10:45** ἁγίου πνεύματος Treg NIV RP] πνεύματος τοῦ ἁγίου WH **10:46** ἀπεκρίθη WH Treg NIV] + ὁ RP **10:47** δύναται κωλύσαι WH Treg NIV] κωλύσαι δύναται RP **10:47** ὡς WH Treg NIV] καθὼς RP **10:48** δὲ WH Treg NIV] τε RP **10:48** ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι WH Treg NIV] βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου RP

11

¹ Ἦκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. ² ὅτε δὲ ἀνέβη Πέτρος εἰς Ἱερουσαλήμ, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς ³ λέγοντες ὅτι Ἐἰσήλθες πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ἔχοντας καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. ⁴ ἄρξάμενος δὲ Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων. ⁵ Ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχόμενος καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὄραμα, καταβαῖνον σκευὸς τι ὡς ὀθόνην μεγάλην τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἦλθεν ἄχρι ἐμοῦ. ⁶ εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἔρπετά καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. ⁷ ἤκουσα δὲ καὶ φωνῆς λεγούσης μοι· Ἀναστάς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε. ⁸ εἶπον δὲ Μηδαμῶς, κύριε, ὅτι κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου. ⁹ ἀπεκρίθη δὲ φωνὴ ἐκ δευτέρου· ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· Ἀ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν σὺ μὴ κοῖνου. ¹⁰ τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ ἀνεσπάσθη πάλιν ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. ¹¹ καὶ ἰδοὺ ἐξαυτῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ἧ ἤμην, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρείας πρὸς με. ¹² εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμά μοι· συνελθεῖν αὐτοῖς μηδὲν διακρίναντα. ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἕξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσῆλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός. ¹³ ἀπήγγειλεν δὲ ἡμῖν πῶς εἶδεν τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ εἰπόντα· Ἀπόστειλον εἰς Ἰόππην καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον, ¹⁴ ὃς λαλήσει ῥήματα πρὸς σὲ ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου. ¹⁵ ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς ὥσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. ¹⁶ ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος τοῦ κυρίου ὡς ἔλεγεν· Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ¹⁷ εἰ οὖν τὴν ἴσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν πιστεῦσασιν ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἐγὼ τίς ἤμην δυνατὸς κωλύσαι τὸν θεόν; ¹⁸ ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν λέγοντες· Ἄρα καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν μετάνοιαν εἰς ζωὴν ἔδωκεν.

¹⁹ Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διήλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. ²⁰ ἦσαν δὲ τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες ἐλθόντες εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν καὶ πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς, εὐαγγελιζόμενοι τὸν κύριον Ἰησοῦν. ²¹ καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ' αὐτῶν, πολὺς τε ἀριθμὸς ὁ πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. ²² ἠκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὦτα τῆς ἐκκλησίας τῆς οὔσης ἐν Ἱερουσαλήμ περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρναβᾶν ἕως Ἀντιοχείας. ²³ ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τὴν τοῦ θεοῦ, ἐχάρη καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ κυρίῳ, ²⁴ ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως. καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ κυρίῳ. ²⁵ ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ταρσὸν ἀναζητῆσαι Σαῦλον, ²⁶ καὶ εὐρὼν ἤγαγεν εἰς Ἀντιόχειαν. ἐγένετο δὲ αὐτοῖς καὶ ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι ὄχλον ἱκανόν, χρηματίσαι τε πρῶτως ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς.

²⁷ Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν. ²⁸ ἀναστὰς δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Ἀγαβὸς ἐσήμανεν διὰ τοῦ πνεύματος λιμὸν μεγάλην μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην· ἥτις ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου. ²⁹ τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὐπορεῖτό τις ὥρισαν

11:2 ὅτε δὲ WH Treg NIV] Καὶ ὅτε RP **11:2** Ἱερουσαλήμ WH Treg NIV] Ἱεροσόλυμα RP **11:3** Εἰσῆλθες πρὸς ... ἔχοντας καὶ συνέφαγες NIV] Πρὸς ... ἔχοντας εἰσῆλθες καὶ συνέφαγες RP; Εἰσῆλθεν πρὸς ... ἔχοντας καὶ συνέφαγεν WH Treg **11:4** δὲ WH Treg NIV] + ὁ RP **11:7** καὶ WH Treg NIV] - RP **11:8** ὅτι WH Treg NIV] + πᾶν RP **11:9** φωνὴ ἐκ δευτέρου Treg NIV] ἐκ δευτέρου φωνὴ WH; μοι φωνὴ ἐκ δευτέρου RP **11:10** ἀνεσπάσθη πάλιν WH Treg NIV] πάλιν ἀνεσπάσθη RP **11:11** ἤμην WH Treg NA] ἤμην NIV RP **11:12** τὸ πνεῦμά μοι WH Treg NIV] μοι τὸ πνεῦμά RP **11:12** διακρίναντα WH Treg NIV] διακρινόμενον RP **11:13** δὲ WH Treg NIV] τε RP **11:13** εἰπόντα WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **11:13** Ἰόππην WH Treg NIV] + ἄνδρας RP **11:16** τοῦ WH Treg NIV] - RP **11:17** ἐγὼ WH Treg NIV] + δὲ RP **11:18** ἐδόξασαν WH Treg NIV] ἐδόξαζον RP **11:18** Ἄρα WH Treg NIV] + γε RP **11:18** εἰς ζωὴν ἔδωκεν WH Treg NIV] ἔδωκεν εἰς ζωὴν RP **11:20** ἐλθόντες WH Treg NIV] εἰσελθόντες RP **11:20** καὶ WH Treg NIV] - RP **11:20** Ἑλληνιστάς WH NA RP] Ἑλληνας Treg NIV **11:21** ὁ WH Treg NIV] - RP **11:22** οὔσης WH Treg NIV] - RP **11:22** Ἱερουσαλήμ WH Treg NIV] Ἱεροσολύμοις RP **11:22** Βαρναβᾶν WH Treg NIV] + διελθεῖν NA RP **11:23** τὴν WH Treg NIV] - RP **11:23** προσμένειν Treg NIV RP] + ἐν WH **11:25** Ταρσὸν WH Treg NIV] + ὁ Βαρνάβας RP **11:26** ἤγαγεν WH Treg NIV] + αὐτὸν RP **11:26** αὐτοῖς καὶ WH Treg NIV] αὐτοὺς RP **11:26** ἐν WH Treg NIV] - RP **11:26** πρῶτως WH Treg NIV] πρῶτον RP **11:28** μεγάλην WH Treg NIV] μέγαν RP **11:28** ἥτις WH Treg NIV] ὅστις καὶ RP **11:28** Κλαυδίου WH Treg NIV] + Καίσαρος RP

ἕκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· ³⁰ ὃ καὶ ἐποίησαν ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρναβᾶ καὶ Σαύλου.

12

¹ Κατ' ἐκείνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς τὰς χεῖρας κακῶσαί τινες τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. ² ἀνεῖλεν δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρη. ³ ἰδὼν δὲ ὅτι ἀρεστόν ἐστιν τοῖς Ἰουδαίοις προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον (ἦσαν δὲ ἡμέραι τῶν ἀζύμων), ⁴ ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακὴν, παραδούς τέσσαρσιν τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. ⁵ ὁ μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν ἔκτενῶς γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεὸν περὶ αὐτοῦ.

⁶ Ὅτε δὲ ἤμελλεν προαγαγεῖν αὐτόν ὁ Ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν δεδεμένος ἀλύσειν δυσὶν, φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακὴν. ⁷ καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκίματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· Ἀνάστα ἐν τάχει· καὶ ἐξέπεσαν αὐτοῦ αἱ ἀλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. ⁸ εἶπεν δὲ ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν· Ζῶσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου· ἐποίησεν δὲ οὕτως· καὶ λέγει αὐτῷ· Περιβαλοῦ τὸ ἱμάτιόν σου καὶ ἀκολουθεῖ μοι. ⁹ καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι ἀληθὲς ἐστὶν τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ ὄραμα βλέπειν. ¹⁰ διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν ἦλθαν ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρὰν τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἣτις αὐτομάτῃ ἠνοιγῇ αὐτοῖς, καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ. ¹¹ καὶ ὁ Πέτρος ἐν ἑαυτῷ γενόμενος εἶπεν· Νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλεν ὁ κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων.

¹² Συνιδὼν τε ἦλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν τῆς Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι. ¹³ κρούσαντος δὲ αὐτοῦ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος προσῆλθε παιδίσκη ὑπακοῦσαι ὀνόματι Ῥόδη, ¹⁴ καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἠνοιξεν τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἐστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. ¹⁵ οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπαν· Μαίνῃ. ἡ δὲ διῖσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. οἱ δὲ ἔλεγον· Ὁ ἄγγελός ἐστιν αὐτοῦ. ¹⁶ ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενεν κρούων· ἀνοίξαντες δὲ εἶδαν αὐτόν καὶ ἐξέστησαν. ¹⁷ κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς, εἶπέν τε· Ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον.

¹⁸ Γενομένης δὲ ἡμέρας ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο. ¹⁹ Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτόν καὶ μὴ εὐρὼν ἀνακρίνας τοὺς φύλακας ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι, καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς Καισάρειαν διέτριβεν.

²⁰ Ἦν δὲ θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως ἡτοῦντο εἰρήνην διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς. ²¹ τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικὴν καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς· ²² ὁ δὲ δῆμος ἐπεφώνει· Θεοῦ φωνὴ καὶ οὐκ ἀνθρώπου. ²³ παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτόν ἄγγελος κυρίου ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκεν τὴν δόξαν τῷ θεῷ, καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος ἐξέψυξεν.

²⁴ Ὁ δὲ λόγος τοῦ Θεοῦ ἠύξανεν καὶ ἐπληθύνετο. ²⁵ Βαρναβᾶς δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν, εἰς Ἱερουσαλὴμ πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συμπαραλαβόντες Ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.

12:3 ἰδὼν δὲ WH Treg NIV] καὶ ἰδὼν RP **12:3** δὲ WH Treg] + αἱ NIV RP **12:5** ἐκτενῶς WH Treg NIV] ἐκτενῆς RP **12:5** περὶ WH Treg NIV] ὑπὲρ RP **12:6** προαγαγεῖν αὐτόν NIV] προαγαγεῖν αὐτόν WH; προάγειν αὐτόν Treg; αὐτόν προάγειν RP **12:8** δὲ WH Treg NIV] τε RP **12:8** Ζῶσαι WH Treg NIV] Περιζῶσαι RP **12:9** ἠκολούθει WH Treg NIV] + αὐτῷ RP **12:11** ἐν ἑαυτῷ γενόμενος WH Treg NIV] γενόμενος ἐν ἑαυτῷ RP **12:11** ὁ WH NIV] - Treg RP **12:12** τῆς WH Treg NIV] - RP **12:13** αὐτοῦ WH Treg NIV] τοῦ Πέτρου RP **12:15** ἐστὶν αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτοῦ ἐστὶν RP **12:17** τε WH Treg NIV] δέ RP **12:19** εἰς WH Treg NIV] + τὴν RP **12:20** δὲ WH Treg NIV] + ὁ Ἡρώδης RP **12:21** καὶ Treg NIV RP] - WH **12:22** Θεοῦ φωνὴ WH Treg NIV] φωνὴ θεοῦ RP **12:23** τὴν WH Treg NIV] - RP **12:24** θεοῦ Treg NIV RP] κυρίου WH **12:25** εἰς WH NA RP] ἐξ Treg; ἀπὸ NIV **12:25** συμπαραλαβόντες WH Treg NIV] + καὶ RP

13

¹ Ἦσαν ἑνὲν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι ὃ τε Βαρναβᾶς καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μανασὴν τε Ἡρώδου τοῦ τετραάρχου σύντροφος καὶ Σαῦλος. ² λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ νηστευόντων εἶπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· Ἀφορίσατε δὴ μοι τὸν Βαρναβᾶν καὶ Σαῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. ³ τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἀπέλυσαν.

⁴ Αὐτοὶ μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος κατήλθον εἰς Σελεύκειαν, ἐκεῖθεν τε ἀπέπλευσαν εἰς Κύπρον, ⁵ καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμῖνι κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην ὑπηρέτην. ⁶ διελθόντες δὲ ὅλην τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου εὗρον ἄνδρα τινὰ μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον ᾧ ὄνομα Βαριησοῦ, ⁷ ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρναβᾶν καὶ Σαῦλον ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. ⁸ ἀντίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας ὁ μάγος, οὕτως γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως. ⁹ Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου ἀτενίσας εἰς αὐτὸν ¹⁰ εἶπεν· ὦ πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης ῥαδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς κυρίου τὰς εὐθείας; ¹¹ καὶ νῦν ἰδοὺ χεὶρ κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔσῃ τυφλὸς μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. παραχρῆμα δὲ ἔπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. ¹² τότε ἰδὼν ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονός ἐπίστευσεν ἐκπλησσομένης ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.

¹³ Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ Παῦλον ἦλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας· Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. ¹⁴ αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν (τὴν Πισιδίαν), καὶ εἰσελθόντες εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐκάθισαν. ¹⁵ μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς λέγοντες· Ἄνδρες ἀδελφοί, εἴ τίς ἐστιν ἐν ὑμῖν λόγος παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε. ¹⁶ ἀναστὰς δὲ Παῦλος καὶ κατασείσας τῇ χειρὶ εἶπεν· Ἄνδρες Ἰσραηλῖται καὶ οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν, ἀκούσατε. ¹⁷ ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὕψωσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτου, καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς, ¹⁸ καί, ὡς τεσσερακονταετὴ χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, ¹⁹ καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ Χανάν κατεκληρονόμησεν τὴν γῆν αὐτῶν ²⁰ ὥς ἔτεσι τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα. καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκεν κριτὰς ἕως Σαμουὴλ τοῦ προφήτου. ²¹ κακεῖθεν ἠτήσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς τὸν Σαοὺλ υἱὸν Κίς, ἀνδρὰ ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, ἔτη τεσσεράκοντα. ²² καὶ μεταστήσας αὐτὸν ἡγείρεν τὸν Δαυὶδ αὐτοῖς εἰς βασιλέα, ᾧ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας· Εὗρον Δαυὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ἀνδρὰ κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. ²³ τούτου ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν ἡγάγεν τῷ Ἰσραὴλ σωτῆρα Ἰησοῦν, ²⁴ προκηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ. ²⁵ ὡς δὲ ἐπλήρου Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγεν· Τί ἐμὲ ὑπονοεῖτε εἶναι; οὐκ εἰμὶ ἐγώ· ἀλλ' ἰδοὺ ἔρχεται μετ' ἐμὲ οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι.

²⁶ Ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ γένους Ἀβραάμ καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θεόν, ἡμῖν ὁ λόγος τῆς

13:1 δὲ WH Treg NIV] + τινες RP 13:2 καὶ WH Treg NIV] + τὸν RP 13:4 Αὐτοὶ WH Treg NIV] Οὗτοι RP 13:4 ἁγίου πνεύματος WH Treg NIV] πνεύματος τοῦ ἁγίου RP 13:4 [εἰς WH Treg NIV] + τὴν RP 13:4 τε WH Treg NIV] δὲ RP 13:4 [εἰς WH Treg NIV] + τὴν RP 13:6 ὅλην WH Treg NIV] - RP 13:6 ἄνδρα WH Treg NIV] - RP 13:6 Βαριησοῦ NIV] Βαριησοῦς WH Treg RP 13:9 ἁγίου WH Treg NIV] + καὶ RP 13:10 ὁδοὺς Treg RP] + τοῦ WH NIV 13:11 δὲ WH Treg RP] τε NIV 13:11 ἔπεσεν WH Treg NIV] ἐπέπεσεν RP 13:13 περὶ WH Treg NIV] + τὸν RP 13:14 τὴν Πισιδίαν WH Treg NIV] τῆς Πισιδίας RP 13:14 εἰσελθόντες WH Treg] ἐλθόντες NIV RP 13:15 τίς WH Treg NIV] - RP 13:15 ἐν ὑμῖν λόγος WH Treg NIV] λόγος ἐν ὑμῖν RP 13:17 Ἰσραὴλ WH Treg NIV] - RP 13:17 Αἰγύπτου WH Treg NIV] Αἰγύπτῳ RP 13:19 καὶ Treg NIV RP] - WH 13:19 κατεκληρονόμησεν WH Treg NIV] + αὐτοῖς RP 13:20 ὡς ... πεντήκοντα καὶ μετὰ ταῦτα WH Treg NIV] καὶ μετὰ ταῦτα ὡς ... πεντήκοντα RP 13:20 τοῦ NIV RP] - WH Treg 13:22 τὸν Δαυὶδ αὐτοῖς WH Treg NIV] αὐτοῖς τὸν Δαυὶδ RP 13:23 σωτῆρα Ἰησοῦν WH Treg NIV] σωτηρίαν RP 13:24 παντὶ τῷ λαῷ WH Treg NIV] τῷ RP 13:25 Ἰωάννης WH Treg NIV] ὁ Ἰωάννης RP 13:25 Τί ἐμὲ WH Treg NIV] Τίνα με RP 13:26 ἡμῖν WH NIV] ὑμῖν Treg RP

σωτηρίας ταύτης ἔξαπεστάλη. ²⁷ οἱ γὰρ κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τοῦτον ἀγνοήσαντες καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας κρίναντες ἐπλήρωσαν, ²⁸ καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὐρόντες ῥήσαντο Πιλᾶτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν. ²⁹ ὡς δὲ ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. ³⁰ ὁ δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτόν ἐκ νεκρῶν. ³¹ ὃς ὥφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλὴμ, οἵτινες ἔνυν εἰσὶ μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. ³² καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην ³³ ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκεν τοῖς τέκνοις ἡμῶν ἀναστήσας Ἰησοῦν, ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ γέγραπται τῷ δευτέρῳ· Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. ³⁴ ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτόν ἐκ νεκρῶν μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἶρηκεν ὅτι Δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαυὶδ τὰ πιστά. ³⁵ διότι καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· Οὐ δώσεις τὸν ὀσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. ³⁶ Δαυὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ θεοῦ βουλῇ ἐκοιμήθη καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ καὶ εἶδεν διαφθοράν, ³⁷ ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν οὐκ εἶδεν διαφθοράν. ³⁸ γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται, καὶ ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν νόμῳ Μωϋσέως δικαιωθῆναι ³⁹ ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται. ⁴⁰ βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις· ⁴¹ ἴδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε καὶ ἀφανίσθητε, ὅτι ἔργον ἐργάζομαι ἐγὼ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, ἔργον ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε ἐάν τις ἐκδιηγῇται ὑμῖν.

⁴² Ἐξιόντων δὲ αὐτῶν παρεκάλουν εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα. ⁴³ λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρναβᾷ, οἵτινες προσλαλοῦντες αὐτοῖς ἔπειθον· αὐτοὺς προσμένειν τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ.

⁴⁴ Τῷ δὲ ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου. ⁴⁵ ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλήσθησαν ζήλου καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ Παύλου λαλουμένοις βλασφημοῦντες. ⁴⁶ παρρησιασάμενοί τε ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρναβᾶς εἶπαν· Ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ἐπειδὴ ἀπωθεῖσθε αὐτόν καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. ⁴⁷ οὕτως γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ κύριος· Τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. ⁴⁸ ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. ⁴⁹ διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ κυρίου δι' ὅλης τῆς χώρας. ⁵⁰ οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας τὰς εὐσχήμονας καὶ τοὺς πρῶτους τῆς πόλεως καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ Βαρναβᾶν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. ⁵¹ οἱ δὲ ἐκτιναζάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ἐπ' αὐτοὺς ἦλθον εἰς Ἰκόνιον, ⁵² οἳ τε μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος ἁγίου.

14

¹ Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκόνιῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων καὶ λαλῆσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. ² οἱ δὲ ἀπειθήσαντες Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν. ³ ἰκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, διδόντι σημεῖα

13:26 ἔξαπεστάλη WH Treg NIV] ἀπεστάλη RP **13:31** νῦν WH Treg NIV] – RP **13:33** ἡμῶν WH Treg] αὐτῶν ἡμῖν NIV RP **13:33** ψαλμῷ γέγραπται τῷ δευτέρῳ WH NIV] ψαλμῷ τῷ δευτέρῳ γέγραπται RP; πρῶτῳ ψαλμῷ γέγραπται Treg **13:35** διότι WH Treg NIV] διὸ RP **13:38** ἐν WH Treg NIV] + τῷ RP **13:40** ἐπέλθῃ WH Treg NIV] + ἐφ' ὑμᾶς RP **13:41** ἐργάζομαι ἐγὼ WH Treg NIV] ἐγὼ ἐργάζομαι RP **13:41** ἔργον WH Treg NIV] – RP **13:42** αὐτῶν WH Treg NA] αὐτῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς NIV; ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων RP **13:42** παρεκάλουν WH Treg NIV] + τὰ ἔθνη RP **13:42** ταῦτα WH Treg NIV] – RP **13:43** αὐτοῖς WH Treg NIV] – RP **13:43** προσμένειν WH Treg NIV] ἐπιμένειν RP **13:44** δὲ WH Treg NIV] τε RP **13:44** κυρίου Treg NIV] θεοῦ WH RP **13:45** ὑπὸ WH Treg NIV] + τοῦ RP **13:45** λαλουμένοις WH Treg NIV] λεγομένοις RP **13:45** βλασφημοῦντες WH Treg NIV] ἀντιλέγοντες καὶ βλασφημοῦντες RP **13:46** τε WH Treg NIV] δὲ RP **13:46** ἐπειδὴ WH Treg NIV] + δὲ RP **13:48** ἔχαιρον WH Treg NIV] ἔχαιρεν RP **13:48** κυρίου Treg NIV RP] θεοῦ WH **13:50** γυναῖκας WH Treg NIV] + καὶ RP **13:50** καὶ WH Treg NIV] + τὸν RP **13:51** ποδῶν WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **13:52** τε WH Treg NIV] δὲ RP **14:2** ἀπειθήσαντες WH Treg NIV] ἀπειθοῦντες RP **14:3** τῷ WH Treg RP] ἐπὶ τῷ NIV

καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. ⁴ ἔσχισθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. ⁵ ὥς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς, ⁶ συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας Λύστραν καὶ Δέρβην καὶ τὴν περίχωρον, ⁷ κάκει εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν.

⁸ Καί τις ἀνὴρ ἄδύνατος ἐν Λύστροις τοῖς ποσὶν ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, ὃς οὐδέποτε περιεπάτησεν. ⁹ οὗτος ἤκουσεν τοῦ Παύλου λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἰδὼν ὅτι ἔχει πίστιν τοῦ σωθῆναι ¹⁰ εἶπεν ἡμεγάλη φωνῇ· Ἀνάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός· καὶ ἤλατο καὶ περιεπάτει. ¹¹ οἱ ἄλλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν Παῦλος ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες· Οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς ¹² ἐκάλουν τε τὸν Βαρναβᾶν Δία, τὸν δὲ Παῦλον Ἑρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. ¹³ ὁ ἄλλος ἱερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελεν θύειν. ¹⁴ ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρναβᾶς καὶ Παῦλος, διαρρήξαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐξεπῆδησαν εἰς τὸν ὄχλον κρίζοντες ¹⁵ καὶ λέγοντες· ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ θεὸν ζῶντα ὃς ἐποίησεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· ¹⁶ ὃς ἐν ταῖς παρωχημέναις γενεαῖς εἶσεν πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν· ¹⁷ καίτοι οὐκ ἀμάρτυρον αὐτὸν ἀφῆκεν ἁγαθουργῶν, οὐρανόθεν ὑμῖν ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ὑμῶν. ¹⁸ καὶ ταῦτα λέγοντες μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς.

¹⁹ Ἐπῆλθαν δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, νομίζοντες αὐτὸν τεθνηκέναι. ²⁰ κυκλωσάντων δὲ τῶν μαθητῶν αὐτὸν ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθεν σὺν τῷ Βαρναβᾶ εἰς Δέρβην.

²¹ Εὐαγγελισάμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ εἰς Ἰκόνιον καὶ εἰς Ἀντιόχειαν, ²² ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ²³ χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς κατ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν παρέθεντο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. ²⁴ καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἦλθον εἰς τὴν Παμφυλίαν, ²⁵ καὶ λαλήσαντες ἐν Πέργῃ τὸν λόγον κατέβησαν εἰς Ἀττάλειαν, ²⁶ κάκειθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. ²⁷ παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν ἀνήγγελλον ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν καὶ ὅτι ἤνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν θύραν πίστεως. ²⁸ διέτριβον δὲ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

15

¹ Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφούς ὅτι Ἐὰν μὴ περιτμηθῇτε τῷ ἔθει τῷ Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. ² γενομένης δὲ στάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρναβᾶ πρὸς αὐτοὺς ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρναβᾶν καὶ τινὰς ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. ³ οἱ μὲν

14:7 εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν WH Treg NIV] ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι RP **14:8** ἄδύνατος ἐν Λύστροις WH NIV] ἐν Λύστροις ἄδύνατος Treg RP **14:8** αὐτοῦ WH Treg NIV] + ὑπάρχων RP **14:8** περιεπάτησεν WH Treg NIV] περιπεπατήκει RP **14:9** ἤκουσεν Treg NIV RP] ἤκουεν WH **14:9** ἔχει πίστιν WH Treg NIV] πίστιν ἔχει RP **14:10** μεγάλη WH Treg NIV] + τῇ RP **14:10** ὀρθός WH Treg NIV] ὀρθῶς RP **14:10** ἤλατο WH Treg NIV] ἤλλετο RP **14:11** τε WH NIV] δὲ Treg RP **14:11** ἐποίησεν WH Treg NIV] + ὁ RP **14:12** τὸν WH Treg NIV] + μὲν RP **14:13** τε WH Treg NIV] δὲ RP **14:13** πόλεως WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **14:14** αὐτῶν Treg NIV RP] ἑαυτῶν WH **14:14** ἐξεπῆδησαν WH Treg NIV] εἰσεπῆδησαν RP **14:15** θεὸν WH Treg NIV] τὸν θεὸν τὸν RP **14:17** καίτοι WH Treg NIV] καίτοιγε RP **14:17** αὐτὸν WH] ἑαυτὸν RP; αὐτὸν Treg NIV **14:17** ἁγαθουργῶν WH Treg NIV] ἀγαθοποιῶν RP **14:17** ὑμῶν WH Treg NIV] ἡμῶν RP **14:19** νομίζοντες WH Treg NIV] νομίσαντες RP **14:20** τῶν μαθητῶν αὐτὸν WH Treg NIV] αὐτὸν τῶν μαθητῶν RP **14:21** πᾶσι WH Treg NIV] – RP **14:21** πᾶσι WH Treg NIV] – RP **14:23** κατ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους WH Treg NIV] πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν RP **14:24** τὴν WH Treg NIV] – RP **14:27** ἀνήγγελλον WH Treg NIV] ἀνήγγειλαν RP **14:28** δὲ WH Treg NIV] + ἐκεῖ RP **15:1** περιτμηθῇτε WH Treg NIV] περιτέμνησθε RP **15:1** τῷ WH Treg NIV] – RP **15:2** δὲ WH Treg NIV] οὖν RP

οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας διήρχοντο τὴν ἑτερονομίαν καὶ Σαμαρείαν ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς. ⁴ παραγενόμενοι δὲ εἰς Ἱεροσόλυμα παρέδεχθησαν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ θεὸς ἐποίησεν μετ' αὐτῶν. ⁵ ἔξανέστησαν δὲ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἰρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως.

⁶ Συνήχθησαν ἑτερονομίαν οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ τοῦ λόγου τούτου. ⁷ πολλῆς δὲ ζήτησεως γενομένης ἀναστὰς Πέτρος εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸς διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι, ⁸ καὶ ὁ καρδιογνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς δοῦναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῖν, ⁹ καὶ οὐθὲν διέκρινεν μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθάρισας τὰς καρδίας αὐτῶν. ¹⁰ νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστάσαι; ¹¹ ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ πιστεύομεν σωθῆναι καθ' ὃν τρόπον κἀκεῖνοι.

¹² Ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ ἤκουον Βαρναβᾶ καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι' αὐτῶν. ¹³ μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς ἀπεκρίθη Ἰάκωβος λέγων· ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου. ¹⁴ Συμεὼν ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. ¹⁵ καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται· ¹⁶ Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαυὶδ τὴν πεπτωκυῖαν καὶ τὰ ἑκατεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω καὶ ἀνορθώσω αὐτήν, ¹⁷ ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς, λέγει κύριος ποιῶν ταῦτα ¹⁸ γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος. ¹⁹ διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν θεόν, ²⁰ ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος· ²¹ Μωϋσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

²² Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρναβᾶ, Ἰούδαν τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν καὶ Σιλᾶν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, ²³ γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν· Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἀδελφοί τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἐθνῶν χαίρειν. ²⁴ ἔπειδ' ἠκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν ἐξεληθόντες ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν οἷς οὐ διεστείλαμεθα, ²⁵ ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμαδὸν ἐκλεξαμένοις ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρναβᾶ καὶ Παύλῳ, ²⁶ ἀνθρώποις παραδεδοκόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ²⁷ ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σιλᾶν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. ²⁸ ἔδοξεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ ἡμῖν μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος πλὴν τούτων τῶν ἐπάναγκες, ²⁹ ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος καὶ πνικτῶν καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς εὖ πράξετε. ἔρρωσθε.

³⁰ Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες κατήλθον εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν· ³¹ ἀναγνόντες δὲ ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. ³² Ἰούδας τε καὶ Σιλᾶς, καὶ αὐτοὶ προφηταί

15:3 τε WH Treg NIV] - RP 15:4 Ἱεροσόλυμα Treg] Ἱερουσαλήμ WH NIV RP 15:4 παρέδεχθησαν WH Treg NIV] ἀπεδέχθησαν RP 15:4 ἀπὸ WH Treg NIV] ὑπὸ RP 15:6 τε WH Treg NIV] δὲ RP 15:7 ζήτησεως WH Treg NIV] συζητήσεως RP 15:7 ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸς WH Treg NIV] ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο RP 15:8 δοῦς WH Treg NIV] + αὐτοῖς RP 15:9 οὐθὲν WH Treg NIV] οὐδὲν RP 15:14 λαὸν WH Treg NIV] + ἐπὶ RP 15:16 κατεσκαμμένα NIV RP] κατεστραμμένα WH Treg 15:17 κύριος WH Treg NIV] + ὁ RP 15:17 ταῦτα WH Treg NIV] + πάντα RP 15:18 αἰῶνος WH Treg NIV] + ἐστὶν τῷ θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ RP 15:20 ἀπέχεσθαι WH Treg NIV] + ἀπὸ RP 15:20 τοῦ NIV RP] - WH Treg 15:22 τῷ WH Treg NIV] - RP 15:22 καλούμενον WH Treg NIV] ἐπικαλούμενον RP 15:23 αὐτῶν WH Treg NIV] + τάδε RP 15:23 πρεσβύτεροι WH Treg NIV] + καὶ οἱ RP 15:24 ἐξεληθόντες Treg NIV RP] - WH 15:24 ὑμῶν WH Treg NIV] + λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον RP 15:25 ἐκλεξαμένοις WH Treg NIV] ἐκλεξαμένους RP 15:28 πνεύματι τῷ ἁγίῳ WH Treg NIV] ἁγίῳ πνεύματι RP 15:28 τούτων τῶν ἐπάναγκες WH Treg NIV] τῶν ἐπάναγκες τούτων RP 15:29 πνικτῶν WH Treg NIV] πνικτοῦ RP 15:30 κατήλθον WH Treg NIV] ἦλθον RP

ὄντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς καὶ ἐπεστήριξαν· ³³ ποιήσαντες δὲ χρόνον ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστείλαντας αὐτούς· ³⁵ Παῦλος δὲ καὶ Βαρναβᾶς διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἐτέρων πολλῶν τὸν λόγον τοῦ κυρίου.

³⁶ Μετὰ δέ τινος ἡμέρας εἶπεν πρὸς Βαρναβᾶν Παῦλος· Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφούς κατὰ πόλιν πᾶσαν ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς ἔχουσιν. ³⁷ Βαρναβᾶς δὲ ἐβούλετο συμπαραλαβεῖν καὶ τὸν Ἰωάννην τὸν καλούμενον Μᾶρκον· ³⁸ Παῦλος δὲ ἤξιον, τὸν ἀποστάντα ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ συμπαραλαμβάνειν τοῦτον. ³⁹ ἐγένετο δὲ παροξυσμὸς ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, τὸν τε Βαρναβᾶν παραλαβόντα τὸν Μᾶρκον ἐκπεῦσαι εἰς Κύπρον, ⁴⁰ Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σιλᾶν ἐξῆλθεν παραδοθεὶς τῇ χάριτι τοῦ κυρίου ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν, ⁴¹ διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ τὴν Κιλικίαν ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας.

16

¹ Κατήντησεν δὲ καὶ εἰς Δέρβην καὶ εἰς Λύστραν. καὶ ἰδοὺ μαθητὴς τις ἦν ἐκεῖ ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς γυναικὸς Ἰουδαίας πιστῆς, πατρὸς δὲ Ἑλλήνος, ² ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν· ³ τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις, ἥδεισαν γὰρ ἅπαντες ὅτι Ἑλλήν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὑπῆρχεν. ⁴ ὥς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδουσιν αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις. ⁵ αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐσπεροῦντο τῇ πίστει καὶ ἐπερίσσευσεν τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν.

⁶ Διῆλθον δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ Γαλατικὴν χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ⁷ ἐλθόντες δὲ κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον εἰς τὴν Βιθυνίαν πορευθῆναι καὶ οὐκ εἶασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα Ἰησοῦ· ⁸ παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρωάδα. ⁹ καὶ ὄραμα διὰ νυκτὸς τῷ Παύλῳ ὥφθη, ἀνὴρ Μακεδὼν τις ἦν ἐστὼς καὶ παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων· Διαβὰς εἰς Μακεδονίαν βοήθησον ἡμῖν. ¹⁰ ὥς δὲ τὸ ὄραμα εἶδεν, εὐθέως ἐζητήσαμεν ἐξελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς ὁ θεὸς εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.

¹¹ Ἀναχθέντες οὖν ἀπὸ Τρωάδος εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθράκην, τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰς Νέαν Πόλιν, ¹² κάκειθεν εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶν πρώτη τῆς μερίδος Μακεδονίας πόλις, κολωνία. ἤμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς. ¹³ τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς πύλης παρὰ ποταμὸν οὗ ἐνομιζόμεν προσευχὴν εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθοῦσαις γυναιξίν. ¹⁴ καὶ τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορφυρόπωλις πόλεως Θυατείρων σεβομένη τὸν θεόν, ἤκουεν, ἥς ὁ κύριος διήνοιξεν τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ Παύλου. ¹⁵ ὥς

15:33 ἀποστείλαντας αὐτούς WH Treg NIV] ἀποστόλους RP; + 34 ἔδοξε δὲ τῷ Σίλᾳ ἐπιμεῖναι αὐτοῦ TR **15:36** πρὸς Βαρναβᾶν Παῦλος WH Treg NIV] Παῦλος πρὸς Βαρναβᾶν RP **15:36** ἀδελφούς WH Treg NIV] + ἡμῶν RP **15:36** πόλιν πᾶσαν WH Treg NIV] πᾶσαν πόλιν RP **15:37** ἐβούλετο WH Treg NIV] ἐβουλεύσατο RP **15:37** καὶ WH Treg NIV] – RP **15:38** συμπαραλαμβάνειν WH Treg NIV] συμπαραλαβεῖν RP **15:39** δὲ WH Treg NIV] οὖν RP **15:40** κυρίου WH Treg NIV] θεοῦ RP **15:41** τὴν WH NIV] – Treg RP **16:1** καὶ WH Treg NIV] – RP **16:1** εἰς WH Treg NIV] – RP **16:1** γυναικὸς WH Treg NIV] + τινος RP **16:3** ὅτι Ἑλλήν ὁ πατὴρ αὐτοῦ WH Treg NIV] τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι Ἑλλήν RP **16:4** παρεδίδουσιν WH Treg NIV] παρεδίδουν RP **16:4** καὶ WH Treg NIV] + τῶν RP **16:4** Ἱεροσολύμοις WH Treg NIV] Ἱερουσαλήμ RP **16:6** Διῆλθον WH Treg NIV] Διελθόντες RP **16:6** καὶ WH Treg NIV] + τὴν RP **16:7** δὲ WH Treg NIV] – RP **16:7** εἰς WH Treg NIV] κατὰ RP **16:7** πορευθῆναι WH Treg NIV] πορεύεσθαι RP **16:7** Ἰησοῦ WH Treg NIV] – RP **16:9** διὰ WH Treg] + τῆς NIV RP **16:9** τῷ Παύλῳ ὥφθη WH Treg NIV] ὥφθη τῷ Παύλῳ RP **16:9** Μακεδὼν τις ἦν WH Treg NIV] τις ἦν Μακεδὼν RP **16:9** καὶ WH Treg NIV] – RP **16:10** εἰς WH Treg NIV] + τὴν RP **16:10** θεὸς WH Treg NIV] κύριος RP **16:11** οὖν WH Treg RP] δὲ NIV **16:11** ἀπὸ WH Treg NIV] + τῆς RP **16:11** δὲ WH Treg NIV] τε RP **16:11** Νέαν Πόλιν WH Treg NIV] Νεάπολιν RP **16:12** κάκειθεν WH Treg NIV] ἐκεῖθεν τε RP **16:12** πρώτη τῆς μερίδος WH Treg NIV] πρώτη τῆς μερίδος τῆς RP; πρώτης μερίδος τῆς (em) NA **16:12** ταύτῃ WH Treg NIV] αὐτῇ RP **16:13** πύλης WH Treg NIV] πόλεως RP **16:13** ἐνομιζόμεν προσευχὴν WH Treg NIV] ἐνομιζέτο προσευχή RP **16:14** τοῦ NIV RP] – WH Treg

δὲ ἐβαπτίσθη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσεν λέγουσα· Εἰ κεκρίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου μένετε· καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς.

¹⁶ Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς τὴν προσευχὴν παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα ὑπύθωνα ὑπαντῆσαι ἡμῖν, ἥτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχεν τοῖς κυρίοις αὐτῆς μαντευομένη· ¹⁷ αὕτη κατακολουθοῦσα τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν ἔκραζεν λέγουσα· Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ὑμῖν ὁδὸν σωτηρίας. ¹⁸ τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, διαπονηθεὶς δὲ Παῦλος καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύματι εἶπεν· Παραγγέλλω σοι ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξελεθεῖν ἀπ' αὐτῆς· καὶ ἐξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ.

¹⁹ Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξῆλθεν ἡ ἐλπίς τῆς ἐργασίας αὐτῶν ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σιλᾶν εἴλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, ²⁰ καὶ προσαγαγόντες αὐτοὺς τοῖς στρατηγοῖς εἶπαν· Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες, ²¹ καὶ καταγγέλλουσιν ἔθνη ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν Ῥωμαίοις οὖσιν. ²² καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιήρξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐκέλευον ῥαβδίζειν, ²³ πολλὰς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς ἔβαλον εἰς φυλακὴν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς· ²⁴ ὃς παραγγελίαν τοιαύτην λαβὼν ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν καὶ τοὺς πόδας ἡσφαλίσατο αὐτῶν εἰς τὸ ξύλον.

²⁵ Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σιλᾶς προσευχόμενοι ὕμνουν τὸν θεόν, ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι· ²⁶ ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμοτηρίου, ἠνεώχθησαν δὲ παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη. ²⁷ ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ καὶ ἰδὼν ἀνεωγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἤμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγῆναι τοὺς δεσμίους. ²⁸ ἐφώνησεν δὲ φωνῇ μεγάλῃ ὁ Παῦλος λέγων· Μηδὲν πράξης σεαυτῷ κακόν, ἅπαντες γὰρ ἐσμεν ἐνθάδε. ²⁹ αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν καὶ ἔντρομος γενόμενος προσέπεσεν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σιλᾶ, ³⁰ καὶ προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω ἔφη· Κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ; ³¹ οἱ δὲ εἶπαν· Πίστευσον ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν, καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου. ³² καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ κυρίου σὺν πᾶσι τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ³³ καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ πάντες παραχρῆμα, ³⁴ ἀναγαγὼν τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον παρέθηκεν τράπεζαν καὶ ἡγαλλίασατο πανοικεῖ πεπιστευκῶς τῷ θεῷ.

³⁵ Ἡμέρας δὲ γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες· Ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους. ³⁶ ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους τούτους πρὸς τὸν Παῦλον, ὅτι Ἀπέσταλκαν οἱ στρατηγοὶ ἵνα ἀπολυθῇτε· νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. ³⁷ ὁ δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς· Δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλαν εἰς φυλακὴν· καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; οὐ γάρ, ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν. ³⁸ ἀπήγγειλαν δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδούχοι τὰ ῥήματα ταῦτα· ἐφοβήθησαν δὲ ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσιν, ³⁹ καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγαγόντες ἡρώτων ἀπελθεῖν ἀπὸ τῆς πόλεως. ⁴⁰ ἐξελθόντες δὲ ἀπὸ τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον πρὸς τὴν Λυδίαν, καὶ ἰδόντες παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἐξῆλθαν.

16:15 μένετε WH Treg NIV] μείνατε RP **16:16** τὴν WH Treg NIV] – RP **16:16** πύθωνα WH Treg NIV] Πύθωνος RP **16:16** ὑπαντῆσαι WH Treg NIV] ἀπαντῆσαι RP **16:17** κατακολουθοῦσα WH Treg NIV] κατακολουθήσασα RP **16:17** ὑμῖν WH Treg NIV] ἡμῖν RP **16:18** δὲ WH Treg NIV] + ὁ RP **16:18** ἐν WH Treg NIV] + τῷ RP **16:23** τε Treg NIV RP] δὲ WH **16:24** λαβὼν WH Treg NIV] εἰληφώς RP **16:24** ἡσφαλίσατο αὐτῶν WH Treg NIV] αὐτῶν ἡσφαλίσατο RP **16:26** δὲ WH Treg NIV] τε RP **16:27** τὴν WH Treg NIV] – RP **16:28** φωνῇ μεγάλῃ ὁ Παῦλος RP] φωνῇ μεγάλῃ Παῦλος Treg; μεγάλη φωνῇ ὁ Παῦλος NIV; Παῦλος μεγάλη φωνῇ WH **16:29** τῷ NIV RP] – WH Treg **16:31** Ἰησοῦν WH Treg NIV] + χριστόν RP **16:32** κυρίου Treg NIV RP] θεοῦ WH **16:32** σὺν WH Treg NIV] καὶ RP **16:33** πάντες Treg NIV RP] ἅπαντες WH **16:34** οἶκον WH NIV] + αὐτοῦ Treg RP **16:34** ἡγαλλίασατο WH Treg NIV] ἡγαλλίατο RP **16:36** τούτους NIV RP] – WH Treg **16:37** ἡμᾶς WH Treg NIV] – RP **16:38** ἀπήγγειλαν WH Treg NIV] Ἀνήγγειλαν RP **16:38** ἐφοβήθησαν δὲ WH Treg NIV] καὶ ἐφοβήθησαν RP **16:39** ἀπελθεῖν ἀπὸ WH Treg NIV] ἐξελεθεῖν RP **16:40** ἀπὸ WH NIV] ἐκ Treg RP **16:40** παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφοὺς WH Treg NIV] τοὺς ἀδελφοὺς παρεκάλεσαν αὐτούς RP

17

¹ Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Ἀπολλωνίαν ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν συναγωγή τῶν Ἰουδαίων. ² κατὰ δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέξατο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, ³ διανοίγων καὶ παρατιθέμενος ὅτι τὸν χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός, ὃς Ἰησοῦς ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. ⁴ καὶ τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σιλᾷ, τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων πλῆθος πολὺ γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγοι. ⁵ ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσλαβόμενοι τῶν ἀγοραίων ἄνδρας τινὰς πονηροὺς καὶ ὀχλοποιήσαντες ἐθορύβουν τὴν πόλιν, καὶ ἐπιστάντες τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος ἐζήτουν αὐτοὺς προαγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον. ⁶ μὴ εὐρόντες δὲ αὐτοὺς ἔσυρον Ἰάσονα καὶ τινὰς ἀδελφούς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βοῶντες ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεσιν, ⁷ οὓς ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος πράσσουσι, βασιλέα ἕτερον λέγοντες εἶναι Ἰησοῦν. ⁸ ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα, ⁹ καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν ἀπέλυσαν αὐτούς.

¹⁰ Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ νυκτὸς ἐξέπεμψαν τὸν τε Παῦλον καὶ τὸν Σιλᾶν εἰς Βέροϊαν, οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπήεσαν. ¹¹ οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκη, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφὰς εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. ¹² πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. ¹³ ὥς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἦλθον κάκεῖ σαλεύοντες καὶ ταρασσόντες τοὺς ὄχλους. ¹⁴ εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ἕως ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμεινάν τε ὃς τε Σιλᾶς καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. ¹⁵ οἱ δὲ καθιστάνοντες τὸν Παῦλον ἤγαγον ἕως Ἀθηνῶν, καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν Σιλᾶν καὶ τὸν Τιμόθεον ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσιν πρὸς αὐτὸν ἐξήεσαν.

¹⁶ Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ θεωροῦντος κατειδῶλον οὔσαν τὴν πόλιν. ¹⁷ διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. ¹⁸ τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἐπικουρείων καὶ Στωϊκῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ, καὶ τινες ἔλεγον· Τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; οἱ δὲ Ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν εὐηγγελίζετο. ¹⁹ ἐπιλαβόμενοι τε αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἀρείον Πάγον ἤγαγον, λέγοντες· Δυνάμεθα γινῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδασχὴ; ²⁰ ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γινῶναι τίνα θέλει ταῦτα εἶναι. ²¹ Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον ἠυκαίρουν ἢ λέγειν τι ἢ ἀκοῦειν τι καινότερον.

²² Σταθεὶς δὲ Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρείου Πάγου ἔφη· Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ. ²³ διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν εὗρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο· Ἀγνώστῳ θεῷ. ὃ οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτο ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. ²⁴ ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς ὑπάρχων κύριος οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ ²⁵ οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρωπίνων θεραπεύεται προσδεόμενός

17:1 τὴν WH Treg NIV] - RP 17:1 ἦν WH Treg NIV] + ἡ RP 17:3 ὁ χριστός, ὃ WH NIV] χριστός Treg; ὁ χριστός RP 17:4 πλῆθος πολὺ WH Treg NIV] πολὺ πλῆθος RP 17:5 ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσλαβόμενοι WH Treg NIV] Προσλαβόμενοι δὲ οἱ Ἰουδαῖοι οἱ ἀπειθοῦντες RP 17:5 ἄνδρας τινὰς WH Treg NIV] τινὰς ἄνδρας RP 17:5 καὶ ἐπιστάντες WH Treg NIV] ἐπιστάντες τε RP 17:5 προαγαγεῖν WH Treg NIV] ἀγαγεῖν RP 17:6 ἔσυρον WH Treg NIV] + τὸν RP 17:7 ἕτερον λέγοντες WH Treg NIV] λέγοντες ἕτερον RP 17:10 διὰ WH Treg NIV] + τῆς RP 17:10 τῶν Ἰουδαίων ἀπήεσαν WH Treg NIV] ἀπήεσαν τῶν Ἰουδαίων RP 17:11 τὸ WH RP] - Treg NIV 17:13 καὶ ταρασσόντες WH Treg NIV] - RP 17:14 ἕως WH Treg NIV] ὡς RP 17:14 ὑπέμεινάν τε WH Treg NIV] ὑπέμενον δὲ RP 17:15 καθιστάνοντες WH Treg NIV] καθιστῶντες RP 17:15 ἤγαγον WH Treg NIV] + αὐτὸν RP 17:15 τὸν WH Treg NIV] - RP 17:16 θεωροῦντος WH Treg NIV] θεωροῦντι RP 17:18 καὶ WH Treg NIV] + τῶν RP 17:19 τε NIV RP] δὲ WH Treg 17:20 τίνα θέλει WH Treg NIV] τί ἂν θέλοι RP 17:21 ἢ WH Treg NIV] καὶ RP 17:21 τι WH Treg NIV] - RP 17:22 δὲ WH Treg] + ὁ NIV RP 17:23 ὃ WH Treg NIV] Ὁν RP 17:23 τοῦτο WH Treg NIV] τοῦτον RP 17:24 ὑπάρχων κύριος WH Treg NIV] κύριος ὑπάρχων RP 17:25 ἀνθρωπίνων WH Treg NIV] ἀνθρώπων RP

τινος, αὐτὸς διδούς πᾶσι ζῶν καὶ πνοήν· καὶ τὰ πάντα· ²⁶ ἐποίησέν τε ἐξ ἑνὸς πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων κατοικεῖν ἐπὶ ἑπαντὸς προσώπου· τῆς γῆς, ὀρίσας προστεταγμένους καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν, ²⁷ ζητεῖν τὸν Θεὸν εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὖροιεν, καί γε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἐνὸς ἐκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. ²⁸ ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν, ὡς καὶ τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν· Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν. ²⁹ γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον. ³⁰ τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ θεὸς τὰ νῦν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις ἑπαντας πανταχοῦ μετανοεῖν, ³¹ καθότι ἔστησεν ἡμέραν ἐν ἣ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισεν, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

³² Ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν οἱ μὲν ἐχλεύαζον οἱ δὲ εἶπαν Ἀκουσόμεθά σου ἑπερὶ τούτου καὶ πάλιν·. ³³ οὕτως ὁ Παῦλος ἐξηλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν· ³⁴ τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

18

¹ Μετὰ ταῦτα ἑχωρισθεὶς ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον. ² καὶ εὗρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ διὰ τὸ ἑδιατεταχέναι Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἀπὸ τῆς Ῥώμης, προσῆλθεν αὐτοῖς, ³ καὶ διὰ τὸ ὁμότεχνον εἶναι ἔμενεν παρ' αὐτοῖς καὶ ἡργάζετο, ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τῇ τέχνῃ·. ⁴ διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἔπειθὲν τε Ἰουδαίους καὶ Ἑλλήνας.

⁵ Ὡς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὁ τε Σιλᾶς καὶ ὁ Τιμόθεος, συνέιχετο τῷ λόγῳ ὁ Παῦλος, διαμαρτυρούμενος τοῖς Ἰουδαίοις εἶναι τὸν χριστὸν Ἰησοῦν. ⁶ ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημούντων ἐκτιναζάμενος τὰ ἱμάτια εἶπεν πρὸς αὐτούς· Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἐγώ· ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. ⁷ καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν εἰσῆλθεν εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι Τιτίου Ἰούστου σεβομένου τὸν θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. ⁸ Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν τῷ κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. ⁹ εἶπεν δὲ ὁ κύριος ἑν νυκτὶ δι' ὀράματος τῷ Παύλῳ· Μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσης, ¹⁰ διότι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεται σοὶ τοῦ κακῶσαί σε, διότι λαὸς ἐστὶ μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. ¹¹ ἐκάθισεν δὲ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.

¹² Γαλλίωνος δὲ ἀνθυπάτου ὄντος τῆς Ἀχαΐας κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, ¹³ λέγοντες ὅτι Παρὰ τὸν νόμον ἀναπεῖθει οὗτος τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν θεόν. ¹⁴ μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους· Εἰ μὲν ἦν ἀδίκημά τι ἢ ῥαδιούργημα πονηρόν, ὧ Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἀνεσχόμην ὑμῶν· ¹⁵ εἰ δὲ ζητημάτα ἐστὶν περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὤψεσθε αὐτοί· κριτὴς ἐγώ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι. ¹⁶ καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. ¹⁷ ἐπιλαβόμενοι δὲ ἑπαντες Σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος· καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίῳ ἐμέλεν.

17:25 καὶ τὰ WH Treg NIV] κατὰ RP **17:26** ἐνὸς WH Treg NIV] + αἵματος RP **17:26** παντὸς προσώπου WH Treg NIV] πᾶν τὸ πρόσωπον RP **17:27** θεὸν WH Treg NIV] κύριον RP **17:30** παραγγέλλει Treg NIV RP] ἀπαγγέλλει WH **17:30** πάντας WH Treg NIV] πᾶσιν RP **17:31** καθότι WH Treg NIV] διότι RP **17:32** περὶ τούτου καὶ πάλιν WH Treg NIV] πάλιν περὶ τούτου RP **17:33** οὕτως WH Treg NIV] καὶ οὕτως RP **18:1** Μετὰ WH Treg NIV] + δὲ RP **18:1** χωρισθεὶς WH Treg NIV] + ὁ Παῦλος RP **18:2** ἑδιατεταχέναι WH Treg NIV] τεταχέναι RP **18:2** ἀπὸ WH Treg NIV] ἐκ RP **18:3** ἡργάζετο Treg NIV RP] ἡργάζοντο WH; εἰργάζετο RP **18:3** τῇ τέχνῃ WH Treg NIV] τὴν τέχνην RP **18:5** λόγῳ WH Treg NIV] πνεύματι RP **18:5** εἶναι WH Treg NIV] – RP **18:7** εἰσῆλθεν NIV] ἦλθεν WH Treg RP **18:7** Τιτίου WH Treg NIV] – RP **18:9** ἐν νυκτὶ δι' ὀράματος WH Treg NIV] δι' ὀράματος ἐν νυκτὶ RP **18:11** δὲ WH Treg NIV] τε RP **18:12** ἀνθυπάτου ὄντος WH Treg NIV] ἀνθυπατεύοντος RP **18:12** ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι Treg NIV RP] οἱ Ἰουδαῖοι ὁμοθυμαδὸν WH **18:13** ἀναπεῖθει οὗτος WH Treg NIV] οὗτος ἀναπεῖθει RP **18:14** μὲν WH Treg NIV] + οὖν RP **18:15** ζητημάτα WH Treg NIV] ζητημά RP **18:15** κριτὴς WH Treg NIV] + γὰρ RP **18:17** πάντες WH Treg NIV] + οἱ Ἑλλήνες RP **18:17** ἐμέλεν WH Treg NIV] ἐμελλεν RP

¹⁸ Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκανὰς τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος ἐξέπλει εἰς τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, κειράμενος ἐν Κεγχρεαῖς τὴν κεφαλὴν, εἶχεν γὰρ εὐχήν. ¹⁹ κατήντησαν δὲ εἰς Ἔφεσον, κἀκείνους κατέλιπεν αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν διελέξατο τοῖς Ἰουδαίοις. ²⁰ ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μέναι οὐκ ἐπένευσεν, ²¹ ἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ εἰπὼν· Πάλιν ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς τοῦ θεοῦ θέλοντος ἀνήχθῃ ἀπὸ τῆς Ἐφέσου, ²² καὶ κατελθὼν εἰς Καισάρειαν, ἀναβὰς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν, ²³ καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθεν, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν, στηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς.

²⁴ Ἰουδαῖος δὲ τις Ἀπολλῶς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἔφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. ²⁵ οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐπιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου. ²⁶ οὗτός τε ἤρξατο παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ· ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας προσελάβοντο αὐτὸν καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ. ²⁷ βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσιν διὰ τῆς χάριτος. ²⁸ εὐτόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγχετο δημοσίᾳ ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν εἶναι τὸν χριστὸν Ἰησοῦν.

19

¹ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλῶ εἶναι ἐν Κορίνθῳ Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη ἐλθεῖν εἰς Ἔφεσον καὶ εὐρεῖν τινὰς μαθητάς, ² εἶπέν τε πρὸς αὐτούς· Εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; οἱ δὲ πρὸς αὐτόν· Ἀλλ' οὐδ' εἰ πνεῦμα ἅγιον ἔστιν ἠκούσαμεν. ³ εἶπέν τε· Εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ εἶπαν· Εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα. ⁴ εἶπεν δὲ Παῦλος· Ἰωάννης ἐβάπτισεν βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτόν ἵνα πιστεῦσωσιν, τοῦτ' ἔστιν εἰς τὸν Ἰησοῦν. ⁵ ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ⁶ καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου χεῖρας ἦλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ ἐπροφήτεουν. ⁷ ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ ὀδώδεκα.

⁸ Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. ⁹ ὥς δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπείθουν κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστάς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισεν τοὺς μαθητάς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου. ¹⁰ τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου, Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας.

¹¹ Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας ὁ θεὸς ἐποίει διὰ τῶν χειρῶν Παύλου, ¹² ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἀποφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους, τὰ τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐκπορεύεσθαι. ¹³ ἐπεχείρησαν δέ τινες καὶ τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ λέγοντες· Ὁρκίζω ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὃν Παῦλος κηρύσσει. ¹⁴ ἦσαν δέ τινος Σκευᾶ

18:18 ἐν Κεγχρεαῖς τὴν κεφαλὴν WH Treg NIV] τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς RP **18:19** κατήντησαν WH Treg NIV] Κατήντησεν RP **18:19** διελέξατο WH Treg NIV] διελέχθη RP **18:20** μέναι WH Treg NIV] + παρ' αὐτοῖς RP **18:21** ἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ WH Treg NIV] ἀλλ' ἀπετάξατο αὐτοῖς RP **18:21** εἰπὼν WH Treg NIV] + Δεῖ με πάντως τὴν ἐορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσόλυμα RP **18:21** Πάλιν WH Treg NIV] + δὲ RP **18:23** στηρίζων WH Treg] ἐπιστηρίζων NIV RP **18:25** Ἰησοῦ WH Treg NIV] κυρίου RP **18:26** Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας WH Treg NIV] Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλλα RP **18:26** ὁδὸν τοῦ θεοῦ WH Treg NIV] τοῦ θεοῦ ὁδὸν RP **19:1** ἐλθεῖν WH Treg RP] κατελθεῖν NIV **19:1** εὐρεῖν WH Treg NIV] εὐρών RP **19:2** τε WH Treg NIV] – RP **19:2** δὲ WH Treg NIV] + εἶπον RP **19:3** τε WH Treg NIV] + πρὸς αὐτούς RP **19:4** Ἰωάννης WH Treg NIV] + μὲν RP **19:4** τὸν WH Treg NIV] + χριστὸν RP **19:6** Παύλου WH Treg NIV] + τὰς RP **19:7** ὀδώδεκα WH Treg NIV] δεκαδύο RP **19:8** πείθων WH Treg] + τὰ NIV RP **19:9** Τυράννου WH Treg NIV] + τινός RP **19:10** κυρίου WH Treg NIV] + Ἰησοῦ RP **19:11** ὁ θεὸς ἐποίει WH Treg NIV] ἐποίει ὁ θεὸς RP **19:12** ἀποφέρεσθαι WH Treg NIV] ἐπιφέρεσθαι RP **19:12** ἐκπορεύεσθαι WH Treg NIV] ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν RP **19:13** καὶ WH Treg NIV] ἀπὸ RP **19:13** Ὁρκίζω WH Treg NIV] Ὁρκίζομεν RP **19:13** ὃν WH Treg NIV] + ὁ RP **19:14** τινος WH Treg NIV] τινες υἱοὶ RP

Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἑπτὰ υἱοὶ τοῦτο ποιοῦντες. ¹⁵ ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπεν αὐτοῖς· Ὁν Ἰησοῦν γινώσκω καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι, ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ; ¹⁶ καὶ ἐφαλόμενος ὁ ἄνθρωπος ἐπ' αὐτοὺς ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν κατακυριεύσας ἀμφοτέρων ἴσχυσεν κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. ¹⁷ τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλήσιν τοῖς κατοικοῦσιν τὴν Ἔφεσον, καὶ ἐπέπεσεν φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ¹⁸ πολλοὶ τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο ἐξομολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. ¹⁹ ἱκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν καὶ εὖρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε. ²⁰ οὕτως κατὰ κράτος τοῦ κυρίου ὁ λόγος ἤϋξανεν καὶ ἴσχυεν.

²¹ Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ πνεύματι διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν πορεύεσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα, εἰπὼν ὅτι Μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν. ²² ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἐραστον, αὐτὸς ἐπέσχεν χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν.

²³ Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ. ²⁴ Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος παρείχετο τοῖς τεχνίταις οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν, ²⁵ οὓς συναθροίσας καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας εἶπεν· Ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία ἡμῖν ἐστίν, ²⁶ καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. ²⁷ οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἔλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς Ἀρτέμιδος ἱερὸν εἰς οὐθέν λογισθῆναι, μέλλειν τε καὶ καθαιρεῖσθαι τῆς μεγαλειότητος αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται.

²⁸ Ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ ἔκραζον λέγοντες· Μεγάλη ἡ Ἀρτεμις Ἐφεσίων. ²⁹ καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις τῆς συγχύσεως, ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους Παύλου. ³⁰ Παύλου δὲ βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον οὐκ εἶων αὐτὸν οἱ μαθηταί· ³¹ τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν, ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. ³² ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον, ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνος ἕνεκα συνεληλύθεισαν. ³³ ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου συνεβίβασαν Ἀλέξανδρον προβαλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων, ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατασεισάς τὴν χεῖρα ἤθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δήμῳ. ³⁴ ἐπιγνόντες δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστιν φωνὴ ἐγένετο μία ἐκ πάντων ὥς ἐπὶ ὥρας δύο κρίζοντων· Μεγάλη ἡ Ἀρτεμις Ἐφεσίων. ³⁵ καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον φησὶν· Ἄνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν ἀνθρώπων ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὔσαν τῆς μεγάλης Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ διοπετοῦς; ³⁶ ἀναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν καὶ μηδὲν προπετὲς πράσσειν. ³⁷ ἡγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους οὔτε ἱεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν θεὸν ἡμῶν. ³⁸ εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσιν πρὸς τινα λόγον, ἀγοραῖοι ἄγονται καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν, ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλους. ³⁹ εἰ δέ τι περαιτέρω ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. ⁴⁰ καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ οὐ δυνησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον περὶ τῆς συστροφῆς ταύτης. καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσεν τὴν ἐκκλησίαν.

19:14 υἱοὶ WH Treg NIV] οἱ RP **19:15** αὐτοῖς WH Treg NIV] – RP **19:15** Τὸν Treg RP] + μὲν WH NIV **19:16** ἐφαλόμενος WH Treg NIV] ἐφαλλόμενος RP **19:16** ὁ ἄνθρωπος ἐπ' αὐτοὺς WH Treg NIV] ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος RP **19:16** κατακυριεύσας ἀμφοτέρων WH Treg NIV] καὶ κατακυριεύσαν αὐτῶν RP **19:17** ἐπέπεσεν WH NIV RP] ἔπεσεν Treg **19:20** τοῦ κυρίου ὁ λόγος WH Treg NIV] ὁ λόγος τοῦ κυρίου RP **19:21** Ἱεροσόλυμα WH Treg NIV] Ἱερουσαλήμ RP **19:24** οὐκ ὀλίγην ἐργασίαν WH Treg NIV] ἐργασίαν οὐκ ὀλίγην RP **19:25** ἡμῖν WH Treg NIV] ἡμῶν RP **19:27** Ἀρτέμιδος ἱερὸν WH Treg NIV] ἱερὸν Ἀρτέμιδος RP **19:27** τε WH Treg NIV] δὲ RP **19:27** τῆς μεγαλειότητος WH Treg NIV] τὴν μεγαλειότητα RP **19:29** πόλις WH Treg NIV] + ὅλη RP **19:30** Παύλου δὲ WH Treg NIV] τοῦ δὲ Παύλου RP **19:33** συνεβίβασαν WH Treg NIV] προεβίβασαν RP **19:34** ὥς Treg NIV RP] ὥσει WH **19:35** ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον Treg NIV RP] τὸν ὄχλον ὁ γραμματεὺς WH **19:35** ἀνθρώπων WH Treg NIV] ἄνθρωπος RP **19:35** μεγάλης WH Treg NIV] + θεᾶς RP **19:37** ἡμῶν WH Treg NIV] ὑμῶν RP **19:39** περαιτέρω WH Treg NIV] περὶ ἐτέρων RP **19:40** ἀποδοῦναι WH Treg NIV] δοῦναι RP **19:40** περὶ WH Treg NIV] – RP

20

¹ Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον ἠμετεπεψάμενος ὁ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ παρακαλέσας, ἀσπασάμενος ἐξῆλθεν πορεύεσθαι εἰς Μακεδονίαν. ² διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ³ ποιήσας τε μῆνας τρεῖς· γενομένης ἐπιβουλῆς αὐτῷ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν ἐγένετο γνώμης τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. ⁴ συνείπετο δὲ αὐτῷ Σώπατρος Πύρρου Βεροιαῖος, Θεσσαλονικέων δὲ Ἀρίσταρχος καὶ Σεκοῦνδος, καὶ Γάιος Δερβαῖος καὶ Τιμόθεος, Ἀσιανοὶ δὲ Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος· ⁵ οὗτοι δὲ προσελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι· ⁶ ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἦλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρωάδα ἄχρι ἡμερῶν πέντε, οὗ διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτὰ.

⁷ Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων συνηγμένων ἡμῶν κλάσαι ἄρτον ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον, παρέτεινεν τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου. ⁸ ἦσαν δὲ λαμπάδες ἱκαναὶ ἐν τῷ ὑπερώῳ οὗ ἦμεν συνηγμένοι· ⁹ καθεζόμενος δὲ τις νεανίας ὀνόματι Εὐτυχὸς ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὕπνῳ βαθεῖ διαλεγόμενου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστεγίου κάτω καὶ ἦρθη νεκρός. ¹⁰ καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ καὶ συμπεριλαβὼν εἶπεν· Μὴ θορυβεῖσθε, ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστίν. ¹¹ ἀναβὰς δὲ καὶ κλάσας τὸν ἄρτον καὶ γευσάμενος ἐφ' ἱκανόν τε ὁμιλήσας ἄχρι αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. ¹² ἡγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὐ μετρίως.

¹³ Ἡμεῖς δὲ προσελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον ἀνήχθημεν ἐπὶ τὴν Ἄσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον, οὕτως γὰρ διατεταγμένος ἦν μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. ¹⁴ ὥς δὲ συνέβαλλεν ἡμῖν εἰς τὴν Ἄσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἦλθομεν εἰς Μιτυλήνην, ¹⁵ κακεῖθεν ἀποπλεύσαντες τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν ἄντικρυς Χίου, τῇ δὲ ἐτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς Σάμον, τῇ δὲ ἐχομένη ἦλθομεν εἰς Μίλητον· ¹⁶ κεκρίκει γὰρ ὁ Παῦλος παραπλευσαι τὴν Ἐφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἔσπευδεν γὰρ εἰ δυνατόν εἶναι αὐτῷ τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα.

¹⁷ Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἐφεσον μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. ¹⁸ ὥς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτὸν εἶπεν αὐτοῖς· Ὑμεῖς ἐπίστασθε ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ' ἧς ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην, ¹⁹ δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ δακρύων καὶ πειρασμῶν τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων· ²⁰ ὥς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους, ²¹ διαμαρτυρούμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλήσιν τὴν εἰς θεὸν μετάνοιαν καὶ πίστιν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν. ²² καὶ νῦν ἰδοὺ δεδεδεμένος ἐγὼ τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντά μοι μὴ εἰδώς, ²³ πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεται μοι λέγον ὅτι δεσμὰ καὶ θλίψεις με μένουσιν· ²⁴ ἀλλ' οὐδενὸς λόγου ποιοῦμαι τὴν ψυχὴν τιμίαν ἐμαυτῷ ὥς τελειῶσαι τὸν δρόμον μου καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ.

20:1 μεταπεψάμενος WH Treg NIV] προσκαλεσάμενος RP **20:1** παρακαλέσας WH Treg NIV] – RP **20:1** πορεύεσθαι WH Treg NIV] πορευθῆναι RP **20:1** εἰς WH Treg NIV] + τὴν RP **20:3** ἐπιβουλῆς αὐτῷ WH Treg NIV] αὐτῷ ἐπιβουλῆς RP **20:3** γνώμης WH Treg NIV] γνώμη RP **20:4** αὐτῷ WH NIV] + ἄχρι τῆς Ἀσίας Treg RP **20:4** Πύρρου WH Treg NIV] – RP **20:5** δὲ WH Treg NIV] – RP **20:5** προσελθόντες WH Treg RP] προσελθόντες NIV **20:6** οὗ WH Treg RP] ὅπου NIV **20:7** ἡμῶν WH Treg NIV] τῶν μαθητῶν RP **20:9** καθεζόμενος WH Treg NIV] καθήμενος RP **20:11** τὸν WH Treg NIV] – RP **20:13** προσελθόντες WH Treg NIV] προσελθόντες RP **20:13** ἐπὶ WH Treg NIV] εἰς RP **20:13** διατεταγμένος ἦν WH Treg NIV] ἦν διατεταγμένος RP **20:14** συνέβαλλεν WH Treg NIV] συνέβαλεν RP **20:15** ἄντικρυς WH Treg NIV] ἀντικρύ RP **20:15** Σάμον WH Treg NIV] + καὶ μέιναντες ἐν Τρωγυλίῳ RP **20:15** δὲ WH Treg NIV] – RP **20:16** κεκρίκει WH Treg NIV] ἔκρινεν RP **20:16** εἶν WH Treg NIV] ἦν RP **20:19** καὶ WH Treg NIV] + πολλῶν RP **20:21** εἰς WH Treg NIV] + τὸν RP **20:21** πίστιν WH Treg NIV] + τὴν RP **20:21** Ἰησοῦν WH NIV RP] + χριστόν Treg **20:22** δεδεδεμένος ἐγὼ WH Treg NIV] ἐγὼ δεδεδεμένος RP **20:22** μοι Treg NIV RP] ἐμοὶ WH **20:23** μοι WH Treg NIV] – RP **20:23** καὶ θλίψεις με WH Treg NIV] με καὶ θλίψεις RP **20:24** λόγου WH Treg NIV] λόγον RP **20:24** ποιοῦμαι WH Treg NIV] + οὐδὲ ἔχω RP **20:24** ψυχὴν WH Treg NIV] + μου RP **20:24** τελειῶσαι NIV RP] τελειώσω WH Treg **20:24** μου WH Treg NIV] + μετὰ χαρᾶς RP

²⁵ Καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες ἐν οἷς διήλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν. ²⁶ διότι μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ὅτι καθαρὸς εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων, ²⁷ οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι πᾶσαν τὴν βουλήν τοῦ θεοῦ ὑμῖν. ²⁸ προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, ἣν περιποιήσατο διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου. ²⁹ ἐγὼ οἶδα ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου, ³⁰ καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὁπίσω ἑαυτῶν. ³¹ διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον. ³² καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς τῷ θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ οἰκοδομῆσαι καὶ δοῦναι τὴν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. ³³ ἀργυρίου ἢ χρυσίου ἢ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα. ³⁴ αὐτοὶ γινώσκετε ὅτι ταῖς χρεῖαις μου καὶ τοῖς οὔσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὐταί. ³⁵ πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ὅτι αὐτὸς εἶπεν Μακάριόν ἐστιν μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν.

³⁶ Καὶ ταῦτα εἰπὼν θεὸς τὰ γόνατα αὐτοῦ σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο. ³⁷ ἱκανὸς δὲ κλαυθμὸς ἐγένετο πάντων, καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου κατεφίλουν αὐτόν, ³⁸ ὀδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει ὅτι οὐκέτι μέλλουσιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον.

21

¹ Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν Κῶ, τῇ δὲ ἐξῆς εἰς τὴν Ῥόδον, ἀκείθεν εἰς Πάταρα. ² καὶ εὐρόντες πλοῖον διαπερὼν εἰς Φοινίκην ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. ³ ἀναφάναντες δὲ τὴν Κύπρον καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ κατήλθομεν εἰς Τύρον, ἐκεῖσε γὰρ τὸ πλοῖον ἦν ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. ⁴ ἀνευρόντες δὲ τοὺς μαθητὰς ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ἑπτὰ, οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος μὴ ἐπιβαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα. ⁵ ὅτε δὲ ἐγένετο ἑξαρτίσαι ἡμᾶς τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἕως ἔξω τῆς πόλεως, καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν προσευξάμενοι ⁶ ἀπησπασάμεθα ἀλλήλους, καὶ ἐνέβημεν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

⁷ Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν εἰς Πτολεμαῖδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφούς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ' αὐτοῖς. ⁸ τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες ἤλθομεν εἰς Καισάρειαν, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ ὄντος ἐκ τῶν ἑπτὰ ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. ⁹ τούτῳ δὲ ἦσαν θυγατέρες τέσσαρες παρθένοι προφητεύουσαι. ¹⁰ ἐπιμενόντων δὲ ἡμέρας πλείους κατήλθεν τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι Ἄγαθος, ¹¹ καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου δήσας ἑαυτοῦ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας εἶπεν· Τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον Τὸν ἄνδρα οὗ ἐστιν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτως δήσουσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν. ¹² ὥς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτόν εἰς

20:25 βασιλείαν WH Treg NIV] + τοῦ θεοῦ RP 20:26 διότι WH NIV RP] διὸ Treg 20:26 εἰμι WH Treg NIV] ἐγὼ RP 20:27 πᾶσαν ... θεοῦ ὑμῖν WH Treg NIV] ὑμῖν πᾶσαν ... θεοῦ RP 20:28 προσέχετε WH Treg NIV] + οὖν RP 20:28 θεοῦ WH NIV] κυρίου Treg; κυρίου καὶ θεοῦ RP 20:28 αἵματος τοῦ ἰδίου WH Treg NIV] ἰδίου αἵματος RP 20:29 οἶδα WH Treg NIV] γὰρ οἶδα τοῦτο RP 20:30 ἑαυτῶν WH Treg] αὐτῶν NIV RP 20:32 ὑμᾶς WH Treg NIV] + ἀδελφοί RP 20:32 θεῷ Treg NIV RP] κυρίῳ WH 20:32 οἰκοδομῆσαι WH Treg NIV] ἐποικοδομῆσαι RP 20:32 τὴν WH Treg NIV] ὑμῖν RP 20:37 κλαυθμὸς ἐγένετο WH Treg NIV] ἐγένετο κλαυθμὸς RP 21:1 Κῶ WH Treg NIV] Κῶν RP 21:3 ἀναφάναντες WH NIV] ἀναφανέντες Treg RP 21:3 κατήλθομεν WH Treg NIV] κατήχθημεν RP 21:3 τὸ πλοῖον ἦν WH Treg NIV] ἦν τὸ πλοῖον RP 21:4 ἀνευρόντες δὲ τοὺς WH Treg NIV] καὶ ἀνευρόντες RP 21:4 ἐπιβαίνειν WH Treg NIV] ἀναβαίνειν RP 21:4 Ἱεροσόλυμα WH Treg NIV] Ἱερουσαλήμ RP 21:5 ἑξαρτίσαι ἡμᾶς WH Treg] ἡμᾶς ἑξαρτίσαι NIV RP 21:5 προσευξάμενοι WH Treg NIV] προσηυξάμεθα RP 21:6 ἀπησπασάμεθα ἀλλήλους καὶ WH Treg NIV] καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους RP 21:6 ἐνέβημεν WH Treg] ἀνέβημεν NIV; ἐπέβημεν RP 21:8 ἤλθομεν WH Treg NIV] οἱ περὶ τὸν Παῦλον ἤλθον RP 21:9 τέσσαρες παρθένοι WH Treg NIV] παρθένοι τέσσαρες RP 21:10 δὲ WH Treg NIV] + ἡμῶν RP 21:11 ἑαυτοῦ WH Treg NIV] τε αὐτοῦ RP

Ἱερουσαλήμ. ¹³ τότε ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος· Τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλήμ ἐτοίμως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ¹⁴ μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ ἡσυχάσαμεν εἰπόντες· Τοῦ κυρίου τὸ θέλημα· γινέσθω.

¹⁵ Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα· ¹⁶ συνήλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ᾧ ξενισθῶμεν Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.

¹⁷ Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀσμένως ἀπεδέξαντο ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. ¹⁸ τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσῆει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἰάκωβον, πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. ¹⁹ καὶ ἀσπασάμενος αὐτοὺς ἐξηγεῖτο καθ' ἓν ἕκαστον ὧν ἐποίησεν ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. ²⁰ οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν θεόν, εἰπόν τε· αὐτῷ· Θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν ἐν τοῖς Ἰουδαίοις τῶν πεπιστευκότων, καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσιν· ²¹ κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ Μωϋσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα μηδὲ τοῖς ἔθνεσιν περιπατεῖν. ²² τί οὖν ἐστίν; πάντως ἀκούσονται ὅτι ἐλήλυθας. ²³ τοῦτο οὖν ποίησον ὃ σοι λέγομεν· εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἀφ' ἑαυτῶν. ²⁴ τούτους παραλαβὼν ἀγνίσθητι σὺν αὐτοῖς καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς ἵνα ἡσυχῇσονται τὴν κεφαλὴν, καὶ γινώσκονται πάντες ὅτι ὧν κατήχηται περὶ σοῦ οὐδὲν ἐστίν, ἀλλὰ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς φυλάσσω τὸν νόμον. ²⁵ περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἀπεστείλαμεν κρίναντες φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό τε εἰδωλόθυτον καὶ αἷμα καὶ πνικτὸν καὶ πορνείαν. ²⁶ τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἀγνισθεὶς εἰσῆει εἰς τὸ ἱερόν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγνισμοῦ ἕως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἐνὸς ἐκάστου αὐτῶν ἢ προσφορά.

²⁷ Ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ συνέχεον πάντα τὸν ὄχλον καὶ ἐπέβαλον ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας, ²⁸ κράζοντες· Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας πανταχῇ διδάσκων, ἔτι τε καὶ Ἑλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἱερόν καὶ κεκοίνωκεν τὸν ἅγιον τόπον τοῦτον. ²⁹ ἦσαν γὰρ προεωρακότες Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερόν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. ³⁰ ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου εἶλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἱεροῦ, καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι. ³¹ ζητούντων τε αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης ὅτι ὅλη συγχύνεται Ἱερουσαλήμ, ³² ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ ἑκατοντάρχας κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς, οἱ δὲ ἰδόντες τὸν χιλιάρχον καὶ τοὺς στρατιώτας ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον. ³³ τότε ἐγγίσας ὁ χιλιάρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ ἐκέλευσε δεθῆναι ἀλύσει δυοῖ, καὶ ἐπυνθάνετο τίς εἴη καὶ τί ἐστὶν πεποιηκώς. ³⁴ ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐπεφώνουν ἐν τῷ ὄχλῳ· μὴ δυναμένου δὲ αὐτοῦ γινῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. ³⁵ ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου, ³⁶ ἠκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ κράζοντες· Αἶρε αὐτόν.

³⁷ Μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολήν ὁ Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ· Εἰ ἔξεστίν μοι εἰπεῖν τι πρὸς σέ; ὁ δὲ ἔφη· Ἑλληνιστὶ γινώσκεις; ³⁸ οὐκ ἄρα σὺ εἶ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν

21:13 τότε ἀπεκρίθη WH Treg NIV | ἀπεκρίθη τε RP **21:14** Τοῦ κυρίου τὸ θέλημα WH Treg NIV | τὸ θέλημα τοῦ κυρίου RP **21:14** γινέσθω WH Treg NIV | γενέσθω RP **21:15** Ἱεροσόλυμα WH Treg NIV | Ἱερουσαλήμ RP **21:17** ἀπεδέξαντο WH Treg NIV | ἐδέξαντο RP **21:20** θεόν WH Treg NIV | κύριον RP **21:20** εἰπόν τε WH Treg NIV | εἰπόντες RP **21:20** ἐν τοῖς Ἰουδαίοις WH Treg NIV | Ἰουδαίων RP **21:22** ἀκούσονται WH Treg NIV | δεῖ πλῆθος συνελθεῖν ἀκούσονται γὰρ RP **21:23** ἀφ' WH | ἐφ' Treg NIV RP **21:24** ἡσυχῇσονται WH Treg NIV | ἡσυχῶνται RP **21:24** γινώσκονται WH Treg NIV | γινώσιν RP **21:24** φυλάσσω τὸν νόμον WH Treg NIV | τὸν νόμον φυλάσσω RP **21:25** ἀπεστείλαμεν WH Treg | ἐπεστείλαμεν NIV RP **21:25** κρίναντες WH Treg NIV | + μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτούς εἰ μὴ RP **21:25** καὶ WH Treg NIV | + τὸ RP **21:27** ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας WH Treg NIV | τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὸν RP **21:28** πανταχῇ WH Treg NIV | πανταχοῦ RP **21:29** προεωρακότες WH Treg NIV | ἐωρακότες RP **21:31** τε WH Treg NIV | δὲ RP **21:31** συγχύνεται WH Treg NIV | συγχέχεται RP **21:33** τότε ἐγγίσας WH Treg NIV | ἐγγίσας δὲ RP **21:33** τίς WH Treg NIV | + ἄν RP **21:34** ἐπεφώνουν WH Treg NIV | ἐβόων RP **21:34** δυναμένου δὲ αὐτοῦ WH Treg NIV | δυνάμενος δὲ RP **21:36** κράζοντες WH Treg NIV | κράζον RP **21:37** τι WH Treg NIV | – RP

ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχίλους ἄνδρας τῶν σικαρίων; ³⁹ εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· Ἐγὼ ἄνθρωπος μὲν εἰμι Ἰουδαῖος, Ταρσεὺς τῆς Κιλικίας, οὐκ ἀσήμου πόλεως πολίτης· δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλήσαι πρὸς τὸν λαόν. ⁴⁰ ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ ὁ Παῦλος ἐστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισε τῇ χειρὶ τῷ λαῷ, πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης προσεφώνησεν τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ λέγων

22

¹ Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς νυνὶ ἀπολογίας.

² Ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. καὶ φησὶν· ³ Ἐγὼ εἰμι ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιήλ, πεπαιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῷου νόμου, ζηλωτὴς ὑπάρχων τοῦ θεοῦ καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον, ⁴ ὃς ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδούς εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, ⁵ ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον· παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς τοὺς ἀδελφούς εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλὴμ ἵνα τιμωρηθῶσιν.

⁶ Ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ περὶ μεσημβρίαν ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ, ⁷ ἔπεσά τε εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι· Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκεις; ⁸ ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην· Τίς εἶ, κύριε; εἶπέν τε πρὸς ἐμέ· Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὃν σὺ διώκεις. ⁹ οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἑθεάσαντο τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. ¹⁰ εἶπον δέ· Τί ποιήσω, κύριε; ὁ δὲ κύριος εἶπεν πρὸς με· Ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν, κάκεῖ σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι. ¹¹ ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι ἦλθον εἰς Δαμασκόν.

¹² Ἀνανίας δέ τις ἀνὴρ εὐλαβὴς κατὰ τὸν νόμον μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων, ¹³ ἐλθὼν πρὸς ἐμέ καὶ ἐπιστὰς εἶπέν μοι· Σαοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον· κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. ¹⁴ ὁ δὲ εἶπεν· Ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γινῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ¹⁵ ὅτι ἔση μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ὧν ἐώρακας καὶ ἤκουσας. ¹⁶ καὶ νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἁμαρτίας σου ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα ἑαυτοῦ.

¹⁷ Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει ¹⁸ καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι· Σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλὴμ, διότι οὐ παραδέξονται σου μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ. ¹⁹ κἀγὼ εἶπον· Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἡμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ· ²⁰ καὶ ὅτε ἔξεχύννετο τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἡμην ἐφεστὼς καὶ συνευδοκῶν ἑκαὶ φυλάσσων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. ²¹ καὶ εἶπεν πρὸς με· Πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε.

²² Ἦκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες· Αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον, οὐ γὰρ καθῆκεν αὐτὸν ζῆν. ²³ κραυγαζόντων ἑαυτῶν καὶ ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα, ²⁴ ἐκέλευσεν ὁ χιλιάρχος εἰσάγεσθαι αὐτόν· εἰς τὴν παρεμβολήν, εἰπας μᾶστιξιν ἀνετάζεσθαι αὐτόν ἵνα ἐπιγνῶ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. ²⁵ ὡς δὲ προέτειναν αὐτόν τοῖς ἱμαῖσιν εἶπεν πρὸς τὸν ἐστῶτα ἐκατόνταρχον ὁ Παῦλος· Εἰ ἄνθρωπον Ῥωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν; ²⁶ ἀκούσας δὲ ὁ ἐκατοντάρχης προσελθὼν τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν λέγων· Τί μέλλεις ποιεῖν; ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος Ῥωμαῖός ἐστιν. ²⁷ προσελθὼν

21:40 προσεφώνησεν WH Treg NIV] προσεφώνει RP **22:3** Ἐγὼ WH Treg NIV] + μὲν RP **22:8** ἐμέ WH Treg] με NIV RP **22:9** ἑθεάσαντο WH Treg NIV] + καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο RP **22:12** εὐλαβὴς WH Treg NIV] εὐσεβὴς RP **22:13** ἐμέ WH Treg] με NIV RP **22:16** αὐτοῦ WH Treg NIV] τοῦ κυρίου RP **22:18** σου WH Treg NIV] + τὴν RP **22:20** ἐξεχύννετο WH Treg NIV] ἐξεχείτο RP **22:20** καὶ WH Treg NIV] τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ RP **22:23** κραυγαζόντων WH Treg NIV] Κραζόντων RP **22:23** τε WH Treg NIV] δὲ RP **22:24** ὁ χιλιάρχος εἰσάγεσθαι αὐτόν WH Treg NIV] αὐτόν ὁ χιλιάρχος ἄγεσθαι RP **22:24** εἶπας WH Treg NIV] εἰπὼν RP **22:25** προέτειναν WH Treg NIV] προέτεινεν RP **22:26** τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν WH Treg NIV] ἀπήγγειλεν τῷ χιλιάρχῳ RP **22:26** Τί WH Treg NIV] Ὅρα τί RP

δὲ ὁ χιλιάρχος εἶπεν αὐτῷ· Λέγε μοι, ἥτις Ῥωμαῖος εἶ; ὁ δὲ ἔφη· Ναί. ²⁸ ἀπεκρίθη ἡ δὲ ὁ χιλιάρχος· Ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην. ὁ δὲ Παῦλος ἔφη· Ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. ²⁹ εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν· καὶ ὁ χιλιάρχος δὲ ἐφοβήθη ἐπιγνοὺς ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν καὶ ὅτι αὐτὸν ἦν δεδεκώς.

³⁰ Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γινῶναι τὸ ἀσφαλὲς τὸ τί κατηγορεῖται ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἔλυσεν αὐτόν, καὶ ἐκέλευσεν συνελθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ πᾶν τὸ συνέδριον, καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτοῦς.

23

¹ ἀτενίσας δὲ ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ εἶπεν· Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. ² ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας ἐπέταξεν τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. ³ τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπεν· Τύπτειν σε μέλλει ὁ θεός, τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθῃ κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι; ⁴ οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπαν· Τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς; ⁵ ἔφη τε ὁ Παῦλος· Οὐκ ἤδριν, ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεὺς· γέγραπται γὰρ ὅτι Ἄρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς.

⁶ Γινούς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἐν μέρος ἐστὶν Σαδδουκαίων τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων ἔκραζεν ἐν τῷ συνεδρίῳ· Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς Φαρισαίων· περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι. ⁷ τοῦτο δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων, καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. ⁸ Σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσιν μὴ εἶναι ἀνάστασιν μήτε ἄγγελον μήτε πνεῦμα, Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφοτέρω. ⁹ ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη, καὶ ἀναστάντες τινὲς τῶν γραμματέων τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες· Οὐδὲν κακὸν εὐρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος. ¹⁰ πολλῆς δὲ γινομένης στάσεως φόβηθεις ὁ χιλιάρχος μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν ἐκέλευσεν τὸ στράτευμα καταβὰν ἀρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν.

¹¹ Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπεν· Θάρσει, ὥς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρῆσαι.

¹² Γενομένης δὲ ἡμέρας ποιήσαντες συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς λέγοντες μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀποκτείνωσιν τὸν Παῦλον. ¹³ ἦσαν δὲ πλείους τεσσεράκοντα οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν ποιησάμενοι. ¹⁴ οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπαν· Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτοὺς μηδενὸς γεύσασθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον. ¹⁵ νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ ὅπως καταγάγῃ αὐτὸν εἰς ὑμᾶς ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ πρὸ τοῦ ἐγγίσει αὐτὸν ἑτοιμοὶ ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν.

¹⁶ Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς ἀδελφῆς Παύλου τὴν ἐνέδραν παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπήγγειλεν τῷ Παύλῳ. ¹⁷ προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος ἓνα τῶν ἑκατονταρχῶν ἔφη· Τὸν νεανίαν τοῦτον ἄπαγε πρὸς τὸν χιλιάρχον, ἔχει γὰρ ἀπαγγεῖλαί τι αὐτῷ. ¹⁸ ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τὸν χιλιάρχον καὶ φησὶν· Ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με

22:27 σὺ WH Treg NIV | εἰ σὺ RP 22:28 δὲ WH Treg NIV | τε RP 22:29 αὐτὸν ἦν WH Treg NIV | ἦν αὐτὸν RP
 22:30 ὑπὸ WH Treg NIV | παρὰ RP 22:30 αὐτόν WH Treg NIV | + ἀπὸ τῶν δεσμῶν RP 22:30 συνελθεῖν WH Treg NIV | ἐλθεῖν RP 22:30 πᾶν WH Treg NIV | ὅλον RP 22:30 συνέδριον WH Treg NIV | + αὐτῶν RP 23:1 ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ NIV RP | Παῦλος τῷ συνεδρίῳ WH; τῷ συνεδρίῳ ὁ Παῦλος Treg 23:5 ὅτι WH Treg NIV | - RP
 23:6 ἔκραζεν WH Treg NIV | ἔκραξεν RP 23:6 Φαρισαίων WH Treg NIV | Φαρισαίου RP 23:6 ἐγὼ NIV RP | - WH Treg 23:7 λαλοῦντος WH | εἰπόντος Treg NIV; λαλήσαντος RP 23:7 καὶ Σαδδουκαίων WH Treg NIV | - RP
 23:8 μὲν Treg NIV RP | - WH 23:8 μήτε WH Treg NIV | μηδὲ RP 23:9 τινὲς τῶν γραμματέων WH Treg NIV | οἱ γραμματεῖς RP 23:9 ἄγγελος WH Treg NIV | + μὴ θεομαχῶμεν RP 23:10 γινομένης WH NIV | γενομένης Treg RP
 23:10 φοβηθείς WH Treg NIV | εὐλαβηθείς RP 23:10 καταβὰν WH Treg NIV | καταβῆναι καὶ RP 23:10 τε Treg NIV RP | - WH 23:11 Θάρσει WH Treg NIV | + Παῦλε RP 23:12 συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι WH Treg NIV | τινες τῶν Ἰουδαίων συστροφὴν RP 23:13 ποιησάμενοι WH Treg NIV | πεποιηκότες RP 23:15 ὅπως WH Treg NIV | + αὐρίον RP 23:15 καταγάγῃ αὐτὸν εἰς WH Treg NIV | αὐτὸν καταγάγῃ πρὸς RP 23:16 τὴν ἐνέδραν WH Treg NIV | τὸ ἐνεδρον RP 23:17 ἄπαγε WH Treg | ἀπάγαγε NIV RP 23:17 ἀπαγγεῖλαί τι WH Treg NIV | τι ἀπαγγεῖλαί RP

ἠρώτησεν τοῦτον τὸν ῥεανίαν ἀγαγεῖν πρὸς σέ, ἔχοντά τι λαλήσαι σοι. ¹⁹ ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλίαρχος καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν ἐπυνθάνετο· Τί ἐστὶν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαι μοι; ²⁰ εἶπεν δὲ ὅτι Οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαι σε ὅπως αὐρίον τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον ὡς ῥέλλον τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ· ²¹ σὺ οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς, ἐνεδρεύουσιν γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσεράκοντα, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν, καὶ νῦν εἰσὶν ἕτοιμοι προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. ²² ὁ μὲν οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσεν τὸν ῥεανίσκον παραγγείλας μηδενὶ ἐκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς ἑμέ.

²³ Καὶ προσκαλεσάμενός τινας δύο τῶν ἐκατονταρχῶν εἶπεν· Ἐτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρείας, καὶ ἱππεῖς ἑβδομήκοντα καὶ δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός, ²⁴ κτήνη τε παραστήσαι ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσι πρὸς Φήλικα τὸν ἡγεμόνα, ²⁵ γράψας ἐπιστολὴν ἔχουσιν τὸν τύπον τοῦτον· ²⁶ Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν. ²⁷ τὸν ἄνδρα τοῦτον συλλημφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν ἐπιστάς σὺν τῷ στρατεύματι ἐξειλάμην, μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν, ²⁸ βουλούμενός τε ἐπιγνῶναι τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν. ²⁹ ὃν εὔρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔχοντα ἔγκλημα. ³⁰ μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα ἔσεσθαι ἐξαυτῆς ἔπεμψα πρὸς σέ, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγοροῖς λέγειν πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ.

³¹ Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον ἤγαγον διὰ νυκτός εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα· ³² τῇ δὲ ἐπαύριον ἔασαντες τοὺς ἱππεῖς ἀπέρχεσθαι σὺν αὐτῷ ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν· ³³ οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισάρειαν καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ. ³⁴ ἀναγνοὺς δὲ καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχείας ἐστὶν καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κιλικίας, ³⁵ Διακούσομαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται· κελεύσας ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι αὐτόν.

24

¹ Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας μετὰ πρεσβυτέρων τινῶν καὶ ῥήτορος Τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου. ² κληθέντος δὲ αὐτοῦ ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων· Πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ καὶ διορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας ³ πάντῃ τε καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φήλιξ, μετὰ πάσης εὐχαριστίας. ⁴ ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλεῖόν σε ἐγκόπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαί σε ἡμῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπεικειᾷ. ⁵ εὐρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν καὶ κινοῦντα στάσεις πᾶσι τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην πρωτοστάτην τε τῆς τῶν Ναζωραίων αἰρέσεως, ⁶ ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπείρασεν βεβηλῶσαι, ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν, ⁸ παρ' οὗ δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ. ⁹ συνεπέθεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν.

23:18 ρεανίαν WH RP] ρεανίσκον Treg NIV **23:20** τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον WH Treg NIV] εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦλον RP **23:20** μέλλον NIV] μέλλων WH Treg; μέλλοντά RP **23:21** εἰσὶν ἕτοιμοι WH Treg NIV] ἕτοιμοι εἰσὶν RP **23:22** ρεανίσκον WH Treg NIV] ρεανίαν RP **23:22** ἐμέ WH Treg] με NIV RP **23:23** τινας δύο WH Treg] δύο τινας NIV RP **23:25** ἔχουσιν WH Treg NIV] περιέχουσιν RP **23:27** ἐξειλάμην WH Treg NIV] ἐξειλόμην αὐτόν RP **23:28** τε WH Treg NIV] δὲ RP **23:28** ἐπιγνῶναι WH Treg NIV] γνῶναι RP **23:28** κατήγαγον WH Treg NIV] + αὐτόν RP **23:29** δὲ WH Treg NIV] - RP **23:29** ἔχοντα ἔγκλημα WH Treg NIV] ἔγκλημα ἔχοντα RP **23:30** ἄνδρα WH Treg NIV] + μέλλειν RP **23:30** ἐξαυτῆς WH NIV] ἐξ αὐτῶν Treg; ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ἐξαυτῆς RP **23:30** λέγειν WH Treg] + τὰ NIV RP **23:30** σοῦ WH Treg NIV] + Ἐρρωσο RP **23:31** διὰ WH Treg NIV] + τῆς RP **23:32** ἀπέρχεσθαι WH Treg NIV] πορεύεσθαι RP **23:34** δὲ WH Treg NIV] + ὁ ἡγεμὼν RP **23:34** ἐπαρχείας WH NIV] ἐπαρχίας Treg RP **23:35** κελεύσας WH Treg NIV] Ἐκέλευσέν τε αὐτόν RP **23:35** τοῦ WH Treg NIV] - RP **23:35** αὐτόν WH Treg NIV] - RP **24:1** πρεσβυτέρων τινῶν WH Treg NIV] τῶν πρεσβυτέρων RP **24:2** διορθωμάτων WH Treg NIV] κατορθωμάτων RP **24:5** στάσεις WH Treg NIV] στάσιν RP **24:6** ἐκρατήσαμεν WH Treg NIV RP] + καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἠθελήσαμεν κρίνειν. 7 παρελθὼν δὲ Λυσίας ὁ χιλίαρχος μετὰ πολλῆς βίας ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀπήγαγε, 8 κελεύσας τοὺς κατηγοροὺς αὐτοῦ ἔρχεσθαι ἐπὶ σέ· TR

¹⁰ Ἀπεκρίθη ἔτε ὁ Παῦλος νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν· Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος· εὐθύμως τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι, ¹¹ δυναμένου σου ἐπιγνῶναι, ὅτι οὐ πλείους εἰσὶν μοι ἡμέραι δώδεκα ἅφ' ἧς ἀνέβην προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλὴμ, ¹² καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὐρὸν με πρὸς τινα διαλεγόμενον ἢ ἐπίστασιν ποιοῦντα ὄχλου οὔτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς οὔτε κατὰ τὴν πόλιν, ¹³ οὐδὲ παραστήσαι δύνανταί σοι περὶ ὧν νυνὶ κατηγοροῦσίν μου. ¹⁴ ὁμολογῶ δὲ τοῦτό σοι ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν αἵρεσιν οὕτως λατρεύω τῷ πατρώῳ θεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς ἐν τοῖς προφήταις γεγραμμένοις, ¹⁵ ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν θεόν, ἣν καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσσεσθαι δικαίων τε καὶ ἀδίκων· ¹⁶ ἐν τούτῳ καὶ αὐτὸς ἀσκήσας ἀπρόσκοπον συνείδησιν ἔχειν πρὸς τὸν θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διὰ παντός. ¹⁷ δι' ἐτῶν δὲ πλειόνων ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου παρεγενόμην καὶ προσφοράς, ¹⁸ ἐν αἷς εὐρὸν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, ¹⁹ τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι, οὓς ἔδει ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν εἴ τι ἔχοιεν πρὸς ἐμέ, ²⁰ ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν τί εὔρον ἀδίκημα στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου ²¹ ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς ἧς ἐκέκραξα ἐν αὐτοῖς ἐστῶς· ὅτι Περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ἐφ' ὑμῶν.

²² Ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ, ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἶπας· Ὅταν Λυσίας ὁ χιλιάρχος καταβῇ διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς. ²³ Διαταξάμενος τῷ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι αὐτὸν ἔχειν τε ἄνεσιν καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν αὐτῷ.

²⁴ Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλῃ τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ οὔσῃ Ἰουδαία μετεπέμψατο τὸν Παῦλον καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν πίστεως. ²⁵ διαλεγόμενου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος ἔμφορος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη· Τὸ νῦν ἔχον πορεύου, καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαί σε. ²⁶ ἅμα καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου· διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὠμίλει αὐτῷ.

²⁷ Διετίας δὲ πληρωθείσης ἔλαβεν διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων τε χάριτα καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ κατέλιπε τὸν Παῦλον δεδεμένον.

25

¹ Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχείᾳ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρείας, ² ἐνεφάνισάν τε αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ³ αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ ὅπως μεταπέμψῃται αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν. ⁴ ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον εἰς Καισάρειαν, ἑαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι. ⁵ Οἱ οὖν ἐν ὑμῖν, φησὶν, δυνατοὶ συγκαταβάντες εἴ τί ἐστιν ἐν τῷ ἀνδρὶ ἄτοπον κατηγορεῖτωσαν αὐτοῦ.

⁶ Διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας οὐ πλείους ὀκτῶ ἢ δέκα, καταβὰς εἰς Καισάρειαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσεν τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. ⁷ παραγενομένου δὲ αὐτοῦ περιέστησαν

24:10 τε WH Treg NIV] δὲ RP **24:10** εὐθύμως WH Treg NIV] εὐθυμότερον RP **24:11** ἐπιγνῶναι WH Treg NIV] γνῶναι RP **24:11** δώδεκα WH Treg NIV] δεκαδύο RP **24:11** εἰς WH Treg NIV] ἐν RP **24:12** ἐπίστασιν WH Treg NIV] ἐπισύστασιν RP **24:13** οὐδὲ WH NIV] οὔτε Treg RP **24:13** παραστήσαι WH Treg NIV] + με RP **24:13** σοι WH Treg NIV] – RP **24:13** νυνὶ WH Treg NIV] νῦν RP **24:14** τοῖς ἐν WH Treg NIV] – RP **24:15** ἔσσεσθαι WH Treg NIV] + νεκρῶν RP **24:16** καὶ WH Treg NIV] δὲ RP **24:16** ἔχειν WH Treg NIV] ἔχων RP **24:17** ἐλεημοσύνας ... μου παρεγενόμην WH Treg NIV] παρεγενόμην ἐλεημοσύνας ... μου RP **24:18** αἷς WH Treg NIV] οἷς RP **24:19** ἔδει WH Treg NIV] δεῖ RP **24:19** ἐμέ WH Treg NIV] με RP **24:20** εὔρον WH NIV] + ἐν ἐμοὶ Treg RP **24:21** ἐν αὐτοῖς ἐστῶς WH Treg NIV] ἐστῶς ἐν αὐτοῖς RP **24:21** ἐφ' WH Treg NIV] ὑφ' RP **24:22** Ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ WH Treg NIV] Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐτούς RP **24:22** εἶπας WH Treg NIV] εἰπὼν RP **24:23** διαταξάμενος WH Treg NIV] + τε RP **24:23** αὐτὸν WH Treg NIV] τὸν Παῦλον RP **24:23** ὑπηρετεῖν WH Treg NIV] + ἢ προσέρχεσθαι RP **24:24** ἰδίᾳ WH Treg NIV] – RP **24:24** Ἰησοῦν WH NIV] – Treg RP **24:25** μέλλοντος WH Treg NIV] + ἔσσεσθαι RP **24:26** Παύλου WH Treg NIV] + ὅπως λύση αὐτόν RP **24:27** χάριτα WH Treg NIV] χάριτας RP **25:2** τε WH Treg NIV] δὲ RP **25:2** οἱ ἀρχιερεῖς WH Treg NIV] ὁ ἀρχιερεὺς RP **25:4** εἰς Καισάρειαν WH Treg NIV] ἐν Καισαρείᾳ RP **25:5** ἐν ὑμῖν φησὶν δυνατοὶ WH Treg NIV] δυνατοὶ ἐν ὑμῖν φησὶν RP **25:5** ἄτοπον WH Treg NIV] τούτῳ RP **25:6** οὐ πλείους ὀκτῶ WH Treg NA] πλείους RP; ὀκτῶ NIV

αὐτὸν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιώματα καταφέροντες ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι, ⁸ τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου ὅτι οὔτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν οὔτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρτον. ⁹ ὁ Φῆστος δὲ θέλων τοῖς Ἰουδαίοις χάριν καταθέσθαι ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπεν· θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβὰς ἐκεῖ περὶ τούτων κριθῆναι ἐπ' ἐμοῦ; ¹⁰ εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· Ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἐστὼς εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους οὐδὲν ἠδίκησα, ὥς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις. ¹¹ εἰ μὲν οὖν ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδὲν ἐστίν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδεὶς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι· Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. ¹² τότε ὁ Φῆστος συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρίθη· Καίσαρα ἐπικέκλησαι, ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.

¹³ Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν ἀσπασάμενοι τὸν Φῆστον. ¹⁴ ὥς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον λέγων· Ἀνὴρ τίς ἐστίν καταλελειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, ¹⁵ περὶ οὗ γενομένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ καταδίκην. ¹⁶ πρὸς οὓς ἀπεκρίθη ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαι τινα ἄνθρωπον πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγοροὺς τὸν τε ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. ¹⁷ συνελθόντων οὖν ἐνθάδε ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος τῇ ἐξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα. ¹⁸ περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν ἔφερον ὧν ἐγὼ ὑπενόουν· πονηρῶν, ¹⁹ ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτὸν καὶ περὶ τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν. ²⁰ ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ τὴν περὶ τούτων ζήτησιν ἔλεγον εἰ βούλοιο πορεύεσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα κάκεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων. ²¹ τοῦ δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν ἕως οὗ ἀναπέμψω αὐτὸν πρὸς Καίσαρα. ²² Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον· Ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. Αὐρίον, φησίν, ἀκούσῃ αὐτοῦ.

²³ Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον σὺν τε χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσιν τοῖς κατ' ἐξοχὴν τῆς πόλεως καὶ κελεύσαντος τοῦ Φῆστου ἤχθη ὁ Παῦλος. ²⁴ καὶ φησιν ὁ Φῆστος· Ἀγρίππα βασιλεῦ καὶ πάντες οἱ συμπρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἔν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, βρωῶντες μὴ δεῖν αὐτὸν ζῆν μηκέτι. ²⁵ ἐγὼ δὲ κατελαβόμεν μηδὲν ἄξιον αὐτὸν θανάτου πεπραχέναι, αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστὸν ἔκρινα πέμπειν. ²⁶ περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω· διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τί γράψω. ²⁷ ἄλογον γάρ μοι δοκεῖ πέμποντα δέσμιον μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι.

26

¹ Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη· Ἐπιτρέπεται σοι ὑπὲρ σεαυτοῦ λέγειν. τότε ὁ Παῦλος ἐκτείνας

25:7 αὐτὸν WH Treg NIV] – RP **25:7** καταφέροντες WH Treg NIV] φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου RP **25:8** τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου WH Treg NIV] ἀπολογουμένου αὐτοῦ RP **25:9** θέλων τοῖς Ἰουδαίοις WH Treg NIV] τοῖς Ἰουδαίοις θέλων RP **25:9** κριθῆναι WH Treg NIV] κρίνεσθαι RP **25:10** Ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἐστὼς Treg NIV RP] Ἐστὼς ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρός WH **25:10** ἠδίκησα NIV RP] ἠδίκηκα WH Treg **25:11** οὖν WH Treg NIV] γὰρ RP **25:14** διέτριβον WH Treg NIV] διέτριβεν RP **25:15** καταδίκην WH Treg NIV] δίκην RP **25:16** ἄνθρωπον WH Treg NIV] + εἰς ἀπώλειαν RP **25:17** οὖν WH] + αὐτῶν Treg NIV RP **25:18** ἔφερον WH Treg NIV] ἐπέφερον RP **25:18** ἐγὼ ὑπενόουν WH Treg NIV] ὑπενόουν ἐγὼ RP **25:18** πονηρῶν WH Treg NIV] – RP **25:20** τούτων WH Treg NIV] τούτου RP **25:20** Ἱεροσόλυμα WH Treg NIV] Ἱερουσαλήμ RP **25:21** ἀναπέμψω WH Treg NIV] πέμψω RP **25:22** Φῆστον WH Treg NIV] + ἔφη RP **25:22** Αὐρίον WH Treg NIV] Ὁ δὲ Αὐρίον RP **25:23** τε WH Treg NIV] + τοῖς RP **25:23** ἐξοχὴν WH Treg NIV] + οὓσιν RP **25:24** ἅπαν WH Treg NIV] πᾶν RP **25:24** ἐνέτυχόν Treg NIV RP] ἐνέτυχέν WH **25:24** βρωῶντες WH Treg NIV] ἐπιβρωῶντες RP **25:24** αὐτὸν ζῆν WH Treg NIV] ζῆν αὐτὸν RP **25:25** κατελαβόμεν WH Treg NIV] καταλαβόμενος RP **25:25** αὐτὸν θανάτου WH Treg NIV] θανάτου αὐτὸν RP **25:25** αὐτοῦ WH Treg NIV] καὶ αὐτοῦ RP **25:25** πέμπειν WH Treg NIV] + αὐτόν RP **25:26** γράψω WH Treg NIV] γράψαι RP **26:1** ὑπὲρ WH RP] περὶ Treg NIV **26:1** ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο WH Treg NIV] ἀπελογεῖτο ἐκτείνας τὴν χεῖρα RP

τὴν χεῖρα ἀπελογοῖτο· ² Περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἡγῆμαι ἑμαυτὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολογεῖσθαι, ³ μάλιστα γνώστην ὄντα σε πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἐθῶν τε καὶ ζητημάτων· διὸ δέομαι μακροθύμως ἀκοῦσαί μου.

⁴ Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου τὴν ἐκ νεότητος τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἔν τε Ἱεροσολύμοις ἴσασι πάντες Ἰουδαῖοι, ⁵ προγινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. ⁶ καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἔστηκα κρινόμενος, ⁷ εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ· ⁸ τί ἄπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει;

⁹ Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἑμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι· ¹⁰ ὁ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλοὺς τε τῶν ἁγίων ἐγὼ ἐν φυλακαῖς κατέκλεισα τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἐξουσίαν λαβών, ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον, ¹¹ καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτοὺς ἠνάγκαζον βλασφημεῖν, περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς ἐδίωκον ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω πόλεις.

¹² Ἐν οἷς πορευόμενος εἰς τὴν Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς τῶν ἀρχιερέων ¹³ ἡμέρας μέσης κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου περιλάμψαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους· ¹⁴ πάντων τε καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν ἤκουσα φωνὴν λέγουσαν πρὸς με τῇ Ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ· Σαοὺλ Σαοὺλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. ¹⁵ ἐγὼ δὲ εἶπα· Τίς εἰ, κύριε; ὁ δὲ κύριος εἶπεν· Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις· ¹⁶ ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ στήθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὥφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρετήν καὶ μάρτυρα ὧν τε εἶδές με ὧν τε ὀφθῆσομαί σοι, ¹⁷ ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ ἐκ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς ἐγὼ ἀποστέλλω σε· ¹⁸ ἀνοιξαι ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκοτόους εἰς φῶς καὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ Σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ κληρὸν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ.

¹⁹ Ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθὴς τῇ οὐρανίῳ ὁπτασίᾳ, ²⁰ ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτόν τε καὶ Ἱεροσολύμοις, πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπήγγελλον μετανοεῖν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεόν, ἅξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. ²¹ ἔνεκα τούτων με Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι ἐν τῷ ἱερῷ ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι. ²² ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἔσθηκα μαρτυρόμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ Μωϋσῆς, ²³ εἰ παθητὸς ὁ χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ τε λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσιν.

²⁴ Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου ὁ Φῆστος μεγάλη τῇ φωνῇ φησιν· Μαίνῃ, Παῦλε· τὰ πολλὰ σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. ²⁵ ὁ δὲ Παῦλος· Οὐ μαίνομαι, φησίν, κράτιστε Φῆστε, ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα ἀποφθέγγομαι. ²⁶ ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεύς, πρὸς ὃν καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτὸν τούτων οὐ πείθομαι· οὐθέν, οὐ γάρ ἐστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο. ²⁷ πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις. ²⁸ ὁ

26:2 σήμερον ἀπολογεῖσθαι WH Treg NIV] ἀπολογεῖσθαι σήμερον RP **26:3** ἐθῶν WH Treg NIV] ἡθῶν RP **26:3** δέομαι WH Treg NIV] + σου RP **26:4** τὴν NIV RP] - WH Treg **26:4** τε WH Treg NIV] - RP **26:4** πάντες WH Treg] + οἱ NIV RP **26:6** εἰς WH Treg NIV] πρὸς RP **26:6** ἡμῶν WH Treg NIV] - RP **26:7** ὑπὸ Ἰουδαίων βασιλεῦ WH Treg NIV] βασιλεῦ Ἀγρίππα ὑπὸ Ἰουδαίων RP **26:10** τε WH Treg NIV] - RP **26:10** ἐν WH Treg NIV] - RP **26:12** οἷς WH Treg NIV] + καὶ RP **26:12** τῆς WH Treg NIV] + παρὰ RP **26:14** τε WH Treg NIV] δὲ RP **26:14** λέγουσαν WH Treg NIV] λαλοῦσαν RP **26:14** με WH Treg NIV] + καὶ λέγουσαν RP **26:15** κύριος WH Treg NIV] - RP **26:16** με WH NIV] - Treg RP **26:17** ἐκ WH Treg NIV] - RP **26:17** ἀποστέλλω σε WH Treg NIV] σε ἀποστέλλω RP **26:18** ἐπιστρέψαι WH Treg NIV] ὑποστρέψαι RP **26:20** τε WH Treg NIV] - RP **26:20** πᾶσάν WH Treg NIV] εἰς πᾶσάν RP **26:20** ἀπήγγελλον WH Treg NIV] ἀπαγγέλλων RP **26:21** με Ἰουδαῖοι WH Treg NIV] οἱ Ἰουδαῖοι με RP **26:21** συλλαβόμενοι WH Treg RP] + ὄντα NIV **26:22** ἀπὸ WH Treg NIV] παρὰ RP **26:23** τε WH Treg NIV] - RP **26:24** φησιν WH Treg NIV] ἔφη RP **26:25** Παῦλος WH Treg NIV] - RP **26:26** καὶ Treg NIV RP] - WH **26:26** αὐτὸν WH] + τι Treg NIV RP **26:26** οὐθέν WH Treg NIV] οὐδέν RP **26:26** ἐστιν WH Treg NIV] - RP

δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον· Ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χριστιανὸν ποιῆσαι. ²⁹ ὁ δὲ Παῦλος· Εὐξαίμην ἂν τῷ θεῷ καὶ ἐν ὀλίγῳ καὶ ἐν μεγάλῳ οὐ μόνον σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον γενέσθαι τοιοῦτους ὅποιος καὶ ἐγὼ εἰμι παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων.

³⁰ Ἐνέστη τε ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν ἢ τε Βερνίκη καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς, ³¹ καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες ὅτι Οὐδὲν θανάτου ἢ δεσμῶν ἄξιον ἔτι πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. ³² Ἀγρίππας δὲ τῷ Φήστῳ ἔφη· Ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

27

¹ Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρεδίδουν τὸν τε Παῦλον καὶ τινὰς ἐτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχη ὀνόματι Ἰουλίῳ σπείρης Σεβαστῆς. ² ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδραμυττηνῷ μέλλοντι πλεῖν εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους ἀνήχθημεν ὄντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνης Θεσσαλονικέως. ³ τῇ τε ἐτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα, φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος ἐπέτρεψεν πρὸς τοὺς φίλους πορευθέντι ἐπιμελείας τυχεῖν. ⁴ κάκειθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους, ⁵ τό τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες κατήλθομεν εἰς Μύρα τῆς Λυκίας. ⁶ κάκεῖ εὐρών ὁ ἑκατοντάρχης πλοῖον Ἀλεξανδρίνον πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. ⁷ ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες καὶ μόλις γινόμενοι κατὰ τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ Σαλμώνην, ⁸ μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἦλθομεν εἰς τόπον τινὰ καλούμενον Καλοὺς Λιμένας ὃν ἐγγὺς ἦν πόλις Ἰασαία.

⁹ Ἰκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου καὶ ὄντος ἤδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοῦς διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι, παρήνει ὁ Παῦλος ¹⁰ λέγων αὐτοῖς· Ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὕβρεως καὶ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ πλοίου ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. ¹¹ ὁ δὲ ἑκατοντάρχης τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ· μᾶλλον ἐπείθετο ἢ τοῖς ὑπὸ Παύλου λεγομένοις. ¹² ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν οἱ πλείονες ἔθεντο βουλήν ἀναχθῆναι ἐκεῖθεν, εἴ πως δύναιτο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ χῶρον.

¹³ Ὑποπνεύσαντος δὲ νότου δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι ἄραντες ἄσσον παρελέγοντο τὴν Κρήτην. ¹⁴ μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ' αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικὸς ὁ καλούμενος Εὐρακύλων. ¹⁵ συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ ἐπιδόντες ἐφερόμεθα. ¹⁶ νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλούμενον Καῦδα ἰσχύσαμεν μόλις περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης, ¹⁷ ἦν ἄραντες βοηθείαις ἐχρῶντο ὑποζωννύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτιν ἐκπέσωσιν, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο. ¹⁸ σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν τῇ ἐξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο, ¹⁹ καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἔρριψαν. ²⁰ μήτε δὲ ἡλίου μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπὸν περιηρεῖτο ἑλπίς πᾶσα τοῦ σῶζεσθαι ἡμᾶς.

²¹ Πολλῆς τε ἀσιτίας ὑπαρχούσης τότε σταθεῖς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν· Ἔδει μὲν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν.

²² καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν, ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν πλήν τοῦ πλοίου·

26:28 Παῦλον WH Treg NIV] + ἔφη RP 26:28 ποιῆσαι WH Treg NIV] γενέσθαι RP 26:29 Παῦλος WH Treg NIV] + εἶπεν RP 26:29 μεγάλῳ WH Treg NIV] πολλῷ RP 26:30 Ἀνέστη WH Treg NIV] Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ ἀνέστη RP 26:30 τε WH Treg NIV] - RP 26:31 ἢ δεσμῶν ἄξιον WH Treg NIV] ἄξιον ἢ δεσμῶν RP 26:31 τι NIV] - WH Treg RP 27:2 μέλλοντι WH Treg NIV] μέλλοντες RP 27:2 εἰς WH Treg NIV] - RP 27:3 πορευθέντι WH Treg NIV] πορευθέντα RP 27:6 ἑκατοντάρχης WH Treg NIV] ἑκατόνταρχος RP 27:8 ἦν πόλις WH Treg RP] πόλις ἦν NIV 27:8 Ἰασαία WH NIV RP] Ἰασέα Treg 27:11 μᾶλλον ἐπείθετο WH Treg NIV] ἐπείθετο μᾶλλον RP 27:11 ὑπὸ WH Treg NIV] + τοῦ RP 27:12 ἐκεῖθεν WH Treg NIV] κάκειθεν RP 27:14 Εὐρακύλων WH Treg NIV] Εὐροκλύδων RP 27:16 Καῦδα WH Treg NIV] Κλαύδην RP 27:16 ἰσχύσαμεν μόλις WH Treg NIV] μόλις ἰσχύσαμεν RP 27:19 ἔρριψαν WH Treg NIV] ἐρρίψαμεν RP 27:20 ἐλπίς πᾶσα WH Treg NIV] πᾶσα ἐλπίς RP 27:21 τε WH Treg NIV] δὲ RP

²³ παρέστη γάρ μοι ταύτη τῇ ἡνυκτὶ τοῦ θεοῦ, οὗ εἰμι, ὃ καὶ λατρεύω, ἄγγελος ²⁴ λέγων· Μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι, καὶ ἰδοὺ κεχάριστάι σοι ὁ θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. ²⁵ διὸ εὐθυμεῖτε, ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληταί μοι. ²⁶ εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.

²⁷ Ὡς δὲ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ νυξ ἐγένετο διαφορομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἀδρίᾳ, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν. ²⁸ καὶ βολίσαντες εὗρον ὀργυιᾶς εἴκοσι, βραχὺ δὲ διαστήσαντες καὶ πάλιν βολίσαντες εὗρον ὀργυιᾶς δεκαπέντε. ²⁹ φοβούμενοί τε ἡμῶν κατὰ τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας ἠύχοντο ἡμέραν γενέσθαι. ³⁰ τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν προφάσει ὡς ἐκ πρῶρης ἀγκύρας μελλόντων ἐκτείνειν, ³¹ εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις· Ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε. ³² τότε ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται τὰ σχοινία τῆς σκάφης καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν.

³³ Ἄχρι δὲ οὗ ἡμέρα ἡμελλεν γίνεσθαι παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς λέγων· Τεσσαρεσκαίδεκάτῃ σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες ἄσιτοι διατελεῖτε, μὴ πρὸς προσλαβόμενοι. ³⁴ διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς μεταλαβεῖν τροφῆς, τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρῖξ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἀπολεῖται. ³⁵ εἰπας δὲ ταῦτα καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαρίστησεν τῷ θεῷ ἐνώπιον πάντων καὶ κλάσας ἥρξατο ἐσθίειν. ³⁶ εὐθυμοὶ δὲ γενόμενοι πάντες καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς. ³⁷ ἡμεθα δὲ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ διακόσῃ ἐβδομήκοντα ἕξ. ³⁸ κορεσθέντες δὲ τροφῆς ἐκούφιζον τὸ πλοῖον ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν.

³⁹ Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον, κόλπον δὲ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλὸν εἰς ὃν ἐβουλεύοντο εἰ δύναιντο ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. ⁴⁰ καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων, καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμωνα τῇ πνεύσει κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. ⁴¹ περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ἐπέκειλαν τὴν ναῦν, καὶ ἡ μὲν πρῶρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας. ⁴² τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλή ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσιν, μή τις ἐκκολυμβήσας διαφύγῃ. ⁴³ ὁ δὲ ἑκατοντάρχης βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον ἐκώλυσε αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέν τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν ἀπορίψαντας πρῶτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι, ⁴⁴ καὶ τοὺς λοιποὺς οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν οὓς δὲ ἐπὶ τινῶν τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου· καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

28

¹ Καὶ διασωθέντες τότε ἐπέγνωμεν ὅτι Μελίτη ἡ νῆσος καλεῖται. ² οἱ τε βάρβαροι παρεῖχον οὐ τὴν τυχοῦσαν φιланθρωπίαν ἡμῖν, ἄψαντες γὰρ πυρὰν προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα καὶ διὰ τὸ ψῦχος. ³ συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων ἵτι πληθος καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυρὰν, ἔχιδνα ἀπὸ τῆς θερμῆς ἐξελθοῦσα καθῆψε τῆς χειρὸς αὐτοῦ. ⁴ ὥς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμᾶμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον· Πάντως φονεὺς ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν. ⁵ ὁ μὲν οὖν ἀποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ ἔπαθεν οὐδὲν κακόν. ⁶ οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν πίμπρασθαι

27:23 νυκτὶ WH Treg NIV] + ἄγγελος RP 27:23 εἰμι WH Treg RP] + ἐγὼ NIV 27:23 ἄγγελος WH Treg NIV] – RP 27:29 μή που κατὰ WH Treg NIV] μήπως εἰς RP 27:30 ἀγκύρας μελλόντων WH Treg NIV] μελλόντων ἀγκύρας RP 27:32 ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται WH Treg NIV] οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν RP 27:33 ἡμέρα ἡμελλεν WH Treg NIV] ἡμελλεν ἡμέρα RP 27:34 μεταλαβεῖν WH Treg NIV] προσλαβεῖν RP 27:34 ἀπὸ WH Treg NIV] ἐκ RP 27:34 ἀπολεῖται WH Treg NIV] πεσεῖται RP 27:35 εἶπας WH Treg NIV] εἰπὼν RP 27:37 αἱ πᾶσαι ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ WH Treg NIV] ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαὶ RP 27:37 διακόσῃ Treg NIV RP] ὡς WH 27:38 δὲ WH Treg NIV] + τῆς RP 27:39 ἐβουλεύοντο WH Treg NIV] ἐβουλεύσαντο RP 27:39 δύναιντο WH Treg NIV] δυνατόν RP 27:39 ἐξῶσαι Treg NIV RP] ἐκώσωσι WH 27:41 ἐπέκειλαν WH Treg NIV] ἐπώκειλαν RP 27:41 βίας WH] + τῶν κυμάτων Treg NIV RP 27:43 ἑκατοντάρχης WH Treg NIV] ἑκατόνταρχος RP 28:1 ἐπέγνωμεν WH Treg NIV] ἐπέγνωσαν RP 28:1 Μελίτη Treg NIV RP] Μελιτήνη WH 28:2 τε WH Treg NIV] δὲ RP 28:2 ἄψαντες WH Treg NIV] ἀνάψαντες RP 28:3 τι WH Treg NIV] – RP 28:3 ἀπὸ WH Treg NIV] ἐκ RP 28:3 ἐξελθοῦσα WH Treg NIV] διεξελθοῦσα RP 28:4 πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον WH Treg NIV] ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους RP

ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν. ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκῶντων καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλόμενοι ἔλεγον αὐτὸν εἶναι θεόν.

⁷ Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχεν χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξένισεν. ⁸ ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερίῳ συνεχόμενον κατακεῖσθαι, πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθὼν καὶ προσευξάμενος ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ ἰάσατο αὐτόν. ⁹ τοῦτου δὲ γενομένου καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο, ¹⁰ οἱ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὰς χρείας.

¹¹ Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν ἐν πλοίῳ παρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ Ἀλεξανδρίνῳ, παρασῆμῳ Διοσκούροις. ¹² καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς, ¹³ ὅθεν περιελόντες κατηντήσαμεν εἰς Ῥήγιον. καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτιόλους, ¹⁴ οὗ εὐρόντες ἀδελφούς παρεκλήθημεν παρ' αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἐπτά· καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθαμεν. ¹⁵ κάκειθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν ἤλθαν εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρι Ἀππίου Φόρου καὶ Τριῶν Ταβερνῶν, οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος εὐχαριστήσας τῷ θεῷ ἔλαβε θάρσος.

¹⁶ Ὅτε δὲ εἰσῆλθομεν εἰς Ῥώμην, ἐπετράπη τῷ Παύλῳ μένειν καθ' ἑαυτὸν σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.

¹⁷ Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι αὐτὸν τοὺς ὄντας τῶν Ἰουδαίων πρώτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγεν πρὸς αὐτούς· Ἐγώ, ἄνδρες ἀδελφοί, οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρώοις δέσμιος ἐξ Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων, ¹⁸ οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί· ¹⁹ ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων ἠναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα, οὐχ ὥς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορεῖν. ²⁰ διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλῆσαι, ἕνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἄλυσιν ταύτην περίκειμαι. ²¹ οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπαν· Ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἢ ἐλάλησέν τι περὶ σοῦ πονηρόν. ²² ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς, περὶ μὲν γὰρ τῆς αἰρέσεως ταύτης γνωστὸν ἡμῖν ἐστίν· ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται.

²³ Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν ἤκον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες, οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ πείθων τε αὐτοὺς περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπὸ τε τοῦ νόμου Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν ἀπὸ πρωτῆς ἕως ἐσπέρας. ²⁴ καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις οἱ δὲ ἠπίστουν, ²⁵ ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἐν ὅτι Καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐλάλησεν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν ²⁶ λέγων· Πορεύεσθαι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπὼν· Ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδῃτε· ²⁷ ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμυσαν· μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἰάσομαι αὐτούς. ²⁸ γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν· ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη τὸ τοῦτο τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ· αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται.

28:6 μεταβαλόμενοι WH Treg NIV | μεταβαλλόμενοι RP **28:6** αὐτὸν εἶναι θεόν WH Treg NIV | θεὸν αὐτὸν εἶναι RP
28:7 τρεῖς ἡμέρας Treg NIV RP | ἡμέρας τρεῖς WH **28:8** δυσεντερίῳ WH Treg NIV | δυσεντερία RP **28:9** δὲ WH Treg NIV | οὖν RP **28:9** ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας WH Treg NIV | ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ RP **28:10** τὰς χρείας WH Treg NIV | τὴν χρεῖαν RP **28:11** ἀνήχθημεν WH Treg NIV | ἤχθημεν RP **28:13** περιελόντες WH NIV | περιελθόντες Treg RP **28:14** παρ' WH Treg NIV | ἐπ' RP **28:15** ἤλθαν WH Treg NIV | ἐξῆλθον RP **28:16** εἰσῆλθομεν WH Treg NIV | ἤλθομεν RP **28:16** ἐπετράπη τῷ Παύλῳ WH Treg NIV | ὁ ἐκατόνταρχος παρέδωκεν τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχῃ τῷ δὲ Παύλῳ ἐπετράπη RP **28:17** αὐτὸν WH Treg NIV | τὸν Παῦλον RP **28:17** Ἐγώ ἄνδρες ἀδελφοί WH Treg NIV | Ἄνδρες ἀδελφοί ἐγώ RP **28:19** κατηγορεῖν WH Treg NIV | κατηγορεῖν RP **28:22** ἡμῖν ἐστίν WH Treg NIV | ἐστίν ἡμῖν RP **28:23** ἤκον RP | ἤλθον WH Treg NIV **28:23** αὐτοὺς WH Treg NIV | + τὰ RP **28:25** ὑμῶν WH Treg NIV | ἡμῶν RP **28:26** λέγων WH Treg NIV | λέγον RP **28:28** ἔστω ὑμῖν Treg NIV RP | ὑμῖν ἔστω WH **28:28** τοῦτο WH Treg NIV | – RP **28:28** ἀκούσονται WH Treg NIV | + 29 Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπήλθον οἱ Ἰουδαῖοι, πολλὰ ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζητήσιν. RP

³⁰ Ἐνέμεινεν ἡ δὲ διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ μισθώματι, καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν, ³¹ κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάσης παρρησίας ἀκωλύτως.

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

¹ Παῦλος δοῦλος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κλητὸς ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ ² ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίαις ³ περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαυὶδ κατὰ σάρκα, ⁴ τοῦ ὀρισθέντος υἱοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἀγιωσύνης ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, ⁵ δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ⁶ ἐν οἷς ἐστε καὶ ὑμεῖς κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ⁷ πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς ἀγίοις· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

⁸ Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὅτι περὶ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. ⁹ μάρτυς γὰρ μοῦ ἐστὶν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνησθῆναι ὑμῶν ποιῶμαι ¹⁰ πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, δεόμενος εἴ πως ἤδη ποτὲ εὐδοωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. ¹¹ ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, ¹² τοῦτο δὲ ἐστὶν συμπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως ὑμῶν τε καὶ ἐμοῦ. ¹³ οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθη ἄχρι τοῦ δεῦρο, ἵνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. ¹⁴ Ἑλλήσιν τε καὶ βαρβάρους, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί· ¹⁵ οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ εὐαγγελίσασθαι.

¹⁶ Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον, δύναμις γὰρ θεοῦ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἑλληνι· ¹⁷ δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται· Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

¹⁸ Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὀργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων, ¹⁹ διότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς, ὁ θεὸς γὰρ αὐτοῖς ἐφάνέρωσεν. ²⁰ τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοούμενα καθορᾶται, ἢ τε αἶδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θεϊότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους, ²¹ διότι γνόντες τὸν θεὸν οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ ἡυχαρίστησαν, ἀλλὰ ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδιά· ²² φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, ²³ καὶ ἥλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἐρπετῶν.

²⁴ Διὸ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς, ²⁵ οἵτινες μετέλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

²⁶ Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἱ γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετέλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν, ²⁷ ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρσενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας ἐξεκάυθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσιν τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.

²⁸ Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, ²⁹ πεπληρωμένους πάσῃ ἁδικίᾳ πονηρίᾳ πλεονεξίᾳ κακίᾳ, μεστοὺς φθόνου φόνου ἔριδος δόλου κακοηθείας, ψιθυριστάς, ³⁰ καταλάλους, θεοσυγεῖς, ὕβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ³¹ ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἁστόργους, ἀνελεήμονας· ³² οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν.

1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ WH RP **1:8** περὶ WH Treg NIV] ὑπὲρ RP **1:16** εὐαγγέλιον WH Treg NIV] + τοῦ χριστοῦ RP **1:19** θεὸς γὰρ WH Treg NIV] γὰρ θεὸς RP **1:24** Διὸ WH Treg NIV] + καὶ RP **1:24** αὐτοῖς WH Treg NIV] ἑαυτοῖς RP **1:27** ἑαυτοῖς Treg NIV RP] αὐτοῖς WH **1:29** ἀδικίᾳ WH Treg NIV] + πορνείᾳ RP **1:31** ἁστόργους WH Treg NIV] + ἀσπόνδους RP

2

¹ Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὦ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων· ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις, τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων· ² οἶδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. ³ λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ; ⁴ ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; ⁵ κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως δικαιοκρισίας τοῦ θεοῦ, ⁶ ὃς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ⁷ τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσιν ζωὴν αἰώνιον· ⁸ τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας καὶ ἀπειθοῦσι τῇ ἀληθείᾳ πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ ὀργὴ καὶ θυμός, ⁹ θλίψις καὶ στενοχωρία, ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἕλληνος· ¹⁰ δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἕλληνι· ¹¹ οὐ γὰρ ἐστὶν προσωποληψία παρὰ τῷ θεῷ.

¹² Ὅσοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται· ¹³ οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ νόμου δικαιωθήσονται. ¹⁴ ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῶσιν, οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσιν νόμος· ¹⁵ οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, ¹⁶ ἐν ἡμέρᾳ ὅτε ὁ θεὸς τὰ κρυπτά τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου διὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ.

¹⁷ Εἰ δὲ σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ καὶ ἐπαναπαύῃ νόμῳ καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ ¹⁸ καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου, ¹⁹ πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, ²⁰ παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μὲν ὁρμήν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ— ²¹ ὁ οὖν διδάσκων ἕτερον σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν κλέπτεις; ²² ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἰδῶλα ἱεροσυλεῖς; ²³ ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις; ²⁴ τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται.

²⁵ Περιτομὴ μὲν γὰρ ὠφελεῖ ἐὰν νόμον πράσσης· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ᾖ, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν. ²⁶ ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσῃ, οὐχ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται; ²⁷ καὶ κρινεῖ ἢ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία τὸν νόμον τελοῦσα σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου. ²⁸ οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομή· ²⁹ ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι οὐ γράμματι, οὗ ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

3

¹ Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περιτομῆς; ² πολὺ κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. ³ τί γάρ; εἰ ἠπίστησάν τινες, μὴ ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσῃ; ⁴ μὴ γένοιτο· γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, καθὼς γέγραπται· Ὅπως ἂν δικαιωθῇ ἐν τοῖς λόγοις σου καὶ νικήσῃς ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. ⁵ εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν, τί ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ⁶ μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον; ⁷ εἰ δὲ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἑμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κάγῳ ὡς ἁμαρτωλὸς κρίνομαι,

2:5 ἀποκαλύψεως WH Treg NIV] + καὶ RP 2:8 ἀπειθοῦσι[v] WH Treg NIV] + μὲν RP 2:8 ὀργὴ καὶ θυμός WH Treg NIV] θυμός καὶ ὀργή RP 2:13 [νόμου WH Treg NIV] τοῦ νόμου RP 2:13 τῷ WH NIV RP] - Treg 2:13 [νόμου WH Treg NIV] τοῦ νόμου RP 2:14 ποιῶσιν WH Treg NIV] ποιῇ RP 2:16 ἡμέρᾳ ὅτε Treg NIV RP] ἢ ἡμέρᾳ WH 2:16 κρίνει WH NIV] κρινεῖ Treg RP 2:16 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH NA] Ἰησοῦ Χριστοῦ Treg NIV RP 2:17 Εἰ δὲ WH Treg NIV] ἴδε RP 2:17 νόμῳ WH Treg NIV] τῷ νόμῳ RP 2:26 οὐχ WH Treg NIV] οὐχί RP 3:2 γὰρ WH NIV RP] - Treg 3:4 καθὼς NIV RP] καθάπερ WH Treg 3:4 νικήσεις WH NIV] νικήσης Treg RP 3:7 δὲ WH NIV] γὰρ Treg RP

⁸ καὶ μὴ καθὼς βλασφημούμεθα καὶ καθὼς φασὶν τινες ἡμᾶς λέγειν ὅτι Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ; ὣν τὸ κρίμα ἐνδικόν ἐστιν.

⁹ Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως, προητιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας πάντας ὡς ἁμαρτίαν εἶναι, ¹⁰ καθὼς γέγραπται ὅτι Οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς, ¹¹ οὐκ ἔστιν ὁ συνίων, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν· ¹² πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἠχρεώθησαν· οὐκ ἔστιν ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἐνός. ¹³ τάφος ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν, ἰδὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χεῖλη αὐτῶν, ¹⁴ ὣν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει· ¹⁵ ὀξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα, ¹⁶ σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, ¹⁷ καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν. ¹⁸ οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

¹⁹ Οἶδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ· ²⁰ διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.

²¹ Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ²² δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς πάντας τοὺς πιστεύοντας, οὐ γὰρ ἔστιν διαστολή. ²³ πάντες γὰρ ἡμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ²⁴ δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ²⁵ ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἰλαστήριον διὰ πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι εἰς ἐνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων ²⁶ ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, πρὸς τὴν ἐνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ.

²⁷ Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. διὰ ποίου νόμου; τῶν ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. ²⁸ λογιζόμεθα γὰρ ὅτι δικαιουῖσθαι πίστει ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νόμου. ²⁹ ἢ Ἰουδαίων ὁ θεὸς μόνον; οὐχί καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν, ³⁰ εἵπερ εἷς ὁ θεός, ὃς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. ³¹ νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ νόμον ἱστάνομεν.

4

¹ Τί οὖν ἐροῦμεν εὐρηκέναι Ἀβραάμ τὸν προπάτορα ἡμῶν κατὰ σάρκα; ² εἰ γὰρ Ἀβραάμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα· ἀλλ' οὐ πρὸς θεόν, ³ τί γὰρ ἡ γραφή λέγει; Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραάμ τῷ θεῷ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ⁴ τῷ δὲ ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν ἀλλὰ κατὰ ὀφείλημα· ⁵ τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην, ⁶ καθάπερ καὶ Δαυὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ᾧ ὁ θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων· ⁷ Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι, ⁸ μακάριος ἀνὴρ οὗ οὐ μὴ λογίσθαι κύριος ἁμαρτίαν.

⁹ Ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ἐπὶ τὴν περιτομὴν ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γὰρ· Ἐλογίσθη τῷ Ἀβραάμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. ¹⁰ πῶς οὖν ἐλογίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ ἀλλ' ἐν ἀκροβυστίᾳ· ¹¹ καὶ σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς, σφραγίδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας, εἰς τὸ ἰλογισθῆναι αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην, ¹² καὶ πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἴχνεσιν τῆς ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ.

3:11 [ὁ Treg NIV RP] - WH 3:11 ὁ Treg NIV RP] - WH 3:12 ἔστιν WH Treg RP] + ὁ NIV 3:22 πάντας WH Treg NIV] καὶ ἐπὶ πάντας RP 3:25 διὰ WH Treg] + τῆς NIV RP 3:26 τὴν WH Treg NIV] - RP 3:28 γὰρ WH Treg NIV] οὖν RP 3:28 δικαιουῖσθαι πίστει WH Treg NIV] πίστει δικαιουῖσθαι RP 3:29 οὐχί WH Treg NIV] + δὲ RP 3:30 εἵπερ WH Treg NIV] ἐπέπερ RP 3:31 ἱστάνομεν WH Treg NIV] ἱστῶμεν RP 4:1 εὐρηκέναι Treg NIV] - WH RP 4:1 προπάτορα WH Treg NIV] πατέρα RP 4:1 ἡμῶν WH Treg NIV] + εὐρηκέναι RP 4:2 πρὸς WH Treg NIV] + τὸν RP 4:8 οὗ WH Treg NIV] ᾧ RP 4:9 γὰρ WH Treg NIV] + ὅτι RP 4:11 λογισθῆναι WH Treg NIV] + καὶ NA RP 4:12 ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως WH Treg NIV] πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ RP

¹³ Οὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραάμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως· ¹⁴ εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία· ¹⁵ ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν κατεργάζεται, οὗ δὲ οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις.

¹⁶ Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ (ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν, ¹⁷ καθὼς γέγραπται ὅτι Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε), κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ τοῦ ζωοποιούντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα· ¹⁸ ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν κατὰ τὸ εἰρημένον· Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου· ¹⁹ καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει κατενόησεν τὸ ἑαυτοῦ σῶμα νεκρωμένον, ἑκατονταετῆς που ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας, ²⁰ εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ ἀλλὰ ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δὸς δόξαν τῷ θεῷ ²¹ καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ ἐπηγγέλται δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι. ²² διὸ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ²³ Οὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ, ²⁴ ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς οἷς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ²⁵ ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν καὶ ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

5

¹ Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ² δι' οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ἣ ἐστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ· ³ οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, ⁴ ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα. ⁵ ἡ δὲ ἐλπίς οὐ κατασχύνει· ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν.

⁶ Ἔτι γὰρ Χριστὸς ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν ἔτι κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανεν. ⁷ μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν· ⁸ συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεὸς ὅτι ἔτι ἀμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. ⁹ πολλῶ οὖν μᾶλλον δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθησόμεθα δι' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. ¹⁰ εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῶ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ· ¹¹ οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

¹² Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἀμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν καὶ διὰ τῆς ἀμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον— ¹³ ἄχρι γὰρ νόμου ἀμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ, ἀμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται μὴ ὄντος νόμου, ¹⁴ ἀλλὰ ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἀμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως Ἀδὰμ, ὅς ἐστιν τύπος τοῦ μέλλοντος.

¹⁵ Ἀλλ' οὐχ ὡς τὸ παράπτωμα, οὕτως καὶ τὸ χάρισμα· εἰ γὰρ τῷ ἐνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῶ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. ¹⁶ καὶ οὐχ ὡς δι' ἐνὸς ἀμαρτήσαντος τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἐνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων εἰς δικαίωμα. ¹⁷ εἰ γὰρ τῷ ἐνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ ἐνός, πολλῶ μᾶλλον οἱ τὴν περισσεῖαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν διὰ τοῦ ἐνός Ἰησοῦ Χριστοῦ.

¹⁸ Ἄρα οὖν ὡς δι' ἐνὸς παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτως καὶ δι' ἐνός δικαίωματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαίωσιν ζωῆς· ¹⁹ ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἐνός ἀνθρώπου ἀμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἐνός δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. ²⁰ νόμος δὲ παρεῖσθαι ἵνα πλεονάσῃ τὸ παράπτωμα· οὗ δὲ ἐπλεόνασεν

4:13 εἶναι WH Treg NIV] + τοῦ RP 4:15 δὲ WH Treg NIV] γὰρ RP 4:19 πίστει WH Treg NIV] + οὐ RP 4:19 σῶμα Holmes WH^{marg}] + ἥδη WH Treg NIV RP 4:22 διὸ Holmes WH^{marg}] + καὶ WH Treg NIV RP 5:1 ἔχομεν NIV RP] ἔχωμεν WH Treg 5:3 καυχώμεθα WH NIV RP] καυχώμενοι Treg 5:6 Ἔτι γὰρ Treg NIV RP] Εἴ γε WH 5:6 ἔτι WH Treg NIV] - RP

ἡ ἁμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις, ²¹ ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

6

¹ Τί οὖν ἐροῦμεν; ἐπιμένωμεν τῇ ἁμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ; ² μὴ γένοιτο· οἵτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἁμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; ³ ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; ⁴ συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν.

⁵ Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα· ⁶ τοῦτο γινώσκοντες ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ, ⁷ ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. ⁸ εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ· ⁹ εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει, θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει· ¹⁰ ὁ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὁ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. ¹¹ οὕτως καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς εἶναι νεκροὺς μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

¹² Μὴ οὖν βασιλεύετω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι εἰς τὸ ὑπακούειν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ, ¹³ μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ παραστήσατε ἑαυτοὺς τῷ θεῷ ὥσπερ ἐκ νεκρῶν ζῶντας καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ θεῷ. ¹⁴ ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει, οὐ γὰρ ἐστε ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν.

¹⁵ Τί οὖν; ἁμαρτήσωμεν ὅτι οὐκ ἐσμέν ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν; μὴ γένοιτο· ¹⁶ οὐκ οἶδατε ὅτι ὧ παριστάνετε ἑαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοι ἐστε ὧ ὑπακούετε, ἥτοι ἁμαρτίας εἰς θάνατον ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; ¹⁷ χάρις δὲ τῷ θεῷ ὅτι ἦτε δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς, ¹⁸ ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ· ¹⁹ ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν· ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτως νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν.

²⁰ Ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ. ²¹ τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε; τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος· ²² νυνὶ δέ, ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. ²³ τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

7

¹ Ἡ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ, ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ; ² ἢ γὰρ ὑπανδρὸς γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. ³ ἄρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρός μοιχαλὶς χρηματίζει ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ.

⁴ Ὡστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ. ⁵ ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορήσαι τῷ θανάτῳ· ⁶ νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι γραμμάτων.

⁷ Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνωμεν εἰ μὴ διὰ νόμου, τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ᾔδειν εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν· Οὐκ ἐπιθυμήσεις· ⁸ ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ

6:1 ἐπιμένωμεν WH Treg NIV] Ἐπιμένομεν RP **6:11** εἶναι νεκροὺς μὲν WH Treg NA] νεκροὺς μὲν εἶναι RP; νεκροὺς μὲν NIV **6:11** Ἰησοῦ WH Treg NIV] + τῷ κυρίῳ ἡμῶν RP **6:12** ὑπακούειν WH Treg NIV] + αὐτῇ ἐν RP **6:13** ὥσπερ WH Treg NIV] ὡς RP **6:15** ἁμαρτήσωμεν WH Treg NIV] Ἀμαρτήσομεν RP

ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν, χωρὶς γὰρ νόμου ἁμαρτία νεκρά. ⁹ ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν, ¹⁰ ἐγὼ δὲ ἀπέθανον, καὶ εὗρέθη μοι ἡ ἐντολή ἢ εἰς ζωὴν αὕτη εἰς θάνατον· ¹¹ ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. ¹² ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, καὶ ἡ ἐντολή ἀγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή.

¹³ Τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ ἔγένετο θάνατος; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον· ἵνα γένηται καθ' ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς.

¹⁴ Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ ἡ σαρκινός εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. ¹⁵ ὁ γὰρ κατεργάζομαι οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὁ θέλω τοῦτο πράσσω, ἀλλ' ὁ μισῶ τοῦτο ποιῶ. ¹⁶ εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, σύμφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός. ¹⁷ νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία. ¹⁸ οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ' ἔστιν ἐν τῇ σαρκί μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν παράκειται μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὐ· ¹⁹ οὐ γὰρ ὁ θέλω ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλὰ ὁ οὐ θέλω κακὸν τοῦτο πράσσω. ²⁰ εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἁμαρτία.

²¹ Εὕρισκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλὸν ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται· ²² συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, ²³ βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου καὶ αἰχμαλωτίζοντά με ἔν τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου. ²⁴ ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου;

²⁵ Ἥ χάρις τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

Ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοῖ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἁμαρτίας.

8

¹ Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ² ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. ³ τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἡσθένη διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, ⁴ ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα· ⁵ οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν, οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. ⁶ τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη· ⁷ διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς θεόν, τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται· ⁸ οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται.

⁹ Ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν σαρκὶ ἀλλὰ ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. ¹⁰ εἰ δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἁμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. ¹¹ εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγγείραντος τὸν Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγγείρας ἐκ νεκρῶν Χριστὸν Ἰησοῦν ζωοποιήσεται καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα ἐν ὑμῖν.

¹² Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφειλέται ἐσμέν, οὐ τῇ σαρκὶ τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν, ¹³ εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε μέλλετε ἀποθνήσκειν, εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. ¹⁴ ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοι υἱοὶ εἰσιν θεοῦ. ¹⁵ οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλὰ ἐλάβετε πνεῦμα υἱοθεσίας ἐν ᾧ κρᾶζομεν· Ἀββὰ ὁ πατήρ· ¹⁶ αὐτὸ τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμέν τέκνα θεοῦ. ¹⁷ εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συγκαληρονόμοι δὲ Χριστοῦ, εἴπερ συμπάσχομεν ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.

7:13 ἐγένετο WH Treg NIV] γέγονεν RP **7:14** σάρκινός WH Treg NIV] σαρκικός RP **7:17** οἰκοῦσα Treg NIV RP] ἐνοικοῦσα WH **7:18** οὐ WH Treg NIV] οὐχ εὕρισκω RP **7:20** θέλω WH Treg] + ἐγὼ NIV RP **7:23** ἐν WH Treg NIV] – RP **7:25** Χάρις Treg] Χάρις δὲ WH NIV; Εὐχαριστῶ RP **8:1** Ἰησοῦ WH Treg NIV] + μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα RP **8:2** σε WH NA] με Treg NIV RP **8:11** τὸν WH Treg NIV] – RP **8:11** ἐκ νεκρῶν Χριστὸν Ἰησοῦν WH] χριστὸν ἐκ νεκρῶν Treg NIV; τὸν χριστὸν ἐκ νεκρῶν RP **8:11** τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα Treg RP] τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος WH NIV **8:14** υἱοὶ εἰσιν θεοῦ Treg] υἱοὶ θεοῦ εἰσιν WH NIV; εἰσιν υἱοὶ θεοῦ RP

18 Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. 19 ἡ γὰρ ἀποκαταδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν υἱῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται. 20 τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἐκούσα ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἕφ' ἐλπίδι 21 ὅτι καὶ αὕτη ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. 22 οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν. 23 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες ἡμεῖς καὶ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν, υἰοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. 24 τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπίς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς, ὁ γὰρ βλέπει τίς ἐλπίζει; 25 εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.

26 Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται τῇ ἀσθενείᾳ ἡμῶν· τὸ γὰρ τί προσευζώμεθα καθὼς οὐκ οἶδαμεν, ἀλλὰ αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει στεναγμοῖς ἀλαλήτοις, 27 ὁ δὲ ἐραυνῶν τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἁγίων.

28 Οἶδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. 29 ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισεν συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς. 30 οὓς δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὓς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.

31 Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; 32 ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίζεται; 33 τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; θεὸς ὁ δικαίων. 34 τίς ὁ κατακρινῶν. Ἥριστός ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δ' ἐγερθεὶς, ὅς καὶ ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὅς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. 35 τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μάχαιρα; 36 καθὼς γέγραπται ὅτι Ἐνεκεν σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. 37 ἀλλ' ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. 38 πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαὶ οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα οὔτε δυνάμεις 39 οὔτε ὕψωμα οὔτε βάθος οὔτε τίς κτίσις ἑτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

9

1 Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμμαρτυρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἁγίῳ, 2 ὅτι λύπη μοί ἐστιν μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος ὁδύνη τῇ καρδίᾳ μου. 3 ἡνύχονην γὰρ ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα, 4 οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλῖται, ὧν ἡ υἰοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, 5 ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ πάντων, θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας ἀμήν.

6 Οὐχ οἷον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραὴλ. 7 οὐδ' ὅτι εἰσὶν σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα, ἀλλ'· Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα. 8 τοῦτ' ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. 9 ἐπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος· Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ υἱός. 10 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ῥεβέκκα ἐξ ἐνὸς κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν. 11 μήπω γὰρ γεννηθέντων μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ φαῦλον, ἵνα ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ θεοῦ μένη, 12 οὐκ ἐξ ἔργων ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἔρρεθῃ αὐτῇ ὅτι Ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι. 13 καθὼς γέγραπται· Τὸν Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαὺ ἐμίσησα.

8:20 ἐφ' WH NIV] ἐπ' Treg RP 8:23 καὶ αὐτοὶ WH Treg NA RP] - NIV 8:23 ἡμεῖς καὶ WH Treg NIV] καὶ ἡμεῖς RP 8:24 τίς WH NIV] + τί Treg; + τί καὶ RP 8:26 τῇ ἀσθενείᾳ WH Treg NIV] ταῖς ἀσθενείαις RP 8:26 προσευζώμεθα WH Treg NIV] προσευζόμεθα RP 8:26 ὑπερεντυγχάνει WH Treg NIV] + ὑπὲρ ἡμῶν RP 8:28 συνεργεῖ Treg NIV RP] + ὁ θεὸς WH 8:34 κατακρινῶν WH NIV] κατακρίνων Treg RP 8:34 Χριστὸς Treg RP] + Ἰησοῦς WH NIV 8:34 δὲ WH Treg NIV] + καὶ RP 8:34 ἐγερθεὶς Treg NIV RP] + ἐκ νεκρῶν WH 8:34 καὶ Treg NIV RP] - WH 8:38 ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα οὔτε δυνάμεις WH Treg NIV] δυνάμεις οὔτε ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα RP 9:3 ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ WH Treg NIV] αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι RP 9:11 φαῦλον WH Treg NIV] κακόν RP 9:13 καθὼς Treg NIV RP] καθάπερ WH

¹⁴ Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; μὴ γένοιτο· ¹⁵ τῷ Μωϋσεῖ γὰρ λέγει· Ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτιρήσω ὃν ἂν οἰκτίρω. ¹⁶ ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος ἀλλὰ τοῦ ἐλεῶντος θεοῦ. ¹⁷ λέγει γὰρ ἡ γραφή τῷ Φαραὼ ὅτι Εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγειρά σε ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. ¹⁸ ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ, ὃν δὲ θέλει σκληρύνει.

¹⁹ Ἐρεῖς μοι οὖν· Τί οὖν ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν; ²⁰ ὦ ἄνθρωπε, μενοῦνγε σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι Τί με ἐποίησας οὕτως; ²¹ ἢ οὐκ ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; ²² εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατόν αὐτοῦ ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκευὴ ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν, ²³ καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκευὴ ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν, ²⁴ οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν;— ²⁵ ὡς καὶ ἐν τῷ Ὡσῇ λέγει· Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου καὶ τὴν οὐκ ἡγαπημένην ἡγαπημένην· ²⁶ καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἐρρέθη ἑαυτοῖς· Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος.

²⁷ Ἡσαΐας δὲ κρᾶζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ· Ἐὰν ᾗ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ ὑπόλειμμα σωθήσεται· ²⁸ λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμνων ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. ²⁹ καὶ καθὼς προεῖρηκεν Ἡσαΐας· Εἰ μὴ κύριος Σαβαώθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὠμοιώθημεν.

³⁰ Τί οὖν ἐροῦμεν; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως· ³¹ Ἰσραὴλ δὲ διώκων νόμον δικαιοσύνης εἰς νόμον οὐκ ἔφθασεν. ³² διὰ τί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων· προσέκοψαν τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος, ³³ καθὼς γέγραπται· Ἴδου τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος καὶ πέτραν σκανδάλου, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.

10

¹ Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέησις πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν εἰς σωτηρίαν. ² μαρτυρῶ γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν· ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν, ³ ἀγνοοῦντες γὰρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ἰδίαν ζητοῦντες στήσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν· ⁴ τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι.

⁵ Μωϋσῆς γὰρ γράφει ὅτι τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ νόμου ὁ ποιήσας ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτῇ. ⁶ ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει· Μὴ εἵπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου· Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν καταγαγεῖν· ⁷ ἢ· Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἄβυσσον; τοῦτ' ἔστιν Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. ⁸ ἀλλὰ τί λέγει; Ἐγγὺς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τοῦτ' ἔστιν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν. ⁹ ὅτι ἐὰν ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ· ¹⁰ καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν· ¹¹ λέγει γὰρ ἡ γραφή· Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται. ¹² οὐ γάρ ἐστιν διαστολή Ἰουδαίου τε καὶ Ἑλλήνου, ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν· ¹³ Πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται.

9:15 Μωϋσεῖ γὰρ WH Treg NIV] γὰρ Μωϋσῆ RP **9:19** μοι οὖν WH Treg NIV] οὖν μοι RP **9:19** οὖν NIV] – WH Treg RP **9:20** ὦ ἄνθρωπε μενοῦνγε WH Treg NIV] μενοῦνγε ὦ ἄνθρωπε RP **9:23** καὶ Treg NIV RP] – WH **9:26** αὐτοῖς WH NIV RP] – Treg **9:27** ὑπόλειμμα WH Treg NIV] κατάλειμμα RP **9:28** συντέμνων WH Treg NIV] + ἐν δικαιοσύνῃ ὅτι λόγον συντεταγμένον RP **9:31** νόμον WH Treg NIV] + δικαιοσύνης RP **9:32** ἔργων WH Treg NIV] + νόμου RP **9:32** προσέκοψαν WH Treg NIV] + γὰρ RP **9:33** καὶ WH Treg NIV] + πᾶς RP **10:1** δέησις WH Treg NIV] + ἡ RP **10:1** αὐτῶν WH Treg NIV] τοῦ Ἰσραὴλ ἔστιν RP **10:3** ἰδίαν WH Treg] + δικαιοσύνην NIV RP **10:5** ὅτι τὴν ... νόμου WH] τὴν ... νόμου ὅτι Treg NIV RP **10:5** τοῦ NIV RP] – WH Treg **10:5** ποιήσας WH] + αὐτὰ Treg NIV RP **10:5** αὐτῇ WH Treg] αὐτοῖς NIV RP **10:9** ὁμολογήσῃς Treg NIV RP] + τὸ ῥῆμα WH **10:9** σου Treg NIV RP] + ὅτι WH

¹⁴ Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; πῶς δὲ πιστεύσωσιν οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ἰκούσωσιν χωρὶς κηρύσσοντος; ¹⁵ πῶς δὲ κηρύξωσιν ἂν μὴ ἀποσταλῶσιν; καθὼς γέγραπται· Ὡς ὥραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ἀγαθὰ. ¹⁶ ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ· Ἡσαΐας γὰρ λέγει· Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; ¹⁷ ἄρα ἡ πίστις ἐξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοή διὰ ῥήματος Ἰησοῦ.

¹⁸ Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἤκουσαν; μενοῦνγε· Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. ¹⁹ ἀλλὰ λέγω, μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; πρῶτος Μωϋσῆς λέγει· Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπ' ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῷ ὑμᾶς. ²⁰ Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει· Εὐρέθην ἐν τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανῆς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν. ²¹ πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει· Ὁλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.

11

¹ Λέγω οὖν, μὴ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν. ² οὐκ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω. ἢ οὐκ οἴδατε ἐν Ἡλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή, ὡς ἐντυγχάνει τῷ θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραήλ. ³ Κύριε, τοὺς προφῆτας σου ἀπέκτειναν, τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν, κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχὴν μου. ⁴ ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; Κατέλιπον ἑμαυτῷ ἐπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βάαλ. ⁵ οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεῖμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν· ⁶ εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων, ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις.

⁷ Τί οὖν; ὁ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν, ⁸ καθὼς γέγραπται· Ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας. ⁹ καὶ Δαυὶδ λέγει· Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς, ¹⁰ σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον.

¹¹ Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσιν; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῷ αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλώσαι αὐτούς. ¹² εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμος καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἔθνων, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν.

¹³ Ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. ἐφ' ὅσον μὲν οὖν εἰμι ἐγὼ ἔθνων ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω, ¹⁴ εἴ πως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. ¹⁵ εἰ γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσλημψις εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; ¹⁶ εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἀγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα ἀγία, καὶ οἱ κλάδοι.

¹⁷ Εἰ δὲ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς καὶ συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης τῆς πίότητος τῆς ἐλαίας ἐγένου, ¹⁸ μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάζεις ἀλλὰ ἡ ῥίζα σέ. ¹⁹ ἐρεῖς οὖν· Ἐξεκλάσθησαν κλάδοι ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ. ²⁰ καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἔστηκας. μὴ ὑψηλὰ φρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ· ²¹ εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, οὐδὲ σοῦ φείσεται. ²² Ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας ἀποτομία, ἐπὶ δὲ σὲ χρηστότης θεοῦ, ἂν ἐπιμένης τῇ χρηστότητι, ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. ²³ κἀκεῖνοι δέ, ἂν μὴ ἐπιμένωσι τῇ ἀπιστίᾳ,

10:14 ἐπικαλέσονται WH Treg NIV] ἐπικαλέσονται RP **10:14** πιστεύσωσιν WH Treg NIV] πιστεύσουσιν RP **10:14** ἀκούσωσιν WH Treg NIV] ἀκούσουσιν RP **10:15** κηρύξωσιν WH Treg NIV] κηρύξουσιν RP **10:15** καθὼς Treg NIV RP] καθάπερ WH **10:15** εὐαγγελιζομένων WH Treg NIV] + εἰρήνην τῶν εὐαγγελιζομένων RP **10:15** τὰ NIV RP] - WH Treg **10:17** Χριστοῦ WH Treg NIV] θεοῦ RP **10:19** Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω WH Treg NIV] οὐκ ἔγνω Ἰσραὴλ RP **10:20** ἐν Treg NIV] - WH RP **10:20** ἐγενόμην WH NIV RP] + ἐν Treg **11:2** Ἰσραὴλ WH Treg NIV] + λέγων RP **11:3** τὰ WH Treg NIV] καὶ τὰ RP **11:6** χάρις WH Treg NIV] + Εἰ δὲ ἐξ ἔργων οὐκέτι ἐστὶν χάρις ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον RP **11:8** καθὼς NIV RP] καθάπερ WH Treg **11:13** δὲ WH Treg NIV] γὰρ RP **11:13** οὖν WH Treg NIV] - RP **11:17** ῥίζης WH NIV] + καὶ Treg RP **11:20** ὑψηλὰ φρόνει WH Treg NIV] ὑψηλοφρόνει RP **11:21** οὐδὲ WH Treg NIV] μήπως οὐδέ NA RP **11:22** ἀποτομία WH Treg NIV] ἀποτομίαν RP **11:22** χρηστότης θεοῦ WH Treg NIV] χρηστότητα RP **11:22** ἐπιμένης WH Treg NIV] ἐπιμένης RP **11:23** ἐπιμένωσι WH Treg NIV] ἐπιμείνωσιν RP

ἐγκεντρίσθησονται· δυνατὸς γὰρ ἔστιν ὁ θεὸς· πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς. ²⁴ εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσω μᾶλλον οὗτοι οἱ κατὰ φύσιν ἐγκεντρίσθησονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ.

²⁵ Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ᾔτε ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρως ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν ἄχρι οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ, ²⁶ καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται· καθὼς γέγραπται· Ἦξει ἐκ Σιών ὁ ῥυόμενος, ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ. ²⁷ καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. ²⁸ κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς, κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας· ²⁹ ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλήσις τοῦ θεοῦ. ³⁰ ὥσπερ γὰρ ὑμεῖς ποτε ἠπειθήσατε τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ, ³¹ οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἠπειθήσαν τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει ἵνα καὶ αὐτοὶ ἡμετέρῳ ἐλεηθῶσιν· ³² συνέκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπειθείαν ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.

³³ Ὡς βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ· ὡς ἀνεξεραύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. ³⁴ Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; ³⁵ ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; ³⁶ ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν.

12

¹ Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ θεοῦ παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν ἁγίαν· εὐάρεστον τῷ θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν· ² καὶ μὴ ἑσυχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοός, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον.

³ Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως, ⁴ καθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι πολλὰ μέλη ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν, ⁵ οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ, τὸ δὲ καθ' εἰς ἀλλήλων μέλη. ⁶ ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε προφητείαν κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως, ⁷ εἴτε διακονίαν ἐν τῇ διακονίᾳ, εἴτε ὁ διδάσκων ἐν τῇ διδασκαλίᾳ, ⁸ εἴτε ὁ παρακαλῶν ἐν τῇ παρακλήσει, ὁ μεταδιδούς ἐν ἀπλότητι, ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἰλαρότητι.

⁹ Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ· ¹⁰ τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι, τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι, ¹¹ τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύματι ζέοντες, τῷ κυρίῳ δουλεύοντες, ¹² τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες, ¹³ ταῖς χρείαις τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. ¹⁴ εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας, εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε. ¹⁵ χαίρειν μετὰ χαιρόντων, κλαίειν μετὰ κλαιόντων. ¹⁶ τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες, μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς. ¹⁷ μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες· προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων· ¹⁸ εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες· ¹⁹ μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ, γέγραπται γάρ· Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύριος. ²⁰ ἀλλὰ ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ²¹ μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

11:23 ἔστιν ὁ θεὸς WH Treg NIV] ὁ θεὸς ἔστιν RP **11:25** ἦτε Holmes] + ἐν WH Treg; + παρ' NIV RP **11:26** ῥυόμενος WH Treg NIV] + καὶ RP **11:30** γὰρ WH Treg NIV] + καὶ RP **11:31** νῦν WH NIV] – Treg RP **12:1** εὐάρεστον τῷ θεῷ Treg NIV RP] τῷ θεῷ εὐάρεστον WH **12:2** συσχηματίζεσθε WH Treg NIV] συσχηματίζεσθαι RP **12:2** μεταμορφοῦσθε WH Treg NIV] μεταμορφοῦσθαι RP **12:2** νοός WH Treg NIV] + ὑμῶν RP **12:4** πολλὰ μέλη WH Treg NIV] μέλη πολλὰ RP **12:5** τὸ WH Treg NIV] ὁ RP **12:14** διώκοντας WH] + ὑμᾶς Treg NIV RP **12:15** χαιρόντων WH Treg NIV] + καὶ RP **12:20** ἀλλὰ ἐὰν WH Treg NIV] Ἐὰν οὖν RP

13

¹ Πᾶσα ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω, οὐ γὰρ ἔστιν ἐξουσία εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὕσαι ὑπὸ θεοῦ τεταγμέναι εἰσὶν. ² ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἐξουσίᾳ τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν, οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρίμα λήμψονται. ³ οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ ἀλλὰ τῷ κακῷ. θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ, καὶ ἔξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς. ⁴ θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκὴ τὴν μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. ⁵ διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὀργὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν, ⁶ διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε, λειτουργοὶ γὰρ θεοῦ εἰσὶν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες. ⁷ ἀπόδοτε πᾶσι τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόβον τὸν φόβον, τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμὴν.

⁸ Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκεν. ⁹ τὸ γάρ· Οὐ μοιχεύσεις, Οὐ φονεύσεις, Οὐ κλέψεις, Οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἴ τις ἑτέρα ἐντολή, ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ· Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ¹⁰ ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

¹¹ Καὶ τοῦτο εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ἤδη ὑμᾶς ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι, νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. ¹² ἡ νύξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀποβαλώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, ἐνδυσώμεθα δὲ τὰ ὄπλα τοῦ φωτός. ¹³ ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσηχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ, ¹⁴ ἀλλὰ ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπιθυμίας.

14

¹ Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. ² ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. ³ ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενεῖτω, ὁ δὲ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω, ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. ⁴ σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· σταθήσεται δέ, ὅτι δυνατεῖ γὰρ ὁ κύριος στήσαι αὐτόν.

⁵ Ὃς μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν· ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοῦ πληροφορεῖσθω. ⁶ ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ φρονεῖ. καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ.

⁷ Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει· ⁸ ἐὰν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν, ἐὰν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκομεν. ἐὰν τε οὖν ζῶμεν ἐὰν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. ⁹ εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς ἀπέθανεν καὶ ἔζησεν ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ.

¹⁰ Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ θεοῦ, ¹¹ γέγραπται γάρ· Ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ. ¹² ἄρα ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει.

¹³ Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθεῖν πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. ¹⁴ οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' ἑαυτοῦ· εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκεῖνῳ κοινόν. ¹⁵ εἰ γὰρ διὰ βρώμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ βρώματί σου ἐκείνον ἀπόλλυε ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανεν. ¹⁶ μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. ¹⁷ οὐ γὰρ ἔστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρώσις καὶ πόσις, ἀλλὰ

13:1 οὔσαι WH Treg NIV] + ἐξουσίαι RP 13:1 ὑπὸ WH Treg NIV] + τοῦ RP 13:3 τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ WH Treg NIV] τῶν ἀγαθῶν ἔργων RP 13:3 τῷ κακῷ WH Treg NIV] τῶν κακῶν RP 13:7 ἀπόδοτε WH Treg NIV] + οὖν RP 13:8 ἀλλήλους ἀγαπᾶν WH Treg NIV] ἀγαπᾶν ἀλλήλους RP 13:9 τῷ λόγῳ τούτῳ WH Treg NIV] τούτῳ τῷ λόγῳ RP 13:9 ἐν τῷ WH Treg NARP] - NIV 13:11 ἥδη ὑμᾶς WH NIV] ἥδη ἡμᾶς Treg; ἡμᾶς ἥδη RP 13:12 ἀποβαλώμεθα Holmes] ἀποθώμεθα WH Treg NIV RP 13:12 ἐνδυσώμεθα δὲ WH Treg NIV] καὶ ἐνδυσώμεθα RP 14:3 ὁ δὲ WH Treg NIV] καὶ ὁ RP 14:4 δυνατεῖ γὰρ WH Treg NIV] δυνατὸς γὰρ ἐστιν RP 14:4 κύριος WH Treg NIV] θεὸς RP 14:5 μὲν Treg NIV RP] + γάρ WH NA 14:6 φρονεῖ WH Treg NIV] + καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ οὐ φρονεῖ RP 14:9 Χριστὸς WH Treg NIV] + καὶ RP 14:9 ἀπέθανεν WH Treg NIV] + καὶ ἀνέστη RP 14:10 θεοῦ WH Treg NIV] χριστοῦ RP 14:11 πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται WH NIV RP] ἐξομολογήσεται πᾶσα γλῶσσα Treg 14:12 ἄρα Treg] + οὖν WH NIV RP 14:12 δώσει Holmes WH^{marg}] + τῷ θεῷ WH NIV RP; ἀποδώσει τῷ θεῷ Treg 14:14 ἑαυτοῦ WH NIV] αὐτοῦ Treg RP 14:15 γὰρ WH Treg NIV] δὲ RP

δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἁγίῳ· ¹⁸ ὁ γὰρ ἐν τούτῳ δουλεύων τῷ Χριστῷ εὐάρεστος τῷ θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. ¹⁹ ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. ²⁰ μὴ ἔνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. πάντα μὲν καθαρὰ, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι. ²¹ καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα μηδὲ πιεῖν οἶνον μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ· ²² σὺ πίστιν ἣν ἔχεις κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει· ²³ ὁ δὲ διακρινόμενος ἐὰν φάγη κατακρίνεται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὁ οὐκ ἐκ πίστεως ἁμαρτία ἔστιν.

15

¹ Ὅφειλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. ² ἕκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν· ³ καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν· ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· Οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσαν ἐπ' ἐμέ. ⁴ ὅσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν ἔγραψεν, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. ⁵ ὁ δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δώη ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Ἰησοῦν, ⁶ ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

⁷ Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ὑμᾶς, εἰς δόξαν τοῦ θεοῦ. ⁸ λέγω γὰρ Ἰησοῦν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων, ⁹ τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν· καθὼς γέγραπται· Διὰ τοῦτο ἔξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι, καὶ τῷ ὀνοματί σου ψαλῶ. ¹⁰ καὶ πάλιν λέγει· Εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. ¹¹ καὶ πάλιν· Αἰνεῖτε, πάντα τὰ ἔθνη, τὸν κύριον, καὶ ἐπαινεσάτωσαν αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. ¹² καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει· Ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν· ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν. ¹³ ὁ δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει πνεύματος ἁγίου.

¹⁴ Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοὶ ἐστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν. ¹⁵ τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν ἀπὸ μέρους, ὡς ἐπαναμνήσκων ὑμᾶς, διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ ¹⁶ εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν Ἰησοῦ τοῦ Χριστοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱεουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ¹⁷ ἔχω οὖν τὴν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν· ¹⁸ οὐ γὰρ τολμήσω τι λαλεῖν ὃν οὐ κατειργάσατο Χριστὸς δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἐθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, ¹⁹ ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματος· ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, ²⁰ οὕτως δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι οὐχ ὅπου ὠνομάσθη Χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ, ²¹ ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· Οἷς οὐκ ἀνηγγέλῃ περὶ αὐτοῦ ὄψονται, καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.

14:18 τούτῳ WH Treg NIV] τούτοις RP **14:21** ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ Treg RP] – WH NIV **14:22** ἣν WH Treg NIV] – RP **14:23** ἐστίν WH Treg NIV] + 24 τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίζαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σσειγμένου, 25 φανερωθέντος δὲ νῦν διὰ τε γραφῶν προφητικῶν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, 26 μόνῳ σοφῷ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν. RP **15:4** εἰς Treg NIV RP] πάντα εἰς WH **15:4** ἐγράφη WH Treg NIV] προεγράφη RP **15:5** Χριστὸν Ἰησοῦν WH NIV RP] Ἰησοῦν Χριστὸν Treg **15:7** ὑμᾶς Treg NIV RP] ἡμᾶς WH **15:7** τοῦ WH Treg NIV] – RP **15:8** γὰρ WH Treg NIV] δέ RP **15:8** Χριστὸν WH Treg NIV] + Ἰησοῦν RP **15:8** γεγενῆσθαι WH NIV RP] γένεσθαι Treg **15:11** πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύριον WH Treg NIV] τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη RP **15:11** ἐπαινεσάτωσαν WH Treg NIV] ἐπαινεσάτε RP **15:14** πάσης Treg RP] + τῆς WH NIV **15:14** ἀλλήλους WH Treg NIV] ἄλλους RP **15:15** τολμηρότερον NIV RP] τολμηροτέρως WH Treg **15:15** ὑμῖν WH Treg NIV] + ἀδελφοί RP **15:15** ὑπὸ NIV RP] ἀπὸ WH Treg **15:16** Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **15:17** τὴν WH Treg NIV] – RP **15:18** τι λαλεῖν WH Treg NIV] λαλεῖν τι RP **15:19** πνεύματος NIV] + ἁγίου WH Treg; + θεοῦ NA RP **15:20** φιλοτιμούμενον WH NIV RP] φιλοτιμοῦμαι Treg **15:21** Οἷς ... αὐτοῦ ὄψονται Treg NIV RP] ὄψονται οἷς ... αὐτοῦ WH

²² Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς· ²³ νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ ἱκανῶν ἐτῶν, ²⁴ ὥς ἂν πορεύωμαι εἰς τὴν Ὑσπανίαν, ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ — ²⁵ νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ διακονῶν τοῖς ἁγίοις. ²⁶ εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονία καὶ Ἀχαΐα κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἁγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ. ²⁷ εὐδόκησαν γάρ, καὶ ὀφείλεται εἰσὶν αὐτῶν· εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινωνήσαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. ²⁸ τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς Ὑσπανίαν· ²⁹ οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι εὐλογίας Χριστοῦ ἐλεύσομαι.

³⁰ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος συναγωνίσασθαι μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν, ³¹ ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ ἡ διακονία μου ἢ εἰς Ἱερουσαλὴμ εὐπρόσδεκτος τοῖς ἁγίοις γένηται, ³² ἵνα ἐν χαρᾷ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. ³³ ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν· ἀμήν.

16

¹ Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὓσαν καὶ διάκονον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς, ² ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν ἁγίων, καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρῆσις πράγματι, καὶ γὰρ αὕτη προστάτις πολλῶν ἐγενήθη καὶ ἐμοῦ αὐτοῦ.

³ Ἀσπάσασθε Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ⁴ οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν, ⁵ καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον τὸν ἀγαπητόν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀσίας εἰς Χριστόν. ⁶ ἀσπάσασθε Μαριάμ, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ὑμᾶς. ⁷ ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἱ καὶ πρὸ ἐμοῦ γέγοναν ἐν Χριστῷ. ⁸ ἀσπάσασθε Ἀμπλιᾶτον τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ. ⁹ ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. ¹⁰ ἀσπάσασθε Ἀπελλὴν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. ¹¹ ἀσπάσασθε Ἡρωδίωνα τὸν συγγενῆ μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. ¹² ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητὴν, ἥτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ. ¹³ ἀσπάσασθε Ροῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ¹⁴ ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, Ἑρμῆν, Πατροβᾶν, Ἑρμᾶν καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. ¹⁵ ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἁγίους. ¹⁶ Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι τοῦ Χριστοῦ.

¹⁷ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδασκίαν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε ποιοῦντας, καὶ ἐκκλίνετε ἀπ' αὐτῶν· ¹⁸ οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. ¹⁹ ἢ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο· ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω, θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς

15:23 ἱκανῶν WH Treg | πολλῶν NIV RP 15:24 ἂν WH Treg NIV | ἐὰν RP 15:24 Ὑσπανίαν WH Treg NIV | + ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς RP 15:27 εἰσὶν αὐτῶν WH Treg NIV | αὐτῶν εἰσὶν RP 15:28 εἰς WH Treg NIV | + τὴν RP 15:29 εὐλογίας WH Treg NIV | + τοῦ εὐαγγελίου τοῦ RP 15:31 καὶ WH Treg NIV | + ἵνα RP 15:31 τοῖς ἁγίοις γένηται WH Treg NIV | γένηται τοῖς ἁγίοις RP 15:32 ἐλθὼν WH NIV | ἔλθω Treg RP 15:32 θεοῦ WH NIV | + καὶ Treg RP 16:1 καὶ WH NIV | – Treg RP 16:2 αὐτὴν προσδέξησθε NIV RP | προσδέξησθε αὐτὴν WH Treg 16:2 ἐμοῦ αὐτοῦ WH Treg NIV | αὐτοῦ ἐμοῦ RP 16:5 Ἀσίας WH Treg NIV | Ἀχαΐας RP 16:6 Μαριάμ RP | Μαρίαν WH Treg NIV 16:6 ὑμᾶς WH Treg NIV | ἡμᾶς RP 16:7 Ἰουνίαν WH Treg RP | Ἰουνιᾶν NIV 16:7 γέγοναν WH Treg NIV | γεγόνασιν RP 16:8 Ἀμπλιᾶτον WH Treg NIV | Ἀμπλιᾶν RP 16:11 συγγενῆ WH NIV RP | συγγενῆν Treg 16:14 Ἑρμῆν Πατροβᾶν Ἑρμᾶν WH Treg NIV | Ἑρμᾶν Πατρόβαν Ἑρμῆν RP 16:16 πᾶσαι WH Treg NIV | – RP 16:17 ἐκκλίνετε WH Treg NIV | ἐκκλινάτε RP 16:18 ἡμῶν WH Treg NIV | + Ἰησοῦ RP 16:19 ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω WH Treg NIV | Χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν RP 16:19 σοφοὺς Treg NIV | + μὲν WH RP

εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. ²⁰ ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

²¹ Ἦσπάζεται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου. ²² Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν κυρίῳ. ²³ Ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ ὅλης τῆς ἐκκλησίας. Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἑραστός ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός.

²⁴ Ἦ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἦ Ἀμήν.

16:20 Χριστοῦ Treg RP] – WH NIV **16:21** Ἀσπάζεται WH Treg NIV] Ἀσπάζονται RP **16:23** ὅλης τῆς ἐκκλησίας WH Treg NIV] τῆς ἐκκλησίας ὅλης RP **16:24** Ἦ χάρις ... ὑμῶν RP] – WH Treg NIV **16:24** Ἀμήν RP] 25 τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίζαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου, 26 φανερωθέντος δὲ νῦν διὰ τε γραφῶν προφητικῶν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ εἰς ὑπακοὴν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, 27 μόνῳ σοφῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν. WH Treg NIV

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α

¹ Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφὸς ² τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, κλητοῖς ἁγίοις, σὺν πᾶσιν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ αὐτῶν καὶ ἡμῶν· ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

⁴ Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ⁵ ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, ⁶ καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν, ⁷ ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ⁸ ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἕως τέλους ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ⁹ πιστὸς ὁ θεὸς δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

¹⁰ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ᾗ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἥτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῦ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. ¹¹ ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσιν. ¹² λέγω δὲ τοῦτο ὅτι ἕκαστος ὑμῶν λέγει· Ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου, Ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, Ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, Ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. ¹³ μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; ¹⁴ εὐχαριστῶ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον, ¹⁵ ἵνα μὴ τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβάπτισθητε· ¹⁶ ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα. ¹⁷ οὐ γὰρ ἀπέστειλén με Χριστὸς βαπτίζειν ἀλλὰ εὐαγγελίζεσθαι, οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ.

¹⁸ Ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ἐστίν, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ ἐστίν. ¹⁹ γέγραπται γάρ· Ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω. ²⁰ ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεὺς; ποῦ συζητητὴς τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου. ²¹ ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν θεόν, εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας. ²² ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι σημεῖα αἰτοῦσιν καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν· ²³ ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον ἔθνεσιν δὲ μωρίαν, ²⁴ αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν, Χριστὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν. ²⁵ ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν, καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων.

²⁶ Βλέπετε γὰρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· ²⁷ ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα κατασχύνῃ τοὺς σοφοὺς, καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα κατασχύνῃ τὰ ἰσχυρά, ²⁸ καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ θεός, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ, ²⁹ ὥπως μὴ καυχῆσθαι πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ³⁰ ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη σοφία ἡμῖν ἀπὸ θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις, ³¹ ἵνα καθὼς γέγραπται· Ὁ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω.

2

¹ Καγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρτύριον τοῦ θεοῦ. ² οὐ γὰρ ἔκρινά 'τι εἰδέναι' ἐν ὑμῖν εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον

1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ WH RP **1:2** ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ Treg] τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ WH NIV RP **1:2** αὐτῶν WH Treg NIV] + τε RP **1:4** μου Treg NIV RP] - WH **1:14** εὐχαριστῶ WH NIV] + τῷ θεῷ Treg NA RP **1:15** ἐβαπτίσθητε WH Treg NIV] ἐβάπτισα RP **1:20** κόσμου WH Treg NIV] + τούτου RP **1:22** σημεῖα WH Treg NIV] σημείον RP **1:23** ἔθνεσιν WH Treg NIV] Ἕλλησιν RP **1:25** ἀνθρώπων WH Treg NIV] + ἐστίν RP **1:27** κατασχύνῃ τοὺς σοφοὺς WH Treg NIV] τοὺς σοφοὺς κατασχύνῃ RP **1:28** τὰ Treg NIV] καὶ τὰ WH RP **1:30** σοφία ἡμῖν WH Treg NIV] ἡμῖν σοφία RP **2:1** μαρτύριον Treg NIV RP] μυστήριον WH NA **2:2** τι εἰδέναι WH Treg NIV] τοῦ εἰδέναι τι RP

ἐσταυρωμένον· ³ κἀγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς, ⁴ καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν 'πειθοῖ σοφίας' ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως, ⁵ ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾗ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ.

⁶ Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργουμένων· ⁷ ἀλλὰ λαλοῦμεν 'θεοῦ σοφίαν' ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν· ⁸ ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν, εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν· ⁹ ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· Ὁ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὐς οὐκ ἤκουσεν καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ὅσα ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν· ¹⁰ ἡμῖν γὰρ 'ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς' διὰ τοῦ 'πνεύματος, τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐραυνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ· ¹¹ τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτως καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς ἔγνωκεν εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ· ¹² ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν· ¹³ ἃ καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς 'πνεύματος, πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες.

¹⁴ Ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ, μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστίν, καὶ οὐ δύναται γινῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται· ¹⁵ ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει 'τὰ πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται· ¹⁶ τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν; ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν.

3

¹ Κἀγὼ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην 'λαλῆσαι ὑμῖν' ὡς πνευματικοῖς ἀλλ' ὡς 'σαρκίνους, ὡς νηπίους ἐν Χριστῷ· ² γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, 'οὐ βρῶμα, οὐπω γὰρ ἐδύνασθε· ἀλλ' 'οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε, ³ ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε· ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ 'ἔρις, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; ⁴ ὅταν γὰρ λέγῃ τις· Ἐγὼ μὲν εἰμι Παύλου, ἕτερος δέ· Ἐγὼ Ἀπολλῶ, 'οὐκ ἄνθρωποί' ἐστε;

⁵ Τί οὖν ἐστὶν 'Απολλῶς; τί δὲ ἐστὶν Παῦλος; 'διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἐκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν· ⁶ ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλῶς ἐπότισεν, ἀλλὰ ὁ θεὸς ἡῤῥξανε· ⁷ ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων ἐστὶν τι οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεός· ⁸ ὁ φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἐν εἰσιν, ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήμψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον, ⁹ θεοῦ γὰρ ἐσμεν συνεργοί· θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομὴ ἐστὶν.

¹⁰ Κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον ἔθηκα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ· ἕκαστος δὲ βλέπῃ πῶς ἐποικοδομεῖ· ¹¹ θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὃς ἐστὶν Ἰησοῦς Χριστός· ¹² εἰ δὲ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν 'θεμέλιον 'χρυσόν, ἄργυρον', λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, ¹³ ἐκάστου τὸ ἔργον φανερόν γενήσεται, ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει· ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται, καὶ ἐκάστου τὸ ἔργον ὁποῖόν ἐστιν τὸ πῦρ· αὐτὸ δοκιμάσει· ¹⁴ εἴ τινος τὸ ἔργον μενεῖ ὁ ἐποικοδόμησεν, μισθὸν λήμψεται· ¹⁵ εἴ τινος τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται, αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός.

¹⁶ Οὐκ οἶδατε ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστε καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ 'οἰκεῖ ἐν ὑμῖν'; ¹⁷ εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθειρεῖ, φθερεῖ τοῦτον ὁ θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς.

¹⁸ Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός, ¹⁹ ἡ γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστὶν· γέγραπται γάρ· Ὁ

2:4 πειθοῖ σοφίας Holmes] πειθοῖς σοφίας λόγοις WH Treg NIV; πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις RP **2:7** θεοῦ σοφίαν WH Treg NIV] σοφίαν θεοῦ RP **2:9** ὅσα WH Treg] ἃ NIV RP **2:10** γὰρ WH] δὲ Treg NIV RP **2:10** ἀπεκάλυψεν ὁ θεός WH Treg NIV] ὁ θεός ἀπεκάλυψεν RP **2:10** πνεύματος WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **2:11** ἔγνωκεν WH Treg NIV] οἶδεν RP **2:13** πνεύματος WH Treg NIV] + ἀγίου RP **2:15** τὰ NIV] μὲν WH Treg RP **3:1** λαλῆσαι ὑμῖν WH Treg NIV] ὑμῖν λαλῆσαι RP **3:1** σαρκίνους WH Treg NIV] σαρκικοῖς RP **3:2** οὐ WH Treg NIV] καὶ οὐ RP **3:2** οὐδὲ WH Treg NIV] οὔτε RP **3:3** ἔρις WH Treg NIV] + καὶ διχοστασίαι RP **3:4** οὐκ ἄνθρωποί WH Treg NIV] οὐχὶ σαρκικοί RP **3:5** Τί WH Treg NIV] τίς RP **3:5** Ἀπολλῶς τί δὲ ἐστὶν Παῦλος WH Treg NIV] Παῦλος τίς δὲ Ἀπολλῶς RP **3:5** διάκονοι WH Treg NIV] ἀλλ' ἢ διάκονοι RP **3:10** ἔθηκα WH Treg NIV] τέθεικα RP **3:12** θεμέλιον WH Treg NIV] + τοῦτον RP **3:12** χρυσόν ἄργυρον WH NIV RP] χρυσὸν ἀργύριον Treg **3:13** αὐτὸ WH Treg NA] - NIV RP **3:16** οἰκεῖ ἐν ὑμῖν Treg NIV RP] ἐν ὑμῖν οἰκεῖ WH

δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν· ²⁰ καὶ πάλιν· Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν ὅτι εἰσὶν μάταιοι. ²¹ ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἐστίν, ²² εἴτε Παῦλος εἴτε Ἀπολλῶς εἴτε Κηφᾶς εἴτε κόσμος εἴτε ζωὴ εἴτε θάνατος εἴτε ἐνεστῶτα εἴτε μέλλοντα, πάντα ὑμῶν, ²³ ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς δὲ θεοῦ.

4

¹ Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων θεοῦ. ² ὦδε λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις ἵνα πιστός τις εὐρεθῇ. ³ ἔμοι δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν, ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἑμαυτὸν ἀνακρίνω· ⁴ οὐδὲν γὰρ ἑμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι, ὃ δὲ ἀνακρίνων με κύριός ἐστιν. ⁵ ὥστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν, καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἐκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ.

⁶ Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἑμαυτὸν καὶ Ἀπολλῶν δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τό· Μὴ ὑπὲρ ᾧ γέγραπται, ἵνα μὴ εἷς ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἐτέρου. ⁷ τίς γὰρ σε διακρίνει; τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών;

⁸ Ἦδη κεκορεσμένοι ἐστέ, ἤδη ἐπλουτήσατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν. ⁹ δοκῶ γάρ, ὃ θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. ¹⁰ ἡμεῖς μωροὶ διὰ Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἰσχυροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. ¹¹ ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνιτεύομεν καὶ κολαφιζόμεθα καὶ ἀστατοῦμεν ¹² καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν· λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα, ¹³ ὀδυσφηνούμενοι παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἕως ἄρτι.

¹⁴ Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ νουθετῶν· ¹⁵ ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας, ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. ¹⁶ παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου γίνεσθε. ¹⁷ διὰ τοῦτο ἔπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὃς ἐστὶν μου τέκνον ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς ὁδοὺς μου τὰς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω. ¹⁸ ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν τινες· ¹⁹ ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων ἀλλὰ τὴν δύναμιν, ²⁰ οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀλλ' ἐν δυνάμει. ²¹ τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματι τε πραΰτητος;

5

¹ Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία ἣτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν. ² καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἄρθῃ ἐκ μέσου ὑμῶν ὃ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας.

³ Ἐγὼ μὲν γάρ, ἀπὼν τῷ σώματι παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν τὸν οὕτως τοῦτο κατεργασάμενον ⁴ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ, συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ, ⁵ παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ εἰς ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου.

⁶ Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; ⁷ ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθὼς ἐστε ἄζυμοι. καὶ γὰρ τὸ πάσχα ἡμῶν ἐτύθη Χριστός·

3:22 ὑμῶν WH Treg NIV] + ἐστίν RP 4:2 ὦδε WH Treg NIV] ὁ δὲ RP 4:6 Ἀπολλῶν WH Treg NIV] Ἀπολλῶ RP 4:6 ἃ WH Treg NIV] ὁ RP 4:6 γέγραπται WH Treg NIV] + φρονεῖν RP 4:9 γάρ WH Treg NA] + ὅτι NIV RP 4:13 δυσφηνούμενοι WH NIV] βλασφημούμενοι Treg RP 4:14 νουθετῶν WH NIV] νουθετῶ Treg RP 4:17 μου τέκνον WH Treg NIV] τέκνον μου RP 4:17 Ἰησοῦ WH NIV] - Treg RP 5:1 ἔθνεσιν WH Treg NIV] + ὀνομάζεται RP 5:2 ἀρθῇ WH Treg NIV] ἐξαρθῇ RP 5:2 ποιήσας Treg RP] πράξας WH NIV 5:3 ἀπὼν WH Treg NIV] ὡς ἀπὼν RP 5:4 Ἰησοῦ WH Treg NIV] + Χριστοῦ RP 5:4 Ἰησοῦ WH Treg NIV] + Χριστοῦ RP 5:5 κυρίου WH NIV] + Ἰησοῦ Treg RP 5:7 ἡμῶν WH Treg NIV] + ὑπὲρ ἡμῶν RP

⁸ ὥστε ἐορτάζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας.

⁹ Ἐγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις, ¹⁰ οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ τοῖς πλεονέκταις· καὶ ἄρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραις, ἐπεὶ ὠφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἐξελεῖν.

¹¹ νῦν δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι ἐάν τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ εἰδωλολάτρης ἢ λοῖδορος ἢ μέθυσος ἢ ἄρπαξ, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. ¹² τί γάρ μοι τοὺς ἔξω κρίνεις; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε, ¹³ τοὺς δὲ ἔξω ὁ θεὸς κρίνει. ἔξάρατε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

6

¹ Τοιμᾶ τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἀγίων; ² ἢ οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ ἅγιοι τὸν κόσμον κρινοῦσιν; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοί ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; ³ οὐκ οἶδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν, μή τιγε βιωτικά; ⁴ βιωτικά μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε; ⁵ πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. οὕτως οὐκ ἐνὶ ἐν ὑμῖν· οὐδεὶς σοφὸς· ὃς δυνήσεται διακρίναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ⁶ ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; ⁷ ἤδη μὲν οὖν ὅλως ἥττημα ὑμῖν ἐστὶν ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν· διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; ⁸ ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ τοῦτο ἀδελφούς.

⁹ Ἡ οὐκ οἶδατε ὅτι ἄδικοι· θεοῦ βασιλείαν· οὐ κληρονομήσουσιν; μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε μοιχοὶ οὔτε μαλακοὶ οὔτε ἀρσενικοῖται ¹⁰ οὔτε κλέπται οὔτε πλεονέκται, οὐ μέθυσοι, οὐ λοῖδοροι, οὐχ ἄρπαγες βασιλείαν· θεοῦ κληρονομήσουσιν. ¹¹ καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιασθήτε, ἀλλὰ ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου· Ἰησοῦ καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

¹² Πάντα μοι ἔξεστιν· ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει. πάντα μοι ἔξεστιν· ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπὸ τινος. ¹³ τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ ἀλλὰ τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι. ¹⁴ ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν κύριον ἡγειρεν καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. ¹⁵ οὐκ οἶδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστίν; ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; μὴ γένοιτο. ¹⁶ ἢ οὐκ οἶδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἐν σώμα ἐστίν; Ἔσονται γάρ, φησὶν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ¹⁷ ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἐν πνεύμα ἐστίν. ¹⁸ φεύγετε τὴν πορνείαν· πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν, ὁ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. ¹⁹ ἢ οὐκ οἶδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματος ἐστίν, οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ; καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν, ²⁰ ἡγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν.

7

¹ Περὶ δὲ ὧν ἔγράψατε, καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἄπτεσθαι· ² διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἔχεται, καὶ ἐκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἔχεται. ³ τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφειλὴν ἀποδιδότω, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. ⁴ ἡ γυνὴ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ὁ ἀνὴρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ἡ γυνή. ⁵ μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μή τι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν ἵνα σχολάσῃτε τῇ προσευχῇ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἦτε, ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. ⁶ τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγὴν.

5:10 οὐ WH Treg NIV] καὶ οὐ RP **5:10** καὶ WH Treg NIV] ἢ RP **5:10** ὠφείλετε WH Treg NIV] ὀφείλετε RP
5:12 μοι WH Treg NIV] + καὶ RP **5:13** κρίνει WH Treg] κρινεῖ NIV RP **5:13** ἐξάρατε WH Treg NIV] καὶ ἐξαρεῖτε RP
6:2 ἢ WH Treg NIV] – RP **6:5** οὐδεὶς σοφὸς WH Treg NIV] σοφὸς οὐδὲ εἷς RP **6:5** ἀδελφοῦ WH Treg NIV RP] + καὶ τοῦ ἀδελφοῦ (em) Holmes **6:7** οὖν WH Treg NA RP] – NIV **6:8** τοῦτο WH Treg NIV] ταῦτα RP **6:9** θεοῦ βασιλείαν WH Treg NIV] βασιλείαν θεοῦ RP **6:10** κλέπται οὔτε πλεονέκται WH Treg NIV] πλεονέκται οὔτε κλέπται RP **6:10** οὐ WH Treg NIV] οὔτε RP **6:10** θεοῦ WH Treg NIV] + οὐ RP **6:11** Ἰησοῦ RP] Ἰησοῦ Χριστοῦ Treg NIV; ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ WH **6:16** ἢ WH Treg NIV] – RP **6:20** ὑμῶν WH Treg NIV] + καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν ἁτίνᾳ ἐστὶν τοῦ θεοῦ RP **7:1** ἐγράψατε WH NIV] + μοι Treg RP **7:3** ὀφειλὴν WH Treg NIV] ὀφειλομένην εὐνοιαν RP **7:5** σχολάσῃτε WH Treg NIV] σχολάζητε RP **7:5** τῇ WH Treg NIV] + νηστεία καὶ τῇ RP **7:5** ἦτε WH Treg NIV] συνέρχησθε RP

⁷ θέλω ὅδε πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν· ἀλλὰ ἕκαστος ἴδιον ἔχει χάρισμα ἔκ θεοῦ, ὅ μὲν οὕτως, ὅ δὲ οὕτως.

⁸ Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς ἐὰν μείνωσιν ὡς ἀγῶ· ⁹ εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν, κρεῖττον γάρ ἐστιν ἡ γαμῆσαι ἢ πυροῦσθαι.

¹⁰ Τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παραγγέλλω, οὐκ ἐγὼ ἀλλὰ ὁ κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι — ¹¹ ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω — καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι.

¹² Τοῖς δὲ λοιποῖς ἡ λέγω ἐγώ, οὐχ ὁ κύριος· εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον, καὶ αὕτη συνενδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν· ¹³ καὶ γυνὴ εἴ τις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ οὗτος συνενδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω τὸν ἄνδρα· ¹⁴ ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἄπιστος ἐν τῷ ἀδελφῷ· ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστιν, νῦν δὲ ἁγία ἐστιν. ¹⁵ εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωριζέσθω· οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ ἐν τοῖς τοιοῦτοις, ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς ὁ θεός. ¹⁶ τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας, ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις;

¹⁷ Εἰ μὴ ἐκάστω ὡς ἡμέρισεν ὁ κύριος, ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ θεός, οὕτως περιπατεῖτω· καὶ οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι. ¹⁸ περιτετμημένος τις ἐκλήθη; μὴ ἐπισπάσθω· ἐν ἀκροβυστίᾳ ἡ κέκληταί τις; μὴ περιτεμνέσθω. ¹⁹ ἡ περιτομὴ οὐδὲν ἐστίν, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδὲν ἐστίν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν θεοῦ. ²⁰ ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει ἢ ἐκλήθη ἐν ταύτῃ μενέτω.

²¹ Δοῦλος ἐκλήθη; μὴ σοι μελέτω· ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. ²² ὁ γὰρ ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος ἀπελεύθερος κυρίου ἐστίν· ὁμοίως ὁ ἐλεύθερος κληθεὶς δοῦλος ἐστίν Χριστοῦ. ²³ τιμῆς ἡγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. ²⁴ ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ θεῶ.

²⁵ Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω, γνώμην δὲ δίδωμι ὡς ἡλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι. ²⁶ νομίζω οὖν τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. ²⁷ δέδεσαι γυναικί; μὴ ζητεῖ λύσιν· λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζητεῖ γυναῖκα· ²⁸ ἐὰν δὲ καὶ ἡ γαμήσης, οὐχ ἡμαρτες. καὶ ἐὰν γήμη ἡ παρθένος, οὐχ ἡμαρτεν. θλίψιν δὲ τῇ σαρκὶ ἔξουσιν οἱ τοιοῦτοι, ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. ²⁹ τοῦτο δὲ φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ἐστίν· τὸ λοιπὸν ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες ὦσιν, ³⁰ καὶ οἱ κλαίοντες ὡς μὴ κλαίοντες, καὶ οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες, καὶ οἱ ἀγοράζοντες ὡς μὴ κατέχοντες, ³¹ καὶ οἱ χρώμενοι τὸν κόσμον ὡς μὴ καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου.

³² Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς ἁρέσῃ τῷ κυρίῳ· ³³ ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἁρέσῃ τῇ γυναικί, ³⁴ καὶ μεμέρισται. καὶ ἡ γυνὴ ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ἡ ἁγία καὶ τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἁρέσῃ τῷ ἀνδρὶ. ³⁵ τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν σύμφορον λέγω, οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὐσχημον καὶ εὐπάρεδρον τῷ κυρίῳ ἀπερισπάστως.

³⁶ Εἰ δὲ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει ἐὰν ἢ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιεῖτω· οὐχ ἁμαρτάνει· γαμεῖτωσαν. ³⁷ ὃς δὲ ἔστηκεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐδραῖος μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ ἰδίᾳ καρδίᾳ,

7:7 δὲ WH Treg NIV | γὰρ RP 7:7 ἔχει χάρισμα WH Treg NIV | χάρισμα ἔχει RP 7:7 □ὁ WH Treg NIV | ὃς RP
 7:7 □ὁ WH Treg NIV | ὃς RP 7:8 αὐτοῖς WH Treg NIV | + ἐστιν RP 7:9 γαμῆσαι Treg NIV RP | γαμεῖν WH 7:12
 λέγω ἐγώ WH Treg NIV | ἐγὼ λέγω RP 7:13 εἴ τις NIV | ἥτις WH Treg RP 7:13 οὗτος WH Treg NIV | αὐτὸς RP
 7:13 τὸν ἄνδρα WH Treg NIV | αὐτόν RP 7:14 ἀδελφῷ WH Treg NIV | ἀνδρὶ RP 7:15 ἡμᾶς Treg NIV RP | ὑμᾶς
 WH NA 7:17 ἐμέρισεν NIV RP | μεμέρικεν WH Treg 7:17 κύριος WH Treg NIV | θεός RP 7:17 θεός WH Treg
 NIV | κύριος RP 7:18 κέκληταί τις WH Treg NIV | τις ἐκλήθη RP 7:22 ὁμοίως WH Treg NIV | + καὶ RP 7:28
 γαμήσης WH Treg NIV | γήμης RP 7:29 ἐστίν τὸ λοιπὸν WH Treg NIV | τὸ λοιπὸν ἐστίν RP 7:31 τὸν κόσμον
 WH Treg NIV | τῷ κόσμῳ τούτῳ RP 7:32 ἁρέση WH Treg NIV | ἁρέσει RP 7:33 ἁρέση WH Treg NIV | ἁρέσει RP
 7:34 καὶ WH Treg NIV | – RP 7:34 ἡ ἄγαμος WH Treg NIV | – RP 7:34 παρθένος WH Treg NIV | + ἡ ἄγαμος RP
 7:34 □τῷ WH Treg NIV | – RP 7:34 □τῷ WH Treg NIV | – RP 7:34 ἁρέση WH Treg NIV | ἁρέσει RP 7:35
 σύμφορον WH Treg NIV | συμφέρον RP 7:35 εὐπάρεδρον WH Treg NIV | εὐπρόσεδρον RP 7:37 ἐν τῇ καρδίᾳ
 αὐτοῦ ἐδραῖος WH Treg NIV | ἐδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ RP 7:37 ἰδίᾳ καρδίᾳ WH Treg NIV | καρδίᾳ αὐτοῦ RP

ῥηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ῥοιήσει· ³⁸ ὥστε καὶ ὁ ῥαμίζων τὴν παρθένον ἑαυτοῦ καλῶς ποιεῖ, καὶ ὁ μὴ ῥαμίζων κρεῖσσον ῥοιήσει.

³⁹ Γυνὴ δέδεταί ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ᾧ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ· ⁴⁰ μακαριωτέρα δὲ ἐστὶν ἐὰν οὕτως μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, δοκῶ δὲ κάγῳ πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

8

¹ Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἶδαμεν ὅτι πάντες γινώσιν ἔχομεν. ἡ γινῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. ² εἴ τις δοκεῖ ἔγνωκέναι τι, οὐπω ἔγνω καθὼς δεῖ γινῶναι· ³ εἰ δὲ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν, οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ.

⁴ Περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων οἶδαμεν ὅτι οὐδὲν εἶδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς εἰ μὴ εἷς. ⁵ καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶν λεγόμενοι θεοὶ εἴτε ἐν οὐρανῳ εἴτε ἐπὶ γῆς, ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοί, ⁶ ἀλλ' ἡμῖν εἷς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, καὶ εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ.

⁷ Ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γινῶσις· τινὲς δὲ τῇ συνηθείᾳ ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου ὥς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσιν, καὶ ἡ συνειδήσις αὐτῶν ἀσθενὴς οὕσα μολύνεται. ⁸ βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παραστήσει τῷ θεῷ· οὔτε γὰρ ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεν, οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα· ⁹ βλέπετε δὲ μή πως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθενέσιν. ¹⁰ ἐὰν γὰρ τις ἴδῃ σὲ τὸν ἔχοντα γινῶσιν ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνειδήσις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθута ἐσθίειν; ¹¹ ἀπόλλυται γὰρ ὁ ἀσθενῶν ἐν τῇ σῇ γνώσει, ὁ ἀδελφός δι' ὃν Χριστὸς ἀπέθανεν. ¹² οὕτως δὲ ἀμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνειδήσιν ἀσθενοῦσαν εἰς Χριστὸν ἀμαρτάνετε. ¹³ διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

9

¹ Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; οὐχὶ Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐόρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ; ² εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλὰ γε ὑμῖν εἰμι, ἡ γὰρ σφραγὶς μου τῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν κυρίῳ.

³ Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν ἐστὶν αὕτη· ⁴ μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν καὶ πεῖν. ⁵ μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ὥς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου καὶ Κηφᾶς; ⁶ ἢ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρναβᾶς οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν μὴ ἐργάζεσθαι; ⁷ τίς στρατεύεται ἰδίοις ὀψωνίοις ποτέ; τίς φυτεύει ἀμπελῶνα καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; τίς ποιμαίνει ποίμνην καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποίμνης οὐκ ἐσθίει;

⁸ Μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει; ⁹ ἐν γὰρ τῷ Μωϋσέως νόμῳ γέγραπται· Οὐ κημῶσεις βοῦν ἀλοῶντα. μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ θεῷ, ¹⁰ ἢ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; δι'

7:37 τηρεῖν WH Treg NIV] τοῦ τηρεῖν RP 7:37 ποιήσει WH Treg NIV] ποιεῖ RP 7:38 ῥαμίζων WH Treg NIV] ἐγκαμίζων RP 7:38 τὴν παρθένον ἑαυτοῦ Treg] τὴν ἑαυτοῦ παρθένον WH NIV; - RP 7:38 καὶ ὁ WH Treg NIV] ὁ δὲ RP 7:38 ῥαμίζων WH Treg NIV] ἐγκαμίζων RP 7:38 ποιήσει WH Treg NIV] ποιεῖ RP 7:39 δέδεταί WH Treg NIV] + νόμῳ RP 7:39 δὲ WH Treg NIV] + καὶ RP 7:40 δὲ Treg NIV RP] γὰρ WH 8:2 εἴ WH Treg NIV] + δέ RP 8:2 ἐγνωκέναι WH Treg NIV] εἰδέναι RP 8:2 οὐπω WH Treg NIV] οὐδέπω οὐδὲν RP 8:2 ἔγνω WH Treg NIV] ἔγνωκεν RP 8:4 θεὸς WH Treg NIV] + ἕτερος RP 8:7 συνηθείᾳ WH Treg NIV] συνειδήσει RP 8:7 ἕως ἄρτι τοῦ εἰδώλου WH Treg NIV] τοῦ εἰδώλου ἕως ἄρτι RP 8:8 παραστήσει WH Treg NIV] παρίστησιν RP 8:8 γὰρ ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεν, οὔτε ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα RP] ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα, οὔτε ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεν WH NIV; ἐὰν μὴ φάγωμεν, ὑστερούμεθα, οὔτε ἐὰν φάγωμεν, περισσεύομεθα Treg 8:9 ἀσθενέσιν WH Treg NIV] ἀσθενοῦσιν RP 8:11 ἀπόλλυται γὰρ WH Treg NIV] Καὶ ἀπολεῖται RP 8:11 ἐν WH Treg NIV] ἀδελφὸς ἐπὶ RP 8:11 ὁ ἀδελφός WH Treg NIV] - RP 9:1 ἐλεύθερος οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος WH Treg NIV] ἀπόστολος οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος RP 9:1 Ἰησοῦν WH Treg NIV] + Χριστὸν RP 9:2 μου τῆς WH Treg NIV] τῆς ἐμῆς RP 9:3 ἐστὶν αὕτη WH Treg NIV] αὕτη ἐστὶν RP 9:4 πεῖν WH NIV] πιεῖν Treg RP 9:6 μὴ WH Treg NIV] τοῦ μὴ RP 9:7 τὸν καρπὸν WH Treg NIV] ἐκ τοῦ καρποῦ RP 9:7 τίς Holmes Tre^{marg}] ἢ τίς WH Treg NIV RP 9:8 καὶ ... ταῦτα οὐ WH Treg NIV] οὐχὶ καὶ ... ταῦτα RP 9:9 κημῶσεις Treg NIV] φιμῶσεις WH RP

ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ὁφείλει ἐπ' ἐλπίδι ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν, καὶ ὁ ἀλοῶν ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν.¹¹ εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικά θερίσομεν;¹² εἰ ἄλλοι τῆς ὑμῶν ἐξουσίας μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς;

Ἄλλ' οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν ἵνα μὴ τίνα ἐγκοπὴν δώμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ.¹³ οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν, οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ παρεδρεύοντες τῷ θυσιαστηρίῳ συμμερίζονται;¹⁴ οὕτως καὶ ὁ κύριος διέταξεν τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν.

¹⁵ Ἐγὼ δὲ οὐ κέχρημαι οὐδενὶ τούτων. οὐκ ἔγραψα δὲ ταῦτα ἵνα οὕτως γένηται ἐν ἐμοί, καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν ἢ—τὸ καύχημά μου οὐδεὶς κενώσει.¹⁶ ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστιν μοι καύχημα, ἀνάγκη γάρ μοι ἐπικείται· οὐαὶ γὰρ μοί ἐστιν ἐὰν μὴ εὐαγγελίσωμαι.¹⁷ εἰ γὰρ ἐκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι.¹⁸ τίς οὖν μού ἐστιν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον, εἰς τὸ μὴ καταχρησασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

¹⁹ Ἐλεύθερος γὰρ ὢν ἐκ πάντων πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω.²⁰ καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον, μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω.²¹ τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος θεοῦ ἀλλ' ἔννομος Χριστοῦ, ἵνα κερδάνω τοὺς ἀνόμους.²² ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσιν γέγονα πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω.²³ πάντα δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι.

²⁴ Οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάντες μὲν τρέχουσιν, εἷς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; οὕτως τρέχετε ἵνα καταλάβητε.²⁵ πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται, ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον.²⁶ ἐγὼ τοίνυν οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδήλως, οὕτως πυκτεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέρων.²⁷ ἀλλὰ ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μὴ πως ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

10

¹ Οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλῃ ἦσαν καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διήλθον,² καὶ πάντες εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσαντο ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσῃ,³ καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν βρῶμα ἔφαγον⁴ καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν ἔπιον πόμα, ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας, ἡ πέτρα δὲ ἦν ὁ Χριστός.⁵ ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν ἠυδόκησεν ὁ θεός, κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ.

⁶ Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κάκεῖνοι ἐπεθύμησαν.⁷ μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθὼς τινες αὐτῶν ὥσπερ γέγραπται· Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πεῖν, καὶ ἀνέστησαν παίζειν.⁸ μηδὲ πορνεύωμεν, καθὼς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ ἔπесαν μιᾷ ἡμέρᾳ εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες.⁹ μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν Χριστόν, καθὼς τινες αὐτῶν ἐπείρασαν, καὶ ὑπὸ τῶν ὄψεων ἀπόλλυντο.¹⁰ μηδὲ γογγύζετε, καθάπερ τινὲς αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπόλωντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ.¹¹ ταῦτα δὲ τυπικῶς συνέβαινεν ἐκείνοις, ἐγὰρ

9:10 ὁφείλει ἐπ' ἐλπίδι WH Treg NIV] ἐπ' ἐλπίδι ὁφείλει RP **9:10** ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν WH Treg NIV] τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν ἐπ' ἐλπίδι RP **9:12** ὑμῶν ἐξουσίας WH Treg NIV] ἐξουσίας ὑμῶν RP **9:12** τίνα ἐγκοπὴν WH Treg NIV] ἐγκοπὴν τίνα RP **9:13** τὰ WH Treg NIV] - RP **9:13** παρεδρεύοντες WH Treg NIV] προσεδρεύοντες RP **9:15** οὐ κέχρημαι οὐδενὶ WH Treg NIV] οὐδενὶ ἐχρησάμην RP **9:15** οὐδεὶς κενώσει WH Treg NIV] ἵνα τις κενώσῃ RP **9:16** γὰρ WH Treg NIV] δέ RP **9:16** εὐαγγελίσωμαι WH Treg NIV] εὐαγγελίζωμαι RP **9:18** μού WH Treg NIV] μοί RP **9:18** εὐαγγέλιον WH Treg NIV] + τοῦ Χριστοῦ RP **9:20** μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον WH Treg NIV] - RP **9:21** θεοῦ WH Treg NIV] θεῷ RP **9:21** Χριστοῦ WH Treg NIV] Χριστῷ RP **9:21** κερδάνω WH Treg NIV] κερδήσω RP **9:21** τοὺς WH Treg NIV] - RP **9:22** ἀσθενέσιν WH Treg NIV] + ὡς RP **9:22** γέγονα WH Treg NIV] + τὰ RP **9:23** πάντα WH Treg NIV] Τοῦτο RP **10:1** γὰρ WH Treg NIV] δέ RP **10:2** ἐβαπτίσαντο WH Treg RP] ἐβαπτίσθησαν NIV **10:3** πνευματικὸν βρῶμα WH Treg NIV] βρῶμα πνευματικὸν RP **10:4** πνευματικὸν ἔπιον πόμα WH Treg NIV] πόμα πνευματικὸν ἔπιον RP **10:4** πέτρα δὲ WH Treg NIV] δὲ πέτρα RP **10:9** Χριστόν NA RP] κύριον WH Treg NIV **10:9** καθὼς WH Treg NIV] + καὶ RP **10:9** ἀπόλλυντο WH Treg NIV] ἀπόλωντο RP **10:10** καθάπερ WH Treg NIV] καθὼς καὶ RP **10:11** δὲ WH Treg NIV] + πάντα RP **10:11** τυπικῶς συνέβαινεν WH Treg NIV] τύποι συνέβαινον RP

δὲ πρὸς νοουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων ἑκατήντηκεν. ¹² ὥστε ὁ δοκῶν ἐστάναι βλεπέτω μὴ πέσῃ, ¹³ πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ ἑδύνασθαι ὑπενενγκεῖν.

¹⁴ Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρίας. ¹⁵ ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς ὅ φημι. ¹⁶ τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ; τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ἐστίν; ¹⁷ ὅτι εἷς ἄρτος, ἓν σῶμα οἱ πολλοὶ ἐσμεν, οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἑνὸς ἄρτου μετέχομεν. ¹⁸ βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· οὐχ οἱ ἐσθιόντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσίν; ¹⁹ τί οὖν φημι; ὅτι εἰδωλόθυτόν τί ἐστίν, ἢ ὅτι εἰδωλόν· τί ἐστίν; ²⁰ ἀλλ' ὅτι ἂν θύουσιν, δαιμονίοις καὶ οὐ θεῷ θύουσιν, οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. ²¹ οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων. ²² ἢ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμεν;

²³ Πάντα ἔξεστιν· ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει. πάντα ἔξεστιν· ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. ²⁴ μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητεῖτω ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου. ²⁵ πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε μὴδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν, ²⁶ τοῦ κυρίου γὰρ ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. ²⁷ εἴ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε μὴδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν. ²⁸ ἐὰν δὲ τις ὑμῖν εἴπῃ· Τοῦτο ἱερόθυτόν ἐστιν, μὴ ἐσθίετε δι' ἐκεῖνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν. ²⁹ συνείδησιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου· ἵνατί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως; ³⁰ εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ;

³¹ Εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε. ³² ἀπρόσκοποι καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε καὶ Ἑλλήσιν καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, ³³ καθὼς καὶ ἐγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἑμαυτοῦ σύμφορον ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν.

11

¹ μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς καὶ ἐγὼ Χριστοῦ.

² Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς ὅτι πάντα μου μέμνησθε καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέχετε. ³ θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστὸς ἐστίν, κεφαλὴ δὲ γυναικὸς ὁ ἀνὴρ, κεφαλὴ δὲ τοῦ Χριστοῦ ὁ θεός. ⁴ πᾶς ἀνὴρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ⁵ πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, ἓν γὰρ ἐστίν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ. ⁶ εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρᾶσθαι, κατακαλυπτέσθω. ⁷ ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλὴν, εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρχων· ἡ γυνὴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστίν. ⁸ οὐ γὰρ ἐστίν ἀνὴρ ἐκ γυναικὸς, ἀλλὰ γυνὴ ἐξ ἀνδρός. ⁹ καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα. ¹⁰ διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους. ¹¹ πλὴν οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς ἐν κυρίῳ. ¹² ὥσπερ γὰρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικὸς· τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. ¹³ ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶν γυναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ προσεύχεσθαι; ¹⁴ οὐδὲ ἡ φύσις αὐτῇ διδάσκει ὑμᾶς ὅτι ἀνὴρ μὲν ἕαν κομᾶ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστίν, ¹⁵ γυνὴ δὲ ἕαν κομᾶ, δόξα

10:11 κατήντηκεν WH Treg NIV] κατήντησεν RP **10:13** δύνασθαι WH Treg NIV] + ὑμᾶς RP **10:16** ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ WH Treg NIV] τοῦ αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἐστίν RP **10:18** οὐχ WH NIV] οὐχὶ Treg RP **10:19** εἰδωλόθυτόν τί ... ὅτι εἰδωλόν WH Treg NIV] εἰδωλόν τί ... ὅτι εἰδωλόθυτόν RP **10:20** θύουσιν NIV] θύουσιν τὰ ἔθνη WH Treg; θύει τὰ ἔθνη RP **10:20** καὶ οὐ θεῷ θύουσιν WH Treg NIV] θύει καὶ οὐ θεῷ RP **10:23** Πάντα WH Treg NIV] + μοι RP **10:23** Πάντα WH Treg NIV] + μοι RP **10:24** ἑτέρου WH Treg NIV] + ἕκαστος RP **10:26** κυρίου γὰρ WH Treg NIV] γὰρ κυρίου RP **10:27** εἰ WH Treg NIV] + δέ RP **10:28** ἱερόθυτόν WH Treg NIV] εἰδωλόθυτόν RP **10:28** συνείδησιν WH Treg NIV] + Τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς RP **10:32** καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε WH Treg NIV] γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις RP **10:33** σύμφορον WH Treg NIV] συμφέρον RP **11:2** ὑμᾶς WH Treg NIV] + ἀδελφοί RP **11:3** τοῦ WH Treg NIV] - RP **11:5** αὐτῆς WH Treg NIV] ἑαυτῆς RP **11:7** ἡ WH Treg NIV] - RP **11:11** γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς WH Treg NIV] ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς οὔτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρὸς RP **11:14** οὐδὲ WH Treg NIV] ἢ οὐδὲ RP **11:14** ἡ φύσις αὐτῇ WH Treg NIV] αὐτὴ ἡ φύσις RP

αὐτῇ ἐστίν· ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται. ¹⁶ εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.

¹⁷ Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖσσον ἀλλὰ εἰς τὸ ἥσσον συνέρχεσθε. ¹⁸ πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω. ¹⁹ δεῖ γὰρ καὶ αἰρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα ἡ καὶ οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. ²⁰ συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ οὐκ ἔστιν κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν, ²¹ ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ μεθύει. ²² μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἢ τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; τί εἶπω ὑμῖν; ἐπαινέσω ὑμᾶς; ἐν τούτῳ οὐκ ἐπαινῶ.

²³ Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ἣ παρεδίδοτο ἔλαβεν ἄρτον ²⁴ καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ εἶπεν· Τοῦτό μου ἐστίν τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ²⁵ ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνήσαι, λέγων· Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐστίν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὡς ἂν πίνετε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ²⁶ ὡς ἂν πίνετε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον πίνετε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρι οὗ ἔλθῃ.

²⁷ Ὡστε ὃς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον ἢ πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἁναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου. ²⁸ δοκιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω. ²⁹ ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει μὴ διακρίνων τὸ σῶμα. ³⁰ διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. ³¹ εἰ δὲ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα. ³² κρινόμενοι δὲ ὑπὸ κυρίου παιδεύομεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν.

³³ Ὡστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν ἀλλήλους ἐκδέχεσθε. ³⁴ εἴ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. Τὰ δὲ λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθω διατάξομαι.

12

¹ Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. ² οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε πρὸς τὰ εἰδωλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ἤγεσθε ἀπαγόμενοι. ³ διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει· Ἀνάθεμα Ἰησοῦς, καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν· Κύριος Ἰησοῦς· εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἀγίῳ.

⁴ Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶν, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα. ⁵ καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσιν, καὶ ὁ αὐτὸς κύριος. ⁶ καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσιν, ὁ δὲ αὐτὸς θεός, ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. ⁷ ἑκάστῳ δὲ δίδεται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. ⁸ ὥς μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδεται λόγος σοφίας, ἄλλω δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ⁹ ἑτέρῳ πίστις ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι, ἄλλω χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ ἐνὶ πνεύματι, ¹⁰ ἄλλω ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλω προφητεία, ¹¹ ἄλλω διακρίσεις πνευμάτων, ἑτέρῳ γένη γλωσσῶν, ¹² ἄλλω ἑρμηνεῖα γλωσσῶν. πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βούλεται.

¹² Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἓν ἐστίν καὶ μέλη πολλὰ ἔχει, πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος πολλὰ ὄντα ἓν ἐστίν σῶμα, οὕτως καὶ ὁ Χριστός. ¹³ καὶ γὰρ ἐν ἐνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα

11:15 δέδοται RP] + αὐτῇ WH Treg NIV **11:17** παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ WH NIV RP] παραγγέλλω οὐκ ἐπαινῶν Treg **11:19** καὶ WH Treg NIV] - RP **11:22** εἶπω ὑμῖν WH Treg NIV] ὑμῖν εἶπω RP **11:23** παρεδίδοτο WH Treg NIV] παρεδίδοτο RP **11:24** εἶπεν WH Treg NIV] + Λάβετε φάγετε RP **11:24** ὑμῶν WH Treg NIV] + κλόμενον RP **11:25** ἐὰν WH Treg NIV] ἂν RP **11:26** ἐὰν WH Treg NIV] ἂν RP **11:26** ποτήριον WH Treg NIV] + τοῦτο RP **11:26** οὐ WH Treg NIV] + ἂν RP **11:27** ἄρτον WH Treg NIV] + τοῦτον RP **11:27** ἀναξίως WH Treg NIV] + τοῦ κυρίου RP **11:29** πίνων WH Treg NIV] + ἀναξίως RP **11:29** σῶμα WH Treg NA] + τοῦ κυρίου NIV RP **11:31** δὲ WH Treg NIV] γὰρ RP **11:32** ὑπὸ RP] + τοῦ WH Treg NIV **11:34** εἴ WH Treg NIV] + δέ RP **12:3** Ἰησοῦς WH Treg NIV] Ἰησοῦν RP **12:3** Κύριος Ἰησοῦς WH Treg NIV] Κύριον Ἰησοῦν RP **12:6** ὁ δὲ Treg NIV RP] καὶ ὁ WH **12:6** αὐτὸς WH Treg NIV] + ἐστίν RP **12:9** ἑτέρῳ WH Treg NIV] + δέ RP **12:9** ἄλλω Holmes] + δέ WH Treg NIV RP **12:9** ἐνὶ WH Treg NIV] αὐτῷ RP **12:10** ἄλλω Holmes] + δέ WH Treg NIV RP **12:10** ἄλλω Treg] + δέ WH NIV RP **12:10** ἄλλω Treg] + δέ WH NIV RP **12:10** ἑτέρῳ WH Treg NIV] + δέ RP **12:10** ἄλλω Holmes] + δέ WH Treg NIV RP **12:12** πολλὰ ἔχει WH Treg NIV] ἔχει πολλὰ RP **12:12** σώματος WH Treg NIV] + τοῦ ἐνός RP

ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι, καὶ ἅπαντες ἐν πνεύμα ἑποτίσθημεν.

¹⁴ Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἐν μέλος ἀλλὰ πολλά. ¹⁵ ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς· Ὅτι οὐκ εἰμὶ χεὶρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος; ¹⁶ καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς· Ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος. ¹⁷ εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὁσφρησις; ¹⁸ γυνὴ δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἐν ἑκάστον αὐτῶν, ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν. ¹⁹ εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἐν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; ²⁰ νῦν δὲ πολλὰ ἢ μὲν μέλη, ἐν δὲ σῶμα. ²¹ οὐ δύναται δὲ ὁ ὀφθαλμός εἰπεῖν τῇ χειρὶ· Χρεῖάν σου οὐκ ἔχω, ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν· Χρεῖάν ὑμῶν οὐκ ἔχω. ²² ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν ἀναγκαῖά ἐστιν, ²³ καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν, καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει, ²⁴ τὰ δὲ εὐσχήμονα ἡμῶν οὐ χρεῖαν ἔχει. ἀλλὰ ὁ θεὸς συνεκέρασεν τὸ σῶμα, τῷ ὑστεροῦντι περισσοτέραν δούς τιμὴν, ²⁵ ἵνα μὴ ἦ ἡ ἰσχύς ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη. ²⁶ καὶ εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται ἢ μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη.

²⁷ Ὑμεῖς δὲ ἐστε σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους. ²⁸ καὶ οὐς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, ἔπειτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήμψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. ²⁹ μὴ πάντες ἀπόστολοι; μὴ πάντες προφῆται; μὴ πάντες διδασκαλοί; μὴ πάντες δυνάμεις; ³⁰ μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσιν; μὴ πάντες διερμηνεύουσιν; ³¹ ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ μείζονα. καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

13

¹ Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἡχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. ² καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὅρη ἢ μεθιστάναι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι. ³ καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου, ἵνα ἢ καυθήσομαι, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι.

⁴ Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται ἡ ἀγάπη, οὐ ζηλοῖ ἡ ἀγάπη, οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, ⁵ οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, ⁶ οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ. ⁷ πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει.

⁸ Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε πίπτει. εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε γλώσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται. ⁹ ἐκ μέρους ἢ γὰρ γινώσκουμεν καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν. ¹⁰ ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. ¹¹ ὅτε ἤμην νήπιος, ἐλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζόμην ὡς νήπιος· ὅτε γέγονα ἀνὴρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. ¹² βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. ¹³ νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη· τὰ τρία ταῦτα, μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

14

¹ Διώκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε. ² ὁ γὰρ λαλῶν γλώσση οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ ἢ ἀλλὰ θεῷ, οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια. ³ ὁ δὲ

12:13 πάντες WH Treg NIV] + εἰς RP **12:18** νυνὶ NIV RP] νῦν WH Treg **12:20** μὲν Treg NIV RP] – WH **12:24** ἔχει WH Treg NA RP] + τιμῆς NIV **12:24** ὑστεροῦντι RP] ὑστερουμένῳ WH Treg NIV **12:25** σχίσμα WH Treg NIV] σχίσματα RP **12:26** εἴτε WH NIV RP] εἴ τι Treg **12:26** μέλος WH Treg] ἐν μέλος NIV RP **12:28** ἔπειτα WH Treg NIV] εἴτα RP **12:31** μείζονα WH Treg NIV] κρείττονα RP **13:2** [καὶ ἐὰν] Treg NIV RP] καὶ WH **13:2** [καὶ ἐὰν] NIV RP] καὶ WH Treg **13:2** μεθιστάναι Treg NIV] μεθιστάνειν WH RP **13:3** [καὶ ἐὰν] RP] καὶ WH Treg NIV **13:3** [καὶ ἐὰν] Treg NIV RP] καὶ WH **13:3** καυθήσομαι NIV] καυθήσεται Treg RP; καυχήσεται WH NA **13:4** ἡ ἀγάπη Treg NIV RP] – WH **13:8** πίπτει WH Treg NIV] ἐκπίπτει RP **13:9** γὰρ WH Treg NIV] δὲ RP **13:10** τὸ WH Treg NIV] τότε τὸ RP **13:11** ἐλάλουν ... ἐλογιζόμην ὡς νήπιος WH Treg NIV] ὡς νήπιος ἐλάλουν ... ἐλογιζόμην RP **13:11** ὅτε WH Treg NIV] + δὲ RP **14:2** ἀλλὰ WH Treg NIV] + τῷ RP

προφητεύων άνθρωποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν. ⁴ ὁ λαλῶν γλώσση ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ. ⁵ θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων γὰρ ὁ προφητεύων ἢ ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύῃ, ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ.

⁶ Νῦν δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ ἐν διδασχῇ; ⁷ ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλὸς εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῶ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον; ⁸ καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον φωνὴν σάλπιγξ δῶ, τίς παρασκευάζεται εἰς πόλεμον; ⁹ οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὖσημον λόγον δώτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσσεσθε γὰρ εἰς ἄερα λαλοῦντες. ¹⁰ τοσαῦτα εἰ τύχοι γένη φωνῶν εἰσὶν ἐν κόσμῳ, καὶ οὐδὲν ἄφωνον· ¹¹ ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. ¹² οὕτως καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταὶ ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε.

¹³ Διὸ ὁ λαλῶν γλώσση προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. ¹⁴ ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσση, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστιν. ¹⁵ τί οὖν ἐστιν; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοῖ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοῖ· ¹⁶ ἐπεὶ ἐὰν εὐλογῇς πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ Ἀμήν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδεν· ¹⁷ σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. ¹⁸ εὐχαριστῶ τῷ θεῷ, πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις λαλῶ· ¹⁹ ἀλλὰ ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πάντες λόγους τῷ νοῖ μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσση.

²⁰ Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσίν τέλειοι γίνεσθε. ²¹ ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται ὅτι Ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χεῖλεσιν ἑτέρων λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονται μου, λέγει κύριος. ²² ὥστε αἱ γλώσσαι εἰς σημεῖον εἰσὶν οὐ τοῖς πιστεύουσιν ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις, ἢ δὲ προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. ²³ ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πάντες λαλῶσιν γλώσσαις, εἰσέλθωσιν δὲ ἰδιῶται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε; ²⁴ ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δὲ τις ἄπιστος ἢ ἰδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, ²⁵ τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερά γίνεται, καὶ οὕτως πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι Ὁντως ὁ θεὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν.

²⁶ Τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ψαλμὸν ἔχει, διδασχὴν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλώσσαν ἔχει, ἑρμηνείαν ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω. ²⁷ εἴτε γλώσση τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ εἰς διερμηνευέτω· ²⁸ ἐὰν δὲ μὴ ἦ διερμηνευτής, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ, ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ θεῷ. ²⁹ προφητῇ δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν· ³⁰ ἐὰν δὲ ἄλλω ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. ³¹ δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μαθηθῶσιν καὶ πάντες παρακαλῶνται ³² (καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται, ³³ οὐ γὰρ ἐστὶν ἀκαταστασίας ὁ θεὸς ἀλλὰ εἰρήνης), ὥς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων.

³⁴ Αἱ γυναῖκες ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν, οὐ γὰρ ἐπιτρέπεται αὐταῖς λαλεῖν· ἀλλὰ ὑποτασσέσθωσαν, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. ³⁵ εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας

14:5 δὲ WH Treg NIV] γὰρ RP **14:5** διερμηνεύῃ WH Treg NIV] διερμηνεύει RP **14:6** Νῦν WH Treg NIV] Νυνὶ RP
14:7 δῶ WH Treg NIV] διδῶ RP **14:8** φωνὴν σάλπιγξ Treg RP] σάλπιγξ φωνὴν WH NIV **14:10** εἰσὶν WH Treg NIV] ἐστὶν RP **14:10** οὐδὲν WH Treg NIV] + αὐτῶν RP **14:13** Διὸ WH Treg NIV] Διόπερ RP **14:16** εὐλογῇς WH Treg NIV] εὐλογήσης RP **14:16** πνεύματι Treg] ἐν πνεύματι WH NIV; τῷ πνεύματι RP **14:18** θεῷ WH Treg NIV] + μου RP **14:18** γλώσσαις WH NIV RP] γλώσση Treg **14:18** λαλῶ WH Treg NIV] λαλῶν RP **14:19** τῷ νοῖ WH Treg NIV] διὰ τοῦ νοός RP **14:21** ἑτέρων WH Treg NIV] ἑτέροις RP **14:23** λαλῶσιν γλώσσαις WH Treg NIV] γλώσσαις λαλῶσιν RP **14:25** τὰ WH Treg NIV] καὶ οὕτως τὰ RP **14:25** Ὁντως ὁ θεὸς WH Treg NIV] Ὁ θεὸς ὄντως RP **14:26** ἕκαστος WH Treg NIV] + ὑμῶν RP **14:26** ἀποκάλυψιν ἔχει, γλώσσαν WH Treg NIV] γλώσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν RP **14:28** διερμηνευτής WH NIV RP] ἑρμηνευτής Treg **14:34** γυναῖκες WH Treg NIV] + ὑμῶν RP **14:34** ἐπιτρέπεται WH Treg NIV] ἐπιτέτραπται RP **14:34** ὑποτασσέσθωσαν WH Treg NIV] ὑποτάσσεσθαι RP
14:35 μαθεῖν Treg NIV RP] μαθηθῶναι WH

ἐπερωτάτωσαν, αἰσχρὸν γάρ ἐστὶν γυναικὶ ἑλάλειν ἐν ἐκκλησίᾳ. ³⁶ ἢ ἂφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξηλθεν, ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν;

³⁷ Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικός, ἐπιγινώσκέτω ἃ γράφω ὑμῖν ὅτι κυρίου ἔστιν. ³⁸ εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἄγνοεῖται. ³⁹ ὥστε, ἀδελφοί μου, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν ἡμῶν κωλύετε γλώσσαις. ⁴⁰ πάντα ἡμεῖς εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

15

¹ Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἐστήκατε, ² δι' οὗ καὶ σώζεσθε, τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκὴ ἐπιστεύσατε.

³ Παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς, ⁴ καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ κατὰ τὰς γραφάς, ⁵ καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾶ, εἶτα τοῖς δώδεκα. ⁶ ἔπειτα ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείονες μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ ἐκοιμήθησαν. ⁷ ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ, εἶτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν. ⁸ ἔσχατον δὲ πάντων ὡς περὶ τῷ ἐκτρώματι ὤφθη καί μοι. ⁹ ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμι ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ. ¹⁰ χάριτι δὲ θεοῦ εἰμι ὃ εἰμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δὲ ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί. ¹¹ εἴτε οὖν ἐγὼ εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.

¹² Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσιν ἑν ὑμῖν τινες ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; ¹³ εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. ¹⁴ εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ κήρυγμα ἡμῶν, ἡ κενὴ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν, ¹⁵ εὐρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ ὅτι ἡγείρεν τὸν Χριστόν, ὃν οὐκ ἡγείρεν εἴπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. ¹⁶ εἰ γὰρ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. ¹⁷ εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν, ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. ¹⁸ ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλονται. ¹⁹ εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἐν Χριστῷ ἡλπιότες ἐσμέν ὁ μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν.

²⁰ Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν ἑκκοιμημένων. ²¹ ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. ²² ὡς περὶ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. ²³ ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι. ἀπαρχὴ Χριστός, ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. ²⁴ εἶτα τὸ τέλος, ὅταν παραδιδῷ τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρί, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν, ²⁵ δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν ἄχρι ὅθι πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ²⁶ ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος, ²⁷ πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ὅταν δὲ εἴπῃ ὅτι πάντα ὑποτέτακται, ὁ δὲ ἑκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. ²⁸ ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ἡ ὁ θεὸς ἡμῶν πάντα ἐν πᾶσιν.

²⁹ Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ αὐτῶν. ³⁰ τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; ³¹ καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, νῆ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. ³² εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, Φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὐριοῦ

14:35 λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ WH Treg NIV] ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν RP **14:37** ἐστὶν Holmes] ἐστὶν ἐντολή WH Treg NIV; εἰσὶν ἐντολαί RP **14:38** ἀγνοεῖται WH NIV] ἀγνοεῖται Treg RP **14:39** μου WH Treg NIV] – RP **14:39** μὴ κωλύετε γλώσσαις WH Treg NIV] γλώσσαις μὴ κωλύετε RP **14:40** δὲ WH Treg NIV] – RP **15:4** ἡμέρα τῇ τρίτῃ WH Treg NIV] τρίτῃ ἡμέρᾳ RP **15:6** πλείονες WH Treg NIV] πλείους RP **15:6** δὲ WH Treg NIV] + καὶ RP **15:10** ἢ NIV RP] – WH Treg **15:12** ἐν ὑμῖν τινες WH Treg NIV] τινες ἐν ὑμῖν RP **15:14** ἄρα WH Treg RP] + καὶ NIV **15:14** κενὴ WH Treg NIV] + δὲ RP **15:14** ὑμῶν Treg NIV RP] ἡμῶν WH **15:17** ὑμῶν Treg NIV RP] + ἐστὶν WH **15:19** ἐν Χριστῷ ἡλπιότες ἐσμέν WH Treg NIV] ἡλπιότες ἐσμέν ἐν Χριστῷ RP **15:20** ἐκκοιμημένων WH Treg NIV] + ἐγένετο RP **15:21** θάνατος WH Treg NIV] ὁ θάνατος RP **15:24** παραδιδῷ WH NIV] παραδίδω Treg; παραδῶ RP **15:25** οὗ WH Treg NIV] + ἅν RP **15:28** τότε Treg NIV] + καὶ WH NA RP **15:28** πάντα WH Treg NIV] τὰ πάντα NA RP **15:29** αὐτῶν WH Treg NIV] τῶν νεκρῶν RP **15:31** καύχησιν RP] + ἀδελφοί WH Treg NIV

γὰρ ἀποθνήσκομεν. ³³ μὴ πλανᾶσθε· φθείρουσιν ἡθὴ χρηστὰ ὁμιλίας κακαί. ³⁴ ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἁμαρτάνετε, ἀγνώσιαν γὰρ θεοῦ τινες ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν ἔλαλῶ.

³⁵ Ἀλλὰ ἐρεῖ τις· Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί, ποίῳ δὲ σώματι ἔρχονται; ³⁶ ἄφρων, σὺ δὲ σπεῖρεις, οὐ ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀποθάνῃ· ³⁷ καὶ ὁ σπεῖρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπεῖρεις ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον εἰ τύχοι σίτου ἢ τινος τῶν λοιπῶν. ³⁸ ὁ δὲ θεὸς δίδωσιν αὐτῶν· σῶμα καθὼς ἠθέλησεν, καὶ ἐκάστω τῶν σπερμάτων ἴδιον σῶμα. ³⁹ οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σὰρξ, ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ σὰρξ πτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων. ⁴⁰ καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλὰ ἑτέρα μὲν ἢ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἢ τῶν ἐπιγείων. ⁴¹ ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων, ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ.

⁴² Οὕτως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. σπεῖρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· ⁴³ σπεῖρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπεῖρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει· ⁴⁴ σπεῖρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. Ἐἰ ἔστιν σῶμα ψυχικόν, ἔστιν καὶ πνευματικόν. ⁴⁵ οὕτως καὶ γέγραπται· Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν· ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιῶν. ⁴⁶ ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικόν ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν. ⁴⁷ ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ἐξ οὐρανοῦ. ⁴⁸ οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· ⁴⁹ καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, ἔφορέσομεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανοῦ.

⁵⁰ Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομήσαι οὐ δύναται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. ⁵¹ ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες οὐ κοιμηθησόμεθα πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, ⁵² ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥίπῃ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίζει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. ⁵³ δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. ⁵⁴ ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος· Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος. ⁵⁵ ποῦ σου, θάνατε, τὸ νίκος; ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ⁵⁶ τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἁμαρτία, ἡ δὲ δύναμις τῆς ἁμαρτίας ὁ νόμος· ⁵⁷ τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νίκος διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

⁵⁸ Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἐδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

16

¹ Περὶ δὲ τῆς λογιᾶς τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. ² κατὰ μίαν σαββάτου ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω θησαυρίζων ὅ τι ἐὰν εὐδοῶται, ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω τότε λογεῖται γίνωνται. ³ ὅταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμάσῃτε δι' ἐπιστολῶν, τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ· ⁴ ἐὰν δὲ ἄξιον ᾖ τοῦ κάμει πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται.

⁵ Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς ὅταν Μακεδονίαν διέλθω, Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι, ⁶ πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ ἢ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψῃτε οὗ ἐὰν πορεύωμαι. ⁷ οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν, ἐλπίζω γὰρ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος ἐπιτρέψῃ. ⁸ ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἕως τῆς πεντηκοστῆς· ⁹ θύρα γάρ μοι ἀνέωγεν μεγάλη καὶ ἐνεργής, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.

15:34 λαλῶ WH Treg NIV | λέγω RP **15:36** ἄφρων WH Treg NIV | ἄφρων RP **15:38** δίδωσιν αὐτῶν WH Treg NIV | αὐτῶν δίδωσιν RP **15:38** ἴδιον WH Treg NIV | τὸ ἴδιον RP **15:39** σὰρξ πτηνῶν WH Treg NIV | ἰχθύων RP **15:39** ἰχθύων WH Treg NIV | πτηνῶν RP **15:44** εἰ WH Treg NIV | – RP **15:44** ἔστιν καὶ WH Treg NIV | καὶ ἔστιν σῶμα RP **15:47** ἄνθρωπος WH Treg NIV | + ὁ κύριος RP **15:49** φορέσομεν NIV | φορέσωμεν WH Treg RP **15:50** δύναται WH Treg NIV | δύνανται RP **15:51** πάντες WH Treg NIV | + μὲν RP **15:54** φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀφθαρσίαν καὶ τὸ Treg NIV RP | – WH **15:54** ἀθανασίαν Treg NIV RP | τὴν ἀθανασίαν WH **15:55** νίκος ποῦ σου θάνατε τὸ κέντρον WH Treg NIV | κέντρον Ποῦ σου Ἄϊδὴ τὸ νίκος RP **16:2** σαββάτου WH Treg NIV | σαββάτων RP **16:2** ἐὰν WH Treg NIV | ἂν RP **16:3** ἐὰν WH NIV RP | ἂν Treg **16:4** ἄξιον ᾖ WH Treg NIV | ᾖ WH Treg NIV **16:6** παραμενῶ Treg NIV RP | καταμενῶ WH **16:6** καὶ Treg NIV RP | – WH **16:7** γὰρ WH Treg NIV | δὲ RP **16:7** ἐπιτρέψῃ WH Treg NIV | ἐπιτρέπη RP **16:8** ἐπιμενῶ Treg NIV RP | ἐπιμένω WH

¹⁰ Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς, τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡς ἑγώ· ¹¹ μή τις οὖν αὐτὸν ἐξουθενήσῃ. προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρὸς ἑμε, ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν.

¹² Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.

¹³ Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε. ¹⁴ πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.

¹⁵ Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἶδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἁγίοις ἔταξαν ἑαυτούς· ¹⁶ ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι. ¹⁷ χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φορτουνάτου καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμέτερον ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν, ¹⁸ ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους.

¹⁹ Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας. Ἐσπάζεται ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ Πρίσκα σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. ²⁰ ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἁγίῳ.

²¹ Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. ²² εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον, ἦτω ἀνάθεμα. Ἐμαράνα θά· ²³ ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ μεθ' ὑμῶν. ²⁴ ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

16:10 κάγώ Treg NIV] ἐγώ WH; καὶ ἐγώ RP **16:11** με WH NIV RP] ἐμέ Treg **16:17** ὑμέτερον WH Treg NIV] ὑμῶν RP **16:19** ἀσπάζεται WH NIV] ἀσπάζονται Treg RP **16:19** Πρίσκα WH Treg NIV] Πρίσκιλλα RP **16:22** κύριον WH Treg NIV] + Ἰησοῦν Χριστόν RP **16:22** Μαράνα θά NIV] Μαράν ἀθά WH Treg RP **16:23** Ἰησοῦ WH Treg NIV] + Χριστοῦ RP **16:24** Ἰησοῦ WH Treg NIV] + Ἀμὴν RP

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β

¹ Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ ἡμεῶν διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἁγίοις πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ· ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

³ Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ θεὸς πάσης παρακλήσεως, ⁴ ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ. ⁵ ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ τοῦ Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. ⁶ εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως· τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν, ⁷ καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἰδότες ὅτι ὥς κοινωνοὶ ἐστέ τῶν παθημάτων, οὕτως καὶ τῆς παρακλήσεως.

⁸ Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ὑπὲρ δυνάμιν ἐβάρηθημεν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν· ⁹ ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποιοῦντες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγειρόντι τοὺς νεκρούς· ¹⁰ ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύσεται, εἰς ὃν ἠλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται, ¹¹ συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν.

¹² Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἁγιότητι καὶ εὐσεβείᾳ τοῦ θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ' ἐν χάριτι θεοῦ, ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς· ¹³ οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ καὶ ἐπιγινώσκετε, ἐλπίζω δὲ ὅτι ἕως τέλους ἐπιγνώσεσθε, ¹⁴ καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμεν καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ.

¹⁵ Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιοθῇ ἐβουλόμην πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν, ἵνα δευτέραν χάριν σχῆτε, ¹⁶ καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ ἐφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. ¹⁷ τοῦτο οὖν βουλόμενος μή τι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἢ ἃ βουλευόμεαι κατὰ σάρκα βουλευόμεαι, ἵνα ἢ παρ' ἐμοὶ τὸ Ναὶ καὶ τὸ Οὐ οὐ; ¹⁸ πιστὸς δὲ ὁ θεὸς ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἔστιν Ναὶ καὶ Οὐ. ¹⁹ ὁ τοῦ θεοῦ γὰρ υἱὸς Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο Ναὶ καὶ Οὐ, ἀλλὰ Ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν· ²⁰ ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ Ναὶ· διὸ καὶ δι' αὐτοῦ τὸ Ἀμὴν τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν. ²¹ ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς θεός, ²² ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

²³ Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἤλθον εἰς Κόρινθον. ²⁴ οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοὶ ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν, τῇ γὰρ πίστει ἐστήκατε.

1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **1:6** εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως WH NIV] - Treg RP **1:7** ὑμῶν WH NIV] + εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας Treg RP **1:7** ὡς WH Treg NIV] ὥσπερ RP **1:8** ὑπὲρ WH NIV RP] περὶ Treg **1:8** γενομένης WH Treg NIV] + ἡμῖν RP **1:8** ὑπὲρ δυνάμιν ἐβάρηθημεν WH Treg NIV] ἐβάρηθημεν ὑπὲρ δυνάμιν RP **1:10** ῥύσεται WH Treg NIV] ῥύεται RP **1:11** ἡμῶν WH Treg NIV] ὑμῶν RP **1:12** ἀγιότητι WH Treg NIV] ἀπλότητι NA RP **1:12** τοῦ WH Treg NIV] - RP **1:12** οὐκ Treg NIV RP] καὶ οὐκ WH NA **1:13** ὅτι WH Treg NIV] + καὶ RP **1:14** ἡμῶν WH NA] - Treg NIV RP **1:15** πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν WH Treg NIV] ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς τὸ πρότερον RP **1:15** χάριν Treg NIV RP] χαρὰν WH **1:15** σχῆτε WH Treg NIV] ἐχῆτε RP **1:17** βουλόμενος WH Treg NIV] βουλευόμενος RP **1:18** ἔστιν WH Treg NIV] ἐγένετο RP **1:19** τοῦ θεοῦ γὰρ WH Treg NIV] γὰρ τοῦ θεοῦ RP **1:19** Ἰησοῦς Χριστὸς Treg NIV RP] Χριστὸς Ἰησοῦς WH **1:20** διὰ WH Treg NIV] - RP **1:20** δι' αὐτοῦ WH Treg NIV] ἐν αὐτῷ RP

2

¹ ἔκρινα γὰρ ἑμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν· ² εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ὁ εὐφραίνων με εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἑμοῦ; ³ καὶ ἔγραψα τοῦτο αὐτὸ ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην σχῶ ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθώς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστίν. ⁴ ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἦν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.

⁵ Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ μέρους ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ πάντας ὑμᾶς. ⁶ ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων, ⁷ ὥστε τὸ ὑναντίον μαῖλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μὴ πως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. ⁸ διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην· ⁹ εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. ¹⁰ ὧ δέ τι χαρίζεσθε, κἀγώ· καὶ γὰρ ἐγὼ ὁ κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς ἐν προσώπῳ Χριστοῦ, ¹¹ ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

¹² Ἐλθὼν δέ εἰς τὴν Τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ θύρας μοι ἀνεωγμένης ἐν κυρίῳ, ¹³ οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου τῷ μὴ εὐρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου, ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν.

¹⁴ Τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ Χριστῷ καὶ τὴν ὁσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ· ¹⁵ ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμέν τῷ θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, ¹⁶ οἷς μὲν ὁσμὴ ἔκ θανάτου εἰς θάνατον, οἷς δὲ ὁσμὴ ἔκ ζωῆς εἰς ζωὴν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς ἱκανός; ¹⁷ οὐ γὰρ ἐσμεν ὡς οἱ πολλοὶ καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ' ὡς ἐκ θεοῦ κατέναντι θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.

3

¹ Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν. ἢ μὴ χρῆζομεν ὥς τινες συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς ἢ ἐξ ὑμῶν. ² ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἐστε, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων· ³ φανερούμενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι ἀλλὰ πνεύματι θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξίν λιθίναις ἀλλ' ἐν πλαξίν καρδίαις σαρκίναίς.

⁴ Πεποιθήσιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν θεόν. ⁵ οὐχ ὅτι ἀφ' ἑαυτῶν ἱκανοὶ ἐσμεν λογίσασθαί τι ὡς ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ, ⁶ ὃς καὶ ἱκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος ἀλλὰ πνεύματος, τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτέννει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ.

⁷ Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμμασιν ἐντετυπωμένη λίθοις ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωϋσέως διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην, ⁸ πῶς οὐχὶ μαῖλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; ⁹ εἰ γὰρ τῇ διακονίᾳ τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῷ μαῖλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης δόξη. ¹⁰ καὶ γὰρ οὐ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει εἵνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης· ¹¹ εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον διὰ δόξης, πολλῷ μαῖλλον τὸ μένον ἐν δόξῃ.

¹² Ἐχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα πολλῇ παρρησίᾳ χρώμεθα, ¹³ καὶ οὐ καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου. ¹⁴ ἀλλὰ ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον ἡμέρας τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει μὴ ἀνακαλυπτόμενον, ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται, ¹⁵ ἀλλ' ἕως σήμερον ἡνίκα ἂν ἀναγινώσκηται Μωϋσῆς κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν

2:1 γὰρ WH NIV] δὲ Treg RP 2:2 τίς WH Treg NIV] + ἐστίν RP 2:3 ἔγραψα WH Treg NIV] + ὑμῖν RP 2:3 σχῶ WH Treg NIV] ἔχω RP 2:7 μαῖλλον Treg NIV RP] - WH 2:10 ὁ κεχάρισμαι, εἴ τι WH Treg NIV] εἴ τι κεχάρισμαι ὧ RP 2:16 [ἐκ WH Treg NIV] - RP 2:16 [ἐκ WH Treg NIV] - RP 2:17 πολλοὶ WH Treg NIV] λοιποὶ RP 2:17 κατέναντι WH Treg NIV] κατενώπιον τοῦ RP 3:1 συνιστάνειν WH NIV RP] συνιστᾶν Treg 3:1 ἡ WH Treg NIV] εἰ RP 3:1 ὑμῶν WH Treg NIV] + συστατικῶν RP 3:5 ἀφ' ἑαυτῶν ἱκανοὶ ἐσμεν WH Treg NIV] ἱκανοὶ ἐσμεν ἀφ' ἑαυτῶν RP 3:5 αὐτῶν WH Treg NIV] αὐτῶν RP 3:7 γράμμασιν WH NIV RP] γράμματι Treg 3:7 ἐντετυπωμένη WH Treg NIV] + ἐν RP 3:9 τῇ διακονίᾳ Treg NIV] ἡ διακονία WH RP 3:9 δικαιοσύνης WH Treg NIV] + ἐν RP 3:10 εἵνεκεν WH Treg NIV] ἕνεκεν RP 3:13 αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτοῦ RP 3:14 ἡμέρας WH Treg NIV] - RP 3:14 ὅτι WH Treg NIV] ὅ τι RP 3:15 ἂν ἀναγινώσκηται WH Treg NIV] ἀναγινώσκεται RP

κεῖται· ¹⁶ ἥνίκα ἔδ' ἔαν' ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. ¹⁷ ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν· οὗ δὲ τὸ πνεῦμα ἑκείνου, ἐλευθερία. ¹⁸ ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματος.

4

¹ Διὰ τοῦτο, ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην καθὼς ἡλεήθημεν, οὐκ ἐγκακοῦμεν, ² ἀλλὰ ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας· συνιστάνοντες ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ³ εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶν κεκαλυμμένον, ⁴ ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων εἰς τὸ μὴ ἀυγάσαι τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ. ⁵ οὐ γὰρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν ἀλλὰ Ἐκείνον Ἰησοῦν κύριον, ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. ⁶ ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπὼν· Ἐκ σκότους φῶς λάμψει, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ Ἐκείνου.

⁷ Ἐχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστροκίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν. ⁸ ἐν παντὶ θλιβόμενοι ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι, ἀπορούμενοι ἀλλ' οὐκ ἐξαπορούμενοι, ⁹ διωκόμενοι ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι, καταβαλλόμενοι ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι, ¹⁰ πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ. ¹¹ αἰεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. ¹² ὥστε ὁ θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν.

¹³ Ἐχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον· Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν, ¹⁴ εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς σὺν Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. ¹⁵ τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

¹⁶ Διὸ οὐκ ἐγκακοῦμεν, ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω ἡμῶν ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα. ¹⁷ τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, ¹⁸ μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα, τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.

5

¹ Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ἔαν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ² καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες, ³ εἴ γε καὶ ἔνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὑρεθῶμεθα. ⁴ καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκηνῇ στενάζομεν βαρούμενοι ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. ⁵ ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο θεός, ὁ δοὺς ἡμῖν τὸν ἄρραβῶνα τοῦ πνεύματος.

⁶ Θαρροῦντες οὖν πάντοτε καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου, ⁷ διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἶδους— ⁸ θαρροῦμεν δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν κύριον· ⁹ διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. ¹⁰ τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ

3:16 δὲ ἔαν WH NIV] δ[ε] ἂν Treg RP **3:17** κυρίου WH Treg NIV] + ἐκεῖ RP **4:1** ἐγκακοῦμεν WH Treg NIV] ἐκκακοῦμεν RP **4:2** συνιστάνοντες WH NIV] συνιστάντες Treg; συνιστῶντες RP **4:4** αὐγάσαι WH Treg NIV] + αὐτοῖς RP **4:5** Χριστὸν Ἰησοῦν WH Treg RP] Ἰησοῦν Χριστὸν NIV **4:6** λάμψει WH Treg NIV] λάμψαι RP **4:6** Χριστοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ NA RP **4:10** τοῦ WH Treg NIV] + κυρίου RP **4:12** ὁ WH Treg NIV] + μὲν RP **4:14** τὸν Holmes WH^{marg}] + κύριον WH Treg NIV RP **4:14** σὺν WH Treg NIV] διὰ RP **4:16** ἐγκακοῦμεν WH Treg NIV] ἐκκακοῦμεν RP **4:16** ἔσω ἡμῶν WH Treg NIV] ἔσωθεν RP **4:17** ἡμῶν Treg NIV RP] - WH **5:3** εἴ γε WH NIV RP] εἴ περ Treg **5:3** ἐνδυσάμενοι WH Treg NIV RP] ἐκδυσάμενοι NA **5:5** ὁ WH Treg NIV] + καὶ RP

βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε φαῦλον.

¹¹ Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους πείθομεν, θεῶ δὲ πεφανερῶμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι. ¹² τοῦ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους καὶ ἢ ἐν καρδίᾳ. ¹³ εἴτε γὰρ ἐξέστημεν, θεῶ· εἴτε σωφρονούμεν, ὑμῖν. ¹⁴ ἡ γὰρ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο ὅτι εἰς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν· ἅρα οἱ πάντες ἀπέθανον· ¹⁵ καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι.

¹⁶ Ὡστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἶδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκουμεν. ¹⁷ ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονεν καινὰ· ¹⁸ τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Χριστοῦ καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς, ¹⁹ ὥς ὅτι θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσειν ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς. ²⁰ ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν ὥς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ. ²¹ τὸν μὴ γνόντα ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ.

6

¹ Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς· ² λέγει γάρ· Καίρῳ δεκτῷ ἐπήκουσά σου καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι· ἰδοὺ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοὺ νῦν ἡμέρα σωτηρίας· ³ μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία, ⁴ ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστάνοντες ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι· ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, ⁵ ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, ⁶ ἐν ἀγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἀγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ⁷ ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνάμει θεοῦ· διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, ⁸ διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, ⁹ ὡς ἀγνοοῦμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδοὺ ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι, ¹⁰ ὡς λυπούμενοι αἰεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες.

¹¹ Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέωγεν πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτνυται· ¹² οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχχνοις ὑμῶν· ¹³ τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκνοις λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς.

¹⁴ Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομίας, ἢ τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; ¹⁵ τίς δὲ συμφώνησις Χριστοῦ πρὸς Βελιάρ, ἢ τίς μερίς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; ¹⁶ τίς δὲ συγκατάθεσις ναῶ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ἡμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐσμεν· ζῶντος· καθὼς εἶπεν ὁ θεὸς ὅτι Ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μου λαός. ¹⁷ διὸ ἐξέλθατε ἐκ μέσου αὐτῶν, καὶ ἀφορίσθητε, λέγει κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄπτεσθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς· ¹⁸ καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἱοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει κύριος παντοκράτωρ.

7

¹ ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθарίσωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ.

5:10 φαῦλον WH Treg NIV] κακόν RP **5:12** οὐ WH Treg NIV] + γὰρ RP **5:12** μὴ ἐν WH Treg NIV] οὐ RP **5:14** ὅτι WH Treg NIV] + εἰ RP **5:16** εἰ WH Treg NIV] + δὲ RP **5:17** καινὰ WH Treg NIV] + τὰ πάντα RP **5:18** διὰ WH Treg NIV] + Ἰησοῦ RP **5:21** τὸν WH Treg NIV] + γὰρ RP **6:4** συνιστάνοντες WH] συνιστάντες Treg NIV; συνιστῶντες RP **6:14** ἢ τίς WH Treg NIV] τίς δὲ RP **6:15** Χριστοῦ WH Treg NIV] Χριστῷ RP **6:16** ἡμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐσμεν WH Treg NIV] Ὑμεῖς γὰρ ναὸς θεοῦ ἐστε RP **6:16** μου WH Treg NIV] μοι RP

² Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἡδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. ³ ᾠς πρὸς κατάκρισιν οὐ λέγω, προεῖρηκα γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἔστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν. ⁴ πολλή μοι παρρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν.

⁵ Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἢ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ θλιβόμενοι—ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι— ⁶ ἀλλ' ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου. ⁷ οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ἣ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὁδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. ⁸ ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι· εἰ καὶ μετεμελόμην (βλέπω ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη εἰ καὶ πρὸς ὥραν ἐλύπησεν ὑμᾶς), ⁹ νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν, ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. ¹⁰ ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον ἐργάζεται· ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται. ¹¹ ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ θεὸν ἠλυπηθῆναι πόσῃν κατειργάσατο ὑμῖν σπουδὴν, ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλὰ ἐκδίκησιν· ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἀγνοοῦς εἶναι τῷ πράγματι. ¹² ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ ἔνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος, οὐδὲ ἔνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ' ἔνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ¹³ διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα.

Ἐπὶ δὲ τῇ παρακλήσει ἡμῶν περισσοτέρως μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν. ¹⁴ ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατησχύνθη, ἀλλ' ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτως καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἢ ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη. ¹⁵ καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστὶν ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. ¹⁶ χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν ὑμῖν.

8

¹ Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας, ² ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἢ περισσεῖα τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεῖα αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸ πλοῦτος τῆς ἀπλότητος αὐτῶν. ³ ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ παρὰ δύναμιν, αὐθαίρετοι ⁴ μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν, τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἀγίους— ⁵ καὶ οὐ καθὼς ἡλπίσαμεν ἀλλ' ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυρίῳ καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος θεοῦ, ⁶ εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον ἵνα καθὼς προενήρξατο οὕτως καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. ⁷ ἀλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει καὶ λόγῳ καὶ γνώσει καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ τῇ ἐξ ἡμῶν ἐν ὑμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε.

⁸ Οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω ἀλλὰ διὰ τῆς ἐτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων. ⁹ γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσεν πλούσιος ὢν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχεῖᾳ πλουτήσητε. ¹⁰ καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ καὶ τὸ θέλῃν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι. ¹¹ νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλῃν οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. ¹² εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν ἔχῃ εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. ¹³ οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν θλίψις· ἀλλ' ἐξ ἰσότητος ¹⁴ ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης. ¹⁵ καθὼς γέγραπται· Ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεόνασεν, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἡλαττόνησεν.

7:3 πρὸς κατάκρισιν οὐ WH Treg NIV] Οὐ πρὸς κατάκρισιν RP **7:5** ἔσχηκεν WH NIV RP] ἔσχεν Treg **7:8** βλέπω WH Treg] βλέπων WH^{app}; βλέπω γὰρ NIV RP **7:10** ἐργάζεται WH Treg NIV] κατεργάζεται RP **7:11** λυπηθῆναι WH Treg NIV] + ὑμᾶς RP **7:11** εἶναι WH Treg NIV] + ἐν RP **7:12** ἔνεκεν WH Treg NIV] εἵνεκεν RP **7:12** οὐδὲ Treg NIV RP] ἀλλ' οὐδὲ WH **7:12** ἔνεκεν WH Treg NIV] εἵνεκεν RP **7:12** ἔνεκεν WH Treg NIV] εἵνεκεν RP **7:13** ἡμῶν WH Treg NIV] ὑμῶν RP **7:14** ἡ Treg NIV RP] - WH **8:2** τὸ πλοῦτος WH Treg NIV] τὸν πλοῦτον RP **8:3** παρὰ WH Treg NIV] ὑπὲρ RP **8:7** ἡμῶν ἐν ὑμῖν WH NA] ὑμῶν ἐν ἡμῖν Treg NIV RP **8:12** ἔχη WH Treg NIV] + τις RP **8:13** ὑμῖν WH Treg NIV] + δὲ RP

¹⁶ Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ ἡμεῶν διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου, ¹⁷ ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων αὐθαίρετος ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς. ¹⁸ συνεπέμψαμεν δὲ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν— ¹⁹ οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν ἔσται τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν ἡμῶν— ²⁰ στελλόμενοι τοῦτο μή τις ἡμᾶς μωμήσῃται ἐν τῇ ἀδρότῃ ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν, ²¹ ἡμεῖς γὰρ καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. ²² συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλαῖς σπουδαῖς ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. ²³ εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ. ²⁴ τὴν οὖν ἔνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν εἰς αὐτοὺς ἔνδεικνύμενοι εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

9

¹ Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσόν μοι ἐστὶν τὸ γράφειν ὑμῖν, ² οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν ὅτι Ἀχαΐα παρεσκευάσται ἀπὸ πέρυσι, καὶ τὸ ὑμῶν ζήλος ἡρέθισε τοὺς πλείονας. ³ ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον παρεσκευασμένοι ᾦτε, ⁴ μή πως ἐὰν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὕρωσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους κατασινθώμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς, ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ. ⁵ ἀναγκαῖον οὖν ἡγήσάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφούς ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς καὶ προκαταρτίσωσιν τὴν προεπηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἐτοίμην εἶναι οὕτως ὡς εὐλογίαν καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν.

⁶ Τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδομένως φειδομένως καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. ⁷ ἕκαστος καθὼς προήρηται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός. ⁸ δυνατεῖ δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν. ⁹ (καθὼς γέγραπται· Ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. ¹⁰ ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπόρον τῷ σπείροντι καὶ ἄρτον εἰς βρώσιν χορηγήσει καὶ πληθυνεῖ τὸν σπόρον ὑμῶν καὶ αὐξήσει τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν.) ¹¹ ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἀπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ θεῷ— ¹² ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶν προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ θεῷ— ¹³ διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας, ¹⁴ καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν υπερβάλλουσαν χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. ¹⁵ χάρις τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγῇ αὐτοῦ δωρεᾷ.

10

¹ Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆςπραΐτητος καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς. ² δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρρῆσαι τῇ πεποιθήσει ἢ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπὶ τινὰς τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. ³ ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα— ⁴ τὰ γὰρ ὅπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικὰ ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων—λογισμοὺς καθαιροῦντες ⁵ καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ, ⁶ καὶ ἐν ἐτοιμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.

8:16 διδόντι WH Treg RP | δόντι NIV **8:19** σὺν NIV RP | ἐν WH Treg **8:19** αὐτοῦ NIV RP | - WH Treg **8:21** προνοοῦμεν γὰρ WH Treg NIV | προνοοῦμενοι RP **8:24** ἐνδεικνύμενοι Treg NIV | ἐνδείξασθε WH RP **9:2** τὸ WH Treg NIV | ὁ ἐξ RP **9:4** λέγωμεν WH Treg RP | λέγω NIV **9:4** ταύτη WH Treg NIV | + τῆς καυχήσεως RP **9:5** εἰς WH NIV RP | πρὸς Treg **9:5** προεπηγγελμένην WH Treg NIV | προκατηγγελμένην RP **9:7** προήρηται WH Treg NIV | προαιρεῖται RP **9:8** δυνατεῖ WH Treg NIV | δυνατὸς RP **9:10** σπόρον Treg NIV | σπέρμα WH RP **9:10** χορηγήσει WH Treg NIV | χορηγήσαι RP **9:10** πληθυνεῖ WH Treg NIV | πληθύναι RP **9:10** αὐξήσει WH Treg NIV | αὐξήσαι RP **9:15** χάρις WH Treg NIV | + δὲ RP

⁷ Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε. εἴ τις πέποιθεν ἑαυτῷ Χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἔφ' ἑαυτοῦ ὅτι καθὼς αὐτὸς Χριστοῦ οὕτως καὶ ἡμεῖς. ⁸ ἔάν τε γὰρ περισσώτερόν τι καυχῆσωμαι περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἥς ἔδωκεν ὁ κύριος εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι, ⁹ ἵνα μὴ δόξω ὡς ἂν ἐκφοβεῖν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. ¹⁰ ὅτι Αἱ ἐπιστολαὶ μὲν, φησὶν, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενῆς καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος. ¹¹ τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἱοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ.

¹² Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρίναι ἢ συγκρίναι ἑαυτοὺς τισιν τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς μετροῦντες καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς οὐ συνιᾶσιν. ¹³ ἡμεῖς δὲ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεὸς μέτρου, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ὑμῶν— ¹⁴ οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἑαυτοὺς, ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ— ¹⁵ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσεῖαν, ¹⁶ εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἔτοιμα καυχῆσασθαι. ¹⁷ Ὁ δὲ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω. ¹⁸ οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστάνων, ἐκείνός ἐστιν δόκιμος, ἀλλὰ ὃν ὁ κύριος συνίστησιν.

11

¹ Ὅφελον ἀνείχεσθέ μου μικρόν τι ἄφροσύνης· ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. ² ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς θεοῦ ζηλῶ, ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἀγνήν παραστήσαι τῷ Χριστῷ. ³ φοβοῦμαι δὲ μή πως, ὡς ὁ ὄφιν ἐξηπάτησεν Εὐάν· ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἀπλότητος καὶ τῆς ἀγνότητος τῆς εἰς τὸν Χριστόν. ⁴ εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ἄνέχεσθε. ⁵ λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκένα τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων. ⁶ εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει, ἀλλ' ἐν παντὶ φανερώσαντες ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς.

⁷ Ἡ ἀμαρτίαν ἐποίησα ἑμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; ⁸ ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν, ⁹ καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς οὐ κατενάρκησα οὐθενός· τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῇ ἑμαυτὸν ὑμῖν ἐτήρησα καὶ τηρήσω. ¹⁰ ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοὶ ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασι τῆς Ἀχαΐας. ¹¹ διὰ τί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ θεὸς οἶδεν.

¹² Ὁ δὲ ποιῶ καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελούντων ἀφορμὴν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται εὐρεθῶσιν καθὼς καὶ ἡμεῖς. ¹³ οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους Χριστοῦ. ¹⁴ καὶ οὐ θαῦμα, αὐτὸς γὰρ ὁ Σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός· ¹⁵ οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης, ὧν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

¹⁶ Πάλιν λέγω, μή τίς με δόξη ἄφρονα εἶναι—εἰ δὲ μή γε, κἂν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα κἀγὼ μικρόν τι καυχῆσωμαι. ¹⁷ ὃ λαλῶ οὐ κατὰ κύριον λαλῶ, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. ¹⁸ ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ σάρκα, κἀγὼ καυχῆσομαι. ¹⁹ ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων φρόνιμοι ὄντες. ²⁰ ἀνέχεσθε γὰρ εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις εἰς πρόσωπον ὑμᾶς δέρει. ²¹ κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἡσθενήκαμεν· ἐν ᾧ δ' ἂν τις τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνῃ λέγω, τολμῶ κἀγώ. ²² Ἐβραῖοί εἰσιν; κἀγώ.

10:7 ἐφ' WH Treg NIV] ἀφ' RP **10:7** ἡμεῖς WH Treg NIV] + Χριστοῦ RP **10:8** τε WH NIV RP] – Treg **10:8** γὰρ WH Treg NIV] + καὶ RP **10:8** κύριος WH Treg NIV] + ἡμῖν RP **10:10** ἐπιστολαὶ μὲν WH Treg NIV] μὲν ἐπιστολαὶ RP **10:13** οὐκ WH Treg NIV] οὐχὶ RP **10:18** συνιστάνων WH Treg NIV] συνιστῶν RP **11:1** τι WH Treg NIV] – RP **11:1** ἀφροσύνης WH Treg NIV] τῇ ἀφροσύνῃ RP **11:3** ἐξηπάτησεν Εὐάν WH Treg NIV] Εὐάν ἐξηπάτησεν RP **11:3** φθαρῇ WH Treg NIV] οὕτως φθαρῇ RP **11:3** καὶ τῆς ἀγνότητος WH Treg NIV] – RP **11:4** ἀνέχεσθε WH NIV] ἠνείχεσθε RP; ἀνείχεσθε Treg **11:6** φανερώσαντες WH Treg NIV] φανερωθέντες RP **11:9** ἑμαυτὸν ὑμῖν WH Treg NIV] ὑμῖν ἑμαυτὸν RP **11:14** θαῦμα WH Treg NIV] θαυμαστόν RP **11:17** κατὰ κύριον λαλῶ WH Treg NIV] λαλῶ κατὰ κύριον RP **11:18** κατὰ Treg NIV] + τὴν WH RP **11:20** εἰς πρόσωπον ὑμᾶς WH Treg NIV] ὑμᾶς εἰς πρόσωπον RP **11:21** ἡσθενήκαμεν WH Treg NIV] ἡσθενήκαμεν RP

Ἰσραηλιταὶ εἰσιν; καὶ γὰρ. σπέρμα Ἀβραάμ εἰσιν; καὶ γὰρ. ²³ διάκονοι Χριστοῦ εἰσιν; παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγὼ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν θανάτοις πολλάκις· ²⁴ ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσεράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον, ²⁵ τρεῖς ἐραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρεῖς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα· ²⁶ ὁδοιπορίαις πολλάκις, κινδύνους ποταμῶν, κινδύνους ληστῶν, κινδύνους ἐκ γένους, κινδύνους ἐξ ἐθνῶν, κινδύνους ἐν πόλει, κινδύνους ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνους ἐν θαλάσῃ, κινδύνους ἐν ψευδαδέλφοις, ²⁷ κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι· ²⁸ χωρὶς τῶν παρεκτὸς ἢ ἐπίστασίν μοι ἢ καθ' ἡμέραν, ἢ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. ²⁹ τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι;

³⁰ Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχῆσομαι. ³¹ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ οἶδεν, ὃς ἐν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. ³² ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν πόλιν Δαμασκηνῶν πιάσαι με, ³³ καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

12

¹ Καυχᾶσθαι δεῖ· οὐ συμφέρον μὲν, ἐλεύσομαι δὲ εἰς ὀπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις κυρίου. ² οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων—εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν—ἀρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτου οὐρανοῦ. ³ καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον—εἴτε ἐν σώματι εἴτε χωρὶς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν—⁴ ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. ⁵ ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχῆσομαι, ὑπὲρ δὲ ἑμαυτοῦ οὐ καυχῆσομαι εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις. ⁶ ἐὰν γὰρ θελήσω καυχῆσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων, ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φεῖδομαι δέ, μή τις εἰς ἐμὲ λογίσθῃ ὑπὲρ ὃ βλέπει με ἢ ἀκούει τι ἐξ ἐμοῦ, ⁷ καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων. Ἰδιὸν ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος Σατανᾶ, ἵνα με κολαφίξῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. ⁸ ὑπὲρ τούτου τρεῖς τὸν κύριον παρεκάλεσα ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ. ⁹ καὶ εἴρηκέν μοι· Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελεῖται. ἥδιστα οὖν μᾶλλον καυχῆσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. ¹⁰ διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς καὶ στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.

¹¹ Γέγονα ἄφρων· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε· ἐγὼ γὰρ ὥφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι. οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδὲν εἰμι. ¹² τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθην ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, σημείοις τε καὶ τέρασιν καὶ δυνάμεσιν. ¹³ τί γὰρ ἐστὶν ὃ ἠσώσθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην.

¹⁴ Ἴδου τρίτον τοῦτο ἐτοίμως ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν ἀλλὰ ὑμᾶς, οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν, ἀλλὰ οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. ¹⁵ ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. εἰ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν, ἥσσον ἀγαπῶμαι; ¹⁶ ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλὰ ὑπάρχων πανοῦργος δόλω ὑμᾶς ἔλαβον. ¹⁷ μή τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; ¹⁸ παρεκάλεσα Τίτον καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσιν;

11:23 φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως WH Treg NIV] πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως RP **11:27** κόπῳ WH Treg NIV] ἐν κόπῳ RP **11:28** ἐπίστασις WH Treg NIV] ἐπισύστασις RP **11:28** μοι WH Treg NIV] μου RP **11:31** Ἰησοῦ WH Treg NIV] + Χριστοῦ RP **11:32** πόλιν Δαμασκηνῶν WH Treg NIV] Δαμασκηνῶν πόλιν RP **11:32** με WH Treg NIV] + θέλων RP **12:1** δεῖ WH Treg NIV] δὴ RP **12:1** συμφέρον μὲν WH Treg NIV] συμφέρει μοι RP **12:1** δὲ WH Treg NIV] γὰρ RP **12:3** χωρὶς WH Treg NIV] ἐκτὸς RP **12:5** ἀσθενείας WH Treg NIV] + μου RP **12:6** τι NIV RP] - WH Treg **12:7** διὸ WH Treg NIV] - RP **12:7** Σατανᾶ WH Treg NIV] Σατᾶν RP **12:7** ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι WH NIV RP] - Treg **12:9** δύναμις WH Treg NIV] + μου RP **12:9** τελεῖται WH Treg NIV] τελειοῦται RP **12:9** μου Treg NIV RP] - WH **12:10** καὶ WH NIV] ἐν Treg RP **12:11** ἄφρων WH Treg NIV] + καυχώμενος RP **12:12** ὑπομονῇ WH Treg NIV] + ἐν RP **12:12** τε WH NIV] - Treg RP **12:13** ἠσώσθητε WH Treg NIV] ἡττήθητε RP **12:14** τοῦτο WH Treg NIV] - RP **12:14** καταναρκήσω WH Treg NIV] + ὑμῶν RP **12:15** εἰ WH Treg NIV] + καὶ RP **12:15** ἀγαπῶν Treg NIV RP] ἀγαπῶ WH

¹⁹ Πάσαι δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα· ἡ κατέναντι θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν. τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς, ²⁰ φοβοῦμαι γὰρ μὴ πως ἐλθὼν οὐχ οἷους θέλω εὐρῶ ὑμᾶς, κἀγὼ εὐρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε, μὴ πως ἔρις, ζήλος, θυμοί, ἐριθεῖαι, καταλαλιά, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι. ²¹ μὴ πάλιν ἐλθόντος μου ἡ ταπεινώση ἡμεῶς ὁ θεὸς μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν προσημαρτηκότων καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ἣ ἔπραξαν.

13

¹ Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθῆσεται πᾶν ῥῆμα. ² προείρηκα καὶ προλέγω ὡς παρὼν τὸ δεύτερον καὶ ἀπὼν ἡνῶν, τοῖς προσημαρτηκόσιν καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν οὐ φείσομαι, ³ ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ· ὅς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν, ⁴ καὶ ἡ γὰρ ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως θεοῦ. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ἡγήσομεν σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς.

⁵ Ἐαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἑαυτοὺς δοκιμάζετε· ἡ οὐκ ἐπιγινώσκετε ἑαυτοὺς ὅτι Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν ὑμῖν. εἰ μήτι ἀδόκιμοί ἐστε. ⁶ ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμέν ἀδόκιμοι. ⁷ εὐχόμεθα δὲ πρὸς τὸν θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδὲν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν. ⁸ οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. ⁹ χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ᾔητε· τοῦτο καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. ¹⁰ διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὼν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ὁ κύριος ἔδωκέν μοι, εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

¹¹ Λοιπὸν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. ¹² ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἀγίῳ φιλήματι. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες. ¹³ ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν.

12:19 Πάσαι WH Treg NIV] Πάλιν RP **12:19** κατέναντι WH Treg NIV] Κατενώπιον τοῦ RP **12:20** ἔρις WH NIV] ἔρεις Treg RP **12:20** ζήλος WH Treg NIV] ζήλοι RP **12:21** ἐλθόντος μου WH Treg NIV] ἐλθόντα με RP **12:21** ταπεινώση WH NIV] ταπεινώσει Treg RP **12:21** με WH Treg NIV] - RP **13:2** ἡνῶν WH Treg NIV] + γράφω RP **13:4** γὰρ WH Treg NIV] + εἰ RP **13:4** ἡγήσομεν WH Treg NIV] ζησόμεθα RP **13:5** Ἰησοῦς Χριστὸς WH NA RP] Χριστὸς Ἰησοῦς Treg NIV **13:5** ὑμῖν WH Treg NIV] + ἐστίν RP **13:7** εὐχόμεθα WH Treg NIV] εὐχόμαι RP **13:9** τοῦτο WH Treg NIV] + δὲ RP **13:10** ὁ κύριος ἔδωκέν μοι WH Treg NIV] ἔδωκέν μοι ὁ κύριος RP **13:13** ὑμῶν WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ

¹ Παῦλος ἀπόστολος, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ δι' ἀνθρώπου ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, ² καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας· ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ⁴ τοῦ δόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ὅπως ἐξέλθῃ ἡμᾶς ἐκ τοῦ αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος· πονηροῦ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ⁵ ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

⁶ Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον, ⁷ ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο· εἰ μὴ τινὲς εἰσιν οἱ ταρασσόντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. ⁸ ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. ⁹ ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.

¹⁰ Ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; εἰ ἔτι ἀνθρώποις ἡρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην.

¹¹ Γνωρίζω γὰρ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον· ¹² οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό, οὔτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ.

¹³ Ἦκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφὴν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν, ¹⁴ καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτὴς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. ¹⁵ ὅτε δὲ εὐδόκησεν ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ ¹⁶ ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἵματι, ¹⁷ οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν.

¹⁸ Ἐπειτα μετὰ ἔτη τρία ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι Κηφᾶν, καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε· ¹⁹ ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. ²⁰ ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι. ²¹ Ἐπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. ²² ἤμην δὲ ἀγνοοῦμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ, ²³ μόνον δὲ ἀκούοντες ἦσαν ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς ποτε νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει, ²⁴ καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν.

2

¹ Ἐπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρναβᾶ συμπαραλαβὼν καὶ Τίτον· ² ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν· καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μή πως εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον. ³ ἀλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὢν, ἠναγκάσθη περιτμηθῆναι· ⁴ διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπεῖν τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσουσιν. ⁵ οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἵξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς. ⁶ ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναι τι—ὅποιοι ποτε ἦσαν οὐδὲν μοι διαφέρει· πρόσωπον θεοῦ ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει—ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο, ⁷ ἀλλὰ τοῦναντίον ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς, ⁸ ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς ἐνήργησεν καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη, ⁹ καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ

1:3 καὶ κυρίου ἡμῶν Treg RP | ἡμῶν καὶ κυρίου WH NIV **1:4** ὑπὲρ WH NIV | περὶ Treg RP **1:4** αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος WH Treg NIV | ἐνεστῶτος αἰῶνος RP **1:8** εὐαγγελίζεται Treg NIV RP | εὐαγγελίσσεται WH **1:8** ὑμῖν WH Treg NA RP | – NIV **1:10** εἰ WH Treg NIV | + γὰρ RP **1:11** γὰρ WH Treg NIV | δὲ RP **1:12** οὔτε WH NIV RP | οὐδὲ Treg **1:15** εὐδόκησεν Holmes WH^{marg} | + ὁ θεὸς WH Treg NIV RP **1:18** ἔτη τρία Treg NIV RP | τρία ἔτη WH **1:18** Κηφᾶν WH Treg NIV | Πέτρον RP **2:4** καταδουλώσουσιν WH Treg NIV | καταδουλώσονται RP **2:6** θεὸς Treg RP | ὁ θεὸς WH NIV

Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στῦλοι εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἔμοι καὶ Βαρναβᾶ κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· ¹⁰ μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.

¹¹ Ὅτε δὲ ἦλθεν Κηφᾶς εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν· ¹² πρὸ τοῦ γὰρ ἔλθεῖν τινὰς ἀπὸ Ἰακώβου μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστελλεν καὶ ἀφώριζεν ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. ¹³ καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρναβᾶς συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. ¹⁴ ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Κηφᾷ ἔμπροσθεν πάντων· Εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων ἐθνικῶς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς ζῆς, πῶς τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαΐζειν;

¹⁵ Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἀμαρτωλοί, ¹⁶ εἰδότες ὅτι οὐ δικαιоῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεῦσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου, ὅτι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ. ¹⁷ εἰ δὲ ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ εὐρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἀμαρτωλοί, ἄρα Χριστὸς ἀμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο· ¹⁸ εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἑμαυτὸν συνιστάνω. ¹⁹ ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον ἵνα θεῷ ζήσω· Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ²⁰ ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. ²¹ οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

3

¹ Ὡ ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν, οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς Χριστὸς προεγράφη ἐσταυρωμένος; ² τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; ³ οὕτως ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξάμενοι πνεύματι νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; ⁴ τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; εἴ γε καὶ εἰκῇ. ⁵ ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν ἐξ ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; ⁶ καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.

⁷ Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοι υἱοὶ εἰσιν Ἀβραάμ. ⁸ προῖδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ θεὸς προευηγγελίσατο τῷ Ἀβραάμ ὅτι Ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. ⁹ ὥστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ.

¹⁰ Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσὶν ὑπὸ κατάραν εἰσίν, γέγραπται γὰρ ὅτι Ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι αὐτά. ¹¹ ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιоῦται παρὰ τῷ θεῷ δῆλον, ὅτι Ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται, ¹² ὃ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ'· Ὁ ποιήσας αὐτὰ ζήσεται ἐν αὐτοῖς. ¹³ Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κἀνάρα, ὅτι γέγραπται· Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμᾶμενος ἐπὶ ξύλου, ¹⁴ ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραάμ γένηται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.

¹⁵ Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω· ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται. ¹⁶ τῷ δὲ Ἀβραάμ ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ· οὐ λέγει· Καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἐνός· Καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστιν Χριστός. ¹⁷ τοῦτο δὲ λέγω· διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ ὃ μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη γεγονώς νόμος οὐκ

2:9 ἡμεῖς WH Treg NIV] + μὲν RP 2:11 Κηφᾶς WH Treg NIV] Πέτρος RP 2:12 ἦλθον WH NIV RP] ἦλθεν Treg 2:13 καὶ WH Treg NA RP] - NIV 2:14 Κηφᾶ WH Treg NIV] Πέτρῳ RP 2:14 καὶ ... Ἰουδαϊκῶς ζῆς WH Treg NIV] ζῆς καὶ ... Ἰουδαϊκῶς RP 2:14 οὐκ WH Treg RP] οὐχὶ NIV 2:14 πῶς WH Treg NIV] τί RP 2:16 δὲ WH Treg NIV] - RP 2:16 Ἰησοῦ Χριστοῦ NIV RP] Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg 2:16 ὅτι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται WH Treg NIV] διότι οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου RP 2:18 συνιστάνω WH Treg NIV] συνίστημι RP 2:20 υἱοῦ τοῦ θεοῦ WH NIV RP] θεοῦ καὶ Χριστοῦ Treg 3:1 ἐβάσκανεν WH Treg NIV] + τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι RP 3:1 προεγράφη WH Treg NIV] + ἐν ὑμῖν RP 3:7 υἱοὶ εἰσιν WH Treg NIV] εἰσιν υἱοὶ RP 3:10 ὅτι WH Treg NIV] - RP 3:10 ἐμμένει WH Treg NIV] + ἐν RP 3:12 αὐτὰ WH Treg NIV] + ἄνθρωπος RP 3:13 ὅτι γέγραπται WH Treg NIV] γέγραπται γάρ RP 3:14 Χριστῷ Ἰησοῦ NIV RP] Ἰησοῦ Χριστῷ WH Treg 3:17 θεοῦ WH Treg NIV] + εἰς Χριστὸν RP 3:17 τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη WH Treg NIV] ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα RP

ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. ¹⁸ εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραάμ δι' ἐπαγγελίας κεχάριται ὁ θεός.

¹⁹ Τί οὖν ὁ νόμος; τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρις οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ᾧ ἐπήγγελται, διαταγεῖς δι' ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου. ²⁰ ὁ δὲ μεσίτης ἐνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς ἐστίν.

²¹ Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; μὴ γένοιτο· εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὄντως ἐκ νόμου ἂν ἦν ἡ δικαιοσύνη. ²² ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφή τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.

²³ Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα συγκλειόμενοι εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. ²⁴ ὥστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν. ²⁵ ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγόν ἐσμεν. ²⁶ πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ²⁷ ὅσοι γὰρ εἰς Χριστόν ἐβαπτίσθητε, Χριστόν ἐνεδύσασθε· ²⁸ οὐκ ἔνι Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ²⁹ εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραάμ σπέρμα ἐστέ, κατ' ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

4

¹ Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου κύριος πάντων ὢν, ² ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρὸς. ³ οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἦμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἦμεθα δεδουλωμένοι· ⁴ ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ⁵ ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν. ⁶ ὅτι δὲ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, κρᾶζον· Αββα ὁ πατήρ. ⁷ ὥστε οὐκέτι εἶ δοῦλος ἀλλὰ υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος διὰ θεοῦ.

⁸ Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες θεὸν ἐδουλεύσατε τοῖς φύσει μὴ οὔσι θεοῖς· ⁹ νῦν δὲ γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεύειν θέλετε; ¹⁰ ἡμέρας παρατηρεῖσθε καὶ μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς. ¹¹ φοβοῦμαι ὑμᾶς μή πως εἰκῇ κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.

¹² Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι καγὼ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν. οὐδέν με ἡδίκησατε· ¹³ οἴδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθενείαν τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον, ¹⁴ καὶ τὸν πειρασμὸν ὑμῶν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλὰ ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστόν Ἰησοῦν. ¹⁵ ποῦ οὖν ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι εἰ δυνατόν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἐδώκατέ μοι. ¹⁶ ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν; ¹⁷ ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. ¹⁸ καλὸν δὲ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναι με πρὸς ὑμᾶς, ¹⁹ τέκνα μου, οὓς πάλιν ὠδίνω μέχρις οὗ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν· ²⁰ ἤθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

²¹ Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; ²² γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀβραάμ δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἓνα ἐκ τῆς παιδίσκης καὶ ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας· ²³ ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας δι' ἐπαγγελίας. ²⁴ ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα· αὗται γὰρ εἰσιν δύο διαθήκαι, μία μὲν ἀπὸ ὅρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν Ἀγάρ, ²⁵ τὸ δὲ Ἀγάρ Σινᾶ ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ, συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλὴμ, δουλεῖ γὰρ μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς· ²⁶ ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλὴμ ἐλευθέρα ἐστίν, ἥτις ἐστὶν μήτηρ ἡμῶν· ²⁷ γέγραπται γάρ· Εὐφράνθητι, στεῖρα

3:19 οὗ Treg NIV RP | ἂν WH **3:21** ἐκ νόμου ἂν Treg NIV | ἐν νόμῳ ἂν WH; ἂν ἐκ νόμου RP **3:23** συγκλειόμενοι WH Treg NIV | συγκεκλεισμένοι RP **3:28** πάντες WH NIV RP | ἅπαντες Treg **3:29** κατ' WH Treg NIV | καὶ κατ' RP **4:3** ἡμεθα WH NIV | ἦμεν Treg RP **4:6** ἡμῶν WH Treg NIV | ὑμῶν RP **4:7** διὰ θεοῦ WH Treg NIV | θεοῦ διὰ Χριστοῦ RP **4:8** φύσει μὴ WH Treg NIV | μὴ φύσει RP **4:9** δουλεύειν NIV RP | δουλεύσαι WH Treg **4:14** ὑμῶν WH Treg NIV | μου τὸν RP **4:15** ποῦ WH Treg NIV | τίς RP **4:15** οὖν WH Treg NIV | + ἦν RP **4:15** ἐξορύξαντες WH Treg NIV | + ἂν RP **4:18** δὲ WH Treg NIV | + τὸ RP **4:19** τέκνα Treg NIV | τεκνία WH RP **4:19** μέχρις WH Treg NIV | ἄχρι RP **4:23** δι' WH Treg NIV | διὰ τῆς RP **4:25** δὲ WH NIV | γὰρ Treg RP **4:25** γὰρ WH Treg NIV | δὲ RP **4:26** μήτηρ WH Treg NIV | + πάντων RP

ή οὐ τίκτουσα, ῥῆξον καὶ βόησον, ἢ οὐκ ὠδίνουσα· ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. ²⁸ ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα ἐστέ· ²⁹ ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκε τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. ³⁰ ἀλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; Ἐκβαλε τὴν παιδίσκη καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ κληρονομήσει ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. ³¹ διό, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμέν παιδίσκης τέκνα ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.

5

¹ τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν· στήκετε οὖν καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε. ² Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. ³ μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. ⁴ κατηργήθητε ἅπὸ Χριστοῦ οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέσατε. ⁵ ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα. ⁶ ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη. ⁷ Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; ⁸ ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. ⁹ μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. ¹⁰ ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις ἐὰν ᾖ. ¹¹ ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. ¹² ὄφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς. ¹³ Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. ¹⁴ ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ πεπλήρωται, ἐν τῷ Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ¹⁵ εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ' ἀλλήλων ἀναλωθῆτε. ¹⁶ Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. ¹⁷ ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός, ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις ἀντίκειται, ἵνα μὴ ἂ ἐὰν θέλητε ταῦτα ποιῆτε. ¹⁸ εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. ¹⁹ φανερά δέ ἐστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστιν πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, ²⁰ εἰδωλολατρία, φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρις, ζῆλος, θυμοί, ἐριθειᾶι, διχοστασίαι, αἰρέσεις, ²¹ φθόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν καθὼς προεῖπον ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. ²² Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, ²³ πραῦτης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. ²⁴ οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. ²⁵ εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. ²⁶ μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες.

6

¹ Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προλημφθῇ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραύτητος, σκοπῶν σεαυτόν, μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς. ² ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσετε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. ³ εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τι μὴδὲν ὦν, φρεναπατᾷ ἑαυτόν· ⁴ τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτόν μόνον τὸ καύχημα ἔξει καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον, ⁵ ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει. ⁶ Κοινωνεῖτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. ⁷ μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μυκτηρίζεται· ὁ γὰρ ἐὰν σπεῖρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει· ⁸ ὅτι ὁ σπεῖρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ

4:28 ὑμεῖς δέ ... τέκνα ἐστέ Treg NIV] ἡμεῖς δέ ... τέκνα ἐσμέν WH RP 4:30 κληρονομήσει WH Treg NIV] κληρονομήσει RP 4:31 διό WH Treg NIV] ἄρα RP 5:1 ἡμᾶς Χριστὸς ἠλευθέρωσεν στήκετε οὖν WH Treg NIV] οὖν ἢ Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν στήκετε RP 5:4 ἀπὸ WH Treg NIV] + τοῦ RP 5:7 τῇ NIV RP] - WH Treg 5:10 ἐὰν WH Treg NIV] ἂν RP 5:14 πεπλήρωται WH Treg NIV] πληροῦται RP 5:14 σεαυτόν WH Treg NIV] ἑαυτόν RP 5:17 γὰρ WH Treg NIV] δὲ RP 5:17 ἀλλήλοις ἀντίκειται WH Treg NIV] ἀντίκειται ἀλλήλοις RP 5:17 ἐὰν WH Treg NIV] ἂν RP 5:19 ἐστὶν WH Treg NIV] + μοιχείᾳ RP 5:20 ἔρις ζῆλος WH Treg NIV] ἔρις ζῆλοι RP 5:21 φθόνοι WH NIV] + φόννοι Treg RP 5:21 καθὼς WH Treg NIV] + καὶ RP 5:24 Χριστοῦ RP] + Ἰησοῦ WH Treg NIV 6:2 ἀναπληρώσετε Treg NIV] ἀναπληρώσατε WH RP 6:3 φρεναπατᾷ ἑαυτόν WH Treg NIV] ἑαυτόν φρεναπατᾷ RP 6:7 ἐὰν WH NIV RP] ἂν Treg

ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν, ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. ⁹ τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐγκακῶμεν, καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν μὴ ἐκλυόμενοι. ¹⁰ ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.

¹¹ Ἴδετε πηλίκους ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. ¹² ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ μὴ διώκωνται. ¹³ οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχῇσονται. ¹⁴ ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται ἡ καὶ ἐγὼ κόσμῳ. ¹⁵ οὔτε γὰρ περιτομή τί ἐστίν οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. ¹⁶ καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.

¹⁷ Τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω, ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.

¹⁸ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί· ἀμήν.

6:9 ἐγκακῶμεν WH Treg NIV] ἐκκακῶμεν RP **6:10** ἔχομεν Treg NIV RP] ἔχωμεν WH **6:12** ἵνα WH Treg NIV] + μὴ RP **6:12** Χριστοῦ Treg NIV RP] + Ἰησοῦ WH **6:12** μὴ WH Treg NIV] - RP **6:13** περιτεμνόμενοι WH Treg NIV] περιτετμημένοι RP **6:14** καὶ ἐγὼ WH Treg NIV] + τῷ RP **6:15** οὔτε γὰρ WH Treg NIV] ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε RP **6:15** ἐστίν WH Treg NIV] ἰσχύει RP **6:17** τοῦ WH Treg NIV] + κυρίου RP

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

¹ Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ τοῖς ἁγίοις τοῖς οὖσιν [ἐν Ἐφέσῳ]· καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

³ Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ, ⁴ καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ, ⁵ προορίσας ἡμᾶς εἰς υἰοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ⁶ εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ ἧς ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἡγαπημένῳ, ⁷ ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς χάριτος αὐτοῦ ⁸ ἧς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει ⁹ γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ ¹⁰ εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ Χριστῷ, τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· ἐν αὐτῷ, ¹¹ ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ¹² εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον δόξης αὐτοῦ τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ Χριστῷ· ¹³ ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, ¹⁴ ὅ ἐστιν ἄρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

¹⁵ Διὰ τοῦτο καγὼ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ¹⁶ οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν μνεῖαν ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ¹⁷ ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δώῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ, ¹⁸ πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ὑμῶν εἰς τὸ εἶδέναι ὑμᾶς τίς ἐστὶν ἡ ἐλπίς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις, ¹⁹ καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ ²⁰ ἣν ἐνήργηκεν ἐν τῷ Χριστῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ καθίσας ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ²¹ ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· ²² καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, ²³ ἣτις ἐστὶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν πληρουμένου.

2

¹ Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν καὶ ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν, ² ἐν αἷς ποτε περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀπειθείας· ³ ἐν οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημεν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ ἡμεθα τέκνα φύσει ὀργῆς ὡς καὶ οἱ λοιποί· ⁴ ὁ δὲ θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἦν ἡγάπησεν ἡμᾶς, ⁵ καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν συνεζωοποίησεν τῷ Χριστῷ— χάριτί ἐστε σεσωσμένοι— ⁶ καὶ συνήγειρεν καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ⁷ ἵνα ἐνδείξῃται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς ἐπερχομένοις τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ⁸ τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ πίστεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, θεοῦ τὸ δῶρον· ⁹ οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μὴ τις καυχῆσται. ¹⁰ αὐτοῦ γὰρ ἔσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς οἷς προητοίμασεν ὁ θεὸς ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **1:1** ἐν Ἐφέσῳ WH Treg NIV RP] - WH^aPP **1:6** ἧς WH Treg NIV] ἐν ἧ RP **1:7** τὸ πλοῦτος WH Treg NIV] τὸν πλοῦτον RP **1:14** ὁ WH NIV] ὅς Treg RP **1:15** ἀγάπην τὴν Treg NIV RP] - WH **1:16** μνεῖαν WH Treg NIV] + ὑμῶν RP **1:18** τίς WH Treg NIV] καὶ τίς RP **1:20** ἐνήργηκεν WH] ἐνήργησεν Treg NIV RP **1:20** ἐκ WH Treg NIV] + τῶν RP **1:20** καθίσας WH Treg NIV] ἐκάθισεν RP **2:1** ὑμῶν WH Treg NIV] - RP **2:3** ἡμεθα WH Treg NIV] ἡμεν RP **2:7** τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος WH Treg NIV] τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον RP **2:8** διὰ WH Treg NIV] + τῆς RP

¹¹ Διὸ μνημονεύετε ὅτι ‘ποτέ ὑμεῖς’ τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, ¹² ὅτι ἦτε τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ χωρὶς Χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ. ¹³ νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ ποτε ὄντες μακρὰν ‘ἐγενήθητε ἐγγὺς’ ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ. ¹⁴ αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφοτέρωθεν ἐν καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, ¹⁵ τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασιν καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ‘αὐτῷ εἰς ἓνα καινὸν ἄνθρωπον ποιῶν εἰρήνην, ¹⁶ καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἐνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ. ¹⁷ καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ ‘εἰρήνην τοῖς ἐγγύς. ¹⁸ ὅτι δι’ αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφοτέροι ἐν ἐνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα. ¹⁹ ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ ἔστε συμπολίται τῶν ἁγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ, ²⁰ ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὄντος ἀκρογωνιαίου αὐτοῦ ‘Χριστοῦ Ἰησοῦ’, ²¹ ἐν ᾧ ‘πᾶσα οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὖξει εἰς ναὸν ἅγιον ἐν κυρίῳ, ²² ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι.

3

¹ Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν— ² εἴ γε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς. ³ ‘κατὰ ἀποκάλυψιν’ ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, ⁴ πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χριστοῦ, ⁵ ὃ ἐτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι, ⁶ εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας ‘ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ’ διὰ τοῦ εὐαγγελίου, ⁷ οὗ ‘ἐγενήθη διὰκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ’ τῆς δοθείσης’ μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ— ⁸ ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη—‘τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι’ ‘τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος’ τοῦ Χριστοῦ, ⁹ καὶ φωτίσαι ‘πάντας τίς ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα ‘κτίσαντι, ¹⁰ ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ, ¹¹ κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων ἣν ἐποίησεν ἐν ‘τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ¹² ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν ‘καὶ προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. ¹³ διὸ αἰτούμαι μὴ ‘ἐγκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσίν μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν.

¹⁴ Τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν ‘πατέρα, ¹⁵ ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, ¹⁶ ἵνα ‘δῶ ὑμῖν κατὰ ‘τὸ πλοῦτος’ τῆς δόξης αὐτοῦ δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, ¹⁷ κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ· ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, ¹⁸ ἵνα ἐξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσιν τοῖς ἁγίοις τί τὸ πλάτος καὶ μήκος καὶ ὕψος καὶ βάθος, ¹⁹ γινῶναι τε τὴν υπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἵνα πληρωθῇτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ.

²⁰ Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, ²¹ αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ‘καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων· ἀμήν.

2:11 ποτέ ὑμεῖς WH Treg NIV] ὑμεῖς ποτέ RP **2:12** ἦτε WH Treg NIV] + ἐν RP **2:13** ἐγενήθητε ἐγγὺς WH Treg NIV] ἐγγὺς ἐγενήθητε RP **2:15** αὐτῷ WH] αὐτῷ Treg NA; ἐαυτῷ NIV RP **2:17** εἰρήνην WH Treg NIV] – RP
2:19 ἐστὲ WH Treg NIV] – RP **2:20** Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **2:21** πᾶσα WH Treg NA RP] + ἡ NIV **3:3** κατὰ Holmes WH^{marg}] ὅτι κατὰ WH Treg NIV RP **3:3** ἐγνωρίσθη WH Treg NIV] ἐγνωρίσεν RP
3:6 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ WH Treg NIV] αὐτοῦ ἐν τῷ Χριστῷ RP **3:7** ἐγενήθη WH Treg NIV] ἐγενόμην RP **3:7** τῆς δοθείσης WH Treg NIV] τὴν δοθεῖσάν RP **3:8** τοῖς WH Treg NIV] ἐν τοῖς RP **3:8** τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος WH Treg NIV] τὸν ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον RP **3:9** πάντας Treg NIV RP] – WH **3:9** κτίσαντι WH Treg NIV] + διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ RP
3:11 τῷ WH Treg NIV] – RP **3:12** καὶ WH Treg NIV] + τὴν RP **3:13** ἐγκακεῖν WH Treg NIV] ἐκκακεῖν RP **3:14** πατέρα WH Treg NIV] + τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **3:16** δῶ WH Treg NIV] δῶ RP
3:16 τὸ πλοῦτος WH Treg NIV] τὸν πλοῦτον RP **3:18** ὕψος καὶ βάθος WH Treg NIV] βάθος καὶ ὕψος RP **3:21** καὶ WH Treg NIV] – RP

4

¹ Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, ² μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραΰτητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, ³ σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης· ⁴ ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν· ⁵ εἷς κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα· ⁶ εἷς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ ἐν ᾧ πάντες.

⁷ Ἐνὶ δὲ ἐκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ. ⁸ διὸ λέγει· Ἀναβὰς εἰς ὕψος ἠχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, ἔδωκεν δόματα τοῖς ἀνθρώποις. ⁹ τὸ δὲ Ἀνέβη τί ἐστὶν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς; ¹⁰ ὁ καταβὰς αὐτός ἐστιν καὶ ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. ¹¹ καὶ αὐτὸς ἔδωκεν τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, ¹² πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, ¹³ μέχρι καταστήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, ¹⁴ ἵνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας ἐν τῇ κυβεῖα τῶν ἀνθρώπων ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδεῖαν τῆς πλάνης, ¹⁵ ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὃς ἐστὶν ἡ κεφαλὴ, ὁ Χριστός, ¹⁶ ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβασζόμενον διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας κατ' ἐνέργειαν ἐν μέτρῳ ἐνὸς ἐκάστου μέρους τὴν αὐξήσιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.

¹⁷ Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν καθὼς καὶ τὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοῦς αὐτῶν, ¹⁸ ἔσκοτωμένοι τῇ διανοίᾳ ὄντες, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν, ¹⁹ οἵτινες ἀπηληγότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. ²⁰ ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν, ²¹ εἴ γε αὐτὸν ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθὼς ἐστὶν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ, ²² ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης, ²³ ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοῦς ὑμῶν, ²⁴ καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.

²⁵ Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ, ὅτι ἐσμέν ἀλλήλων μέλη. ²⁶ ὀργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ παροργισμῷ ὑμῶν, ²⁷ μηδὲ δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. ²⁸ ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλλον δὲ κοπιᾷ τῷ ἐργαζόμενος ταῖς ἰδίαις χερσὶν τὸ ἀγαθόν, ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρεῖαν ἔχοντι. ²⁹ πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλὰ εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκούουσιν. ³⁰ καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ, ἐν ᾧ ἔσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. ³¹ πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ. ³² γίνεσθε εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὐσπλαγχοί, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς καθὼς καὶ ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ ἔχαρίσατο ὑμῖν.

5

¹ γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά, ² καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ εἰς ὁσμὴν εὐωδίας.

³ Πορνεία δὲ καὶ ἀκαθαρσία πᾶσα ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις, ⁴ καὶ αἰσχροῦς καὶ μωρολογίας ἢ εὐτραπελίας, ἃ οὐκ ἀνήκεν, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. ⁵ τοῦτο γὰρ ἴστε γινώσκοντες ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ πλεονέκτης, ὃ ἐστὶν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ.

4:6 πᾶσιν WH Treg NIV] + ἡμῖν RP 4:7 ἡ WH NIV RP] - Treg 4:8 ἔδωκεν NIV] καὶ ἔδωκεν WH Treg RP 4:9 κατέβη WH Treg NIV] + πρῶτον RP 4:15 Χριστός WH Treg NIV] ὁ Χριστός RP 4:17 τὰ WH Treg NIV] + λοιπὰ RP 4:18 ἐσκοτωμένοι WH Treg NIV] ἐσκοτισμένοι RP 4:26 ἐπὶ WH Treg] + τῷ NIV RP 4:28 ταῖς ἰδίαις χερσὶν τὸ ἀγαθόν Treg NIV] ταῖς χερσὶν τὸ ἀγαθόν WH; τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσὶν RP 4:32 γίνεσθε Holmes WH^{marg}] + δὲ WH Treg NIV RP 4:32 ὑμῖν WH Treg NIV] ἡμῖν RP 5:2 ἡμᾶς NIV RP] ὑμᾶς WH Treg 5:2 ἡμῶν Treg NIV RP] ὑμῶν WH 5:3 ἀκαθαρσία πᾶσα WH Treg NIV] πᾶσα ἀκαθαρσία RP 5:4 ἃ οὐκ ἀνήκεν WH Treg NIV] τὰ οὐκ ἀνήκοντα RP 5:5 ἴστε WH Treg NIV] ἔστε RP 5:5 ὃ WH Treg NIV] ὅς RP

⁶ Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις, διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. ⁷ μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν. ⁸ ἢτε γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε, ⁹ ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ φωτὸς ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ, ¹⁰ δοκιμάζοντες τί ἐστὶν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ. ¹¹ καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάργοις τοῦ σκοτοῦς, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε, ¹² τὰ γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρὸν ἐστὶν καὶ λέγειν. ¹³ τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦνται, ¹⁴ πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστὶν. διὸ λέγει· Ἐγείρε, ὁ καθεύδων, καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός.

¹⁵ Βλέπετε οὖν ἀκριβῶς πῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι ἀλλ' ὡς σοφοί, ¹⁶ ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσιν. ¹⁷ διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνίετε τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου. ¹⁸ καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, ¹⁹ λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ, ²⁰ εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ πατρί, ²¹ ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ.

²² Αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὡς τῷ κυρίῳ, ²³ ὅτι ἀνὴρ ἐστὶν κεφαλὴ τῆς γυναικὸς ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, αὐτὸς σωτὴρ τοῦ σώματος. ²⁴ ἀλλὰ ὡς ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἀνδράσιν ἐν παντί.

²⁵ Οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ²⁶ ἵνα αὐτὴν ἀγιάσῃ καθάρισας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, ²⁷ ἵνα παραστήσῃ αὐτὸς ἑαυτῷ ἕνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ῥυτίδα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ᾦ ἁγία καὶ ἄμωμος. ²⁸ οὕτως ὀφείλουσιν καὶ οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα· ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ, ²⁹ οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλὰ ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν, ³⁰ ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ. ³¹ ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ³² τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. ³³ πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἓνα ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν, ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

6

¹ Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν κυρίῳ, τοῦτο γάρ ἐστὶν δίκαιον· ² τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἣτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, ³ ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς.

⁴ Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλὰ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ κυρίου.

⁵ Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς ἑκατὸν σάρκα κυρίοις μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐν ἀπλότῃ τῆς καρδίας ὑμῶν ὡς τῷ Χριστῷ, ⁶ μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλίαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι ἀλλ' ὡς δοῦλοι Χριστοῦ ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἐκ ψυχῆς ⁷ μετ' εὐνοίας δουλεύοντες, ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, ⁸ εἰδότες ὅτι ἕκαστος, ὃς ἂν ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο κομίζεται παρὰ κυρίου, εἴτε δοῦλος εἴτε ἐλεύθερος.

⁹ Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν, εἰδότες ὅτι καὶ αὐτῶν καὶ ὑμῶν ὁ κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ προσωποληψία οὐκ ἔστιν παρ' αὐτῷ.

5:9 φωτὸς WH Treg NIV | πνεύματος RP 5:15 ἀκριβῶς πῶς WH NIV | πῶς ἀκριβῶς Treg RP 5:17 συνίετε WH Treg NIV | συνιέντες RP 5:19 ἑαυτοῖς WH Treg RP | + ἐν NIV 5:19 ψάλλοντες WH NIV | + ἐν Treg RP 5:22 ἀνδράσιν WH NIV | + ὑποτασέσθωσαν Treg; + ὑποτάσσεσθε RP 5:23 αὐτὸς WH Treg NIV | καὶ αὐτὸς ἐστὶν RP 5:24 ὡς WH Treg NIV | ὡςπερ RP 5:24 τοῖς WH Treg NIV | + ἰδίοις RP 5:25 γυναῖκας WH Treg NIV | + ἑαυτῶν RP 5:27 αὐτὸς WH Treg NIV | αὐτὴν RP 5:28 καὶ WH Treg NIV | - RP 5:29 Χριστὸς WH Treg NIV | κύριος RP 5:30 αὐτοῦ WH Treg NIV | + ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ RP 5:31 τὸν WH NIV RP | - Treg 5:31 πατέρα WH Treg NIV | + αὐτοῦ RP 5:31 τὴν WH NIV RP | - Treg 5:31 τῇ γυναικὶ Treg | πρὸς τὴν γυναῖκα WH NIV RP 6:5 κατὰ σάρκα κυρίοις WH Treg NIV | κυρίοις κατὰ σάρκα RP 6:6 δοῦλοι WH Treg NIV | + τοῦ RP 6:8 ἕκαστος ὃς ἂν Treg | ἕκαστος ἐάν τι WH NIV; ὃς ἐάν τι ἕκαστος RP 6:8 κομίζεται WH Treg NIV | κομίζεται RP 6:8 παρὰ WH Treg NIV | + τοῦ RP 6:9 αὐτῶν καὶ ὑμῶν WH Treg NIV | ὑμῶν αὐτῶν RP

¹⁰ Ὁ τοῦ λοιποῦ ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. ¹¹ ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου. ¹² ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκοτεινοῦ τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. ¹³ διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ καὶ ἅπαντα κατεργασάμενοι στῆναι. ¹⁴ στῆτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφὺν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, ¹⁵ καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης, ¹⁶ ἐν πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνησέσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ πεφυρωμένα σβέσαι. ¹⁷ καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ὅ ἐστιν ῥῆμα θεοῦ, ¹⁸ διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως, προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκατερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἁγίων, ¹⁹ καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου, ἐν παρρησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου ²⁰ ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἀλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάσωμαι ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

²¹ Ἵνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ' ἐμέ, τί πράσσω, πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ, ²² ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέση τὰς καρδίας ὑμῶν.

²³ Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. ²⁴ ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ.

6:10 Τοῦ λοιποῦ WH Treg NIV] Τὸ λοιπὸν ἀδελφοί μου RP **6:12** σκοτεινοῦ WH Treg NIV] + τοῦ αἰῶνος RP **6:16** ἐν WH Treg NIV] ἐπὶ RP **6:16** πονηροῦ Holmes WH^{marg} Tre^{marg}] + τὰ WH Treg NIV RP **6:17** δέξασθε WH Treg NIV] δέξασθαι RP **6:18** αὐτὸ WH Treg NIV] + τοῦτο RP **6:21** εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς WH NIV RP] καὶ ὑμεῖς εἰδῆτε Treg **6:21** γνωρίσει ὑμῖν WH Treg NIV] ὑμῖν γνωρίσει RP **6:24** ἀφθαρσίᾳ WH Treg NIV] + Ἀμὴν RP

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

¹ Παῦλος καὶ Τιμόθεος δοῦλοι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡμῶν τοῖς ἀγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις σὺν ἐπισκόποις καὶ διακόνους· ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

³ Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνηρίᾳ ὑμῶν ⁴ πάντοτε ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, μετὰ χαρᾶς τὴν δέξιν ποιούμενος, ⁵ ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν, ⁶ πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο ὅτι ὁ ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει ἄχρι ἡμέρας Ἰησοῦ Χριστοῦ· ⁷ καθὼς ἐστὶν δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου συγκοινωνοῦς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας· ⁸ μάρτυς γάρ ἐμου ὁ θεός, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις Ἰησοῦ Χριστοῦ· ⁹ καὶ τοῦτο προσεύχομαι ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει, ¹⁰ εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ¹¹ πεπληρωμένοι καρπὸν δικαιοσύνης τὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ.

¹² Γινώσκεις δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν, ¹³ ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανεροὺς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὧ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ¹⁴ καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον λαλεῖν.

¹⁵ Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσουσιν· ¹⁶ οἱ μὲν ἐξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι, ¹⁷ οἱ δὲ ἐξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν, οὐχ ἄγνως, οἰόμενοι θλίψιν ἐγείρειν τοῖς δεσμοῖς μου· ¹⁸ τί γάρ; πλὴν ὅτι παντὶ τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγγέλλεται, καὶ ἐν τούτῳ χαίρω· ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι, ¹⁹ οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ²⁰ κατὰ τὴν ἀποκαρδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνηθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ ὡς πάντοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου. ²¹ Ἐμοὶ γὰρ τὸ ζῆν Χριστὸς καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος. ²² εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου—καὶ τί αἰρήσομαι οὐ γνωρίζω· ²³ συνέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, πολλῶ γὰρ μᾶλλον κρεῖσσον, ²⁴ τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐν τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. ²⁵ καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα ὅτι μενῶ καὶ παραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πίστεως, ²⁶ ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς.

²⁷ Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς εἴτε ἀπὸν ἀκούω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἐνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ συναθροῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, ²⁸ καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων (ἥτις ἐστὶν αὐτοῖς) ἐνδειξις ἀπωλείας, ὑμῶν δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ, ²⁹ ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεῦναι ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν), ³⁰ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον εἴδετε ἐν ἐμοὶ καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **1:5** τῆς WH Treg NIV] - RP **1:6** Χριστοῦ Ἰησοῦ Treg NIV RP] Ἰησοῦ Χριστοῦ WH **1:8** μου WH Treg NIV] + ἐστὶν RP **1:8** Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **1:11** καρπὸν δικαιοσύνης τὸν WH Treg NIV] καρπῶν δικαιοσύνης τῶν RP **1:14** λόγον NA RP] + τοῦ θεοῦ WH Treg NIV **1:16** ἀγάπης ... κεῖμαι WH Treg NIV] ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν, οὐχ ἄγνως, οἰόμενοι θλίψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου RP **1:17** ἐριθείας ... δεσμοῖς μου WH Treg NIV] ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι RP **1:18** ὅτι WH Treg NIV] - RP **1:23** γὰρ WH Treg NIV] - RP **1:24** ἐν Treg NIV RP] - WH **1:25** παραμενῶ WH Treg NIV] συμπαραμενῶ RP **1:27** ἀκούω WH Treg NIV] ἀκούσω RP **1:28** ἐστὶν αὐτοῖς WH Treg NIV] αὐτοῖς μὲν ἐστὶν RP **1:28** ὑμῶν WH Treg NIV] ὑμῖν RP

2

¹ Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ τις σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί, ² πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, τὸ ἐν φρονοῦντες, ³ μὴ δὲ κατ' ἐριθείαν ἢ κατὰ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν, ⁴ μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι σκοποῦντες, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐτέρων ἕκαστοι. ⁵ τοῦτο φρονεῖτε ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ⁶ ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἀρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, ⁷ ἀλλὰ ἑαυτὸν ἐκένωσεν μορφὴν δούλου λαβὼν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος· καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος ⁸ ἑταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. ⁹ διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ¹⁰ ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, ¹¹ καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται ὅτι κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν θεοῦ πατρὸς.

¹² Ὡστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε, ¹³ θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλει καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας.

¹⁴ Πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, ¹⁵ ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα θεοῦ ἄμωμα μέσον γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης, ἐν οἷς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ ¹⁶ λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ἑμοὶ εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα. ¹⁷ ἀλλὰ εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν. ¹⁸ τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι.

¹⁹ Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα καγὼ εὐψυχῶ γνοῦς τὰ περὶ ὑμῶν. ²⁰ οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσόψυχον ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει, ²¹ οἱ πάντες γὰρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. ²² τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον σὺν ἑμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. ²³ τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι ὡς ἂν ἀφίδω τὰ περὶ ἐμὲ ἐξ αὐτῆς. ²⁴ πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι.

²⁵ Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, ²⁶ ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν διότι ἠκούσατε ὅτι ἠσθένησεν. ²⁷ καὶ γὰρ ἠσθένησεν παραπλήσιον θανάτῳ· ἀλλὰ ὁ θεὸς ἠλέησεν αὐτόν, οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπην σχῶ. ²⁸ σπουδαιότερως οὖν ἔπεμψα αὐτόν ἵνα ἰδόντες αὐτόν πάλιν χαρῆτε καγὼ ἀλυπότερος ὦ. ²⁹ προσδέχεσθε οὖν αὐτόν ἐν κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε, ³⁰ ὅτι διὰ τὸ ἔργον Χριστοῦ μέχρι θανάτου ἡγγισεν, παραβολευσάμενος τῇ ψυχῇ ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρὸς με λειτουργίας.

3

¹ Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν κυρίῳ. τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν ἑμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές.

² Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν. ³ ἡμεῖς γὰρ ἐσμεν ἢ περιτομή, οἱ πνεύματι θεοῦ λατρεύοντες καὶ καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες, ⁴ καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποίθησιν καὶ ἐν σαρκί.

Εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποιθέναι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον. ⁵ περιτομὴ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραὴλ, φυλῆς Βενιαμίν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος, ⁶ κατὰ ζήλος διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος.

2:3 μὴ δὲ κατὰ WH Treg NIV] ἢ RP **2:4** ἕκαστοι WH Treg] ἕκαστος NIV RP **2:4** σκοποῦντες WH Treg NIV] σκοπεῖτε RP **2:4** ἕκαστοι WH Treg NIV] ἕκαστος RP **2:5** φρονεῖτε WH Treg NIV] γὰρ φρονεῖσθω RP **2:9** τὸ WH Treg NIV] - RP **2:13** θεὸς WH Treg NIV] ὁ θεὸς RP **2:15** ἄμωμα μέσον WH Treg NIV] ἀμώμητα ἐν μέσῳ RP **2:21** Ἰησοῦ Χριστοῦ Treg NIV] Χριστοῦ Ἰησοῦ WH RP **2:26** ὑμᾶς Treg NIV RP] + ἰδεῖν WH **2:27** θανάτῳ Treg NIV RP] θανάτου WH **2:27** ἠλέησεν αὐτόν WH Treg NIV] αὐτόν ἠλέησεν RP **2:30** Χριστοῦ Treg NIV] Κυρίου WH; τοῦ Χριστοῦ RP **2:30** παραβολευσάμενος WH Treg NIV] παραβολευσάμενος RP **3:6** ζήλος WH Treg NIV] ζήλον RP

⁷ Ἀλλὰ ἅτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἤγημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν. ⁸ ἀλλὰ ἔμενουῖνγε καὶ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἡγοῦμαι ἑσκόβαλα ἵνα Χριστὸν κερδήσω ⁹ καὶ εὐρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως Χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει, ¹⁰ τοῦ γινῶναι αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ κοινωνίαν παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφιζόμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, ¹¹ εἴ πως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν.

¹² Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τετελείωμαι, διώκω δὲ εἰ καὶ καταλάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κατελήμφθην ὑπὸ Χριστοῦ. ¹³ ἀδελφοί, ἐγὼ ἑμαυτὸν οὐ λογίζομαι κατειληφέναι· ἐν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, ¹⁴ κατὰ σκοπὸν διώκω εἰς τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ¹⁵ ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἐτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει· ¹⁶ πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν.

¹⁷ Συμμιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω περιπατοῦντας καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς· ¹⁸ πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, ¹⁹ ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν ὁ θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες. ²⁰ ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ²¹ ὃς μετασχηματίζει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα.

4

¹ ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί.

² Εὐοδίαν παρακαλῶ καὶ Συντύχην παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ. ³ ναὶ ἐρωτῶ καὶ σέ, ἡ γνήσιε σύζυγε, συλλαμβάνου αὐταῖς, αἵτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι μετὰ καὶ Κλήμεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς.

⁴ Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. ⁵ τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. ὁ κύριος ἐγγύς· ⁶ μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετ' εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωρίζεσθαι πρὸς τὸν θεόν· ⁷ καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

⁸ Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὐφρημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε· ⁹ ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἶδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

¹⁰ Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλτετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν, ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε ἡκαιρεῖσθε δέ. ¹¹ οὐχ ὅτι καθ' ὑστέρησιν λέγω, ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμι αὐτάρκης εἶναι· ¹² οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι, καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι· ¹³ πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με. ¹⁴ πλὴν καλῶς ἐποίησατε συγκοινωνήσαντές μοι τῇ θλίψει.

¹⁵ Οἶδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππησίοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινωνήσεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήμψεως εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι, ¹⁶ ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἅπαξ καὶ δις εἰς τὴν χρεῖαν μοι ἐπέμψατε. ¹⁷ οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλὰ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν. ¹⁸ ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω· πεπληρωμαι δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὁσμήν εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ θεῷ. ¹⁹ ὁ

3:8 μενουῖνγε WH NIV] μέν οὖν Treg RP **3:8** ἐσκόβαλα WH Treg NIV] + εἶναι RP **3:10** κοινωνίαν WH Treg] τὴν κοινωνίαν τῶν NIV RP **3:10** συμμορφιζόμενος WH Treg NIV] συμμορφούμενος RP **3:11** τὴν ἐκ WH Treg NIV] τῶν RP **3:12** Χριστοῦ Treg] Χριστοῦ Ἰησοῦ WH NIV; τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ RP **3:13** οὐ Treg NA RP] οὕτω WH NIV **3:14** εἰς WH Treg NIV] ἐπὶ RP **3:16** στοιχεῖν WH Treg NIV] + κανόνι τὸ αὐτὸ φρονεῖν RP **3:21** ἡμῶν WH Treg NIV] + εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ RP **3:21** αὐτῷ WH] αὐτῷ Treg NIV; ἑαυτῷ RP **4:3** γνήσιε σύζυγε WH Treg NIV] σύζυγε γνήσιε RP **4:13** με WH Treg NIV] + Χριστῷ RP

δὲ θεὸς μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ 'τὸ πλοῦτος' αὐτοῦ ἐν δόξῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ²⁰ τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

²¹ Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. ²² ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας. ²³ ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ 'τοῦ πνεύματος' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟΣΣΑΕΙΣ

¹ Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς ² τοῖς ἐν Ῥολοσσαῖς ἁγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν.

³ Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι, ⁴ ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην (ἣν ἔχετε) εἰς πάντας τοὺς ἁγίους ⁵ διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου ⁶ τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ ἐστὶν καρποφορούμενον καὶ αὐξανόμενον καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· ⁷ καθὼς ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὅς ἐστιν πιστὸς ὑπὲρ ἡμῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ, ⁸ ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι.

⁹ Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἠκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῇτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ, ¹⁰ περιπατῆσαι ἀξίως τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρεσκείαν ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι τῇ ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ, ¹¹ ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ χαρᾶς, ¹² εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ὑμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ φωτί, ¹³ ὃς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ σκότους καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, ¹⁴ ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, τὴν ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν· ¹⁵ ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως, ¹⁶ ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι εἴτε κυριότητες εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι· τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται· ¹⁷ καὶ αὐτός ἐστιν πρὸ πάντων καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν, ¹⁸ καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας· ὃς ἐστὶν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων, ¹⁹ ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι ²⁰ καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, [δι' αὐτοῦ]· εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς· ²¹ καὶ ὑμᾶς ποτε ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς— ²² νυνὶ δὲ ἀποκατηλλάγητε ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου— παραστήσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ, ²³ εἴ γε ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἐδραῖοι καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

²⁴ Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὃ ἐστὶν ἡ ἐκκλησία, ²⁵ ἣς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ²⁶ τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν,—νῦν δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, ²⁷ οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι τί τὸ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὃ ἐστὶν Χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπίς τῆς δόξης· ²⁸ ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χριστῷ· ²⁹ εἰς ὃ καὶ κοπιῶ ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **1:2** Κολοσσαῖς WH NIV] Κολασσαῖς Treg RP **1:2** ἡμῶν WH Treg NIV] + καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **1:3** Θεῷ WH NIV] + καὶ Treg RP **1:3** περὶ WH NIV RP] ὑπὲρ Treg **1:4** ἣν ἔχετε WH Treg NIV] τὴν RP **1:6** κόσμῳ WH Treg NIV] + καὶ RP **1:7** καθὼς WH Treg NIV] + καὶ RP **1:7** ἡμῶν WH Treg NIV] ὑμῶν NA RP **1:10** περιπατῆσαι WH Treg NIV] + ὑμᾶς RP **1:10** τῇ ἐπιγνώσει WH Treg NIV] εἰς τὴν ἐπίγνωσιν RP **1:12** ὑμᾶς WH NIV] ἡμᾶς Treg RP **1:16** πάντα WH Treg NIV] + τὰ RP **1:16** καὶ WH NIV] + τὰ Treg RP **1:18** ἐστὶν Treg NIV RP] + ἡ WH **1:20** δι' αὐτοῦ WH NA RP] - Treg NIV **1:20** ἐν WH Treg NIV] ἐπὶ RP **1:22** ἀποκατηλλάγητε Holmes] ἀποκατήλλαξεν WH Treg NIV RP **1:23** πάσῃ WH Treg NIV] + τῇ RP **1:26** νῦν WH Treg NIV] νυνὶ RP **1:27** ὃ WH Treg NIV] ὅς RP **1:28** Χριστῷ WH Treg NIV] + Ἰησοῦ RP

2

¹Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ ὅσοι οὐχ ἑώρακαν τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί, ²ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέντες ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς ἑᾶν πλοῦτος τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ Θεοῦ, Χριστοῦ, ³ἐν ᾧ εἰσιν πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ γνώσεως ἀπόκρυφοι. ⁴Τοῦτο λέγω ἵνα ἡμεῖς παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ. ⁵Εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμι, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ὑμῶν.

⁶Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, ⁷ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ καὶ βεβαιούμενοι τῇ πίστει καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν εὐχαριστίᾳ.

⁸Βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χριστόν. ⁹ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, ¹⁰καὶ ἐστὲ ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, ¹¹ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ, ¹²συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτισμῷ, ἐν ᾧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ¹³καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας ἐν τοῖς παραπτώμασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωοποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ· χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα, ¹⁴ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἦρκεν ἐκ τοῦ μέσου προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ. ¹⁵ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

¹⁶Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ νουμηνίας ἢ σαββάτων, ¹⁷ἃ ἐστὶν σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. ¹⁸ἡμεῖς ὑμᾶς καταβραβεύετω θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ ἑώρακεν ἐμβατεύων, εἰκὴ φυσιοῦμενος ὑπὸ τοῦ νοῦς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, ¹⁹καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἀφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον αὖξαι τὴν αὖξησιν τοῦ Θεοῦ.

²⁰Εἰ ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε. ²¹Μὴ ἄψῃ μηδὲ γεύσῃ μηδὲ θίγῃς, ²²ἃ ἐστὶν πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων, ²³ἃτινά ἐστιν λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθησκίᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινὶ πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός.

3

¹Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χριστὸς ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ καθήμενος. ²τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ³ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ. ⁴ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ὑμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

⁵Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ τὴν πλεονεξίαν ἧτις ἐστὶν εἰδωλολατρία, ⁶δι' ἃ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. ⁷ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε ὅτε ἐζήτε ἐν τούτοις. ⁸νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργὴν, θυμὸν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν. ⁹μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους· ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, ¹⁰καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν, ¹¹ὅπου οὐκ ἔνι Ἕλληνα καὶ Ἰουδαῖον,

2:1 ὑπὲρ WH Treg NIV | περὶ RP 2:2 συμβιβασθέντες WH Treg NIV | συμβιβασθέντων RP 2:2 πᾶν πλοῦτος WH NIV | πᾶν τὸ πλοῦτος Treg; πάντα πλοῦτον RP 2:2 Θεοῦ WH Treg NIV | + καὶ πατρὸς καὶ τοῦ RP 2:3 καὶ WH Treg NIV | + τῆς RP 2:4 τοῦτο WH NIV | + δὲ Treg RP 2:4 ἡμεῖς WH Treg NIV | μὴ τις RP 2:7 βεβαιούμενοι WH Treg NIV | + ἐν RP 2:7 περισσεύοντες Treg NIV | + ἐν αὐτῇ WH RP 2:11 σώματος WH Treg NIV | + τῶν ἁμαρτιῶν RP 2:12 βαπτισμῷ Treg NIV | βαπτίσματι WH RP 2:12 ἐκ WH Treg NIV | + τῶν RP 2:13 ἐν NIV RP | - WH Treg 2:16 ἡ Treg RP | καὶ WH NIV 2:17 τοῦ WH Treg NIV | - RP 2:18 ἃ WH Treg NIV | + μὴ RP 3:4 ὑμῶν Treg NIV | ἡμῶν WH RP 3:5 μέλη WH Treg NA | + ὑμῶν NIV RP 3:6 ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας NA RP | - WH Treg NIV 3:7 τούτοις WH Treg NIV | αὐτοῖς RP

περιτομή καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος, ἀλλὰ ἑὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν Χριστός.

¹² Ἐνδύσασθε οὖν ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ, ἅγιοι καὶ ἡγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραῦτητα, μακροθυμίαν, ¹³ ἀνεχόμενοι ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς ἕάν τις πρὸς τινα ἔχη μομφήν· καθὼς καὶ ὁ κύριος ἔχαρίσατο ὑμῖν οὕτως καὶ ὑμεῖς· ¹⁴ ἐπὶ πᾶσιν δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ἥ ἔστιν σύνδεσμος τῆς τελειότητος. ¹⁵ καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ Ἰησοῦ τοῦ βραβευέτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. ¹⁶ ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικεῖτω ἐν ὑμῖν πλουσίως ἐν πάσῃ σοφίᾳ· διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτοὺς ᾠδαῖς, ὕμνοις, ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἐν χάριτι, ᾄδοντες ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ θεῷ· ¹⁷ καὶ πᾶν ὅ τι ἔαν ποιῆτε ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ πατρὶ δι' αὐτοῦ.

¹⁸ Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν ἐν κυρίῳ. ¹⁹ οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς.

²⁰ Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν κατὰ πάντα, τοῦτο γὰρ εὐάρεστόν ἐστιν ἐν κυρίῳ. ²¹ οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. ²² οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλίαις, ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ἐν ἀπλότῃ καρδίᾳ, φοβούμενοι τὸν κύριον. ²³ ὃ ἔαν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, ²⁴ εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυρίου ἀπολήμψεσθε τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας· τῷ κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε· ²⁵ ὃ γὰρ ἀδικῶν κομίζεται ὁ ἡδίκησεν, καὶ οὐκ ἔστιν προσωποληψία.

4

¹ οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανῷ.

² Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ, ³ προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ καὶ δέδεμαι, ⁴ ἵνα φανερώσω αὐτὸ ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

⁵ Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι. ⁶ ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἡρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ ἐκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

⁷ Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικός ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν κυρίῳ, ⁸ ὃν ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν, ⁹ σὺν Ὁνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωρίσουσιν τὰ ὧδε.

¹⁰ Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρναβᾶ (περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολὰς, ἔαν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς δέξασθε αὐτόν), ¹¹ καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰουῆτος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς, οὗτοι μόνον συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία.

¹² ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δοῦλος Ἰησοῦ, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα ἵσταθῇτε τέλειοι καὶ ἡπεληροφημένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. ¹³ μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει πολὺν πόνον ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει. ¹⁴ ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκάς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητὸς καὶ Δημᾶς. ¹⁵ ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφούς καὶ Νύμφαν καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῆς ἐκκλησίαν. ¹⁶ καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ

3:11 τὰ Treg NIV RP] - WH 3:13 κύριος WH Treg NIV] Χριστὸς RP 3:14 ὃ WH Treg NIV] ἥτις RP 3:15 Χριστοῦ WH Treg NIV] θεοῦ RP 3:16 ψαλμοῖς WH Treg NIV] + καὶ RP 3:16 ὕμνοις WH Treg NIV] + καὶ RP 3:16 ἐν WH RP] + τῇ Treg NIV 3:16 ταῖς καρδίαις WH Treg NIV] τῇ καρδίᾳ RP 3:16 θεῷ WH Treg NIV] κυρίῳ RP 3:17 ὃ τι Treg NIV RP] ὅτι WH 3:17 ἔαν WH Treg NIV] ἂν RP 3:17 θεῷ WH Treg NIV] + καὶ RP 3:18 τοῖς WH Treg NIV] + ἰδίοις RP 3:20 εὐάρεστόν ἐστιν WH Treg NIV] ἐστιν εὐάρεστον RP 3:22 ὀφθαλμοδουλίαις WH Treg RP] ὀφθαλμοδουλίᾳ NIV 3:22 κύριον WH Treg NIV] θεόν RP 3:23 ὃ WH Treg NIV] καὶ πᾶν ὃ τι RP 3:24 ἀπολήμψεσθε WH Treg NIV] λήψεσθε RP 3:24 τῷ WH Treg NIV] + γὰρ RP 3:25 γὰρ WH Treg NIV] δὲ RP 4:1 οὐρανῷ WH Treg NIV] οὐρανοῖς RP 4:8 γνῶτε WH Treg NIV] γνῶ RP 4:8 ἡμῶν WH Treg NIV] ὑμῶν RP 4:12 Χριστοῦ RP] + Ἰησοῦ WH Treg NIV 4:12 σταθῇτε WH Treg NIV] στήτε RP 4:12 ἡπεληροφημένοι WH Treg NIV] ἡπεληρωμένοι RP 4:13 πολὺν πόνον WH Treg NIV] ζῆλον πολὺν RP 4:15 Νύμφαν καὶ ... οἶκον αὐτῆς WH NIV] Νυμφᾶν καὶ ... οἶκον αὐτῶν Treg; Νυμφᾶν καὶ ... οἶκον αὐτοῦ RP

ἐν τῇ Ἰλαοδικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνώσθῃ, καὶ τὴν ἐκ Ἰλαοδικείας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε. ¹⁷ καὶ εἶπατε Ἀρχίππῳ· Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.

¹⁸ Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνημονεύετε μου τῶν δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α

¹ Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη.

² Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν ἡμεῖς ποιοῦμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν, ἀδιαλείπτως ³ μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ⁴ εἰδότες, ἀδελφοί ἡγαπημένοι ὑπὸ θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν, ⁵ ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει καὶ ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἱ ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς. ⁶ καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἁγίου, ⁷ ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπον πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ. ⁸ ἅφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχεται ὁ λόγος τοῦ κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ, ἀλλ' ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἢ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελέλυθεν, ὥστε μὴ χρεῖαν ἔχειν ἡμᾶς λαλεῖν τι. ⁹ αὐτοὶ γὰρ περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὅποιαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, ¹⁰ καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἡγείρεν ἐκ τῶν νεκρῶν, Ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς ἐκ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

2

¹ Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν, ² ἀλλὰ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες καθὼς οἴδατε ἐν Φιλίπποις ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλήσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἁγῶνι. ³ ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας οὐδὲ ἐν δόλῳ, ⁴ ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσαμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες ἀλλὰ θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. ⁵ οὔτε γὰρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὔτε ἐν προφάσει πλεονεξίας, θεὸς μάρτυς, ⁶ οὔτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὔτε ἅφ' ὑμῶν οὔτε ἅπ' ἄλλων, ⁷ δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι· ἀλλὰ ἐγενήθημεν ἥπιοι ἐν μέσῳ ὑμῶν, ὡς ἐὰν τροφὸς θάλπη τὰ ἑαυτῆς τέκνα· ⁸ οὕτως ὁμιρούμενοι ὑμῶν εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν ἐγενήθητε.

⁹ Μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τίνα ὑμῶν ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ. ¹⁰ ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν, ¹¹ καθάπερ οἴδατε ὡς ἕνα ἕκαστον ὑμῶν ὡς πατὴρ τέκνα ἑαυτοῦ ¹² παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι καὶ μαρτυρόμενοι, εἰς τὸ περιπατεῖν ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

¹³ Καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων ἀλλὰ καθὼς ἀληθῶς ἐστὶν λόγον θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. ¹⁴ ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων ¹⁵ τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς προφήτας καὶ ἡμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων,

1:1 εἰρήνη WH Treg NIV] + ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **1:2** μνεῖαν WH Treg NIV] + ὑμῶν RP **1:4** θεοῦ Treg RP] τοῦ θεοῦ WH NIV **1:5** καὶ WH] + ἐν Treg NIV RP **1:5** ἐν Treg NIV RP] - WH **1:7** τύπον WH Treg NIV] τύπους RP **1:7** ἐν WH Treg NIV] - RP **1:8** καὶ WH Treg] + ἐν τῇ NIV RP **1:8** ἀλλ' WH Treg NIV] ἀλλὰ καὶ RP **1:8** ἔχειν ἡμᾶς WH Treg NIV] ἡμᾶς ἔχειν RP **1:10** ἐκ WH Treg NIV] ἀπὸ RP **2:3** οὐδὲ WH Treg NIV] οὔτε RP **2:4** θεῷ WH Treg NIV] τῷ θεῷ RP **2:5** ἐν Treg NIV RP] - WH **2:7** ἥπιοι Treg NIV RP] νήπιοι WH NA **2:7** ἐὰν WH Treg NIV] ἂν RP **2:8** ἐγενήθητε WH Treg NIV] γεγέννησθε RP **2:9** νυκτὸς WH Treg NIV] + γάρ RP **2:12** περιπατεῖν WH Treg NIV] περιπατήσαι RP **2:13** Καὶ WH Treg NIV] - RP **2:13** ἀληθῶς ἐστὶν WH] ἐστὶν ἀληθῶς Treg NIV RP **2:15** τοὺς WH Treg NIV] + ιδίου RP

¹⁶ κωλύνοντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἀμαρτίας πάντοτε. ἔφθασεν δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.

¹⁷ Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας, προσώπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. ¹⁸ διότι ἠθελήσαμεν ἔλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἄπαξ καὶ δῖς, καὶ ἐνέκοψεν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς. ¹⁹ τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπὶς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυχήσεως—ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς—ἐμπροσθεν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; ²⁰ ὑμεῖς γάρ ἐστε ἡ δόξα ἡμῶν καὶ ἡ χαρὰ.

3

¹ Διὸ μηκέτι στέγοντες εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι, ² καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον, τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ συνεργὸν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑπὲρ τῆς πίστεως ὑμῶν ³ τὸ μηδένα σαίνεισθαι ἐν ταῖς θλίψεσιν ταύταις. αὐτοὶ γὰρ οἶδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα· ⁴ καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἶδατε. ⁵ διὰ τοῦτο καὶ γὰρ μηκέτι στέγων ἐπέμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν, μή πως ἐπείρασεν ὑμᾶς ὁ πειράζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν.

⁶ Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνησίαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς, ⁷ διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως, ⁸ ὅτι νῦν ζῶμεν ἐὰν ὑμεῖς στήκετε ἐν κυρίῳ. ⁹ τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ἣν χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἐμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ¹⁰ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν;

¹¹ Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς κατευθύνει τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς· ¹² ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, ¹³ εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἀγιωσύνῃ ἐμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μετὰ πάντων τῶν ἁγίων αὐτοῦ.

4

¹ Λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ἵνα καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ, «καθὼς καὶ περιπατεῖτε», ἵνα περισσεύητε μᾶλλον. ² οἶδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ³ τοῦτο γὰρ ἐστὶν θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἁγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας, ⁴ εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκευὸς κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ, ⁵ μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν, ⁶ τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι ἔκδικος ὁ κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ προείπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. ⁷ οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ. ⁸ τοιγαροῦν ὁ ἄθετῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν «καὶ διδόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ὑμᾶς».

⁹ Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρειᾶν ἔχετε γράφειν ὑμῖν, αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοὶ ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· ¹⁰ καὶ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφούς τοὺς ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον, ¹¹ καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν καὶ πράσσειν τὰ ἴδια καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν, ¹² ἵνα περιπατῇτε εὐσημῶνως πρὸς τοὺς ἕξω καὶ μηδενὸς χρειᾶν ἔχητε.

2:16 ὀργή WH Treg NA RP] + τοῦ θεοῦ NIV **2:18** διότι WH Treg NIV] διό RP **3:2** συνεργὸν NIV] διάκονον WH Treg RP **3:2** θεοῦ WH Treg NIV] + καὶ συνεργὸν ἡμῶν RP **3:2** ὑπὲρ WH Treg NIV] ὑμᾶς περὶ RP **3:7** ἀνάγκη καὶ θλίψει WH Treg NIV] θλίψει καὶ ἀνάγκη RP **3:11** Ἰησοῦς WH Treg NIV] + Χριστός RP **3:13** Ἰησοῦ WH Treg NIV] + Χριστοῦ RP **3:13** αὐτοῦ WH Treg NIV RP] + ἀμὴν NA **4:1** οὖν Treg NIV RP] – WH **4:1** ἵνα WH Treg NIV] – RP **4:1** καθὼς καὶ περιπατεῖτε WH Treg NIV] – RP **4:6** κύριος WH Treg NIV] ὁ κύριος RP **4:8** καὶ NIV RP] – WH Treg **4:8** διδόντα WH Treg NIV] δόντα RP **4:11** ταῖς WH Treg NIV] + ἰδίαις NA RP

¹³ Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν κοιμωμένων, ἵνα μὴ λυπῆσθε καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. ¹⁴ εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη, οὕτως καὶ ὁ θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. ¹⁵ τοῦτο γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας· ¹⁶ ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ, καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον, ¹⁷ ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἀρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα· καὶ οὕτως πάντοτε σὺν κυρίῳ ἔσόμεθα. ¹⁸ ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

5

¹ Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρειάν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι, ² αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἶδατε ὅτι ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται. ³ ὅταν λέγωσιν· Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὄλεθρος ὥσπερ ἡ ὥδιν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσιν. ⁴ ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτῃς καταλάβῃ, ⁵ πάντες γὰρ ὑμεῖς υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας. οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους· ⁶ ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ὥς οἱ λοιποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. ⁷ οἱ γὰρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσιν, καὶ οἱ μεθυσκόμενοι νυκτὸς μεθύουσιν· ⁸ ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας· ⁹ ὅτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὀργὴν ἀλλὰ εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ¹⁰ τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύδωμεν ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. ¹¹ διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.

¹² Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς, ¹³ καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπερεκπερισσοῦ ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς. ¹⁴ παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας. ¹⁵ ὁρᾶτε μὴ τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῶ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. ¹⁶ πάντοτε χαίρετε, ¹⁷ ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε, ¹⁸ ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. ¹⁹ τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε, ²⁰ προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε· ²¹ πάντα δὲ δοκιμάζετε, τὸ καλὸν κατέχετε, ²² ἀπὸ παντὸς εἵδους πονηροῦ ἀπέχεσθε.

²³ Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἀγιασάτω ὑμᾶς ὁλοτελεῖς, καὶ ὁλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθεῖ. ²⁴ πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει.

²⁵ Ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. ²⁶ ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφούς πάντας ἐν φιλήματι ἀγίῳ. ²⁷ ἔνορκίζω ὑμᾶς τὸν κύριον ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς. ²⁸ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν.

4:13 κοιμωμένων WH Treg NIV] κεκοιμημένων RP 5:2 ὅτι WH Treg NIV] + ἡ RP 5:3 ὅταν WH Treg NIV] + γὰρ RP 5:4 κλέπτῃς Treg NIV RP] κλέπτας WH 5:5 γὰρ WH Treg NIV] - RP 5:6 ὡς WH Treg NIV] + καὶ RP 5:10 περὶ WH Treg] ὑπὲρ NIV RP 5:13 ὑπερεκπερισσοῦ WH NIV RP] ὑπερεκπερισσῶς Treg 5:13 ἑαυτοῖς WH NIV RP] αὐτοῖς Treg 5:15 διώκετε WH Treg] + καὶ NIV RP 5:25 προσεύχεσθε Treg RP] + καὶ WH NIV 5:27 ἐνορκίζω WH Treg NIV] Ὀρκίζω RP 5:27 τοῖς WH Treg NIV] + ἀγίοις RP 5:28 ὑμῶν WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β

¹ Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

³ Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν καὶ πλεονάζει ἡ ἀγάπη ἐνὸς ἐκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους, ⁴ ὥστε 'αὐτοὺς ἡμᾶς' ἐν ὑμῖν 'ἐγκαυχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε, ⁵ ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ ἧς καὶ πάσχετε, ⁶ εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν ⁷ καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ ⁸ ἐν 'φλογὶ πυρός', διδόντος ἐκδίκην τοῖς μὴ εἰδόσι θεὸν καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσιν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ, ⁹ οἵτινες δίκην τίσουσιν ὄλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ¹⁰ ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ¹¹ εἰς δὲ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀζιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει, ¹² ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

2

¹ Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν, ² εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοδὸς 'μηδὲ θροεῖσθαι μήτε διὰ πνεύματος μήτε διὰ λόγου μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου. ³ μή τις ὑμᾶς ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀνομίας, ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ⁴ ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρούμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτόν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καθίσαι ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἔστιν θεός. ⁵ οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὦν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; ⁶ καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτόν ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ· ⁷ τὸ γὰρ μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας· μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἕως ἐκ μέσου γένηται. ⁸ καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ κύριος Ἰησοῦς ἀνελεῖ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ καταργήσῃ τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ, ⁹ οὗ ἔστιν ἡ παρουσία κατ' ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασιν ψεύδους ¹⁰ καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ ἁδικίας τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτοὺς· ¹¹ καὶ διὰ τοῦτο πέμπει αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλάνης εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει, ¹² ἵνα κριθῶσιν πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ ἀλλὰ εὐδοκήσαντες τῇ ἀδικίᾳ.

¹³ Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί ἡγαπημένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι εἴλατο ὑμᾶς ὁ θεὸς ἀπαρχὴν εἰς σωτηρίαν ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος καὶ πίστει ἀληθείας, ¹⁴ εἰς ὃ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ¹⁵ ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε εἴτε διὰ λόγου εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν.

¹⁶ Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ θεὸς ὁ πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ἡμᾶς καὶ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, ¹⁷ παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας καὶ στηρίζαι ἐν

1:2 πατρὸς WH NIV] + ἡμῶν Treg NA RP **1:4** αὐτοὺς ἡμᾶς WH Treg NIV] ἡμᾶς αὐτοὺς RP **1:4** ἐγκαυχᾶσθαι WH Treg NIV] καυχᾶσθαι RP **1:8** φλογὶ πυρός Treg] πυρὶ φλογός WH NIV RP **2:2** μηδὲ WH Treg NIV] μήτε RP **2:2** κυρίου WH Treg NIV] Χριστοῦ RP **2:3** ἀνομίας WH Treg NIV] ἀμαρτίας RP **2:4** θεοῦ WH Treg NIV] + ὡς θεὸν RP **2:6** ἑαυτοῦ NIV RP] αὐτοῦ WH Treg **2:8** Ἰησοῦς WH Treg NIV] - RP **2:8** ἀνελεῖ WH Treg NIV] ἀναλώσει RP **2:10** ἀδικίας WH Treg NIV] τῆς ἀδικίας ἐν RP **2:11** πέμπει WH Treg NIV] πέμψει RP **2:12** πάντες WH NIV RP] ἅπαντες Treg **2:12** τῇ WH Treg NIV] ἐν τῇ RP **2:13** ἀπαρχὴν Holmes WH^{marg} NA] ἀπ' ἀρχῆς WH Treg NIV RP **2:14** ὁ WH Treg RP] + καὶ NIV **2:16** θεὸς Treg] ὁ θεὸς WH NIV RP **2:16** ὁ WH Treg NIV] καὶ RP **2:17** στηρίζαι WH Treg NIV] + ὑμᾶς RP

παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ἁγαθῷ.

3

¹ Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζεται καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, ² καὶ ἵνα ῥυθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων, οὐ γὰρ πάντων ἡ πίστις. ³ πιστὸς δέ ἐστιν ὁ κύριος, ὃς στηρίζει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ⁴ πεποίθαμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἂν παραγγέλλομεν καὶ ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. ⁵ ὁ δὲ κύριος κατευθύνει ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ.

⁶ Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρελάβοσαν παρ' ἡμῶν. ⁷ αὐτοὶ γὰρ οἶδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἠτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν ⁸ οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν. ⁹ οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δώμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. ¹⁰ καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι μηδὲ ἐσθιέτω. ¹¹ ἀκούομεν γὰρ τινὰς περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένους ἀλλὰ περιεργαζομένους. ¹² τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. ¹³ ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ ἐγκακήσητε καλοποιοῦντες.

¹⁴ Εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε, μὴ συναναμίγνυσθαι αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ. ¹⁵ καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν.

¹⁶ Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δώῃ ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.

¹⁷ Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὃ ἐστὶν σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτως γράφω. ¹⁸ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν.

2:17 ἔργῳ καὶ λόγῳ WH Treg NIV] λόγῳ καὶ ἔργῳ RP **3:4** παραγγέλλομεν WH Treg NIV] + ὑμῖν RP **3:6** ἡμῶν Treg NA RP] – WH NIV **3:6** παρελάβοσαν Holmes WH^{marg} NA] παρέλαβετε WH Treg NIV; παρέλαβον RP **3:8** νυκτὸς καὶ ἡμέρας WH Treg NIV] νύκτα καὶ ἡμέραν RP **3:12** ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ WH Treg NIV] διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ RP **3:13** ἐγκακήσητε WH Treg NIV] ἐκκακήσητε RP **3:14** μὴ WH Treg NIV] καὶ μὴ RP **3:14** συναναμίγνυσθαι WH Treg NIV] συναναμίγνυσθε RP **3:18** ὑμῶν WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α

¹ Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ κατ' ἐπιταγὴν θεοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ Ἰησοῦ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν ² Τιμοθέω γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

³ Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευόμενος εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶν μὴ ἑτεροδιδασκαλεῖν ⁴ μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἵτινες ἐκζητήσεις παρέχουσι μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει— ⁵ τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου, ⁶ ὧν τινες ἀστοχήσαντες ἐξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, ⁷ θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἅ λέγουσιν μήτε περὶ τίνων διαβεβαιοῦνται.

⁸ Οἶδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται, ⁹ εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, πατρολώαις καὶ μητρολώαις, ἀνδροφόνοις, ¹⁰ πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἕτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται, ¹¹ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθη ἐγώ.

¹² Ἐγὼ τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἠγήσατο θέμενος εἰς διακονίαν, ¹³ τὸ πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ ὑβριστήν· ἀλλὰ ἠλεήθη, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ, ¹⁴ ὑπερεπλεόνασεν δὲ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ¹⁵ πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοὺς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι· ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ, ¹⁶ ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθη, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξηται Ἰησοῦς τὴν ἁπασαν μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεῦειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. ¹⁷ τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ, ἀοράτῳ, ἁμόνῳ θεῷ, τιμῇ καὶ δόξῃ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

¹⁸ Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγοῦσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, ¹⁹ ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἣν τινες ἀπώσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν· ²⁰ ὧν ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ Σατανᾷ ἵνα παιδευθῶσι μὴ βλασφημεῖν.

2

¹ Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, ² ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἡρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. ³ τοῦτο καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, ⁴ ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. ⁵ εἷς γὰρ θεός, εἷς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοὺς, ⁶ ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις· ⁷ εἰς ὃ ἐτέθη ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος—ἀλήθειαν λέγω, οὐ ψεύδομαι—διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ.

⁸ Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ. ⁹ ὡσαύτως καὶ γυναῖκας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν καὶ χρυσίῳ ἢ μαργαρίταις ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, ¹⁰ ἀλλ' ὃ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν. ¹¹ γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ

1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP 1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ RP
 1:2 πατρὸς WH Treg NIV] + ἡμῶν RP 1:4 ἐκζητήσεις WH Treg NIV] ζητήσεις RP 1:12 Χάριν WH Treg NIV
] Καὶ χάριν RP 1:13 τὸ WH Treg NIV] τὸν RP 1:16 Χριστὸς Ἰησοὺς WH Treg NIV] Ἰησοὺς Χριστὸς RP 1:16
 ἁπασαν WH Treg NIV] πᾶσαν RP 1:17 μόνῳ WH Treg NIV] + σοφῷ RP 1:18 στρατεύῃ WH NIV RP] στρατεύση
 Treg 2:3 τοῦτο WH Treg NIV] + γὰρ RP 2:7 λέγω WH Treg NIV] + ἐν Χριστῷ RP 2:8 διαλογισμοῦ Treg NIV
 RP] διαλογισμῶν WH 2:9 καὶ Treg NIV] - WH; + τὰς RP 2:9 καὶ WH Treg NIV] ἡ RP 2:9 χρυσίῳ WH NIV]
 χρυσῷ Treg RP

ὑποταγῇ· ¹² διδάσκειν δὲ γυναικὶ οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρός, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. ¹³ Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἶτα Εὕα· ¹⁴ καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἡπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἑξαπατηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγονεν. ¹⁵ σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἀγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

3

¹ Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπίσκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. ² δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίλημπτον εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν, ³ μὴ πάροινον, μὴ ᾧ πλήκτην, ἀλλὰ ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον, ⁴ τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος· ⁵ (εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδεν, πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπιμελήσεται;) ⁶ μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. ⁷ δεῖ δὲ καὶ μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἑξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμόν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου.

⁸ Διακόνους ὡσαύτως σεμνοῦς, μὴ διλόγους, μὴ οἶνω πολλῶ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, ⁹ ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς πίστεως ἐν καθαρᾷ συνειδήσει. ¹⁰ καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἶτα διακονεῖτωσαν ἀνέγκλητοι ὄντες. ¹¹ γυναῖκας ὡσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, νηφαλίους, πιστὰς ἐν πᾶσιν. ¹² διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων· ¹³ οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες βαθμὸν ἑαυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται καὶ πολλὴν παρρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

¹⁴ Ταῦτά σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρὸς σέ ἐν τάχει, ¹⁵ ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῇς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ ζῶντος, στῦλος καὶ ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας· ¹⁶ καὶ ὁμολογουμένως μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐσεβείας μυστήριον· ὅς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὥφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήμφθη ἐν δόξῃ.

4

¹ Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονται τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων ² ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυστηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, ³ κωλύοντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων ἃ ὁ θεὸς ἔκτισεν εἰς μετάλημψιν μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνώκοσι τὴν ἀλήθειαν. ⁴ ὅτι πᾶν κτίσμα θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον, ⁵ ἀγιάζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως.

⁶ Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς ἔση διάκονος ὁ Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας ἣ παρηκολούθηκας, ⁷ τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραῶδεις μύθους παραιτοῦ. γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν· ⁸ ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμος, ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὠφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. ⁹ πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ¹⁰ εἰς τοῦτο γὰρ κοπιῶμεν καὶ ὀνειδιζόμεθα, ὅτι ἡλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστιν σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν.

¹¹ Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. ¹² μηδεὶς σου τῆς νεότητος καταφρονεῖτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ. ¹³ ἕως ἔρχομαι πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. ¹⁴ μὴ ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοὶ διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. ¹⁵ ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερά ᾖ ᾧ πᾶσιν· ¹⁶ ἔπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ· ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

2:12 διδάσκειν δὲ γυναικὶ WH Treg NIV] Γυναικὶ δὲ διδάσκειν RP **2:14** ἑξαπατηθεῖσα WH Treg NIV] ἀπατηθεῖσα RP **3:3** πλήκτην WH Treg NIV] + μὴ αἰσχροκερδῆ RP **3:7** δὲ WH Treg NIV] + αὐτὸν RP **3:14** ἐν τάχει WH Treg NIV] τάχιον RP **3:16** Ὅς WH Treg NIV] θεὸς RP **4:6** Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **4:10** γὰρ WH Treg NIV] + καὶ RP **4:10** ὀνειδιζόμεθα RP] ἀγωνιζόμεθα WH Treg NIV **4:12** ἀγάπη WH Treg NIV] + ἐν πνεύματι RP **4:15** ἧ WH Treg NIV] + ἐν RP

5

¹ Πρεσβυτέρω μὴ ἐπιπλήξης, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα, νεωτέρους ὡς ἀδελφούς, ² πρεσβυτέρας ὡς μητέρας, νεωτέρας ὡς ἀδελφὰς ἐν πάσῃ ἀγνείᾳ.

³ Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. ⁴ εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὐσεβεῖν καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις, τοῦτο γάρ ἐστιν ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ⁵ ἢ δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη ἥλπικεν ἐπὶ θεὸν καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσιν καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας· ⁶ ἢ δὲ σπαταλῶσα ζῶσα τέθνηκεν. ⁷ καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίλημπτοι ὦσιν· ⁸ εἰ δέ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα οἰκείων οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἥρνηται καὶ ἔστιν ἀπίστου χειρὼν.

⁹ Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἐξήκοντα γεγонуῖα, ἐνὸς ἀνδρὸς γυνή, ¹⁰ ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἐξενεδόχησεν, εἰ ἀγίων πόδας ἐνίψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. ¹¹ νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσιν τοῦ Χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν, ¹² ἔχουσαι κρίμα ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν· ¹³ ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσιν, περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα. ¹⁴ βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν· ¹⁵ ἤδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ Σατανᾶ. ¹⁶ εἴ τις πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκεῖτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρεῖσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.

¹⁷ Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ· ¹⁸ λέγει γὰρ ἡ γραφή· Βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις, καὶ Ἄξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. ¹⁹ κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων· ²⁰ τοὺς ἀμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσιν. ²¹ διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλινιν. ²² χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἀμαρτίαις ἀλλοτρίαις· σεαυτὸν ἀγνὸν τήρει.

²³ Μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλὰ οἶνω ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχον καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας.

²⁴ Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἀμαρτίαι πρόδηλοί εἰσιν, προάγουσαι εἰς κρίσιν, τισὶν δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν· ²⁵ ὡσαύτως καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ πρόδηλα, καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύνανται.

6

¹ Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότης πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῇται. ² οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότης μὴ καταφρονεῖτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν· ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοὶ εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι.

Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει. ³ εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσι λόγοις, τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, ⁴ τετύφωται, μηδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί, ⁵ διαπαραιτριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. ⁶ ἔστιν δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκειᾶς· ⁷ οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα· ⁸ ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθυσόμεθα. ⁹ οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν· ¹⁰ ῥίζα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία, ἥς τινες ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως καὶ ἑαυτοὺς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς.

5:5 θεὸν NIV] τὸν θεὸν WH Treg RP 5:8 μάλιστα WH Treg NIV] + τῶν RP 5:8 προνοεῖ WH NIV RP] προνοεῖται Treg 5:16 τις WH Treg NIV] + πιστὸς ἢ RP 5:16 ἐπαρκεῖτω WH NIV RP] ἐπαρκείσθω Treg 5:20 τοὺς Treg NIV RP] + δὲ WH 5:21 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ RP 5:23 στόμαχον WH Treg NIV] + σου RP 5:25 ἔργα τὰ καλὰ WH Treg NIV] καλὰ ἔργα RP 5:25 πρόδηλα WH Treg NIV] + ἐστὶν RP 6:5 εὐσέβειαν WH Treg NIV] + Ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων RP 6:7 ὅτι WH Treg NIV] δηλὸν ὅτι RP

¹¹ Σὺ δέ, ὦ ἄνθρωπε Θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραῦπαθίαν. ¹² ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς ἣν ἐκλήθης καὶ ὁμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων. ¹³ παραγγέλλω σοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶοντος τὰ πάντα καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν, ¹⁴ τηρῆσαί σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον ἀνεπίλημπτον μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ¹⁵ ἣν καιροῖς ἰδίους δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων, ¹⁶ ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ὦ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον· ἀμήν.

¹⁷ Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παράγγελλε μὴ ὑψηλοφρονεῖν μηδὲ ἡλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ' ἐπὶ Θεῷ τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν, ¹⁸ ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, ¹⁹ ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς ὄντως ζωῆς.

²⁰ ὦ Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κenoφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως, ²¹ ἥν τινες ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἡστόχησαν.

Ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β

¹ Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος θεοῦ κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ² Τιμοθέω ἀγαπητῷ τέκνῳ· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

³ Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνησίαν ἐν ταῖς δεήσεσίν μου, νυκτὸς καὶ ἡμέρας ⁴ ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ ⁵ ὑπόμνησιν ἁβύθων τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἣτις ἐνώκησεν πρῶτον ἐν τῇ μάμμῃ σου Λωΐδι καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκη, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. ⁶ δι' ἣν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, ὃ ἐστὶν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου· ⁷ οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ.

⁸ Μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν θεοῦ, ⁹ τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει ἁγία, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν ἀλλὰ κατὰ ἰδίαν πρόθεσιν καὶ χάριν, τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰώνιων, ¹⁰ φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, ¹¹ εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος. ¹² δι' ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι, οἶδα γὰρ ᾧ πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατὸς ἐστὶν τὴν παραθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν. ¹³ ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαίνοντων λόγων ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ¹⁴ τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἁγίου τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν.

¹⁵ Οἶδας τοῦτο ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστὶν Φύγελος καὶ Ἑρμογένης. ¹⁶ δῶν ἔλεος ὁ κύριος τῷ Ὀνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξεν, καὶ τὴν ἄλυσίν μου οὐκ ἐπαισχύνθη· ¹⁷ ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ σπουδαίως ἐζήτησέν με καὶ εὔρεν— ¹⁸ δῶν αὐτῷ ὁ κύριος εὐρεῖν ἔλεος παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ—καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησεν, βέλτιον σὺ γινώσκεις.

2

¹ Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ² καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἐτέρους διδάξαι. ³ συγκακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης Ἰησοῦ Χριστοῦ. ⁴ οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ· ⁵ ἐὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ· ⁶ τὸν κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. ⁷ νόει ὅδ' ἔλεγω· δώσει γὰρ σοὶ ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσιν.

⁸ Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἐγγεγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαυὶδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου· ⁹ ἐν ᾧ κακοπαθὼ μέχρι δεσμῶν ὡς κακοῦργος, ἀλλὰ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ οὐ δέδεται· ¹⁰ διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσιν τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου. ¹¹ πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν· ¹² εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν· εἰ ἀρνησόμεθα, κάκεῖνος ἀρνήσεται ἡμᾶς· ¹³ εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει· ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν οὐ δύναται.

¹⁴ Ταῦτα ὑπομίμησκε, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ κυρίου, μὴ λογομαχεῖν, ἐπ' οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκουόντων. ¹⁵ σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστῆσαι τῷ θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. ¹⁶ τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας

1:1 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV | Ἰησοῦ Χριστοῦ RP 1:5 λαβῶν WH Treg NIV | λαμβάνων RP 1:10 Ἰησοῦ Χριστοῦ RP | Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV 1:11 διδάσκαλος WH NIV | + ἐθνῶν Treg RP 1:17 σπουδαίως WH Treg NIV | σπουδαιότερον RP 2:3 συγκακοπάθησον WH Treg NIV | Σὺ οὖν κακοπάθησον RP 2:3 Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV | Ἰησοῦ Χριστοῦ RP 2:7 ὁ WH Treg NIV | ἃ RP 2:7 δώσει WH Treg NIV | δῶν RP 2:12 ἀρνησόμεθα WH Treg NIV | ἀρνούμεθα RP 2:13 ἀρνήσασθαι RP | + γὰρ WH Treg NIV 2:14 κυρίου RP | θεοῦ WH Treg NIV 2:14 ἐπ' WH Treg NIV | εἰς RP

περιίτασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας, ¹⁷ καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἔξει· ὧν ἔστιν Ὑμέναιος καὶ Φίλητος, ¹⁸ οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἡστόχησαν, ῥέγοντες ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσιν τὴν τινων πίστιν. ¹⁹ ὁ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἔστηκεν, ἔχων τὴν σφραγίδα ταύτην· Ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καὶ· Ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα κυρίου.

²⁰ Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστιν μόνον σκευὴ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν ἃ δὲ εἰς ἀτιμίαν· ²¹ ἐὰν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκευὸς εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον, εὖχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον. ²² τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε, δίδωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας. ²³ τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννῶσι μάχας· ²⁴ δοῦλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλὰ ἥπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, ²⁵ ἐν πραΰτητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, ²⁶ καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

3

¹ Τοῦτο δὲ γίνωσκε ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί· ² ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, ³ ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, ⁴ προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, ⁵ ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἡρνημένοι· καὶ τούτους ἀποτρέπου. ⁶ ἐκ τούτων γὰρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας καὶ αἰχμαλωτίζοντες γυναικάρια σεσωρευμένα ἀμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, ⁷ πάντοτε μανθάνοντα καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. ⁸ ὃν τρόπον δὲ Ἰάννης καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. ⁹ ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον, ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο.

¹⁰ Σὺ δὲ παρηκολούθησάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, ¹¹ τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις, οἷους διωγμοὺς ὑπήνεγκα· καὶ ἐκ πάντων με ἐρρύσατο ὁ κύριος. ¹² καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες ὥσπερ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται· ¹³ πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. ¹⁴ σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστάθης, εἰδὼς παρὰ τίνων ἔμαθες, ¹⁵ καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους ἱερὰ γράμματα οἶδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσει εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ¹⁶ πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγμόν, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ, ¹⁷ ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος.

4

¹ Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Ἰησοῦ τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· ² κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως, ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ. ³ ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύουσιν διδασκάλους κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν, ⁴ καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοήν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. ⁵ σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, κακοπάθησον, ἔργον ποιήσον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον.

2:18 λέγοντες WH Treg] + τὴν NIV RP **2:21** εὖχρηστον WH Treg NIV] καὶ εὖχρηστον RP **2:25** δῶν NIV] δῶν WH Treg; δῶ RP **3:6** αἰχμαλωτίζοντες WH Treg NIV] αἰχμαλωτεύοντες RP **3:10** παρηκολούθησάς WH Treg NIV] παρηκολούθηκάς RP **3:12** ζῆν εὐσεβῶς WH Treg] εὐσεβῶς ζῆν NIV RP **3:14** τίνων WH Treg NIV] τίνος RP **3:15** ἱερὰ WH] τὰ ἱερὰ Treg NIV RP **3:16** ἔλεγμόν WH Treg NIV] ἔλεγχον RP **4:1** Διαμαρτύρομαι WH Treg NIV] + οὖν ἐγὼ RP **4:1** Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV] τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ RP **4:1** καὶ WH Treg NIV] κατὰ RP **4:3** ἰδίας ἐπιθυμίας WH Treg NIV] ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας RP

⁶ Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφέστηκεν. ⁷ τὸν καλὸν ἀγῶνα ἠγωνίσμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα. ⁸ λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής, οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ ἀλλὰ καὶ πᾶσιν τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.

⁹ Σπούδασον ἐλθεῖν πρὸς με ταχέως. ¹⁰ Δημᾶς γάρ με ἐγκατέλειπεν ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην, Κρήσκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν. ¹¹ Λουκᾶς ἐστὶν μόνος μετ' ἐμοῦ. Μᾶρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ, ἔστιν γάρ μοι εὐχρηστος εἰς διακονίαν, ¹² Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἑφεσον. ¹³ τὸν φαιλόνην, ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ Κάρπῳ, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. ¹⁴ Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλὰ μοι κακὰ ἐνεδείξατο—ἀποδώσει αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ— ¹⁵ ὃν καὶ σὺ φυλάσσου, λίαν γὰρ ἀντέστη τοῖς ἡμετέροις λόγοις.

¹⁶ Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδεὶς μοι παρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον. μὴ αὐτοῖς λογισθεῖν— ¹⁷ ὁ δὲ κύριός μοι παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέν με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ καὶ ἀκούσωσιν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐρρυσθῇ ἐκ στόματος λέοντος. ¹⁸ ῥύσεται με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

¹⁹ Ἀσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν καὶ τὸν Ὀνησιφόρου οἶκον. ²⁰ Ἑραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ, Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. ²¹ Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. Ἀσπάζεται σε Εὐβουλος καὶ Πούδης καὶ Λίνος καὶ Κλαυδία καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.

²² Ὁ κύριος μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

4:6 ἀναλύσεώς μου WH Treg NIV] ἐμῆς ἀναλύσεως RP 4:7 καλὸν ἀγῶνα WH Treg NIV] ἀγῶνα τὸν καλὸν RP
 4:10 ἐγκατέλειπεν Treg NIV RP] ἐγκατέλειπεν WH 4:13 ἀπέλιπον Treg NIV RP] ἀπέλειπον WH 4:14 ἀποδώσει
 WH Treg NIV] ἀποδώῃ RP 4:15 ἀντέστη WH Treg NIV] ἀνθέστηκεν RP 4:16 παρεγένετο WH Treg NIV]
 συμπαρεγένετο RP 4:16 ἐγκατέλιπον Treg NIV RP] ἐγκατέλειπον WH 4:17 ἀκούσωσιν WH Treg NIV] ἀκούσῃ RP
 4:18 ῥύσεται WH Treg NIV] Καὶ ῥύσεται RP 4:20 ἀπέλιπον Treg NIV RP] ἀπέλειπον WH 4:22 κύριος WH Treg
 NIV] + Ἰησοῦς χριστὸς RP 4:22 ὑμῶν WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

¹ Παῦλος δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν ² ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς θεὸς πρὸ χρόνων αἰώνιων ³ ἐφάνέρωσεν δὲ καιροῖς ἰδίους, τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθη ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, ⁴ τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν· χάρις ἡ καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Ἰησοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

⁵ Τούτου χάριν ἀπέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγὼ σοι διεταξάμην, ⁶ εἴ τίς ἐστὶν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἁσωτίας ἢ ἀνυπότακτα. ⁷ δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι ὡς θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ⁸ ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, ⁹ ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαίνουσῃ καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν.

¹⁰ Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ ἡ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ τῆς περιτομῆς, ¹¹ οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν, οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσιν διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ αἰσχροῦ κέρδους χάριν. ¹² εἰπέν τις ἐξ αὐτῶν, ἴδιος αὐτῶν προφήτης, Κρήτες αἰεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί· ¹³ ἡ μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει, ¹⁴ μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφόμενων τὴν ἀλήθειαν. ¹⁵ πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιαμμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρὸν, ἀλλὰ μεμιάνται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. ¹⁶ θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

2

¹ Σὺ δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαίνουσῃ διδασκαλίᾳ. ² πρεσβύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνοὺς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ.

³ Πρεσβύτειδας ὡσαύτως ἐν καταστάματι ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους ἡ μηδὲ οἶνω πολλῷ δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους, ⁴ ἵνα ἡ σωφρονίζωσι τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους, ⁵ σώφρονας, ἀγνάς, οἰκουργοὺς, ἀγαθὰς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίους ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημῇται.

⁶ Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν· ⁷ περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἡ ἀφθορίαν, ἡ σεμνότητα, ⁸ λόγον ὑγιῆ ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ μηδὲν ἔχων ἡ λέγειν περὶ ἡμῶν ἡ φαῦλον.

⁹ Δούλους ἰδίους δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι ἐν πᾶσιν, εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, ¹⁰ μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ ἡ πᾶσαν πίστιν ἐνδεικνυμένους ἀγαθὴν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν ἡ τὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν.

¹¹ Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις ¹² παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ¹³ προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν ἡ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ¹⁴ ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἵνα λυτρώσῃται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ καθάρσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων.

¹⁵ Ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει καὶ ἔλεγε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς· μηδεὶς σου περιφρονεῖτω.

1:4 καὶ WH Treg NIV] ἔλεος RP 1:4 Χριστοῦ ἡ Ἰησοῦ WH Treg NIV] κυρίου ἡ Ἰησοῦ χριστοῦ RP 1:5 ἀπέλιπόν Treg NIV] ἀπέλειπον WH; κατέλειπον RP 1:10 καὶ RP] - WH Treg NIV 1:10 τῆς WH Treg NIV] - RP 1:15 πάντα WH Treg NIV] + μὲν RP 2:3 μηδὲ WH Treg] μὴ NIV RP 2:4 σωφρονίζωσι[v] WH NIV RP] σωφρονίζουσιν Treg 2:5 οἰκουργοὺς WH Treg NIV] οἰκουροὺς RP 2:7 ἀφθορίαν WH Treg NIV] ἀδιαφθορίαν RP 2:7 σεμνότητα WH Treg NIV] + ἀφθαρείαν RP 2:8 λέγειν περὶ ἡμῶν WH Treg NIV] περὶ ἡμῶν λέγειν RP 2:10 πᾶσαν πίστιν WH Treg NIV] πίστιν πᾶσαν RP 2:10 τὴν WH Treg NIV] - RP 2:11 θεοῦ WH Treg NIV] + ἡ RP 2:13 ἡ Ἰησοῦ Χριστοῦ NIV RP] Χριστοῦ ἡ Ἰησοῦ WH Treg

3

¹ Ὑπομίμνησκε αὐτοὺς ἄρχαῖς ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοίμους εἶναι, ² μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραῦτητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους. ³ ἦμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισοῦντες ἀλλήλους. ⁴ ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιланθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, ⁵ οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ἃ ἐποιήσαμεν ἡμεῖς ἀλλὰ κατὰ τὸ αὐτοῦ ἔλεος ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λουτροῦ παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἁγίου, ⁶ οὗ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, ⁷ ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι κληρονόμοι γενηθῶμεν κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου.

⁸ Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσιν καλῶν ἔργων προϊστασθαι οἱ πεπιστευκότες θεῷ. ταῦτά ἐστιν καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις· ⁹ μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς περιῖστασο, εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. ¹⁰ αἵρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, ¹¹ εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ ἀμαρτάνει, ὣν αὐτοκατάκριτος.

¹² Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρὸς σὲ ἢ Τυχικόν, σπούδασον ἐλθεῖν πρὸς με εἰς Νικόπολιν, ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. ¹³ ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλῶν σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπη. ¹⁴ μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προϊστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι.

¹⁵ Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.

3:1 ἀρχαῖς WH Treg NIV] + καὶ RP 3:5 ἃ WH Treg NIV] ὧν RP 3:5 τὸ αὐτοῦ ἔλεος WH Treg NIV] τὸν αὐτοῦ ἔλεον RP 3:7 γενηθῶμεν WH Treg NIV] γενώμεθα RP 3:8 ἐστὶν WH Treg NIV] + τὰ RP 3:9 ἔρεις Treg NIV RP] ἔριν WH 3:13 Ἀπολλῶν WH NIV] Ἀπολλῶ Treg RP 3:15 ὑμῶν WH Treg NIV] + Ἀμῆν RP

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

¹ Παῦλος δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν ² καὶ Ἀπφία τῇ ἀδελφῇ καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συστρατιώτῃ ἡμῶν καὶ τῇ κατ' οἶκόν σου ἐκκλησίᾳ· ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

⁴ Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε μνησίαν σου ποιούμενος ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ⁵ ἀκούων σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν ἣν ἔχεις πρὸς τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ⁶ ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργῆς γένηται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ἡμῖν εἰς Χριστόν· ⁷ χαρὰν γὰρ πολλὴν ἔσχον καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἁγίων ἀναπέπαιται διὰ σοῦ, ἀδελφέ.

⁸ Διό, πολλὴν ἐν Χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον, ⁹ διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτερος νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ— ¹⁰ παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς Ὀνήσιμον, ¹¹ τὸν ποτέ σοι ἄχρηστον νυνὶ δὲ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὐχρηστον, ¹² ὃν ἀνέπεμψά σοι αὐτόν, τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα· ¹³ ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἐμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ μοι διακονῇ ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου, ¹⁴ χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾗ ἀλλὰ κατὰ ἐκούσιον· ¹⁵ τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὥραν ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς, ¹⁶ οὐκέτι ὡς δοῦλον ἀλλὰ ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσω δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ.

¹⁷ Εἰ οὖν με ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ αὐτόν ὡς ἐμέ. ¹⁸ εἰ δέ τι ἡδίκησέν σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγα· ¹⁹ ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτὸν μοι προσοφείλεις. ²⁰ ναί, ἀδελφέ, ἐγὼ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν Χριστῷ. ²¹ πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ἃ λέγω ποιήσεις. ²² ἅμα δὲ καὶ ἐτοίμαζέ μοι ξενίαν, ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.

²³ Ἀσπάζεται σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ²⁴ Μάρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου.

²⁵ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν.

1:2 ἀδελφῇ WH Treg NIV | ἀγαπητῇ RP **1:5** πρὸς NIV RP | εἰς WH Treg **1:6** τοῦ WH NIV RP | – Treg **1:6** Χριστόν WH Treg NIV | + Ἰησοῦν RP **1:7** χαρὰν WH Treg NIV | χάριν RP **1:7** πολλὴν ἔσχον WH Treg NIV | ἔχομεν πολλὴν RP **1:9** Χριστοῦ Ἰησοῦ WH Treg NIV | Ἰησοῦ Χριστοῦ RP **1:10** δεσμοῖς WH Treg NIV | + μου RP **1:11** δὲ WH Treg RP | + καὶ NIV **1:12** σοι αὐτόν ... σπλάγχνα WH Treg NIV | σὺ δὲ αὐτόν ... σπλάγχνα προσλαβοῦ RP **1:13** μοι διακονῇ WH Treg NIV | διακονῇ μοι RP **1:18** ἐλλόγα WH Treg NIV | ἐλλόγει RP **1:20** Χριστῷ WH Treg NIV | κυρίῳ RP **1:21** ἃ WH Treg NIV | ὃ RP **1:23** Ἀσπάζεται WH Treg NIV | Ἀσπάζονται RP **1:25** κυρίου WH NIV | + ἡμῶν Treg RP **1:25** ὑμῶν WH Treg NIV | + Ἀμὴν RP

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

¹ Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις ² ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας· ³ ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως, 'δι' αὐτοῦ' καθαρισμόν 'τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος' ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, ⁴ τοσοῦτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα.

⁵ Τίνι γὰρ εἶπέν ποτε τῶν ἀγγέλων· Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε, καὶ πάλιν· Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν; ⁶ ὅταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει· Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. ⁷ καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἀγγέλους λέγει· Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα· ⁸ πρὸς δὲ τὸν υἱόν· Ὁ θρόνος σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, 'καὶ ἡ ῥάβδος τῆς εὐθύτητος' ῥάβδος τῆς βασιλείας σου. ⁹ ἠγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε ὁ θεός, ὁ θεός σου, ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου· ¹⁰ καί· Σὺ κατ' ἀρχάς, κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί· ¹¹ αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, ¹² καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἐλίξεις αὐτούς, 'ὡς ἱμάτιον' καὶ ἀλλαγήσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν. ¹³ πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέν ποτε· Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; ¹⁴ οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;

2

¹ Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως 'προσέχειν ἡμᾶς' τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μήποτε παραρυῶμεν. ² εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοή ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, ³ πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας, ἥτις, ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, ⁴ συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν καὶ ποικίλαις δυνάμεσιν καὶ πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν;

⁵ Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἧς λαλοῦμεν· ⁶ διεμαρτύρατο δὲ πού τις λέγων· Τί ἐστὶν ἄνθρωπος ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ, ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν; ⁷ ἡλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους, δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν, ⁸ πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ· ἐν 'τῷ γὰρ' ὑποτάξαι τὰ πάντα οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον. νῦν δὲ οὕπῳ ὀρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα· ⁹ τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ἡλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως 'χωρὶς θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσῃται θανάτου.

¹⁰ Ἐπρεπεν γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. ¹¹ ὃ τε γὰρ ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι ἐξ ἑνὸς πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, ¹² λέγων· Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε· ¹³ καὶ πάλιν· Ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' αὐτῷ· καὶ πάλιν· Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἃ μοι ἔδωκεν ὁ θεός.

¹⁴ Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινώνηκεν 'αἵματος καὶ σαρκός', καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχευ τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἔστι τὸν διάβολον,

1:2 ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας WH Treg NIV] τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν RP **1:3** δι' αὐτοῦ Holmes] αὐτοῦ WH Treg NIV; αὐτοῦ δι' ἑαυτοῦ RP **1:3** τῶν ἁμαρτιῶν ποιησάμενος WH Treg NIV] ποιησάμενος τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν RP **1:8** καὶ ἡ ῥάβδος τῆς εὐθύτητος WH Treg NIV] ῥάβδος εὐθύτητος ἡ RP **1:8** σου Treg NIV RP] αὐτοῦ WH **1:12** ὡς ἱμάτιον WH Treg NIV] - RP **2:1** προσέχειν ἡμᾶς WH Treg NIV] ἡμᾶς προσέχειν RP **2:7** αὐτόν NIV RP] + καὶ κατέστησας αὐτόν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου WH Treg **2:8** τῷ γὰρ WH Treg NIV] γὰρ τῷ RP **2:8** ὑποτάξαι Holmes WH^{marg}] + αὐτῷ WH Treg NIV RP **2:9** χωρὶς Holmes] χάριτι WH Treg NIV RP **2:14** αἵματος καὶ σαρκός WH Treg NIV] σαρκός καὶ αἵματος RP

¹⁵ καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. ¹⁶ οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραάμ ἐπιλαμβάνεται. ¹⁷ ὅθεν ὥφειλεν κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν, εἰς τὸ ἰλάσκεσθαι τὰς ἀμαρτίας τοῦ λαοῦ. ¹⁸ ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθεὶς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

3

¹ Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν, ² πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτὸν ὡς καὶ Μωϋσῆς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. ³ πλείονος γὰρ οὗτος δόξης παρὰ Μωϋσῆν ἠξίωται καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν. ⁴ πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπὸ τινος, ὁ δὲ πάντα κατασκευάσας θεός. ⁵ καὶ Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὡς θερατῶν εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων, ⁶ Χριστὸς δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ. ὅς οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐὰν τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος κατὰσχωμεν.

⁷ Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, ⁸ μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ⁹ οὗ ἐπείρασαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου ¹⁰ τεσσεράκοντα ἔτη διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ταύτῃ καὶ εἶπον· Αἰὲ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδοὺς μου. ¹¹ ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου· Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. ¹² βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἐν τινὶ ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ ζῶντος, ¹³ ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἐκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ Σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτῃ τῆς ἀμαρτίας. ¹⁴ μέτοχοι γὰρ τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν, ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατὰσχωμεν. ¹⁵ ἐν τῷ λέγεσθαι· Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, Μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ. ¹⁶ τίνες γὰρ ἀκούσαντες παρεπύκρναν; ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξεληθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέως; ¹⁷ τίσιν δὲ προσώχθισεν τεσσεράκοντα ἔτη; οὐχὶ τοῖς ἀμαρτήσασιν, ὧν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ; ¹⁸ τίσιν δὲ ὤμοσεν μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν; ¹⁹ καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν.

4

¹ Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι. ² καὶ γὰρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι καθάπερ κἀκεῖνοι, ἀλλ' οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ συγκεκρασμένους τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. ³ εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἶρηκεν· Ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου, καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων, ⁴ εἶρηκεν γὰρ που περὶ τῆς ἐβδόμης οὕτως· Καὶ κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ, ⁵ καὶ ἐν τούτῳ πάλιν· Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. ⁶ ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπειθειαν, ⁷ πάλιν τινὰ ὀρίζει ἡμέραν, Σήμερον, ἐν Δαυὶδ λέγων μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς προεῖρηται, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν. ⁸ εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοὺς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. ⁹ ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. ¹⁰ ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ θεός. ¹¹ σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας.

3:1 Ἰησοῦν WH Treg NIV] + Χριστόν RP **3:2** ἐν Holmes WH^{marg}] + ὅλῳ WH Treg NIV RP **3:3** οὗτος δόξης WH Treg NIV] δόξης οὗτος RP **3:4** δὲ WH Treg NIV] + τὰ RP **3:6** ὅς Holmes] οὗ WH Treg NIV RP **3:6** ἐὰν WH Treg] ἐάνπερ NIV RP **3:6** ἐλπίδος NIV] + μέχρι τέλους βεβαίαν WH Treg RP **3:9** ἐπείρασαν WH Treg NIV] + με RP **3:9** ἐν δοκιμασίᾳ WH Treg NIV] ἐδοκιμασάν με RP **3:10** ταύτῃ WH Treg NIV] ἐκείνῃ RP **3:13** τις ἐξ ὑμῶν WH Treg NIV] ἐξ ὑμῶν τις RP **3:14** τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν WH Treg NIV] γεγόναμεν τοῦ Χριστοῦ RP **4:2** συγκεκρασμένους Treg NA] συνκεκρασμένους WH; συγκεκρασμένος NIV; συγκεκραμένους RP **4:3** εἰς Holmes WH^{marg}] + τὴν WH Treg NIV RP **4:7** προεῖρηται WH Treg NIV] εἶρηται RP

¹² Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ ἐνεργῆς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς· καὶ πνεύματος, ἀρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας· ¹³ καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανῆς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνά καὶ τετραηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

¹⁴ Ἐχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρανούς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας· ¹⁵ οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθεῖν ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, ἡμῶν πεπειρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας. ¹⁶ προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεος καὶ χάριν εὐρωμεν εἰς εὐκαιρον βοήθειαν.

5

¹ Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, ² μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περικείται ἀσθένειαν, ³ καὶ δι' αὐτὴν ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ αὐτοῦ προσφέρειν περὶ ἁμαρτιῶν. ⁴ καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθὼς περ καὶ Ἀαρών.

⁵ Οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν γεννηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν· Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε· ⁶ καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ, ⁷ ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, ⁸ καίπερ ὢν υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπακοήν, ⁹ καὶ τελειωθείς ἐγένετο πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ· αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου, ¹⁰ προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ.

¹¹ Περὶ οὗ πολλὸς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεὶ νωθοὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς· ¹² καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρεῖαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς τινὰ τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ, καὶ γεγόνατε χρεῖαν ἔχοντες γάλακτος, οὐ στερεᾶς τροφῆς. ¹³ πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης, νήπιος γάρ ἐστιν· ¹⁴ τελείων δὲ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἔξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἐχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

6

¹ Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ θεόν, ² βαπτισμῶν ἡ διδασκίαν ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν καὶ κρίματος αἰωνίου. ³ καὶ τοῦτο ποιήσομεν ἅνπερ ἐπιτρέπη ὁ θεός. ⁴ Ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας γευσασμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου καὶ μετόχους γεννηθέντας πνεύματος ἁγίου ⁵ καὶ καλὸν γευσασμένους θεοῦ ῥῆμα δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, ⁶ καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας. ⁷ γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς ἐρχόμενον πολλακίς ὑετόν, καὶ τίκτουσα βοτάνην εὐθετον ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ· ⁸ ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς, ἥς τὸ τέλος εἰς καῦσιν.

⁹ Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτως λαλοῦμεν· ¹⁰ οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν· καὶ τῆς ἀγάπης ἥς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες. ¹¹ ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν

4:12 καὶ WH Treg NIV] τε καὶ RP 4:15 πεπειρασμένον WH Treg NIV] πεπειραμένον RP 5:3 δι' αὐτὴν WH Treg NIV] διὰ ταύτην RP 5:3 αὐτοῦ Holmes] ἑαυτοῦ WH Treg RP; αὐτοῦ NIV 5:3 περὶ WH Treg NIV] ὑπὲρ RP 5:4 καθὼς περ WH Treg NIV] καθάπερ RP 5:9 πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ WH Treg NIV] τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν RP 5:12 τινὰ WH NIV] τίνα Treg RP 5:12 οὐ WH] καὶ οὐ Treg NIV RP 6:2 διδασκίαν WH] διδασκίαν Treg NIV RP 6:2 τε Treg NIV RP] – WH 6:3 ποιήσομεν WH Treg NIV] ποιήσωμεν RP 6:7 ἐρχόμενον πολλακίς WH Treg NIV] πολλακίς ἐρχόμενον RP 6:10 καὶ WH Treg NIV] + τοῦ κόπου RP

ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους, ¹² ἵνα μὴ νωθοὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας.

¹³ Τῷ γὰρ Ἀβραάμ ἐπαγγειλάμενος ὁ θεός, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχεν μείζονος ὁμόσαι, ὥμοσεν καθ' ἑαυτοῦ, ¹⁴ λέγων· Ἐἰ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε· ¹⁵ καὶ οὕτως μακροθυμήσας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας. ¹⁶ ἄνθρωποι γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὁμνύουσιν, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος· ¹⁷ ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδείξει τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ, ¹⁸ ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος· ¹⁹ ἦν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς, ἄσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, ²⁰ ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσηλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

7

¹ Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισέδεκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας Ἀβραάμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων καὶ εὐλόγησας αὐτόν, ² ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ, πρῶτον μὲν ἐρμηνευόμενος βασιλεὺς δικαιοσύνης ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὃ ἐστὶν βασιλεὺς εἰρήνης, ³ ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υἱῷ τοῦ θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.

⁴ Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος ᾧ δεκάτην Ἀβραάμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. ⁵ καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν υἱῶν Λευὶ τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ' ἐστὶν τοὺς ἀδελφούς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ· ⁶ ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ αὐτῶν δεδεκάτωκεν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκεν. ⁷ χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. ⁸ καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. ⁹ καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν, δι' Ἀβραάμ καὶ Λευὶ ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτωται, ¹⁰ ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν ὅτε συνήντησεν αὐτῷ Ὁ Μελχισέδεκ.

¹¹ Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευιτικῆς ἱερωσύνης ἦν, ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῆς ἑνενομοθέτῃται, τίς ἔτι χρεῖα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι; ¹² μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται. ¹³ ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα φυλῆς ἐτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχηκεν τῷ θυσιαστηρίῳ· ¹⁴ πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν περὶ ἱερέων οὐδὲν Μωϋσῆς ἐλάλησεν.

¹⁵ Καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισέδεκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, ¹⁶ ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκίνης γέγονεν ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου, ¹⁷ μαρτυρεῖται γὰρ ὅτι Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισέδεκ. ¹⁸ ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούσης ἐντολῆς διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενές καὶ ἀνωφελές, ¹⁹ οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ.

²⁰ Καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὀρκωμοσίας (οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὀρκωμοσίας εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ²¹ ὁ δὲ μετὰ ὀρκωμοσίας διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν· Ὡμοσεν κύριος, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα), ²² κατὰ τοσοῦτο κρείττονος διαθήκης γέγονεν ἕγγυος Ἰησοῦς.

²³ Καὶ οἱ μὲν πλείονες εἰσιν γεγονότες ἱερεῖς διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν· ²⁴ ὁ δὲ διὰ τὸ μένειν αὐτόν εἰς τὸν αἰῶνα ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύνην· ²⁵ ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελές δύναται τοὺς προσερχομένους δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν.

6:14 Εἰ WH Treg NIV] ἦ RP 6:16 ἄνθρωποι WH Treg NIV] + μὲν RP 6:18 θεόν WH Treg RP] τὸν θεόν NIV
6:19 ἀσφαλῆ WH NIV RP] ἀσφαλῆν Treg 7:1 ὁ WH NIV RP] ὃς Treg 7:4 ᾧ WH Treg] + καὶ NIV RP 7:6 Ἀβραάμ WH Treg NIV] τὸν Ἀβραάμ RP 7:10 Μελχισέδεκ WH Treg NIV] ὁ Μελχισέδεκ RP 7:11 αὐτῆς WH Treg NIV] αὐτῇ RP 7:11 νενομοθέτῃται WH Treg NIV] νενομοθέτητο RP 7:14 περὶ ἱερέων οὐδὲν WH Treg NIV] οὐδὲν περὶ ἱερωσύνης RP 7:16 σαρκίνης WH Treg NIV] σαρκικῆς RP 7:17 μαρτυρεῖται WH Treg NIV] μαρτυρεῖ RP 7:21 αἰῶνα WH Treg NIV] + κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ RP 7:22 τοσοῦτο WH Treg NIV] τοσοῦτον RP 7:22 κρείττονος Treg RP] καὶ κρείττονος WH NIV

²⁶ Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἵνα καὶ ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος· ²⁷ ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ (τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ ἑαυτὸν ἀνενέγκας)· ²⁸ ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον υἱόν, εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

8

¹ Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ² τῶν ἁγίων λειτουργὸς καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπηξεν ὁ κύριος, ἵνα οὐκ ἄνθρωπος. ³ πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ. ⁴ εἰ μὲν οὖν ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ' ἂν ἦν ἱερεὺς, ὄντων τῶν προσφερόντων κατὰ τὸν νόμον τὰ δῶρα· ⁵ (οἵτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεκλημάτισται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν, Ὅρα γάρ, φησὶν, ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὄρει)· ⁶ γυνὴ δὲ διαφορωτέρας τέτυχεν λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστιν διαθήκης μεσίτης, ἣτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτῃται.

⁷ Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος· ⁸ μεμφόμενος γὰρ αὐτοὺς λέγει· Ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινὴν, ⁹ οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, ἀλλὰ ἐμέλησα αὐτῶν, λέγει κύριος. ¹⁰ ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδούς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν. ¹¹ καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων· Γινώθι τὸν κύριον, ὅτι πάντες εἰδῆσουσίν με ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου αὐτῶν. ¹² ὅτι ἴλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. ¹³ ἐν τῷ λέγειν Καινὴν πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην, τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

9

¹ Εἶχε μὲν οὖν ἡ πρώτη δικαιώματα λατρείας τὸ τε ἅγιον κοσμικόν. ² σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη ἐν ἣ ἡ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἣτις λέγεται Ἁγία· ³ μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη Ἁγία Ἀγίων, ⁴ χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ἣ ὁ στάμνος χρυσοῦ ἔχουσα τὸ μάννα καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης, ⁵ ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβὶν δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος.

⁶ Τοῦτων δὲ οὕτως κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διὰ παντὸς εἰσίσαισιν οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες, ⁷ εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ χωρὶς αἵματος, ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων, ⁸ τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης στάσιν, ⁹ ἣτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ἣν δῶρά τε καὶ θυσαίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, ¹⁰ μόνον ἐπὶ βρώμασιν καὶ πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, ἵνα δικαιώματα σαρκὸς μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.

¹¹ Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν γενομένων ἀγαθῶν διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς οὐ χειροποιήτου, τοῦτ' ἔστιν οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, ¹² οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος, εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὐράμενος. ¹³ εἰ γὰρ τὸ

7:26 καὶ WH Treg NIV] - RP 8:2 οὐκ WH Treg NIV] καὶ οὐκ RP 8:4 οὖν WH Treg NIV] γὰρ RP 8:4 ὄντων WH Treg NIV] + τῶν ἱερέων RP 8:4 νόμον WH Treg NIV] τὸν νόμον RP 8:6 νυνὶ Treg NIV RP] νῦν WH 8:8 αὐτοὺς WH NIV] αὐτοῖς Treg RP 8:11 μικροῦ WH Treg NIV] + αὐτῶν RP 8:12 αὐτῶν WH Treg NIV] + καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν RP 9:1 οὖν Holmes WH^{marg}] + καὶ WH Treg NIV RP 9:3 Ἁγία Ἀγίων WH NIV RP] τὰ ἅγια τῶν ἁγίων Treg 9:9 ἦν WH Treg NIV] ὄν RP 9:10 δικαιώματα WH NIV] καὶ δικαιώματα Treg; καὶ δικαιώμασιν RP 9:11 γενομένων WH NIV] μελλόντων Treg RP

αἷμα ῥάγων καὶ ταύρων καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους ἀγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, ¹⁴ πόσω μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἁμωμον τῷ θεῷ, καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ἡμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι.

¹⁵ Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἐστίν, ὅπως θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κληρονομίας. ¹⁶ ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου. ¹⁷ διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ ῥμήποτε ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος. ¹⁸ ὅθεν οὐδὲ ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος ἐγκεκαίνισται. ¹⁹ λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ τὸν νόμον ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν ῥόσων μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὕσώπου αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐράντισεν, ²⁰ λέγων· Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός· ²¹ καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως ἐράντισεν. ²² καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεςις.

²³ Ἀνάγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τούτοις καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσι θυσίαις παρὰ ταύτας. ²⁴ οὐ γὰρ εἰς χειροποίητα εἰσῆλθεν ἅγια Χριστός, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν. ²⁵ οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτόν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτὸν ἐν αἵματι ἄλλοτρίῳ, ²⁶ ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· νυνὶ δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν ἁμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. ²⁷ καὶ καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις, ²⁸ οὕτως καὶ ὁ Χριστός, ἅπαξ προσενηχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.

10

¹ Σκιὰν γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκές οὐδέποτε δύναται τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι. ² ἐπεὶ οὐκ ἂν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἁμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας ἅπαξ ῥεκαθαρισμένους. ³ ἀλλ' ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἁμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτὸν, ⁴ ἀδύνατον γὰρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἁμαρτίας. ⁵ διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει· Θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας, σῶμα δὲ κατηρίσω μοι· ⁶ ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ εὐδόκησας. ⁷ τότε εἶπον· Ἴδου ἦκω, ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ, τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός, τὸ θέλημά σου. ⁸ ἀνώτερον λέγων ὅτι ῥυσίας καὶ προσφορὰς καὶ ὀλοκαυτώματα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἠθέλησας οὐδὲ εὐδόκησας, αἵτινες κατὰ νόμον προσφέρονται, ⁹ τότε εἶρηκεν· Ἴδου ἦκω τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου· ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ. ¹⁰ ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἔσμεν διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ.

¹¹ Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἔστηκεν καθ' ἡμέραν λειτουργῶν καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύνανται περιλεῖν ἁμαρτίας. ¹² οὗτος δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκές ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ¹³ τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ, ¹⁴ μίᾳ γὰρ προσφορᾷ τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκές τοὺς ἀγιαζομένους. ¹⁵ μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, μετὰ γὰρ τὸ εἰρηκέναι. ¹⁶ Αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας, λέγει κύριος, διδούς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ

9:13 τράγων καὶ ταύρων WH Treg NIV] ταύρων καὶ τράγων RP 9:14 ἡμῶν WH NIV] ὑμῶν Treg RP 9:17 μήποτε Treg NIV RP] μὴ τότε WH 9:19 τὸν WH Treg NIV] – RP 9:19 ῥόσων NIV] + καὶ τῶν τράγων WH Treg NA; καὶ τράγων RP 9:24 εἰσῆλθεν ἅγια WH Treg NIV] ἅγια εἰσῆλθεν ὁ RP 9:26 νυνὶ WH Treg NIV] νῦν RP 9:26 ἁμαρτίας NIV RP] τῆς ἁμαρτίας WH Treg NA 10:1 δύναται NIV] δύνανται WH Treg RP 10:2 ῥεκαθαρισμένους WH Treg NIV] ῥεκαθαρμένους RP 10:8 Θυσίας καὶ προσφορὰς WH Treg NIV] Θυσίαν καὶ προσφορὰν RP 10:8 νόμον WH Treg NIV] τὸν νόμον RP 10:9 ποιῆσαι WH Treg NIV] + ὁ θεός RP 10:10 ἔσμεν WH Treg NIV] + οἱ RP 10:12 οὗτος WH Treg NIV] αὐτὸς RP 10:15 εἰρηκέναι WH Treg NIV] προεἰρηκέναι RP

‘τὴν διάνοιαν’ αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτοῦς, ¹⁷ καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ ἡμνησθήσομαι ἔτι· ¹⁸ ὅπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκέτι προσφορά περὶ ἁμαρτίας.

¹⁹ Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, ²⁰ ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ καταπετάσματος, τοῦτ’ ἔστιν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, ²¹ καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, ²² προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, βεραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς καὶ λελουσμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ· ²³ κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῇ, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγελάμενος· ²⁴ καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, ²⁵ μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσοῦτω μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσιν τὴν ἡμέραν.

²⁶ Ἐκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία, ²⁷ φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους. ²⁸ ἀθετήσας τις νόμον Μωϋσέως χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει· ²⁹ πόσῳ δοκεῖτε χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος ἐν ᾧ ἡγιασθη, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας. ³⁰ οἶδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα· Ἐμοὶ ἐκδίκησης, ἐγὼ ἄνταποδώσω· καὶ πάλιν· Ἐκρινεῖ κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ. ³¹ φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος.

³² Ἀναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων, ³³ τοῦτο μὲν ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσιν θεατριζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γεννηθέντες· ³⁴ καὶ γὰρ τοῖς ἁδελφοῖς συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοὺς κρεῖττονα ὑπαρξίν καὶ μένουσαν. ³⁵ μὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἥτις ἔχει ὑμᾶς ἐκ τῆς μεγάλης μισθαποδοσίας, ³⁶ ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρεῖαν ἵνα τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν· ³⁷ ἔτι γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἤξει καὶ οὐ χρονίσει· ³⁸ ὁ δὲ δίκαιός μου ἐκ πίστεως ζήσεται, καὶ ἐὰν ὑποστείλῃται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχὴ μου ἐν αὐτῷ. ³⁹ ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

11

¹ Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπίζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων· ² ἐν ταύτῃ γὰρ ἑμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. ³ πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὸ βλεπόμενον γεγενῆσθαι.

⁴ Πίστει πλείονα θυσίαν Ἀβελ παρὰ Κάιν προσήνεγκεν τῷ θεῷ, δι’ ἧς ἑμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ δι’ αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι ἡλαλεῖ. ⁵ Πίστει Ἐνῶχ μετετέθη τοῦ μὴ ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ ἠύρισκετο διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός· πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως μεμαρτύρηται εὐαρεστηκεῖν τῷ θεῷ, ⁶ χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστησεῖν, πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ θεῷ ὅτι ἔστιν καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. ⁷ Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασεν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ, δι’ ἧς κατέκρινεν τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος.

⁸ Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν εἰς τόπον ὃν ἤμελλεν λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἐξῆλθεν μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. ⁹ Πίστει παρώκησεν εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἄλλοτριαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας

10:16 τὴν διάνοιαν WH Treg NIV] τῶν διανοιών RP **10:17** καὶ WH Treg NA RP] ὕστερον λέγει καὶ NIV **10:17** μνησθήσομαι WH Treg NIV] μνησθῶ RP **10:30** ἀνταποδώσω WH Treg NIV] + λέγει κύριος RP **10:30** Κρινεῖ κύριος WH Treg NIV] κύριος κρινεῖ RP **10:34** δεσμίους WH Treg NIV] δεσμοῖς μου RP **10:34** ἑαυτοὺς WH Treg NIV] ἑαυτοῖς RP **10:34** ὑπαρξιν WH Treg NIV] + ἐν οὐρανοῖς RP **10:35** μεγάλην μισθαποδοσίαν WH Treg NIV] μισθαποδοσίαν μεγάλην RP **10:38** μου WH Treg NIV] - RP **11:3** τὸ βλεπόμενον WH Treg NIV] τὰ βλεπόμενα RP **11:4** τοῦ θεοῦ WH NIV RP] τῷ θεῷ Treg **11:4** ἡλαλεῖ WH Treg NIV] ἡλαλεῖται RP **11:5** μεταθέσεως WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **11:8** Πίστει WH NIV RP] + ὁ Treg **11:8** τόπον WH Treg NIV] τὸν τόπον RP

τῆς αὐτῆς· ¹⁰ ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσιν πόλιν, ἥς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός· ¹¹ πίστει καὶ 'αὐτῇ Σάρρα' δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας, ἐπεὶ πιστὸν ἠγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον· ¹² διὸ καὶ ἀφ' ἐνὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἢ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος.

¹³ Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ ἑλθόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. ¹⁴ οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσιν. ¹⁵ καὶ εἰ μὲν ἐκείνης μνημονεύουσιν ἀφ' ἧς ἐξέβησαν, εἶχον ἂν καιρὸν ἀνακάμψαι· ¹⁶ νῦν δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τοῦτ' ἔστιν ἐπουρανοῦ. διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ θεὸς θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν, ἡτοίμασεν γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

¹⁷ Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, ¹⁸ πρὸς ὃν ἐλαλήθη ὅτι Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα, ¹⁹ λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. ²⁰ Πίστει καὶ περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαῦ. ²¹ πίστει Ἰακώβ ἀποθνήσκων ἕκαστον τῶν υἱῶν Ἰωσήφ εὐλόγησεν, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ. ²² πίστει Ἰωσήφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσεν, καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο.

²³ Πίστει Μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. ²⁴ πίστει Μωϋσῆς μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραῶ, ²⁵ μᾶλλον ἐλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν, ²⁶ μείζονα πλοῦτον ἠγησάμενος τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμόν τοῦ Χριστοῦ, ἀπέβλεπεν γὰρ εἰς τὴν μισθοποδοσίαν. ²⁷ πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως, τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὄρων ἐκαρτέρησεν. ²⁸ πίστει πεποίηκεν τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν.

²⁹ Πίστει διέβησαν τὴν Ἐρυθρὰν Θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς γῆς, ἥς πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν. ³⁰ πίστει τὰ τεῖχη Ἱεριχὼ ἔπεσαν κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. ³¹ πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης.

³² Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείπει 'με γὰρ' διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεὼν, Βαράκ, Σαμψών, Ἰεφθάε, Δαυίδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν, ³³ οἱ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, ³⁴ ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα ῥαβδωχῆς, ἐδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων· ³⁵ ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν· ³⁶ ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς· ³⁷ ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐν φόνῳ ῥαβδωχῆς ἀπέθανον, περιήλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, ³⁸ ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος ἐπὶ ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὁπαῖς τῆς γῆς· ³⁹ καὶ πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, ⁴⁰ τοῦ θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν.

12

¹ Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὄγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, ² ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινεν σταυρὸν αἰσχύνης καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ κεκάθικεν.

11:11 αὐτῇ Σάρρα Holmes WH^{marg}] αὐτῇ Σάρρα WH Treg RP; αὐτῇ Σάρρα στεῖρα NIV] + ἔτεκεν RP **11:13** λαβόντες NIV RP] κομισάμενοι WH Treg **11:15** μνημονεύουσιν Treg] ἐμνημόνευσεν WH NIV RP **11:15** ἐξέβησαν WH Treg NIV] ἐξῆλθον RP **11:20** καὶ WH Treg NIV] - RP **11:29** γῆς WH Treg NIV] - RP **11:30** ἔπεσαν WH Treg NIV] ἔπεσεν RP **11:32** με γὰρ WH Treg NIV] γὰρ με RP **11:32** Σαμψών WH Treg NIV] τε καὶ Σαμψών καὶ RP **11:34** μαχαίρης WH Treg NIV] μαχαίρας RP **11:34** ἐδυναμώθησαν WH Treg NIV] ἐνεδυναμώθησαν RP **11:37** ἐπρίσθησαν Treg NIV] ἐπειράσθησαν ἐπρίσθησαν WH; ἐπρίσθησαν ἐπειράσθησαν RP **11:37** μαχαίρης WH Treg NIV] μαχαίρας RP **11:38** ἐπὶ WH Treg NIV] ἐν RP **11:39** καὶ Holmes] + οὗτοι WH Treg NIV RP

³ Ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκότα ὑπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν εἰς ἑαυτοὺς ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι. ⁴ οὐπω μέχρις αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι, ⁵ καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται, Ὡς μου, μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίου, μηδὲ ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος. ⁶ ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται. ⁷ εἰς παιδείαν ὑπομένετε· ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός· τίς γὰρ υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; ⁸ εἰ δὲ χωρὶς ἐστε παιδείας ἧς μέτοχοι γεγονάσι πάντες, ἄρα νόθοι 'καὶ οὐχ υἱοὶ ἐστε'. ⁹ εἴτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἶχομεν παιδευτὰς καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ 'πολὺ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν; ¹⁰ οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευσαν, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ. ¹¹ πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρὰς εἶναι ἀλλὰ λύπης, ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης.

¹² Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε, ¹³ καὶ τροχιάς ὀρθὰς 'ποιεῖτε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον.

¹⁴ Εἰρήνην δίδωκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἁγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον, ¹⁵ ἐπισκοποῦντες μὴ τις ὕστερων ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ, μὴ τις ῥίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ καὶ 'δι' αὐτῆς' μιανθῶσιν 'πολλοί, ¹⁶ μὴ τις πόρνος ἢ βέβηλος ὡς Ἡσαΐ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδετο τὰ πρωτοτόκια ἑαυτοῦ. ¹⁷ ἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομήσαι τὴν εὐλογίαν ἀπεδοκιμάσθη, μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὔρεν, καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.

¹⁸ Οὐ γὰρ προσεληλύθατε 'ψηλαφωμένῳ καὶ κεκαυμένῳ πυρὶ καὶ γνώφῳ καὶ 'ζόφῳ καὶ θυέλλῃ ¹⁹ καὶ σάλπιγγος ἤχῳ καὶ φωνῇ ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο 'μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον· ²⁰ οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον· Κἂν θηρίον θίγῃ τοῦ ὄρου, λιθοβοληθήσεται· ²¹ καί, οὕτω φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν· 'Ἐκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος. ²² ἀλλὰ προσεληλύθατε Σιών ὅρει καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, πανηγύρει ²³ καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων 'ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς', καὶ κριτῇ θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων, ²⁴ καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρεῖττον λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἀβελ.

²⁵ Βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ 'ἐξέφυγον ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι τὸν' χρηματίζοντα, 'πολὺ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι. ²⁶ οὗ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσεν τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται λέγων· 'Ἐτι ἅπαξ ἐγὼ 'σεισω οὐ μόνον τὴν γῆν ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. ²⁷ τὸ δὲ 'Ἐτι ἅπαξ' δηλοῖ 'τῶν σαλευομένων' μετάθεσιν ὡς πεποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. ²⁸ διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς 'λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ θεῷ μετὰ 'εὐλαβείας καὶ δέους', ²⁹ καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.

13

¹ Ἡ φιλαδελφία μενέτω. ² τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε, διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. ³ μιμνήσκεσθε τῶν δεσμίων ὡς συνδεδεμένοι, τῶν κακουχουμένων ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἐν σώματι. ⁴ τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος, πόρνους γὰρ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ θεός. ⁵ ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος· ἀρκεύμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἶρηκεν· Οὐ μὴ σε ἄνῳ

12:3 ἑαυτοὺς WH | ἑαυτὸν Treg NIV; αὐτὸν RP **12:7** γὰρ WH Treg NIV | + ἐστίν RP **12:8** καὶ οὐχ υἱοὶ ἐστε WH Treg NIV | ἐστε καὶ οὐχ υἱοὶ RP **12:9** πολὺ WH Treg | πολὺ δὲ NIV; πολλῶ RP **12:11** δὲ Treg NIV RP | μὲν WH **12:13** ποιεῖτε WH Treg NIV | ποιήσατε RP **12:15** δι' αὐτῆς WH NIV | διὰ ταύτης Treg RP **12:15** πολλοί NIV RP | οἱ πολλοί WH Treg **12:16** ἑαυτοῦ WH Treg NIV | αὐτοῦ RP **12:18** ψηλαφωμένῳ WH Treg NIV | + ὅρει RP **12:18** ζόφῳ WH Treg NIV | σκότῳ RP **12:19** μὴ Treg NIV RP | - WH **12:23** ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς WH Treg NIV | ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων RP **12:25** ἐξέφυγον WH Treg NIV | ἔφυγον RP **12:25** ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι τὸν WH Treg NIV | τὸν ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι RP **12:25** πολὺ WH Treg NIV | πολλῶ RP **12:26** σεισω WH Treg NIV | σείω RP **12:27** τῶν σαλευομένων Holmes WH^{marg} | τὴν τῶν σαλευομένων WH Treg NIV; τῶν σαλευομένων τὴν RP **12:28** λατρεύωμεν WH Treg NIV | λατρεύομεν RP **12:28** εὐλαβείας καὶ δέους WH Treg NIV | αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας RP **13:4** γὰρ WH Treg NIV | δὲ RP

οὐδ' οὐ μή σε ἔγκαταλίπω· ⁶ ὥστε θαρροῦντας ἡμᾶς λέγειν· Κύριος ἔμοι βοηθός, ὅτι φοβηθήσομαι· τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος;

⁷ Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμεῖσθε τὴν πίστιν. ⁸ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐχθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτός, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. ⁹ διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατοῦντες. ¹⁰ ἔχομεν θυσιαστήριον ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. ¹¹ ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζώων τὸ αἷμα περὶ ἁμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς· ¹² διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθεν. ¹³ τοίνυν ἐξερχώμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὀνειδισμόν αὐτοῦ φέροντες. ¹⁴ οὐ γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν· ¹⁵ δι' αὐτοῦ ὅν ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διὰ παντὸς τῷ θεῷ, τοῦτ' ἔστιν καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. ¹⁶ τῆς δὲ εὐποιίας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε, τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ θεός.

¹⁷ Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε, αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ἀποδώσοντες, ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν καὶ μὴ στενάζοντες, ἀλυσιτελεῖς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.

¹⁸ Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν, πειθόμεθα γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι. ¹⁹ περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

²⁰ Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, ²¹ καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ἡμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

²² Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως, καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν. ²³ γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ ἐὰν τάχιον ἔρχεται ὄψομαι ὑμᾶς. ²⁴ ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας. ²⁵ ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.

13:5 ἔγκαταλίπω WH Treg NIV] ἔγκαταλείπω RP **13:6** οὐ WH] καὶ οὐ Treg NIV RP **13:9** περιπατοῦντες WH Treg NIV] περιπατήσαντες RP **13:15** οὖν Treg NIV RP] – WH **13:18** πειθόμεθα WH Treg NIV] πεποίθαμεν RP **13:21** παντὶ WH NIV] + ἔργῳ Treg RP **13:21** ἡμῖν WH NIV] ὑμῖν Treg RP **13:21** αἰῶνας Holmes] + τῶν αἰώνων WH Treg NIV RP **13:23** ἡμῶν WH Treg NIV] – RP **13:25** ὑμῶν WH NIV] + ἀμήν Treg RP

ΙΑΚΩΒΟΥ

¹ Ἰάκωβος θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ χαίρειν.
² Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, ³ γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν· ⁴ ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, ἵνα ᾗτε τέλειοι καὶ ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.
⁵ Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτεῖτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν ἀπλῶς καὶ ἄμεινον, καὶ δοθήσεται αὐτῷ· ⁶ αἰτεῖτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος, ὁ γὰρ διακρινόμενος ὅμοιος κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ῥιπιζομένῳ· ⁷ μὴ γὰρ οἴεσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήμψεται τι παρὰ τοῦ κυρίου· ⁸ ἀνὴρ δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.
⁹ Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ, ¹⁰ ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. ¹¹ ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσῳ καὶ ἐξήρανε τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται.
¹² Μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενόμενος λήμψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἔπηγγέλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. ¹³ μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι Ἀπὸ θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ θεὸς ἀπειραστός ἐστίν· κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα. ¹⁴ ἕκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος· ¹⁵ εἴτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκτείνει θάνατον. ¹⁶ μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί.
¹⁷ Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστιν, καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἔστι παραλλαγὴ ἢ τροπῆς ἀποσκίασμα. ¹⁸ βουληθεὶς ἀπεκύρησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχὴν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.
¹⁹ Ἰστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ἔστω ὁ ἄνθρωπος ταχύς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργὴν, ²⁰ ὀργὴ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ οὐκ ἐργάζεται· ²¹ διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν καὶ περισσεῖαν κακίας ἐν πραύτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν.
²² Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου καὶ μὴ ἄκροαταὶ μόνον· παραλογιζόμενοι ἑαυτούς. ²³ ὅτι εἴ τις ἄκροατὴς λόγου ἐστίν καὶ οὐ ποιητής, οὗτος ὅμοιος ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσώπτρῳ, ²⁴ κατενόησεν γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν. ²⁵ ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας, οὐκ ἄκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος ἀλλὰ ποιητής ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται.
²⁶ Εἴ τις δοκεῖ θρησκὸς εἶναι μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν αὐτοῦ ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἡ θρησκεία. ²⁷ θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὀρφανούς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

2

¹ Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωπολημψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης; ² ἐὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῇτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῇτι, ³ ἐπιβλέψῃτε δὲ ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν καὶ εἶπητε· Σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἶπητε· Σὺ στήθι ἢ κάθου ἐκεῖ ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου, ⁴ οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν; ⁵ ἀκούσατε, ἀδελφοί μου

1:5 μὴ WH Treg NIV] οὐκ RP 1:12 ἐπηγγέλατο WH Treg NIV] + ὁ κύριος RP 1:19 Ἰστε WH Treg NIV] ὡστε RP 1:19 δὲ WH Treg NIV] - RP 1:20 οὐκ ἐργάζεται WH Treg NIV] οὐ κατεργάζεται RP 1:22 ἀκροαταὶ μόνον WH Treg] μόνον ἀκροαταὶ NIV RP 1:25 οὐκ WH Treg NIV] οὗτος οὐκ RP 1:26 εἶναι WH Treg NIV] + ἐν ὑμῖν RP 1:26 αὐτοῦ Treg NIV RP] ἑαυτοῦ WH 1:26 αὐτοῦ Treg NIV RP] ἑαυτοῦ WH 1:27 τῷ WH Treg NIV] - RP 2:2 εἰς WH Treg NIV] + τὴν RP 2:3 ἐπιβλέψῃτε δὲ WH NIV] καὶ ἐπιβλέψῃτε Treg RP 2:3 εἶπητε WH Treg NIV] + αὐτῷ RP 2:3 ἢ κάθου ἐκεῖ WH] ἐκεῖ ἢ κάθου Treg NIV; ἐκεῖ ἢ κάθου ὧδε RP 2:4 οὐ WH Treg NIV] καὶ οὐ RP

ἀγαπητοί. οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τῷ κόσμῳ· πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγέιλτο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; ⁶ ὑμεῖς δὲ ἡτιμάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἔλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; ⁷ οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς;

⁸ Εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικὸν κατὰ τὴν γραφὴν Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν, καλῶς ποιεῖτε· ⁹ εἰ δὲ προσωπολημπτεῖτε, ἁμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. ¹⁰ ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τῆρήσῃ, πταίῃ· δὲ ἐν ἐνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος. ¹¹ ὁ γὰρ εἰπὼν Μὴ μοιχεύσης εἶπεν καὶ Μὴ φονεύσης· εἰ δὲ οὐ μοιχεύεις φονεύεις· δέ, γέγονας παραβάτης νόμου. ¹² οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. ¹³ ἡ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως.

¹⁴ Τί ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; ¹⁵ ἐὰν ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν καὶ λειπόμενοι τῆς ἐφημέρου τροφῆς, ¹⁶ εἶπῃ δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν· Ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δώτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί ὄφελος; ¹⁷ οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔχῃ ἔργα, νεκρά ἐστίν καθ' ἑαυτήν.

¹⁸ Ἀλλ' ἐρεῖ τις· Σὺ πίστιν ἔχεις ἀγῶν ἔργα ἔχω. δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ἡ χωρίς τῶν ἔργων, ἀγῶν σοι δεῖξω· ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν. ¹⁹ σὺ πιστεύεις ὅτι· εἷς ἐστὶν ὁ θεός;· καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν καὶ φρίσσουσιν. ²⁰ θέλεις δὲ γνῶναι, ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρίς τῶν ἔργων ἀργὴ ἐστίν; ²¹ Ἀβραάμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; ²² βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη, ²³ καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραάμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη. ²⁴ ὁρᾶτε ὅτι ἐξ ἔργων δικαιούται ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον. ²⁵ ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους καὶ ἐτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; ²⁶ ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρίς πνεύματος νεκρόν ἐστίν, οὕτως καὶ ἡ πίστις ἡ χωρίς ἔργων νεκρά ἐστίν.

3

¹ Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα λημψόμεθα· ² πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες. εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνὴρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. ³ εἰ δὲ τῶν ἵππων τοὺς χαλινούς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν εἰς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. ⁴ ἰδοὺ καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα καὶ ὑπὸ ἀνέμων σκληρῶν ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου ὅπου ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούλεται· ⁵ οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶν καὶ μέγала ἀυχεῖ.

Ἰδοὺ ἡλικὸν πῦρ ἡλικὴν ὕλην ἀνάπτει· ⁶ καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως καὶ φλογιζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. ⁷ πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν ἐρπετῶν τε καὶ ἐναλίων δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ· ⁸ τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δαμάσαι δύναται ἀνθρώπων· ἀκατάστατον κακόν, μεστή ἰοῦ θανατηφόρου. ⁹ ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν κύριον καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότας· ¹⁰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ

2:5 τῷ κόσμῳ WH Treg NIV] τοῦ κόσμου RP **2:10** τηρήσῃ πταίῃ WH Treg NIV] τηρήσει πταίσει RP **2:11** μοιχεύσης WH Treg NIV] μοιχεύσεις RP **2:11** φονεύσης WH Treg NIV] φονεύσεις RP **2:11** μοιχεύεις φονεύεις WH Treg NIV] μοιχεύσεις φονεύσεις RP **2:13** ἔλεος WH Treg NIV] ἔλεον RP **2:14** Τί WH] + τὸ Treg NIV RP **2:15** ἐὰν WH Treg NIV] + δὲ RP **2:15** λειπόμενοι WH Treg NIV] + ὧσιν RP **2:16** τί WH] + τὸ Treg NIV RP **2:17** ἔχῃ ἔργα WH Treg NIV] ἔργα ἔχῃ RP **2:18** χωρίς WH Treg NIV] ἐκ RP **2:18** ἔργων WH Treg NIV] + σου RP **2:18** σοι δεῖξω WH Treg NIV] δεῖξω σοι RP **2:18** πίστιν WH Treg NIV] + μου RP **2:19** εἷς ἐστὶν ὁ θεός Treg NIV] εἷς θεός ἐστὶν WH; ὁ θεός εἷς ἐστὶν RP **2:20** ἀργὴ WH Treg NIV] νεκρά RP **2:24** ὁρᾶτε WH Treg NIV] + τοῖνον RP **2:26** γὰρ Treg NIV RP] – WH **2:26** χωρίς WH NIV] + τῶν Treg RP **3:3** εἰ δὲ WH Treg NIV] ἴδε RP **3:3** εἰς WH Treg NIV] πρὸς RP **3:4** ἀνέμων σκληρῶν WH Treg NIV] σκληρῶν ἀνέμων RP **3:4** ἡ ... βούλεται WH Treg NIV] ἂν ἡ ... βούληται RP **3:5** μεγάλα ἀυχεῖ WH Treg NIV] μεγαλαυχεῖ RP **3:5** ἡλικὸν WH Treg NIV] ὀλίγον RP **3:6** ἀδικίας WH Treg NIV] + οὕτως RP **3:8** δαμάσαι δύναται ἀνθρώπων WH Treg NIV] δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι RP **3:8** ἀκατάστατον WH Treg NIV] ἀκατάσχετον RP **3:9** κύριον WH Treg NIV] θεὸν RP

στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρή, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. ¹¹ μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρῦει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρὸν; ¹² μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκὴ ἐλαίας ποιῆσαι ἢ ἄμπελος σῦκα; οὔτε ἄλυκὸν γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.

¹³ Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραύτητι σοφίας. ¹⁴ εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. ¹⁵ οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλὰ ἐπίγειος, ψυχικὴ, δαιμονιώδης. ¹⁶ ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. ¹⁷ ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἀγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνικὴ, ἐπιεικὴς, εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος, ἀνυπόκριτος. ¹⁸ καρπὸς δὲ δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

4

¹ Πόθεν πόλεμοι καὶ πόθεν μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; ² ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε. οὐκ ἔχετε διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς. ³ αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. ⁴ μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ θεοῦ ἐστίν; ὃς ἔαν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται. ⁵ ἢ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει· Πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατώκισεν ἐν ἡμῖν; ⁶ μείζονα δὲ δίδωσιν χάριν· διὸ λέγει· Ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. ⁷ ὑποτάγητε οὖν τῷ θεῷ· ἀντίστητε δὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν. ⁸ ἐγγίσατε τῷ θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν. καθαρῖσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί, καὶ ἀγνίστατε καρδίας, δίψυχοι. ⁹ ταλαιπωρήσατε καὶ πενήθησατε καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μετατραπήτω καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. ¹⁰ ταπεινώθητε ἐνώπιον κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.

¹¹ Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί· ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ ἢ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου ἀλλὰ κριτής. ¹² εἰς ἔστιν νομοθέτης καὶ κριτής, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἶ, ὁ κρίνων τὸν πλησίον.

¹³ Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες· Σήμερον ἢ αὔριον πορευσόμεθα εἰς τήνδε τὴν πόλιν καὶ ποιήσομεν ἐκεῖ ἐνιαυτὸν καὶ ἐμπορευσόμεθα καὶ κερδήσομεν. ¹⁴ οἵτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριον ποία ἡ ζωὴ ὑμῶν· ἀτμὶς γάρ ἐστε ἢ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα καὶ ἀφανιζομένη. ¹⁵ ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς· Ἐάν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ ζήσομεν καὶ ποιήσομεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. ¹⁶ νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρὰ ἐστίν. ¹⁷ εἰδότες οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, ἁμαρτία αὐτῷ ἐστίν.

5

¹ Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. ² ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπεν, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν, ³ ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατΐεται, καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν· ὥς πῦρ ἐθήσαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. ⁴ ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμυσάντων τὰς χώρας ὑμῶν ὁ ἀφυστερημένος ἀφ' ὑμῶν κρᾶζει, καὶ αἱ βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὦτα Κυρίου Σαβαώθ

3:12 οὔτε ἄλυκὸν WH Treg NIV] Οὕτως οὐδεμία πηγὴ ἄλυκὸν καὶ RP **3:17** ἀδιάκριτος WH Treg NIV] + καὶ RP
3:18 δὲ WH Treg NIV] + τῆς RP **4:1** πόθεν WH Treg NIV] – RP **4:4** μοιχαλίδες WH Treg NIV] Μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες RP **4:4** ἐάν WH NIV] ἂν Treg RP **4:5** κατώκισεν WH Treg NIV] κατώκησεν RP **4:8** ἐγγιεῖ Treg NIV RP] ἐγγίσει WH **4:9** μετατραπήτω WH NIV] μεταστραφήτω Treg RP **4:10** κυρίου WH Treg NIV] τοῦ κυρίου RP **4:11** ἢ WH Treg NIV] καὶ RP **4:12** ἐστίν WH] + ὁ Treg NIV RP **4:12** καὶ κριτής WH Treg NIV] – RP **4:12** ὁ κρίνων WH Treg NIV] ὃς κρίνεις RP **4:12** πλησίον WH Treg NIV] ἕτερον RP **4:13** ἢ WH Treg NIV] καὶ RP **4:13** πορευσόμεθα WH Treg NIV] πορευσώμεθα RP **4:13** ποιήσομεν WH NIV] ποιήσωμεν Treg RP **4:13** ἐνιαυτὸν WH Treg NIV] + ἓνα RP **4:13** ἐμπορευσόμεθα WH Treg NIV] ἐμπορευσώμεθα RP **4:13** κερδήσομεν WH Treg NIV] κερδήσωμεν RP **4:14** τὸ Treg NIV RP] – WH **4:14** ποία WH NIV] + γὰρ Treg RP **4:14** ἐστε WH Treg NIV] ἔσται RP **4:14** ἢ Treg NIV RP] – WH **4:14** ἔπειτα WH Treg NIV] + δὲ RP **4:15** θελήσῃ Treg NIV RP] θέλῃ WH **4:15** ζήσομεν WH Treg NIV] ζήσωμεν RP **4:15** ποιήσομεν WH Treg NIV] ποιήσωμεν RP **5:4** ἀφυστερημένος WH Treg] ἀπεστερημένος NIV RP

ἔεισεληλύθασιν· ⁵ ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε, ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. ⁶ κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον. οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν;

⁷ Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ ἕως ἁλῆθις προΐμον καὶ ὄψιμον. ⁸ μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίζατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ κυρίου ἥγγικεν. ⁹ μὴ στενάζετε, ἀδελφοί, κατ' ἀλλήλων, ἵνα μὴ κριθῆτε· ἰδοὺ ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἔστηκεν. ¹⁰ ὑπόδειγμα λάβετε, ἀδελφοί, τῆς κακοπαθίας καὶ τῆς μακροθυμίας τοὺς προφήτας, οἱ ἐλάλησαν ἐν τῷ ὀνόματι κυρίου. ¹¹ ἰδοὺ μακαρίζομεν τοὺς ὑπομείναντας· τὴν ὑπομονὴν ἰὼβ ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος κυρίου εἶδετε, ὅτι πολὺσπλαγχνός ἐστιν ὁ κύριος καὶ οἰκτίρμων.

¹² Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν μήτε τὴν γῆν μήτε ἄλλον τινὰ ὄρκον· ἦτω δὲ ὑμῶν τὸ Ναὶ ναὶ καὶ τὸ Οὐ οὐ, ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσιν πέσητε.

¹³ Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις; ψαλλέτω. ¹⁴ ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου. ¹⁵ καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος· κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. ¹⁶ ἐξομολογεῖσθε ὁὖν ἀλλήλοις τὰς ἁμαρτίας καὶ εὐχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε. πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. ¹⁷ Ἡλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ. ¹⁸ καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ὑέτον ἔδωκεν καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν τὸν καρπὸν αὐτῆς.

¹⁹ Ἀδελφοί μου, ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, ²⁰ γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου καὶ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν.

5:4 εἰσεληλύθασιν NIV RP] εἰσελήλυθαν WH Treg 5:5 ὑμῶν WH Treg NIV] + ὡς RP 5:7 αὐτῷ WH Treg NIV] αὐτόν RP 5:7 ἁλῆθις WH Treg NIV] + ὑέτον RP 5:9 ἀδελφοί κατ' ἀλλήλων WH Treg NIV] κατ' ἀλλήλων ἀδελφοί RP 5:10 ἀδελφοί WH Treg NIV] + μου RP 5:10 ἐν WH Treg NIV] - RP 5:11 ὑπομείναντας WH Treg NIV] ὑπομένοντας RP 5:11 εἶδετε WH Treg NIV] ἴδετε RP 5:11 ὁ κύριος WH Treg NIV] - RP 5:12 ὑπὸ κρίσιν WH Treg NIV] εἰς ὑπόκρισιν RP 5:14 αὐτόν Treg NIV RP] - WH 5:16 οὖν WH Treg NIV] - RP 5:16 τὰς ἁμαρτίας WH Treg NIV] τὰ παραπτώματα RP 5:16 εὐχεσθε Treg NIV RP] προσεύχεσθε WH 5:18 ὑέτον ἔδωκεν WH NIV RP] ἔδωκεν ὑέτον Treg 5:19 μου WH Treg NIV] - RP 5:20 γινωσκέτω Treg NIV RP] γινώσκετε WH 5:20 αὐτοῦ WH NIV] - Treg RP

ΠΕΤΡΟΥ Α

¹ Πέτρος απόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας, καὶ Βιθυνίας, ² κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πατρός, ἐν ἀγιασμῷ πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.

³ Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζώσαν δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, ⁴ εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς ⁵ τοὺς ἐν δυνάμει θεοῦ φρουρουμένους διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν ἐτοιμὴν ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ. ⁶ ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι εἰ δέον λυπηθέντες ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς, ⁷ ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολυτιμότερον χρυσοῦ τοῦ ἀπολλυμένου διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου εὐρεθῇ εἰς ἔπαινον καὶ δόξαν καὶ τιμὴν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. ⁸ ὃν οὐκ ἰδόντες ἀγαπάτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὀρώντες πιστεύοντες δὲ ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ, ⁹ κομιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν σωτηρίαν ψυχῶν.

¹⁰ Περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηραύνησαν προφῆται οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες, ¹¹ ἔραυνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ προμαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· ¹² οἷς ἀπεκαλύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά, ἀ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς πνεύματι ἁγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ᾧ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι.

¹³ Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες τελείως, ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ. ¹⁴ ὥς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, ¹⁵ ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε, ¹⁶ διότι γέγραπται ὅτι Ἅγιοι ἔσεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιος.

¹⁷ Καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ἐκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε· ¹⁸ εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, ¹⁹ ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ, ²⁰ προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἐσχάτου τῶν χρόνων δι' ὑμᾶς ²¹ τοὺς δι' αὐτοῦ πιστοὺς εἰς θεὸν τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν.

²² Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον ἐκ καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς, ²³ ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζώντος θεοῦ καὶ μένοντος· ²⁴ διότι πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα αὐτῆς ὡς ἄνθος χόρτου· ἐξηράνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσεν· ²⁵ τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. τοῦτο δέ ἐστιν τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

2

¹ Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλαλίαις, ² ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῇτε εἰς σωτηρίαν, ³ εἰ ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος.

1:6 δέον WH Treg] + ἐστίν NIV RP **1:7** πολυτιμότερον WH Treg NIV] πολὺ τιμιώτερον RP **1:7** δόξαν καὶ τιμὴν WH Treg NIV] τιμὴν καὶ εἰς δόξαν RP **1:8** ἰδόντες WH Treg NIV] εἰδότες RP **1:8** ἀγαλλιᾶσθε Treg NIV RP] ἀγαλλιᾶτε WH **1:9** ὑμῶν Treg NIV RP] – WH **1:12** ὑμᾶς WH Treg] + ἐν NIV RP **1:16** ὅτι WH NIV] – Treg RP **1:16** ἔσεσθε WH Treg NIV] γίνεσθε RP **1:16** ἅγιος WH Treg] + εἰμι NIV RP **1:20** ἐσχάτου WH Treg NIV] ἐσχάτων RP **1:21** πιστοὺς WH Treg NIV] πιστεύοντας RP **1:22** ἀληθείας WH Treg NIV] + διὰ πνεύματος RP **1:22** ἐκ WH Treg NIV] + καθαρᾶς NA RP **1:23** μένοντος WH Treg NIV] + εἰς τὸν αἰῶνα RP **1:24** αὐτῆς WH Treg NIV] ἀνθρώπου RP **1:24** ἄνθος WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP **2:1** ὑποκρίσεις Treg NIV RP] ὑπόκρισιν WH **2:2** εἰς σωτηρίαν WH Treg NIV] – RP **2:3** εἰ WH Treg NIV] εἴπερ RP

⁴ Πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδοκιμασμένον παρὰ δὲ θεῷ ἐκλεκτὸν ἔντιμον ⁵ καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομεῖσθε οἶκος πνευματικὸς ἑῖς ἱεράτευμα ἅγιον, ἀνενέγκαι πνευματικὰς θυσίας ἑυπροσδέκτους θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ⁶ διότι περιέχει ἑν γραφῇ· Ἴδου τίθημι ἐν Σιών λίθον ἀκρογωνιαίον ἐκλεκτὸν ἔντιμον, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ κατασυνθῇ. ⁷ ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπιστοῦσιν δὲ λίθος ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας ⁸ καὶ λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου· οἱ προσκόπτουσιν τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες· εἰς δὲ καὶ ἐτέθησαν.

⁹ Ὑμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτόν, βασιλείον ἱεράτευμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς· ¹⁰ οἱ ποτε οὐ λαὸς νῦν δὲ λαὸς θεοῦ, οἱ οὐκ ἡλεημένοι νῦν δὲ ἐλεηθέντες. ¹¹ Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς· ¹² τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν, ἵνα, ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ἑποπτεύοντες δοξάσωσι τὸν θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.

¹³ Ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν κύριον· εἴτε βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι, ¹⁴ εἴτε ἡγεμόσιν ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν κακοποιῶν ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν ¹⁵ (ὅτι οὕτως ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν)· ¹⁶ ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς θεοῦ δοῦλοι· ¹⁷ πάντας τιμήσατε, τὴν ἀδελφότητα ἄγαπᾶτε, τὸν θεὸν φοβεῖσθε, τὸν βασιλέα τιμᾶτε.

¹⁸ Οἱ οἰκέται ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπεικέσιν ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. ¹⁹ τοῦτο γὰρ χάρις εἰ διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑποφέρει τις λύπας πάσχων ἀδίκως· ²⁰ ποῖον γὰρ κλέος εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ θεῷ. ²¹ εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἵχνεσιν αὐτοῦ· ²² ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· ²³ ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπεῖλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως· ²⁴ ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὗ τῷ μῶλωπι ἰάθητε. ²⁵ ἦτε γὰρ ὡς πρόβατα ἁπλῶμενοι, ἀλλὰ ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν.

3

¹ Ὅμοίως γυναῖκες ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα ἑῖς τινες ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθῇσονται ² ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἀγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν. ³ ὥν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος, ⁴ ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ πρᾶέως καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὃ ἐστὶν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυτελής. ⁵ οὕτως γὰρ ποτε καὶ αἱ ἅγαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι εἰς θεὸν ἐκόσμου ἐαυτάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ⁶ ὡς Σάρρα ὑπήκουσεν τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα· ἥς ἐγενήθητε τέκνα ἀγαθοποιῶσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν.

⁷ Οἱ ἄνδρες ὁμοίως συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν, ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ ἀπονέμοντες τιμὴν, ὡς καὶ ἡ συγκληρονόμοις χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν.

2:5 εἰς WH Treg NIV] - RP 2:5 εὐπροσδέκτους WH Treg] + τῷ NIV RP 2:6 ἐν WH Treg NIV] + τῇ RP 2:6 ἀκρογωνιαίον ἐκλεκτὸν Treg NIV RP] ἐκλεκτὸν ἀκρογωνιαίον WH 2:7 ἀπιστοῦσιν WH Treg NIV] ἀπειθοῦσιν RP
2:7 λίθος WH Treg NIV] λίθον RP 2:12 ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλήν WH Treg NIV] ἔχοντες καλήν ἐν τοῖς ἔθνεσιν RP 2:12 ἐποπτεύοντες WH Treg NIV] ἐποπτεύσαντες RP 2:13 Ὑποτάγητε WH Treg NIV] + οὖν RP
2:16 θεοῦ δοῦλοι WH Treg NIV] δοῦλοι θεοῦ RP 2:17 ἀγαπάτε WH Treg NIV] ἀγαπήσατε RP 2:21 ὑμῶν WH Treg NIV] ἡμῶν RP 2:24 μῶλωπι WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP 2:25 ἁπλῶμενοι WH Treg NIV] ἁπλῶμενα RP
3:1 Ὅμοίως WH Treg] + αἱ NIV RP 3:1 καὶ Treg NIV RP] - WH 3:4 πρᾶέως καὶ ἡσυχίου Treg NIV] ἡσυχίου καὶ πρᾶέως WH; πρᾶέως καὶ ἡσυχίου RP 3:5 εἰς WH Treg NIV] ἐπὶ RP 3:6 ὑπήκουσεν Treg NIV RP] ὑπήκουεν WH
3:7 συγκληρονόμοις WH Treg NIV] συγκληρονόμοι RP

⁸ Τὸ δὲ τέλος πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, εὐσπλαγχνοί, ταπεινόφρονες, ⁹ μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας τούναντίον δὲ εὐλογοῦντες, ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. ¹⁰ ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾶν καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς παυσάτω τὴν γλῶσσαν ἀπὸ κακοῦ καὶ χεῖλη τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον, ¹¹ ἐκκλινάτω δὲ ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιησάτω ἀγαθόν, ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν· ¹² ὅτι ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν, πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.

¹³ Καὶ τίς ὁ κακῶσων ὑμᾶς ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ ζηλωταὶ γέννησθε; ¹⁴ ἀλλ' εἰ καὶ πάσχετε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε μηδὲ ταραχθῆτε, ¹⁵ κύριον δὲ τὸν Χριστὸν ἀγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἕτοιμοι ἀεὶ πρὸς ἀπολογία πάντι τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, ¹⁶ ἀλλὰ μετὰ πραΰτητος καὶ φόβου, συνειδήσιν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα ἐν ᾧ καταλαλεῖσθε κατασχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ ἀναστροφὴν. ¹⁷ κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν ἢ κακοποιοῦντας. ¹⁸ ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἔπαθεν, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ὑμᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι· ¹⁹ ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν πορευθεὶς ἐκήρυξεν, ²⁰ ἀπειθήσασιν ποτε ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ εἰς ἣν ὀλίγοι, τοῦτ' ἔστιν ὁκτὼ ψυχαί, διεσώθησαν δι' ὕδατος. ²¹ ὁ καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν σῶζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ρύπου ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν, δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, ²² ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ θεοῦ πορευθεὶς εἰς οὐρανὸν ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ δυνάμεων.

4

¹ Χριστοῦ οὖν παθόντος σαρκὶ καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὀπλίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν σαρκὶ πέπαυται ἁμαρτίας, ² εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιώσαι χρόνον. ³ ἀρκετὸς γὰρ ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τὸ βούλημα τῶν ἐθνῶν κατειργάσθαι, πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις, καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρίαις. ⁴ ἐν ᾧ ξενίζονται μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες· ⁵ οἱ ἀποδώσουσιν λόγον τῷ ἐτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς· ⁶ εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκὶ ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι.

⁷ Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικεν. σωφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε εἰς προσευχάς· ⁸ πρὸ πάντων τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι ἀγάπη καλύπτει πλῆθος ἁμαρτιῶν· ⁹ φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ γογγυσμοῦ· ¹⁰ ἕκαστος καθὼς ἔλαβεν χάρισμα, εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ· ¹¹ εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ἢς χορηγεῖ ὁ θεός· ἵνα ἐν πᾶσιν δοξάζεται ὁ θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐστὶν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

¹² Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένη ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος, ¹³ ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασιν χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιωμένοι. ¹⁴ εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι, ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται. ¹⁵ μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς

3:8 ταπεινόφρονες WH Treg NIV] φιλόφρονες RP 3:9 εὐλογοῦντες WH Treg NIV] + εἰδότες RP 3:10 γλῶσσαν WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP 3:10 χεῖλη WH Treg NIV] + αὐτοῦ RP 3:11 δὲ WH Treg NIV] - RP 3:13 ζηλωταὶ WH Treg NIV] μιμηταὶ RP 3:15 Χριστὸν WH Treg NIV] θεὸν RP 3:15 ἕτοιμοι WH Treg NIV] + δὲ RP 3:16 ἀλλὰ WH Treg NIV] - RP 3:16 καταλαλεῖσθε WH NIV] καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν Treg RP 3:18 ἔπαθεν NA RP] ἀπέθανεν WH Treg NIV 3:18 ὑμᾶς WH NIV RP] ἡμᾶς Treg 3:20 ὀλίγοι WH Treg NIV] ὀλίγοι RP 3:21 καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν WH Treg NIV] ἀντίτυπον νῦν καὶ ἡμᾶς RP 3:22 δεξιᾷ WH Treg] + τοῦ NIV RP 4:1 παθόντος WH Treg NIV] + ὑπὲρ ἡμῶν RP 4:1 παθὼν WH Treg NIV] + ἐν RP 4:1 ἁμαρτίας Treg NIV RP] ἁμαρτίαις WH 4:3 γὰρ WH Treg NIV] + ἡμῖν RP 4:3 χρόνος WH Treg NIV] + τοῦ βίου RP 4:3 βούλημα WH Treg NIV] θέλημα RP 4:3 κατειργάσθαι WH Treg NIV] κατεργάσασθαι RP 4:5 ἔχοντι κρῖναι Treg NIV RP] κρίνουντι WH 4:7 εἰς WH Treg NIV] + τὰς RP 4:8 πάντων WH Treg NIV] + δὲ RP 4:8 καλύπτει WH Treg NIV] καλύψει RP 4:9 γογγυσμοῦ WH Treg NIV] γογγυσμῶν RP 4:11 ἢς WH Treg NIV] ὡς RP 4:14 ἀναπαύεται WH Treg NIV] + κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται RP

ἢ κλέπτης ἢ κακοποιὸς ἢ ὡς ἄλλοτριεπίσκοπος· ¹⁶ εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ ὀνόματι τούτῳ. ¹⁷ ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ; ¹⁸ καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἄσεβης καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; ¹⁹ ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ πιστῷ κτίστη παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς ἑαυτῶν ἐν ἀγαθοποιίᾳ.

5

¹ Πρεσβυτέρους οὖν ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός, ² ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποιμνιον τοῦ θεοῦ, ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς ἀλλὰ ἐκουσίως ἑκατέρωθεν, κατὰ θεόν, μηδὲ αἰσχροκερδῶς ἀλλὰ προθύμως, ³ μὴδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου· ⁴ καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος κοιμεισθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. ⁵ ὁμοίως, νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις. πάντες δὲ ἀλλήλοις τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι ὁ θεὸς ὑπερηφάνους ἀντιτάσσεται ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν.

⁶ Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, ⁷ πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρίψαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν. ⁸ νήψατε, γρηγορήσατε. ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ ζητῶν ἑσθῆν· ⁹ ὃν ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν τῷ κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι. ¹⁰ ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ, ὀλίγον παθόντας αὐτὸς ἑκκαταρτίσει, στηρίξει, σθενώσει, ἑμελιώσει. ¹¹ ἑαυτῷ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν. ¹² Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογίζομαι, δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ· εἰς ἣν ἑστήτε. ¹³ ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτὴ καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου. ¹⁴ ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης. εἰρήνη ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν Χριστῷ.

4:16 ὀνόματι WH Treg NIV] μέρει RP 4:18 ὁ Treg NIV RP] + δὲ WH 4:19 θεοῦ WH Treg NIV] + ὡς RP 4:19 αὐτῶν Treg NIV RP] - WH 5:1 οὖν WH Treg NIV] τοὺς RP 5:2 ἐπισκοποῦντες Treg NIV RP] - WH 5:2 κατὰ θεόν Treg NIV] - WH RP 5:5 ἀλλήλοις WH Treg NIV] + ὑποτασσόμενοι RP 5:8 τίνα NIV] τίνα RP; - WH Treg 5:8 καταπιεῖν WH Treg NIV] καταπίη RP 5:9 τῷ WH Treg NIV] - RP 5:10 Χριστῷ WH NIV] + Ἰησοῦ Treg NA RP 5:10 καταρτίσει WH Treg NIV] καταρτίσαι ὑμᾶς RP 5:10 ἑμελιώσει NIV RP] - WH Treg 5:11 αὐτῷ WH Treg NIV] + ἡ δόξα καὶ RP 5:11 τῶν αἰώνων Treg NIV RP] - WH NA 5:12 στήτε WH Treg NIV] ἐστήκατε RP 5:14 Χριστῷ WH Treg NIV] + Ἰησοῦ ἀμήν RP

ΠΕΤΡΟΥ Β

¹ Ὑμεῶν Πέτρος δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσιν πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ· ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

³ Ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος ἡμᾶς ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ, ⁴ δι' ὧν τὰ τίμια καὶ μέγιστα ἡμῖν ἐπαγγέλματα δεδωρήται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς. ⁵ καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, ⁶ ἐν δὲ τῇ γνῶσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, ⁷ ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην· ⁸ ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν· ⁹ ὧ γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα, τυφλὸς ἐστὶν μυωπάζων, λήθην λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἁμαρτημάτων. ¹⁰ διὸ μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιῆσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε· ¹¹ οὕτως γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

¹² Διὸ ἡμελλήσω αἰεὶ ὑμᾶς ὑπομιμνήσκειν περὶ τούτων, καίπερ εἰδότας καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρουσίᾳ ἀληθείας. ¹³ δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει, ¹⁴ εἰδὼς ὅτι ταχινὴ ἐστὶν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέν μοι· ¹⁵ σπουδάσω δὲ καὶ ἐκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον τὴν τούτων μνήμην ποιῆσθαι.

¹⁶ Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γεννηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. ¹⁷ λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιαῦδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης· Ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός μου οὗτός ἐστιν, εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα— ¹⁸ καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει. ¹⁹ καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ὃ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ, ἕως οὔ ἡμέρα διαυγάσῃ καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· ²⁰ τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται, ²¹ οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἠνέχθη προφητεία ποτέ, ἀλλὰ ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἅπλοιοι ἀνθρώποι.

2

¹ Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἰρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν· ² καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται· ³ καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται· οἷς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει.

⁴ Εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἀγγέλων ἁμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ἰσχυρῶς ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους, ⁵ καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὄγδοον Νῶε δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξεν, κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας, ⁶ καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας τεφρώσας καταστροφῇ κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἄσεβέσιν τεθεικώς, ⁷ καὶ δίκαιον ὥς

1:1 Ὑμεῶν Treg NIV RP | Σιμων WH **1:3** ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ Treg NIV | διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς WH RP **1:4** τίμια καὶ μέγιστα ἡμῖν WH NIV | μέγιστα καὶ τίμια ἡμῖν Treg; τίμια ἡμῖν καὶ μέγιστα RP **1:4** τῷ WH Treg NIV] – RP **1:9** ἁμαρτημάτων Treg | ἁμαρτιῶν WH NIV RP **1:12** μελλήσω WH Treg NIV | οὐκ ἀμελήσω RP **1:17** Ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός μου οὗτός ἐστιν WH NIV | οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός Treg RP **1:18** ἁγίῳ ὄρει WH Treg NIV | ὄρει τῷ ἁγίῳ RP **1:21** προφητεία ποτέ WH Treg NIV | ποτέ προφητεία RP **1:21** ἀπὸ WH NIV | ἅγιοι Treg RP **2:3** νυστάζει WH Treg NIV | νυστάζει RP **2:4** σειραῖς NA RP | σιροῖς WH Treg NIV **2:6** καταστροφῇ Treg NA RP] – WH NIV **2:6** ἀσεβέσιν WH NIV | ἀσεβεῖν Treg RP

καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς ἐρρύσατο — ⁸ βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν — ⁹ οἶδεν κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν, ¹⁰ μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μiasμοῦ πορευομένους καὶ κυριότητος καταφρονοῦντας.

Τολμηταὶ, αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουντες, βλασφημοῦντες, ¹¹ ὅπου ἄγγελοι ἰσχυροὶ καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες οὐ φέρουσιν κατ' αὐτῶν βλάσφημον κρίσιν. ¹² οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῶα γεγεννημένα φυσικὰ εἰς ἄλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσιν βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καὶ φθαρήσονται, ¹³ ἀδικούμενοι μισθὸν ἀδικίας· ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφήν, σπίλοι καὶ μῶμοι ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν συνευωχούμενοι ὑμῖν, ¹⁴ ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος καὶ ἀκαταπαύστους ἀμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονεξίας ἔχοντες, κατάρως τέκνα, ¹⁵ καταλιπόντες εὐθεῖαν ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἐξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσὸρ ὃς μισθὸν ἀδικίας ἡγάγησεν ¹⁶ ἔλεγξιν δὲ ἔσχεν ἰδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον ἐκώλυσεν τὴν τοῦ προφήτου παραφροσύνην.

¹⁷ Οὗτοι εἰσιν πηγαὶ ἄνυδροι καὶ ὀμίχλαι ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζῶφος τοῦ σκοτοῦς τετήρηται. ¹⁸ ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς ἀσελγείαις τοὺς ὀλίγως ἀποφεύγοντας τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφόμενους, ¹⁹ ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δούλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ὧ γὰρ τις ἡττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται. ²⁰ εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χεῖρονα τῶν πρώτων. ²¹ κρεῖττον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης ἢ ἐπιγνοῦσιν ὑποστρέψαι ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἀγίας ἐντολῆς. ²² συμβέβηκεν αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας· Κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα, καὶ ὧς λουσαμένη εἰς κύλισμὸν βορβόρου.

3

¹ Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῇ διάνοιαν, ² μνησθῆναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος, ³ τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐν ἐμπαιγμονῇ ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι ⁴ καὶ λέγοντες· Ποῦ ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; ἀφ' ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως διαμένει ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως. ⁵ λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας ὅτι οὐρανοὶ ἦσαν ἔκκαλοι καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συνεστῶσα τῷ θεοῦ λόγῳ, ⁶ δι' ὧν ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο· ⁷ οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτῷ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσὶν πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων.

⁸ Ἐν δὲ τούτῳ μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία. ⁹ οὐ βραδύνει κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὡς τινες βραδύτητα ἡγοῦνται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ὑμᾶς, μὴ βουλόμενός τινος ἀπολέσθαι ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι. ¹⁰ ἥξει δὲ ἡμέρα

2:8 ὁ Treg NIV RP] - WH 2:11 αὐτῶν Holmes WH^{marg}] + παρὰ κυρίῳ WH Treg RP; + παρὰ κυρίου NIV 2:12 γεγεννημένα φυσικὰ WH Treg NIV] φυσικὰ γεγεννημένα RP 2:12 καὶ φθαρήσονται WH Treg NIV] καταφθαρήσονται RP 2:13 ἀδικούμενοι WH NIV] κομιούμενοι Treg RP 2:13 ἀπάταις WH NIV RP] ἀγάπαις Treg 2:14 ἀκαταπαύστους Treg NIV RP] ἀκαταπάστους WH 2:15 καταλιπόντες Treg RP] καταλείποντες WH NIV 2:15 Βοσὸρ Treg NA RP] Βεῶρ WH NIV 2:17 καὶ ὀμίχλαι WH Treg NIV] νεφέλαι RP 2:17 σκοτοῦς WH Treg NIV] + εἰς αἰῶνα RP 2:18 ὀλίγως WH Treg NIV] ὄντως RP 2:18 ἀποφεύγοντας WH Treg NIV] ἀποφυγόντας RP 2:19 καὶ Treg RP] - WH NIV 2:20 κυρίου WH Treg RP] + ἡμῶν NIV 2:21 ὑποστρέψαι WH Treg NIV] ἐπιστρέψαι RP 2:22 συμβέβηκεν WH Treg NIV] + δὲ RP 2:22 κύλισμὸν WH Treg NIV] κύλισμα RP 3:3 ἐσχάτων WH Treg NIV] ἐσχάτου RP 3:3 ἐν ἐμπαιγμονῇ WH Treg NIV] - RP 3:7 αὐτῷ WH NIV] αὐτοῦ Treg RP 3:9 κύριος WH Treg NIV] ὁ κύριος RP 3:9 ὑμᾶς WH Treg NIV] ἡμᾶς RP 3:10 ἡμέρα WH Treg NIV] ἡ ἡμέρα RP

κυρίου ὡς ἡ κλέπτῃς, ἐν ἧ οἱ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα ἑλθὺν κατακαήσονται, καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα ἑλθὺν κατακαήσονται.

¹¹ Τούτων οὕτως πάντων λυομένων ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἀγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις, ¹² προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι ἑλθὺν κατακαήσονται καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκονται· ¹³ καινοὺς δὲ οὐρανούς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.

¹⁴ Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε ἅσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὐρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ, ¹⁵ καὶ τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἡγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν ἐδοθείσαν αὐτῷ σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν, ¹⁶ ὡς καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων, ἐν αἷς ἐστὶν δυσνόητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν. ¹⁷ ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ, ¹⁸ αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος. Ἀμήν.

3:10 κλέπτῃς WH Treg NIV] + ἐν νυκτί RP **3:10** λυθήσεται WH Treg NIV] λυθήσονται RP **3:10** εὐρεθήσεται WH Treg NIV] κατακαήσεται RP; οὐχ εὐρεθήσεται (em) ECM **3:11** οὕτως WH NIV] οὖν Treg RP **3:15** δοθείσαν αὐτῷ WH Treg NIV] αὐτῷ δοθείσαν RP **3:16** ταῖς RP] - WH Treg NIV **3:16** αἷς WH Treg NIV] οἷς RP **3:18** ἀμήν Treg NIV RP] - WH

ΙΩΑΝΝΟΥ Α

¹ Ὁ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὃ ἀκηκόαμεν, ὃ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς— ² καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἐωράκαμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον ἣτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν— ³ ὃ ἐωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν ἀπαγγέλλομεν ἑκατέρωθεν ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ἡμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ· ⁴ καὶ ταῦτα γράφομεν ἡμεῖς ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ᾗ πεπληρωμένη.

⁵ Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστὶν καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία. ⁶ Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ σκοτεινῷ περιπατοῦμεν, ψευδόμεθα καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· ⁷ Ἐὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατοῦμεν ὡς αὐτός ἐστιν ἐν τῷ φωτί, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. ⁸ Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἐαυτοὺς πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. ⁹ Ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστιν καὶ δίκαιος ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας καὶ καθάρσιν ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. ¹⁰ Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτὸν καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

2

¹ Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν ἵνα μὴ ἀμάρτητε. καὶ ἐὰν τις ἀμάρτη, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον, ² καὶ αὐτὸς ἰλασμός ἐστιν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου.

³ Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκουμεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. ⁴ Ὁ λέγων ὅτι ἔγνωκα αὐτόν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν ψεύστης ἐστίν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν. ⁵ ὃς δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελειώται. ἐν τούτῳ γινώσκουμεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἔσμεν. ⁶ Ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὁφείλει καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησεν καὶ αὐτὸς περιπατεῖν.

⁷ Ἀγαπητοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιὰν ἣν εἶχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιὰ ἐστὶν ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε. ⁸ Πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὃ ἐστὶν ἀληθὲς ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία παράγεται καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. ⁹ Ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν ἕως ἄρτι. ¹⁰ Ὁ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. ¹¹ Ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶν καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

¹² Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφένονται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ¹³ γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς· γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν. ¹⁴ Ἐγραψα ὑμῖν, παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα· ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς· ἔγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροί ἐστε καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν.

¹⁵ Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. ἐὰν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ. ¹⁶ ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν. ¹⁷ καὶ ὁ κόσμος παράγεται καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ, ὃ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

¹⁸ Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν, καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκουμεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. ¹⁹ ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθαν, ἀλλ' οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἐξ ἡμῶν ἦσαν, μεμενέκεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶν πάντες

1:3 καὶ WH Treg NIV] - RP **1:4** ἡμεῖς WH Treg NIV] ὑμῖν RP **1:5** ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν NIV RP] οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ WH Treg **1:7** Ἰησοῦ WH Treg NIV] + Χριστοῦ RP **1:8** οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν WH NIV RP] ἐν ἡμῖν οὐκ ἔστιν Treg
2:4 ὅτι WH Treg NIV] - RP **2:6** αὐτὸς WH Treg] + οὕτως NIV RP **2:7** Ἀγαπητοί WH Treg NIV] Ἀδελφοί RP
2:7 ἠκούσατε WH Treg NIV] + ἀπ' ἀρχῆς RP **2:14** ἔγραψα WH Treg NIV] Γράφω RP **2:18** ὅτι WH Treg NIV] + ὁ RP **2:19** ἐξ ἡμῶν ἦσαν WH Treg NIV] ἦσαν ἐξ ἡμῶν RP

ἐξ ἡμῶν. ²⁰ καὶ ὑμεῖς χρίσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἁγίου· καὶ οἴδατε πάντες· ²¹ οὐκ ἔγραψα ὑμῖν ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστιν. ²² τίς ἐστὶν ὁ ψεύστης εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ χριστός; οὗτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν. ²³ πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει· ὁ ὁμολογῶν τὸν υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει. ²⁴ ὑμεῖς δ' ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω· ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνη ὁ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ υἱῷ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. ²⁵ καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

²⁶ Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς. ²⁷ καὶ ὑμεῖς τὸ χρίσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ (μένει ἐν ὑμῖν), καὶ οὐ χρεῖαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκη ὑμᾶς· ἀλλ' ὥς τὸ ἑαυτοῦ χρίσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθές ἐστιν καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος, καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, μένετε ἐν αὐτῷ.

²⁸ Καὶ νῦν, τέκνιά, μένετε ἐν αὐτῷ, ἵνα ἑὰν φανερωθῇ· σχῶμεν παρρησίαν καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ.

²⁹ Ἐὰν εἰδῇτε ὅτι δίκαιός ἐστιν, γινώσκετε ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

3

¹ Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατὴρ ἵνα τέκνα θεοῦ κληθῶμεν, (καὶ ἐσμέν). διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν. ² ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμεν, καὶ οὐπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα. οἴδαμεν ὅτι ἐὰν φανερωθῇ ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁψόμεθα αὐτὸν καθὼς ἐστίν. ³ καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ ἀγνίζει ἑαυτὸν καθὼς ἐκεῖνος ἀγνός ἐστιν.

⁴ Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ, καὶ ἡ ἁμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. ⁵ καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη ἵνα τὰς ἁμαρτίας ἄρῃ, καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. ⁶ πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἑώρακεν αὐτὸν οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. ⁷ τέκνιά, μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην δίκαιός ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν. ⁸ ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἁμαρτάνει. εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. ⁹ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει, καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται. ¹⁰ ἐν τούτῳ φανερά ἐστὶν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

¹¹ Ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· ¹² οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν καὶ ἔσφαξεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια. ¹³ μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. ¹⁴ ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν μένει ἐν τῷ θανάτῳ. ¹⁵ πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστίν, καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν ἑαυτῷ μένουσαν. ¹⁶ ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς θεῖναι. ¹⁷ ὃς δ' ἂν ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρεῖαν ἔχοντα καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;

¹⁸ Τεκνιά, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μὴδὲ τῇ γλώσσῃ ἀλλὰ ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. ¹⁹ ἐν τούτῳ γινώσμεθα ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὴν καρδίαν· ἡμῶν ²⁰ ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μεῖζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν καὶ γινώσκει πάντα. ²¹ ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ

2:20 καὶ Treg NIV RP] – WH 2:20 πάντες WH NIV] πάντα Treg RP 2:23 ὁ ὁμολογῶν ... ἔχει WH Treg NIV] – RP 2:24 ὑμεῖς WH Treg NIV] + οὖν RP 2:27 μένει ἐν ὑμῖν WH Treg NIV] ἐν ὑμῖν μένει RP 2:27 αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτοῦ RP 2:27 μένετε WH Treg NIV] μενεῖτε RP 2:28 ἐὰν WH Treg NIV] ὅταν RP 2:28 σχῶμεν WH Treg NIV] ἔχωμεν RP 2:29 ὅτι WH RP] + καὶ Treg NIV 3:1 καὶ ἐσμέν WH Treg NIV] – RP 3:1 ἡμᾶς WH Treg NIV] ὑμᾶς RP 3:2 οἴδαμεν WH Treg NIV] + δὲ RP 3:5 ἁμαρτίας WH Treg NIV] + ἡμῶν RP 3:13 μὴ WH Treg RP] καὶ μὴ NIV 3:13 ἀδελφοί WH Treg NIV] + μου RP 3:14 ἀγαπῶν WH Treg NIV] + τὸν ἀδελφόν RP 3:15 αὐτῷ WH Treg NIV] ἑαυτῷ RP 3:16 θεῖναι WH Treg NIV] τιθέναι RP 3:18 Τεκνιά WH Treg NIV] + μου RP 3:19 ἐν WH] καὶ ἐν Treg NIV RP 3:19 γινώσμεθα WH Treg NIV] γινώσκομεν RP 3:19 τὴν καρδίαν WH NIV] τὰς καρδίας Treg RP

καρδία ἢ μὴ καταγινώσκη ἡμῶν, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν, ²² καὶ ὁ ἑὸν αἰτῶμεν λαμβάνομεν ἅπ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. ²³ καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν ἡμῖν. ²⁴ καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ· καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

4

¹ Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστὶν, ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφηταὶ ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. ² ἐν τούτῳ γινώσκετε τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστὶν, ³ καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστιν· καὶ τοῦτό ἐστὶν τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἥδη. ⁴ ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. ⁵ αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσὶν· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. ⁶ ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν· ὁ γινώσκων τὸν θεὸν ἀκούει ἡμῶν, ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.

⁷ Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστὶν, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει τὸν θεόν. ⁸ ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν, ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν. ⁹ ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. ¹⁰ ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἠγαπήκαμεν τὸν θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ ἀπέστειλεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἰλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν. ¹¹ ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν. ¹² θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ ἐν ἡμῖν τετελειωμένη ἐστίν.

¹³ Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν. ¹⁴ καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου. ¹⁵ ὃς ἑὸν ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ. ¹⁶ καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν.

Ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ θεῷ μένει καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει. ¹⁷ ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστιν καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. ¹⁸ φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ. ¹⁹ ἡμεῖς ἀγαπῶμεν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς. ²⁰ ἐάν τις εἴπῃ ὅτι Ἀγαπῶ τὸν θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἑώρακεν, τὸν θεὸν ὃν οὐχ ἑώρακεν· οὐ δύναται ἀγαπᾶν. ²¹ καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

5

¹ Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ χριστὸς ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα ἀγαπᾷ καὶ τὸν γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. ² ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ποιῶμεν· ³ αὕτη γάρ ἐστὶν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν, καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσὶν, ⁴ ὅτι πᾶν τὸ γεγεννημένον

3:21 μὴ καταγινώσκη ἡμῶν Treg | μὴ καταγινώσκη WH; ἡμῶν μὴ καταγινώσκη NIV; ἡμῶν μὴ καταγινώσκη ἡμῶν RP **3:22** ἐὰν Treg NIV RP | ἂν WH **3:22** ἅπ' WH Treg NIV | παρ' RP **3:23** πιστεύσωμεν WH NIV RP | πιστεύωμεν Treg **3:23** ἡμῖν WH Treg NIV | - RP **4:2** γινώσκετε WH Treg NIV | γινώσκεται RP **4:3** τὸν WH Treg NIV | - RP **4:3** Ἰησοῦν WH Treg NIV | + Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα RP **4:10** ἠγαπήκαμεν WH NIV | ἠγαπήσαμεν Treg RP **4:12** ἐν ἡμῖν τετελειωμένη ἐστὶν NIV | τετελειωμένη ἐν ἡμῖν ἐστὶν WH Treg; τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν RP **4:15** ἐὰν WH NIV | ἂν Treg RP **4:15** Ἰησοῦς Treg NIV RP | + Χριστός WH **4:16** μένει WH NIV RP | - Treg **4:19** ἀγαπῶμεν WH Treg NIV | + αὐτόν RP **4:20** οὐ WH Treg NIV | πῶς RP **5:1** καὶ Treg NIV RP | - WH **5:2** ποιῶμεν WH Treg NIV | τηρῶμεν RP

ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον. καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἢ νικήσασα τὸν κόσμον, ἢ πίστις ἡμῶν· ⁵ τίς δέ ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ;

⁶ Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς Χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ αἵματι· καὶ τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια. ⁷ ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες, ⁸ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἶμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἓν εἰσιν. ⁹ εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἐστίν, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ ὅτι μεμαρτύρηκεν περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ¹⁰ ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν αὐτῷ· ὁ μὴ πιστεύων τῷ θεῷ ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ¹¹ καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ὁ θεὸς ἡμῖν, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστίν. ¹² ὁ ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωὴν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.

¹³ Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. ¹⁴ καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρρησία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ἀκούει ἡμῶν. ¹⁵ καὶ ἐὰν οἶδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν ὁ ἐάν αἰτώμεθα, οἶδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ᾔτήκαμεν ἀπ' αὐτοῦ. ¹⁶ ἐάν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσῃ, καὶ δώσει αὐτῷ ζωὴν, τοῖς ἁμαρτάνουσιν μὴ πρὸς θάνατον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. ¹⁷ πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ἐστίν, καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον.

¹⁸ Οἶδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ οὐχ ἁμαρτάνει, ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ αὐτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἄπτεται αὐτοῦ. ¹⁹ οἶδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμεν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται. ²⁰ οἶδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ἦκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσκωμεν τὸν ἀληθινόν· καὶ ἐσμέν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς θεὸς καὶ ζωὴ αἰώνιος.

²¹ Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτὰ ἀπὸ τῶν εἰδώλων.

5:5 δέ ἐστιν Treg NIV] ἐστιν δὲ WH; ἐστιν RP 5:6 ἐν WH Treg NIV] - RP 5:9 ὅτι WH Treg NIV] ἦν RP 5:10 αὐτῷ WH] αὐτῷ Treg RP; ἐαυτῷ NIV 5:11 ὁ θεὸς ἡμῖν WH] ἡμῖν ὁ θεὸς Treg NIV RP 5:13 ὑμῖν WH Treg NIV] + τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ RP 5:13 ἔχετε αἰώνιον WH Treg NIV] αἰώνιον ἔχετε RP 5:13 τοῖς πιστεύουσιν WH Treg NIV] καὶ ἵνα πιστεύητε RP 5:15 ἐὰν WH NIV RP] ἂν Treg 5:15 ἀπ' WH Treg NIV] παρ' RP 5:18 αὐτόν WH Treg NIV] ἐαυτόν RP 5:20 γινώσκωμεν NIV RP] γινώσκομεν WH Treg 5:21 εἰδώλων WH Treg NIV] + Ἀμὴν RP

ΙΩΑΝΝΟΥ Β

¹ Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, ² διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα· ³ ἔσται μεθ' ἡμῶν χάρις ἔλεος εἰρήνη παρὰ θεοῦ πατρός, καὶ παρὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

⁴ Ἐχάρην λίαν ὅτι εὑρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρός. ⁵ καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν καὶνὴν γράφων σοι ἀλλὰ ἣν εἶχομεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. ⁶ καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ· αὕτη ἡ ἐντολὴ ἐστίν, καθὼς ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε. ⁷ ὅτι πολλοὶ πλάνοι ἐξῆλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί· οὗτός ἐστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. ⁸ βλέπετε ἑαυτοὺς, ἵνα μὴ ἀπολέσητε ἃ εἰργασάμεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβητε. ⁹ πᾶς ὁ προάγων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ, οὗτος καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. ¹⁰ εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε. ¹¹ ὁ λέγων γὰρ αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

¹² Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν οὐκ ἐβουλήθην διὰ χάρτου καὶ μέλανος, ἀλλὰ ἐλπίζω γενέσθαι πρὸς ὑμᾶς καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν πεπληρωμένη ᾖ. ¹³ Ἀσπάζεται σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς.

1:3 παρὰ WH Treg NIV] + κυρίου RP **1:5** καινήν γράφων σοι Treg NIV] γράφων σοι καινήν WH RP **1:6** ἡ ἐντολή ἐστίν WH Treg NIV] ἐστὶν ἡ ἐντολή RP **1:7** ἐξῆλθον WH Treg NIV] εἰσῆλθόν RP **1:8** ἀπολέσητε WH Treg NIV] ἀπολέσωμεν RP **1:8** εἰργασάμεθα WH NA RP] εἰργάσασθε Treg NIV **1:8** ἀπολάβητε WH Treg NIV] ἀπολάβωμεν RP **1:9** προάγων WH Treg NIV] παραβαίνων RP **1:9** διδαχῇ WH Treg NIV] + τοῦ Χριστοῦ RP **1:11** λέγων γὰρ WH Treg NIV] γὰρ λέγων RP **1:12** γενέσθαι WH Treg NIV] ἐλθεῖν RP **1:12** ὑμῶν WH Treg] ἡμῶν NIV RP **1:12** πεπληρωμένη ᾖ WH NIV] ᾗ πεπληρωμένη Treg RP **1:13** ἐκλεκτῆς WH Treg NIV] + Ἀμήν RP

ΙΩΑΝΝΟΥ Γ

¹ Ὁ πρεσβύτερος Γαίῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.

² Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὐχομαί σε εὐοδοῦσθαι καὶ ὑγιαίνειν, καθὼς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχὴ.

³ Ἐχάρην γὰρ λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. ⁴ μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω ἡχαράν, ἵνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν τῇ ἀληθείᾳ περιπατοῦντα.

⁵ Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφούς καὶ τοῦτο ξένους, ⁶ οἱ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλησίας, οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ. ⁷ ὑπὲρ γὰρ τοῦ ὀνόματος ἐξῆλθον μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἑθνικῶν. ⁸ ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ὑπολαμβάνειν τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.

⁹ Ἐγραψά τι τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρέφης οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. ¹⁰ διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς, καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις οὔτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφούς καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει.

¹¹ Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν· ὁ κακοποιῶν οὐχ ἐώρακεν τὸν θεόν. ¹² Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων καὶ ὑπὸ αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἶδας ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθὴς ἐστίν.

¹³ Πολλὰ εἶχον ἑγγραψαί σοι, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ καλάμου σοι ἑγγραφειν. ¹⁴ ἐλπίζω δὲ εὐθέως σε ἰδεῖν, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν.

¹⁵ Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονται σε οἱ φίλοι. ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

1:4 χαράν Treg NIV RP | χάριν WH **1:4** τῇ WH Treg NIV] - RP **1:5** τοῦτο WH Treg NIV] εἰς τοὺς RP **1:7** ἑθνικῶν WH Treg NIV] ἐθνῶν RP **1:8** ὑπολαμβάνειν WH Treg NIV] ἀπολαμβάνειν RP **1:9** τι WH Treg NIV] - RP **1:12** οἶδας WH Treg NIV] οἶδατε RP **1:13** γράψαι σοι WH Treg NIV] γράφειν RP **1:13** γράφειν WH Treg NIV] γράψαι RP **1:14** σε ἰδεῖν WH Treg NIV] ἰδεῖν σε RP

ΙΟΥΔΑ

¹ Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν θεῷ πατρὶ ἡγαπημένοις καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις κλητοῖς· ² ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνη καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.

³ Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς ἡμῶν σωτηρίας ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἅπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἀγίοις πίστει. ⁴ παρεισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλοι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριτα μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν καὶ τὸν μόνον ἑσπότην καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνούμενοι.

⁵ Ὑπομνήσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας ὑμᾶς ἅπαξ ἅπαντα, ὅτι Ἰησοῦς λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν, ⁶ ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἐαυτῶν ἀρχὴν ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς αἰδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν· ⁷ ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τρόπον τούτοις ἐκπορνεύσασαι καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἐτέρας, πρόκεινται δεῖγμα πυρὸς αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι.

⁸ Ὅμοιως μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μαίνουσιν, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσιν, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. ⁹ ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωϋσέως σώματος, οὐκ ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλὰ εἶπεν· Ἐπιτιμήσαι σοι κύριος. ¹⁰ οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἶδασιν βλασφημοῦσιν, ὅσα δὲ φυσικῶς ὡς τὰ ἄλογα ζῶα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται. ¹¹ οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κόρε ἀπώλοντο. ¹² οὗτοί εἰσιν οἱ ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες συνευωχούμενοι, ἀφόβως ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες, νεφέλαι ἄνυδροι ὑπὸ ἀνέμων παραφερόμεναι, δένδρα φθινοπωρινὰ ἄκαρπα δις ἀποθανόντα ἐκριζωθέντα, ¹³ κύματα ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰσχύνας, ἀστερες πλανῆται οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται.

¹⁴ Προεφήτηυσεν δὲ καὶ τούτοις ἔβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Ἐνῶχ λέγων· Ἴδου ἦλθεν κύριος ἐν ἀγίαις μυριάσιν αὐτοῦ, ¹⁵ ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων καὶ ἐλέγξει ἅπαντας τοὺς ἀσεβεῖς περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἠσέβησαν καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. ¹⁶ οὗτοί εἰσιν γογγυσταί, μεμψίμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν.

¹⁷ Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ¹⁸ ὅτι ἔλεγον ὑμῖν· Ἐπ' ἐσχάτου χρόνου ἔσονται ἐμπαῖκται κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. ¹⁹ οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοί, πνεῦμα μὴ ἔχοντες. ²⁰ ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει, ἐν πνεύματι ἀγίῳ προσευχόμενοι, ²¹ ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ τηρήσατε προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον. ²² καὶ οὓς μὲν ἔλεᾶτε διακρινομένους, ²³ οὓς δὲ σῶζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες, οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ, μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα.

1:1 ἡγαπημένοις WH Treg NIV] ἡγίασμένοις RP **1:3** ἡμῶν WH Treg NIV] – RP **1:4** δεσπότην WH Treg NIV] + θεόν RP **1:5** ὑμᾶς ἅπαξ RP] ἅπαξ ὑμᾶς NIV; ἅπαξ WH Treg; ὑμᾶς NA **1:5** πάντα WH Treg NIV] τοῦτο RP **1:5** Ἰησοῦς Holmes WH^{marg}] κύριος WH Treg; ὁ κύριος NIV RP; ὁ κύριος ἅπαξ NA **1:7** τρόπον τούτοις WH Treg NIV] τούτοις τρόπον RP **1:12** οἱ WH Treg NIV] – RP **1:15** πάντας τοὺς ἀσεβεῖς WH Treg NIV] + αὐτῶν RP; πᾶσαν ψυχὴν NA **1:16** αὐτῶν WH Treg RP] ἑαυτῶν NIV **1:18** ὑμῖν WH] + ὅτι Treg NIV RP **1:18** Ἐπ' ἐσχάτου χρόνου WH Treg] Ἐπ' ἐσχάτου τοῦ χρόνου NIV; ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ RP **1:20** ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει WH Treg NIV] τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτοὺς RP **1:22** ἐλεᾶτε WH NIV] ἐλεεῖτε RP; ἐλέγχετε Treg **1:22** διακρινομένους οὓς δὲ σῶζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ Treg NIV] διακρινομένους σῶζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ WH; διακρινόμενοι οὓς δὲ ἐν φόβῳ σῶζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες RP

²⁴ Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ὑμᾶς ἀπταίστους καὶ στηῆσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει ²⁵ ἁμῶν θεῷ σωτῇρι ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν ἡ δόξα μεγαλωσύνη κράτος καὶ ἐξουσία πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας ἀμήν.

1:24 ὑμᾶς WH Treg NIV] αὐτούς RP **1:25** ἁμῶν WH Treg NIV] + σοφῷ RP **1:25** διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν WH Treg NIV] – RP **1:25** δόξα WH Treg NIV] + καὶ RP **1:25** πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος WH Treg NIV] – RP

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

¹ Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ, ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ, ² ὃς ἐμαρτύρησεν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅσα εἶδεν. ³ μακάριος ὁ ἀναγινώσκων καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα, ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

⁴ Ἰωάννης ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἅπλοῦς καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων ἃ ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, ⁵ καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος τῶν νεκρῶν καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς.

Τῷ ἀγαπῶντι ἡμᾶς καὶ λύσαντι ἡμᾶς ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ— ⁶ καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν, ἱερεῖς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ—αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

⁷ Ἰδοὺ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς καὶ οἵτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν, καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. ναί, ἀμήν.

⁸ Ἐγὼ εἰμι τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὠ, λέγει κύριος, ὁ θεός, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.

⁹ Ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ συγκοινωνὸς ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἧ ἐν Ἰησοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ.

¹⁰ ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἤκουσα ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην ὡς σάλπιγγος

¹¹ λεγούσης· Ὁ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον καὶ πέμψον ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις, εἰς Ἐφεσον καὶ εἰς Σμύρναν καὶ εἰς Πέργαμον καὶ εἰς Θυάτειρα καὶ εἰς Σάρδεις καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν καὶ εἰς Λαοδίκειαν.

¹² Καὶ ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἣτις ἐλάλει μετ' ἐμοῦ· καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσαῖς, ¹³ καὶ ἐν μέσῳ τῶν λυχνιῶν ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσαῖν· ¹⁴ ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡς ἔριον λευκόν, ὡς χιών, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλόξ πυρός, ¹⁵ καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ, ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένης, καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν, ¹⁶ καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ χεὶρὶ αὐτοῦ ἄστέρας ἑπτὰ, καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὅξεϊα ἐκπορευομένη, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ.

¹⁷ Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ ἔθηκεν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἐπ' ἐμὲ λέγων· Μὴ φοβοῦ· ἐγὼ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ¹⁸ καὶ ὁ ζῶν—καὶ ἐγενόμην νεκρὸς καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ᾄδου. ¹⁹ γράψον οὖν ἃ εἶδες καὶ ἃ εἰσὶν καὶ ἃ μέλλει γίνεσθαι μετὰ ταῦτα. ²⁰ τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων οὓς εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσαῖς· οἱ ἑπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσὶν, καὶ αἱ λυχναὶ αἱ ἑπτὰ ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσὶν.

2

¹ Τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν·

² Οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ τὸν κόπον καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνη βαστάσαι κακοὺς, καὶ ἐπείρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἁποστόλους, καὶ οὐκ εἰσὶν, καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς· ³ καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ ἐβάστασας διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐ κεκοπίακες· ⁴ ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι

1:4 ἀπὸ WH Treg NIV] + θεοῦ RP 1:5 λύσαντι WH Treg NIV] λούσαντι RP 1:5 ἐκ WH Treg NIV] ἀπὸ RP 1:6 τῶν αἰώνων Treg NIV RP] - WH 1:9 συγκοινωνὸς WH Treg NIV] κοινωνὸς RP 1:9 ἐν WH Treg NIV] + Χριστῷ RP 1:9 καὶ WH Treg NIV] + διὰ RP 1:9 Ἰησοῦ WH Treg NIV] + Χριστοῦ RP 1:10 ὀπίσω μου φωνὴν WH Treg NIV] φωνὴν ὀπίσω μου RP 1:12 Καὶ WH Treg NIV] + ἐκεῖ RP 1:13 τῶν WH NIV] + ἑπτὰ Treg RP 1:13 υἱὸν WH NIV] υἱῷ Treg RP 1:15 πεπυρωμένης WH Treg NIV] πεπυρωμένοι RP 1:16 χεὶρὶ αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτοῦ χεὶρὶ RP 1:18 αἰώνων WH Treg NIV] ἀμήν RP 1:19 γίνεσθαι WH Treg RP] γενέσθαι NIV 1:20 οὓς WH Treg NIV] ὧν RP 2:1 τῆς Treg NIV RP] τῷ WH 2:2 κόπον WH Treg NIV] + σου RP 2:2 ἀποστόλους WH Treg NIV] + εἶναι RP 2:3 οὐ κεκοπίακες WH Treg NIV] οὐκ ἐκοπίασας RP

τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκες. ⁵ μνημόνευε οὖν πόθεν ἔπετωκας, καὶ μετανόησον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποιήσον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι, καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανόησης. ⁶ ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἃ κἀγὼ μισῶ. ⁷ ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὃ ἐστὶν ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ ἑοῦ.

⁸ Καὶ τῷ ἀγγέλω τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν·

⁹ Οἶδά σου τὴν θλίψιν καὶ τὴν πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ, καὶ τὴν βλασφημίαν ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτούς, καὶ οὐκ εἰσίν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ Σατανᾶ. ¹⁰ Ἦμδὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις ἴδου μέλλει βάλλιν ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν ἵνα πειρασθῆτε, καὶ ἔξετε θλίψιν ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. ¹¹ ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

¹² Καὶ τῷ ἀγγέλω τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξεῖαν·

¹³ Οἶδα ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ Σατανᾶ, καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἡρνήσω τὴν πίστιν μου καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις Ἀντιπᾶς, ὁ μάρτυς μου, ὁ πιστὸς μου, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῖν, ὅπου ὁ Σατανᾶς κατοικεῖ. ¹⁴ ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδασκεν τῷ Βαλακ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. ¹⁵ οὕτως ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Νικολαϊτῶν ὁμοίως. ¹⁶ μετανόησον οὖν· εἰ δὲ μή, ἔρχομαί σοι ταχύ, καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου. ¹⁷ ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ τὸ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκὴν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων.

¹⁸ Καὶ τῷ ἀγγέλω τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ·

¹⁹ Οἶδά σου τὰ ἔργα, καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν καὶ τὴν ὑπομονὴν σου, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων. ²⁰ ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι ἀφεῖς τὴν γυναῖκα Ἰεζάβελ, ἡ λέγουσα ἑαυτὴν προφῆτιν, καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς δούλους πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα. ²¹ καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανόησιν, καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. ²² ἴδου βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς εἰς θλίψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανόησωσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς. ²³ καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ ἐραυνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας, καὶ δώσω ὑμῖν ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. ²⁴ ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδαχὴν ταύτην, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ β�θέα τοῦ Σατανᾶ, ὡς λέγουσιν, οὐ βάλλω ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος. ²⁵ πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε ἄχρι οὗ ἂν ἤξω. ²⁶ καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν, ²⁷ καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ συντριβεται, ²⁸ ὡς κἀγὼ εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου, καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωϊνόν. ²⁹ ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

2:5 πέπτωκας Treg NIV RP] πέπτωκες WH 2:5 σοι WH Treg NIV] + ταχύ RP 2:7 θεοῦ WH Treg NIV] + μου RP 2:8 τῆς Treg NIV RP] τῷ WH 2:9 σου WH Treg NIV] + τὰ ἔργα καὶ RP 2:10 μὴδὲν NIV RP] μὴ WH Treg 2:10 πάσχειν WH Treg NIV] παθεῖν RP 2:10 ἴδου WH Treg NIV] + δὴ RP 2:10 βάλλειν WH Treg NIV] βαλεῖν RP 2:10 ἔξετε Treg NIV RP] ἔχητε WH 2:13 Οἶδα WH Treg NIV] + τὰ ἔργα σου καὶ RP 2:13 καὶ WH Treg NIV] - RP 2:13 ἡμέραις WH Treg NIV] + ἐν αἷς RP 2:13 μου WH Treg NIV] - RP 2:14 ἐδίδασκεν τῷ WH Treg NIV] ἐδίδαξεν τὸν RP 2:14 φαγεῖν WH Treg NIV] καὶ φαγεῖν RP 2:15 διδαχὴν WH] + τῶν Treg NIV RP 2:17 αὐτῷ WH Treg NIV] + φαγεῖν RP 2:18 τῆς Treg NIV RP] τῷ WH 2:19 ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν WH NIV RP] πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην Treg 2:20 γυναῖκα WH Treg NIV] + σοῦ RP 2:20 λέγουσα WH Treg NIV] λέγει RP 2:22 μετανόησωσιν Treg NIV RP] μετανόησουσιν WH 2:27 συντριβεται WH Treg NIV] συντριβήσεται RP

3

¹ Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας·

Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῆς, καὶ νεκρὸς εἶ. ² γίνου γρηγορῶν, καὶ στηρίσον τὰ λοιπὰ ἃ ἔμελλον ἀποθανεῖν, οὐ γὰρ εὕρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου· ³ μνημόνευε οὖν πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας καὶ τήρει, καὶ μετανόησον· ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσης, ἦξω ὡς κλέπτης, καὶ οὐ μὴ γνῶς ποίαν ὥραν ἦξω ἐπὶ σέ· ⁴ ἀλλὰ ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα ἐν Σάρδεσιν ἃ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιπατήσουσιν μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. ⁵ ὁ νικῶν οὕτως περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὁμολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρὸς μου καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. ⁶ ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

⁷ Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ ἅγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν Δαυίδ, ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει, καὶ κλείων καὶ οὐδεὶς ἀνοίγει·

⁸ Οἶδά σου τὰ ἔργα—ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἠνεωγμένην, ἣν οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν—ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἡρνήσω τὸ ὄνομά μου. ⁹ ἰδοὺ διδῶ ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ Σατανᾶ, τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ ψεύδονται—ἰδοὺ ποιῶσιν αὐτοὺς ἵνα ἡξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι ἐγὼ ἠγάπησά σε. ¹⁰ ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου, κἀγὼ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. ¹¹ ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὁ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου. ¹² ὁ νικῶν ποιήσω αὐτὸν στῦλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἱερουσαλήμ, ἡ καταβαίνουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν. ¹³ ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

¹⁴ Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ἐκκλησίας γράψον· Τάδε λέγει ὁ Ἀμήν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ θεοῦ·

¹⁵ Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε ζεστός. ὄφελον ψυχρὸς ἢ ἡ ζεστός. ¹⁶ οὕτως, ὅτι χλιαρὸς εἶ καὶ οὔτε ζεστός οὔτε ψυχρὸς, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου. ¹⁷ ὅτι λέγεις ὅτι Πλούσιός εἰμι καὶ πεπλούτηκα καὶ οὐδὲν χρειᾶν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ἐλεεινὸς καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός, ¹⁸ συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς ἵνα πλουτήσης, καὶ ἱμάτια λευκὰ ἵνα περιβάλῃ καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχὺν τῆς γυμνότητός σου, καὶ κολλούριον ἔγχρῃσαι τοὺς ὀφθαλμούς σου ἵνα βλέπῃς. ¹⁹ ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ ἐλέγχω καὶ παιδεύω· ζήλευε οὖν καὶ μετανόησον. ²⁰ ἰδοὺ ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐὰν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν καὶ δεῖπνήσω μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. ²¹ ὁ νικῶν δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κἀγὼ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρὸς μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. ²² ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

4

¹ Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ θύρα ἠνεωγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' ἐμοῦ, λέγων· Ἀνάβα ὧδε, καὶ δεῖξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι. μετὰ ταῦτα ² εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδοὺ θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τὸν θρόνον καθήμενος,

3:2 ἔμελλον ἀποθανεῖν WH Treg NIV] ἔμελλες ἀποβάλλειν RP **3:2** τὰ Treg NIV RP] – WH **3:3** ἦξω WH Treg NIV] + ἐπὶ σε RP **3:3** γνῶς WH NIV RP] γνώση Treg **3:4** ἔχεις ὀλίγα WH Treg NIV] ὀλίγα ἔχεις RP **3:5** οὕτως WH Treg NIV] οὕτος RP **3:7** Δαυίδ WH Treg NIV] τοῦ Δαυίδ RP **3:7** καὶ κλείων WH Treg NIV] αὐτήν εἶ μὴ ὁ ἀνοίγων RP **3:7** ἀνοίγει WH Treg NIV] ἀνοίξει RP **3:9** διδῶ WH Treg NIV] δίδωμι RP **3:9** ἡξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν WH Treg NIV] ἡξωσιν καὶ προσκυνήσωσιν RP **3:9** ἐγὼ WH Treg NIV] – RP **3:12** καταβαίνουσα WH Treg NIV] καταβαίνει RP **3:14** καὶ Treg NIV RP] + ὁ WH **3:16** οὔτε WH Treg NIV] οὐ RP **3:17** ὅτι WH Treg NIV] – RP **3:17** οὐδὲν WH Treg NIV] οὐδενὸς RP **3:17** καὶ WH Treg NIV] + ὁ RP **3:18** παρ' ἐμοῦ χρυσίον WH Treg NIV] χρυσίον παρ' ἐμοῦ RP **3:18** ἐγχρῃσαι WH Treg NIV] ἵνα ἐγχρῇ RP **3:19** ζήλευε WH Treg NIV] ζήλωσον RP **3:20** καὶ NIV RP] – WH Treg **4:2** εὐθέως WH Treg NIV] Καὶ εὐθέως RP

³ 'καὶ ὁ καθήμενος' ὅμοιος ὁράσει λίθω ἰάσπιδι καὶ σαρδίῳ, καὶ ἴρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου 'ὅμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ'. ⁴ καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου 'θρόνοι εἴκοσι τέσσαρες, καὶ ἐπὶ τοὺς 'θρόνους εἴκοσι τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημένους περιβεβλημένους 'ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. ⁵ καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί· καὶ ἑπτὰ λαμπάδες πυρὸς καίόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, 'ἅ εἰσιν 'τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ, ⁶ καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα ὑαλίνη ὁμοία κρυστάλλῳ.

Καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσαρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὀπισθεν· ⁷ καὶ τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῶον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῶον ἔχων 'τὸ πρόσωπον ὡς' ἀνθρώπου, καὶ τὸ τέταρτον ζῶον ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ· ⁸ καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, ἐν 'καθ' ἐν' αὐτῶν ἔχων ἀνὰ πτέρυγας ἕξ, κυκλόθεν καὶ ἔσωθεν γέμουσιν ὀφθαλμῶν· καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς λέγοντες· Ἅγιος ἅγιος ἅγιος κύριος, ὁ θεός, ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος. ⁹ καὶ ὅταν 'δώσουσιν τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ 'τῷ θρόνῳ', τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ¹⁰ πεσοῦνται οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσιν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσιν τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες· ¹¹ Ἄξιός ἐστι, ὁ κύριος καὶ ὁ θεός 'ἡμῶν, λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν, ὅτι σὺ ἔκτισας 'τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν.

5

¹ Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ὀπισθεν, κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἑπτὰ. ² καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ· Τίς 'ἄξιός ἀνοίξει τὸ βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ; ³ καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ 'οὐρανῷ 'οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲ' ὑποκάτω τῆς γῆς ἀνοίξει τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. ⁴ καὶ ἐγὼ ἔκλαιον πολὺ ὅτι οὐδεὶς ἄξιός εὐρέθη ἀνοίξει τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. ⁵ καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι· Μὴ κλαῖε· ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς 'Ιούδα, ἡ ρίζα Δαυὶδ, 'ἀνοίξει τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἑπτὰ σφραγίδας αὐτοῦ.

⁶ Καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων ἄρνιον ἑστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχων κέρατα ἑπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺς ἑπτὰ, 'οἱ εἰσιν τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ, ἀπεσταλμένοι εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. ⁷ καὶ ἦλθεν καὶ εἴληφεν ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. ⁸ καὶ ὅτε ἔλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῶα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ ἁρνίου, ἔχοντες ἕκαστος κιθάραν καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἱ εἰσιν 'αἱ προσευχαὶ τῶν ἁγίων. ⁹ καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν λέγοντες· Ἄξιός ἐστι λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοίξει τὰς σφραγίδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγης καὶ ἡγόρασας τῷ 'θεῷ ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, ¹⁰ καὶ ἐποίησας αὐτοὺς τῷ θεῷ ἡμῶν 'βασιλείαν καὶ ἱερεῖς, καὶ 'βασιλεύουσιν ἐπὶ τῆς γῆς.

¹¹ Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων καὶ χιλιάδες χιλιάδων, ¹² λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ· Ἄξιόν ἐστιν τὸ ἄρνιον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν 'καὶ πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὺν

4:3 καὶ ὁ καθήμενος WH Treg NIV] - RP 4:3 ὅμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ WH Treg NIV] ὁμοίως ὁρασις σμαραγδίνων RP 4:4 θρόνοι WH Treg RP] θρόνους NIV 4:4 θρόνους WH Treg NIV] + τοὺς RP 4:4 ἐν Treg NIV RP] - WH 4:5 ἅ WH NIV] αἱ Treg; αὐτοῦ αἱ RP 4:5 τὰ WH Treg NIV] - RP 4:7 ἔχων WH Treg NIV] ἔχον RP 4:7 τὸ πρόσωπον ὡς WH Treg NIV] πρόσωπον RP 4:8 καθ' ἐν WH NIV RP] ἕκαστον Treg 4:8 αὐτῶν WH Treg NIV] - RP 4:8 ἔχων WH Treg NIV] ἔχον RP 4:9 δώσουσιν WH Treg NIV] δώσιν RP 4:9 τῷ θρόνῳ Treg NIV] τοῦ θρόνου WH RP 4:11 ἡμῶν WH Treg NIV] + ὁ ἅγιος RP 4:11 τὰ WH Treg NIV] - RP 5:1 ὀπισθεν WH Treg NIV] ἔξωθεν RP 5:2 ἄξιός WH Treg NIV] + ἐστιν RP 5:3 οὐρανῷ WH Treg NIV] + ἄνω RP 5:3 οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲ WH Treg NIV] οὔτε ἐπὶ τῆς γῆς οὔτε RP 5:4 ἐγὼ WH Treg RP] - NIV 5:5 ἀνοίξει WH Treg NIV] ὁ ἀνοίγων RP 5:6 ἐστηκὸς WH NIV RP] ἐστηκώς Treg 5:6 ἔχων WH Treg NIV] ἔχον RP 5:6 οἱ WH Treg NIV] ἃ RP 5:6 ἀπεσταλμένοι WH Treg NIV] ἀποστελλόμενα RP 5:8 αἱ WH Treg NIV] - RP 5:9 θεῷ WH NIV] + ἡμᾶς Treg RP 5:10 βασιλείαν WH Treg NIV] βασιλεῖς RP 5:10 βασιλεύουσιν WH Treg] βασιλεύουσιν NIV RP 5:11 ἤκουσα WH Treg NIV] + ὡς RP 5:12 καὶ WH Treg NIV] + τὸν RP

καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν. ¹³ καὶ πᾶν κτίσμα ὃ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, ἤκουσα λέγοντας· Τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἄρνιῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ¹⁴ καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα ἔλεγον· Ἀμήν. καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν.

6

¹ Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὸ ἄρνιον μίαν ἐκ τῶν ἑπτὰ σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων λέγοντος ὡς φωνῇ βροντῆς· Ἔρχου. ² καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθεν νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ.

³ Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν δευτέραν, ἤκουσα τοῦ δευτέρου ζώου λέγοντος· Ἔρχου. ⁴ καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρρός, καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς καὶ ἵνα ἀλλήλους σφάξουσιν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη.

⁵ Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου λέγοντος· Ἔρχου. καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ⁶ καὶ ἤκουσα ὥς φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν· Χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῶν δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσης.

⁷ Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν τοῦ τετάρτου ζώου λέγοντος· Ἔρχου. ⁸ καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ ὄνομα αὐτῷ ὁ θάνατος, καὶ ὁ ἄδης ἠκολούθει μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς, ἀποκτείνειν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

⁹ Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγίδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἣν εἶχον. ¹⁰ καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· Ἔως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; ¹¹ καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐκάστῳ στολὴ λευκή, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσονται ἔτι χρόνον μικρόν, ἕως πληρωθῶσιν καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλλοντες ἀποκτενέσθαι ὡς καὶ αὐτοί.

¹² Καὶ εἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος ἐγένετο μέλας ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα, ¹³ καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς συκὴ βάλλει τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου σειομένη, ¹⁴ καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον ἐλισσόμενον, καὶ πᾶν ὄρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. ¹⁵ καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ χιλιάρχοι καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύθερος ἔκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων. ¹⁶ καὶ λέγουσιν τοῖς ὄρεσιν καὶ ταῖς πέτραις· Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἄρνιου, ¹⁷ ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτῶν, καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

7

¹ Μετὰ τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἐστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης μήτε ἐπὶ πᾶν δένδρον. ² καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγίδα θεοῦ

5:13 θαλάσσης Treg NIV] + ἐστίν WH RP **5:13** πάντα WH Treg NIV] πάντας RP **5:13** τῷ θρόνῳ NIV] τοῦ θρόνου WH Treg RP **5:13** αἰώνων WH Treg NIV] + Ἀμήν RP **5:14** ἔλεγον WH Treg NIV] λέγοντα τὸ RP **6:1** ὅτε WH Treg NIV] ὅτι RP **6:1** Ἔρχου WH Treg NIV] + καὶ ἴδε RP **6:2** εἶδον καὶ WH Treg NIV] – RP **6:3** σφραγίδα τὴν δευτέραν WH Treg NIV] δευτέραν σφραγίδα RP **6:4** καὶ WH Treg NIV] – RP **6:4** σφάξουσιν WH Treg NIV] σφάξωσιν RP **6:5** εἶδον WH Treg NIV] ἴδε RP **6:6** ὡς WH Treg NIV] – RP **6:6** κριθῶν WH Treg NIV] κριθῆς RP **6:7** φωνὴν WH Treg NIV] – RP **6:7** Ἔρχου WH Treg NIV] + καὶ ἴδε RP **6:8** εἶδον καὶ WH Treg NIV] – RP **6:8** μετ' αὐτοῦ WH Treg NIV] αὐτῷ RP **6:8** αὐτοῖς WH Treg NIV] αὐτῷ RP **6:9** μαρτυρίαν WH Treg NIV] + τοῦ ἄρνιου RP **6:11** ἀναπαύσονται WH Treg NIV] ἀναπαύσονται RP **6:11** μικρόν WH Treg NIV] – RP **6:11** πληρωθῶσιν WH NIV] πληρώσωσιν Treg RP **6:11** αὐτῶν WH Treg NIV] + καὶ RP **6:11** ἀποκτενέσθαι WH Treg NIV] ἀποκτενεσθαι RP **6:12** ἐγένετο μέλας WH Treg NIV] μέλας ἐγένετο RP **6:13** βάλλει WH Treg NIV] βαλοῦσα RP **6:17** αὐτῶν WH Treg NIV] αὐτοῦ RP **7:1** Μετὰ WH NIV] Καὶ μετὰ Treg RP **7:1** πᾶν WH NIV] τι Treg RP

ζώντος, καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλη τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ³ λέγων· Μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν μήτε τὴν θάλασσαν μήτε τὰ δένδρα, ἄχρι σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

⁴ Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραὴλ·

⁵ ἐκ φυλῆς Ἰούδα δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι,

ἐκ φυλῆς Ῥουβὴν δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Γὰδ δώδεκα χιλιάδες,

⁶ ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Νεφθαλὶμ δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Μανασσὴ δώδεκα χιλιάδες,

⁷ ἐκ φυλῆς Συμεὼν δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Λευὶ δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Ἰσσαχάρ δώδεκα χιλιάδες,

⁸ ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Ἰωσήφ δώδεκα χιλιάδες,

ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι.

⁹ Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆσαι αὐτὸν οὐδεὶς ἐδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἑστῶτες ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένους στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν· ¹⁰ καὶ κρᾶζουσι φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· Ἡ σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ. ¹¹ καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἰστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, ¹² λέγοντες· Ἀμήν· ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

¹³ Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγων μοι· Οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκάς τίνες εἰσὶν καὶ πόθεν ἦλθον; ¹⁴ καὶ εἶρηκα αὐτῷ· Κύριέ μου, σὺ οἶδας. καὶ εἶπέν μοι· Οὗτοι εἰσὶν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης, καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἐλεύκαναν αὐτὰς ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου. ¹⁵ διὰ τοῦτο εἰσὶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. ¹⁶ οὐ πεινάσουσιν ἔτι οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πέση ἐπ' αὐτούς ὁ ἥλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα, ¹⁷ ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνά μέσον τοῦ θρόνου ποιμανεῖ αὐτούς, καὶ ὀδηγήσει αὐτούς ἐπὶ ζωῆς πηγᾶς ὑδάτων· καὶ ἐξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

8

¹ Καὶ ὅταν ἦνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἐβδόμην, ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώριον. ² καὶ εἶδον τοὺς ἐπτὰ ἀγγέλους οἱ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐστήκασιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἐπτὰ σάλπιγγες.

³ Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθεν καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλὰ ἵνα δώσει ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. ⁴ καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ⁵ καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτὸν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμός.

7:3 ἄχρι WH Treg NIV] + οὐ RP 7:4 ἑκατὸν WH Treg NIV] + καὶ RP 7:4 ἐσφραγισμένοι WH Treg NIV]
 ἐσφραγισμένων RP 7:5 ἐσφραγισμένοι WH Treg NIV] ἐσφραγισμέναι RP 7:8 ἐσφραγισμένοι WH Treg NIV]
 ἐσφραγισμέναι RP 7:9 αὐτὸν WH Treg NIV] – RP 7:9 ἐστῶτες WH Treg NIV] ἐστῶτας RP 7:9 φοίνικες
 WH Treg NIV] φοίνικας RP 7:14 εἶρηκα WH Treg NIV] εἶπον RP 7:14 αὐτὰς WH Treg NIV] – RP 7:15 τοῦ
 θρόνου WH Treg NIV] τῷ θρόνῳ RP 7:16 οὐδὲ WH Treg NIV] οὐδ' οὐ RP 7:17 ποιμανεῖ WH Treg NIV] ποιμαίνει
 RP 7:17 ὀδηγήσει WH Treg NIV] ὀδηγεῖ RP 8:1 ὅταν WH Treg NIV] ὅτε RP 8:3 δώσει WH Treg NIV] δώση
 RP

⁶ Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας ἡτοίμασαν ἑαυτοὺς ἵνα σαλπίσωσιν.

⁷ Καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλπισεν· καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα ἐν αἵματι, καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη.

⁸ Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ὡς ὄρος μέγα ἔπυρρι καϊόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης αἷμα, ⁹ καὶ ἀπέθανε τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν ἐν τῇ θαλάσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρησαν.

¹⁰ Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καϊόμενος ὡς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων. ¹¹ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται· ὁ Ἄψινθος. καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν.

¹² Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φάνη τὸ τρίτον αὐτῆς, καὶ ἡ νύξ ὁμοίως.

¹³ Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἀετοῦ πετομένου ἐν μεσουρανήματι λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ· Οὐαὶ οὐαὶ οὐαὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

9

¹ Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεῖς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου· ² καὶ ἤνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου, καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου· μεγάλης, καὶ ἔσκοτώθη ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἄηρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. ³ καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἐξουσία ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. ⁴ καὶ ἐρρέθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀδικήσουσιν τὸν χόρτον τῆς γῆς οὐδὲ πᾶν χλωρὸν οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες οὐκ ἔχουσι τὴν σφραγίδα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων. ⁵ καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα βασανισθῶσιν μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν παίσῃ ἄνθρωπον. ⁶ καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον καὶ οὐ μὴ εὕρῃσουσιν αὐτόν, καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν καὶ φεύγει ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν.

⁷ Καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι χρυσῷ, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων, ⁸ καὶ εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν, ⁹ καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἀρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. ¹⁰ καὶ ἔχουσιν οὐράς ὁμοίας σκορπίοις καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν· ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε. ¹¹ ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν βασιλέα τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου· ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ Ἀβαδδὼν· καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων.

¹² Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἔρχεται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα.

¹³ Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, ¹⁴ λέγοντα τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ, ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα· Λῦσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. ¹⁵ καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν· καὶ ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἑνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνωσιν τὸ τρίτον

8:6 αὐτοὺς WH | αὐτοὺς Treg NIV; ἑαυτοὺς RP 8:8 πυρὶ WH Treg NIV | - RP 8:9 τῶν WH Treg NIV | - RP
 8:9 διεφθάρησαν WH Treg NIV | διεφθάρη RP 8:11 ὁ WH NIV RP | - Treg 8:12 ἡ ἡμέρα μὴ φάνη τὸ τρίτον αὐτῆς WH Treg NIV | τὸ τρίτον αὐτῆς μὴ φάνη ἡ ἡμέρα RP 8:13 τοὺς κατοικοῦντας WH Treg NIV | τοῖς κατοικοῦσιν RP
 9:2 μεγάλης WH Treg NIV | καιομένης RP 9:2 ἔσκοτώθη WH NIV | ἔσκοτίσθη Treg RP 9:4 ἀδικήσουσιν WH NIV | ἀδικήσωσιν Treg RP 9:4 μετώπων WH Treg NIV | + αὐτῶν RP 9:5 αὐτοῖς Treg NIV | αὐταῖς WH RP 9:5 βασανισθῶσιν WH Treg NIV | βασανισθῶσιν RP 9:6 φεύγει WH Treg NIV | φεύζεται RP 9:6 ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν WH Treg NIV | ἀπ' αὐτῶν ὁ θάνατος RP 9:7 ὅμοιοι χρυσῷ WH Treg NIV | χρυσοῖ RP 9:10 ἡ ἐξουσία αὐτῶν WH Treg NIV | ἐξουσίαν ἔχουσιν τοῦ RP 9:11 ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν βασιλέα τὸν WH Treg NIV | ἔχουσαι βασιλέα ἐπ' αὐτῶν RP 9:11 καὶ ἐν WH Treg NIV | ἐν δὲ RP 9:13 τῶν WH Treg NIV | + τεσσάρων NA RP 9:14 λέγοντα WH Treg NIV | λέγουσαν RP 9:15 καὶ WH Treg NIV | + εἰς τὴν RP

τῶν ἀνθρώπων. ¹⁶ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατευμάτων τοῦ ἵππικοῦ ἑξομυριάδες μυριάδων· ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. ¹⁷ καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. ¹⁸ ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἕκ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. ¹⁹ ἡ γὰρ ἐξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστὶν καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ὄφεσιν, ἔχουσαι κεφαλὰς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσιν.

²⁰ Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἳ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὐδὲ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσουσιν τὰ δαιμόνια καὶ τὰ εἰδῶλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν δύνανται οὔτε ἀκούειν οὔτε περιπατεῖν, ²¹ καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν φαρμάκων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

10

¹ Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ ἡ ἴρις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στῦλοι πυρός, ² καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον ἠνεωγμένον. καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς, ³ καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ λέων μυκάται. καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς. ⁴ καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, ἤμελλον γράφειν· καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· Σφράγισον ἃ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς. ⁵ καὶ ὁ ἄγγελος, ὃν εἶδον ἐστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, ἤρεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιάν εἰς τὸν οὐρανόν, ⁶ καὶ ὥμοσεν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔσται. ⁷ ἀλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἐβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ἐτελέσθῃ τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισεν τοὺς ἑαυτοῦ δούλους τοὺς προφήτας.

⁸ Καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν ἔλαλτο μετ' ἐμοῦ καὶ λέγουσαν· Ὑπαγε λάβε τὸ βιβλίον τὸ ἠνεωγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἐστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. ⁹ καὶ ἀπῆλθα πρὸς τὸν ἄγγελον λέγων αὐτῷ δοῦναί μοι τὸ βιβλαρίδιον. καὶ λέγει μοι· Λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό, καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. ¹⁰ καὶ ἔλαβον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι γλυκὺ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου.

¹¹ Καὶ λέγουσίν μοι· Δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἔθνεσιν καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσιν πολλοῖς.

11

¹ Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων· Ἔγειρε καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. ² καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξωθεν, καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν πατήσουσιν μῆνας τεσσαράκοντα δύο. ³ καὶ δώσω τοῖς δυσὶν μάρτυσίν μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα, περιβεβλημένοι σάκκους.

9:16 ἵππικοῦ WH Treg NIV | ἵππου RP **9:16** ἑξομυριάδες WH NIV | δύο μυριάδες Treg; μυριάδες RP **9:18** ἐκ WH Treg NIV | ἀπὸ RP **9:19** ὄφεσιν WH Treg NIV | ὄφεων RP **9:20** οὐδὲ NIV | οὐ WH RP; οὔτε Treg **9:20** προσκυνήσουσιν WH Treg NIV | προσκυνήσωσιν RP **9:20** δύνανται WH Treg NIV | δύναται RP **9:21** φαρμάκων WH NIV | φαρμακείων Treg RP **10:1** ἄλλον WH Treg NIV | – RP **10:1** τὴν κεφαλὴν WH Treg | τῆς κεφαλῆς NIV RP **10:2** βιβλαρίδιον WH Treg NIV | βιβλίον RP **10:6** ὥμοσεν RP | + ἐν WH Treg NIV **10:7** ἑαυτοῦ δούλους WH Treg NIV | δούλους αὐτοῦ RP **10:8** λαλοῦσαν WH Treg NIV | λαλοῦσα RP **10:8** λέγουσαν WH Treg NIV | λέγουσα RP **10:8** βιβλίον WH Treg NIV | βιβλιδάριον RP **10:9** ἀπῆλθα WH NIV | ἀπῆλθον Treg RP **10:9** βιβλαρίδιον WH Treg NIV | βιβλιδάριον RP **10:10** βιβλαρίδιον WH Treg NIV | βιβλίον RP **10:11** καὶ WH Treg NIV | + ἐπὶ RP **11:1** Ἔγειρε WH Treg NIV | Ἐγειραι RP **11:2** ἔξωθεν WH Treg NIV | ἔξω RP **11:2** τεσσαράκοντα Treg | + καὶ WH NIV; τεσσαράκοντα καὶ RP **11:3** περιβεβλημένοι NIV RP | περιβεβλημένους WH Treg

⁴ Οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι καὶ αἱ δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ κυρίου τῆς γῆς ἑστῶτες. ⁵ καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἴ τις ἑλθῇ αὐτοὺς ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. ⁶ οὗτοι ἔχουσιν τὴν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν, ἵνα μὴ ὑετὸς βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν, καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων στρέφειν αὐτὰ εἰς αἶμα καὶ πατάξαι τὴν γῆν ἐν πάσῃ πληγῇ ὅσας ἐὰν θελήσωσιν.

⁷ Καὶ ὅταν τελέσωσιν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν πόλεμον καὶ νικήσει αὐτοὺς καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. ⁸ καὶ τὸ πτώμα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἣτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ κύριος αὐτῶν ἐσταυρώθη. ⁹ καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἐθνῶν τὸ πτώμα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἡμῖς, καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφίουσιν τεθῆναι εἰς μνήμα. ¹⁰ καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς καὶ εὐφραίνονται, καὶ δῶρα πέμπουσιν ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφηταὶ ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς.

¹¹ Καὶ μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἡμῖς πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ θεοῦ εἰσῆλθεν ἐν αὐτοῖς, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας ἐπέπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. ¹² καὶ ἤκουσαν φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης αὐτοῖς· Ἀνάβατε ὧδε, καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν. ¹³ καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσεν, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτὰ, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ.

¹⁴ Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἔρχεται ταχύ.

¹⁵ Καὶ ὁ ἑβδομος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ λέγοντες· Ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

¹⁶ Καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, ¹⁷ λέγοντες· Εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε, ὁ θεός, ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας. ¹⁸ καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν.

¹⁹ Καὶ ἡνοίγη ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ ὁ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὥφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ σεισμὸς καὶ χάλαζα μεγάλη.

12

¹ Καὶ σημεῖον μέγα ὥφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα, ² καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα· καὶ κράζει ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. ³ καὶ ὥφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων ὁ μέγας πυρρός, ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ διαδήματα, ⁴ καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν. καὶ ὁ δράκων ἔστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν τέκῃ τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγῃ. ⁵ καὶ

11:4 ἐστῶτες WH Treg NIV | ἐστῶσαι RP **11:5** θελήσῃ αὐτοὺς WH NIV | αὐτοὺς θελήσῃ Treg; θέλει αὐτοὺς RP **11:6** τὴν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν WH Treg NIV | τὸν οὐρανόν ἐξουσίαν κλεῖσαι RP **11:6** ἐν πάσῃ πληγῇ ὅσας ἐὰν θελήσωσιν WH Treg NIV | ὅσας ἐὰν θελήσωσιν ἐν πάσῃ πληγῇ RP **11:9** καὶ WH Treg NIV | – RP **11:9** ἀφίουσιν WH Treg NIV | ἀφήσουσιν RP **11:10** εὐφραίνονται WH Treg NIV | εὐφρανθήσονται RP **11:10** πέμπουσιν WH Treg NIV | δώσουσιν RP **11:11** ἐν αὐτοῖς WH Treg NIV | εἰς αὐτούς RP **11:11** ἐπέπεσεν WH Treg NIV | ἔπεσεν RP **11:12** ἤκουσαν WH Treg NIV | ἤκουσα RP **11:12** φωνῆς μεγάλης WH Treg NIV | φωνῆν μεγάλην RP **11:12** λεγούσης WH Treg NIV | λέγουσαν RP **11:12** Ἀνάβατε WH Treg NIV | Ἀνάβητε RP **11:13** ὥρα WH Treg NIV | ἡμέρα RP **11:14** ἰδοὺ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη WH Treg NIV | ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἰδοὺ RP **11:15** λέγοντες WH NIV | λέγουσαι Treg RP **11:16** θεοῦ καθήμενοι WH NIV | θεοῦ οἱ κάθηνται Treg; θρόνου τοῦ θεοῦ καθήμενοι RP **11:18** τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους WH Treg NIV | τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις RP **11:19** ὁ WH Treg NIV | – RP **11:19** αὐτοῦ WH Treg NIV | τοῦ κυρίου RP **11:19** καὶ σεισμὸς WH Treg NIV | – RP **12:2** καὶ κράζει WH NIV | κράζει Treg; ἔκραζεν RP **12:3** μέγας πυρρός WH NIV | πυρρὸς μέγας Treg; πυρὸς μέγας RP

ἔτεκεν υἱόν, ἄρσεν, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. ⁶ καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον ἄπο τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα.

⁷ Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ τοῦ πολεμῆσαι μετὰ τοῦ δράκοντος. καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησεν καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, ⁸ καὶ οὐκ ἴσχυσεν, οὐδὲ τόπος εὗρέθη αὐτῶν ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. ⁹ καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφης ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος Διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην—ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν.

¹⁰ Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν· Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐβλήθη ὁ ῥαββί τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτοὺς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός. ¹¹ καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἁρνίου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου. ¹² διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε, οἱ οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες. οὐαὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς, ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.

¹³ Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξεν τὴν γυναῖκα ἣτις ἔτεκεν τὸν ἄρσεν. ¹⁴ καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ αἱ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἥμισυ καιροῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως. ¹⁵ καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφης ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποταμόν, ἵνα αὐτὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ. ¹⁶ καὶ ἐβόηθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικὶ, καὶ ἠνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιεν τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. ¹⁷ καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικὶ, καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ. ¹⁸ καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης.

13

¹ Καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτὰ, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὀνόματα βλασφημίας. ² καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. ³ καὶ μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς θάνατον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἔθεραπεύθη. καὶ ἔθαυμάσθη ὅλη ἡ γῆ ὀπίσω τοῦ θηρίου, ⁴ καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι ὅτι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ λέγοντες· Τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ, καὶ τίς δύναται πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ;

⁵ Καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίας, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ποιῆσαι μῆνας ἑσσεράκοντα δύο. ⁶ καὶ ἠνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίας πρὸς τὸν θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας. ⁷ καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων καὶ νικῆσαι αὐτούς, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. ⁸ καὶ προσκυνήσουσιν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, οὗ οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἁρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

⁹ Εἴ τις ἔχει οὖς ἀκουσάτω. ¹⁰ εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρῃ

12:5 ἄρσεν WH Treg NIV | ἄρρενα RP **12:6** ἀπὸ WH Treg NIV | ὑπὸ RP **12:6** τρέφωσιν WH NIV | τρέφουσιν Treg; ἐκτρέφωσιν RP **12:7** τοῦ WH Treg NIV | – RP **12:8** ἴσχυσεν WH NIV RP | ἴσχυσαν Treg **12:8** αὐτῶν WH Treg NIV | αὐτῶ RP **12:9** ὁ WH Treg NIV | – RP **12:10** κατήγωρ WH NIV | κατήγορος Treg RP **12:10** αὐτοὺς WH NIV | αὐτῶν Treg RP **12:12** οἱ NIV | – WH Treg RP **12:12** τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν WH Treg NIV | τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσσει RP **12:14** αἱ WH Treg NIV | – RP **12:14** ὅπου τρέφεται WH Treg NIV | ὅπως τρέφεται RP **12:18** ἐστάθη WH Treg NIV | ἐστάθην RP **13:1** ὀνόματα WH Treg NA RP | ὄνομα NIV **13:3** ὡς WH Treg NIV | ὡσεὶ RP **13:3** ἔθαυμάσθη WH Treg NIV | ἐθαύμασεν RP **13:3** ὅλη ἡ γῆ WH NIV RP | ἐν ὅλῃ τῇ γῇ Treg **13:4** ὅτι ἔδωκεν WH Treg NIV | τῷ δεδωκότι RP **13:4** δύναται WH Treg NIV | δύνατος RP **13:5** βλασφημίας WH Treg NIV | βλασφημίας RP **13:5** ἐξουσία WH Treg NIV | + πόλεμον RP **13:5** τεσσεράκοντα Treg | + καὶ WH NIV; τεσσαράκοντα RP **13:6** βλασφημίας WH Treg NIV | βλασφημίας RP **13:8** αὐτὸν WH Treg NIV | αὐτῶ RP **13:8** οὗ WH Treg NIV | ὧν RP **13:8** αὐτοῦ WH Treg NIV | – RP **13:10** εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν WH NIV | εἰς αἰχμαλωσίαν Treg; ἔχει αἰχμαλωσίαν RP

ἄποκτανθῆναι αὐτὸν ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι. ὧδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἀγίων.

¹¹ Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχεν κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. ¹² καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ἔποιε τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα προσκυνήσουσιν τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἑθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. ¹³ καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνειν εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. ¹⁴ καὶ πλανᾷ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ, ὃς ἔχει τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν. ¹⁵ καὶ ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου καὶ ποιήσῃ ἵνα ὅσοι ἔαν μὴ προσκυνήσωσιν τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου ἀποκτανθῶσιν. ¹⁶ καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα δώσιν αὐτοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν, ¹⁷ καὶ ἵνα μὴ τις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα, τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. ¹⁸ ὧδε ἡ σοφία ἐστίν· ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου, ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν· καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἕξ.

14

¹ Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ τὸ ἀρνίον ἑστὸς ἐπὶ τὸ ὄρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. ² καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης, καὶ ἡ φωνὴ ἦν ἡκουσα ὡς κιθαρωδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. ³ καὶ ἄδουσιν ὡς ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδὴν εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἡγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. ⁴ οὗτοί εἰσιν οἱ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν, παρθένοι γάρ εἰσιν· οὗτοι οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ· οὗτοι ἡγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ, ⁵ καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὐρέθη ψεῦδος· ἅμωμοί εἰσιν.

⁶ Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγγελίσει ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν, ⁷ λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· Φοβήθητε τὸν Θεὸν καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν καὶ πηγὰς ὑδάτων.

⁸ Καὶ ἄλλος δεύτερος ἄγγελος ἠκολούθησεν λέγων· Ἐπεσεν, ἔπεσεν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἥ ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικεν πάντα τὰ ἔθνη.

⁹ Καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος ἠκολούθησεν αὐτοῖς λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· Εἴ τις προσκυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ¹⁰ καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θείῳ ἐνώπιον ἀγγέλων ἀγίων καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. ¹¹ καὶ

13:10 ἀποκτανθῆναι NIV | ἀποκτενεῖ δεῖ WH Treg RP **13:12** ποιεῖ WH Treg NIV | ἐποίει RP **13:12** προσκυνήσουσιν WH Treg NIV | προσκυνήσωσιν RP **13:13** ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ WH Treg NIV | καὶ πῦρ ἵνα RP **13:13** καταβαίνειν εἰς WH Treg NIV | καταβαίνει ἐπὶ RP **13:14** τοὺς WH Treg NIV | + ἐμοὺς τοὺς RP **13:14** ὃς ἔχει WH Treg NIV | ὃ εἶχεν RP **13:14** τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν WH Treg NIV | καὶ ἔζησεν ἀπὸ τῆς μαχαίρας RP **13:15** αὐτῷ Treg NIV RP | αὐτῇ WH **13:15** δοῦναι πνεῦμα WH Treg NIV | πνεῦμα δοῦναι RP **13:15** ἵνα WH Treg NIV | - RP **13:16** δώσιν WH Treg NIV | δώσωσιν RP **13:16** χάραγμα WH Treg NIV | χαράγματα RP **13:17** δύνηται WH Treg NIV | δύναται RP **13:18** αὐτοῦ WH NIV | + ἐστὶν Treg RP **13:18** ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἕξ WH NIV | ἑξακόσια ἑξήκοντα ἕξ RP; χξς/Treg **14:1** ἐστὸς WH Treg NIV | ἐστηκὸς RP **14:1** αὐτοῦ WH Treg NIV | + ἀριθμὸς RP **14:3** ὡς WH Treg NA | - NIV RP **14:4** οὗτοι WH Treg NIV | + εἰσιν RP **14:4** ὑπάγῃ NIV RP | ὑπάγει WH Treg **14:4** οὗτοι WH Treg NIV | + ὑπὸ Ἰησοῦ RP **14:5** ἐν ... αὐτῶν οὐχ εὐρέθη WH Treg NIV | οὐχ εὐρέθη ἐν ... αὐτῶν RP **14:5** ἅμωμοί WH NIV | + γάρ Treg RP **14:6** ἄλλον WH Treg NIV | - RP **14:6** ἐπὶ WH Treg NIV | - RP **14:7** θεὸν WH Treg NIV | κύριον RP **14:7** τῷ ποιήσαντι WH Treg NIV | αὐτὸν τὸν ποιήσαντα RP **14:7** καὶ WH Treg NIV | + τὴν RP **14:8** δεύτερος ἄγγελος WH Treg RP | ἄγγελος δεύτερος NIV **14:8** ἔπεσεν WH Treg NIV | - RP **14:8** ἦ WH Treg NIV | - RP **14:10** ἀγγέλων ἀγίων WH Treg NIV | τῶν ἀγίων ἀγγέλων RP

ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει, καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτός, οἱ προσκυνοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ.

¹² Ὡδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν, οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ.

¹³ Καὶ ἤκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης· Γράψον· Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπ' ἄρτι. 'ναί, λέγει' τὸ πνεῦμα, ἵνα ἁναπαήσονται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν, τὰ γὰρ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν.

¹⁴ Καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ νεφέλη λευκή, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην καθήμενον ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ. ¹⁵ καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ κράζων ἐν φωνῇ μεγάλη τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης· Πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον, ὅτι ἤλθεν ἡ ὥρα θερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. ¹⁶ καὶ ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῆς νεφέλης τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ.

¹⁷ Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ. ¹⁸ καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ὁ ἔχων ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησεν φωνῇ μεγάλῃ τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξύ λέγων· Πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὀξύ καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἤκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς. ¹⁹ καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησεν τὴν ἀμπελον τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν. ²⁰ καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἐξώθεν τῆς πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

15

¹ Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστόν, ἀγγέλους ἑπτὰ ἔχοντας πληγὰς ἑπτὰ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ θεοῦ.

² Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρί, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνης αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ θεοῦ. ³ καὶ ᾄδουσιν τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ᾠδὴν τοῦ ἀρνίου λέγοντες· Μεγάλα καὶ θαυμαστά τὰ ἔργα σου, κύριε, ὁ θεός, ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ βασιλεὺς τῶν αἰώνων. ⁴ τίς οὐ μὴ φοβηθῇ, κύριε, καὶ δοξάσει τὸ ὄνομά σου, ὅτι μόνος ὁ ὄσιος. ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἤξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν.

⁵ Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ, ⁶ καὶ ἐξῆλθον οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ πληγὰς ἐκ τοῦ ναοῦ, ἔνδεδυμένοι ἱλίνον καθαρὸν λαμπρὸν καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσαῖς. ⁷ καὶ ἐν ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκεν τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις ἑπτὰ φιάλας χρυσαῖς γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ⁸ καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναὸν ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἑπτὰ πληγαὶ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων.

16

¹ Καὶ ἤκουσα 'μεγάλῃς φωνῆς' ἐκ τοῦ ναοῦ λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις· Ὑπάγετε καὶ ἐκχέετε τὰς ἑπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ εἰς τὴν γῆν.

² Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος καὶ ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο ἔλκος κακὸν καὶ πονηρὸν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ.

14:13 ναί, λέγει WH Treg NIV] λέγει Ναί RP **14:13** ἀναπαήσονται WH Treg NIV] ἀναπαύσονται RP **14:13** γὰρ WH Treg NIV] δὲ RP **14:14** υἱὸν WH NIV] υἱὸν Treg RP **14:16** τῆς νεφέλης WH Treg NIV] τὴν νεφέλην RP **14:18** ἄγγελος Holmes WH^{marg}] + ἐξῆλθεν WH Treg NIV RP **14:18** ὁ WH NIV] – Treg RP **14:18** φωνῇ WH Treg NIV] κραυγῇ RP **15:3** αἰώνων WH NIV] ἐθνῶν Treg NA RP **15:4** φοβηθῇ WH Treg NIV] + σε RP **15:4** δοξάσει WH Treg NIV] δοξάσῃ RP **15:4** ὄσιος WH Treg NIV] ἅγιος RP **15:6** ἐνδεδυμένοι WH Treg NIV] οἱ ἦσαν ἐνδεδυμένοι RP **15:6** ἱλίνον NIV RP] λίθον WH Treg **16:1** μεγάλῃς φωνῆς WH NIV] φωνῆς μεγάλῃς Treg RP **16:1** ἐκχέετε WH NIV] ἐκχάετε Treg RP

³ Καὶ ὁ ἑξέτερος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ ἡζωῆς ἀπέθανεν ἡ ἐν τῇ θαλάσῃ.

⁴ Καὶ ὁ τρίτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς· καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ ἐγένετο αἷμα. ⁵ καὶ ἤκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος· Δίκαιος εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, ὁ ὅσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας, ⁶ ὅτι αἷμα ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς δέδωκας πιεῖν· ἄξιοί εἰσιν. ⁷ καὶ ἤκουσα τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος· Ναί, κύριε, ὁ θεός, ὁ παντοκράτωρ, ἀληθινὰ καὶ δίκαια αἱ κρίσεις σου.

⁸ Καὶ ὁ τέταρτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρὶ. ⁹ καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καὶ μέγα· καὶ ἐβλασφήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ ἔχοντος τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν.

¹⁰ Καὶ ὁ πέμπτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη, καὶ ἐμασώντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, ¹¹ καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἑλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν.

¹² Καὶ ὁ ἕκτος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν· τὸν Εὐφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἐτοιμασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου. ¹³ καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα ἑπτὰ ἀκάθαρτα ὡς βάτραχοι· ¹⁴ εἰσὶν γὰρ πνεύματα δαιμονίων ποιοῦντα σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος— ¹⁵ Ἴδου ἔρχομαι ὡς κλέπτης· μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ καὶ βλέπωσιν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ— ¹⁶ καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἑβραϊστὶ Ἀρμαγεδών.

¹⁷ Καὶ ὁ ἔβδομος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἀέρα—καὶ ἐξηλθεν φωνὴ μεγάλη ἐκ τοῦ ναοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου λέγουσα· Γέγονεν— ¹⁸ καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί, καὶ σεισμός· ἐγένετο μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο ἄφ' οὗ ἄνθρωποι ἐγένοντο· ἐπὶ τῆς γῆς τηλικούτος σεισμός οὕτω μέγας, ¹⁹ καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσαν· καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ· ²⁰ καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγεν, καὶ ὄρη οὐχ εὐρέθησαν. ²¹ καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

17

¹ Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων· Δεῦρο, δεῖξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνῆς τῆς μεγάλης τῆς καθημένης ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν, ² μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς. ³ καὶ ἀπήνεγκέν με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι· καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον, γέμοντα ὀνόματα βλασφημίας, ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα. ⁴ καὶ ἡ γυνὴ ἦν περιβεβλημένη πορφυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα ποτήριον χρυσοῦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς γέμον βδελυγμάτων καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας αὐτῆς, ⁵ καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον, μυστήριον, Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ

16:3 δεύτερος WH Treg NIV] + ἄγγελος RP 16:3 ζωῆς WH Treg NIV] ζῶσα RP 16:3 τὰ WH Treg NIV] – RP
 16:4 καὶ WH Treg NIV] + εἰς RP 16:5 ὁ WH NIV RP] – Treg 16:6 δέδωκας WH Treg NIV] ἔδωκας RP 16:8
 τέταρτος WH Treg NIV] + ἄγγελος RP 16:8 τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρὶ WH Treg NIV] ἐν πυρὶ τοὺς ἀνθρώπους RP
 16:9 ἐβλασφήμησαν WH Treg NIV] + οἱ ἄνθρωποι RP 16:9 τὴν WH Treg NIV] – RP 16:12 τὸν WH Treg NIV]
 – RP 16:13 τρία ἀκάθαρτα WH Treg NIV] ἀκάθαρτα τρία RP 16:14 ἡμέρας WH Treg NIV] + ἐκείνης RP 16:17
 ἐκ WH Treg NIV] ἀπὸ RP 16:17 ναοῦ WH Treg NIV] + τοῦ οὐρανοῦ RP 16:18 φωναὶ καὶ βρονταὶ WH Treg NIV
] βρονταὶ καὶ φωναὶ RP 16:18 ἐγένετο WH Treg NIV] – RP 16:18 ἄνθρωποι ἐγένοντο WH] οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο
 RP; ἄνθρωπος ἐγένετο Treg NIV 17:1 ὑδάτων WH Treg NIV] τῶν ὑδάτων τῶν RP 17:3 γέμοντα WH NIV] γέμον
 τὰ Treg; γέμον RP 17:3 ἔχων WH NIV] ἔχον Treg RP 17:4 καὶ WH Treg NIV] – RP 17:4 χρυσίῳ WH NIV RP
] χρυσῷ Treg

μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς, ⁶ καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων· καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ.

Καὶ ἐθαύμασα ἰδὼν αὐτὴν θαῦμα μέγα· ⁷ καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος· Διὰ τί ἐθαύμασας; ἐγὼ ἐρῶ σοι τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βασιάζοντος αὐτήν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἐπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα· ⁸ τὸ θηρίον ὃ εἶδες ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει· καὶ θαυμασθήσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται 'τὸ ὄνομα' ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλέπόντων 'τὸ θηρίον ὅτι ἦν' καὶ οὐκ ἔστιν καὶ παρέσται.

⁹ Ὡδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἐπτὰ κεφαλαὶ ἐπτὰ ὄρη εἰσὶν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθεται ἐπ' αὐτῶν. καὶ βασιλεῖς ἐπτὰ εἰσιν· ¹⁰ οἱ πέντε ἔπεσαν, ὁ εἷς ἔστιν, ὁ ἄλλος οὕτω ἦλθεν, καὶ ὅταν ἔλθῃ ὀλίγον 'αὐτὸν δεῖ' μεῖναι, ¹¹ καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν καὶ οὐκ ἔστιν. καὶ αὐτὸς ὄγδοός ἐστιν καὶ ἐκ τῶν ἐπτὰ ἐστιν, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. ¹² καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες δέκα βασιλεῖς εἰσιν, οἵτινες βασιλείαν οὕτω ἔλαβον, ἀλλὰ ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσιν μετὰ τοῦ θηρίου. ¹³ οὗτοι μίαν 'γνώμην' ἔχουσιν, καὶ τὴν δύναμιν· καὶ ἐξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδόνασιν. ¹⁴ οὗτοι μετὰ τοῦ ἄρνιου πολεμήσουσιν, καὶ τὸ ἄρνιον νικήσει αὐτούς, ὅτι κύριος κυρίων ἐστὶν καὶ βασιλεὺς βασιλέων, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί.

¹⁵ Καὶ λέγει μοι· Τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, οὗ ἡ πόρνη κάθεται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶν καὶ ἔθνη καὶ γλῶσσαι. ¹⁶ καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ εἶδες καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσι τὴν πόρνην, καὶ ἡρημωμένην ποιήσουσιν αὐτήν καὶ 'γυμνήν, καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτήν κατακαύσουσιν ἐν πυρί· ¹⁷ ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι 'μίαν γνώμην' καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἄχρι 'τελεσθήσονται οἱ λόγοι τοῦ θεοῦ. ¹⁸ καὶ ἡ γυνὴ ἦν εἶδες ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς.

18

¹ Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην, καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. ² καὶ ἔκραξεν ἔν ἰσχυρᾷ φωνῇ λέγων· Ἔπεσεν, ἔπεσεν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον 'δαιμονίων καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου ἀκαθάρτου· καὶ φυλακὴ παντὸς θηρίου ἀκαθάρτου' καὶ μεμισημένου, ³ ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς 'πέπτωκαν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνου αὐτῆς ἐπλούτησαν.

⁴ Καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· Ἐξέλθατε, ὁ λαός μου, ἐξ αὐτῆς, ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε· ⁵ ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς. ⁶ ἀπόδοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν, καὶ 'διπλώσατε τὰ διπλὰ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν· ⁷ ὅσα ἐδόξασεν αὐτήν καὶ ἐστηρνίασεν, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμόν καὶ πένθος. ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει ὅτι Κάθημαι βασίλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμί, καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω. ⁸ διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἡξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ πένθος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται· ὅτι ἰσχυρὸς κύριος ὁ θεὸς ὁ κρίνας αὐτήν.

⁹ Καὶ κλαύσουσιν καὶ κόψονται ἐπ' αὐτήν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στηρνιασάντες, ὅταν βλέπωσιν τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, ¹⁰ ἀπὸ μακρόθεν ἐστηκότες διὰ τὸν

17:6 καὶ WH Treg NIV] - RP 17:8 ὑπάγει WH NIV] ὑπάγειν Treg RP 17:8 θαυμασθήσονται WH NIV] θαυμάσονται Treg RP 17:8 τὸ ὄνομα WH Treg NIV] τὰ ὀνόματα RP 17:8 τὸ θηρίον ὅτι ἦν WH Treg NIV] ὅτι ἦν τὸ θηρίον RP 17:9 ἐπτὰ εἰσιν WH Treg NIV] εἰσιν ἐπτὰ RP 17:10 αὐτὸν δεῖ WH Treg NIV] δεῖ αὐτὸν RP 17:11 αὐτὸς WH NIV RP] οὗτος Treg 17:13 γνώμην ἔχουσιν WH Treg NIV] ἔχουσιν γνώμην RP 17:13 καὶ WH Treg NIV] + τὴν RP 17:16 γυμνήν WH Treg NIV] + ποιήσουσιν αὐτήν RP 17:17 μίαν γνώμην WH Treg NIV] γνώμην μίαν RP 17:17 τελεσθήσονται WH Treg NIV] τελεσθῶσιν RP 18:2 ἐν WH Treg NIV] - RP 18:2 ἔπεσεν WH NIV] - Treg RP 18:2 δαιμονίων WH Treg NIV] δαιμόνων RP 18:2 καὶ φυλακὴ παντὸς θηρίου ἀκαθάρτου Holmes NA] - WH Treg NIV RP 18:3 πέπτωκαν WH Treg] πέπωκαν NIV; πέπτωκασιν RP 18:4 Ἐξέλθατε WH Treg NIV] Ἔξελθε RP 18:4 ὁ λαός μου, ἐξ αὐτῆς WH NIV] ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου Treg RP 18:6 διπλώσατε WH Treg NIV] + αὐτῇ RP 18:6 τὰ WH Treg NIV] - RP

φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς λέγοντες· Οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, Βαβυλὼν ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν ἡ κρίσις σου.

¹¹ Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ‘κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν’ ἐπ’ αὐτήν, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι, ¹² γόμον χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθου τιμίου καὶ μαργαριτῶν καὶ βυσσίνου καὶ πορφύρας καὶ σιρικοῦ καὶ κοκκίνου, καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου καὶ μαρμάρου, ¹³ καὶ κιννάμωμον ‘καὶ ἄμωμον’ καὶ θυμιάματα καὶ μύρον καὶ λίβανον καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ σεμίδαλιν καὶ σίτον καὶ ‘κτήνη καὶ πρόβατα’, καὶ ἵππων καὶ ῥεδῶν καὶ σωματῶν, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. ¹⁴ καὶ ἡ ὁπώρα ‘σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς’ ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπώλετο ἀπὸ σοῦ, καὶ ‘οὐκέτι ‘οὐ μὴ αὐτὰ εὐρήσουσιν’. ¹⁵ οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτήσαντες ἀπ’ αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, ¹⁶ λέγοντες· Οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον καὶ ‘κεχρυσωμένη χρυσίῳ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίτῃ, ¹⁷ ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἡρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος.

Καὶ πᾶς κυβερνήτης καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τόπον πλέων, καὶ ναῦται καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν ¹⁸ καὶ ἔκραξαν βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς λέγοντες· Τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; ¹⁹ καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ἔκραξαν κλαίοντες καὶ πενθοῦντες λέγοντες· Οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ἣ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσῃ ἐκ τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἡρημώθη.

²⁰ Εὐφραίνου ἐπ’ αὐτῇ, οὐρανέ, καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.

²¹ Καὶ ἦρεν εἷς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλινον μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν λέγων· Οὕτως ὁρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὐρεθῇ ἔτι. ²² καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὐρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, ²³ καὶ φῶς λύχνου οὐ μὴ φάνῃ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη, ²⁴ καὶ ἐν αὐτῇ αἷμα προφητῶν καὶ ἁγίων εὐρέθη καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

19

¹ Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ λεγόντων· Ἀλληλουϊά· ἡ σωτηρία καὶ ἡ ‘δόξα καὶ ἡ δύναμις’ τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ² ὅτι ἀληθινὰ καὶ δίκαια αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινεν τὴν πόρνην τὴν μεγάλην ἣτις ἔφθειρεν τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτῆς. ³ καὶ δευτέρον εἶρηκαν· Ἀλληλουϊά· καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ⁴ καὶ ἔπесαν οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι τέσσαρες καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ ‘τῷ θρόνῳ’ λέγοντες· Ἀμήν, Ἀλληλουϊά.

⁵ Καὶ φωνὴ ἀπὸ τοῦ θρόνου ἐξῆλθεν λέγουσα· Αἰνεῖτε ‘τῷ θεῷ’ ἡμῶν, πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ, ‘καὶ οἱ φοβούμενοι αὐτόν, οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. ⁶ καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἰσχυρῶν, ‘λεγόντων· Ἀλληλουϊά, ὅτι ἐβασίλευσεν κύριος,

18:11 κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν WH Treg NIV] κλαύσουσιν καὶ πενθήσουσιν RP **18:11** αὐτήν WH Treg NIV] αὐτῇ RP **18:12** μαργαριτῶν WH Treg NIV] μαργαρίτου RP **18:12** πορφύρας WH Treg NIV] πορφυροῦ RP **18:13** καὶ ἄμωμον WH Treg NIV] – RP **18:13** κτήνη καὶ πρόβατα WH Treg NIV] πρόβατα καὶ κτήνη RP **18:14** σου τῆς ... ψυχῆς WH Treg NIV] τῆς ... ψυχῆς σου RP **18:14** οὐκέτι WH NIV RP] – Treg **18:14** οὐ μὴ αὐτὰ εὐρήσουσιν WH Treg NIV] αὐτὰ οὐ μὴ εὐρῆς RP **18:16** λέγοντες WH Treg NIV] καὶ λέγοντες RP **18:16** κεχρυσωμένη Treg RP] + ἐν WH NIV **18:16** μαργαρίτη WH Treg NIV] μαργαρίταις RP **18:18** ἔκραξαν WH] ἔκραζον Treg NIV RP **18:19** ἔκραξαν WH] ἔκραζον Treg NIV RP **18:19** πενθοῦντες WH Treg NIV] + καὶ RP **18:21** μύλινον WH NIV] μύλον Treg RP **18:24** αἷμα WH Treg NIV] αἵματα RP **19:1** δόξα καὶ ἡ δύναμις WH Treg NIV] δύναμις καὶ ἡ δόξα RP **19:2** ἐφθειρεν WH Treg NIV] διέφθειρεν RP **19:3** εἶρηκαν WH Treg NIV] εἶρηκεν RP **19:4** τῷ θρόνῳ WH Treg NIV] τοῦ θρόνου RP **19:5** τῷ θεῷ WH Treg NIV] τὸν θεὸν RP **19:5** καὶ Treg NIV RP] – WH **19:6** λεγόντων WH Treg NIV] λέγοντες RP

ὁ Θεός, ὁ παντοκράτωρ. ⁷ χαίρωμεν καὶ ἁγαλλιῶμεν, καὶ δώσομεν τὴν δόξαν αὐτῷ, ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡτοίμασεν ἑαυτήν, ⁸ καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον ἁγίον καθαρόν, τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δικαιώματα τῶν ἁγίων ἐστίν.

⁹ Καὶ λέγει μοι· Γράψον· Μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι. καὶ λέγει μοι· Οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ εἰσιν. ¹⁰ καὶ ἔπεσα ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ. καὶ λέγει μοι· Ὅρα μὴ· σύνδουλός σου εἰμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ· τῷ θεῷ προσκύνησον· ἡ γὰρ μαρτυρία Ἰησοῦ ἐστὶν τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.

¹¹ Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἠνεωγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν πιστὸς καλούμενος· καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ. ¹² οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ φλόξ πυρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά, ἔχων ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός, ¹³ καὶ περιβεβλημένος ἱμάτιον ῥεβαμμένον αἵματι, καὶ κέκληται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ. ¹⁴ καὶ τὰ στρατεύματα τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει αὐτῷ ἐφ' ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν καθαρόν. ¹⁵ καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ τὰ ἔθνη, καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. ¹⁶ καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον· Βασιλεὺς βασιλέων καὶ κύριος κυρίων.

¹⁷ Καὶ εἶδον ἓνα ἄγγελον ἐστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ, καὶ ἔκραζεν φωνῇ μεγάλῃ λέγων πᾶσι τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρανήματι· Δεῦτε συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ θεοῦ, ¹⁸ ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας χιλιάρχων καὶ σάρκας ἰσχυρῶν καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ' αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων καὶ μικρῶν καὶ μεγάλων. ¹⁹ καὶ εἶδον τὸ θηρίον καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι τὸν πόλεμον μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. ²⁰ καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ ψευδοπροφήτης ὃ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησεν τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνούντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης ἐν θείῳ. ²¹ καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου τῇ ἐξελθούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

20

¹ Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου καὶ ἄλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. ² καὶ ἐκράτησεν τὸν δράκοντα, (ὁ ὄφης ὁ ἀρχαῖος), ὃς ἐστὶν Διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς, καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη, ³ καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισεν καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήσῃ ἔτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· μετὰ ταῦτα δεῖ λυθῆναι αὐτὸν μικρὸν χρόνον.

⁴ Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτούς, καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τὸ θηρίον οὐδὲ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ χριστοῦ χίλια ἔτη. ⁵ οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. ⁶ μακάριος καὶ ἅγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει

19:6 θεός Holmes WH^{marg}] + ἡμῶν WH Treg NIV RP 19:7 ἁγαλλιῶμεν WH Treg NIV] ἁγαλλιῶμεθα RP 19:7 δώσομεν WH] δώσωμεν NIV; δώμεν Treg RP 19:8 λαμπρὸν WH Treg NIV] + καὶ RP 19:10 μαρτυρία WH Treg NIV] + τοῦ RP 19:11 πιστὸς καλούμενος WH Treg] καλούμενος πιστὸς NIV RP 19:12 αὐτοῦ WH Treg RP] + ὡς NIV 19:12 ἔχων WH Treg NIV] + ὀνόματα γεγραμμένα καὶ RP 19:13 ῥεβαμμένον Treg NIV RP] ῥεραντισμένον WH 19:13 κέκληται WH Treg NIV] καλεῖται RP 19:14 τὰ WH NIV RP] - Treg 19:15 ῥομφαία WH Treg NIV] + δίστομος RP 19:17 ἓνα WH Treg NIV] - RP 19:17 ἔκραζεν Treg RP] + ἐν WH NIV 19:18 αὐτῶν NIV RP] αὐτούς WH Treg 19:18 καὶ WH Treg NIV] τε καὶ RP 19:19 τὸν WH Treg NIV] - RP 19:20 μετ' αὐτοῦ ὁ WH Treg NIV] ὁ μετ' αὐτοῦ RP 19:20 τῆς καιομένης WH Treg NIV] τὴν καιομένην RP 20:2 ὁ ὄφης ὁ ἀρχαῖος WH Treg NIV] τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον RP 20:2 Σατανᾶς WH Treg NIV] + ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην RP 20:3 πλανήσῃ WH Treg NIV] πλανᾷ RP 20:3 μετὰ WH Treg NIV] καὶ μετὰ RP 20:3 λυθῆναι αὐτὸν WH NIV] αὐτὸν λυθῆναι Treg RP 20:4 χίλια WH Treg NIV] τὰ χίλια RP 20:5 οἱ WH NIV] καὶ οἱ Treg RP

τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν, ἀλλ' ἔσονται ἱερεῖς τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσιν μετ' αὐτοῦ ἑξήκοντα ἔτη.

⁷ Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ Σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, ⁸ καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσι γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γῶγ καὶ Μαγῶγ, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. ⁹ καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλευσαν τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡγαπημένην. καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέφαγεν αὐτούς· ¹⁰ καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ θεοῦ, ὅπου καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης, καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

¹¹ Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν καὶ τὸν καθήμενον ἐπ' αὐτοῦ, οὗ ἀπὸ τοῦ προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ τόπος οὐχ εὐρέθη αὐτοῖς. ¹² καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικρούς, ἐστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία ἠνοιχθήσαν· καὶ ἄλλο βιβλίον ἠνοιχθη, ὃ ἐστὶν τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. ¹³ καὶ ἔδωκεν ἡ θάλασσα τοὺς νεκρούς τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾄδης ἔδωκαν τοὺς νεκρούς τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. ¹⁴ καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ᾄδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς. οὗτος ὁ θάνατος ὁ δεύτερός ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρὸς. ¹⁵ καὶ εἴ τις οὐχ εὐρέθη ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς.

21

¹ Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινὴν· ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθαν, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. ² καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ καινὴν εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. ³ καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ θρόνου λεγουσῆς· Ἴδου ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν ἔσται, ⁴ καὶ ἐξαλείψει πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔστιν ἔτι· οὔτε πένθος οὔτε κραυγὴ οὔτε πόνος οὐκ ἔστιν ἔτι. τὰ πρῶτα ἀπῆλθαν.

⁵ Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ· Ἴδου καὶ αἰὶνὰ ποιῶ πάντα. καὶ λέγει· Γράψον, ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοὶ εἰσιν. ⁶ καὶ εἶπέν μοι· Ἐγένονα. ἐγὼ τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὡ, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. ⁷ ὁ νικῶν κληρονομήσει ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεὸς καὶ αὐτὸς ἔσται μοι υἱός. ⁸ τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσι καὶ πόρνοις καὶ φαρμάκοις καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσι τοῖς ψευδέσιν τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὃ ἐστὶν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.

⁹ Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, τῶν γεμόντων τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων· Δεῦρο, δεῖξω σοὶ τὴν νύμφην τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου. ¹⁰ καὶ ἀπήνεγκέν με ἐν πνεύματι ἐπὶ ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέν μοι τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ¹¹ ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ· ὁ φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἱάσπιδι κρυσταλλίζοντι. ¹² ἔχουσα τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλόν, ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα

20:6 χίλια RP] τὰ χίλια WH Treg NIV **20:8** καὶ WH NIV] + τὸν Treg RP **20:8** αὐτῶν WH Treg NIV] - RP **20:9** ἐκύκλευσαν WH NIV] ἐκύκλωσαν Treg RP **20:9** ἐκ τοῦ οὐρανοῦ WH NIV] ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ Treg; ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ RP **20:11** ἐπ' αὐτοῦ WH] ἐπ' αὐτόν NIV RP; ἐπάνω αὐτοῦ Treg **20:11** τοῦ WH Treg NIV] - RP **20:14** θάνατος ὁ δεύτερός WH NIV RP] δευτέρως θάνατος Treg **20:15** τῇ βίβλῳ WH Treg NIV] τῷ βιβλίῳ RP **21:3** θρόνου WH NIV] οὐρανοῦ Treg RP **21:3** λαοὶ WH Treg NIV] λαὸς RP **21:3** μετ' αὐτῶν ἔσται WH Treg] ἔσται μετ' αὐτῶν RP; μετ' αὐτῶν ἔσται αὐτῶν θεός NIV **21:4** ἐκ WH Treg NIV] ἀπὸ RP **21:4** ἔτι. WH] ἔτι, ὅτι Treg NIV RP **21:5** καινὰ ποιῶ πάντα WH Treg NIV] πάντα καινὰ ποιῶ RP **21:5** λέγει WH NIV] + μοι Treg RP **21:5** πιστοὶ καὶ ἀληθινοὶ WH Treg NIV] ἀληθινοὶ καὶ πιστοὶ RP **21:6** Γέγονα, ἐγὼ WH] Γέγονα ἐγὼ εἰμι Treg NIV; Γέγονα RP **21:8** ἀπίστοις WH Treg NIV] + καὶ ἀμαρτωλοῖς RP **21:9** τῶν γεμόντων WH Treg NIV] γεμούσας RP **21:9** νύμφην τὴν γυναῖκα WH Treg NIV] γυναῖκα τὴν νύμφην RP **21:10** πόλιν WH Treg NIV] + τὴν μεγάλην RP **21:12** τοῖς πυλῶσιν WH NIV RP] τοὺς πυλῶνας Treg

ἐπιγεγραμμένα ἃ ἔστιν τῶν δώδεκα φυλῶν υἱῶν Ἰσραὴλ· ¹³ ἀπὸ ἀνατολῆς πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ βορρᾶ πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ νότου πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ δυσμῶν πυλῶνες τρεῖς· ¹⁴ καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχων θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ' αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου.

¹⁵ Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχεν μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. ¹⁶ καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον τὸ πλάτος, καὶ ἐμέτρησεν τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδίου δώδεκα χιλιάδων· τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἴσα ἐστίν. ¹⁷ καὶ ἐμέτρησεν τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσαράκοντα τεσσάρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὃ ἐστὶν ἀγγέλου. ¹⁸ καὶ ἡ ἐνδῶμησις τοῦ τείχους αὐτῆς ἴασις, καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρὸν ὅμοιον ὑάλῳ καθαρῷ. ¹⁹ οἱ θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος ἴασις, ὁ δεύτερος σάπφιρος, ὁ τρίτος χαλκηδών, ὁ τέταρτος σμάραγδος, ²⁰ ὁ πέμπτος σαρδόνυξ, ὁ ἕκτος σάρδιον, ὁ ἑβδομος χρυσόλιθος, ὁ ὄγδοος βήρυλλος, ὁ ἕνατος τοπάζιον, ὁ δέκατος χρυσόπρασος, ὁ ἐνδέκατος ὑάκινθος, ὁ δωδέκατος ἀμέθυστος· ²¹ καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες δώδεκα μαργαρίται, ἀνὰ εἷς ἕκαστος τῶν πυλώνων ἦν ἐξ ἑνὸς μαργαρίτου· καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως χρυσίον καθαρὸν ὡς ὕαλος διαυγής.

²² Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ, ὁ γὰρ κύριος, ὁ θεός, ὁ παντοκράτωρ, ναὸς αὐτῆς ἐστὶν, καὶ τὸ ἀρνίον. ²³ καὶ ἡ πόλις οὐ χρειαν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ, ἡ γὰρ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον. ²⁴ καὶ περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς· καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσιν τὴν δόξαν αὐτῶν εἰς αὐτήν· ²⁵ καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας, νύξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ, ²⁶ καὶ οἴσουσιν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτήν. ²⁷ καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν πᾶν κοινὸν καὶ ποιῶν βδέλυγμα καὶ ψεῦδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου.

22

¹ Καὶ ἔδειξέν μοι ποταμὸν ὕδατος ζωῆς λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου· ² ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς· καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν ξύλον ζωῆς ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδιδούν τὸν καρπὸν αὐτοῦ, καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν. ³ καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι. καὶ ὁ θρόνος τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ, ⁴ καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. ⁵ καὶ νύξ οὐκ ἔσται ἔτι, καὶ οὐκ ἔχουσιν χρειαν φωτὸς λύχνου καὶ φωὸς ἡλίου, ὅτι κύριος ὁ θεὸς φωτίσει ἐπ' αὐτούς, καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

⁶ Καὶ εἶπέν μοι· Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί, καὶ ὁ κύριος, ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν, ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει· ⁷ καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ· μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.

⁸ Κἀγὼ Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα. καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύοντός μοι ταῦτα. ⁹ καὶ λέγει μοι· Ὅρα μὴ σύνδουλός σου εἶμι καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ θεῷ προσκύνησον.

¹⁰ Καὶ λέγει μοι· Μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς ἐστιν. ¹¹ ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι.

21:12 ἐστὶν WH] + τὰ ὀνόματα Treg NIV; + ὀνόματα RP **21:12** φυλῶν WH Treg NIV] + τῶν RP **21:13** ἀνατολῆς WH Treg NIV] ἀνατολῶν RP **21:14** ἔχων WH Treg NIV] ἔχον RP **21:16** ὅσον WH Treg RP] + καὶ NIV **21:16** σταδίου Treg RP] σταδίων WH NIV **21:16** χιλιάδων WH Treg NIV] + δώδεκα RP **21:18** καὶ WH NIV] + ἦν Treg RP **21:19** οἱ WH NIV RP] καὶ οἱ Treg **21:24** τὴν δόξαν αὐτῶν WH Treg NIV] αὐτῷ δόξαν καὶ τιμὴν τῶν ἐθνῶν RP **21:27** ποιῶν Holmes WH^{marg}] ὁ ποιῶν WH Treg NIV; ποιῶν RP **22:1** ποταμὸν WH Treg NIV] + καθαρὸν RP **22:2** ἀποδιδούν WH NIV] ἀποδιδούς Treg RP **22:5** ἔτι WH Treg NIV] ἐκεῖ RP **22:5** οὐκ ἔχουσιν χρειαν WH Treg NIV] χρειαν οὐκ ἔχουσιν RP **22:5** φωτὸς WH Treg NIV] - RP **22:5** φῶς WH] φωτὸς Treg NIV RP **22:5** ἐπ' WH Treg NIV] - RP **22:6** εἶπέν WH Treg NIV] λέγει RP **22:6** ὁ WH Treg NIV] - RP **22:11** ῥυπαρευθήτω RP] ῥυπανθήτω WH Treg NIV

¹² Ἴδου ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἔστιν αὐτοῦ.
¹³ ἐγὼ τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ὡ, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος.

¹⁴ Μακάριοι οἱ ἑπλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. ¹⁵ ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ φάρμακοι καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι καὶ πᾶς φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος.

¹⁶ Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις. ἐγὼ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαυὶδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς, ὁ πρωϊνός. ¹⁷ καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν· Ἔρχου· καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω· Ἔρχου· καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

¹⁸ Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά, ἑπιθήσει ὁ θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. ¹⁹ καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης, ἀφελεῖ ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

²⁰ Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα· Ναί· ἔρχομαι ταχύ. Ἀμήν· Ἔρχου, κύριε Ἰησοῦ.

²¹ Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ μετὰ πάντων.

Preface

The Society of Biblical Literature, in keeping with its mission to foster biblical scholarship, is pleased to sponsor, in association with Logos Bible Software, a new, critically edited edition of the Greek New Testament. *The Greek New Testament: SBL Edition* (SBLGNT), which is freely available in electronic form (<http://sblgnt.com>), will be useful to students, teachers, translators, and scholars in a wide variety of settings and contexts.

Why a new edition? The many benefits and features of the widely used “standard text” of the Greek New Testament (i.e., the Nestle-Aland and United Bible Societies editions) are well known and widely appreciated, but it does not meet the needs of all users. For example, many scholars and students, especially those living in underresourced regions, do not have easy access to an up-to-date, critically edited Greek New Testament in electronic form. Thus, teachers who wish to include portions of the Greek New Testament in class assignments or use the Greek New Testament in their own scholarly research and publications often must input the Greek text letter by letter, which is both tedious and subject to error. Students writing exegetical papers face similar obstacles and challenges.

To address this need, the SBLGNT is available in electronic form so that any scholar or student may freely download all or portions of the text for personal study and research as well as for limited use in scholarly publications (see the End-User License Agreement). In addition, the text has been encoded in a Unicode-compliant font, SBL Greek, so that users can exchange their work easily without having to purchase a proprietary Greek font. In short, a contemporary, critically edited text of the Greek New Testament is now widely and freely available.

The new text may have other benefits as well. The standard text is viewed by some of those who use it as a “final” text to be passively accepted rather than a “working” text subject to verification and improvement. For example, the exegetical habits of some scholars and students seem to reflect a belief that all the important text-critical work has already been completed, that one can more or less equate the standard Greek New Testament with the “original” text. With a mindset such as this, it is not surprising that entire commentaries have been written that simply take the standard text as printed and scarcely discuss textual matters.

In circumstances such as these, the existence of an alternative critically edited text—the SBLGNT differs from the standard text in more than 540 variation units—will help to remind readers of the Greek New Testament that the text-critical task is not finished. Moreover, by reminding readers of the continuing need to pay attention to the variant readings preserved in the textual tradition, it may also serve to draw attention to a fuller understanding of the goal of New Testament textual criticism: both identifying the earliest text and also studying all the variant readings for the light they shed on how particular individuals and faith communities adopted, used, and sometimes altered the texts that they read, studied, and transmitted.

We trust that users of the SBLGNT will find that it meets its stated aims as well as their expectations of it. Obviously, numerous individuals deserve our thanks for their efforts to bring this idea to fruition, but the SBL and Logos would like to express special gratitude to two individuals for their careful, painstaking, and thoughtful work: Michael W. Holmes, who edited the SBLGNT and wrote the introduction to it; and Rick Brannan of Logos Bible Software, who developed the technical infrastructure for the project. Without the scholarship and expertise of Mike and Rick, we would not have been able to advance this significant dimension of critical New Testament research and teaching. The Society of Biblical Literature, in keeping with its mission to foster biblical scholarship, is pleased to sponsor, in association with Logos

Bible Software, a new, critically edited edition of the Greek New Testament. *The Greek New Testament: SBL Edition* (SBLGNT), which is freely available in electronic form (<http://sblgnt.com>), will be useful to students, teachers, translators, and scholars in a wide variety of settings and contexts.

Why a new edition? The many benefits and features of the widely used “standard text” of the Greek New Testament (i.e., the Nestle-Aland and United Bible Societies editions) are well known and widely appreciated, but it does not meet the needs of all users. For example, many scholars and students, especially those living in underresourced regions, do not have easy access to an up-to-date, critically edited Greek New Testament in electronic form. Thus, teachers who wish to include portions of the Greek New Testament in class assignments or use the Greek New Testament in their own scholarly research and publications often must input the Greek text letter by letter, which is both tedious and subject to error. Students writing exegetical papers face similar obstacles and challenges.

To address this need, the SBLGNT is available in electronic form so that any scholar or student may freely download all or portions of the text for personal study and research as well as for limited use in scholarly publications (see the End-User License Agreement). In addition, the text has been encoded in a Unicode-compliant font, SBL Greek, so that users can exchange their work easily without having to purchase a proprietary Greek font. In short, a contemporary, critically edited text of the Greek New Testament is now widely and freely available.

The new text may have other benefits as well. The standard text is viewed by some of those who use it as a “final” text to be passively accepted rather than a “working” text subject to verification and improvement. For example, the exegetical habits of some scholars and students seem to reflect a belief that all the important text-critical work has already been completed, that one can more or less equate the standard Greek New Testament with the “original” text. With a mindset such as this, it is not surprising that entire commentaries have been written that simply take the standard text as printed and scarcely discuss textual matters.

In circumstances such as these, the existence of an alternative critically edited text—the SBLGNT differs from the standard text in more than 540 variation units—will help to remind readers of the Greek New Testament that the text-critical task is not finished. Moreover, by reminding readers of the continuing need to pay attention to the variant readings preserved in the textual tradition, it may also serve to draw attention to a fuller understanding of the goal of New Testament textual criticism: both identifying the earliest text and also studying all the variant readings for the light they shed on how particular individuals and faith communities adopted, used, and sometimes altered the texts that they read, studied, and transmitted.

We trust that users of the SBLGNT will find that it meets its stated aims as well as their expectations of it. Obviously, numerous individuals deserve our thanks for their efforts to bring this idea to fruition, but the SBL and Logos would like to express special gratitude to two individuals for their careful, painstaking, and thoughtful work: Michael W. Holmes, who edited the SBLGNT and wrote the introduction to it; and Rick Brannan of Logos Bible Software, who developed the technical infrastructure for the project. Without the scholarship and expertise of Mike and Rick, we would not have been able to advance this significant dimension of critical New Testament research and teaching.

Errata

The following errata have been corrected in this electronic edition:

Mt 3:16c SBL incorrectly cites RP as reading ἡνεώχθησαν αὐτῷ; it actually reads ἀνεώχθησαν αὐτῷ.

Mt 13:28 SBL cites the RP and NIV readings without accentuation.

Mt 25:1 SBL cites RP as reading αὐτῶν, when the accentuation should be αὐτῶν.

Mt 25:7 SBL cites RP as reading αὐτῶν, when the accentuation should be αὐτῶν.

Mk 1:1 SBL incorrectly cites RP as reading υἱοῦ τοῦ θεοῦ; it actually reads χριστοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ (the apparatus should have a preceding “+”).

Mk 1:13 SBL incorrectly cites RP as reading τεσσαράκοντα; it actually reads τεσσαράκοντα.

Mk 3:19 (3:20 SBL) SBL incorrectly cites RP as reading ἔρχεται; it actually reads ἔρχονται.

Mk 4:37 SBL cites RP as reading γεμίζεσθα; it actually reads γεμίζεσθαι.

Mk 6:33 SBL marks a textual variant on the final αὐτοῖς in the text, but there is no corresponding entry in the apparatus. The entry should indicate that RP adds καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν, while WH, Treg, NIV omit.

Mk 10:4 SBL cites RP as reading Μωϋσῆς; it actually reads Μωσῆς.

Mk 10:47 SBL cites RP as reading υἱός, when the accentuation should be υἱός.

Mk 11:24 SBL cites RP as reading ἂν προσευχόμενοι αἰτῆσθε, when the spacing should be ἂν προσευχόμενοι αἰτῆσθε.

Lk 6:2 SBL cites RP as reading εἶπαν αὐτοῖς; it actually reads εἶπον αὐτοῖς.

Lk 6:5 SBL cites Treg RP as reading ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοῦ σαββάτου; Treg RP actually read ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

Lk 9:9 SBL cites RP as reading ὁ Ἡρώδης; it actually reads Ἡρώδης.

Lk 9:56 SBL cites RP as reading υἱός, when the accentuation should be υἱός.

Lk 18:13 SBL cites RP as reading ἔτυπτε; it actually reads ἔτυπτεν.

Lk 19:16 SBL cites RP as reading προσηργάσατο; it actually reads προσειργάσατο.

Lk 19:35 SBL cites RP as omitting αὐτῶν; it actually substitutes ἐαυτῶν.

Lk 22:19-20 SBL cites RP as reading ἐκχυννόμενον; it actually reads ἐκχυνόμενον.

Lk 22:49 SBL cites RP as reading εἶπαν αὐτῷ; it actually reads εἶπον αὐτῷ.

Jn 1:39 SBL cites RP as reading ἦλθαν; it actually reads ἦλθον.

Jn 4:21 SBL cites RP as reading πίστευέ; it actually reads πίστευσόν.

Jn 5:10 SBL cites RP as reading κράβαττον; it actually reads κράββατον.

Jn 6:44 SBL cites RP as reading ἐμέ and Treg as reading με; RP actually reads με, and Treg actually reads ἐμέ.

Jn 8:29 SBL cites RP as reading ὁ πατήρ; RP actually reads μόνον ὁ πατήρ (the apparatus should have a preceding “+”).

Jn 8:41 SBL cites RP as reading Εἶπαν; it actually reads Εἶπον.

Jn 10:13 SBL cites RP as reading Ὁδὲ; it actually read Ὁ δὲ.

Jn 10:32 SBL cites RP as reading λιθάζετε ἐμέ; it actually reads λιθάζετε με.

Jn 14:16 SBL cites RP as reading ἡ μένη; it actually reads μένη (so the “+” should be removed from the RP reading).

Jn 16:32 SBL cites RP as reading νῦν; it actually reads καὶ νῦν (the apparatus should have a preceding “+”).

Ac 4:9 SBL marks a textual variant at the final σέσωσται in the text, but does not record any corresponding variation in the apparatus. All of the cited editions appear to agree here.

Ac 5:19 SBL cites Treg RP as reading ἦνοιξε; Treg RP actually read ἦνοιξεν.

Ac 7:22 SBL cites RP as reading Μωϋσῆς; it actually reads Μωσῆς.

Ac 15:7 SBL cites RP as reading ὑμῖν; it actually reads ἡμῖν.

Ac 15:33 SBL cites RP as reading ἀποστείλαντας αὐτούς ἀποστόλους; it actually reads ἀποστόλους (the “+” should be removed from the RP reading).

Ac 18:3 SBL cites RP as reading ἡργάζετο; it actually reads εἰργάζετο.

Ac 20:3 SBL cites RP as reading ἐπιβουλῆς αὐτῷ αὐτῷ ἐπιβουλῆς; it actually reads αὐτῷ ἐπιβουλῆς (the “+” should be removed from the RP reading).

Ac 21:13 SBL cites RP as reading Ἀπεκρίθη τότε; it actually reads Ἀπεκρίθη τε.

Ac 22:24 SBL cites RP as reading εἰσάγεσθαι; it actually reads ἄγεσθαι.

Ac 23:27 SBL cites RP as reading ἐξειλάμην; it actually reads ἐξειλόμην.

Ro 2:8 SBL cites Treg NIV RP as reading ἀπειθοῦσι; Treg NIV RP actually read ἀπειθοῦσιν.

Ro 7:18 SBL cites RP as reading οὐ οὐχ εὐρίσκω; it actually reads οὐχ εὐρίσκω (the “+” should be removed from the RP reading).

Ro 9:15 SBL cites RP as reading Μωϋσεῖ; it actually reads Μωϋσῆ.

1Co 9:2 SBL cites RP as reading τῆς μου; it actually reads τῆς ἐμῆς.

1Co 14:26 SBL cites RP as reading γλώσσαν ἀποκάλυψιν ἔχει; it actually reads γλώσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν

1Co 16:10 SBL cites RP as reading κἀγώ; it actually reads καὶ ἐγώ.

2Co 3:16 SBL cites RP as reading δὲ ἄν; it actually reads δ' ἄν.

Php 3:16 SBL cites RP as reading αὐτὸ, when the accentuation should be αὐτό.

Php 4:23 SBL cites RP as reading Ἀμην, when the accentuation should be Ἀμήν.

2Th 2:12 SBL cites RP as reading ἅπαντες and Treg as reading πάντες; RP actually reads πάντες, and Treg reads ἅπαντες.

2Th 3:12 SBL cites RP as reading Χριστου, when the accentuation should be χριστοῦ.

Tit 2:4 SBL cites NIV RP as reading σωφρονίζωσι; NIV RP actually read σωφρονίζωσιν.

Heb 4:2 SBL cites RP as reading συγκεκρασμένους; it actually reads συγκεκραμένους. WH also has the orthographic subvariant συνκεκρασμένους.

Heb 12:3 SBL cites RP as reading αὐτὸν, when the accentuation should be αὐτόν.

1Pe 3:4 SBL cites RP as reading πράεως; it actually reads πράεος.

1Pe 4:9 SBL incorrectly cites RP as reading γογγυσμοῦ γογγυσμών; it actually reads γογγυσμών (the “+” should be removed from the RP reading).

Re 8:12 SBL cites RP as reading τὸ τρίτον αὐτῆς ἡ ἡμέρα μὴ φάνη; it actually reads τὸ τρίτον αὐτῆς μὴ φάνη ἡ ἡμέρα.

Re 11:2 SBL cites RP as reading τεσσαράκοντα; it actually reads τεσσαράκοντα.

Re 12:3 SBL cites RP as reading πυρρὸς; it actually reads πυρὸς.

Re 13:5 SBL cites RP as reading τεσσαράκοντα; it actually reads τεσσαράκοντα.

Re 13:14 SBL cites RP as reading μαχαίρης; it actually reads μαχαίρας.

Re 18:3 SBL cites RP as reading πέπτωκαν; it actually reads πεπτώκασιν.

SBL does not capitalize the first word of the paragraph in the following references: Mt 13:54; 27:24; Mk 11:25; 12:24; 13:9; Lk 2:33; Ro 11:7; 1Ti 5:23.

Appendix: The SBLGNT in Comparison to ECM

In the Catholic letters, the SBLGNT differs from the ECM at thirty-nine places. These places and the differences are listed below.¹

Ref.	SBLGNT] ECM
------	--------------

James

2:4	οὐ διεκρίθητε] καὶ οὐ διεκρίθητε
2:14	τί ὄφελος] τί τὸ ὄφελος
2:16	τί ὄφελος] τί τὸ ὄφελος
4:12	νομοθέτης] •ὁ• νομοθέτης
5:4	ἀφυστερημένος] ἀπεστερημένος

1 Peter

1:6	δέον] δέον ἐστὶν
1:6	λυπηθέντες] •λυπηθέντας•
1:12	πνεύματι] •ἐν• πνεύματι
1:16	γέγραπται ὅτι] γέγραπται
1:22	ἐκ καρδίας] ἐκ •καθαῆς καρδίας•
2:5	θεῶ] •τῷ• θεῶ
2:25	ἀλλὰ] ἀλλ'
3:1	γυναῖκες] •αἱ• γυναῖκες
3:22	θεοῦ] •τοῦ• θεοῦ
4:16	ὀνόματι] μέρει
5:9	ἐν τῷ κόσμῳ] •ἐν κόσμῳ•
5:11	αἰῶνας τῶν αἰώνων] αἰῶνας •

2 Peter

1:9	ἁμαρτημάτων] •ἁμαρτιῶν•
2:6	ἄσεβέσιν] •ἄσεβεῖν•
2:11	αὐτῶν] αὐτῶν παρὰ κυρίῳ
2:19	τούτῳ καὶ] τούτῳ •
2:20	κυρίου] κυρίου •ἡμῶν•
3:6	δι' ὧν] δι' ὧν
3:10	εὐρεθήσεται] οὐχ εὐρεθήσεται
3:16	στρεβλοῦσιν] •στρεβλώσουσιν•
3:18	αἰῶνος, ἀμήν] αἰῶνος. •

1 John

¹ **o:** Occasionally the ECM places bold dots around certain readings in its text. Sometimes the bold dots signal “alternative readings which were considered of equal value” by the ECM editorial committee, and sometimes they mark instances where “the reasons for the reading in the primary line were regarded as superior, but not sufficiently to rule out with complete confidence the claims of the indicated alternative reading” (ECM, *The Letters of Peter*, 24*). Whenever the ECM readings given below are marked by bold dots in the text, these dots have been duplicated (or adapted as necessary) in the list.

1:7	ἐὰν δὲ ἐν] ἐὰν • ἐν
2:6	περιπατεῖν] οὕτως περιπατεῖν
2:16	ἀλλὰ] ἀλλ'
2:29	ὅτι πᾶς] •ὅτι καὶ • πᾶς
3:13	μὴ θαυμάζετε] •καὶ • μὴ θαυμάζετε
3:19	ἐν τούτῳ] Καὶ ἐν τούτῳ
3:21	μὴ καταγινώσκη ἡμῶν] ἡμῶν μὴ καταγινώσκη
5:10	αὐτῷ] αὐτῷ
5:11	ὁ θεὸς ἡμῖν] •ἡμῖν ὁ θεός•
5:18	αὐτόν] ἑαυτόν

2 John

12	χαρὰ ὑμῶν] χαρὰ ἡμῶν
----	-----------------------

Jude

15	πάντας τοὺς ἀσεβεῖς] πᾶσαν ψυχὴν
16	ἐπιθυμίας αὐτῶν] •ἐπιθυμίας ἑαυτῶν•